

به هاری دآن

نووسینی
عوسمان محمد رشید

منتدی اقرأ التقافی

www.iqra.afsamontada.com

فانوت

منتدى اقرأ الثقافي

---

www.iqra.afilamontada.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناون

به هاری دگان

ماضى له چاپدائى پاروزراوه

ناوى كتيب: بهارى دلان

نوســـــــيــــنى: نه دازيار عوسمان

نه خشه سازى ناوه وه: كومپيوتهرى نارين (محمد على)

بـــــــرگ: ۱-۶

نوره و سالى چاپ: چواره م، ۲۰۱۴

ژماره ي سپاردن: (۳۵۳) ي سالى (۲۰۵) ي پيدراوه

دنگاي

چاپ و په خشي نارين

هولير: بازاری زانست بو كتيب و چاپه مهنى

www.nareenpub.comwebsite:

nareenpub@gmail.com

ته له فون: ۲۵۱۱۹۸۲ ۶۶ (۰۰۹۶۴)

موبایل: ۰۰۹۶۴ ۷۵۰۴۰۶۴۶۱۰

بہاری دلائل

نوسینی

عوسمان محمد رشید

بہرگی یہ کام

به هاری دلان

به هاری پر نه فسوونی جوانی ملوانکدیه که نه هاروی شه مال وهه ناسهی هه لاله و
هه نسکی هه ورو هه نکوینی هه نوژمو هه نارو هه رمی و هه همیشه هه ویدای بارانی گهشت و
سهیرانی دهشت و تریفه ی گول و جلوه ی دل.

به لام! نه فسووس به هاریک به و فهرشی جوانییه، ته مهنی نه نیرگز ناسکترو نه
ته قینی دهنگه هه ناریک زووتر ناوی یا قووتی نه پژی، هه ر نه به ره به یاندا خوری نه و
ناوا نه بی.. جا نه گهر بیهوی نه هه همیشه به هاریکدا ژیان بگوزهرینی نه واک سهدی
شیرازی مه گهر نه سهیرانگای کتیندا (گولستانیک) پیکهینیی، مه گهر نه گه ل فواری
نایه ته کان و باخچه ی سووره ته کان و سه رچاوه ی جوزنه کاندا به هاری دلی ناودیر
بکاتو نه ژیر نه سیمی نزاکی ره سولی نازداردا (د.خ) قورنان ببینته به هاری دلی و
رووناکي ری و چراوگی ژیانی و شه فاعه تکاری روژی په سلانی.. که زنجیره ی (به هاری
دلان) یش هه ر نه ژیر سایه ی نه و نزایه وه ناوی خوی لیله نراوه و هه ر به هیوای نه و
نزیاهش دریره به چند بهرگیکی ته مهنی نه دات.

پیشه کی

سوپاس وستایشی بیپایان بۆ خوای په‌روه‌ردگار و درودوسلاویش له‌سه‌رگیانی خۆشه‌ویست و یاریاوه‌ران و شوینکه‌وتوان.

خۆشه‌ویست (د.خ) ، هم‌میشه‌دوعای ده‌کرد که (اللهم یا مُقلب القلوب ثبت قلبي علی دینک) ، ئه‌ی ئه‌و خویایه‌ی که دل‌ه‌کان به‌ده‌ست تۆوه‌یه و هه‌ر چۆنیکت بوئ ده‌یگۆری، دل‌ دامه‌زراوم بکه له‌سه‌ر ئاینه‌که‌ت.

هه‌روه‌ها له‌دوعایه‌کی تردا به‌هه‌موو ناوه‌ جوانه‌کانی په‌روه‌ردگار ده‌پارێته‌وه که قورئانی پیروژ بکا به‌به‌هاری دلی و پووناکی سنگی و لابه‌ری خه‌می (أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ... أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ رَبِّيعَ قُلُوبِنَا، وَنورِ صَدُورِنَا) .

ئیمه‌ش به‌باسوخواسیکی قورئانی و ئیمانیه‌وه هاتینه‌ خزمه‌تتان و له‌دوعایه‌ی خۆشه‌ویسته‌وه (د.خ) ناومان نا (به‌هاری دلان) به‌وه‌یوایه‌ی که دل‌ه‌کان بگه‌شینه‌وه و زیاتر دامه‌زراوین له‌سه‌ر دوا په‌یامی خوایی بۆ به‌ره‌ی ئاده‌می.

له‌ته‌وه‌ره‌ی یه‌که‌مدا، له‌خزمه‌ت سووره‌تی (محمد) دا ده‌بین و پاشان له‌به‌رئه‌وه‌ی سووره‌ته‌که‌ باس له‌هه‌ول و تیگۆشان و به‌ختکردنی سه‌رومال و شه‌هید بوون ده‌کات، چهند نمونه‌ی هه‌ول و خه‌بات و شه‌هیدی باسه‌ده‌که‌ین.

له‌ته‌وه‌ره‌ی دووه‌مدا باس له‌تیگه‌یشتن له‌قوده‌رت و ده‌سه‌لاتی خواده‌که‌ین، که ئه‌ویش بۆ هه‌موو موسلمانیک پێویسته‌ به‌گه‌شتی و بۆ بانگخوازان زۆر پێویسته‌ به‌تایبه‌تی. له‌ته‌وه‌ره‌ی سییه‌مدا باسی چه‌ندنموونه‌یه‌که‌ ده‌که‌ین له‌پیلانی دوژمنانی به‌رنامه‌ی خوا.

له‌ته‌وه‌ره‌ی چواره‌مدا باسی بلابوونه‌وه‌ی په‌یامی ئیسلام ده‌که‌ین، به‌فه‌زلی خواو هه‌ول و دامه‌زراوی موسلمانان له‌سه‌رتاسه‌ری جیهاندا.

له ته وهره ی پینجه مدا باسی نوممه تی ئیسلام ده کهین وتیشک ده خینه سره
هه ستانه وه ی موسلمانانی ئاسیای ناوه راست.

له ته وهره ی شه شه مدا باسی دلنیایی ده کهین بهرام بهر ئه وه موو موعجیزانه ی
که له قورئان و سوننه تدان.

که ئه مانه ش هه مووی دلۆپینکن له ده ریایه ک و له بواریکی ئاوا که مدا هه رنه وه نده
ده توانریت باسی لیوه بکریت..

دیاره هه ول و تیکۆشان و جیهادکردن لوتکه ی ئیمانه (و ذروة سنامه الجهاد فی سبیل
الله) هه روه ک پیغه مبه ر (دخ) فه رموویه تی، بویه هه ق وایه له خۆمان بپرسین چه نده
تیکۆشاوین له رتی خوادا، مه گه ر داوامان لینه کراوه که به چاکی جیهاد بکهین؟!
﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مَلَّةً أُولَئِكَ
إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا
شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى
وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ (٧٨) الحج.

واته: هه ول و کۆشش و خه بات بکهن له پیناوی خوادا به وشپوهیه ی که
شایسته یه تی چونکه هه ر ئه وه له یبژاردوون بۆ ئه وه کاره له ناو خه لکدا، له ئاین و
به رنامه که یدا هیچ جوړه شتیکی ناږه وا و قورس و گرانی بۆ بریارنه داوون، ئه م به رنامه یه
پیشوین و به رنامه ی ئیبراهیمی باواتانه، که پیشتر هه ر ئه وه ناوی ناوون موسلمان و، له م
قورئانه شدا به موسلمان ناسراون، تا پیغه مبه ر ببیته شایه ت به سه رتانه وه که په یامی
خوای پیراگه یاندوون و، ئیوه ش به گه یاندنی ئه وه په یامه، بینه شایه ت به سه ر
خه لگیه وه، که واته نوێژه کانتان به چاکی ئه نجام بدهن و، زه کاتیش بدهن و، پشت
به خوا ببهستن، چونکه هه ر ئه وه زاته یارو یاوه رتانه، دلنیابن که یارمه تیده ریکی چاک و،
پشت و په نایه کی مه زنه.

دوژمنان زانیویانه که سهراچاوهی هیز و گه وره بی موسلمانان قورئانه، بویه هر له کۆنه وه ههولیانداوه گوئ له قورئان نهگیری و خه لکی لیدووربخه نه وه، ههروه قورئان خوی تواماری کردوه ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَبُونَ﴾ (۲۶) فصلت: واته: کافره کان ده لئین گوئ بۆ ئه م قورئانه مه گرن و غه لبه غه لب بکن به لکو که س شوئینی نه که وی و سه ربکه ون.

له سه رده می نوئشدا پیاویکی روژئاوایی فیلباز به ناوی کاتلی ده لئ: (پئویسته قورئان که گرنگترین چه کی ئیسلامه به کاربه ئین دژی ئیسلام، تا به ته واوی له ناوی ده به ئین، ههروه ک چۆن پئویسته موسلمانان تیبه که به ئین که راستیه کانی قورئان تازه ئین و، تازه کانی ئی راست نین). ل. ۱۶ / التفریر علی منهاج النبوة / جمعة أمین عبدالعزیز.

هه ئویسته یه ک له خزمهت سوره تی (محمد) دا (د. خ)

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالُهُمْ﴾ (۱) وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ (۲) محمد. واته: به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان، ئه وانه ی کافر و بی پروان و به ره لستی ریبازی خوا ده که ن، ئه وانه خوا کار و کرده وه یان پووج ده کاته وه و پاداشتی له سه ر وه رناگرن.

به لام ئه وانه ی که ئیمان و باوه ریان هیناوه و کارو کرده وه ی چاکیان ئه نجام داوه و باوه ریان به و قورئانه بووه که بۆ (محمد) (د. خ) ره وانه کراوه، که هر ئه ویش راسته و له لایه ن په روه ردگاره وه هاتوه، ئه وانه خوا له گونا هیان خۆشده بیته و دل و ده روون و بۆ چوونیان ریکوپیک ده کات.

﴿ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ﴾ (۳) ﴿ثُمَّ مَشَىٰ نَهْرًا بِمَهْمُومٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ (۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِ جَاءَكُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ بُرْءٌ فَاعْلَمُوا﴾ (۵) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِ جَاءَكُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ بُرْءٌ فَاعْلَمُوا﴾ (۶) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِ جَاءَكُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ بُرْءٌ فَاعْلَمُوا﴾ (۷) .

﴿فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبِ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثَخْتُهُمْ فَأَسْدُوا الْوَتَاقَ فَمَا مَنَّا بَعْدَ وَإِنَّمَا فِدَاءٌ حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (۴) ﴿سَيَهْدِيهِمْ وَيُصَلِّحُ بِأَلْهَمِهِمْ﴾ (۵) وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ (۶) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِ تَنصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ (۷) .

واته: کاتی له‌م‌یدانی جه‌نگدا گه‌یشتن به‌کافره‌کان، بی‌نه ده‌ست لی‌یان و له‌گردنیان بده‌ن، جا نه‌گه‌ر به‌خسیرتان کردن نه‌وکاته په‌یمانی توند و تو‌لیان لی‌وه‌رگن و، یان به‌پی‌اوته‌ی و منه‌تنان، یاخود دیل به‌دیل نازادیان بکه‌ن، تا شه‌ر ناسه‌واری نامینیت، خوا نه‌گه‌ر بی‌هوی خوی ده‌توانیت به‌سه‌ریاندا سه‌ریکه‌ویت، به‌لام ده‌یه‌ویت هه‌ندیکتان به‌ه‌ندیکتان تاقیبکاته‌وه، بی‌گومان نه‌وانه‌ی له‌پی‌ناوی خوادا شه‌هیدبوون، هه‌ول و کوششیان به‌زایه نادات (نه‌وانه رینمووی ده‌کات بو‌جیگه و ریگه‌ی خوش، وه دل ده‌روون و بی‌وهوشیان ناسوده ده‌کات هه‌روه‌ها ده‌یانخاته نه‌و به‌ه‌شته‌وه که به‌جوره‌ها شی‌واز بو‌ی باسکر دوون، نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی باوه‌رتان هی‌ناوه، نه‌گه‌ر نی‌وه پشتیوانی له‌ناینی خوا بکه‌ن و هه‌ولی سه‌رکه‌وتنی بده‌ن، خواش پشتیوانی له‌نی‌وه ده‌کات و سه‌رتان ده‌خات و، پایه‌دار و جیگرتان ده‌کات.

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (۸) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ (۹) ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ﴾

عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا (۱۰) ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴿﴾
 محمد / واته: نه وانه ش که کافر و بی‌پروایون خه جالته تی و سهر شوچی و نه گبه تی
 یه خه یان پیده گریت و کاروکرده وه شیان له دنیا دا بیتاکامه و له قیامه تیشدا مایه پووچن،
 چونکه نه وان رقیان له قورئان ده بیته وه و حه زیان له بهرنامه ی خوا نیه، نه ویش
 کاروکرده وه یان پووچ ده کاته وه .

نایا نه وه نه گه راون به زه ویدا و سهرنجیان نه داوه، سهره نجامی نه و خه لکه
 ناله باره ی پیش نه مان چۆن بوو؟ خوای به ده سه لات مال و حال یانی به سهر دا
 رووخاندن، جا بۆ هه موو بیباوه ران سزای ناوا شتیکی چاوه پروانکراوه و درهنگ یان زوو
 دووچار یان ده بیته. نه مهش به هوی نه وه وه یه چونکه خواپشتگی و پشتیوانی نه وانه یه
 که بروایان هیناوه، له کاتیکدا بیباوه ران هیه جۆره پشتیوانیکیان نیه .

جا به راستی زۆر پیویسته تیگه یشتن له وه ی خوا په کی له کهس نه که وتوو و
 نه گه ربیه وی دینی خوی سهرده خات و، کاری نیمه ته نها بۆ تاکیکردنه وه یه، هه روه ک
 فه رموی: ﴿ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرْنَا مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قَتَلُوا فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ (۴)﴾

تیگه یشتن له وه ی که ته نها خوا (ولی) و دۆست و پشتگیری موستمانانه زۆر جه ختی
 کراوه ته سهر ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ﴾. هه روه ها
 له سهر زمانی موساش (سه لامی خوای لیبتت) ده فه رمویت ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرُوا
 أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ (۸)﴾ ابراهیم

هه روه هاده فه رموی: ﴿إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ
 تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِدْ وَازِدَةً وَزِدْ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
 تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (۷)﴾ الزمر.

نمونہ یہك له ژياننامہ ی خوشه وسته وه:

پاش غزای نوحود نه بوسوفیان بانگی کرد له موسلمانان: ئایا (محمد) تان له ناودایه؟ پیغه مبه (د.خ) فرمووی: وه لآمی مه ده نه وه، سی جار نه مه ی دوپاره کرده وه پاشان وتی: نه بوبه کرتان له ناودایه؟

خوشه ویست (د.خ) فرمووی وه لآمی مه ده نه وه، سی جار نه مه شی دوپاره، کرده وه.. ئنجا وتی: عومرتان له ناودایه؟

خوشه ویست (د.خ) فرمووی وه لآم مه ده نه وه نه بوسوفیانیش نه مه شی سی جار دوپاره کرده وه. که که س وه لآمی نه دایه وه به دهنگی به رز به قوره یشیه کانی وت: له دهست نه م سیانه یان رزگارتان بوو.

عومر خوی پینه گیرا وتی: به خوا نه ی دوژمنی خوا نه وانه هه موو زیندوون و خوا به شی به دبخت کردنی توی هیشتوته وه. نه ویش وتی: به خوا (عمر) من باوهر به تق نه که م.

پاشان نه بوسوفیان هاواری کرد، باش بوو، جهنگ به توره یه، نه م رۆژه به رۆژه که ی به در و، واده مان سالیکی تر و به دریی، پیغه مبه (د.خ) فرمووی: بلین باشه و واده مان بی و رۆژه کانمان وهك یهك نین، کوژداری ئیمه له به هه شتان و وکوژداری ئیوه له ناگری دۆزه خدان.

ئنجا وتی: بلنبدیه (هوبه ل). پیغه مبه (د.خ) فرمووی به عومر وه لآمی بده ره وه و بلی: خوا گه وره تر و بلندتره.

نه بوسوفیان وتی: ئیمه (عوزا) مان هه یه وئیه نیتانه، پیغه مبه (د.خ) فرمووی: بلین: خوی گه وره پشتیوانی ئیمه یه و ئیوه پشتیوانتان نیه (الله مولانا ولا مولی لکم).

ههول و تیکۆشانی هاوهلان

۱ - زهید و خوبهیب:

له مانگی صفه‌ری سالی چواره‌می کۆچیدا، دوا به‌دوای شه‌هیدکردنی هه‌فتا موسلمان به ناره‌وا له (بئر المعونة) دا له‌لایه‌ن هۆزه‌کانی (سوله‌یم) هوه، نوینه‌ری (عضل) و (قاره) هاتنه مه‌دینه و به‌سه‌رزاری و موسلمان بوونی خۆیان راگه‌یاند و داویان له‌خۆشه‌ویست کرد (د.خ) که‌چهند هاوه‌لتیکی موسلمانانی شاره‌زای قورئان بنیتریت له‌گه‌لیانا تافیتی ئیسلامیان بکه‌ن.

پنجه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌هاوه‌لتی شاره‌زای له‌گه‌لیانا نارد و (مرشد کوری ابی مرشد) ی کرده‌نه‌میریان.

پاش نه‌وه‌ی له‌گه‌ل موسلمانانه‌کاندا نه‌وکه‌سانه‌گه‌رانه‌وه‌به‌ره‌و ناوچه‌کانی خۆیان، له‌ریگا له‌سه‌ر ئاوی (رجیع) لایاندا، کاتیکیان زانی نزیکه‌ی سیسه‌د که‌س به‌چه‌که‌وه‌هاتنه‌سه‌ریان که‌نه‌مش پیلانیک بوو داریژرابوو بۆ زیانگه‌یانندن به‌بانگه‌وازی ئیسلامی.

حه‌وت که‌س له‌هاوه‌لان شه‌هیدبوون و سیانیشیان که‌زه‌یدی کوری ده‌سینه‌و و خوبه‌یبی کوری عه‌دی و عه‌بدوللای کوری تاریق بوون، که‌زانیان به‌رگری کردن سوودی نیه، پازیبوون به‌به‌لتینی کافره‌کان که‌نه‌گر خۆیان بده‌ن به‌ده‌سته‌وه‌نایانکوژن، به‌لام دیاره‌کافران به‌لتینیان نا به‌نه‌سه‌ر، بۆیه‌هر زوو قۆل به‌ستیان کردن و بردیانن به‌ره‌و مه‌که‌که، له‌ریگا که‌گه‌یشتنه (مر الظهران)، عه‌بدوللای کوری تاریق په‌لاماری شمشیرتیکی داو ویستی ده‌ریازی، به‌لام کافران توانیان ده‌وری بده‌ن و، به‌به‌ردبارانکردن شه‌هیدیان کرد.

هۆزی (هۆزهیل) ، زهید و خوبه بیبیان به ره و مه ککه برد و گزپیاننه وه به دووکه سی (هۆزهیل) که له لای خه لگی مه ککه دیل کرابوون.

ئنجا سه فوانی کۆپی ئومه ییه، زهیدی کپی تا له تۆله ی ئومه ییه ی کۆپی خه له فی باوکیا بیکوژیتته وه، که موسلماننه کان له جهنگی به دردا کوشته بوویان.

حوجهیری کۆری ئه بی ئیهابیش خوبه بیی کپی بۆ عوقبه ی کۆپی حاریسی کۆپی عامیری خوشکه زای تا له تۆله ی باوکی کوزاویدا له به دردا بیکوژیتته وه.

به لام له به رنه وه ی ئه م پووداوه له مانگه کانی حه رامدا بوو، هه ردوودیله که یان خسته به ندیخانه وه و له سیداره دانه که یان دواخستن تا ئه م مانگانه به سه ریچن.

خوبه یب له مالی (ماویه) ی کاره کهری حوجهیردا به ندکرابوو، جا له م کاته دا نۆرشتی سه یری به خوبه ییه وه بیینی بۆیه دواپی موسلمانیش بوو، هه روه ک خۆی ده یگپرتته وه و ده لئ: (خوبه یب له ماله که ی مندا به ندکرابوو، رۆژیکیان چوم به سه را، هیشوو ترییه کی به ده سه ته وه بوو لئ ده خوارد، باوه پناکه م له وکاته دا له سه ر زهوی خوادا تری بووی).

کاتی خوبه یب زانی شه هیدکردنی نزیك بۆته وه، داوای گویزانئیکی له (ماویه) کرد تا خۆی پاک و ئاماده بکات بۆ شه هیدکردن.

ماویه ئه لئ: (گویزانه که م ها به منالئیکی دراوسیمان و پیم وت: بیبه بۆ ئه و پیاوه ی وا له ژووره وه ، جا هه ر ئه وه نده مناله که رۆیشت و بردی خیرا به خۆم وت: چیم کرد؟ به خوا کابرا، به کوشتنی مناله که، تۆله ی خۆی کرده وه، ئه وکاته ئه بیته پیاویک به پیاویک). خوبه یب گویزانه که ی وه رگرت و سۆزی بۆی جولاو وتی: دایکت له ناپاکی کردنی من نه ترسا وا ئه مه ی پیاواردی؟ ئنجا که وته لاواندنی و یاریکردن له گه لئا، ئا له م

کاته دا نافرته که هات و خوبه یب سهیری کرد و پیی وت: واده زانی من دهیکوژم؟
ناینه که م ریتم نادا ستم و ناپاکی بکه م!

زهید و خوبه بییان برد بۆ (تهنعیم) که سی میل له مه که که وه دووره له سه ر ریگای
مه دینه، سه فوانی کورپی ئومه یه، زهیدی دایه دهست خزمه تکاریکی که ناوی نه سگاس
بوو تا بیکوژی.

ئه بوسفیان به زهیدی وت: سویندت ئه ده م به خوا ئه ی زهید، ئایا پیت خۆشه ئیستا
(محمد) له م شوینه ی تۆدابییت و ئیمه بدهین له گهردنی و تۆش له ناوخی زانی خۆتابیت؟
زهید وتی: نه به خوا، پیم خۆش نیه له وشوینه دا که ئیستا (محمد) تیا دانیشتوو
دپرکیکی پیاچی و منیش له ناو خاوو خیزانما دانیشم!

ئه بوسفیان وتی: که سم نه دیوه وایه کیکی خۆش بوئی وه ک هاوه لانی محمد که
محمدیان خۆش ئه ویت.

(نه سطاس) به فه رمانی سه فوانی ئاغای زهیدی شه هیدکردو، به به هه شتی به رین
شادبوو، شایانی باسه (نه سطاس) له پاش چند سالتیک موسلمان بو.

کاتیک خوبه بییان برد بیکوژن وتی: مۆله تم بدهن بادوورکات نوژی بکه م که نوژی که ی
کرد پیی وتن: به خوا له به رئه وه نه بوایه که ئیوه واتیبگه ن له ترسی مه رگ دریزه م دا
به نوژی که م، نوژی زۆرم ئه کرد! (واته / حه زم ده کرد زیاتر له خزمه ت پهروه رداگه
رابوه ستامایه و نوژی بکرده یه).

(خوبه یب یه که م که سه که ئه م دوورکات نوژی دهی دا هینا له پیش شه هیدکردندا)

ئنجا خوبه یب ئه م هه لبه سته ی وت که تیایدا ده ریده خات به هیج شیوه یه ک باکی نیه
له شه هیدبوون و به شادمانی به ره و پیری مه رگ ده چیت:

ولستُ أبا لي حين أقتل مسلماً   علی أي شق كان في الله مصرعي

وذلك في ذات الاله وان يشأ
يبارك على أوصال شلو ممزق

وه له دوودیږی تردا ده لئى: به هیچ شیوه یه ک مل بؤ دوژمن که چناکه م چونکه
که رانه وه هر بؤ لای خودایه .

ولست بمعبد للعدو تخشعاً
ولاجزعاً، اني الى الله مرجعي

ئنجا پږی خوانه ناسان ده ستیان دایه برینی گوشتی نه ندامانی لاشه ی هر به
زیندووی بؤ نه وه ی وازبئنی له نیسلام و هه لکه رپته وه، پاشان پږیان وت: له نیسلام
په شیمان به ره وه وازت لیددین، وتی: نا به خوا په شیمان نابمه وه، نه گه ره مو
دنیا شم بده نی.

ئنجا له گه ل ه مو گوشت برینی کیدا لئیان ده پرسى: ئایا پږت خو شه محمد له م
شوینه دا بوايه و توش رزگارت بوايه؟ نه ویش له وه لآمدا ده یووت: نا به خوا، پږم خو ش
نیه من ئیستا له ناومال و منالی خو ما بم و محمدیش درکښکی پیاچی.

ئنجا کافران پوویان له که عبه وه رگږپراو نه ویش پږی وتن: که ئیوه رووم له قبیله
وه رده گږپن، خواوه ند برپاریداوه موسلمان بؤ هه رکوی روویکا، نه گه ر نیازی خواپت،
نه وه پووی له خوا کردووه که نه فه رموی ﴿ فَأَیْنَمَا تَوَلَّوْا فَمَّ وَجْهَ اللَّهِ ﴾ البقرة: ۱۱۵

ئنجا وتی: خوايه، جگه له دوژمنان هیچ که س نابینم، خوايه هیچ که س نیه تاسه لام
بگه یه نی به پیغه مبه ره که ت، خوايه خو ت سه لامی منی پی بگه یه نه .

پاشان دوعای له کافران کرد و وتی: (اللهم احصهم عدداً، واقتلهم بئداً، ولا تُغادر
منهم أحداً) .

که نه م دوعایه ی کرد نه بوسوفیان خیرا معاویه ی کوپی پالختست له ترسی نزاکه ی
خوبه یب، چونکه برپایان وابوو، هه رکه سی نزای لئیکری و پال بکه وی کاری لئناکات
پاشان خوبه یب به زؤر خو ی راست کرده وه به ره وقبیله و وتی (سوپاس بؤ نه و خوايه ی

که رووی کردمه وه ئه و قیبله یه ی که بۆ خۆی و پیغه مبه ره که ی و بۆ موسلمانان کانیا
 بریارداوه) ئنجا چل گه نج به نێزه وه دایان گرته وه، خوبه یب له دوا هه ناسه کانیدا
 هاواریکرد و وتی (لا اله الا الله محمد رسول الله) و شه هیدبوو..

ئوسامه ده لێ له و رۆژه دا که قورپه یبش خوبه یبیا ن له سیداره دا، پیغه مبه ر (د.خ)
 له نێو هاوه له کانیدا دانیشتبوو، ئه و شیوه یه ی به سه ردا هات که له کاتی هاتنی وه حیدا
 به سه ری ده هات، ئنجا گویمان لیبوو ئه یفه رموو: (وعليه السلام ورحمه الله وبرکاته) جا
 فرمووی: ئه وه جبریه له سه لامی خوبه یبی بۆهیناوم و قورپه یبش کوشتوویانه .

له وکاته دا پیغه مبه ر (د.خ) عه مرێ کورپی ئومه ییه ی له گه ل سه له مه ی کورپی
 ئه سه له ما ناردبوو بۆ مه ککه تا ئه بوسوفیانی کورپی حه رب بکوژن له تۆله ی ئه وه دا
 که پیاویکی خوانه ناسی ناردبووه مه دینه تا پیغه مبه ر (د.خ) بکوژیت (به لام خواویستی
 وابوو پیغه مبه ره که ی ناگاداریکا، ئنجا کابراش راستی نیازه که ی و ئه وه ی که ناردبووی
 راسته و خۆ ناشکرای کرد) .

عه مر و هاوه له که ی گه یشتنه مه ککه و ته وافی که عبه یان کرد، به لام له به ر
 ناشکرا بونیان نه یانتوانی به کاره که یان هه لسن، بۆیه له مه ککه هه لاتن و به مه ینه تیکی
 زۆر له ده ستی قورپه یبش رزگاریان بوو تا گه یشتنه (ته نعیم) ، ئه و ناوچه یه ی که
 خوبه یبی تیا شه هیدکرا، سه یر ده که ن خوبه یب وا به سه ر داری چوار میخه که وه و
 پاسه وانی قورپه یبش به ده وریدان، بۆیه عه مر مایه وه تا پاسه وانه کان خه وتن، ئنجا به په له
 له شه ودا خوبه یبی کرده وه و ویستی ته رمه که ی راکیشی، پاسه وانه کان خه به ریان
 بۆوه، ناچار خۆی له و ناوه دا شارده وه، دوایی گه پرایه وه سه ری نه یبینی، به ره به یانی
 هاته وه هه یچی نه یبینی، ناچار گه پرایه وه لای خۆشه ویست (د.خ) و بۆی گێرپرایه وه ئه ویش
 فرمووی: (خوبه یب مه لائیکه ت ناشتوویانه بۆیه دیار نه ماوه) .. (زنجیره ی هاوه لان/
 حه ییب محمد سعید) و به رنامه ی تلقی الاحبه / قنایه اقرا.

خوبه‌یب و زهید و شهیدانی دیکه‌ی ئیسلام به‌خوینی گه‌شیان مه‌شخه‌لی ئیمانیان گه‌یاندە دەست نه‌وه‌ی دوا‌ی خو‌یان، کاریگه‌ری زۆریان هه‌بوو له‌به‌ره‌و پێش‌بردنی ئیسلامدا و بلا‌بوونه‌وه‌ی زیاتریدا.

هه‌لۆیستی مه‌ردانه‌ی خوبه‌یبی ئازا و نه‌به‌رد بووه‌ هۆی موس‌لمانبوونی (ماویه) که‌له‌مالیاندە به‌ندکرا‌بوو، هه‌روه‌ها له‌کاتی شه‌هید بوونیشدا بووه‌ هۆی موس‌لمان بوونی (سه‌عیدی کوری عامیر) که‌له‌گه‌ل کافره‌کاندا وه‌ستا‌بوو، زۆر جار سه‌عید دوا‌ی نه‌و رووداوه‌ و موس‌لمان بوونی، که‌یادی شه‌هید بوونه‌که‌ی خوبه‌یبی ده‌کرده‌وه‌ له‌کاریگه‌ری زۆری نه‌و رووداوه‌ له‌سه‌ر دل و ده‌روونی بۆ ماوه‌یه‌ک له‌هۆش‌خۆی ده‌چوو. کاتی‌ک پرس‌یاری له‌ویاره‌یه‌وه‌ لێکرا‌وتی: (به‌خوا هه‌رچه‌ند نه‌و رۆژه‌م بێرده‌که‌وتته‌وه‌، که‌چۆن کۆمه‌کی نه‌وم نه‌کرد، وا نه‌زانم هه‌رگیز خوا لێم خۆش نابێت).

(۲) ته‌لحه‌ی کوپ‌ی عوبه‌یدول:

لایکی ته‌مه‌ن (۱۵) سا‌ل بوو، وریا و لیهاتوو زیره‌ک بوو، له‌گه‌ل قورپه‌یشدا بۆ باززگانی چوو بۆ شاری (بوصرا) له‌شام. کاتی‌ک سه‌رگه‌رمی کپینی شتومه‌ک بوو، گو‌یی له‌راهیبیک بوو جاپی ده‌دا، نه‌ی باززگانه‌کان کامتان خه‌لکی مه‌ککه‌ و حه‌ره‌من، ته‌لحه‌ چوو بۆلای و وتی: من خه‌لکی مه‌ککه‌ و حه‌ره‌مم، وتی: ئایا نه‌حمه‌د ناویکتان تیا په‌یدا نه‌بووه‌؟، وتی: نه‌حمه‌د کییه‌؟ وتی: (کوپ‌ی عبدا‌لله‌ی کوپ‌ی عه‌بدولموته‌لیب) ه. ئیستا کاتی هه‌لبژاردنی نه‌و پێغه‌مبه‌ره‌یه‌، نه‌گه‌ر هه‌لبژێردرا که‌س پێشت نه‌که‌وی بۆ ئیمان هینان پێی چونکه‌ نه‌و به‌پاستی پێغه‌مبه‌ری خواجه.

ته‌لحه‌ که‌ نه‌مه‌ی بیست خێرا کاره‌کانی ته‌واوکرد و له‌کاروانی قورپه‌یشیه‌کان جیا‌بوویه‌وه‌ و به‌خیرایی گه‌رایه‌وه‌ بۆ مه‌ککه‌ و، له‌دایکی پرس‌ی هیچی تازه‌ روی نه‌داوه‌ له‌مه‌ککه‌دا؟ وتی: نازانم. ئنجا‌چوو بۆ لای نه‌بویه‌کری ئامۆزای و پرس‌یاری له‌م

بارەيەوہ لیکرد، ئەویش وتی: بەلئ تازە محمدی کوپی عەبدوللا ھەلبژێردراوہ لەلایەن خواوہ .

پاشان بەیەکەوہ چوونە لای خۆشەویست (د.خ) و ئەویش قورئانی بۆ خویند و تەلحە موسلمان بوو، پاشان تەلحە بەسەرھاتەکە ی شاری (بوصرا) ی بۆ خۆشەویست (د.خ) گێرپایەوہ، ئەویش رووی نوورینی گەشایەوہ و زۆری پێخۆش بوو کە لەشامەوہ راھیبیک ھەوال بەدات بەھاتنی .

دایکی تەلحە سێ سال سزای ئەدا بۆ ئەوہی پەشیمان ببیتەوہ سوودی نەبوو، لەگەڵ خۆشەویستدا (د.خ) کۆچی کرد بۆ مەدینە و لەجەنگی بەدردا لەدەرەوہی مەدینە خەریکی بازرگانی بوو، ھەرچەند بەشداریشی نەکردبوو، خۆشەویست (د.خ) بەشیکی لەغەنیمەت بۆ دانا، تەلحە وتی: ئە ی پێغەمبەری خوا ئایا من ھیچ پاداشتم دەست نەکەوتووہ، خۆشەویست (د.خ) فەرمووی: بەلئ تۆ بەھیندە ی پێنج کەس پاداشتت دەستکەوتووہ (پەنگە بەفەرمانی پێغەمبەر (د.خ) چوو ی بۆ کاری بازرگانی) .

لەجەنگی ئوحودا بەشداری کرد، بەجۆریک ھەرکاتیک باسی ئەو رۆژە بکرایە ئەبویەکر دەبیوت: ئەو رۆژە رۆژی تەلحە بوو .

لەورۆژەدا ھاوہلان تیشکان و بەدابەزینیان لەکیوی ئوحود شپرزەبون و، جاپردا خۆشەویست (د.خ) کوژراوہ و، ژمارەیک زۆر لەھاوہلان شەھید بوون، دوژمن شوینی پێغەمبەری (د.خ) دۆزیوہ و بەھەمووان ھێرشیان بۆی دەکرد تا بیکوژن .

خۆشەویستیش (د.خ) تەنھا دە لای ئەنصاری و یەزیدی کوری سەکەن و تەلحە ی لەگەلا بوو، خۆشەویست دەبیوست و ردە وکدە بکشیتەوہ بۆ پال کیوی ئوحود، دوژمنانیش بەھورۆژم دەھاتن، خۆشەویست (د.خ) فەرمووی: کئ دەیانگێریتەوہ و رووبەروویان دەبیتەوہ ھاوہلم دەبیت لەبەھەشتا . تەلحە وتی: من! خۆشەویست (د.خ) فەرمووی جارئ تۆ بوہستە . لایکی ئەنصاری چوہ پێشەوہ و شەھید بوو، بەم جۆرە ھەر دە لاوہکە یەک بەدوای یەکدا لەگەڵ یەزیدیشدا شەھید بوون .

ئىنجا خۆشەويىست (د.خ) فەرموۋى: دەي تەلخە تۆ بچۆ رووبەروويان بەرەو، تەلخەش وەك شىر پەلامارى دان، ھەر ئەوئەندە تۆزى دوور دەكەوتنەو خىرا دەھاتەو بەلاي خۆشەويىستەو (د.خ) ويارمەتى دەداو وپشتى بۆ دادەنا تاسەر كەويتە سەر بەردىك. بەم جۆرە لەبەردەميا وەستابو بۆى بوپو بەقەلغان و بەخۆشەويىستى دەوت: سەرم بەقورپانى سەرت بىت خۆت دەرمەخە باتىرى دوژمنانت بەرنەكەوى! لەوكاتەدا تىرىك ھات و تەلخە دەستى دايە بەر، بەوھش دەستى تووشى شەلەل بوو (خۆشەويىست (د.خ) كە ئەم فېداكارىيەى بىنى فەرموۋى: تەلخە بەھەشتى بۆ خۆى مسۆگەر كرد) .

تەلخە لەزىياتر لەھەفتا لاوہ برىندار بوو خويىنى لەبەر دەپۆيشت و لەناو شەھىدەكان دا لەھۆش خۆى چوو، ئەبويەكر و ئەبوعوبەيدەش ھاتن بەلاي پىغەمبەرەو تە خويىنى دەم وچاوى خۆشەويىست بگىرسىننەو، لەبەرئەوھى بەخەستى برىندار بوو بوو بەھۆى چالتيكەو كە (ئەبو عامرى فاسق ھەلى كەندبوو وەك داويك بۆ موسلمانان) ..

خۆشەويىست (د.خ) فەرموۋى: واز لەمن بەيئىن، بېرۆن بەلاي تەلخەى براتانەو، كە تەلخە ھاتەو ھۆش خۆى وتى: پىغەمبەر (د.خ) چى لىھات؟
وتيان: سەلامەتە، وتى پىشانمبەدەن، كەپشانىاندا وتى: ھەموو بەلاو موسىبەتيك ئاسانە بەمەرجى تۆ سەلامەت بىت.

وتيان: با تۆ بگىرپىنەو بۆ مەدينە، رازى نەبوو وتى: چۆن خۆشەويىست (د.خ) بەجى دەھىلم؟! لەو رۆژەدا خۆشەويىست (د.خ) ناوى نا، (تەلخەى خىر) كە ھەموو گىيانى خىر و بەرەكەت و ئازايەتى بوو..

تەلخە پياويكى بازىگان بوو، پارەيەكى نۆرى دەستدەكەوت، رۆژتيك ھاتەو مائەوہ بە (ئوم كلثوم) ى ھاوسەرى وت كە كچى ئەبويەكر بوو، من نۆر بىتاقەتم، وتى: خۆ نارەھەتى و بىتاقەتەكەت بەھۆى ئىمەوہ نىه؟! وتى: نەخىر، خوا پاداشتت بداتەو تۆ باشترىن ھاوسەرىت، بەلام من خەممە خوا پرسىارى ئەم ھەموو پارەيەم لىبكات،

نه‌ویش وتی: ئاسانه، نه‌وه چهنده‌ها تووره‌که پاره‌یان تی بکه تا بیان به‌خشینه‌وه به‌سهره‌ژاراند، به‌و شیوه‌یه هر به‌و شه‌وه پاره‌یه‌کی زوی به‌خشیه‌وه.

له‌جنگی حونه‌ین دا نه‌وه‌نده‌ی به‌خشی خۆشه‌ویست (د.خ) ناوی نا (طه‌له‌ی جه‌واد) واته‌ ته‌له‌ی سه‌خی.

له‌جنگی (ته‌بوك) یشدا بیریکی بۆ موسلمانان کپی‌یه‌وه ناوی لیبخۆنه‌وه و هاوکارییه‌کی باشی سوپاکه‌ی کرد، خۆشه‌ویست نازناوی (طه‌له‌ی الفیاض) ی دایه و فرمووی: (انك يا طلحة الفياض) واته: ئه‌ی ته‌له‌ تو خیر و چاکه‌ت هه‌لده‌قولی و سه‌رده‌کات!

هاوه‌لان به‌ ته‌له‌ یان ده‌ووت: شه‌هیدی زیندوو، له‌به‌رئه‌وه‌ی خۆشه‌ویست پاش جه‌نگی ئوحوود وتاریدا و، فرمووی: (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رَجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا) ﴿۲۳﴾ الاحزاب

واته: له‌نتیوان بره‌و‌داراندا که‌سانیک هه‌ن که‌ پابه‌ندن به‌وه‌یمانه‌ی به‌په‌روه‌ردگاریان داوه و لئی لانه‌ن، هه‌یانه‌ شه‌هید بوون، یاخود کۆچی دوا بیان کردوه، هه‌شیانه‌ چاوه‌پوانن و به‌هیچ شیوه‌یه‌ک گۆپان و لادان رووی تینه‌کردوون... ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ ﴿۲۴﴾ واته: تا خوای گه‌وره‌ به‌هۆی راستگۆبیانه‌وه پاداشتی راستگۆیان بداته‌وه. هه‌روه‌ها سزای دوو‌په‌وه‌کانیش بدات، یان ته‌وبه‌ و په‌شیمانان لئ‌وه‌ریگرت، به‌راستی خوا هه‌میشه‌ میه‌ره‌بان و لیبوورده‌یه.

پیاویک هه‌ستاو وتی: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا نه‌وانه‌ کین؟ له‌وکاته‌دا ته‌له‌ هات، پیغه‌مبه‌ر رووی کرده‌ پرسیارکه‌ر و ئامازه‌ی بۆ ته‌له‌ کرد و فرمووی (کاک‌ی پرسیارکه‌ر، ئه‌مه‌ یه‌کیکه‌ له‌و شه‌هیده‌ زیندووانه‌!).

دوای ئه‌و رۆژه‌ پیغه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌یفه‌رموو: (من سره أن ينظر الى رجل يمشي على الارض، قد قضى نحبه، فلينظر الى طلحة بن عبيدالله). واته: هه‌رکه‌س پیی خۆشه‌

سهیری پیاویکی شهید بکا که له سه ر زه ویدا نه گه پری، باسهیری ته لحه ی کوری عبید الله بکات.

له شهیری (جمل) دا سوپای عائیشه و سوپای نیمامی عه لی خه ریک بوو بگه نه ریکه وتن و همووان بگه پینه وه، له وکاته ناسکه دا جووله که یه کی به رووکه ش موسلمان، تیریکی گرتنه ته لحه و قاچی بریندار کرد و تووشی خوین به ربوون بوو دواتر شهید بوو، به وه ش شه ره که هه لگیرسا و خه لگیککی زۆر کوژدان و پاش ته واو بوونی شه ر که له خه یالی هیچ لایه کیاندا نه بوو، ته لحه هه ر له وناوه دا له شاری (به صره) نیژرا.

پاش بیست سال چوه خه وی (عائیشه) ی کچیه وه وتی: ئاو هاتۆته ناو قه بره که م و بمگویزنه وه، که قه بره که یان هه لدا یه وه، ئاو چوبوه ناوی و لاشه که ی هیچ تیک نه چوو بوو، گۆرانی به سه ردا نه هاتبوو، ته نها ریشی نه بی چه ند موویه کی سپی تیکه وتبوو!!

له کاتی شهید بوونه که یدا نیمامی عه لی سه ری له سه ر رانی خۆی داناو زۆر گریا و فه رمووی: خۆزگه بیست سال پیش ئیستا بمردمایه و ئه م رۆژه م نه بینیا یه، پاشان فه رمووی: (من شایه تم که خۆشه ویست (د.خ) فه رمووی: ته لحه دراوسیمه له به هه شتدا. (ته لحه ی کوری عبید الله - حبیب محمد سعید، به رنامه ی فه زایی اقرأ - نقلی الاحبة).

چاو له هیمه هت به رزان بگه ن

(۱) هیمه هتس به رزای پیپریژنیکیس به نس ئیسرا نیل:

رۆژیک پیغه مبه ر (د.خ) ده بیست به میوانی عه ره بیکی ده شته کی، زۆر پیز له خۆشه ویست ده گری و خزمه تی ده کات، ئه ویش پیی ده فه رمووی: چیت ده وی داوا بکه، وتی: ئه ی نیرووی خوا، حوشریک به پیداو یستیه کانیه وه و، بزنیک که خیزانم بیدوشی، ئه مه ی دوو جار دووباره کرده وه.

خۆشه‌ویست (د.خ) پئی فرموو: (نه‌توانی وه‌ک پیریژنه‌که‌ی به‌نی ئیسرائیل بیت) هاوه‌لان وتیان: ئە‌ی نیردرای خوا پیریژنه‌که‌ی به‌نی ئیسرائیل چیه‌؟ فرمووی: (کاتیک موسا (سه‌لامی خوی لیبیت) ویستی له‌گه‌ل به‌نی ئیسرائیلا شه‌و ده‌رچی، ریی لیتیکچوو، زانایانی به‌نی ئیسرائیل وتیان: ره‌نگه‌ حیکمه‌تی تیابیت ونبووین وریمان لیتیکچوو، بۆ‌ئوه‌ی که‌ هه‌رخۆمان نه‌رۆین و ده‌مانه‌وی پیت بلین که‌ یوسف پیغه‌مبه‌ر په‌یمانی لیوه‌رگرتووین که‌ نه‌گه‌ر له‌میسر ده‌رچووین لاشه‌ی ئه‌ویش له‌گه‌ل خۆمان به‌ین.

موسا فرمووی: کامتان ده‌زانی قه‌بری یوسف له‌کوییه‌؟ وتیان: ته‌نها پیریژنیکی به‌نی ئیسرائیل ده‌زانی قه‌بری یوسف له‌کوییه‌، ناردی به‌داویدا و که‌هات پئی فرموو: قه‌بری (یوسف) م پینیشان بده‌، وتی: به‌خوا پیشانت ناده‌م هه‌تاوه‌کو نه‌بمه‌ هاوه‌لت له‌به‌هه‌شتا.

ئه‌ویش پئی ناخۆش بوو، (ره‌نگه‌ له‌به‌ر ئه‌وه‌ بی‌ که‌ ئه‌و داوایه‌ی بۆ‌چوونه‌ به‌هه‌شت به‌ده‌ست ئه‌و نیه‌، یان له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ ئه‌و پرسیاره‌ی بۆ‌پیشاندانی قه‌به‌ره‌که‌، که‌ی ئه‌وه‌ دینی و ئه‌وه‌نده‌ گه‌وره‌یه‌ به‌رامبه‌ر به‌هه‌شت بی‌؟). خوی گه‌وره‌ نیگای بۆ‌نارد، که‌ په‌یمانی به‌هه‌شتی بده‌ری، که‌ په‌یمانی چوونه‌ به‌هه‌شت و هاوه‌لیتی دایه‌، ئه‌ویش شوینیکی پیشاندان که‌ ئاوی تیاوه‌ستا بوو، وتی: ئاوه‌که‌ لابه‌دن، که‌ لایان برد، وتی: ده‌ی ئیره‌ هه‌لکه‌نن، که‌ هه‌لیان که‌ند لاشه‌ی یوسف ده‌رکه‌وت، لاشه‌که‌ی هیچ تیک نه‌چوو بوو، که‌ ده‌ریان هینا ده‌ره‌وشایه‌وه‌ و ریگای به‌وشه‌وه‌ بۆ‌پووناک کردنه‌وه‌ و ریی خۆیان دۆزیه‌وه‌. (ده‌لین لاشه‌ی یوسف و موساش سه‌لامی خویان له‌سه‌ری له‌فله‌ستین نیژراون).

ئاینی پیروزی ئیسلام گزنگی زۆری داوه به هیممهت به رزی و دوورکه وتنه وه له ته مه لئ و سستی و که مته رخه می. خۆشه ویست ده فهرموئ: ئه گه ر داوای به هه شتان کرد، داوای (فهردهوسی ئه علا) بکه ن.

٢) ره بیعه ی کورپی که عب:

لاویکی تازه پیگه یشتووی مه دینه بوو، حه زی کرد که هه میسه له خزمهت پیغه مبه ردا بیته (د.خ) ، بۆیه داوای لیکرد که بیته خزمه تکاری و هرچی کاریکی هه بی بۆی جیبه جی بکات. جاری و هه بوو بیجگه له پۆژ به شه ویش ده مایه وه له دلئ خۆیدا ده یووت نه ک خۆشه ویست (د.خ) به شه و کاریکی هه بی.

به لئ به شه و له ده ره وه ی مائئ خۆشه ویست (د.خ) له مزگه وته که دا ده مایه وه ، خۆشه ویستیش زۆربه ی شه وی به شه ونوئژ به سه رده برد و قورئانی زۆری ده خوئیند، ره بیعه ش گوئی ده گرت تاماندو ده بوو ئنجا خه وی لئده که وت.

رۆژیک خۆشه ویست (د.خ) پئی فهرموو: ئه ی ره بیعه ی کورپی که عب!

وه لامئ دایه وه: (لبیک یارسول الله وسعدیک) واته: گوپراپه ل و فهرمان به ردارتم، خوای گه وه جار له داوای جار به خته وه رترت بکات.

فهرمووی: داوای شتیک بکه بۆت بکه م و پیت ببه خشم.

په بیعه ماوه یه ک بئده نگ بوو بیری کرده وه، دوایی وتی: ئه ی پیغه مبه ری خوا! مۆله تم بده تا بیربکه مه وه.

فهرمووی: قه یناکه بیربکه ره وه. ره بیعه هه ژار و که م ده ست بوو له گه ل (ئه هل صوفه) دا ده مایه وه له مزگه وتی پیغه مبه ردا (د.خ) ، به بیری دا هات داوای شتی دنیایی

له خۆشه‌ویست (د.خ) بکات، به لām به خۆی وت: دنیا هه‌رچی بێت ته‌واو ده‌بێت، قیامه‌ت چاکتره‌. جا هاته‌وه خزمه‌ت خۆشه‌ویست، لێی پرسى: ره‌ببعه چیت ده‌وی بت ده‌می؟
وتی: ئەى پێغه‌مبه‌رى خوا! داوات لێده‌که‌م که‌له‌خواى گه‌وره‌ بۆم بپارێتته‌وه تا له‌به‌هه‌شتدا بمکاته‌ هاوێت.

خۆشه‌ویست (د.خ) فه‌رمووی: کى ئەمه‌ی فی‌رکردیت؟

وتی: به‌خوا که‌س فی‌رى نه‌کردووم، خۆم بیرم لێکردۆته‌وه و قیامه‌تم پى‌ باشتره‌ له‌ دنیا.

خۆشه‌ویست (د.خ) ماوه‌یه‌ک بێده‌نگ بوو ئنجا فه‌رمووی: ره‌ببعه، ئەى شتى تر نابیت؟

ره‌ببعه‌ وتی: نه‌خێر ئەى پێغه‌مبه‌رى خوا، ئەوه‌ی داوام لێکردووی به‌هیچی تری ناگۆرپه‌وه، فه‌رمووی: (اذن أعني على نفسك بكثرة السجود) واته‌ که‌واته‌ به‌نویژو سوچه‌ی زۆر هاوکارى خۆت بکه‌ که‌شیاوبیت بۆ به‌هه‌شت.

(۳) نه‌بو موسلیمی خه‌ولانى:

یه‌کى‌ بوو له‌شوینکه‌وتوان و خاوه‌ن هیممه‌تیکى به‌رز بوو، له‌گه‌ل ئەوه‌دا که‌ خواپه‌رستی زۆری ده‌کرد، قامچی‌کی له‌ماله‌وه هه‌لواسیبوو به‌دیواری ئەوشوینته‌وه که‌نویژی تیا‌ده‌کرد، ئەگه‌ر سستی‌کی له‌خۆیدا به‌دی بکردایه‌، ئەیووت: ئەى نه‌فس هه‌لئه‌ستی باشه‌، هه‌لئاستی ئەوه قامچی‌یه‌ سزات ده‌ده‌م. چۆن ده‌بى‌ که‌مه‌رخه‌می بکه‌یت و دوابکه‌ویت، چۆن ده‌بى‌ هاوه‌لان پێغه‌مبه‌ر (د.خ) بۆ خۆیان به‌رن و ته‌نها له‌گه‌ل ئەوان بێت، ئیمه‌ش هه‌ولێ زۆر ده‌ده‌ین بۆ گه‌یشتن پێی و، هه‌تا هاوه‌لانی‌ش بزانه‌ن که‌ پیاویان دواى خۆیان به‌جی هێشتوه‌.

۴) دایکانیکس هیمهت بهرز:

دایک رۆلئیکى گرنكى ههیه له پهروه ده كردن و هیمهت بهرزى مناله كانیدا، نمونه ش بۆ ئەمه زۆره، ئیمامى شافعى و بوخارى و مالیک و هارونه رهشید هه موویان به هۆى دایکیانه وه پایه بهرز بوون و رۆى هیمهت بهرزىان گرت بهر.

به كورتى موسلمانان هیمهت بهرز بوون، سهردار و پیشه وای جیهان بوون، ههركاتى كیش كه م كه م دواكه وتوون، تووشى پاشا گهردانى بوون، زانا یان و خواناسان، نه و راستیه یان خستۆته وه بهرچاویان و هانیان داو ن له سه و ره بهرزى و كۆل نه دان، نه وه (ابن الجوزى) به به موسلمانان ده لئیت: (پتویسته مرۆفى ژیر تا دوا پله هه ولّ بدات، نه گه ر تصور بكریت كه مرۆف بگاته ئاسمانه كان، من واده بینم كه زۆر كه م كوپى و ناشیرینه مرۆف به سه ر زه وى رازى بئیت!! وه نه گه ر پئغه مبه رایه تی به هه ولّ و كۆشش به ده ست به اتایه، من واده بینم نه وه ی هه ولّى بۆ نه دایه له زۆنگا و و نزمترین پله دایه) ل ۲۶۳ التغير على منهاج النبوة (جمعه أمين)

ههروه ها (وهیب كوپى الورد) ده لئى: (نه گه ر ده توانى هه ولّ بده كه س پئشت نه كه وى له گه یشتن به خوا و به ده سته ینانى ره زامه ندىدا).

گرنكى هه ولّ و هیمهت له ئیسلامدا

قورئانى پیرۆز ده فه رمویت ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (۱۳۹) ﴿ نال عیمران واته: لاواز مه بن و خه فه تبار مه بن، ئیوه به رزترن نه گه ر بپوادارن.

هه ست كردن به گه وده یى و پایه بهرزى لای ها وه لان روون بوو، بۆیه ده یان وت (كنا قوماً اذلاء فاعزنا الله بالاسلام) ئیغه گه لئیکى زه لیل و بئى ده سه لات بوین خواى گه و ره به ئیسلام پایه دار و پایه بهرزى كردوین.

مه‌وئدان بۆ به‌ده‌سته‌ئیتانی پله‌وپایه‌ی به‌رزنی دینی و دنیایی، خوای گه‌وره‌ پئی
خۆشه‌ هه‌روه‌ك پێغه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌فه‌رموئیت: ﴿ان الله يحب معالي الاخلاق، ويكره
سفاسفها﴾ صحیح الجامع / ۱۸۸۹ سفاف - واته‌ خراپ و بی‌ نرخ له‌هه‌موو شتی‌كدا.

هه‌روه‌ك بۆ بالا‌ ده‌ستی و به‌خشینی‌ش ده‌فه‌رموئیت:

(اليد العليا خير من اليد السفلى) پێغه‌مبه‌ریش (د.خ) دوعای ده‌كرد و ده‌یفه‌رموو:
(وأسالك العزيمة على الرشد) وه ده‌یفه‌رموو (اللهم اني أعوذ بك من الهم والحزن، وأعوذ
بك من العجز والكسل) هه‌روه‌ها له‌فه‌رمووده‌یه‌كدا هاتووه‌ كه خۆشه‌ویست (د.خ)
ده‌فه‌رموئیت: (ان الله عزوجل يلوم على العجز، فأبلى من نفسك الجهد، فان غلبت، فقل:
توكلت على الله، أو حسبي الله ونعم الوكيل) (واته‌ خوا لۆمه‌ ده‌كات له‌سه‌ر
ده‌سته‌وسانی، چه‌ند ده‌توانی هه‌ول‌ بده‌، ئه‌گه‌ر ژێر كه‌وتی، ئه‌وه‌ بلی، پشتم به‌خوا
به‌ستوه‌، یان ته‌نها خوام به‌سه‌ و هه‌ر ئه‌و چا‌كترین دۆست و پالێشته‌) ابوداود و طبرانی
ریوایه‌تیان كردووه‌ ل ۱۵۳ منا‌هج التریبه‌ الاسلامیه‌ جزء ۳.

موسلمانانیش هه‌رده‌م به‌هیممه‌تی به‌رزیان توانیویانه‌ رووبه‌رووی دوژمنان ببه‌وه‌ و
سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست به‌ئینن، هه‌روه‌ك (مونتغمری) له‌په‌راوی (الحرب عبر التاريخ) دا
شایه‌تیان بۆ ده‌دات و ده‌ئێ: (گرنگترین سیفاتی سوپای ئیسلامی كه‌جیای ده‌كات‌وه‌
له‌سوپا‌كانی تر، چه‌ك و ته‌قه‌مه‌نی و رێكخستن نه‌ بوو، به‌لكو ئه‌و گیان فیدایی و و‌ره‌
به‌رزه‌یان بوو كه‌به‌هۆی ئیمانیا‌نه‌وه‌ به‌ بانگه‌وازی ئیسلامی دروست ده‌بوو) ل ۹۱ جند
المعالی.

چه‌ند نمونه‌یه‌کی تری هیممه‌ت به‌رزنی

(۱) (عبدالرحمانی داخل): له‌سالی ۱۳۲ كۆچیدا لاویك بوو، رووخانی ئه‌مه‌وی‌یه‌كانی
بینی و له‌ترسی گرتن و كوشتن، ده‌شت و ده‌ر و بیابان و چیا‌ی ب‌پ‌ی و گه‌یشه‌
(اندلس) و نۆد به‌چالاکی و ژیرانه‌ و به‌هیممه‌تی به‌رزوه‌ له‌ته‌مه‌نی بیست و پێنج

سالیڊا توانی ده‌ولتې بۆ ئەمەوی‌یه‌کان دابمه‌زینیت وه له‌ئەندەلس نزیکه‌ی سی‌وسێ سالن و چوار مانگ فه‌رمان‌په‌وایی بکات. بۆیه نازناوی هه‌لۆی قوره‌ی‌شی پیدرا.

(۲) (عزالدين القسام) یش پاش ئەوه‌ی ئەزه‌ری ته‌واوکرد بیری ده‌کرده‌وه که‌وه‌ک (سلیمان حلبی) جیهاد بکات و چۆن ناوبراو گیانی سه‌رۆکی فه‌ره‌نسیه‌کانی به‌جه‌ه‌نم شادکرد ئەمیش روو به‌رووی داگیرکه‌ران ببیته‌وه. جاکاتی له‌میسر بوو له‌به‌رئه‌وه‌ی بزۆی خۆی په‌یدا بکات به‌ده‌م خۆیندنه‌که‌یه‌وه (هه‌ریسه) ی ده‌فرۆشت..

کاتی گه‌په‌وه سوریا که‌وته دژایه‌تی کردنی فه‌ره‌نسیه‌کان و ده‌یووت: ئەمانه ئەگه‌ر رییان لینه‌گیری گه‌را داده‌نین و فه‌سادو ده‌نینه‌وه له‌م ولاته‌دا. به‌لام له‌به‌رئه‌وه‌ی فه‌ره‌نسیه‌کان زۆر فشاریان بۆ ده‌هینا و سه‌یری کرد ناتوانی به‌چاکی کاری خۆی بکات، بۆیه چووه فه‌له‌ستین و له‌ویش که‌وته هه‌ول و تیکۆشان دژی ئینگلیزی داگیرکه‌ر و جووله‌که‌ی خۆینپێژ و، هه‌میشه ده‌یووت: عه‌ره‌بیکی زه‌مانی نه‌فامی له‌پیناوی حوشریکدا خۆی ئەدا به‌کوشت، ئیمه‌ی موسلمان چۆن بۆ پاراستنی خاکی ئیسلام خۆمان به‌ختنه‌که‌ین؟!؟

سه‌ره‌نجام له‌سالی ۱۹۳۵دا شۆپشی راگه‌یاند دژی ئینگلیز و جووله‌که‌ و زۆری لیکۆستن، تا له‌شه‌رێکدا ده‌وریان گرت، که‌له‌گه‌ل (یانزه) مجاهیدا بوو، پاش شه‌رێکی مه‌ردانه شه‌هیدکراو به‌ئاواتی خۆی گه‌یشت و لاپه‌ره‌یه‌کی گه‌شتی له‌میژووی خواناسی و تیکۆشاندا بۆ خۆی تۆمارکرد.

(۳) (شیخ ئەحمه‌د یاسین) یش له‌چوارده‌ سالیڊا تووشی ئیفلیجی بوو، له‌سالی ۱۹۵۲دا، به‌وحاله‌شه‌وه خۆیندنی ته‌واوکردو بوو به‌مامۆستا، توانی پیشه‌وايه‌تی لاوان بکات و به‌چاکی په‌روه‌رده‌یان بکات بۆ شاره‌زا بوون له‌ئاینه‌که‌یان و رووبه‌رووبوونه‌وه‌ی پیلانه‌کانی زایۆنی، له‌گه‌ل ئەوه‌شدا که‌به‌ندکراو تووشی هه‌زاره‌ها چه‌رمه‌سه‌ری بوو. کۆلی نه‌داو تانیستاش رابه‌ری رۆحی بزوتنه‌وه‌ی (حماس) هه‌بووه به‌ره‌مزی

خواویستی و تیکۆشان و گه وره و دهسه لاتناریکی وهك ئه میر عبدالله ی سعودیه و زۆر له سه رکرده کانی جیهانی ئیسلامی که پیتی ده گن ناچارده بن بچه مینه وه و ناوچه وانی ماچ بکه ن! (جندالمعالی / خلیل صقر) .

٤) (کمال السنانیری) له دایک بووی سالی ١٩١٨ یه و خه لکی ولاتی میسره و له سالی ١٩٣٤ دا پرانامه ی دواناوه ندی وهرده گری و له وه زاره تی تهنروستی به شی نه هیشتنی مه لاریا داده مه زری.

له سالی ١٩٣٨ دا وازدینی له کاره که ی و ده یه وی بچیت له زانکۆیه کی ئه مریکی به شی ده رمانسازی ته و او بکات و بچیته سه ر ده رمانخانه که ی باوکی به لام یه کی له زانایانی ئیسلام ئامۆزگاری ده کات که نه چی و ئه ویش به قسه ی ده کات.

له سه ره تای چله کاندایه یوه ندی کرد به برایانه وه و له (١٩٥٤) داگیراو و پاش (٢٠) سال حوکم ئازادکرا، له سالی ١٩٧٣ دا، له پیش به ندرکنیدا ژنی هینابوو کچیکی هه بوو، پاش گرتنه که ی به چه ند مانگیك کچه که ی مردو ژنه که شی به زۆری که س و کاری ناچارکرا داوای ته لاق بکات و ئه ویش ته لاقیدا.

له به ندیخانه دا به جۆریک سزایان دا، که ژن براکه ی چاوی پیتی که وت عه قلی تیک چوو، وه داخلی خه سه خانه ی نه خۆشیه ده روونییه کانیا ن کرد!

هیشتا له به ندیخانه دا بوو که (ئه مینه) خوشکی (سه ید قوتب) ی ماره کرد داوی که به ربوو گواسته وه و منالی لیتی نه بوو، کمال سنانیری له به رکاری بانگه وازو هاتوچۆ نه یتوانی مالیکی سه ره خۆ پیکه وه بنی بۆیه خۆی و ژنه که ی له مالی خوشکه گه وره که یدا ده ژیان.

کاتی له به ندیخانه دابوو، دایکی داوای لیکرد که نامه یه ک بنوسی و بپاریته وه له حکومه ت تارزگاری ببی، ئه ویش رازی نه بوو وتی: ئه گه ر شتی وا بکه م سبه ینی که

مردم چی وه لآمی خوا بده مه وه ؟ که مال سنانیری توندوتۆل بوو له ئیمانداریه که یدا، بۆیه پۆژ ناپۆژئی به رۆژوو ده بوو وه ک داود (سهلامی خوی لیبیت) .

له سه ره تای هه شتاکاندا گیرایه وه و له ژیر سزادا گیانی سپارد و شه هیدبوو له ته مه نی (۶۳) سالی داو، به ومه رجه ته رمه که یان دانه وه که ته عزتی بو دانه نری و ته نها خزمه نزیکه کانی له که لیا بچن بو سه ر قه بران ! (مفاهیم تربویه / به شی چواره م محمد عبدالله الخطیب) .

مصطفی صادق الرافعی له (وحی القلم) دا له باره ی ئه م هیممه ت به رزییه وه ده ئی: خوی گه وه به نده ی تاییه ت به خوی ده نیری، که یه که م سیمایان ئه وه یه که زیلله ت ده خه نه ژیر پێیان وه، ئه وانه دینه ئه م دنیا یه وه بو ئه وه ی ئه وه بسه لمینن که مرۆف توانای هه یه زال بیی به سه ر هه واو ئاره زوویدا، جا ئه وانه که سانیکی نازان که قه ده ری خوا ده یانه ئینی تا ده وری خویان ببینن) ل ۹۰ سه رچاوه ی پیشوو

۵) شیخ عه لی کرکاو ی بۆ بانگه واز ده کاته یابان:

د. یوسف القرضاوی له وتاری ههینی ۲۳ محرم سالی ۱۴۱۸ دا وتی:

له دوو جاری پیشوودا که چووم بۆ یابان، ههستم کرد که بانگه واز له وی لاوازه، به لام ئه مجاره که چووم، بینیم که ره مو گوپی یه که هه یه و له هه موو بنکه ئیسلامیه کانه وه هاتنه لام و ئیستا مزگه وتیان هه یه و قوتابیان له ولاتانی ئیسلامی ده خوینن.

یه کێک له و سه ربازه نه ناسراوانه ی که پۆلکی گرنگیان هه بوو له بانگه وازی ئیسلامی یابان دا، شیخ عه لی یه که زانایه کی ئه زه ره ی میسرییه و خه لکی (گرگا) ی باشووری میسره و گۆفاری (الارشاد) ی ده رده کرد.

نزیکه ی سه د سال له مه ویه ر ده نگو باسیک بلا بووه که ئیمبراتۆری یابانی کۆنفرانسیک ده گرت بۆ لیکۆلینه وه ی ئاینه کان. شیخ عه لی داوای له زانایانی ئه زه ره کرد که بچن بۆ به شداریکردن له و کۆنفرانسه دا و که س به گوئی نه کرد، بۆیه ناچار چه ند

تۆنمیک زهوی وزار خۆی فروشت و به که شتی چوو بۆ یابان، له ریگه دا پیاویکی (صینی) ناسی که ناوی سوله یمان بوو، ئەویش به پیاویکی تری یابانی ناساند و پاشان دوانی تریان ناسی، به مهش که بوون به پینچ کهس کۆمه له یه کی ئیسلامیان دروست کرد بۆ بلاوکردنه وهی ئیسلام له یاباندا، شیخ عه لی یاده وه ره یه کانی له په راویکدا به ناوی (که شتی یابان) تۆمار کردوه.

یه کی له و یابانیانه خانوه که ی خۆی دایه کۆمه له که و له به رنه وهی زمانی ئینگلیزیشی ده زانی، قسه کانی شیخی وه رده گێپرا بۆ ئینگلیزی و یابانی، به مهش نزیکه ی دوانزه هه زار کهس موسلمان بوون.

هه ندی کهس لایان وایه که یابانیه کان رۆژانه (۱۵) سه عات کارده کهن و بیر له تاین ناکه نه وه و ئەوهی له باوو باپیریانه وه بۆیان ماوه ته وه لێی لانه دن و زه حمه ته ئیسلامیان تیا سه وز بیّت.

من ئەوه به راست نازانم، ئایینی پیروزی ئیسلام بۆ هه موو که لانه، چون صینییه کان هه ره له سه ده ی یه که می کۆچییه وه موسلمان بوون و پاشان ئایینی ئیسلام گه یشته مالیزیا و ئیندونسیا و فلیپین و ئەوانه به سنگگیکی فراوانه وه به ره و پیری ئیسلام چون، ئاوه هاش یابانیه کان موسلمان ده بن به مه رجی بانگخوازی بۆ خوا لێپراو و دلسۆزو شاره زا به بار و زرووی یابانیه کان رییان نیشان ده ن.

قودره تی خوا

تیگه یشتن له ناوو سیفاته کانی خوا به گشتی و قوده ره تی خوا به تایبه تی نه رکی سه رشانی موسلمانه، قورئانی پیروز ده فه رمویت: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾ (۱۹) محمد.

قورئانی پیروز له ریی چیرۆک و له ریی دیارده سه روشتییه کانه وه، قودره تی خوا بۆ خه لکی و بۆ موسلمانان روون ده کاته وه، که ئەمهش باشترین ریگایه و ئاسانه ترین

شیتویه، تا مرؤف (أسماء وصفات) ی خوی بالآ دهستی بؤ ئاشکرا بیئت و تیی بگات، به‌بیئ نه‌وهی تووشی چهن و چوون و ده‌مه‌قالی بیئت و به‌بیئ نه‌وهی تووشی (تعطیل و تشبیه) بیئت.

بؤ نمونه قورئان باسی نه‌و که‌سه ده‌کات که سه‌د سال خوی گه‌وره مراندی و دوایی زیندوی کرده‌وه:

﴿أَوِ الْكَاذِبِ مَرَّ عَلَىٰ قَرِيْبٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِثَّةَ عَامٍ تَمَّ بَعْتُهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِثَّةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانظُرْ إِلَىٰ الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (۲۵۹) البقرة

واته: ئایا نه‌تبیستوه، یان (نه‌تروانیوه‌ته) نه‌وکه‌سه‌ی تیپه‌ری به‌لای شارۆچکه‌یه‌کدا که هه‌موو خانوه‌کانی به‌سه‌ر سه‌قفه‌کانیا ته‌پیپوون، له‌به‌ر خۆیه‌وه وتی: ئاخۆ خوی گه‌وره چۆن خه‌لکی نه‌م شارۆچکه‌یه‌ دوای مردنیان زیندووده‌کاته‌وه؟ یه‌کسه‌ر خوی گه‌وره سه‌د سال مراندی و پاشان زیندوی کرده‌وه و پیی فه‌رموو: چهند مایته‌وه؟ (ده‌لین نه‌وکه‌سه (عوزه‌یر) پیغه‌مبه‌ریوه) (عوزه‌یر) فه‌رموی: رُوْزِيْكَ یان که‌متر له‌رُوْزِيْكَ ماومه‌ته‌وه.

(خوا) فه‌رموی: نه‌وه سه‌د سالت پیچوه، جا ته‌ماشای خواردن و خواردنه‌وه‌که‌ت بکه، بۆیه نه‌مه‌مانکرد تا به‌م به‌سه‌ره‌اته بته‌کینه‌ موعجیزه بؤ خه‌لکی، جا سه‌یری ئیسکه‌کانی گویدرێژه‌که‌ت بکه چۆن به‌ریان ده‌که‌ینه‌وه و به‌یه‌که‌وه‌یان ده‌به‌ستین و پاشان به‌گۆشت دایده‌پۆشین، کاتیک بینی و بۆی ده‌رکه‌وت وتی: چاک ده‌زانم و دلنیام به‌ راستی خوا ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ره‌مووشتی‌کدا هه‌یه.

من واده‌زانم بانگخواز بووه نه‌وکه‌سه، یان پیغه‌مبه‌ریوه، خوی گه‌وره‌ش له‌به‌ر نه‌وه‌ی کاری بانگخوازی پیسپاردوه، دیاره ده‌بی باش له‌قوده‌رت و ده‌سه‌لاتی

خواتیڭگات. بۆیه پاش ئه وهی وانهی کرداری فیژیوو، وتی: چاک ده زانم و دلنیام به راستی، که خوا ده سلاتی به سر هه مووشتیکدا ههیه.

ههروه ها کاتی خوی گه وره ویستی موسا (سهلامی خوی لیبیت) بنیری بۆ لای فیعهون، ده سلات و قودره تی خوی پیشاندا به وهی که عه ساکهی دهستی بۆ کرد به مار و پاشان بۆی کرده وه به عه ساکه، نه مه بیجگه له وهی چند به لگه و نیشانه یه کی تریشی دایه وه ک دره وشانه وهی دهستی و هتد، ههروه ک ده فهرمویت:

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى (۸) وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى (۹) إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُتُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَى النَّارِ هُدًى (۱۰) فَلَمَّا أَنَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى (۱۱) إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى (۱۲) وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى (۱۳) إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي (۱۴) إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى (۱۵) فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَى (۱۶)﴾ طه

واته: خوا زاتیکه که جگه له وخوایه کی تر نیه، هه رچی ناوه پیروزی و سیفاته جوانه کان هه یه هه ر شایسته ی ئه وه.

ئهی پیغه مبه ر (د.خ) ئایا به سه رهاتی موسات پیگه یشتوو ه؟!

کاتیگ ناگریکی بینی، له گه رانه وه یدا بۆ میسر، له شه ویکی ساردا، له بیابانی سینادا، به خیزانه که ی وت: ئیوه لیژه بن، به راستی من ناگریکم به دی کردوو، بابروم به لکو سه لکه بزوتیکتان بۆ بهینم، یان که سیکم ده ست بکه ویت رینمونیم بکات، جا کاتیگ نزکی ناگره که بۆوه، بانگی لیکرا، ئهی موسا، دلنیابه من پهروه ردگاری تو، که واته پیلاره کانت دابکه نه، چونکه بیگومان تو له دۆلی پیروزی - طوی - دایت. منیش هه لم بژاردوویت بۆ رابه رایه تی و پیغه مبه رایه تی جا گوئی بگره بۆ ئه وشتانه ی له ریگه ی وهی و نیگاوه پیت راده گه یه نریت. به راستی هه ر من خوام، هیچ خوایه ک نیه جگه

له من، که واته هر من بپه رسته و نو یژه کانیشته به چاکی نه نجام بده، تا هه میشه منت له یاد بیت.

بیگومان روژی قیامت به پرتوه یه و هه ردیت، نزیکه بیشارمه وه، بۆ نه وه ی هه موو که سیک به گویره ی کارو کرده وه و هه ول و کوششی پاداشت بدریته وه.

ئه ی موسا نه یه لیت نه و که سانه ی که باوه ریان به قیامت نیه و شوینی ئاره زووی خو یان که وتوون له م راستیه ویلت بکه ن، چونکه نه وسا تیا ده چیت و زیانت لیده که وی.

﴿وَمَا تَلَكَ بِبَيْمِينِكَ يَا مُوسَى (۱۷) قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى (۱۸) قَالَ أَلْقَاهَا يَا مُوسَى (۱۹) فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى (۲۰) قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى (۲۱) وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةٌ أُخْرَى (۲۲) لِنُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى (۲۳)﴾

ئنجا خوای گه وره پرسى ئه ی موسا: ئه ی نه وه چیه به ده سته راسته وه؟

موسا وتی: نه وه گۆچانه که مه، خۆمى به سه ردا ده ده م و ده یه مالم به دره خندا تا گه لا بوه رینم بۆ مه ره کانم و، چه ند مه به سته یکی تریشم تئیدا هه یه .
خو ا فه رمووی: ده فرپی بده ئه ی موسا.

جا هه ر که فرپی دا، یه کسه ر بوو به ماریکی زیندوو، به خیرایی ده جوولایه وه، خو ا فه رمووی: بیگره و مه ترسه، وه ک نه وسای خۆی لیده که یه وه .
ده سته شته بخه ره ژیر بالته وه، نه وکاته به ره نگی سپی و دره وشایی دیته ده ره وه، بی ئه وه ی عه یبدار بیت، نه وه ش نیشانه و به لگه یه کی تره .

ئه م شتانه بۆ نه وه یه تا هه ندیک له موعجیزه گه وره کانی خو مانته نیشان بده یین ﴿أَذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى (۲۴) قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي (۲۵) وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي (۲۶) وَأَخْلَلْ عُقَدَةَ مِنَ لِسَانِي (۲۷) يَفْقَهُوا قَوْلِي (۲۸) وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي (۲۹) هَارُونَ

أَخِي (۳۰) اشدُّدْ بِهِ أَزْرِي (۳۱) وَأَشْرِكُهُ فِي أَمْرِي (۳۲) كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا (۳۳) وَتَذْكُرَكَ كَثِيرًا (۳۴) إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا (۳۵) قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى (۳۶) ﴿ طه

واته: ده بچۆ بۆ لای فیرعون (پاش ئه وهی له دهسه لات و قودرتهی خوا تینگه یشتیت و به شیوهی کرداری بینیت، پاش ئه وهی زانیت نه گهر خوابیه وی داره سای ده ستت ده کات به مار و که ویستیشی ده یکاته وه به داره سا، که واته قازانچ و زیان هر له خواوه یه و هر ئه وه که (الضار والنافع) ه، هیچ شتیک و هیچ کهس ناتوانیت له فرمانی ئه وهر بچی و، هر ئه وه که (المعطي المانع، المعز المذل، الخافض الرافع، القابض الباسط) ه.

بچۆ بۆ لای فیرعونی سه رکه ش و یاخی، له سنووری به ندایه تی ده رچووه، موسا ده یزانی کاره که ی گران و سه خته، چونکه چاک فیرعونی سته مکاری ده ناسی و چه ند سال له مائی ئه ودا گه وره بووبوو، بۆیه که وته نزاکردن و فرمووی: پهروه ردگارا سینه و دل و دهروون ئاسووده و گوشاد بکه. نیش و کار و هول و کۆششم بۆ ئاسان بکه.

گرێی زمانم بکه ره وه و زمانم گویا و پاراو بکه، تا له قسه و گوفتار و مه رامم تیبگن، له کهس و کاریشم هاوکار و یارمه تیده ریکم بۆ بریاریده.

حه زیش ده که م هارونی برام بیت، خوابه پشتمی پی قائم بکه و، بیکه به هاوبه ش و یاریده ده رم، له گه یاندنی په یامه که تدا، تا ته سبیحات و ستایشی تۆ زۆر بکه ین و، زۆر یادی تۆ بکه ین و ناوی تۆ به رین. چونکه به راستی تۆ هه میسه بینای به حالی ئیمه، به هه لسوکه وتی ئیمه و، به هه موو شتیک ئیمه، خوی گه وره ش فرمووی: ئه ی موسا هه موو داخوازیه کانت به جییه و په سه نده و هه موویانت پیدرا..

ئیراهیمیش (سه لامی خوی لیبی) داوای کرد که خوا پیشانی بدات چون مردوان زیندوو ده کاته وه، تا زیاتر له قودرتهی خوا تیبگات، خوی گه وره ش فرمانی پیدا که چوار بالنده سه ر بپری و تیکه ل به یه کیان بکا و له سه ر چه ند شاخیک دایان بنی و

پاشان بانگیان بکات، زیندوو ده بنه وه به فرمانی خوا و دین به ده نگیه وه، نه م وانه کردارییه بۆ ئیبراهیمی (اولوا العزم) زۆر گرنگ بوو، تا له داهاتوودا بیباکانه بجیته ناگره وه و تهحه دای کوفر و سته مکاران بکات.

ههروه که ده فه رمویته: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أُولِمُ تُوْمِنُ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ سَعْيًا وَاعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾﴾ البقره: واته: به یادبهیته کاتی که ئیبراهیم فه رموی: په روه ردگارا نیشانم بده چون مردوو زیندوو ده که یته وه؟ خوا فه رمووی: ئایا باوه رت نه هیتاوه؟ ئیبراهیم وتی: به لئی (باوه رپم) هه یه به لام چه زده که م (به چاوی خۆم بیبینم)، تا دلّم نارام بگریته.

خوا فه رمووی: جا که واته چوار بالنده بهیته و جوان سه رنجیان بده و دوایی هه ر چواریان سه ربره و گوشت و په روخوئینیان تیکه ل بکه، نه و سهاله سه ر لوتکه ی هه ر شاخیک هه ندیک له وتیکه له یه دابنی، پاشان بانگیان بکه، به گورجی و به په له هه موویان دینه وه بۆلات و چاک بزانه و دلنیا به به راستی خوا بالاده ست و کار به جییه.

هه روه ها خوای که وره قودره ت و ده سه لاتی خۆی پیشانی هاوسه ری ئیبراهیم ساره خاتوون دا، کاتی هاتنه میسر و نه میس ئافره تیکی جوان بووه و پاشای میسریش که پیده زانی له ئیبراهیم ده پرسی نه وه چی تۆیه؟

ده فه رمووی: خوشکمه بۆ نه وه ی رزگاری بیی له دهستی، پاشان که ده بهیته لای، چی ده یه وی دهستی بۆ به ری، دهستی تووشی شه له ل ده بی به فرمانی خوا، ئنجا په یمان ده دات به (ساره) که هیچی لیتناکات به مه رجی چاک بیته وه نه ویش دوعا ده کا و چاک ده بیته وه، پاشان پاشای میسر، خزمه تکاریکی ده داتی که ناوی (هاجره) بوو، نه م وانه کردارییه ش بۆ ساره خاتوون پیویست بوو، هه روه ها (هاجره) خاتوونیش پیویست بوو له م وانه یه تیبگات، دیاره سوودی چاکی لیتوه رگرت، بۆیه کاتی له که ل

ئىسماعیلى كوپىدا لەناوبىبابان و چۆلەوانى مەككەدا ئىبراھىم بەجىي ھىشتن، فەرمووى:
 خوا فەرمانى پىداوى؟ ئىبراھىم فەرمووى: بەلى، وتى: دەكەواتە خوامان بەسە و ئەو
 ئاگادارمانە و دى بەھانامانەو!

طبرى لەئىمامى عەلىيەو دەگىرپتەو (كاتى ھاجەرە خاتوون بۆ دواچار چووہ
 سەرگىنوى (مەرە) سەيرى لای منالەكەى كرد، جوبراىلى بىنى، جوبراىلى لىي پرسى:
 تۆ كىت؟ ئەوئىش وتى: من داىكى كوپى ئىبراھىم.

(رەنگە ھەستى كردىي كە ئەو مەرۇف نىيە و لەئاسمانەو ھاتووہ ئەھلى
 ئاسمانەكانىش ئىبراھىم دەناسن، بۆيە وتى: من داىكى كوپى ئىبراھىم).

جوبراىلى فەرمووى: ئىوہى لای كى بەجى ھىشتووہ و ئىوہى داوہتە دەست كى؟
 ھاجەرە خاتوون وتى: ئىمەى داوہتە دەست خوا.

جوبراىلى فەرمووى: (دەى بەراستى) ئىوہى داوہتە دەست كەسنىك كەكافىيە و
 بەستانە.

قورئان دەفەرمووى: ﴿الَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ
 اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ (۳۶) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ
 (۳۷)﴾ الزمر:

واتە: ئايا خوا بەس نىيە بۆ بەندەكانى؟ جا تۆ دەترسىنن بەغەيرى خوا، جاكى
 خوا سەرى لىتتىك بدات و سەرگەردانى بكات (لەبەرچەوتى ئەوكەسە خۆى) ئەوا كەس
 نىيە ھىدايەتى بدات، ھەرگەسەش خوا ھىدايەتى بدات كەس ناتوانىت سەرى لى
 بشىوئى، ئايا خوا تۆلە سىنى بەھىز نىيە؟

خوای گه وره قودرهت و دهسه لاتی خویمان پیشان نه دات

نه وه تا ده فهرموی:

* ﴿ وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ (۴۵) ﴿
النور: واته: خوا هه موو زینده وه ریکی له ناو دروست کردوه، هه یانه له سهر سکی ده پروات، هه یشه له سهر دووقاچ ده پروات، هه یشه له سهر چوارپیّ ده پروات، خوا هه رچی بویت دروستی ده کات، به راستی خوا دهسه لاتی به سهر هه مووشتی کدا هه به.

* ﴿ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رِيكَ قَدِيرًا ﴾ (۵۴) ﴿
فرقان: واته: هر خوایه که له ناو مروّفی دروست کرد و به هوی ژن و ژن خوازییه وه خزمایه تی دروست ده کات، بیگومان په روه ردگاری تو هه یشه دهسه لاتدار و به توانایه.

* ﴿ لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنْ أُنثِيَ وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ (۴۹) أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴾ (۵۰) ﴿
الشوری واته: هر بؤ خوایه خاوه ندرایتی ئاسمانه کان و زهوی، هه رچی بویت دروستی ده کات، به ره که س بیه ویت کچ ده به خشیت و به هر که س بیه ویت کور ده به خشیت، یا خود له هه ردوو جور “ به هه ندیک خیزان ده به خشیت له کور و له کچ “ هه یشه ویستی خوا وایه هیچی ناداتی و نه زوک ده بیت، به راستی نه و زاته زاناو به دهسه لاته.

مهسه له ی منالبوون موعجیزه یه کی زور گه وره یه، گه وره ترین به لگه یه له سهر مردن وزیندوو بوونه وه و دهسه لاتی بیپایانی خوا، که چی له نه نجامی زور روودان و دووباره بوونه وه یه وه لای مروّف ئاسایی بووه و زور سهرنجی نادات، بویه قورئان ناوا جهخت ده کاته سهری و سهرنجمان راده کیشی بؤی، تا چاکتر له قودرهت و دهسه لاتی خوا تی بکه ین.

نمونه‌یهك له كوردستانهوه

سائیکیان کولله‌یه‌کی زۆر هێرش ده‌هێتن و دانه‌بارین به‌سه‌ر کشتوکالی زۆر ناوچه‌ی کوردستاندا، به‌تایبه‌ت ديهاته‌کانی قه‌رده‌اغ.

له‌دی (به‌ردی) ی قه‌رده‌اغ، خه‌لکه‌که‌ ته‌واو شه‌پزه ده‌بن و دینه‌ لای سه‌عید ناویکی شیتۆکه‌و و ده‌لین: کولله‌دای به‌سه‌ر کشتوکالی ديهاتی ده‌رووبه‌رداو هه‌چی نه‌هه‌شت و وا به‌ره‌و ناوچه‌کانی ئیمه‌ش دین، ئه‌ویش وتی: هه‌چ کولله‌کان خویان خوارد؟
وتیان نه‌خێر. وتی: خۆ خوا ماوه؟! وتیان: به‌لی، وتی: ده‌خوا که‌ریمه.

ئه‌وانه‌ی که‌ ئاگیان له‌م مه‌سه‌له‌یه‌یه‌ ده‌لین: خوا ئاگاداره‌ کولله‌ نه‌گه‌یه‌شته‌ کشتوکالی ئه‌م و به‌به‌ره‌که‌تی ئه‌و (حسن الظن) ه‌ به‌خوا، رزگاری بوو ته‌نانه‌ت به‌روو بوومی له‌سالانیش زیاتر بوو.

هه‌ر خوا په‌شت و په‌نا و دۆستی به‌روادارانه

لوط سه‌لامی خوی لیبی وه‌ک هه‌موو په‌نجه‌مه‌رانی تر چاک له‌قودره‌ت و ده‌سه‌لاتی خوا تێگه‌یه‌شتبوو، گه‌له‌که‌شی هه‌تا بلی خراب و سه‌ره‌سه‌خت و تاوانباربوون، کاتی میوانه‌کان هاتن بۆ لای که‌مه‌لانیکه‌ت بوون، له‌شیوه‌ی چه‌ند لایکی جوان و پێکه‌وتوودا زۆر بیه‌تاهه‌ت بوو. قورئان له‌م باره‌یه‌وه‌ ده‌فه‌رموویه‌ت:

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ (٧٧) وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَا قَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَمْطَرْتُ لَكُمْ فَأْتُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ (٧٨) قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا تُرِيدُ (٧٩) قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ (٨٠) قَالُوا يَا لوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِبْ أَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا

يَلْتَفِتُ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتِكُ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾ هود

واته: کاتیک وه‌فدی فریشته‌کانی ئی‌مه هاتنه لای لوط، نار‌ه‌ح‌ه‌ت بوو پئی‌ان و زۆر دلته‌نگ بوو (چونکه له‌شی‌وه‌ی چه‌ند لای‌یکی جواندا هاتبوون) له‌دلی خویدا وتی: ئه‌مه روژیکی سه‌خته (منی تیکه‌وتووم).

هۆزه‌ک‌ه‌شی به‌بیستنی هاتنی ئه‌م میوانانه، به‌په‌له‌و بی‌شهرمانه‌کشان بۆ لای و پئی‌ش‌تریش کرداره‌خرابه‌کانیان ده‌کرد، کاتیک لوط ئه‌م دی‌مه‌نه‌ی دی‌فرمووی: ئه‌ی خزمه‌کانم ئانه‌وانه‌کچه‌کانمن و ئه‌وان پاک و خاوینن بۆ ئی‌وه (وه‌رن له‌ناو هۆزدا) کیتان به‌دله‌به‌شی‌وه‌یه‌کی شهرعی لیتان ماره‌بکه‌م، جا له‌خوا بترسن و شهرمه‌زارم مه‌که‌ن له‌ناو میوانه‌کاندا، ئایا پیاویکی ژیر و مه‌ردتان تیا نیه‌که‌ گوی له‌هه‌ق بگری و جله‌وگری بکات له‌خرابه‌؟

ئه‌وانیش بی‌شهرمانه‌وتیان: سویند به‌خوا به‌راستی تو ده‌زانی ئی‌مه‌هیج هه‌قی‌کمان نیه‌به‌کچه‌کانی تووه، بی‌گومان تو‌ش ده‌زانیت ئی‌مه‌چی‌مان ده‌ویت!

لوط فرمووی: خۆزگه‌هیزیکم ده‌بوو بۆ به‌رامبه‌ری ناپاکه‌کانتان! یان پشت و په‌نایه‌کی به‌هیزم ده‌ستده‌که‌وت و ده‌پویشتم بۆ لای تا تو له‌تان لیکه‌مه‌وه و ته‌میتان بکه‌م. لوط بۆ تاقه‌ساتیک فرمووی: خۆزگه‌هیزیک یان پشت و په‌نایه‌کم ده‌بوو، له‌ساته‌وه‌ختیکی زۆر ناهه‌موار و دژواردا، خۆشه‌ویست (د‌خ) له‌باره‌ی ئه‌م ئایه‌ته‌وه ده‌فرمویت: ﴿یرحم الله لوطاً لقد کان یأوی الی رکن شدید﴾ مسلم.

واته: خوا په‌حم به‌(لوط) بکات، به‌راستی ئه‌و له‌په‌نای زاتیکی به‌تواناو به‌هیزدا بوو که‌خوای گه‌وره‌یه! ل ۲۴۳ التاج الجامع للاصول / به‌رگی شه‌شه‌م / نوری فارس / ئه‌م ساته‌وه‌خته زۆری نه‌خایاند که‌مه‌لانیکه‌ته‌کان پئی‌ان فرموو: ئه‌ی لوط به‌راستی

نیمه فریشته‌ی نیراوی په‌روه‌دگاری توین، نه‌وتاوانبارانه‌ه‌رگیز ناگه‌ن‌ل‌ات، تاب‌توانن ده‌ست‌دریژی یکه‌نه‌سه‌ر نیمه، جا‌خا‌وو‌خیزانت له‌به‌شیک‌ی شه‌ودا ده‌ریکه و‌که‌س له‌نیوه لانه‌کاته‌وه و نا‌ورنه‌داته‌وه، جگه‌ها‌وسه‌ره‌که‌ت که‌لا‌ساره و به‌گویت نا‌کات، چونکه به‌راستی نه‌و سزایه‌ی که‌تا‌وانبارانی گرت‌وته‌وه نه‌ویش ده‌گریت‌ه‌وه، به‌راستی کاتی سزا که‌شیان له‌به‌ره‌به‌یاندایه، نایا به‌ره‌به‌یانی نه‌مشه و نریک نییه؟! (دیاره نریکه و‌خوای گه‌وره‌ش له‌ناوی بردن و‌کردنی به‌په‌ندی زه‌مانه!) .

نالیره‌دا بانگ‌خواز هه‌قه هه‌لو‌یسته‌یه‌ک بکات، ناخو غافل‌بوونی له‌ده‌سه‌ل‌ات و قودره‌تی خوا ساتیکه‌و ته‌واو ده‌بیت که به‌خویدا ده‌چیت‌ه‌وه، یان به‌رده‌وامه و زو‌دی‌یه‌ی کاته‌کانی ده‌ترسی و‌خوای گه‌وره و‌ده‌سه‌ل‌اتی له‌یاد نیه؟! بانگ‌خواز نه‌گه‌ر هه‌میشه ده‌سه‌ل‌ات و قودره‌تی خوای له‌یاد نه‌بیت ناتوانی به‌کاری بانگه‌واز هه‌ستی، چونکه دژومنان هه‌میشه و هه‌رده‌م دژایه‌تی ده‌که‌ن و ریی لیده‌گرن.

دوژمنانی هه‌ق و‌راستی

خوای گه‌وره یه‌کی (له‌سوننه‌کانی) و له‌یاسا‌کانی نه‌م دنیا‌یه‌ی، دانانی دوژمن و نا‌حه‌زه که هه‌رده‌م دژایه‌تی به‌رنامه‌که‌ی ده‌که‌ن، چونکه ئیختیاری داوه به‌مرؤف و سه‌رپشکی کردوه و ریی پیدراوه ئیمان به‌ینی یان نه‌به‌ینی، ماوه‌یه‌ک له‌دنیا‌دا لغاویان بو شل ده‌کات، سته‌مکاران شولی لیه‌ده‌کیشن، به‌لام پاش تا‌قی‌کردنه‌وه‌ی بر‌واداران و، پاش نه‌وکیشمه کیشه‌ی له‌نیوان هه‌ق و نا‌هه‌قدا رووده‌دات خوای گه‌وره به‌فه‌زلی خو‌ی عاقیبه‌تی بو هه‌ق و راستی داناوه و هه‌ر خو‌ی سه‌رخه‌ر و پالپشت و دو‌ستی بر‌واداران، هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ (۱۱۲) وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ

(۱۱۳) ﴿الانعام: واته: هر به‌وشیویه کیشمه کیشی ئیمانداران و خوانه‌ناسان به‌رده‌وامه، جا بۆ هه‌موو پیغه‌مبه‌ریک و بۆ ئیماندارانیش دوژمنمان داناو له‌شه‌یتانه‌کانی ئاده‌میزاد و پهری، که‌به‌رده‌وام قسه‌ی زل و رازاوه ده‌ده‌ن به‌گوئی به‌کدا و خۆیان و خه‌لکی پئی سه‌رگه‌ردان ده‌که‌ن، خۆ نه‌گه‌ر په‌روه‌ردگارت ببویستایه ریی نه‌ده‌دان شتی وابکه‌ن، ده‌وازیان لیبه‌ینه له‌گه‌ل ئه‌و درۆ و ده‌له‌سه‌یه‌ی که‌هه‌لی ده‌به‌ستن، بۆ کوی ده‌چن؟، له‌ده‌ست سزای خوایی رزگاریان نابیت.

هه‌روه‌ها به‌و قسه‌و جوان و بریقه‌دارانه ئه‌یاندایه‌که‌دا، با ئه‌وانه‌ی باوه‌ریان به‌قیامه‌ت نیه دلی بده‌نی و پئی رازی بن و بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وتوانه بکه‌ن که ئه‌وان به‌رده‌وام ده‌یکه‌ن. هه‌روه‌ها ده‌فرمویت: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾ (۳۱) الفرقان: واته: هر به‌وشیویه‌ی که تو ئه‌ی محمد (د.خ) دزایه‌تی ده‌کریت، بۆ هه‌ر پیغه‌مبه‌ریک دوژمن و ملۆزمان له‌تاوان باران فه‌راهه‌م هیناوه، به‌لام دلنیا به‌که‌په‌روه‌ردگارت به‌سه رینمونیته بکات و پشتیوانیت لیبکات.

مشتیک له‌خه‌رواری دوژمنایه‌تیکردنی هه‌ق و راستی

ئه‌گه‌ر له‌کۆنه‌وه باسی پیلانی دوژمنان بکه‌ین به‌چه‌نده‌ها موجه‌له‌د ته‌واو نابیت و جاریه‌جاریش ئاماژه‌مان پیکردوه له‌نامیلکه و نوسراوه‌کانی پشتردا، بۆیه ته‌نها چه‌ند لایه‌نیکی ئه‌و مه‌سه‌له‌گرنکه و چه‌ند نمونه‌یه‌ک باس ده‌که‌ین.

یه‌که‌م / ده‌وله‌تی عوسمانی و تیروانییک:

ده‌وله‌تی عوسمانی بۆ چه‌ند سه‌ده‌یه‌ک ئالا به‌ده‌ستی موسلمانان بوون، له‌گه‌ل خراپه‌ی هه‌ندیک سولتانیاندا، چاکه و کاری مه‌زنیشیان هه‌یه که هه‌ق وایه به‌ئینصافه‌وه و به‌ویژدانه‌وه باسی لی بکریت.

کاتیک جووله که ویستی له فەستین دا ڕهگ دابوکتی و ببیته خهجه ریک و جه رگی عالیه می ئیسلامی بپریت، عوسمانیه کان به تایبته سولتان عبدالحمید ریکر بوو له رییاندا وشل نه بوو بۆ ئیغرائات و هه ره شه کانیاں.. بۆیه جووله که به کی زۆریان نارد ه شاری سالونیک و به سه رزاره کی موسلمان بوون و پێیان ده و ترا (جوله که ی دونمه) و که و تنه نازاوه نانه وه و پیلان گێران.

له لایه کی تریشه وه هانی کابرایه کیاندا به ناوی (ئه حمه د رهزا) که دایکی نه مساوی بوو، باوکیشی به ناویانگ بوو به (عه لی به گی ئینگلیزی)، ئه مه ش له به رئه وه ی زۆر خۆشه ویستی هه بوو بۆ ئینگلیز و پیاویان بوو، جا ئه حمه د رهزای (ناموباره ک!) که به شیر ی ئیلحاد گۆشکرا بوو، کۆمه له ی (ترکیا الفتاة) ی دامه زانند و له پاریس رۆژنامه به کیان به ناوی (مه شه رهت) ده رکرد له سالی (١٨٩٥) زاینیدا و، ئیستعماری رۆژئاوا و جووله که هه موو ئاسانکاری به کیان بۆ ده کرد و یارمه تیان ده دا، ته نانه ت به هۆی پۆسته و گه یانندی بیانیه کانه وه له سه فاره ته کان که نه ئه پشکهران ئه و رۆژنامه به یان به هه موو لایه کی ده و له تی عوسمانیدا بلاوه کرده وه.

ئه وانیش له سه ره تادا له به یاننامه به کدا وتیان (ئیمه کار ناکه یین بۆ لابردنی بنه ماله ی سولتان، که به پێویستیان ده زانین بۆ پاراستنی نیزام، به لکو کارده که یین بۆ بلاوکردنه وه ی بیرو بۆ چوونی پێشکه وتووخوازانه).

جووله که هه ر زوو له پرۆتۆکۆلاته کانیاندا، به رنامه یان دانابوو ده و له تی عوسمانی لایبه ن و خه لافه تی ئیسلامی هه ره س پێ به یین، ئه م کۆمه له ی (ترکیا الفتاة) ه ش که نواپی بوو به (جمعیه الاتحاد و الترقی) به وکاره هه ستان و کاری دۆژمنانیان جێبه جێ کرد، هه رچه ند زۆر که سیان پێ خه له تاو، له دوایشدا هه ندیکیان له مه رامی گلای دۆژمن

تیگه یشتن به لام پاش چی؟ پاش نه وهی که کار له کارترازا و شیرازه ی موسلمانان بچرا.

له راستیدا پیلانه کانی جووله که دژی ده ولته تی عوسمانی نه وهی که ناشکرا بووی ده گه ریته وه بو سه ده ی پانزه هه می زاینی نه وهش به وهی که جووله که توانی ئافره تیگی جوانی خویمان بنیرنه کۆشکی سولتانی عوسمانی به وه و توانی بییته هاوسه ری سولتان سوله یمانی قانونی و، له بهرته وهی ده سه لاتی نه م ئافره ته زۆر بوو له کۆشکی سولتاندا توانی کچه که ی که ناوی (میهرماه) بوو ماره ی بکات له (رۆسته م پاشا) و، توانی (صدر الاعظم — رئیس وزراء — ئیبراهیم پاشا) بکوژی و (رۆسته م پاشا) بخاته جیگی، ئنجا به پیلانیکی تر وه لی عهد (مصطفی) ی کوپی (سلیمان القانون) ی خنکاند به بیانوی نه وهی گوايه نیازی ئینتقلا بیتی به سه ر باوکیا..

ئنجا (سه لیم) ی کوپی خسته جیگی و کردی به وه لی عهد، نه م ژنه جووله که یه توانی وا له سولتان سوله یمان بکات که فه رمان ده رکات بو ریدان به کۆچی جووله که بو فه له ستین، نه م کۆچکردنه ش به رده وام بوو تا سولتان عبدالحمید قه ده غه ی کرد و ریگای لیگرتن، بۆیه نه وانیش سولتانیان به و ده رده برد و خه لافه تی عوسمانیان رووخاند! (ل ١٨١) احذروا الاسالیب الحدیثه فی مواجهه الاسلام.

سولتان به جووله که کانی وت (نه گه ر پر به هه موو دنیا ئالتونم بده نی، نه ک هه ر سه دو په نجا ملیۆن لیره ی ئالتونی ئینگلیزی، رازی نابم به داواکارییه کانتان، من زیاتر له سی سال خزمه تی ئومه تی ئیسلام و ئومه تی محمدم کردوو، لاپه ره ی سولتانه موسلمانه کانی باوو باپیرم ره ش ناکه م و هه رگیز رازی نابم به داواکارییه کانتان).

دووهم / تهونی دوژمن و بیناگایی نیمه :

دوژمنان هه‌میشه پشته بیدعه‌چی و نه‌مه‌زه‌بان‌ه‌یان گرتووه که دژی نه‌هلی سوننه‌ت و جه‌ماعه‌تن، بۆ نمونه (نوصه‌یری) یه‌کان که کۆمه‌لێکی خاوه‌ن بیرو بۆچوونی چه‌وتن و هه‌ندیکیان (نیمامی عه‌لی به‌خوا ده‌زانن!) له‌کاتێکدا که‌شا نيسماعیلی سه‌فه‌وی دژی عوسمانیه‌کان جه‌نگاو ویستی قه‌له‌مه‌روی خۆی فراوان بکات، (نوصه‌یری) یه‌کان پشته‌یان گرتن له‌شام.

که‌سوڵتان سه‌لیمی یه‌که‌م روویه‌پروویان بووه‌وه و سه‌رکه‌وت به‌سه‌ریاندا، (نوصه‌یری) یه‌کان رایان کرده‌ شاخ. پاشان فه‌ره‌نسیه‌کان پشته‌یان گرتن و له‌شاخ هینایاننه‌ خواره‌وه و له‌سالی (۱۹۲۰ هه‌تا ۱۹۳۶) ده‌وله‌تیان بۆ دروست کردن و ناویان نا ده‌وله‌تی عه‌له‌وی‌یه‌کان. پاشان که به‌ده‌ستی دوژمن له‌ناوه‌پراستی ئه‌م سه‌ده‌یه‌دا حیزبی به‌عسیان دروست کرد (نوصه‌یری) یه‌کان بالا ده‌ستکران تیایدا، هه‌ر به‌هه‌مان شتووش دوژمنان ده‌ستیان وا به‌پشته‌ی چه‌نده‌ها کۆمه‌له‌ی دروستکراوی وه‌ک (بابی) و (به‌هانیه‌کان) و (قادیانیه‌کان) و (ئه‌حباش) ه‌کانه‌وه، که هه‌ندیکیان ده‌لێن: نوێژو بۆژوومان له‌سه‌ر هه‌لگیراوه و به‌ئاره‌زووی خۆیان هه‌لال هه‌رام ده‌که‌ن و هه‌رامیش هه‌لال ده‌که‌ن.. وه‌یان به‌پێنمایی و یارمه‌تی ئینگلیز قادیانیه‌کان فه‌ریزه‌ی جیهادیان دایه‌ دووه‌ و هه‌رامیان کرد که‌که‌س دژ به‌ئینگلیز راپه‌ریت.

سینهم / جووله‌که‌ و دروستکردنی دوژمنایه‌تی :

جووله‌که‌ بێجگه‌ له‌وه‌ی ئایینی مه‌سیحیان شتواند و هه‌رچی خراب بوو کردیان به‌رامبه‌ر به‌گاواره‌کان، هه‌میشه له‌هه‌ولێ ئه‌وه‌شدان که ئاگری رق و کینه‌یان خۆش بکه‌ن دژی موسلمانان، بۆ ئه‌وه‌ی گاورو موسلمان سه‌رقالی یه‌کتری ببن و خۆشیان چیان بوێ بیکه‌ن.

له سالی ١٩٤٥ دا کومه لئی ده ستونوسی زور گرنګ و به نرخ له لای ده ریای مردوو له نه شکه وته کانی (قورمان) دوزرانه وه، پاشان که وتنه لای جووله که، کاتیک نه مریکا داوای کردن، به ومه رجه دایان پتیا ن که بلاونه کرینه وه.

له و ده ستخه تانه دا هم موو (سفر نه شعیا) هه یه به ته واوی، له کاتیکدا که به شتیکی که می له تورات دا هه یه نه م دوزراوانه شوپشیتیکی مه زن بوو له بیری مه سیحیه کاند و که پاپا پولسی شه شه م بینی زورکاری تیکرد. له و (سفر نه شعیا) یه دا هاتووه:

(دوای مه سیح پیغه مبه ریکی عه رب دیت له ولاتی فاران — فاران به زمانی نارامی واته حیجاز — وه نه بی جووله که شوینی بکه ون. نیشانه ی نه و پیغه مبه ره نه وه یه که له کوشتن رزگاری ده بیت، نه وه پیغه مبه ری چاوه پروان کراوه، چونکه له وشمشیره رزگاری ده بیت که نه خریته سه رگه ردن و، پاشان به ده هه زار (قدیس) خواناسه وه ده گه ریته وه بوی).

پاپا له سالی ١٩٦٥ دا به یاننامه یکی گرنګی ده رکرد، وه کو داننانیکی ره سمی وا بوو به ناینی نیسلام دا. به بانگه یشتیکی ره سمی وه فدیکي نیسلامی چوو بو فاتیکان، له وی کویووه وه له گه ل (کردینال بیمونلی) که وه زیری ده ولت بوو له حکومتی فاتیکان، له کویونه وه که دا باس له په یوه ندی نیوان موسلمان و گاوردکان کرا و پاش دانوستانیکی گه رم و گور، (کردینال بیمونلی) به موسلماننه کانی وت: له مرودا مژده دان ده وه ستینم له جیهانی نیسلامیدا، چونکه پیویست ناکات بانگ بکرین بو سه ر ناینی مه سیحی و مولمانانیش خاوه نی په یامیکی ناسمانین و ده چنه به هه شته وه، نجا مژده که ی (سفر نه شعیا) ی بو خویندنه وه.

به لام به داخه وه نوینه ری نیسرائیل له فاتیکان، پاپای ناگادار کرده وه که نابی نه و ده ستخه تانه بلاوبکرینه وه و پاش ماوه یه ک پاپا پولسی شه شه م له بارو زروفیتیکی ته م ومژاویدا له سه ر جیگا که ی خوی مرد، هه روه ها پاش ماوه یه کی که میش له مردنی پاپا،

(کردینال بيمونللی) یش به هه مان شیوه مرد، به مهش گفت و گو و نزیکبوونه وهی
 موسلمانان و مهسیحیه کان نشووستی هینا، وه نهو به یاننامه یهش که بلاوکرا بۆوه
 رۆبهی کۆکرایه وه، هرچه ند له چه ند شوینیک و لای چه ند که سایه تیه کی موسلمان
 ماوه و پاریززاوه، (نهم رووداوه دکتور معروف الدوالیبی دهیگیزیتته وه که نه ندامیکی
 لیژنه ی دانوستانی موسلمانان و مهسیحیه کان) بوو ل ٤١٣ په پاوی / البحت عن الحقیقه
 الکبری / المهندس عصام قصاب) .

چوارهم / مژده ده ران و رۆژه له لاتناسان:

پاش نه وهی موسلمانان فه تحی (بیت المقدس) و (انطاکیه) و (رهها) یان کرد و
 له ده رگای قه لاکانی (قسطنطنیه) یه یان ده دا که پایته ختی ده ولته تی بیژه نته تی بوو.
 گاوه کان که وتنه خۆیان بۆ هیرش کردنه سه ر جیهانی نیسلامی.

نیمپراتور (قسطنطین) ی حه وتم له که نیسه ی (نورسۆزۆکس) ی بیژه نته تی
 رۆژه لاتوه هه ولی بۆ ده ستگرتن به سه ر هه ندی ناوچه دا و، له سالی ٩٧٢ زاینیدا
 ده ستیان گرت به سه ر شاری (نوصه یین) و هه ندی سه رکه وتنیان به ده ست هینا،
 پاشان موسلمانان هیز و تواناکانیان کۆکرده وه و به سه ر (بیژه نته کان) دا
 سه رکه وتنه وه، به م جوړه هیرش و دژه هیرش به رده وام بوو، تا هیرشی
 خاچه رسته کانی رۆژئاوای (کاثولیکی) دهستی پیکرد به هۆی پاپا (نهریانی دووه م)
 یه وه له سالی ١٠٩٥ زدا، له یه که م هیرشیاندا نزیکه ی سی سه د هه زاریان لیکوژرا.

ننجا هیرشی دووه میان هات و (بیت المقدس) یان گرت و حه فتا هه زاریان له خه لکی
 بیتاوان قه تل و عام کرد، هۆی سه رکه وتنیشیان په رته وازه یی موسلمانان و لاوازی
 ده ولته تی عه باسی بوو.

(عمادالدین زنگی) له‌سالی ۱۱۲۸زدا فه‌تحي حه‌له‌بي كرد و له‌سالي ۱۱۴۲دا فه‌تحي ره‌هاي كرده‌وه.

دوای ئه‌ویش (نوره‌دین مه‌حمود) هه‌ولێ فه‌تحي (بيت المقدس) ی دا به‌لام كۆچی دوایی مؤله‌تی نه‌دا كاره‌كه‌ی ته‌واو بكات، تا خوای گه‌وره (صلاح‌الدین) ی نارد و له‌جه‌نگی (حطین) دا دوژمنانی شكاند و فه‌تحي قودسی كرد.

خاچپه‌رستان چی هه‌ولێ تریاندا تیکشکان، تا لویسی حه‌وته‌م پاشای فه‌ره‌نسا هیرشی كرده سه‌ر میسر و له‌ناوچه‌ی (دمیاط) هوه په‌لاماریدا. ئنجا نامه‌یه‌کی نووسی بۆ پاشای دادپه‌روه‌ر (نه‌جمه‌دین ئه‌یوب) و تیاپا ده‌یوت (ئیمه‌ خه‌لكی ده‌كوژین و پیده‌نئین به‌ولاتا و زه‌وی پاك ده‌كه‌ینه‌وه له‌فه‌ساد، ئه‌گه‌ر به‌جه‌نگ روویه‌پوویان بیه‌وه خۆت تووشی ناره‌حه‌تی و گه‌له‌كه‌ت تووشی كۆت و پێوه‌ندی نه‌گه‌تی و تووشی لاوانه‌وه و قورپێوانی زۆریان ده‌كه‌یت. ئیمه‌ به‌زه‌ییمان نایه‌ته‌وه نه‌به‌ده‌سه‌لاتدار و نه‌به‌بی ده‌سه‌لاتدا).

(نه‌جمه‌دین ئه‌یوب) یش وه‌لامی دایه‌وه به‌نامه‌یه‌ك كه‌تیاپا وتی: (به‌سوپاكه‌ت و پاله‌وانه‌كانت و سوار و پیاده‌كانت هه‌ره‌شمان لیده‌كه‌یت، ئایا تۆ نازانیت ئیمه‌ پیاوی جه‌نگ و خاوه‌نی شمشیرین و، چووبینه سه‌ر هه‌ر قه‌لایه‌ك رووخاندوومانه و، هه‌ر كه‌سی له‌سنوور لایدابی و زیاده‌په‌وی كردبی له‌ناومان بردووه و. ئه‌گه‌ر نامه‌كه‌مت پێگه‌یشت، ئه‌وا چاوه‌رتی سه‌ره‌تای سوره‌تی نه‌حل و كۆتایی سوره‌تی (ص) به‌كه ده‌فه‌رمووی ﴿أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾.

ئنجا نه‌جمه‌دین ئه‌یوب سوپای كۆكرده‌وه بۆ پوویه‌پوو بوونه‌وه‌یان، به‌لام مه‌رگ بردی و ژنه‌كه‌ی (شجرة‌الدر) مردنه‌كه‌ی شارده‌وه و (تۆران شا) ی كوی روویه‌پووی خاچپه‌رستان بووه‌وه و لویسی ئۆیه‌می به‌دیل گرت و سوپاكه‌ی تیکشکاند و دوایی به‌پاره‌یه‌کی زۆر نازادی كرد.

بەم شێوەیە دووسەد ساڵ جیهانی ئیسلامی سەرقال بوون پێیانەوه، که دوی ئەمەش (تەتەرەکانیان) هانداو (هۆلاکو) بەغدادی گرت لە ساڵی (٦٥٦) ی کۆچیدا و نزیکەی دوو ملیۆن موسلمان کوژران.

پاشان تەتەرەکان تیکشکان لەسەر دەستی هەردوو سەرکرده (قەطر) و (ظاهر بیبرس) دا، لە جەنگی (عەین جالوت) دا خۆیان پێنەگیرا لەبەر دەم موسلماناندا و شەوکه تیان نەما.

تەتەرەکان زۆریان موسلمانبوون و پاشان دەوڵەتی عوسمانی دامەزرا، ئنجا جارێکی تر خاچپەرستەکان وەک ئیستعمارێکی نوێ روویان کردەوه جیهانی ئیسلامی و لەساڵی (١٨٧٥) دا ئینگلیز هیندی داگیرکرد و دەوڵەتی مەغولی رووخاند و، لەساڵی ١٨٨٢زدا میصریان داگیرکرد و لەساڵی ١٩١٤زدا دەستیان گرت بەسەر عێراقدا و لەساڵی ١٩١٧زدا فەلەستینیان خستە ژێر رکێفی خۆیانەوه.

لەم لاشەوه (فەرەنسا) (سوریا و لوبنان و جەزائیر و تونس) ی داگیرکردو، روسیای قەیصەریش (قەرم و قوقاز و ازبێجان و ترکستان و سیریا و بخاری) ی داگیرکرد.

هەرچەند دەیانویست وا دەرخن که جەنگێکی ئایینی نیە، بەلام هەرچیان دەکرد رق و قینیان بۆ نەئەشاردراپەوه و شەریان بەکۆنەقین دەکرد و، داخی شکاندنەکانی زەمانی خاچپەرستانیان هەر لەدەلداوو، بۆیە (اللورد اللنبی) سەرکردهی ئەو سوپایەیی که لەجەنگی جیهانی یەکەمدا چوو فەلەستینەوه وتی: ئەمڕۆ جەنگی خاچپەرستەکان تەواو بوو.

بەئێ پاش نزیکەی شەش سەده، هەروان لەیادی شکستەکانیاندا.

هەر لەبەرئەوهش بوو که (لوید جورج) وەزیری دەرەوهی بەریتانی جەنگی جیهانی یەکەمی ناونا (جەنگی دووهمی خاچپەرستان) .

کاتیڭ جه نرال غورو چوه (دیمه شق) هوه یه کسه ر چوه سه رقه بری (صلاح الدین) و شه قیقی تیته لداو وتی: (ئوا هاتینه وه صلاح الدین) . هر ئه مه شه که وای له جورج بوش کرد ئه م جهنگی جیهانی سییه مه ش ناوبنی جهنگی خاچپه رستان .

باول شمتز ده لئی (له ناو پاشماوه و ویرانه ی جهنگی جیهانی یه که مه وه ، له ناوچه کانی عالمی ئیسلامیدا، ختویک هه ستایه وه وه ک ئه فسانه که ده لئیت: بالنده یه ک مرد و سوتا، پاشان له و گلکویه ی بالنده یه کی خیراتر هه ستایه وه و بالی گرت، که تویی شوپش ده چینی له هه موو جیهک له دژی ته ماعی ئیستعمار، به پشتی عه قیده و کۆکردنه وه ی موسلمانان له سه ر ئایدۆلۆژیه تی ئیسلامی نوی، بۆ به ره نگاری مه ترسی هاتوو له رۆژئاواوه) .

هه روه ک ده زانین که له زۆریه ی ولاته ئیسلامیه کانه وه، شوپشگێپان راپه رین و داگیرکه رانیان ده رپه راند، به لام ئه وانیش زۆردان بوون، کاتی رۆیشتن که مسۆگه ریان کردبوو دوا ی خوشیان ئه وانیه ی دینه سه ر حوکم هه ر له سه ر رییازی ئه وان ده پۆن به پێوه . توانرا شوپش و په نج و خه باتی موسلمانان بدزئی و که سانئیکی تری غه یری موسلمان سوودی ئی ببینی.

لویسی نۆیه م وانیه ی له تیکشکاندن و هه رگرت و بیری له جهنگی ده روونی و رۆشنیبری کرده وه، بۆیه به پاپا (ئه نوسنتی چواره می) وت: که یه که م کۆمه له ی مژده ده ران دروست بکات له سالی ۱۲۵۳زدا.

له سالی (۱۲۱۴ - ۱۲۹۴ز) (رۆجه ر بیکون) داوای ده کرد که فیری زمانی عه ره بی ببن بۆ ئه وه ی موسلمانه کان راکیشن به ره و گاوریتی . ئیتر له وساو هه ر خه ریکن و ناویه ناو کۆبوونه وه ده که ن و په یمانگای پیگه یاندنی مژده ده رانیان دروست کرد و به ملیاره ها دۆلاریان به خت کرد، بۆ نمونه له سالی ۱۹۷۷ دا کۆبوونه وه له سوئیسرا و یاسی به گاوردنی جیهانیان ده کرد، پاشان له سالی ۱۹۷۸ دا له ئه مریکا کۆبوونه وه بۆ

بەگاۋر كوردنى موسلمانان و لەو كۆبوونەووەيەدا يەك مليار دۆلاريان كۆكردەووە
لەدەوڵەمەندەكان.

لەگەل (تبشیر) مژدەدانیش دا، رۆژەلاتناسەكان لیکۆلینەووەیان دەکرد لەسەر
جیهانی ئیسلامی و پیلانیان دادەنا و ئاری گوئی ئەو کەسانەیان ئەدا کە گوئی
لەمستیان بوون.

هەندی لەوانەى پێیان خەلەتابوون قسەکانیان دووبارە دەکردنەووە، وەك علی
عبدالرزاق کە پەراوی (الاسلام وأصول الحكم) ی دانا و کۆمەلێ گومان و هەلەى ئەدا
بەگوئی خوینەرانیدا، ئەو قسانەى دەیکات کت و مت قسەى رۆژەلات ناسەکانە و
ناوی پەراوێ کە هی خۆیەتى.

کەسانی تریش هەبوون کە لەسەر هەمان ریباز دەرویشتن (د.تەها حسین، سلامة
موسی، امین الخولی، زکی نجیب محمود، توفیق الحکیم) و. هتد.

دیارە ئەمانیش زۆر زیاتر لەبیگانهكان زیانیان گەیاند بەموسلمانان چونکە ئاشکرایە
لەر پوازی لەخۆی نەبێ ناقلیشی. (پەراوی احذروا الاسالیب الحدیثة فی مواجهة
الاسلام).

پینجەم: دکتۆر طە حسین:

دکتۆر طە حسین فەرەنسا دەستی پێوێ بوو، بۆ بەکارهێنانی دژی ئیسلام،
بەتایبەت لەرێ ژنەکە یەوێ کە ئافرەتێکی جوانی خانەدانی فەرەنسی بوو، ئەم
ئافرەتە رازی بوو بەپیاویکی کوێری عەرەبی هەژاری میسری تا میشکی داشۆن و
کارێک بۆ رۆژئاوا بکات.

به لئی ئەو ژنه به پیتی بهرنامه یه کی حساب بۆکراو شووی کرد به دکتۆر طه حسین و ئەویش پیاوانه هه رچیان وت به چاکی به ئەنجامی گه یاند و کاتیک مرد، ژنه که ی وتی: (طه حسین ئەو رۆله ی بینی که داوا ی لیکرابوو!) .

دکتۆر طه حسین له بواری رۆشنیبری و ئەدهیدا له په نجاکاندا، هه ولی زۆری دا و بیروبوچوونی نوئی هینایه کایه وه و زۆر به گه رمی داوا ی له موسلمانان به تاییه ت میسر یه کان ده کرد که رۆژناوا بکه نه رووگه ی خویان و هه رچی شتی له رۆژناوا وه بیت وه ریگرن، ئنجا ئەو شته چاک بیت یان خراب!

بیرو بوچوونه کانی طه حسین و رۆژناوا په رسته یه که ی خه لکانیکی زۆری له خشته برد و موسلمانانی سه رقا لکرد که وه لامی بده نه وه و قسه کانی پووچ بکه نه وه! (المجتمع ٥/١٤٧٢/١٠/٢٠٠١) .

قسه کانی دکتۆر طه حسین هه مان ئەو قسه نه ن که رۆژه لاتناسه کان ده یانکردن، بۆیه رۆژه لاتناس (ماسنیون) ده لئی: (لو قرأنا کتب طه حسین لقلنا هذه بضاعتنا ردت الینا) واته: ئەگه ر نوسینه کانی طه حسین بخوینینه وه به دلنیا ییه وه ده لئین ئەوه هه ر قسه کانی خۆمانه و بۆمان گه راوه ته وه. واته هه ر قسه کانی ئیمه یه کردویه تیه وه. (احذروا الاسایب الحدیثه فی مواجهه الاسلام) ا.د. سعد الدین السید صالح ل ١٢٧.

طه حسین کتیبیکی نووسی به ناوی (فی الشعر الجاهلی) که هۆی نووسینه که ی و فیکره که ی ده گه رپته وه بۆ رۆژه لاتناسی جووله که (مرجلیوٹ) و، نوسینه که ی (طه حسین) وه ک حاشیه یه که بۆ نووسینیکی (مرجلیوٹ) که له گۆفاری (الاسیویه) دا بلاوی کردبووه به زمانی ئینگلیزی له سالی ١٩٢٥ دا به ناو نیشانی (نشأة الشعر الجاهلی) . لیکۆله ره وان ده لئین که (مرجلیوٹ) داوا ی کردووه له (طه حسین) که ئەو بابته بنوسی. (ل ٦٢ مشکلات فی طریق التریبه الاسلامیه د. السید احمد فرج) .

ههروهها بیری نه ته وایه تی عه ره بیش هه ر رۆژئاوا چاندی له ولاته ئیسلامیه کاندای و هه ر نه وانیش ولاته ئیسلامیه کانیا ن پی پارچه پارچه کرد، نه وه تا مایلزکوبلاند به پررسی (موخابه راتی نه مریکی) له رۆژه لاتی ناوه راست له شهسته کاندای ده لی:

(له زانکۆی نه مریکی له لوبنان، بیری نه ته وایه تی عه ره بی له دایک بوو، بانگخوازانی نه و بیره ش له و زانکۆیه دای گه وره بوون، ته نانه ت له سه دای نه وه دی بانگخوازانی بیری نه ته وایه تی عه ره بی ده رچووی زانکۆی نه مریکین له لوبنان) لعبه الامم ل ۲۱۹.

شه شه م / لورد کرومر:

حاکمی ئینگلیز بوو له میسر، قه شه (دانلوب) ی کرد به راویژکاری وه زاره تی مه عاریفی میسری، ئه م دووانه بیریان کرده وه که بۆ نه وه ی عاله می ئیسلامی به گشتی و میسر به تایبه تی له ئیسلام دووربخه نه وه ده بی کاربکه ن له سه ر په ره پیدانی نه زه ر به جۆرێک که به رنامه ی خویندنی رۆژئاوا قبول بکات و زانسته ئاینیه کان بخاته لوه . دیاره ئه مه ش کاریان بۆ کرد به لام هه ر به وه وه نه وه ستان چونکه کاریگه ریه که ی که م بوو.

له لایه کی تره وه که وتنه کردنه وه ی قوتابخانه و زانکۆی مه ده نی، به جۆرێک که خۆیان پرۆگرامه که ی بۆ دابڕیژن.

به لی به رنامه یان دارپشت و زمانی ئینگلیزی کرای به زمانی خویندن و گرنگی نۆدی پیدرا و، وانه ی ئاین کرای به وانه یه کی وه ک وانه ی وه زرش و وینه کیشان و که نارکرای و شتانیکی تیا ده خوینرا که رووکه شی ئاین بوون.

ئنجای مامۆستایه کی ده رچووی نه زه ر به (سی جونه یه) داده مه زرا که چی نه وه ی له قوتابخانه مه ده نیه کان درده چوون مووچه ی چه وریان ده دانی بۆ نه وه ی په لوه پایه ی نه زه ر له دی خه لکیدای نه هیژن.

تا ئىستاش ئەمىرىكا و رۆژئاوا وازناھىتىن، ئەو تا ئەمىرىكا (۷۵) مىليۇن دۆلارى بەخشى بەبنكەي پەرەپىدانی بەرنامەي خويىندن لە مىسر، بۆ گۆپىنى بەرنامەي خويىندن، لەكاتىكدا لەو بنكەيەدا چەندەھا شارەزاي ئەمىرىكى كاردەكەن وەك (گىرالدفىرس، بىتر ترىمان، جوان كبرود، لىزالمېرت، كارولينا) وە بەسەرۆكايەتى دكتور كوپر كوجك، ديارە مەبەست لەبەرەوپىش بردن و گۆپىنى بەرنامەي خويىندن ئەو يەكە بابەتە ئىسلامىيەكان زياتر كەم بكرىنەو، بۆيە ئەو بابەتەنى كەباس لەسەر كەوتنى پىغەمبەر (د.خ) دەكات لەغەزاكاندا بەسەر جوولەكەدا لابران لەقۇناغەكانى خويىندندا (ل ۲۰۰ / احذروا الاساليب الحديثة في مواجهة الاسلام) .

لەگەل ھەموو ئەو گۆپىنانەشدا ھىشتا ئەمىرىكا ھەرگەيى لەمىسر دەكات و زياتر ھانى دەدات كە ئىسلامىيەكان لەژيان و كۆمەل ډابپى و نەيەلى ھەناسەبدەن و بەھىچ جۆرىك سەر زيات نەكەن.

ئەمىرىكا ھەر بەو ھەو ھەو ھەستاو بەئكو دەنووكى لەسەر ولاتى پاكىستان و سەئۇدىيەشە و دەيەويىت ئەوانىش ھەر ھەروەك مىسر، بەخىرايى شوپىن رىنمايىيەكانى ئەمىرىكا بکەون و بەرنامەي خويىندنى خۇيان بگۆپن!

حەوتەم / مىسر وازھىنان ئە شەرىعەت:

مىسر يەكەم ولاتى ئىسلامىيە كەوازي لەئەحكامى شەرىعەتى ئىسلام ھىنا، ئەو ھەش لەكاتىكدا كە (محمد على) ھاتە سەر حوكم و (بعثات) ى نارد بۆ دەرەو، تا لەفەرەنسا دىراسەي قانونى وضعى بکەن لەسالى ۱۸۲۸ز، وەكاتى ئەوانە گەپانەو و گۆپيان ئاودرابوو بەبەرنامەي رۆژئاوا و ياساكانى، بوونە سەرەتايەك بۆ رۆيشتن بەرەو (القانون الوضعي) و (مەدرەسەي حقوق) ىش بۆ ئەومەبەستە دامەزرا، ئنجا داگىركردنى مىسر لەلايەن ئىنگلىزەو زياتر ھانىدان بۆ ئەم كارە و بەردەوام ھىرش

ده‌کرایه سهر شه‌ریعه‌تی ئیسلامی، تا له‌سالی ۱۸۸۵ زدا (قانونی فرنسی) خرایه جیی شه‌ریعه‌تی ئیسلامی و، ئەوا زیاتر له‌سه‌د ساڵه میسر وازی له په‌یره‌وی کردنی شه‌ریعت هیناوه .

کاتیک میسریه‌کان له‌سالی ۱۹۲۷دا له‌کۆنگره‌ی (جنیف) دا داوایان کرد شه‌ریعه‌تی ئیسلامی سه‌رچاوه‌ی یاسادانان بی‌ت، دوژمنان رازی نه‌بوون و وتیان به‌مه‌رجیک (ئیمتیازاتی بیانی) له‌میسردا لاده‌به‌ین که کار به‌یاسا‌کانی شه‌ریعه‌تی ئیسلام نه‌که‌ن و (قوانین وضعی) به‌رقه‌راریی.

تا ئیستا چی گه‌ل داوای (تطبیق) ی شه‌ریعه‌تی ئیسلامی ده‌کات، حکومه‌تی میسری ده‌ستی ده‌ستی یان پیده‌کات، به‌بیانویی ئەوه‌ی گوايه که‌مایه‌تی گاوره‌کان (قیتیه‌کان) نارازین! (له‌سالی ۲۰۱۳ شدا که‌گه‌ل ده‌نگی دا به‌ ئیسلام، کوده‌تای سه‌ربازیان به‌سه‌ر حوکمی مورسیدا کردو به‌ه‌زاران که‌سیان شه‌هید کردو جارێکی تر حوکمی عه‌سکه‌ر سه‌پیندرايه‌وه به‌سه‌ر میسریه‌کاندا) .

دوای میسریش تورکیا له‌سالانی دوای جه‌نگی جیهانی یه‌که‌مدا ملکه‌ج بوو بۆ مه‌رجه‌کانی دوژمنان که‌ وتیان: به‌مه‌رجیک سه‌ریه‌خۆیی ده‌ده‌ین به‌تورکیا که‌ده‌ستبه‌رداری یاسا‌کانی شه‌ریعه‌تی ئیسلام بی‌ت.

پاشان (مصطفی کمال اتاتورك) یان هینا، کردیان به‌ په‌رستراوی جه‌ماوه‌ری بیتاگای دور له‌خوا، ئەویش هه‌رچی پیکرا کردی له‌بردنی تورکیا به‌ره‌و رۆژئاوا و یاسا‌کانی رۆژئاوا. ۲۲۴ل (احذروا الاسالیب الحدیثه فی مواجهه‌ الاسلام) . (که‌لی تورکیاش پاش ده‌یان سال دورخستنه‌وه له‌ئیسلام ده‌نگی خۆی دایه‌وه به‌ئیسلام و به‌سه‌رکردایه‌تی پارته‌ی دادو‌گه‌شه‌ پیدان تورکیا پیشکه‌وتنی باشی به‌خۆیه‌وه بینی) .

کاتی خۆی (گلاستون) ی به ریتانی وتی: بۆ ئه وهی هیزی ئیسلام نه هیلین، پیویسته له چکی سه ری ئافره تان لابه یین و قورئانی پیداپۆشین و سه رقالی ماده ده بیهۆشکه ره کان و سه رخۆشکه ره کانیا ن بکه یین..) ل ۲۶۶ (احذروا..)

هر له به ئه وهش بوو که هیرشیک ی زۆر ده کرایه سه ر خۆداپۆشین و له چک و به نیشانه ی دواکه وتووی ئه یاندا به قه له م و، به ئافه رین و هاندانی ئینگلیز هه ندی له و که سانه ی که کوێرانه دوا ی رۆژئاوا که وتبوون گۆفاری (السفور) یان ده رده کرد له کاتی جهنگی جیهانی یه که مده له میسر.

له سالی ۱۹۲۳ دا بروسکه یه ک هات به دوا ی (هدی شه عراوی) و (سیزا نه براوی) دا که به شداری کۆنگره ی ژنانی نیوده وه له تی بکه ن که له رۆما به ستر، پاش ئه وهی ئه و دوو ئافره ته میسری به به شداریان کرد و گه رانه وه، له چکه کانیا ن فریدا و خستیا نه ژیر پیوه، ئیتر له و رۆژه وه کار ده کری به گه رمی بۆ تیکه لاوی ژن و پیاو و نه مانی هیچ به ره به ستیک له ژیر په رده ی ئازادی و مافی ئافره تانه وه، که له راستیشدا مه به ست هر دزایه تی ئایین و تیکدانی کۆمه لگایه بۆ هینانه دی ئاواته کانی داگیرکه ران و دوژمنانی خواو به رنامه که ی. ل ۲۷۶ هه مان سه رچاوه ی پیشوو.

باسکردنی پیلان و دوژمنایه تی رۆژئاوا و ئیستعماری کۆن و نوێ، ئه وانیه که تا ئیستا ئاشکرا بووه، چه نده ها موجه له دی ده ویت و ئاسان نییه تیشک بخزیته سه ر هه مووی، بۆیه به وه نده ده ست هه لده گرین و ده چینه سه ر نویتیرین جهنگی ئه مه ریکا و خۆرئاوا دژی ئیسلام که هه ندی زانای وه ک (د. یوسف القرضاوی) دای ده نی به جهنگی جیهانی سییه م دژ به ئیسلام به گشتی و دژ به بزافه ئیسلامیه کان به تایبه تی.

هه‌شتم / ئەمریکا و جیهانی سییەم:

بە راستی یاری و گەمەیه‌کی گەورەیه لەسە دەیه بیست و یە کدا، گەمەیه‌ک کە دەستی شاراوەیه بە هێز پێی هەستاوه و ئەنجامیداوه لە پشت پەردەوه، ئەم یاری و گەمەیه هەزاران جار گەورەتره لە تیرۆر کردنی سەرۆکی ئەمریکی (جون کیندی)، کە ئەمەش هەر ئەو دەسته ره‌شه شاراوەیه‌یه ناو ئەمریکا ئەنجامی داو توانیشی چاک پەردە پۆشی بکات.

ئەم رووداوه گەورەیه، واتە تەقینەوه‌کانی ئەم دواییه‌یه ئەمریکا بۆ چەنده‌ها سالی تریش رەنگ ئەداتەوه و کاریگەری دەبی لەسەر سیاسەتی نێو دەولەتی و رەنگە سەرەتایە کیش بێت بۆ ئەوکێشمه کێشه‌یه‌که (هانتنگتون) باسی لێده‌کرد و نوقلانی بۆ لێنه‌دا.

ئەم کارەساتە ئەوه‌نده گەورەیه کە پێویستی بە هاوکاری و رێکخستن و سازدانی زۆر هەیه لە نێوان بەرپرسیانی پنتاگۆن و دەزگا گەورە بەرپرسیه‌کانی ئەمریکا‌دا. ئەگینا چۆن دەتوانی تەفسیری ئەوه‌بکری، کە بۆ ماوه‌یه نزیکی یەک سەعات جیهانی نینزاری سەر تاسەری ولات لە کاربکه‌وی!

لە کاتی‌دا ئەو نامیرانه‌ چەند سال لەوه‌وبەر دانراوه، لە کاتی جەنگی ساردا، تا ئەمریکا بپاریزی لە هەر پیشه‌هاتیکی لە پیری له‌وجۆره.

چۆن نامیره‌کانی ئاگادار کردنه‌وه‌یه پنتاگۆن کاریان نه‌کرد، کە ناسراوه بە پته‌وترین و پارێزراوترین بینا له‌جیهاندا!

کی هەیه دەستی گەیشته‌بێته ئەو نامیرانه، کە کەس ناتوانی بیگاتی تا بە چەند خالیکی پشکنینی وردا تێنه‌په‌ریت؟

كى ھەيە ئاگادارى ھېماو شىفرەي نەيىنى ئەو ئامىرانە بېت؟ ديارە كەسانىك
لە بەرزىرىن و بالا ترىن پلەي لېپىرسراوېتىدا دەيزانن!

لەزانستى تاواندا دەوتىرى (ھېچ تاوانىك نىە جى دەستىك بەجى نەھىلى و لەسەدا
سەد تەواوېت) ، بۆيە لەم كارە ساتەشدا دەكرىت پېرسىن؟

۱ – دەلېن ئەوانەي بەم كارە ھەستاون عەرەب و موسلمان بوون و مەشقىان
كردووہ لەسەر فرۆكەوانى، ئاشكرايە ئەم كارە ترسناكە مەزنە، كە تا ئىستا كارى
تيرۆرى ئاوا گەورە ئەنجام نەدراوہ، بەكەسانى شارەزايى كەم ئەنجام نادى لەئاسمانى
ئەمريكايەكدا كە ئەو ھەموو بالاخانانە سەريان لەئاسمان توندبووہ و گەورە ترىن و
بەدەسەلات ترىن ولاتى جىھانە.

۲ – چۆن چوار فرۆكە لەرپەرەي خۆيان لادەن و ھېچ كارەساتىكى بەيەكدا مالېن
روونەدات؟ چۆن ئەو فرۆكانە بورجى چاودىريان ئاگادارنەكردەوہ، كە ئاگاداركردەوہ
تەنھا چەند چركەيەكى كەمى دەوېت؟ لەكاتىكدا فرۆكەكان نىكەي سەعاتىك ماوہ
ھەبوو لەنىوان يەكەم و دواھەمىنياندا و زياتر لەنيو سەعات فرۆكەكان لەھىلى ئاسمانى
خۆيان لاياندابوو، بەئاسمانەوہ بوون.

۳ – بۆچى ئەو فرۆكانە داواي يارمەتى يان نەكرد و نەيانووت فرېنراوين؟ لەكاتىكدا
كەلە مېژووئى فرۆكەوانىدا، ھېچ فرۆكەيەك نەبووہ كە فرېندرابى و پەيوەندى نەكردى
بەبورجى چاودىرىيەوہ! كوا سندوقە رەشەكان و چيان تيا تۆمار كراوہ، ديارە
ھەمووى پەردە پۆش دەكرى.

۴ – پاش رووداوہكە، ھىلى ئاسمانى ئەمريكى يەكەم لىستى ناوى راگەياند كەلە
فرۆكەكەدا بوون و ھىچيان عەرەب نەبوون، داوى لىستەكە گۆردرا بەجۆرىك كەناوى
(۱۹) كەسى عەرەبى تىابېت، كەلەناوياندا كەسانىك ھەبوون پېش دوو سال مردوون و
ھەشيانە لەولاتەكانى خۆياندا زىندوون و خەرىكى كارى خۆيانن.

٥ - بۆچى چوار هزار جووله كه كه له و باله خانانه دا كارده كه ن ئه و رۆژه نه چوون بۆ سه ركاره كانى خۆيان، له كاتى كدا رۆژى پشوو دانيش نه بوو.

هه روه ها بۆچى شارۆن كه نياز بوو له و رۆژه دا سه ردانى شارى نيويورك بكات پيشتر سه ردانه كى گۆپى و هه لى وه شانده وه ؟ يان بۆچى چهند جووله كه يه ك ده ستگيركران كه به ته مای ته قانده وه ی پرديكى گه و ره بوون و كه س باسيان ناكات.

٦ - بۆچى دوو پۆڙ پيش روودا وه كه (بۆرصه) ي نيويورك جووله يه كى نا ئاسايى پيوه دياربوو؟ ئايا ئه مه ئه وه ناگه يه نى كه كه سانى هه بوون ناگايان له مه بووه ؟

٧ - بۆچى پيش چهند مانگى ئه و دوو باله خانه يه ي بازرگاني جيهانى كه به ده ست جووله كه كانه وه بوو دابوويانه وه به كرى، لى دهرچوون و فرۆشتيانه وه ؟

٨ - چۆن و پنه گران ئاماده بوون له يه كه م ساتدا و پنه ي زيندوى روودا وه كه بگرن ته نانه ت پيش ئه وه ي فرۆكه كه ش خۆى بمالى به باله خانه كاندا !

نيزامى (JPLS)

له سالى ١٩٨٤ وه له ئه مهريكا تاقى كرده وه ده كرىت له سه ر ده ستگرتن به سه ر فرۆكه دا له دووره وه و، نزى كه ي هه شت ساله سه ركه وتون له م بواره دا، يه كه م تاقى كرده وه ي سه ركه وتوو به سه ر فرۆكه يه كى مدنى جۆرى (بۆينگ) دا ئه نجام درا، كه كه سى تيانه بوو، وه ئه م فرۆكه يه به هۆى ئه م ته كنى لۆجيا يه وه هه لسي نرا وه و به سه لامه تى نيشينرا وه ته وه له يه كى كه له قاعيده كاندا.

فرۆكه ي مدنى و جهنگى له دووره وه و له مانگه ده ستكرده كانه وه ده توانرىت رينمايى بكرىت كه پيى ده وتريت (JPLS) كه ئه مهريكا بۆ ئه م به رنامه يه (٣,٢) مليار دۆلارى

سەرف کردووێ، وەزارەتی بەرگری ئەمریکی لەگەڵ کۆمەڵی کۆمپانیادا هاوکاریان کرد
کە ناویان (رایژن) ه و نزیکی (بیست) کۆمپانیان.

بەهۆی ئەم نێزامە وە دەتوانرێت هەر فرۆکە یەکیان بویت، هێماو شفرەکانی بکەنە وە
و هەموو ئامێرەکانی ئاگادارکردنە وەشی لە کار بخەن و بەبێ ئەوەی فرۆکە وانە کە ی هیچ
دەسەلاتیکی بمینی، ببین بەرەو ئەو ئامانجە ی کە دەیانە ویت بۆ یە گومان دەبێ و
گومانە کە ش زۆر بەهێزە کە ئەو فرۆکانە نە فرێنراون بە لکو لە مانگە دەستکردە کانە وە
دەستیان بە سەردا گیراوه، بۆ یە نوسینگە ی لیکۆلینە وە ی فیدرالی لیتپینە وە ی دەست
پیکردووێ لە گەڵ سەرۆکی ئەو کۆمەڵە کۆمپانیایە دا کە ناوی (دانیال بورنهام) ه،
هەروە ها لە گەڵ سەرۆکی ئەندازیارانێ سەرپەرشتیار بە سەر ئەو نێزامە دا کە ناوی
(بروس سولومون) ه کە بە ناوێ کە یدا دیارە جوولە کە یه !

بۆچوونی سیاسە تە هاداریکی گە وری ئەمریکی

(لیندون لاروش) کە یە کێکە لە هە لێژێردراوێ کانێ حیزبی دیموکراتی بۆ سەرۆکایە تی
ئەمریکا لە هە لێژاردنە کانێ (٢٠٠٤) دا، لە وتاری کیدا لە واشنتۆن لە ٢٤/٧/٢٠٠١ دا، واتە
پێش (٤٨) رۆژ لە رووداوە کە دە لێت:

(ئێمە لە ئەزمە یە کی ئابووریداین، ولاتە یە کگرتووێ کانێ ئەمریکا خراپ دەبێ
بە پێوێ، لە زەمانی کارتەر وە نێزامە کە مان لە سەر لێواری ئیفلاس بوونە. نێزامی
هاتووچۆ و وزە و فێرکردن و تەندروستی و، ژێرخانی ئابووریمان لە حالە تی
داریوخاندایە، لە سە دا هە شتای گە ل خاوەن دا هاتیکی کە من و، ئێستا حالیان زۆر
خراپترە لە چاوسالە کانێ ١٩٧٧ دا، وە هە تا سندوقی دراوی نیو دە ولە تی و سیاسە تی
ئێستامان و (وال ستريت) و نێزامی ئیحتیاتی فیدرالی بە سەرمانا زال بی، کە س بە تە مای
چاکردن و چاک بوون نە بییت.

جانەگەر حال ۋاپات، ئەو سەرۆك بۆش ناچار دەپتەت واز لە پۆستەكەى بەپىنى پىش ئەوئى ماوئى سەرۆكايەتتەكەى تەواوبىت، داپووخان يەكسەر دەرناكەوتت بەلكو سىياساتى ھەلە بەردەوام دەپتەت ھەتا لەپىر كارەساتتەك دەقەومىت. ئىنا نەك ھەر ولاتە يەكگرتووكانى ئەمىركا، بەلكو ئىنگلتەرە و ئەلمانىا و فەرەنسا و ئىتالىا، واتە ولاتەكانى ئەوروپاى رۆژئاواش، لەسەر لىوارى ئىفلاسەن.

لەلايەكى ترەوئە گۆرپانى نۆدى تازە رووياندائە لەئاسىادا، لەرووسىا و چىن و ھىند و تەنانەت يابانىش، (يەكئىتى شەنگەھائى) دامەزراوئە و ھەولئىش لەئارادايە بۆ دامەزاندنى ھىلى ھاتووچۆ كەلەچىنەوئە دەست پئىدەكات و بەئاسىادا تئىدەپەرى و دەگاتە ئەوروپا.

ئىمە دەتوانىن دەستى يارمەتى بۆ ئەو ولاتانە درىژ بكەين كەلەسەر ئەوھىلەن و يارمەتى ولاتانى ترىش بدەين بەبى (سوود) بەمەش بازاپى نوئى بۆخۆمان فەرھام دىنن. بەلام لەم جۆرە وەزەئانەدا و لەم كاتانەدا عادەتەن، جەنگى جىھانى بەرپادەكرى، كاتى خۆى ئىنگلىز جەنگى جىھانى يەكەمى بەرپاكرد بۆ ئەوئى گۆرپانكارى لەئاسىادا روونەدات، لەپئىشدا ئاگرى جەنگيان لەبەلقان ھەلگىرساند و دواى ھەموو جىھانى گرتەوئە.

ھەرۆھە ئەلمانىەكانئىش جەنگى دووئى جىھانىان ھەلگىرساند بۆ ھەمان مەبەست، ئىستاش دەسەلاتدارانى ولاتە يەكگرتووكانى ئەمىركا و ئىنگلىز (لەئاوياندا برىجنسكى) دەيانەوئى جەنگىكى جىھانى ترەھلگىرسىنن، تا ئەو گۆرپانكارىانە لەئاسىادا نەپەنەدى، كەمانگى (ئاب) ىش چاكرتەن كاتە بۆ ئەو جۆرە جەنگەو، ئەوسا رايەگەپەنن كە جەنگە لەنئوان رۆژئاوا و ئىسلام دا.

دهبى ئيمه رتيگريڻ له م جوړه جهنګه و، دهبيت شارون رابگريڻ له شه پرکړدن که تاقه هيوايه تيه تى، دهبى رتي ليگريڻ و ناشتى له روژه لاتی ناوه پراستدا به ديپهينين و، دهبى نيزامان بيوژنينه وه و بهره وه ستانه وه بچين له سر رتيبازى (روژفلت) .

پاش روودانى ته قينه وه کاني نيويورکيش به ههفته يک، له بهرنامه يه کي پاديويډا وتى: رووداوى ۱۱ى سيپته مبه ر، کارتيکي مکياجه، دروستکراوه له ماوه يه کدا که نزمه ي مالى و نه قدى روويداوه له زوريه ي ولاته کاند، هرگيز هيچ هيتيک له دهره وه ي ولاته يه کگرتووه کان نهمه ي نه کړدوه، هرچه نده رهنګه هه ندى کس له ولاتانى تره وه به کارهاتېن له م کاره دا. نه وه ي به م کاره هه ستاوه، نه وه يزانه ي ناو ولاته يه کگرتووه کاني نهمريکان، که نامانجيش تيايدا نه وه يه کوده تايه کي ئيدارى بکن و ولات بهره و جهنګ بهرن و، نه وانه نامادهن کارى تريش بکن بؤ نه وه ي بگنه نامانجه کانيان.

نه وانه هه ول ددهن جه ماوه ر تاويده ن، تا حکومت بهرن بهره و جهنګ، نه بى نهمه رابگريڻ، هرگيز بپروا به هه واله کاني که نالى CNN و FOXTV و هاوشيتوه کانيان مه کن. چونکه بپرواکردن به وه والانه ي نه وه که نالانه بلاوى ده که نه وه، ولات ده بن بهره و جهنګ، که نه وه ش ده بيته ناله تيک بؤ هاتنه دى نامانجى نه وانه ي به وکاره هه ستاون.

هه ق وايه بير له چورنه ناو نه فغانستان نه که ينه وه، هه قه له سرمان که ئيسرائيل رابگريڻ له حده دى خويدا، چونکه مه ترسى هه يه بؤ سر نه ميريکا و ولاتانى تريش.

هه روه ها ده بيت ناشتى له روژه لاتی ناوه پراستدا به رقه رار بکين، چونکه نه وه پشيوه ي که ئيستا له ناوچه که دايه به شيکه له و جهنګه ي که نه خسه ي بؤ کيشراوه له ناسيادا) .

له چاوپيکه وتنيکدا (لاروش) له ۲۰۰۱/۹/۱۸ دا وتى:

(له پيش هه موو شتيكدا، به راستي نه وهی له ولاته په كگرتووه كاندا روويدا، هيرشيكه كه هيرزيكي شاراهه ريكي خستووه و نه م كرداره جوړيكه له خه له تاندن و په رده پوښي هيرزي ناسايش له نه مريكا. نه وانهي نه ميان كردووه له روژه لاتي ناوه پراسته وه نه هاتوون و له نه وروپاوه نه مريكاي خوارووه نه هاتوون، هه رچه ند له وانهي خه لكانيكي تري له ولاتاني تره وه تيوه گلابن، نه م رووداوه كرداريكي نالوز و نوز گه وره يه، ناكري يكي له دهره وهی نه مريكا بيت و بتواني شتي و ابكات) .

نه وهی سهيره نه وه يه كه نه مريكا و به ريتانيا نه يانپيشت فليميكي نه مريكي پيشان بدری له ولاته كانياندا، له بهر نه وهی له فليمه كه دا سيناتورك له له كزنگريسي نه مريكي كه نيشانه يه بو هيرزي شاراهه پش پشته په رده به سيخوريكي نه پيني (كه ده يه وي هندی كاري ناياسايي بو بكات) ده لي: به لي هه لده ستين به خستنه خواره وهی فيركه مان و، هه لده ستين به ليداني بيناكانمان و، پوي ناشيريني ئيرهاب ده خه ينه به رچاو، به وهش پشتگيري راي گشتيمان ده ست ده كه وي و ئنجا جهنگ ده كه ين له گه ل ولاته ئيرهابيه كاندا). المجتمه / ١٤٧٥ / ٣ / ١١ / ٢٠٠١

نه وهی جووله كه ناواتي بوو!

(بنيامين ننتياهو) سه روك وه زيراني پيشووي جووله كه له په پراويكي دا كه له سالي ١٩٩٦ دا ده ري كردوه ده لي: (ئيسلام به رده وام هه په شه يه بو جووله كه، وه بو نه هيشتنی ئيرهابي نيوده ولته تي ئيسلامي، هه نه بي روژناوا به شدار بكرت له روو به پووبوونه وه و جهنگيداو، روژناواش به شداري ناكات مه گه نه مريكا وه كو سه ركرده ي نه و جهنگه به شداري بكات، كه نه ميش دياره به شداري ناكات مه گه راسته وخو به رزه وهنديه كاني بكه ونه بهر هيرشي ئيرهابيه كان) .

زیاتر له (٢٠) ساله (نتنیاھو) خه ریکی گه لاله کردنی بیردۆزی (ئیرهابی ده ولی ئیسلامی) یه و هه ولی زۆریشی داوه که رای گشتی ئه مریکا و ئه وروپا بۆ خۆی مسۆگه ر بکات و، له (قودس) په یمانگایه کی بۆ لیکۆلینه وه ی ئیرهاب دامه زانده به ناوی براکه یه وه (جونائان) که گوایه تیرۆرکراوه!

(نتنیاھو) له م بواره دا په راویکی ده رکرد له سالی ١٩٨٦ دا به ناوی (الارهاب: کیف یمنک للغرب أن ینتصر؟) و هه روه ها له سالی ١٩٩٦ دا په راویکی تری ده رکرد به ناوی (محاربة الارهاب).

ئه وه ی که نتنیاھو برپای پێیه تی و بانگه شه ی بۆ ده کات ئه وه یه که (ئه مریکا قه ناعه ت ناکات به دژایه تی ئیرهاب و پێویستی رووبه رووبوونه وه ی، مه گه ر به ره یزشی راسته وخۆ بکه وی) جا ئه م جۆره بیروبوچوونه زیاتر جووله که ده خاته ژێر پرسیاره وه، که هه روه ک چۆن هه میشه کێشه یان بۆ گه لان ناوه ته وه، ئه م رووداوه ش له وانیه ده ستی ئه وان بیته و خۆناشکراشه باشترین سوودیان لیه ره گرت و عاله میان سه رقاله کرد به کێشه یه کی واوه که فه له ستینیان بیرچیته وه و ئه ویش به ئاره زووی خۆی چیده ویت بیکات. (گۆفاری الفتوی: (١٠٦) سالی ٢٠٠٢).

موعجیزه یه کی هه میشه و به رده وام

خوای گه وره به پێغه مبه ر (د.خ) ده فه رمویت: ﴿وما أرسلناک الا رحمة للعالمین﴾ یان ده فه رمویت ﴿وما أرسلناک الا کافة للناس بشیراً ونذیراً﴾ وه داواشی لیده کات که به خه لکی رابگه یه نی: ﴿قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعاً﴾، ئه م ئاینه ش که بۆ هه موو جیهانه و بیانووی بۆ که س نه هیشتۆته وه له قیامه تدا، خوای گه وره وه عدی پاراستنی داوه، بۆیه په یامه که شی دوا په یامه و پێغه مبه ره که ش (د.خ) دوا پێغه مبه ره.

خوای گه وره خوئی زانا یه بهه مووشتیک، جاران که په یوه نندی و هوکاری به یه کگه یشتن که متر بوون، هر که له و پیغه مبه ریکی بۆ ده نارد، به لام له زه مانی خو شه ویسته وه په یوه نندی یه کان به ره وچا کتر ده رۆن و پیویست نه بووه که خوا پیغه مبه ری تر بنیری. نه مپوش هوکاری راگه یانندن و هاتووچو کړن و له یه کتر گه یشتن که رۆر پیشکه وتوو و دنیا بووه به لادی یه کی بچوک، گه وره ترین به لگه ی راستیتی پیغه مبه ره (د.خ)، که به راستی وایه ده بی دوا پیغه مبه ری، نه وه تا ئیسلام به رۆژه لات و رۆژئاوا دا بلاوده بیته وه و قوتابیان و شاگردانی نه و پیغه مبه ره ههنگ ئاسا کارده کن و مژده نه دن که پاشه رۆژ بۆ ئیسلامه. هه روه ک خو شه ویست (د.خ) هه والی پیداوین و ده فه رمویت: (لاتزال طائفة من أمتي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم حتى يأتي أمر الله وهم كذلك) مسلم.

هه روه ها خو شه ویست (د.خ) ده فه رمویت (ان الله زوى لي الارض مشارقها ومغاربها، وسبيلك ملك أمتي مازوي لي منها) .

هه روه ها ئیمام نه حمه دیش ریوایه تی کردوو که خو شه ویست (د.خ) ده فه رموی: (أنة سفتح لكم مشارق الارض ومغاربها، وأن عمالها في النار الا من اتقى الله وأدى الامانة) واته: خوای گه وره رۆژه لات و رۆژئاوای پیشاندام و مولکی ئومه تم بال ده کی شی به سه ر رۆژه لات و رۆژئاوا دا، وه له فه رمووده یه کی تر دا باسی فتحی رۆژه لات و رۆژئاوا ده کات و ده فه رمویت، کار به ده سه ته کانیش هه موویان له ئاگردان مه گه ر نه وان یان که پارێزکارن و پارێزه ری نه مانه تن.

له فه رمووده یه کی تریشدا زیاتر جه خت ده کاته وه سه ر بلاوبوونه وه ی ئیسلام و ده فه رمویت: (لیبلغن هذا الامر ما بلغ الليل والنهار، ولا يترك الله بيت مدّر ولا ویر الا ادخله الله في هذا الدين بعز عزيز وبذل ذلیل، عزاً يعز الله به الاسلام وذللا يذل الله به الكفر) مسلم واته: ئیسلامه تی به هه موو دنیا دا بلاوده بیته وه (هه موو نه و شوینانه ی که

شه و رو رۆژ ده یانگریته وه، هیچ مالتیکی لادی و شار نامینی ئەم ئاینه ی نه گاتی، به عیزه تی عه زیز، یان زه لیلی زه لیله کان، عیزه تیک که خوا ئیسلامی پی پایه دار و عه زیز ده کات و، زه لیلیه که خوا کافرانی پی ریسوا و سه ر شوپ و زه لیل ده کات.

تریفه ی مانگ له جوانی ناکه وی

له لیکۆئینه وه یه کی زانکزی نه زه ردا ده رکوت که نزیکه ی (٤٥) ئیستگه به (٢٨) زمان و له جه ی جیاواز به رنامه کانیاں بو ناشرینکردنی ئیسلام بلاوده که نه وه له جیهاندا.

بو نمونه: دهنگی نه مریکا و به ریتانیا و مؤسکو ٧٣٪ هه واله کانیاں نه و بابه تانه ن که باس له ئیهاب و ناشرینکردنی وینه ی موسلمانان ده که ن.

ریکخراوه کانی مژده ده رانیش که به ملیاره ها دۆلار سالانه سه رف ده که ن بو به گاوریکردنی موسلمانان به تایبه تی و خه لکی تریش به گشتی ژماره یان زیاتره له (٢٤٥٨٠) ریکخراو، که له م ژماره یه دا نزیکه ی (٢٠٧٠٠) ریکخراوه یان له بواری ته ندروستی و فریاکه وتندا ئیش ده که ن و له ژیر نه و په رده یه دا کاره کانیاں نه نجام ده دن و، نزیکه ی (٣٨٨٠) ریکخراوه شیان نه و مژده ده رانه ی که له په یمانگه کانی لاهوت ده رده چن ده یاننیرن به ملاو نه ولادا بوکاری به گاوریکردن.

ژماره ی په یمانگا کانی مژده دان نزیکه ی (٩٨٧٢٠) په یمانگایه له جیهاندا!

ژماره ی مژده ده رانیش له ده ره وه ی (نه مریکا و نه وروپادا) که به ته واوی ده ست به تالکراون بو کاری به گاوریکردن و مژده ده ریته ی نزیکه ی (٣٧٢٧٧٠) که سه .

ژماره‌ی نو و په‌پاوانه‌ی که د انراون به‌زمانه جیاجیاکانی دنیا تا سالی ۱۹۸۹ نزیکه‌ی (۲۲۱۰۰) په‌پاوه. نه‌مه بیجگه له (۲۲۷۰) بلاوکراوه و گورفاری تر که بۆ هه‌مان مه‌به‌ست به‌کار دین، که هه‌فتانه و مانگانه دهرده‌چن.

ژماره‌ی ته‌له‌فزیوون و رادیو که بۆ مه‌به‌ستی به‌گاور کردن کارده‌که‌ن نزیکه‌ی (۱۹۰۰) نیستگن. (دیاره نه‌م نامارانه هی ده‌یان سال له‌مه‌وبه‌ره و نیستا نه‌و ژمارانه زۆر زیاترن).

به‌لی جول که کان ناینه‌که‌یان هه‌ر بۆ خو‌یان و نه‌وانیش له‌گه‌ل نه‌وه‌دا که هه‌ر خه‌ریکی خراپه‌نانه‌وه و ناژاوه‌ن، که‌س بانگ نا‌که‌ن بۆ ناینه‌که‌یان و ته‌نها نه‌وانه به‌جوله‌که ده‌زانن که دایکیان جوله‌که‌یه و له‌دنیا‌دا ته‌نها (۱۵) ملیون که‌س ده‌بن.

گاوره‌کانیش ناینه‌که‌یان که هه‌ر بۆ (بنی اسرائیل) ه که‌چی به‌پنجه‌وانه‌ی داوای ناینه‌که‌یان‌وه، له‌هه‌ولی به‌رده‌وامدان بۆ بلاوکردنه‌وه‌ی گاوریتی هه‌ر چه‌نده له‌جیهاندا نزیکه‌ی (۲) ملیارن، به‌لام ژماره‌یه‌کی که‌میان پابه‌ندی گاورین و ته‌نها ناینه‌که‌یه‌کی رووکه‌شیان بۆ خو‌یان هیشتوت‌وه.

موسولمانانیش که ناینه‌که‌یان نه‌سخی هه‌موو ناین و به‌رنامه‌کانی کردوه و بۆ هه‌موو خه‌لکی سه‌ر زه‌مینه، نیستا ژماره‌یان (۱,۵) ملیار که‌سه، نه‌گه‌رسستی و خاوی خو‌یان نه‌بووایه، نیستا دنیا به‌جۆریکی ترده‌بوو.

هه‌رچه‌نده وه‌ک باسما‌نکرد پیلانی دوژمنان و هه‌ولی بیوچانیان ریگره بۆ بلاو‌بوونه‌وه‌ی نیسلام، به‌لام هۆکاری سه‌ره‌کی موسلمانان خو‌یانن که نه‌شاره‌زان و بیتاگان له‌و دیاری‌یه به‌نرخه‌ی که‌خوا بۆی ناردون و، قه‌دری نازان، هه‌روه‌ک منالیک گه‌وه‌ریکی گران به‌های به‌ده‌سته‌وه‌بیت و له‌ناو خو‌لدا یاری پی‌بکات!

به راستی هه لسو كهوت و رهفتاری هه ندی به ناو موسلمان بوونه ته ریگر و،
وریاكردنه وهی به رده وام پتویسته بۆیان.

جاریك زانایهك موسلمان ده بیته و به ته له فون هه وال ده دات به بالۆیزی ولاتیکی
موسلمان، ئه ویش له جیاتی ئه وهی هانی بدات و پیرۆزیایی لی بکات، ته له فون هه كه
داده خاته وه به رویدا!

جاریکی تر به کیکی بیانی موسلمان ده بیته، رتی ده كه ویت له دوو موسلمانی عه ره ب
كه فول سه ره خوشن، ئه ویش خزمه تیان ده كات تا دینه وه هوش خۆیان، ئنجا
سه رزه نشتیان ده كات و ده لیت: من هاتمه ئاینه كه تانه وه و ئیوه ش لی ده رچوون!
ئهم قسه یه وایان لیده كات په شیمان بینه وه و به چاکی په پیره وی نیسلام بكن.

به لی، موسلمانان زۆریان بیئاگان و كافرانیش له وپه ری هه ولدان و به لیشاو پاره
به خت ده كهن، به لام په یمانی خواجه كه نه گه ر بۆ ماوه یه ك چرای ئهم ئاینه كزیش بیته،
نایه لی بكوژیته وه! ئهم ئاینه هه رده مینی و پاشه رۆزیش بۆ نیسلامه و دوژمنانیش
رهنج به خه سار ده بن، قورئان ده فه رمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ
(۳۶)﴾ الانفال: واته: به راستی كافران مالی خۆیان به خت ده كهن بۆ دورخستنه وهی
خه لکی له رتی خوا، به ختی ده كهن به لام بۆیان ده بی به داخ و خه م و پاشان ژیریش
ده كهن، وه كافرانیش به ره و دۆزه خه حه شر ده كرین و راپیچ ده كرین.

نمونه یه ك له یه مه نه وه

كۆمه لیک مژده دهر له كۆتایی په نجاكاندا رووده كه نه به مهن و له گونديكدا ده یانه ویت
هه ندی كه س راكیشن به لای خۆیاندا، له ناو هه موو دانیشتوندا، پیاویك زۆر خزمه تیان
ده كا و به ده ور خولیاندا دیت، ئه وانیش واده زانن برپای هتیاوه به مه سیحیه ت، رۆژیک
پتی ده لێن ئیمه ده مانه وی پاداشتت بده ینه وه له سه ر ئه وه موو هه ول و ماندوو بوونه ت

له گه لماندا، جا بۆ کوئی حه زده که ی بتنیڕین و چیت نه ویت بۆت بکهین، نه ویش ده لیت: مالتان ناوابیت، ته نها داوای من نه وه یه یارمه تیم بدهن بچم بۆ مه ککه بۆ حه جی مالی خوا!

ئیماندارى دامه زراو

خوای گه وده مروۆشی سه رپشك كردوه، حه ز ده كات مروۆ به نازادى ته واوه وه به رنامه ی ژيانى هه لێبژێرى. پیاویکی نه نصار له (به نی سالم کوپی عه وف) که ناوی (الحصنی) بوو، خوۆی موسلمان بوو بوو، دوو کوپیشی هه بو هیشتا هه رگاوردبوون، حه زى كردوه فشار بخاته سه ریان بۆ موسلمان بوونیان، خوای گه وده ش نه م ئایه ته ی له سه ری نارده خواره وه ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ (۲۵۶) البقره، واته: زۆرکردن نیه له تاین دا، هه ق و ناهه ق پوون کراوه ته وه و خه لکی نازادن دواى چى ده که ون.

(عتاب کوری شمیر) ده لى: وتم به پیتغه مبه ری خوا (د.خ): ئه ی نیڕاوی خوا باوکیکی پیر و برام هه یه بابیانهنیم به لکو له سه ر ده ستا موسلمان بن، نه ویش فه رمووی: نه گه ر موسلمان بن چاکتره بۆیان، خو ئه گه ر له سه ر ئایینی خووشیان به میننه وه و موسلمان نه بن، نه وا ئیسلام پان و پۆر و فراوانه واته: وازیان لیبهینه بابه ئاره زووی خوۆیان بریار بدهن و ئیسلام سنگی فراوانه!

له میژووی ئیسلامیشدا نه م سنگ فراوانی و زۆر نه کردنه هه ر به رده وام بووه و ریز له شوینی په رستن و مه راسیمی نه هلی کیتاب گیراوه، بۆیه ده بینین له هه موو جیهانی ئیسلامدا که نیسه و په رستگاگان ماون و نه هلی نه و ناینانه به نازادی و سه ره سه تی مه راسیمی ئایینی خوۆیان په پیره وی ده که ن.

(ابن العطار الاندلسی) له‌سه‌دهی چواری کۆچیدا ده‌لی: بۆ موسلمان بوونی هەر گاوریک یان جووله‌که‌یه‌ک ده‌بیئت به‌لگه‌نامه‌یه‌ک به‌ینی له‌لای قازی‌یه‌وه که‌شایه‌تی چه‌ند که‌سیکی له‌سه‌ر بیئت، که‌که‌س زۆری لی‌ته‌کردوه و به‌نازادی و هه‌موو چه‌ز و ئاره‌زوی خۆیه‌وه ئیسلامی هه‌لبژاردوه.

به‌لی ئه‌م بی منه‌تی‌یه‌ی ئیسلام و ئه‌م دا‌بینکردنی ئازادی و سه‌ریه‌ستی فیکری‌یه‌ی وای ده‌کرد که‌خه‌لکانی غه‌یری موسلمان ئیسلامیان زیاتر لا شیرین بیی، هه‌روه‌ها ره‌فتاری جوان و مامه‌له‌ی به‌رزی موسلمانانیش هانده‌ریکی چاک بوون بۆ ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌، خۆشه‌ویست ده‌فه‌رمو‌یت (انکم لا تسعون الناس باموالکم، ولكن لیسعهم منکم بسط الوجه وحسن الخلق) واته: ئیوه به‌پاره‌و مال ده‌ستان ناگات به‌خه‌لکیدا تا بیانیه‌ین به‌ره‌و ئیسلام، ده‌ی نه‌گه‌ر وایه با پوو‌خۆشی و ره‌فتار جوانیتان خه‌لکی بگریته‌وه و بیانیه‌ینی به‌ره‌و هه‌ق و راستی.

به‌عه‌قل و بالغوون مۆف به‌رپر‌سیاریتی ده‌که‌ویته‌سه‌ری، جادیاره‌ مۆفی عاقلیش بیرده‌کاته‌وه و سه‌یری ده‌ورو‌یه‌ری خۆی ده‌کات و بیروبو‌چوونه‌کان هه‌لده‌سه‌نگینی بۆیه دامه‌زراوی موسلمان و پابه‌ندیی زۆر کاریگه‌ری هه‌یه له‌کاری بانگه‌وازا، خوای گه‌وره به‌پیغه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْفُوا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (۱۱۲) وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ (۱۱۳) وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ (۱۱۴) وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (۱۱۵) ﴿هود﴾

واته: وه‌کو چۆن فه‌رمانت پیدراوه (ئه‌ی محمد) (د.خ) هه‌روا به‌پاست و به‌ریکی فه‌رمانه‌کان به‌جیبه‌ینه، هه‌روه‌ها نه‌که‌سانه‌ش له‌گه‌ل تۆدان و گه‌راونه‌ته‌وه بۆ لای

خواو تهوبه یان کردووه، نه کهن له سنووری فه رمانی خوا دهر بچن، چونکه به راستی بینایه به و کرده وانه ی ده یکن.

نه کهن لادهن و مه یلتان ببیت له گه لّ نه وانه دا که سته میان کردووه و له خوا یاخی بوون، چونکه نه وکاته ناگر ده تانسوتینیت و، جگه له خواش که س پشتیوانتان نابیت، له وه و دواش یارمه تی نادرین.

نوژیښ به چاکی نه نجام بده له هه ردوو سه ری رۆژه وه که نیوه پۆ و عه سره و له سی کاته که ی شه ویشدا که مه غریب و عیشاو به یانییه، نزیکن له نه مسهر و نه وسه ری رۆژه وه، به راستی کرده وه چا که کان کرده وه خراپه کان لاده بن و گونا مه کان ده شورنه وه، نه وه نامۆزگاری و بیرخه ره وه یه بۆ نه وانه ی یادی خوا ده کهن. خۆت بگره و به نارامبه، چونکه بیگومان خوا ی گه وره پاداشتی چا که خوازان به زایه نادات.

هاوه لیک داوای له خۆشه ویست کرد (د.خ) که شتیکی پیتلی له نیسلامدا، که پیویست نه کات پرسیار له که سی تر بکات نه ویش فه رموی: (قل أمنت بالله ثم استقم) مسلم.

به ره که تی دامه زراوی له به ریتانیا

بانگخواز (عبدالله هه کیمی) که سه رۆکی جالیه ی عه ره بی یه مه ن بوو له به ریتانیا بانگکرا بۆ سفره و خوانی شاهانه له گه لّ گه وره پیاوانی ولات و بالۆیزی ولاتاندا، له کاتی نوژیڤدا (عبدالله) عه باکه ی شانی داخست و له هۆله که دا زۆر به ناسایی نوژیڤه که ی کرد. زۆریه ی ناماده بووان هه رچهند موسلمانیش بوون نه مه یان پیناخۆش بوو، ترسان کاریگه ری خراپی بی له سه ر ناماده بووان، که چی به پیچه وانه وه شازنی به ریتانیا داوای نوژیڤه که ی رووی تیکرد وتی: ئیمه به رپژه وه سه یری نازیه تی و شانازیت ده که ین به ناینه که ته وه له بۆنه یه کی وه ک نه مپۆدا، بۆیه به راستی هه زده که ین دیاری یه کی به نرخت پیشکه ش بکه ین!

(عبدالله) وتی: دیاری به که پیشکش به من و به ناماده بوان و خه لکی (مهمله که تی متحده) ی بکه ی ئه وه به که موسلمان بوونی خۆت راگه به نی!

ئه ویش پیکه نی و وتی: من سورم له سه ره ئه وه ی دیاری به کی به نرخت بده می، ریم بده پارچه زه وی به کی گه وره و چند خانوویه کت بده ی نی! (عبدالله) ش فرسه ته که ی قوسته وه و وتی: دیاری به که تم وه رگرت به لام ریمان بده ن مزگه وتیکی له سه ره دروست بکه ی ن. ئه ویش پازی بوو، به مه ش مزگه وتی (کاردف) ی به که م دروست کرا که تا ئیستا موسلمانان رووی تیده که ن و خواپه رستی تیا ئه نجام ده ده ن.

به ره که تی دامه زراوی له ئه مه ره ریکا

دکتور (ئه کویا) که مامۆستایه له زانکۆیه کی ئه مریکی و پاش موسلمان بوونی ناوی خۆی گۆریوه بۆ (محمد ئه کویا) باسی سه ره گوزشته ی خۆی ده کات و ده لیت: (کچیکی موسلمانان داپۆشراو، له زانکۆ له لایه ن به کی له مامۆستاکانه وه که زۆر قینی له مروۆفی دیندار بوو دژایه تی ده کرا، به جۆرێک که ئه یویست هه قی بخواو بیزاری بکات و واز له زانکۆ، یان واز له خۆداپۆشین بیهیت.

ئه ویش ئازاو به جه رگ و دیندار بوو، سووریو له سه ره ئاینه که ی و ناماده نه بوو تۆز قالیک دابه زێ له پابه ند بوونی به ئیسلامه وه .

کچه که ئه وه نده زۆری بۆ هات، ناچار لای سه ره کی زانکۆ شکاتی کرد، ئه ویش هه ردووکیانی داناو گوئی له قسه کانیان گرت، به ناماده بوونی زۆریه ی مامۆستاکان و کۆمه لێ قوتابی، که ئه مه ش به که مجار بوو کۆپی وابگری بۆ مه سه له ی ئاوا، کچه که وتی: مامۆستاکه م له بهر ئاینه که م دژایه تیم ده کات، چند قوتابیه کیش شایه تیان بۆدا، مامۆستاکه ش به رگری له هه لۆیستی خۆی کرد و له توپه بییدا خۆی پینه گرا و جنیوی به ئاینه کهیدا!

له گەل ئەم لەسنوور دەرچوونەى مامۆستا کە شدا کچە کە هیچ هاوسەنگى خۆى
 لە دەست نەدا و زۆر بە سەلارو سەنگینى بەرگرى لە خۆى و ئاینە کەى کردو زانیارى
 بە پىزى پىشکەش کرد، قسەکانى ئەوەندە کاریگرى هەبوو لە سەرمان، جار جار
 رامان دەگرت و پرسىارمان لێ دەکرد. مامۆستا قىن لە دڵ کەش لە داخا کۆرە کەى
 بە جىهشت.

پاشان کچە کە دوو پەرەى داینى کە تىايا باسى ئىسلام و خۆداپۆشینی تىابوو،
 هەرچەندە کۆرە کە ئەنجامى کى نەبوو، بە لأم سووربوون و دامە زراوى کچە کە وانه یە کى
 بەرزى دا بە من و چەند مامۆستایە کى تر.

پاش چەند مانگىک لە خویندنەو و گەپان بە دوای راستیدا، موسلمان بووم و،
 بە دوای منیشدا سى دکتۆرى تریش موسلمان بوون و پاشان چوار قوتابیش موسلمان
 بوون، لە ماوہ یە کى کەمدا بوین بە کۆمە لێکى وا کە بە شانازىیەو و بانگ بە کەین بۆ ئىسلام
 و لە داها توویە کى نزیکدا بەرەمى ئەو کارەمان در دە کە ویت، لەو دا کە خە لکانى کى زۆر
 بە نیازن موسلمان بىن). (جريدة الاتحاد الاماراتية / ۱۶۲۰ کۆچى).

ئوممەتى ئىسلام

خوای گەرە لە بارەى هاتنى ئەم ئوممەتەو دە فەرمویت: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ
 لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ (۱۱۰) ال عمران.

واتە: بە راستى ئیوہ چاکترین ئوممەتێکن کە بۆ سوودی خە لکی هینراونەتە
 مەیدانەو، فرماندە دەن بە چاکە و جە وگىرى دە کەن لە خراپە و باوہ پتان بە خودا
 دامە زراوہ. نىجا دە فەرمویت: ﴿وَلَوْ أَمَّنْ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ
 وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ال عمران: ۱۱۰ واتە: ئەگەر ئە هلى کىتاب باوہ پریان بە ئاینى
 ئىسلام ئەوہ چاکتر بوو بۆیان، هەیانە برواداران، بە لأم زۆر بەیان گوناھبار و تاوانکار و
 فاسقن.

ئىنجا دەفەرموى: ﴿لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذَىٰ وَإِنْ يَقَاتِلْوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ (۱۱۱) ال عمران: واتە: ديارە ئەھلى كىتاب دژايە تىتان دەكەن و رازى نابن ئىتوھ پيشەوايەتى مۆفايەتى بكن و ھەرچيان بۆ بىكرى لەرىگى دەيكەن، بەلام ھەرگىز ناتوانن زيان لەبىرو باوھەرتان بدەن مەگەر نازارىكى كەم و ئەگەر بچەنگن دژتان، پشت ھەلدەكەن و ھەلدەين، لەوھەدواش سەركەوتوو نابن.

خوای گەورە پەيمانى سەرخستنى ئەم ئاينەى داوھ بەمەرچىك موسلمانان شايانى ئەو سەركەوتنە بن و پەيمانىك كەداويانە بەخو نەيشكىنن، ھەروەك دەفەرمويت: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (۵۵) وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (۵۶)﴾ النور.

واتە: خوا بەئىنى داوھ بەوانەى بپويان ھىناوھ لەئىتوھ و كاروكردەوھ چاكەكانيان ئەنجامداوھ، بەراستى لەئايىندەيەكى نزيكدا جىنشين و پايەداريان دەكات لەولتدا ھەروەك چۆن بپوادارانى پيش ئەمانى جىنشين كردووھ و ئەو ئاينەيان بۆ دەچەسپىنيت كە خوا خۆى پىي رازيە و بۆى ھەلبىزاردوون، ھەروھە ترس و بيميان بۆ دەگۆرپت بەئارامى و ھىمنى ئەوكاتە ئىتر بەتەواوى ھەر من دەپەرستن و ھەرگىز ھىچ جۆرە ھاوھل و ھاوھەشيكم بۆ بپيار نادەن، ئەوسا ئەوھى دواى ئەو پايەداريە بپياوھەپپيت، ئا ئەو جۆرەكەسانە ھەر تاوانبارو لەسنوور دەرچوون.

ئەى بپواداران، نويزەكانتان لەكاتى خۆيدا بەچاكى ئەنجام بدەن و زەكات بدەن و ھەرمانبەردارى پىغەمبەريش بكن بەلكو رەھمتان پى بىكرت.

عومەر لەبارەى ئايەتى ﴿كنتم خير امة﴾ ھوھ دەئيت: (كى ھەز دەكات لەم ئوممەتە بيت با ئەو مەرچە بەئىنتەدى كە خوا بۆى داناوھ) طبري.

هروه‌ها (ثوري) ده‌لئى: (ئەگەر فەرمانتدا بەچاکە ئەوا پىشتى موسلمانان گرتووه‌و، ئەگەر جەلەوگىرەت کرد لە خراپە لوتى دووپوت شکاندووه) ل ۴۷۸ فقه التمكن.

کە باس لەم ئوممەتە دەکری و باس لە پیلانی دوژمنان دەکریت، رەنگە هەندیک بېھىوابن و هەندیکیش بېرسن چاچى بە ئیمە دەکریت، ئیمەش دەلئین: ئەو بېروادارەى لە قودرەت و دەسەلاتى خوا تىبگات بېھىوا نابیت، هەروه‌ها هەرچیت پێدەکریت بیکە لەو مەرجانەى دانراوه بۆ بوون بە ئەندام لە ئوممەتى ئىسلامدا، کە ئەویش ئیمان و کردەوہى چاکە و فەرماندانە بەچاکە و جەلەوگىرەى بە لە خراپە.

ئەوہى لە سەر شانته بە جى بگەینە و باش بزانه، کە کارى ئەم بوونەوہرە خوا دەگىپى و بە فەرمانى ئەو، خواى گەرە دنیای بەرە لانە کردووه بۆ خراپە کاران، تەنھا ئەوئەندە هەبە، هەمووان تاقیدە کاتەو، هەروه‌ک دەفەر مووی: ﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (۲۱) یوسف.

لا پەرەيەك لە مێژووی ئوممەتى ئىسلام

پاش چەند سالتیک رەنج و خەباتى خۆشەوێست (د.خ) و یارانى لە مەککە دا ژمارەیان بوو بە نزیکەى (۱۵۰) کە سیک و (۸۰) یان چون بەرە و حەبەشە. لە حەبەشە وازیان لى نەهێنان، عەمرى کوپى عاصیان نارد کە زۆرزان و (داهیه) ی عەرەب بوو، دیارى گران بەهاى ئەو سەردەمەى برد بۆ پاشا و دەستەودایەرەکەى.

لە لای نەجاشى وتى: ئەمانە لە رێى باویا پیران لایان داوه، بە لکو دالەدیان نە دەیت و بیان دەیتەو دەستمان، ئەویش بانگى کردن گوێى لە قسەیان گرت و پاشان لە بەرئەوہى قەناعەتى تەواوی بە راستیى (محمد) (د.خ) و یارانى پەیدا کرد، رازى نەبوو لانەیان لى بشیوێنى و دەست بەرداریان ببی، کە عەمر زانى هێچى بە دەستەوہ نە ماوه وتى:

قوربان ئەمانە حال و ئاسایشی ئۆش دەشتۆینن، بە ھەر حال ئەمەشی بۆ نە چووہ سەر و ھەروا بە دەستی خالی گەرایەوہ .

پاش ماوہیەك شۆرشیک دژی نە جاشی پەیدا بوو، ئەویش خۆی بۆ بەرەنگاربونەوہیان ئامادە کرد و ئامۆزگاری موسلمانەکانی کرد، ئەگەر خوا نە خواستە شکام، ئەوا ئامادە بن و خۆتان دەرباز بکەن .

موسلمانانی بیکەس و بیدەر لەخاکی غەریبی و دوورە ولاتییدا زۆر دەترسان، بۆیە بەردەوام لە خوا دەپارانەوہ، کە ئانئومیدیان نە کات و ئەو پەناگە یەیان لێنەشتۆینن .

لەنیوان موسلمانان و شەرەکە ی نە جاشیدا ئاویک ھەبوو، بۆیە (زویەیری کورپی عەوام) کوندە یەکی فوو تیکرد و قایمی کرد بە خۆیەوہ و بەمە لە چووہ ئەویەر ئاوەکە تازوو دەنگو باس بزانی، پاش ماوہیەك گەرایەوہ ھەوایی خۆش و مژدە ی ھیتایەوہ بۆ موسلمانان، کە نە جاشی سەرکەوتووہ و دوژمنانی شکاون و بەوشیوہ یەش تا فەتحی خەیبەر ئەو کۆمەلە لەحەبەشە مانەوہ .

پاشان موسلمانان لەمەککەوہ کۆچیان کردە مەدینە و دەولەتیان دامەزراند و لە جەنگی بەدرا سەرکەوتنیکی گەورەیان بە دەست ھیتا .

لەجەنگی ئوحدیشدا سەرەتا سەرکەوتن و دوایی بەھزی دەرچوونی تیرھاویژەکانی سەرشاخی ئوحد لەفەرمانی خۆشەویست (د.خ) و چۆلکردنی سەنگەرەکانیان لەسەر شاخەکە، تیشکان، ئالێرەدا دەپرسین بۆچی خوا چاوی پۆشی لێنەکردن و لەبەر ھەلەوگەمو کورپی ھەندیکیان سەری نەخستن؟!

زانایان دەلێن: ئەگەر خوای گەورە سەری بخستنا، ئەوا راست نەئەبوونەوہ و بەچەوتی پەرورەدە دەبوون، دیارە خوای گەورە کاری مەزنی داناوہ بۆ ئەو ئوممەتە

تا روزی قیامت، بویه په‌ندیکی وای دایان که بوو به خیر بویان و بوو به ناموزگاری بؤ
نه‌وه‌کانی دواى خویشیان.

هه‌روه‌ک قورئان ده‌فرموی: ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا
قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱۶۵) وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى
الْجَمْعَانِ فَيَأْذِنُ اللَّهُ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ (۱۶۶) وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ ال عمران

واته: کاتیک به‌لاو ناخوشیه‌کتان تووشهات له‌جه‌نگی ئوحوودا وتان: نه‌مه چی بوو؟
بؤ وامان به‌سه‌رهات؟ (ئه‌ی له‌یادتان چوو له‌جه‌نگی به‌درا ئیوه دوو ئه‌وه‌نده‌تان به
کافره‌کان کرد)، ئنجا پئیان بلی: ئه‌و به‌لایه له‌لاین خۆتانه‌وه تووشتان هات، کاتیک
نافه‌رمانی پیغه‌مبه‌رتان کرد و ته‌ماعی دنیا له‌ده‌روونتاندا جوولا، به‌راستی خوا
ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر هه‌مووشتی‌کدا هه‌یه. ئه‌وه‌ش که تووشتان هات له‌روژی به‌یه‌ک
که‌یشتنی دوو ئوردووه‌که‌دا له‌جه‌نگی ئوحوودا ئه‌وه به‌فرمان و ویستی خوا بوو تا
ئیمانی باوه‌پداران ده‌ربخات و، دوو پووپی و ناله‌باری دووپوه‌کانیش ده‌ربخات.

له‌جه‌نگی خه‌نده‌قیشدا موسلمانان ته‌واو ماندووشه‌که‌ت بوون، به‌لام به‌هۆی
خۆپراگریانه‌وه و به‌هۆی سه‌رپیچی نه‌کردنیان له‌فرمانی پیغه‌مبه‌ر (د.خ) خوای گه‌وره
به‌سه‌ربازانی نه‌بینه‌راوی خۆی له‌مه‌لائیکه‌ت و ره‌شه‌با، سه‌ری خستن و کافرانی سوک و
ریسواکرد، پاشان ریکه‌وتنی حوده‌یبیه‌فه‌تحیکی گه‌وره‌بوو، قورئان هاته‌خواره‌وه
له‌سه‌ری و فرموی: ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ الفتح

عومه‌ر ره‌زای خوای لیبت پرسیاری کرد: بؤ ئه‌وه فه‌تحه؟! خۆشه‌ویست (د.خ)
فرموی: به‌لی، به‌خوا ئه‌وه فه‌تحه.

* * *

موسلمانان هر له سه ره تاوه رووبه پووی ناره حتی و زه حمهت ده بوونه وه، خوی گورهش ورده ورده په روه رده ده کردن به و رووداو و کاره ساتانه، موسلمانان چون له به رهی دهره وه دا رووبه پووی کافران ده بوونه وه، ناوه هاش له ناوه وه رووبه پووی گچهل و ناژاوهی دوپروه کان ده بوونه وه، که هندی جار نم رووبه پووبینه وه یه ناووخو زورگرانتر و کاریگه رتریوو له سه ریان، بۆ نمونه:

دوپروه کان له گه پانه وه دا له غه زایه کدا بوختانیان بۆ خاتوو عائشه کرد، که به رووداوی (افک) به ناوبانگه، نم رووداوه یه که مجار بوو روویدات، راسته ووخو کاریگه ریه که ی له سه ر مال و ژیانی خوشه ویست بوو، له کاتی کدا که عائشه ی له هه مووان خوشتر ده ویست، یه ک مانگی خایاند (وه حی) دانه به زی هه وال بدات و راستی مه سه له که بخاته پوو، که نه مهش گه ورره ترین به لگه یه که خوشه ویست (د.خ) غیب نازانی و هاتنی وه حی به ده ست نه ونیه!

خوشه ویست (د.خ) راویژی به (نوسامه و ئیمامی عه لی) و کهسانی تر ده کردو له باره ی عائشه وه پرسیاری لیده کردن، تا دوا هه مین روژ که عائشه له مالی باوکی بوو، خوشه ویستیش (د.خ) چوو بۆ مالیان و پیتی فه رموو: (ئه ی عائشه نه گه ر گونا هیکت کردوه نه وا ته ویه بکه و داوای لیخوش بوون بکه له خوا).

عائیشهش به باوکی وت: بابه وه لأمی بده ره وه، نه ویش وتی: به خوا نازانم بلیم چی، وتی: دایکه وه لأمی بده ره وه، نه ویش وتی: به خوا منیش نازانم بلیم چی! ناله م کاته دا که س له جیی خوی نه جولاً بوو خوشه ویست (د.خ) سروشی بزهات و پاشان به روویه کی گه شه وه فه رموو: مزدهت لییی عائیشه، خوا به رائه تی بۆ ناریدیت و نایه ته که ی خوینده وه.

نم باسه مان بۆ نه وه هینا که بزانیان خوی گه وره چه نده گرنگی داوه به په روه رده ی نم ئوممه ته، چونکه تاقیامهت گه وره ترین نه رک وا له نه ستویدا، نه رکی

پیش‌هواپه‌تی و رینمای‌ی خه‌لکی. نه‌رکیک که دنیا و قیامه‌تی خو‌یان و خه‌لکی وه‌ستاوه‌ته سه‌ری.. نه‌م رووداوه ناخوش بوو هه‌مووانی ناره‌حه‌ت کرد، به‌لام خیربوو له‌لایه‌نه‌که‌ی تریه‌وه که گه‌وره‌ترین په‌ند و ناموزگاری بوو، هه‌روه‌ک قورن‌ان ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ (۱۱)﴾ النور.

که‌واته به‌شه‌ری مه‌زانن، به‌لکو خیره بو‌تان. جا به‌هه‌مان شیوه نه‌م نوممه‌ته تووشی نوشست و ناهه‌مواری زۆر ده‌بی‌ت، به‌لام هه‌موو که‌وتنیکیان هه‌ستاوه‌یه‌کی نویی له‌دوایه، به‌نه‌زمونیکی نویوه زۆر له‌رابردوو چاکتر نه‌که‌ونه‌وه کار..

پاش نه‌وه‌ش که خو‌شه‌ویست (د.خ) وه‌فاتی کرد عه‌ره‌ب هه‌لگه‌پانه‌وه و موسلمانان تووشی کاره‌ساتیکی قورس بوون، خوای گه‌وره دل‌ی نه‌بو به‌کری قایم کرد و به‌فه‌زلی خوا نه‌وکیشه‌یه‌ش نه‌ماو نی‌سلام زیاتر په‌ره‌ی سه‌ند.

تا سالی (۴۱) ی کۆچی که‌ناونرا سالی (الجماعة) و ئیمامی حه‌سه‌ن وازی له‌فه‌رمان‌په‌وایی هینا بو (معاویه)، نی‌سلام بووه گه‌وره‌ترین ده‌وله‌ت و ده‌سه‌لات له‌ناوچه‌که‌دا.

پۆم و فارس نه‌و دووده‌وله‌ته زله‌یزه‌ی که‌به‌هه‌زار سال دامه‌زاربوون و، په‌لیان هاویشتبوو له‌به‌رامبه‌ر هیرشی نی‌سلامدا پاشه‌کشه‌یان ده‌کرد.

(نه‌نده‌لوس) یش له‌سالی ۹۲ بو ۹۵ کۆچی، موسلمانان فه‌تویان کرد و ئالای نی‌سلام به‌سه‌ریا شه‌کایه‌وه.

نه‌گه‌ر پرسیار بکری چۆن له‌ماوه‌یه‌کی ئاوا که‌مدا نه‌و ده‌وله‌ته گه‌ورانه ئاویان به‌سه‌ره‌ات، که هه‌ریه‌که‌یان سوپای (۲۵۰) هه‌زار که‌سیان به‌ئاسانی بو کۆده‌کرایه‌وه و ده‌کرانه خۆراکی جه‌نگ و به‌ره‌نگاری بوونه‌وه، له‌وه‌لامدا ده‌لئین: زۆلم و سته‌م و نادادی

و دهرده کۆمه لایه‌تیه‌کان وه‌ک خۆره له‌ناوه‌وه خواردبوونی و ته‌نها قاوغیان مابۆوه، بۆ رووخانیان ده‌بوایه هیزیکێ ده‌ره‌کی پالیان پتۆه‌بنیت، جا ئه‌وه هیزه‌ش نی‌سلام بوو که له‌وی‌په‌ری گوپوتیندا بوو، له‌ماوه‌یه‌کی که‌مدا به‌پیتی سوننه‌تی ﴿وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ﴾ ئال عمران ۱۴۰، واته: دنیا ده‌گێڕین له‌ناوخه‌لکیدا و هه‌ر رۆژه‌ی به‌ده‌ست کۆمه‌لیکه‌وه‌یه، وه‌هه‌روه‌ها ئایه‌تی ﴿وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ (البقره ۲۵۱) ته‌گه‌ر خوا کۆمه‌لیک به‌کۆمه‌لیکی تر له‌ناو نه‌بات ئه‌وا فه‌ساد و ئاژاوه و خراپه‌ سه‌ر زه‌وی ده‌ته‌نیت.

به‌ئێ ئه‌مه قه‌ده‌ری خوايه، یاسا و باوی خوايه له‌م دنیا‌یه‌دا، سه‌رکرده‌ی فارسه‌کان به‌نۆینه‌ری موس‌لمانه‌کانی وت: بۆچی هاتوون؟ ته‌گه‌ر برسین نانتان بده‌ینی، ته‌گه‌ر پووت و ره‌جالی پالی پتۆه‌ناون، ئه‌وه جلویه‌رگتان ده‌ده‌ینی و پۆشته‌تان ده‌که‌ینه‌وه و بگه‌رپینه‌وه و شه‌رمان لی لاده‌ن، نۆینه‌ری موس‌لمانه‌کانیش پیتی وت: ئیمه قه‌ده‌ری خواين، ئیمه‌ی به‌ئێوه تاقیکردۆته‌وه و ئێوه‌شی به‌ئیمه تاقیکردۆته‌وه، ته‌گه‌ر له‌هه‌ریشداين، یان سه‌ر ده‌که‌وین بۆتان، یان ده‌بی دابه‌زن بۆمان.

ده‌وله‌تی ئه‌مه‌وی و عه‌باسی نزیکه‌ی (۶۰۰) سالێک حوکمیان کرد، له‌گه‌ل ئه‌وه‌دا کاری مه‌زنیان بۆ نی‌سلام ئه‌نجامداوه و خه‌لیفه‌ی خواناس و چاکیان بووه، خه‌لیفه‌ی خراپ و کار نابه‌جیشیان بووه.

ته‌ته‌ر و مه‌غۆله‌کان هیزشیکێ گه‌وره‌ی به‌ر‌فراوانیان کرده سه‌رخاکی نی‌سلام و قه‌تل و عامی موس‌لمانان کرد و په‌راوو ده‌ست خه‌تی زۆریان سوتاند و بۆماوه‌ی (۴۰) رۆژ له‌مزگه‌وته‌کانی به‌غدادا نوێژ نه‌کرا.

تا ئه‌وه‌بوو ورده ورده موس‌لمانان هه‌ستانه‌وه و له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که له‌مه‌یدانی جه‌نگدا سه‌رکه‌وتنیان به‌ده‌ست هینا، له‌مه‌یدانی دل و ده‌رونیش دا به‌هه‌مان شتۆه سه‌رکه‌وتن

وتوانرا ته تهر و مه غۆله كان موسلمان بکریڻ و دلایان که مه ندکیڻش بکریڻ بۆ خیر و چاکه و پاریزگاری له ئیسلام.

هیرشی خاچه رستانیش بۆ دووسه د سالیڻک جیهانی ئیسلامی سه رقالم کرد، (۹۱) سال نه یانه پښت له (مسجد الاقصی) دا نوپڻ بکریڻ، تا خوی گه وره به ره که تی خسته ره نجی (عمادالدين زهنکی) و (نورالدين) ی کوپی و (صلاح الدين) ی نه یوبی و، سه ره نجام بنکه و پیگه ی خاچه رستان له فکراو هه لکه ندران.

جهنگی جیهانی به که م و دووه میش بوونه مایه ی پارچه پارچه بوونی ئیمبراتوریه تی عوسمانی و روخاندنی خه لافه ت.

ئیسلامیان له سیاست و حوکمداری جیا کرده وه و په پیره وی کردنی ئاین بوو به نیشانه ی دواکه وتووی و حالی نه بوون، به قه ده ری خوا له جی ئه و خزان و خلیسکانه، رابوونی ئیسلامی چه که ره ی کرد، ئیمام به ننا له میسر و مه و دودی له هیندستان و نوورسیش له تورکیا، چاکی مه ردا به تیان ل کرد به لادا و گروتینیکی نوئیان کرده وه به گیانی موسلماناندا.

له و رۆژه دا داوای په پیره وی شه ریعت نه ستم بوو، به لام نه مپۆ داوایه کی جه ماوهری به له سه ر تاسه ری جیهانی ئیسلامیدا، هه رچه ند سیاسته تمه داران و فرمانپه وایان و پادشایان به ره ستن له رییدا.

هه روه ها خۆداپۆشین دیارده یه کی سه یر بوو، که چی نه مپۆ خۆداپۆشین شانازی به و نه وه ی خۆی داناپۆشی و لاسایی رۆژئاوا ده کاته وه ده بی به خۆیدا بجیته وه، له سالی ۱۹۷۳دا له زانکۆی کوهیت ته نها سی نافرته خۆیان داپۆشی بوو، که چی پاش (۲۵) سالیڻک هه ول و خه باتی رابوونی ئیسلامی له سه دا نه وه دی کیژانی زانکۆی کوهیت خۆیان داپۆشیوه (وتاری المنحنی التاريخی للاسلام / د. طارق السویدان) .

رۆژنامه یه کی ئه وروپیی ده لئی (ئه مجاره له ئه وروپاوه خۆری ئیسلام هه ل دیتته وه، و خه ریکه مناره ی مزگه وته کان جی به که نیسه کان لیژ ده که ن و، بانگی مناره ی مزگه وته کان چاکترین شایه تن که ئیسلام هه ر رۆژه ی له زه وی یه کی نویدا بلاوده بیته وه).

له ئه مه ریکادا مانگانه نزیکه ی دوو هه زار که س موسلمان ده بوون، پاش رووداوه کانی نیویورک له دوومانگدا (۲۴) هه زار که س موسلمان بوون، واته شه ش ئه وه نده ی جارن. ئه مه بیجگه له وه ی چاپه کانی قورئانی وه رگێردراوی ئینگلیزی و فه ره نسێ له بازاردا نه ماون و په راوی (ماهو الاسلام) به فه ره نسێ نه ماوه و داوای زۆری له سه ره .

هه روه ها له سه ری سالی نوئی (۲۰۰۲) دا ئیئالیه کان قورئانی وه رگێردراو بۆ زمانی ئیئالییان به دیاری ده نارد بۆ یه کتری، ئاماری کتیبخانه کان ده لێن که له یه ک هه فته دا بیست هه زار قورئانیان فرۆشتوه، که ئه مه ش ئاره زوویان ده رده خات بۆ شاره زا بوون له و دینه ی ئه وه موو قسه و باسه ی له سه ره ده کریت. (رۆژنامه ی یه کگرتووژ ۲۷۳).

دیكتاتۆره کانی ولاته ئیسلامیه کان

دیكتاتۆریه ت و پیشیل کردنی مافه کانی مرۆف، و ده کات که خه لکی هه ق و راستیان لی بشیوی ئه گه ر بۆ ماوه یه کیش بیته، بۆیه رۆژئاوا هه رچه ند لای خۆیان جۆریک دیموکراتی و سه روه ری یاسا و پاراستنی مافی مرۆف هه یه، به لام بۆ ولاتانی ئیسلامی به په وای نابینن، بۆ ئه وه ی هه میشه له کاروان دوابکه ون و مل ملانی نه که ن له گه ل رۆژئاوادا، به رپۆه به ری (تایم) ی ئه مریکی له په راوه که یدا (سفر آسیا) ده لئی (ده بیته نیزامی دیكتاتۆری سه ریازی له ولاته ئیسلامیه کاندایه دروست بکریت، بۆ ئه وه ی ئیسلام ده ست نه گریته وه به سه ر ئوممه تی ئیسلامدا و نه توانن رووبه رووی رۆژئاوا و شارستانیه که ی و ئیستعمار کردنه که ی ببه وه، هه رچه نده ئه بی ئه وه له بیر نه کری

که جاروبار مۆلەتیکیان بدری هەناسەیک بەدەن تاوەکو لەژێر فشاری زۆردا نەتەقنەوە! .

ئەمە بێجگە لەوێ چەندیان بو کرابی ولاتە ئیسلامیەکانیان لاواز کردووہ بۆنموونە: نەندەنوسیا توانی ببی بەیەکیک لەو شەش دەولەتە جیہان کە فڕۆکە ی بازرگانی لە جیہاندا بەرھەم بەیتی، بەشیوہیەکی زۆرچاک و بەنرخیکی ھەرزان، کە ئەمەش بووہ ھۆی ئیفلاس کردنی کۆمپانیای مونا فیسەکانی بۆیە بەپیلانیکی ژەھراوی کەوتنە دابەشکردنی ئەندەنوسیا و تەیموری رۆژھەلاتیان لی دابەری و ئازاوەی زۆری تریان بو نایەوہ، لەلایەکی تریشەوہ تووشی داڕووخانی ئابوریان کردو مالیزیاشیان بەھەمان دەرد برد. (ل ۲۲۵، ۹۲ المعجزة المتجددة) .

موسلمانانی ئاسیای ناوہراست

ریژە ی موسلمانان لە ئاسیای ناوہراستدا، پێش شۆرشی ئۆکتۆبەری سالی ۱۹۱۷ نزیکە ی (۹۸٪) بوو، کاتیک شۆرش ھەلگیرسا، (لینین) سەرکردە ی شۆرشە کە لە ۲۲ ی نوڤمبەری ۱۹۱۷ دا یە کەم بە یاننامە ی ئاراستە ی موسلمانەکان کرد، کە تیا یا دە ئیت:

(ئە ی موسلمانانی روسیا، ئە ی تەتەری فۆلگا و قرم، ئە ی (قرقین) و دانیشتوانی سیریا و تورکستان، ئە ی دانیشتوانی قەوقازی پالەوان و ھۆزەکانی شیشانی شاخە گەردن کە شەکان، ئە ی ئەوانە ی کە مزگەوتە کانتان روخینرا و پەرستگا کانتان کاول کرا و، قەیسەرەکان قورناتەکانیان دراندن و دژایەتی ئاینە کە تانیان کرد و زمان و کەلتور و رۆشنبیریتانیان لە ناو برد، شۆرش بکەن و راپەرن لە پیناوی ئاین و قورئان و ئازادی خواپەرستیتاندا، ئیمە لیرەوہ رای دەگەینین ریزمان بۆ ئاین و مزگەوتە کانتان. عادەت و تەقالیدتان ئازادە و کەس ناتوانی دەستی بۆ بەریت، ژیا نی ئازادی سەر بە خۆتان بنیات بنین، بە بی هیچ بەر بەستیک کە ئەو شەھە قی خۆتانە! . داواتان

لیده که یین پشتگیری شۆرش بکه، چونکه بۆ ئیوه یه و له پیناوی ئیوه دایه (ل ۳۲۰ سه رچاوه ی پيشوو).

پاش ئه وه ی شۆرشه که سه رکه وت، په یمانه کانی خۆیان نه برده سه ر به رامبه ر
موسلمانان، له به ر ئه وه ی له بنه ر ه تدا شۆرشه که ده ستی جووله که ی تیدابوو،
ئه ندامانی سه ر که ر دایه تی شۆرش ه قده که س بوون، چوارده یان جووله که بوون،
سیانه که ی تریشیان ژنیان جووله که بوو، سه ره نجام رووی ناشیرینی خۆیان ده رخست
و به ناگر و ئاسن روویه رووی موسلمانان بونه وه، نزیکه ی سی و دووه زار مزگه وتیان
داخست و، بیست و دووه زار قوتا بخانه ی ئیسلامییان قه ده غه کرد و به ملیۆنه ها
که سیان کوشت و ده ریه ده رکرد.

له سالی ۱۹۲۲زدا به هۆی ئابلقه ی ئابوری یه وه دوو ملیۆن موسلمانان ته ته ری (قرم)
برسیتی رووی تیکردن و سه ده ه زاریان مردن.

دانیشتوانی قرم له (پینچ ملیۆن) ه وه له سالی ۱۹۲۲ دا بوون به یه ک ملیۆن له سالی
۱۹۴۰زدا، به رده وام ستالینیش ده ریه ده ری کردن تا موسلمانان له ناوچه که دا نه هیشت.

تورکستانیش به هه مان شیوه له سالی (۱۹۲۲ - ۱۹۳۲) زیاتر له ۳ ملیۆن موسلمانان
تورکستان مردن به هۆی برسیتی و ره شه کوژی یه وه، ته نانه ت له برساندا گوشتی
مردوو یان ده خوارد، ئه مه ش که به چیرۆکیک باسکراوه به کوردی به ناوی مردوو
خۆره کانه وه.

دیاره موسلمانانیش بیده نگ دانه نیشتن و نزیکه ی (۲۵) شۆرشیان به رپا کرد له سالی
(۱۹۲۰) ه وه تا سالی (۱۹۸۰) (ل ۲۲ شمس الاسلام). زانایان و پیاوانی ئایینی زینده
به چال ده کران، یان له سیریا و ناوچه دوورده سه کاندای بۆ ده یان سال به ند ده کران،
ده لێن نزیکه ی په نجا هه زار زانای ئایینی کوژران و له گوپی به کومه لدا ناشتویانن.

تا سالی ۱۹۳۵ بزوتنه‌وهی جیهاد (الباشمس) یان له‌ناوبرد له‌ئاسیای ناوه‌پاستدا و تفر و تونایان کردن.

شیخ (عبدالغفور) له‌شاری بوخارا ده‌لی: (یه‌ک له‌سه‌ر پینجی دانیشتونای بوخارا کوژدان، هرچی زانای ناوچه‌که هه‌یه شه‌هیدکران، تاوای لی‌هات خه‌لکه‌که‌ی زیاتر له‌ه‌موو ناوچه‌کانی تر بیتا‌گابون له‌دین) (ل ۲۲۲ المعجزة المتجددة).

رووخانی شیوعیه‌ت

پاش زیاتر له‌حفتا سال زو‌لم و سته‌م، بیری شیوعیه‌تی نه‌گونجاو له‌گه‌ل فیه‌تره‌تدا، هه‌ره‌سی هی‌نا و خو‌یان و بیرو‌بو‌چوونی چه‌وتیان چوونه زیلدانی می‌ژووه‌وه، روژنامه‌ی (نیوز ویک) به‌گه‌وره‌یی له‌سه‌ر لاپه‌ره‌ی یه‌که‌می وته‌یه‌کی پاپای بلا‌وکرده‌وه که ده‌لی: (مارکس و لینین، ئیستا پاش رووخانی ئیشتراکیه‌تی جیهانی بو‌شاییه‌کی گه‌وره‌یان به‌جیه‌یشتووه بو (محمد) ، بو‌یه‌که‌نیه‌سه به‌ه‌موو توانایه‌وه ده‌یه‌وی ری‌ی لی‌ بگری‌ چ له‌رووسیا وچ له‌ولاته ئیسلامیه‌کاندا) ل ۲۲۱ سه‌رچاوه‌ی پیشوو.

مژده‌ده‌ران به‌فه‌رمانی فاتیکان که‌وتنه بلا‌وکردنه‌وه‌ی ئینجیل و هه‌موو هه‌ولیکیان خسته‌گه‌ر بو‌ئوه‌ی ئیسلامه‌تی سه‌رکو‌تکراو له‌رووسیا و ولاته‌کانی تری ژیر چه‌پۆکی‌دا جاریکی تر سه‌ره‌لته‌داته‌وه، ته‌نها له (اندربيجان) دا، بیست ری‌کخراوی مژده‌ده‌ره‌کان خه‌ریکن بو‌ راکیشانی خه‌لکی به‌ره‌و گاوریتی و، بو‌ئهم کاره‌شیان ئینجیلیان وه‌رگێرا بو (۱۶۱) له‌هجه و زمانی ناوچه‌که . (ل ۲۲۴ سه‌رچاوه‌ی پیشوو) .

خه‌باتی ژیر زه‌مینی موسلمانان

له‌رووسیا و ناوچه‌کانی ژیر ده‌ستیدا بو‌ماوه‌ی حه‌فتا سال زانایان و خواناسان، باوکان و دایکان، ژیر به‌ژیر و به‌دزی‌یه‌وه، له‌ناو ژیرخان و شوینی شاراو و نه‌زانراودا،

قوتابیان پیده گه یاند و دهست به دهست ئالای نیمان و ئیسلامه تیان به یه کتری ده گه یاند. چیرۆک و به سه رهات و میژووی ئه و گه له چه و ساوه و سته م لیکراوه، به ده بیان هزار لاپه ره ته و او نابی و ته نها دوونموونه باس ده که م:

نموونه ی یه که م:

دوو که سی خه لکی یه مهن بۆ مه شقی سه ربازی و خوتندن ده چنه روسیا و له وی له به رنه وه ی له ولاتی غه ربین و که س نایانناسیت و بره واکه شیان لاواز بوو، بریار ده دن بی دلی خۆیان نه که ن و سل نه که نه وه له کاری به دره وشتی. بۆیه هه رچاوده گپن و له فرسه ت ده گه رپن. رۆژیک کچیکی جوان ده بینن له دووره وه ئاماژه بیان بۆ ده کات و ئه مانیش به خۆشیه وه ئه م جاده و ئه و جاده شوینی ده که ون، تا ده گه نه مالتیک، که چه ده چینه ژوره وه و یه کیکیشیان له پیشدا ده چینه ژوره وه و گوايه ئه گه ره زعه که ی به دل بوو، هیچ مه ترسیه که نه بوو ئه وی تریش به دوایدا بچیت، که یه که به دوای یه کدا چون له ناو حه وشه و باخیکدا پیریژنیک دانیشتبوو، که لای پیریژنه که دانیشتن، که چه که ی ئاماژه ی بۆ کردبوون و ئیفرای کردبوون به جلیکی سه رتا پۆشه وه و به دوو په رداخ شه ره به ته وه زۆر به شه ره مه وه هات و شه ره به ته که ی پیشکه ش کردن و به جیتی هیشتن.

پیریژنه که لئی پرسین: ئیوه خه لکی کوین؟

وتیان: خه لکی یه مهنین.

وتی: یه مهن. یه مهن. زۆر چاکه، ئنجا به چاری پر ئه سرینه وه وتی: کوربه کانم ئیمه له م ولاته دا مه حرومین له فیریوونی ئیسلامه تی و چاو مان گپراوه که سیکمان ده ست بکه وی عه ره بی بزانی و لئی ئه مین بین و خه به رمان لینه دات، بۆیه که که زاکه م هه ستی به زمانی عه ره بی ئیوه کردبوو له و ریگاوبانه دا که هاتووچۆتان ده کرد، به وفیله

بانگمان کردن، تاخۆم و ئه و كچه زايه م و ئه و منالانه، فيرى قورئان خويئندن و نويزكردن بكن. چونكه به راستى كاتى خۆى باووباپيرانى ئيوه ئيسلامه تيان بو ئيمه هيتاو له پيناويدا شه هيد بوون.

ئەو دووبرادەرە ھەرۆك لە بانئك بەرماندەيتەو، لە جىيى خۆيان سېر بوون، ئەمان بۆچى ھاتن و ئەوئيش داواى چيان ليدەكات، سەرەنجام ئەم رووداوھ واى ليكردن تەوبەبەكن و پابەندىن بەفرمانەكانى خواوھ (ل ۲۲۸ المعجزة المتجددة).

نموونهى دووھەم:

ئەفسەريكى روسى لەسەر كەشتيه كى سەريازى روسى لەعەدەن، بەدزىيەوھ داوا لەكرىكارىكى يەمەنى دەكات، كە ئەگەر قورئانىكى ھەيە بۆى بهيتى، ئەوئيش لاي سەير دەبيت و بۆبەيانى قورئانىكى بچوك دەبات بۆى، ئەفسەرەكە قورئانەكەى ليوھردەگرئ و چەند جار ماچى دەكات و دەيخاتە سەر سەرى و دوايى دەيداتەو، ئەوئيش دەلى قوربان ھەلى گرە بو خۆت، ئەفسەرەكە بەچاوى پېر فرميسكەوھ دەلى: ئەگەر پيم بزائن و ئەو قورئانەم پى بگرن ھەلم دەواسن. (ھەمان سەرچاوھ).

ھەستانەوھى موسلمانانى روسيا

لەدواى سالى (۱۹۹۰) ھوھ كە فشار لەسەر موسلمانان كەم بۆوھ، وتارخوينى يەكەم نويزى ھەينى مۆسكۆ لەبارەى ھەستانەوھى موسلمانان و رابوونى ئيسلامىەوھ دەليت: لەسەدا پەنجاي خەلكى كە شىوعىەكان دەيانووئست ميشكيان داشۆرن، بەھۆى رابوونى ئيسلامىەوھ روويان كردهوھ مزگەوتەكان و دواى ھەفتا سال ئيلحاد و دوور لەخوایی لەيارىگايەكى گەورەدا گەنجەكان بانگياندا و نويزى تەراوئحيان كرد.

له‌ته‌ته‌رستان (۷۰۰) مزگه‌وت دروستکراوه و چاککراوه‌ته‌وه، له‌داغستان زیاتر له (۳۰۰) مزگه‌وت و (۸۲۰) قوتابخانه‌ی نایینی و (۴۰۰) نه‌لقه‌ی قورئان له‌به‌رکردن کراونه‌ته‌وه.

له‌تورکمانستان (۲۴۰) مزگه‌وت کراونه‌ته‌وه که هه‌ریه‌که‌شیان قوتابخانه‌یه‌کی قورئان له‌به‌رکردنی له‌گه‌ل‌دایه.

له‌کازاخستان (۵۰۰۰) مزگه‌وت و (۲۰۰) قوتابخانه‌ی نایینی کراونه‌ته‌وه. له‌خۆشی سه‌رفرازی و رزگاریبوون له‌چه‌پۆکی خوانه‌ناسان و هه‌لمژینی هه‌وای نازادی، کۆمه‌لێک موسلمان له‌شیشان و روسیاوه بریاریاندا، به‌پێ‌بچن بۆ‌حه‌ج، وه‌ک لاسایی کردنه‌وه‌یه‌ک بۆ‌هه‌ول و ره‌نجی باویا‌پیرانی موسلمانیان.

ئه‌م گه‌رم و گۆری‌یه‌ی موسلمانان و په‌یره‌وی کردنه‌یان بۆ‌نایینی خوا‌وای له‌سه‌رۆکی حیزبی شیوعی گاجیکستان کرد که بلی (به‌راستی سه‌یره! چۆن ئه‌مه‌ رووده‌دات، پاش ئه‌وه‌مووه‌ی که‌فترمان کردن له‌قوتابخانه‌ حیزبیه‌کاندا و، پاش ئه‌وه‌مووه‌ی که‌ کوشتمان و، پاش ئه‌وه‌موو پاره‌یه‌ی که‌ خه‌رجمان کرد بۆ‌دووور خستنه‌وه‌یان له‌نایینه‌که‌یان) ل ۳۲۱ (المعجزه).

تۆله و سزای خودا

خوای گه‌وره‌ له‌ناووسیفاته‌ پیروز و به‌رزه‌کانی (الجبارة) و (المنتقم)ه، خوا به‌ده‌سه‌لاته‌ و تۆله‌سێنه، خۆی ده‌فه‌رمووی: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخَّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ (۴۲) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْنَدْتُهُمْ هَوَاءً (۴۳)﴾ ابراهیم.

واته: واگومان مه‌به‌ن که خوا بی‌ناگایه‌ له‌وکارو کرده‌وه‌یه‌ی سته‌مکاران ده‌یکه‌ن، به‌راستی خوا سزاکه‌یان دوا ده‌خات بۆ‌رۆژێک که‌چاوه‌کانیان تیایدا ئه‌بله‌ق ده‌بن

(هه‌رچەند جارى واش هه‌يه له‌دنیا‌دا سزاكه‌يان بۆ پيش ده‌خات) ، به‌په‌له‌و شپرزه‌بیه‌وه دین، سه‌ریان به‌رزکردۆته‌وه و له‌ترسا چاوان تروکینن، دل‌پراوکێانه و دل و ده‌روونیان به‌تاله و هه‌یج حالێ نین.

خوای‌گه‌وره‌ مرۆفی سه‌رپشك کردووه و مۆله‌تیکى داوه‌تى، بۆیه سزاكه‌ی بۆ ده‌خاته قیامت، ئە‌مه‌ش هه‌ر ميه‌ره‌بانیه‌، به‌لكو په‌شیمان ببنه‌وه، جارى واش هه‌يه خوای‌گه‌وره به‌شیک له‌سزاكه‌ی بۆ ده‌نێرى به‌لكو بگه‌رێنه‌وه.

رووسیا خوا رووسیاى کرد و تووشى دا‌پووخانى ئابوورى و پچراندنى شیرازه‌ی کۆمه‌ل و هه‌زاره‌ها کیشه‌ی تریوو، ده‌لێن چل ملیۆن كه‌سیان هه‌ژارونه‌دارن، ئە‌مه‌ بیجگه له‌وه‌ی كه هه‌ر جاره‌ی له‌لایه‌كه‌وه كونی تیده‌بیت، ژیر ده‌ریایه‌یه ئە‌تۆمیه‌كه‌ی نقوم بوو به‌سه‌رنشینه‌كانیه‌وه و ئە‌م ده‌سته‌وسان بوو هه‌یجى بۆ نه‌كراو، ویستگه‌ی ئە‌تۆمى (چرتۆبل) ی هه‌ناسه‌یه‌كیدا و له‌چه‌ند چركه‌یه‌كدا سه‌دو بیست هه‌زار كه‌سى كوشت و تانیستاش زیانى به‌رده‌وامى هه‌یه بۆ رووسیا و ولاتانى ده‌ورو به‌ریشی.

ئە‌مه‌ریكاش زیان و تۆفان سالانه به‌میلیاره‌ها دۆلار زیان ده‌ده‌ن و ئە‌م ته‌قینه‌وانه‌ی دوایش به‌ده‌یه‌ها ملیار زیانى دا له‌ئابوورى ئە‌مه‌ریكا ئیتر هه‌ر كه‌س پێى هه‌ستابى و هه‌رچۆن بیت، تۆله‌یه‌كى خوايه به‌رامبه‌ر سته‌م و زۆرداری ئە‌مه‌ریكا به‌رامبه‌ر گهلانى جیهان ئە‌گه‌ر به‌خۆیان بزائن.

تورکیاش به‌هه‌مان شیوه، وازی له‌ئیسلاام هینا و رووی کرده‌ رۆژئاوا به‌لكو پيش بکه‌ویت، كه‌چى یه‌كێتى ئە‌وروپا هه‌ر رۆژه‌ی بیانویه‌كى پیده‌گرێ و هه‌رچى ده‌كات له‌یه‌كێتیه‌كه‌یان وه‌رى ناگرن! بارى ئابووریشیان رۆژ به‌رۆژ روو له‌دا‌پووخانى زیاتره و هه‌رچه‌نده پاره‌ش قه‌رز ده‌که‌ن له‌سندوقى نێوده‌وله‌تى، له‌بارى شلۆق و خراپیان قوتار نابن..

له قاعیده‌ی به‌حریه‌کیاندا، ئاوه‌نگیک گتپردرا که نزیکه‌ی سی‌جه‌نرالی تورکی و سی‌جه‌نرالی ئه‌مه‌ریکی و سی‌جه‌نرالی ئیسرائیلی تیایا به‌شداریان کردو، ئافره‌تانی سه‌ماکه‌ر و گۆرانی بیژیش له‌گه‌ڵ مه‌ی خواردنه‌وه‌دا ئاوه‌نگه‌که‌یان گه‌رم کردبوو.

ئاله‌م کاته‌دا جه‌نرالیکی تورکی داوای له (نقیب) یکی تورکی به‌رده‌ستی کرد که قورئانیک به‌ینی، که‌هینای وتی: بخوینه، ئه‌ویش هه‌ندیکی خویند و پاشان وتی: ته‌فسری بکه، وتی: نازانم.. جه‌نراله‌که قورئانه‌که‌ی لیه‌وه‌رگرت و دراندی و فریسی دایه به‌ر پتی سه‌ماکه‌ره‌کان و وتی: کوا خوا ده‌لی قورئان ده‌پاریزم، ده‌بابیت بیپاریزی.

(نه‌قیبه‌که) رای کرده ده‌ره‌وه، له‌وه ده‌چوو ئیمان له‌دلایا بووی و به‌ده‌م خۆیه‌وه ده‌یووت خوا غه‌زه‌بمان لی ده‌گرئ. ئه‌وه‌نده‌ی نه‌خایاند (قاعیده‌که) هه‌ر هه‌مووی به‌جه‌نراله‌کان و پاسه‌وانه‌کان و میوانه‌کانه‌وه، که‌نزیکه‌ی سی‌هه‌زار که‌س ده‌بوون نغزوی زه‌وی بوون و بوومه‌له‌زه‌یه‌ی کورتی چه‌ند چرکه‌بیان به‌س بوو که په‌ندی ئه‌وانیش و هه‌موو ئه‌و مله‌ورانه‌ش دابدات که‌له‌خوا یاخی ده‌بن.

ئه‌م رووداوه‌ش روژنامه‌ تورکیه‌کان باسیان کرد و، ئه‌و (نقیب) هه‌ش، خوا رزگاری کرد، به‌هۆی ئه‌وه‌ی که‌پیش رووداوه‌که به‌په‌له‌هۆله‌که و ناوچه‌که‌ی به‌جیه‌شت و دوابی ئه‌م هه‌وال و باسانه‌ی گتپرایه‌وه.

ئه‌م بومه‌له‌زه‌یه (۵۰) چرکه‌ی خایاند و (۴۵) هه‌زار که‌سی کوشت و بریندارکرد، وه (۲۰۰) هه‌زار که‌سی ئاواره‌کرد، وه‌نزیکه‌ی (۲۵) ملیار دۆلار زیان که‌وت له‌تورکیا و گه‌وره‌ترین شاری پیشه‌سازی ویران بوو که‌له‌سه‌دا هه‌فتای که‌ل و په‌لی ناردنه ده‌ره‌وه‌ی لی به‌ره‌م ده‌هات. (مجلة الاسرة عدد ۷۶ / ۱۴۲۲هـ).

قورئان ده‌فرمویت: ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيْبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ (۳۱) وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمَلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ (۳۲)﴾ الرعد

واته: به رده وام نه وانه ی کافر و بیباوه پڼ، به هوی خراپه یانه وه تووشی به لا و موسیبه ت و تی سره واندن ده بن، خویان یان دهرودراوسییان هه تا به لینی خوا دیته دی، به راستی خوا په یمانی ناشکیښت و ده بهینتته دی.

نه ی پیغه مبر (د.خ) نه گه ر خوانه ناسان گالته ده کهن به تو و به ناینه کت، خه فته مه خو، چونکه سویند به خوا به راستی گالته کراوه به پیغه مبرانی پیش توش، جا ماوه یه ک مؤلتم دانی و پاشان خه شم و قینم لیگرتن، جا چوڼ توله یه ک بوو توله کم (نه وه میژوو کی ده یه وی باسه یری ناسه واریان بکات!).

تیبینی:

باری نابوردی داپوخواوی تورکیا له ناماره کانددا دهرده که ویت که ده لین: قهرزی دهره کی تورکیا له سالی ۱۹۸۰دا (۱۵,۷) ملیار دۆلاریوو، که سالی یه ک ملیار دۆلار سووی نه دا له گه ل دانه وه ی قهرزه که دا، له سالی (۱۹۹۹) دا نه و قهرزه دهره کی یه بوو به (۱۰۰) ملیار و سالانه ش (۵) ملیار دۆلار سووی نه دا له گه ل دانه وه ی قهرزه که دا.

قهرزی ناوخوی تورکیاش له سالی ۱۹۸۰دا (۷,۹) ملیار دۆلاریوو، له سالی ۱۹۹۹دا بوو به (۶۳,۲) ملیار.

له بیست سالی رابردودا تورکیا (۴۲۷) ملیار دۆلاری داوه ته وه به قهرزدا که بریکی باشی سووه زیاده که یه که نه بی بیدات و هه رچی ده کات رزگاری نابیت لئی، تانیستاش قهرزی ناوخوی و سووه که ی له سه دا نه وه د و پینجی وارداتی باجی میری ده بات که کۆده کریتته وه.

زیاده پوی و خراپی حکومت بووه ته مایه ی به فیژدانی (۱۹۵,۳) ملیار دۆلار له ده سالدا واته، له (۱۹۹۰ - ۲۰۰۰).

نزىكەى سەد مىليار دۆلارېش دىزاۋە لە بانقە كاندا بە ناۋى قەرزدان بە بازىگان و كۆمپانىا ۋە ھەمىيە كان، كە ئەوانەى قەرزىيان دە كىرد خۆيان و پارە كانىيان راىيان دە كىرد بۆ دە رەۋە (ۋە رەگىراۋە لە ۋتارى الاىزە الاقتىسادىة الترىكىة / اورخان محمد على) .

(بە ھاتنى جە ماعەتى ئە رىدۆگان ۋلات بە رەۋ و پىشكە ۋتن ھە نكاۋى ناۋ ھە موۋ قە رىزە كانىشىيان داىە ۋە ۋ ئىستا دە ۋتوانن خۆيان قە رىز بە دن، لە ئۆ رىدۆگانىيان پىرسى چۆن ۋتوانىتان ئە ۋە بىكەن، ۋتى: ئە ۋە مان بۆ كىرا چۆنكە من دىز نىم و سىياسە تىم بۆ خاۋا بۆگە لە كە م كىرد ۋە ۋ... ۋا ئىستا ش ۲۰۱۴ كە بە م نووسىنە دا دە چە م ۋە ئە رىدۆگان ھە لېزىردىرا بە سە رۆك كۆمارى توركىيا).

ورىابە دىلت گەرد ئە گرىت!

دوژمنانى ھەق و راستى ھەر لە دىر زە مانە ۋە خە رىكەن كە گومان بىخە نە دلى بىر ۋادارانە ۋە بۆ ئە ۋە ى ساردىيان بىكە نە ۋە و بىر ۋا كە يان لە ق بىكەن. بۆ نمونە:
زە ىدى كوپى حارىشە ى خۆشە وىستى پىغە مبەر (د.خ) لە مالى خۆشە وىستدا گە ۋرە بوو، كاتىك جە نكى (موتتە) ھاتە پىشە ۋە، خۆشە وىست (د.خ) سى سە ر كىردە ى دىارى كىرد و فە رموۋى: با زە ىد سە كىرداىە تى سوپا كە بىكات، ئە گەر ئە ۋ شە ھىد بوو با جە عفىرى كوپى ئە بوتالىب بىبىتە سە ر كىردە، ئە گەر ئە ۋ ىش شە ھىد بوو با عە بدوللاى كورى رە ۋا حە بىبىتە سە ر كىردە و پىشە ۋا.

كە ئە م دە نىگ و باسە بلاۋىۋە، جۋولە كە يە ك ھاتە خىزە ت خۆشە وىست (د.خ) ۋتى: ئە ى (ابا القاسم) ئىمە لە پە ر ۋا ۋە كانماندا ھاتوۋە ئە گەر پىغە مبە رىك چە ند سە ر كىردە يە ك دابنى بۆ جە نىگىك ماناى ۋا يە دە زانى كە دە كوژىن.

خۆشە وىست (د.خ) خوا خىستبوىە دلىە ۋە كە چى دە بىت، بە لام ھە رچى بە جۋولە كە كە بووتاىە كىشە دروست دە بوو، بۆ يە ھىچى ۋە لام نە داىە ۋە. پاشان

جووله که که چووه لای زهید و وتی: نه زانی نه گهر پیغه مبریک چه ند سهر کرده یه ک دیاری بکات بۆ جهنگیک نه و مانای وایه نه و سهر کردانه شهید ده بن، ننجایان نه و هتا پیغه مبره که تان راسته پیغه مبره و نیوه ده کورژین، جاکه و ابوو بچوره وه لای مال و منالت و دوا خواحافیزی بکه، نیتیر نایان بینیته وه، نه گهر نه و هتاش نه هاته دی مانای وایه محمد پیغه مبر نیه!

زهید له مه بهستی گلایوی جووله که که تیگه یشت و زانی ده یه وی دلی سارد بکات وه و بیخاته گومانه وه، بۆیه به باوه ری پته وه وه وتی: من شایه تی نه دم که نه و پیغه مبری خویه و ناگه پیمه وه و سهر له مال و منالم ناده م و پشت به خوا ده به ستم، چی ده بییت بابییت!

به راستی دل دامه زراوی و دلنیایی مه سه له یه کی گهره یه بۆیه خۆشه ویست (د.خ) هه میسه ده یه فرموو: (اللهم یا مقلب القلوب ثبت قلبي علی دینک) .

مرۆفی بروادار نه بی به رده وام له هه و لدابیت بۆ پته و کردنی بر واکه ی و، نه بی شاره زایی له ناینه که ی بۆ نه وه ی دوژمنان زه فهری پی نه بن، جا بۆ زیاتر به رچاو رۆشنی و دلنیایی باسی هه ندی لایه نی ئیعیازی قورنانی ده که یین، که ته و او که ره بۆ نه و باسانه ی که له په راوه کانی تر دا ناماژه مان پیکردوه .

ناشکرایه نه م قورنانه موعیزاتی و عه جاییاتی ته و او نابن، هه روه ک پیغه مبر (د.خ) له باره ی قورنانه وه ده فرمویت: (ولاتنقضی عجائبه) .

جا نه و باس و ناماژه زانستیانه ی قورنانه هه قمانه بیخه یه روو وه ک هۆکاریکی چاکی بانگه واز بۆ دینی خوا و هه قه لپی بی ده نگ نه یین. هه روه ک دکتور مارشال جونسون وتی له کۆنگره ی پزیشکی جیهانی هه شته مدا (نه گهر نه م راستیانه ی له لایه ن زانایانی موسلمانه وه پیشکه شکران لای ئیمه بوونایه، دنیا مان هه لده ستانه سه ری و نه مان ده هیشت دانیشن، چۆن نه م هه موو به لگه و نیشانه یه تان له لایه له باره ی راستی

پیغمبره که تانه وه و بیدهنگ ده بن؟) شایانی باسه دکتور مارشال راویژکاری هه شتا کومپانیای درمانه له جیهاندا. (ل ۱۹۳ المعجزة المتجددة) .

۱/ بهرده ره شه که ی که عبه :

کاتیک ئیبراهیم (سهلامی خوی لی بی) که عبه ی دروست کرده وه، به (ئیسماعیل) ی فرموو بگه پری، به لکو به ردیکم بۆ پیدا بگه ی که له بهرده کانی تر جیاواز بیت و بیکه م و به نیشانه بۆ سه ره تای ته واف کردن به ده وری که عبه دا، ئیسماعیل چند گه را به ردیکی وای ده ست نه که وت، که گه راپه وه لای باوکی بینی به ردیکی رهنگ جیاواز له بهرده کانی تر هه یه پرسیری کرد که نه و بهرده ی له کوی بو، ئیبراهیم فرمووی: نه و بهرده خوا له به هه شته وه بۆی ناردووم. پیغمبره مان (محمد) یش (د.خ) ناماژه به وه ده کات له فرمووده یه کدا که نه و بهرده خوی گه وره له ئاسمانه وه و له به هه شته وه ناردوویه تیه خواره وه، هه روه ک ئیمام نه حمه د ریوایه تی کردووه .

ئینگلیزه کان بیریان له وه کرده وه که نه فسه ریکی لیها توو بنیزنه ولاتی (مه غریب) تا فیزی زمان و له هجه ی مه غریبی ببیت. نه و نه فسه ره ش ناوی (ریچارد) بوو که ناردیانه مه غریب به چند سالی ک فیزی زمانیان بوو. پاشان هیئانیان بۆ میسر و به که شتی وه ک حاجیه کی مه غریبی ناردیان بۆ حه ج.

نه و کاته حه ج وه کو ئیستا قه ره بالغ نه بوو، له فرسه تیک و له کاتیک شه و چۆلیدا، به نه لماسیکی تاییه تی پارچه یه کی بچوکی له بهرده ره شه که کرده وه و لای خوی شاردییه وه .

پاشان چوو بۆ سه فاره تی ئینگلیزی له (جه ده) و نه وانیش ئاهه نگیکی گه وره یان گپراو بالویزی ولاته کانی تریشیان بانگ کرد. ئنجا له ریی خویانه وه نه فسه ره که یان ناردووه بۆ به ریتانیا و له وی له (متحف) له لایه ن شاره زای جیۆلۆجی دکتور (رید) ه وه

لیکۆلینه وهی له سه رکرا، کاتیک نه نجامه که یان به (ریچارد) وت که نه م بهرده بهردی سه رزه وی نیه و بهردیکی تایبه ته، له هۆش خۆی چوو.

پاشان (ریچارد) پهراویکی نووسی له دووبه رگدا به ناو نیشانی (رحلة الى مكة المكرمة) که تیا یا باسی یاده وهری خۆی دهکات له م مهسه له یه دا، که چۆن پیلانیکسی ئاله و جۆره یان داناوه بۆ به درۆ خسته وهی فهرمووده ی پیغه مبه ر و سه رنه که وتنیان له وکاره دا، هه روه ها له بهرگی دووه میشدا باسی ترسی خۆی دهکات له خوا له پاش ده رکه وتنی ئه و راستیه بۆی و موسلمان بوو. (دکتۆر زه غلول النجار باسی کرد) .

ئاوی زه مزه میش که به هر نیه تیک بخوریته وه خوا به فه زلی خۆی ده به یینیته دی و نه ک هه ر تینویتی ده شکینێ به لکو مرقیش تیره کات. ئه و ئاوه نزیکه ی سی هه زار سه له هه لده قوئی و بهرده وامه له کاتیکدا رهنگه بیریک یان کانیه که ده سال، بیست سال یان سه د سال بریکات.

۲ / شوینه واری گه لی عاد:

شوینه واری هه ندی له و گه لانه ی که قورئان باسی کردوون، هه ر له وکاته وه زانراون و بینراون، وه ک شوینه واری گه لی (ثمود) ، که له ریی تبوک دا بوو، کاتی موسلمانان چوون به ره و شام بۆ روو به پوو بونه وهی رۆمه کان و خۆشه ویست فهرمووی: به گریانه وه به لای دابپۆن و له ئاوی ناوچه که یان مه خۆنه وه و ئه وه ش که هه ویری پی شیلاره بیدات به و لاخه که ی، ئه مه ش بۆ ئه وه ی دل و ده روونیان وشیاربی و بترسن له و غه زه به ی که خوا له وگه له ی گرتبوو، ئیستاش ئه و ناوچه یه ماوه و له ئاسه وار و شوینه دیرینه کانی ولاتی سعودیه یه و خه لکی وه ک شوینیکسی دیرین سه ردانی ده که ن.

به لام شوینه واری گه لی عاد که قورئان له چەند جیگایه کدا باسی کردووه، تا سالی ۱۹۹۶ که س جی وپییانی نه ده زانی، قورئان ده فەرموی: ﴿الم تر کیف فعل ریک بعد ارم ذات العماد التي لم یخلق مثلها فی البلاد﴾ واته: ئایا نه تزانیه به روه ردگاری تو چی کرد به هۆزی عاد، که ئه ویش هۆزی (ارم) ه و خاوه نی پایه ی به رز و کۆله که و نیرگه ی درێژبوون، له سه رده می ئه واندا له هیچ شارو شوینیکدا کۆشک و ته لاری وه ک ئه وه ی ئه وان دروستنه کراوه .

مانگی ده ستکردی نه مریکی که له ئاسمانه وه به سه ر ناوچه ی (ربع الخالی) دا ده سوپایه وه و له قوولی (۱۰) م له ژیر خاکدا لیکۆلینه وه ی ده کرد، شینه واری دوو جۆگه ی ئاوی دۆزیه وه، پاشان مانگیکی ده ستکردی تریان بۆ هه لدا که تا قولایی (۲۵) م له ژیر خاکدا لیکۆلینه وه ی ده کرد، سه ره نجام دۆزیا نه وه ئه و دوو جۆگه ی ئاوه ده پزینه ناو شوینیکی گه وره وه که به ده وریا خانوو ئاوه دانی هه بووه، که ئه ویش پاشماوه و ئاسه واری گه لی عاد بووه .

به هۆی ره شه بای (لم) ه وه داپۆشران و له چەند رۆژنیکدا له ناوچوون هه روه ک قورئان هه والی داوه . به م شیوه یه که هیچ که س له پێش زه مانی خۆشه ویستیشه وه ئه و هه والانه ی نه زانیوه و، تا ده سال له مه و به ر ئه و زانیاریانه شاراوه بوون.. ئیستاش که له سه ر ده ستی رۆژئاوا ده دۆزیته وه به لگه یه کی حاشا هه لنه گره و که س قسه ی نامینی که ئه م قورئانه له خواوه یه و هه ر ئه وه که ئاگاداری نهینی ئاسمانه کان و زه وی یه . (پرۆفیسۆر زه غلول النجار باسی کرد) .

که شتیبه که ی نوحیش له سه ر چپای جودی شوینه واریان دۆزیوه ته وه و، ئه مه ریکا له سالی (۲۰۰۱) به هۆی مانگی ده ستکرده وه لیکۆلینه وه ی له سه ر کردو، پاش دیراسه و لیکۆلینه وه ی زۆری زانیان ئاسه وای که شتیبه که ی نوحیان له سه ر شاخی جودی وزیه وه که ئه وه ش موعجیزه یه کی گه وره ی قورئانه که شوینی که شتی نوحی ئاوا دیاری کردووه .

۳/ له بارچوونی شاراووه و ههست پینه کراو:

له قورئاندا وشه ی (غیض الماء) به کارهاتوو له سووره تی (هود) دا، بۆ رۆچوون و نه مانی ئاوی لافاوو تۆفانه که ی زه مانی نوح سه لامی خوا ی لی بی، هه روه ک ده فه رموی: ﴿ وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكَ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ (٤٤) هود واته: فه رمان درا به زه وی ئاوه که تار پۆچیت به ناخدا، ئه ی ئاسمان تۆش بابه س بیت و باران مه بارینه، ئیت ئاوه که مژدایه وه و پۆچوو، فه رمانیش به ریکی و ته وای ئه نجامدرا، که شتیه که ش له سه ر کتوی جودی وه ستاو له نگه ری گرت و وترا: ده ک دووری له به زه بی خوا و تیاچوون بۆ به ره ی سه مکاران.

هه مان وشه خوا ی گه وه له قورئاندا به کاری هیناوه له بواریکی تردا که زۆر جیاوازه له م بواره و هه ر له زانیی خوادایه ئاوه ها وشه یه ک به کاربه یتری بۆ مه سه له یه کی شاراووه و نه یی که له سالی ۱۹۷۷ دا زانایان دۆزیانه وه. قورئان ده فه رمویت ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ (۸) عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ (۹) سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿الرعد﴾ (۱۰)

واته: خوا چاک ده زانیت به وه ی هه ر مینه یه ک چی هه لگرتوو له سکیدا، هه روه ها ده زانیت به وه ش که ده پوکیته وه و له بار ده چیت و به وه ش که زیاد ده کات و گه وه ده بیت، هه مووشتیك لای ئه و زاته به نه ندازه و پێوانه یه، ئه و زاته زانای نه یی و شاراووه کانه، هه روه ها زانای ئاشکرا و بینراوه کانیسه، زاتیکی زۆر گه وه و به شکو و بێند و پایه داره. چونیه که لای ئه وزاته که سیکتان قسه بشاریته وه، یان بیلیت و ئاشکرای بکات، هه روه ها ئاگاداری ئه وکه سه یه که له تاریکی شه ودا خوی ده شاریته وه، ئه وه ش که به رۆژدا ده روا و ئاشکرا و دیاره.

له سالی (۱۹۷۷) دا دووزانا به ناوی (روینسون) و (جانیس) سۆناریان کرد بۆ سی ئافره تی دووگیان که له سه ره تای مانگی سییه مدا بوون و سکه کانیاں دوانه بوون، پاش ته واوکردنی تۆمانگ و منالّ بوونیاں، چوارده یان دوانه یان بوو، یانزه یان یه کی یه که منالیان بوو، یه کیکیان کیسی کۆرپه له که هاته دهره وه و هیچی تیانه بوو، چواریشیاں هیچیاں نه بوو، کۆرپه له کانیاں پووکا بوونه وه و له لایه ن رهحمیا نه وه مژرا بوونه وه و هیچ ئاسه وارێکیان به جی نه هیشتبوو) .

له سالی (۱۹۷۹) دا زانایه ک به ناوی (فارما) هه مان ئه نجامی ده سته که وت، وه ئه مه شیاں ناونا (الاجهاض الخفی) واته له بارچوونی نهینی و شاراوه . لیره وه تیده که ین که قورئان بۆچی وشه ی (وما تغیض الارحام) به کار ده هیتی، به مه رجی عه رب به هیچ جۆری ئه م وشه یه ی بۆ مه سه له ی (رهحم) به کار نه هیتاوه ..

به لّی زمانی عه ربی ئه وه نده ده ولّه مه نده، که هه ندی زانا وه ک دکتۆر عبدالصبور شاهین، وشه کان و ره که کانی زمانی عه ربی له (لسان العرب) و په راوه کانی زماندا ژمارد و پاشان له گه لّ وشه به کارهاتوو ه کانی قورئاندا به راوردی کردن بۆی ده رکه وت که قورئان یه ک له سه رچلی زمانی عه ربی به کاره یتاوه .

جا به پاستی له زمانیکی ئاوا ده ولّه مه ندا هه لّیژاردنی وشه یه ک که له لایه ک بۆ نه مانی ئاوی توفان و لافاو به کارهاتبی و دواپی له بواری کۆرپه له ناسی و رهحم دا به کاره یترایی و ته واو و له سه دا سه دیش له لایه نی زانسته ی وه وشه که مانا که ی بۆی به کارهاتوو ه بیپیکیت، موعجیزه یه و هه ر له عیلمی خوادا هه یه که هه ر خۆی (عالم الغیب والشهاده) یه ..

(کۆفاری الاعجاز العلمي في القران والسنة ژماره (۵)) .

۴/ کورپان کج:

ماموستا (عبدالمجيد الزندانى) ده لئيت: ده گه پرين به دواى ماناى ئەم فەرمووده يەى
خۆشه ويستدا (د.خ) كه (ابن كثير) گيڤاويه تيه وه و ده فەرموى: (اذا علا ماء الرجل ماء
المرأة أذكرا باذن الله، واذا علا ماء المرأة ماء الرجل انثا باذن الله) .

(واته: ئەگەر ئاوى پياو سەرکەوت بە سەر ئاوى ژندا، نيرينه ئە خولقي بە ئيزنى
خوا، وه ئەگەر بە پيچەوانه شه وه بوو مييينه ده خولقي بە ئيزنى خوا...) .

دووسى سال له مەوبەر له زانکۆکانى فەرەنسا و بەریتانیا و ئەلمانیا و ئەمەریکا و
یابان پرسيارمان دەکرد وه لاممان چنگ نە دەکەوت.

پاشان بيستمەن كه شتێك ههيه له جيهانى گيانله بهراند، گوايه زانايان بۆيان
دەرکەوتوو كه ئيفرازاتى نيرينه تفته و هى مييينه ش ترشه و، کاتى به يەك دەگەن
(واته تۆوى نيرينه و هيلکهى مييينه) ئەگەر ترشيه که زال بوو ئەوا ئەو تۆوهى دەچى
بۆ هيلکه که مييينهى پى دەخولقى، وه ئەگەر تفتى زال بوو ئەوا ئەو تۆوه يە دەچى
بۆ هيلکه که و ده يگاتى که نيرينهى پى دەخولقى. ئەمەشيان له فەرەنسا تاقیکردەوه
له سەر مانگا.

له کۆنگرهى پزيشكى زانکۆى (مهليک فهيسەل) له (دمام) که زانا ناوداره کانى جيهان
ژماره يەکی نۆريان ناماده بوو بوون، پييان وتين، يەك کهس ده توانى وه لامى ئەو
پرسياره تان بداته وه که ئەو ویش (پروفیسۆر سعد حافظ مسلم) ی مصرى يە
که له ئەمەریکا داده نيشى.

له کۆنگره که دا به خزمه تى ناوبراو گه يشتين و زانيمان که به پزيران دامه زرينه رى
زانستىكى نوێ يه له جيهاندا به ناوى (زانستى نه زۆكى لای پياوان) وه زانيمان که
به پزوه به رى دوو گۆفارى زانستى يه له ئەمەریکا و (۳۴) په راوى ههيه و نزیکه ی ده ساله

خه ریکه و لیکۆلینه وه ده کات له سه ر په یوه ندی نیوان ئاوی پیاو و ئافره ت به میکرو سکۆبی ئه لکترونی و کۆمپیوته ر. وه به قه ده ری خوا ری کی که وتوو ه له وه سه له یی که ئیمه به دوایدا ده گه پزین و له فه رموو ده که دا باسکراوه . که ئه وه ش راستیه که وسه د له سه د ته واوه و، پی ی وتین ئه وه نه ئینه کی زانستی به و تا ئیستا بلاونه کراوه ته وه، تا زانکۆ ریمان نه دات ناتوانین رای بگه یه نین به جیهاندا . به لام له به ر ئه وه ی ئیوه هه ولتاندوا ه و به دوای ئه م راستیه دا گه راون بۆیه ئه م نه ئینه م لا درکاندن . (په راوی _ انت تسأل الشیخ الزندانی یجیب).

۵ / سویندیگی گه وره به ئاسمان و ئه ستیره :

قورئانی پیرۆز ده فه رمویت ﴿ وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ (۱) وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ (۲) النَّجْمُ الثَّاقِبُ (۳) إِنَّ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ (۴) ﴾ الگارق: واته: سویند به ئاسمان و ئه و ئه ستیرانه ی به شه ودا ده رده که ون و (طارق) ن. جا تو چوو زانیت (طارق) چی به ؟ ئه ستیره به که به رووناکیه که ی تاریکی ده بریت. سویند به وانه هه چ که س نیه چاودیری نه بیت (خوای گه وره چاودیری هه مووانه و، فریشته شی کردوو به چاودیر و پاریزه ر بۆ مرؤف).

پروفیسۆر (زه غلول النجار) ده ئیت: نزیکه ی ده سالتیکه زانایان جو ره ئه ستیره به کیان دۆزیوه ته وه، که چر ده بیته وه و تیره که ی ده بیته نزیکه ی (۱۶) کم و (۳۰) جار ده خولیته وه له چرکه به کدا به ده وری خویدا و له ئه نجامی ئه وه وه ده نگیک دروست ده بیت هه ر ده لیتی له ده رگادانه، وه ئه وه ده نگه ش تو مارکراوه و کاتیک له به رنامه ی (نور علی نور) دا لیمان داو باسمان کرد له میسروه، بینیم هه موو ئه وانه ی له ستۆدیۆکه دا کاریان له گه ل ده کردین فرمیسک هۆن هۆن به چاویاندا دیته خواری له گه وره یی ده سه لاتی خوا و مو عجیزه ی ئه م قورئانه، که ئاوا پاش زیاتر له (۱۴)

سده راستیه‌کانی دهرده‌کون، جا وشه‌ی (طارق) عه‌رب زانیویه‌تی و به‌رکاریه‌تیاوه، بۆ‌ئوه‌ی که به‌شه‌و دیت و له‌ده‌رگای ده‌دات و، خۆشه‌ویستیش (د.خ) له‌دوعایه‌کدا په‌نا ده‌گریّ به‌خوا له‌هموو (طارق) یکی شه‌و مه‌گه‌ر (طارق) یت که بۆ خیر بیت.

۶/ رۆژو و مانگی زۆرا:

قورئانی پیرۆز ده‌فه‌رمویت: ﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴾ (۲۷) فصلت.

واته: له‌نیشانه و به‌لگه‌کانی ده‌سه‌لاتی په‌روه‌ردگار شه‌وو رۆژ و خۆر و مانگه، هه‌رگیز نه‌که‌ن سوژده بۆ خۆر، یان مانگ بیه‌ن، به‌لکو سوژده بۆ ئه‌و خواجه بیه‌ن که دروستی کردوون، ئه‌گه‌ر ئیوه خۆتان به‌به‌نده‌ی راسته‌قینه‌ی ئه‌و ده‌زانن و هه‌ر ئه‌و ده‌به‌رستن.

ئهم نایه‌ته له‌گه‌ل ئه‌وه‌دا که ئازادکردنی عه‌قلی مرۆفه له‌وه‌ی که‌ببی به‌به‌نده‌ی دارو به‌رد و دروستکراوه‌کانی خوا، موعجیزه‌به‌کیشی تیایه، چونکه وشه‌ی (خلقهن) به‌لای ئیمه‌وه که تهنه‌ی یه‌ک خۆر و یه‌ک مانگ ده‌بینین ده‌بوو بوترايه (خلقهما)، که‌چی به‌کو باسی کردوه، که ئاماژه‌یه بۆ ئه‌وه‌ی که تهنه‌ی ئه‌و مانگ و خۆره نیه و، چه‌نده‌ها مانگ و خۆری تر هه‌ن، که‌له‌م سه‌ده‌یه‌ی دوایدا زانایان دۆزیویانه‌ته‌وه.

۷/ شوینی ئه‌ستیره‌کان:

قورئان ده‌فه‌ره‌مویت ﴿ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ (۷۵) وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ (۷۶) إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ (۷۷) فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ (۷۸) لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ (۷۹) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۸۰) ﴾ الواقعة

واته: سویندم به شوینی ئه ستیره کان، بیگومان ئه و سوینده ئه گهر بزائن سویندکی نۆر گه وره یه، به راستی ئه وه ی که محمد (د.خ) ده یخوینتته وه قورئانیکه نۆر پیرۆز و به ریزه، له کتیبیکه شاراوهدا که (لوح المحفوظ) ه، پاریزراوه و ته نها پاکان نه بیت که س دهستی لئنادات، ئه م قورئانه له لایه ن په روه ردگاری جیهانیانه وه نیردراوه ته خواره وه.

خوای گه وره ئه م سوینده گه وره یه ده خوات، ئه مپۆ زیاتر ده رده که ویت، ئه وه ی ئیمه له سه ر زه ویه وه ده یبینین شوینی ئه ستیره کانه، نه ک ئه ستیره کان خۆیان، چونکه رووناکی ئه و ئه ستیرانه تا ده گه نه ئیمه، ئه ستیره کان له شوینی خۆیان نه ماون و به رده وام له جوولاندان. ئه مه ش ره حمه ت و میهره بانی خواجه، چونکه ئه گهر ئه ستیره کان خۆیان ببینین و نزیك بوونایه و به م جوړه ی ئیستا نه بوونایه، زیانیان له چاوده دا و مه ترسی ده بوو له سه ر بینین.

بۆ نمونه خۆر گهرمی ناوه که ی نزیکه ی (۱۵) ملیۆن پله یه و گهرمی رووه که شی نزیکه ی شه ش هه زار پله یه، نزیکه ی (۱۵۰) ملیۆن کم لیمانه وه دووره و رووناکیه که ی به نزیکه ی هه شت خوله ک و یه ک له سه ر سیتی خوله کیک ده مان گاتی، تا رووناکیه که ی ده گاته ئیمه خۆر جوولآوه و له شویندیکه تازه دایه، ئیمه شوینی پيش (۸۳۲) خوله کی ده بینین، هه روه ها رووناکیه که ش به هیللی راست نایه ت و ده شکیتته وه، که واته شوینی ئه ستیره کان مه سه له یه کی گرنکه و په یوه ندی به بینین و چاوی مرۆقه وه هه یه، ئه مه ش مه گهر هه ر له عیلمی خوادابیت، به تایبته پيش هه زار و چوار سه د سال زیاتر له مه ویه ر که مرۆف به چاکی راست و چه پی خوشی نه ده زانی!

۸ / موعجزه ی نوێژ و رۆژوو:

ئه مپۆ زانایان گه یشتونه ته ئه وه ی مرۆف پیوستی به هیتوریوونه وه هه یه، ئه گهر بۆماوه یه کی که میش بیت، دوا ی هه ستان له خه و، له ئیواره دا و پيش خه وتن، هه روه ها

له نیوه پوډا، به جوړیك كه كیشه و خه م و خه فه ته كانی وه لابنیت و (تركین) بكاته سره
یه ك شت.

نیمه ش ده لئین زور باشه تا نیستا قه ناعه تیان به سئ كات كړدوه، هرچه ند لای
نیمه پینج كاته، به لئ، پینج كات موسلمان دهست له هه موو شتیك هه لده گری و دهست
نوویك ده شوات و به وه ستان له خزمهت خوادا پشووی ته واو ده دات و هه موو ده ماره
گرزه كانی خاو ده بنه وه. خو شه ویست (د.خ) نامازه به مه ده كات و ده فه رمویت (ارحنا
بها یا بلال) ئه ی ببال بانگه كه ت بده و پشوومان پی بده.

رښوویش خیره و چاكه بؤ مرؤ، قورئان ده فه رمویت ﴿ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ (۱۸۴) البقره، دكتور نه حمه د قازی له په ایمانگای پزیشکی ئیسلامی بؤ
فیربوون و لیكولینه وه له فلوریدا هه شت ئا فرهت و دوانزه پیایوی خسته ژیر
تاقی كړدنه وه وه كه ته مه نیان له (۱۲ ساله وه تا ۵۲ سال بوو) .

دكتور هه مو پشكنینیکي بؤ كړدن پیش به رښوویبون و دواي به رښوویبون
سه ره نجام بؤی ده ركوت كه رښوو له هه موو لایه نیکه وه سوود به خشه بؤ مرؤ.
ده ستونویزیش (به ئاو بیټ یان به ته یه موم) مایه ی پاکبوونه وه یه، هه روه ك قورئان پاش
باسی ده ستونویز و ته یه موم ده فه رمویت ﴿ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ
يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ (۶) المانده

واته: خوا نایه ویت له نایندا تووشی سه غله تی و نارچه تیتان بكات به لكو ده یه ویت
پاك و خاوینتان بكات و ناز و نیعمه تی خویتان به سه ردا ته واو بكات بؤ ئه وه ی
سو پاسگوزارین، (عبدالمجید الزندانی) ده لئ: ده ستونویزم گرت له به رچاوی (پرو فیسور
لارسن) ی دانیمارکی زورلای سه یر بوو، وتی: چوڼ ئیوه پینج جار ئاوا خو تان پاك
ده كه نه وه؟؟ وتم: به لئ.

ئنجای پیم وت: باشه له سه فهردا نه گەر ئاو دهست نه که ویت، ئاوا دهستنوژیژ بشوژی
به تۆز و خۆل و گهردی ریگا و بان، ئاخۆ تهیه موم کردن به خۆل ده بیته مایه ی
کوشتنی به کتیریا (جراثیم) ؟ وتی: به لئی به مهرجی پاک بیّت وشک بیّت.

منیش وتم: قورئانیش ئه و دوو مهرجی بۆ تهیه موم داناوه که دیاره ئه مهش
موعجیزه یه کی ئاشکرایه، ئه گینا هه زار و چوار سه د سال له مه ویه ر کئی ده یزانی که
خۆلی پاک مایه ی پاکردنه ویه و ئه و به کتیریا و میکروبانه ی که له ده م وچاوو پوو
ده نیشن به و خۆل و تۆزه له ناو ده چن؟! ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ
وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا غَفُورًا﴾ (۴۳) المائده: واته: ئه گەر ئاوتان دهست نه که وت
به خاککی پاک و وشک تهیه موم بکه ن (له پی دهستان به ئاسته م بمالّن به خاکدا و
بیهینن به رووخسار و دهستاندا تا ئانیشکتان) .

دکتۆر جون هونفر لارسن مامۆستایه و به پێوه به ری به شی به کتیریا یه له گه وه ترین
خهسته خانه ی (کوبنهاگن) ه، پاش ئه وه ی باسی سه رپیرینی ئازهلّی زانی له ئیسلامدا و
ههروه ها نه خواردنی گوشتی ئه و گیاندارانه ی که پیس خۆرن تاوه کو شیر و گوشته که یان
پاش ماوه یه ک پاک ده بیته وه که پیغه مبه ر (د.خ) له فه رمووده دا باسی کردووه و وه
خۆپاراستن له ونه خۆشیانه ی که له سه گه وه ده بیّت وتی: (هیچ رینماییه کی حه کیم
نه بینیه رینماییه بکه ن به وردی بۆ خۆ پاراستن و چاره سه ری ئه و نه خۆشیانه ی
که له سه گه وه ده گوژیژینه وه وه ک ئه وه ی که (محمد) (د.خ) هیناویه تی) ل ۲۰۳ المعجزة
المتجددة.

۹/ راستیه کانی فه رمووده ی خۆشه ویست (د.خ) :

له به رئه وه ی خۆشه ویست (د.خ) ئه وه ی ده یفه رموو (وحی) بوو، هیچی له خۆیه وه یان
له هه واو ئاره زووه وه نه بوو، بۆیه ئه گەر لئی بکوئینه وه ده بینین له گه ل تازه ترین

زانسته‌کانی ئەم سەرده‌مه‌دا جیاوازی و دژایه‌تیان تێدانیه. بۆ نمونه ده‌فرموی: (محرم من الرضاع ما محرم من النسب) بخاری و مسلم.

ئەم فرموده‌یه زانست ده‌یسه‌لمینی به‌وه‌ی که له شیری دایکدا پاش سی تا پینج جار خواردنی له‌لایه‌ن مناله‌وه شتیک هه‌یه که ده‌بیته‌ مایه‌ی وه‌رگرتنی هه‌ندی سیفاتی بۆماوه‌یی تایبته‌ به‌به‌رگری له‌شه‌وه (المناعة) ، به‌مه‌ش له‌یه‌ک چوون و هاوشیوه بوونیکی بۆ دروست ده‌بیت له‌گه‌ڵ خوشک و براکانیدا که هه‌مان شیریان خواردوه. په‌نگه‌ ئه‌مه‌ش یه‌کێ بێ له‌حیکمه‌ته‌کانی خوشک و برایی شیری که ئیسلام به‌گرنه‌ گرتویه‌تی و قه‌ده‌غه‌ی کردوه و حه‌رامی کردوه که خوشک و برایی شیری ببه‌ هاوسه‌ری یه‌کتری (الاعجاز العلمي في الاسلام و السنة النبوية - محمد کامل عبدالصمد) .

موسلمانبوونی زانایان

ئەم ناماژه‌ زانستیان‌ه‌ی قورئان بوونه‌ هۆی موسلمان بوونی زیاتر له‌ (۴۷) زانای رووسی له‌ موسکۆ پاش (کۆنگره‌ی ئیعجازی زانستی قورئان) که‌ له‌ وی گه‌را بۆ یه‌که‌م جار، له‌ وه‌شوینه‌دا که (۷۲) سال پایته‌ختی ئیلحاد و بێ دینی بوو. هه‌روه‌ها هه‌ر له‌ ویدا چوار وه‌رگێپر (مترجم) موسلمان بوون ته‌نها به‌هۆی وه‌رگێپانه‌که‌ یانه‌وه‌، به‌بێ ئه‌وه‌ی که‌س باسی ئیسلامی بۆ کردبن و هانی دابن، ته‌نها وتار و باسه‌کانی کۆنگره‌که‌ کاری تێکردن.

دوا وته

دل نه‌خۆش ده‌که‌ویت، دل په‌ق ده‌بیت، دل ده‌مریت!!

دل‌یش گه‌وره‌ترین سه‌رمایه‌ی مرۆفه‌، که‌ ئه‌وی له‌ده‌ستدا ئیتر چی بۆ ده‌مینیته‌وه‌؟! ئیتر ده‌بی دل به‌چی خۆش بکا؟! و ژیا‌نی چ مانایه‌ک بیه‌خشی!

له قیامه تدا نه مال و نه منال فریای مروّ ناکه ون، نه وهی که مایه ی سهرفرازی به دلی پاک و چاک و ساغه، ههروهک قورئان ده فهرموی: ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ (۸۸) إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (۸۹)﴾ الفرقان.

هه ره له بهرته وه شه که خوشه ویست ده ستنویژی دهشت پوهه و قیبله و مالی خوا دوعای ده کرد و ده یه فرموی: (اللهم اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين) خویه وائیمه ده م و چارو ده ست و قاچمان شت و پاکمان کرده وه، ده خویه بمانکه به یه کی له پاکان و به ته و به و په شیمانیشمان بمانگیره به یه کی له ته و به کاران و ههروهک به پووکه ش پاک بووینه ته وه دلشمان پاک بکه ره وه، جا نه م نزاو پارانه وه یه یی پاش ده ستنویژ پیویسته بۆمان، به لکو خوی گه وره قبولی بفرموی و ده رگای به هه شتمان بۆ بکرته وه ههروهک له فهرموده دا هاتوه.

خه م خواردنمان بۆ پاکردنه وه ی دلمان و یادکردنی زۆری خوی بالاده ستی میهره بان بۆ دامه زراوی و دلنیایمان مه سه له یه کی گرنکه و قورئان ده فهرموی: ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (۲۸)﴾ الرعد.

خوا ده یه وی به فه زلی خوی لیمان خوش بی (یرید الله أن يتوب عليكم) بۆیه ئیمه ی گوناهاکار، به ته و به کردن، به ده ست نوپژ گرتن و به نوپژ کردن، به چاکه کردن، به جومعه کردن، به عومره کردن، به حه جی مالی خوا، به هه موو نه مانه و زۆری تریش له گوناها پاک ده بینه وه، خوا ده یه وی پاکمانکاته وه و به هه شتی به رین جیمان بیت که چی هی واهیه هه سه سه خته و نایه وی به وپله وپایه به رزه شادبی. زۆر سه یه نایه وی خوا لئی خوش بی! ﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مِيلًا عَظِيمًا (۲۷) يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا (۲۸)﴾ النساء، نه وانیه دوی هه واو ئاره زوو که وتوون ده یانه وی زیاتر له هه ق و راستی لابه دن و زیاتر سه رگه ردان ببن، له کاتیکدا خوا ده یه وی باری شانی نه م مروّ نه لاواز و

که مدهسته سووک بکات، که چی نهم مرؤفه شهیتان فووده کا به لوتیا و باری شانی
خوی قورس ده کات.

له قیامه تدا گوناھی خوی وا به کؤلیه وه و گوناھی نه وانه ش که سرگه ردانی کردوون
﴿وَلِيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ العنکبوت ۱۳.

به لئی! مهسه له که گرنکه، یا سه رفرازی هه تا هه تایی و به خته وه رییه .. بیان
تیاچوون و له ناوچوونی هه تا هه تاییه، هه مووشی له سر دل وه ستاوه.

زنجیره ی به هاری دلان. هه ولیکه بؤ که شان وه و بوژانه وه ی دله کان، نه گه ره هر هیچ
نه کات، گوئیکه و له دهشت و ده روچیاو بانیکدا که شاهه ته وه و چاوه پئییه هر هیچ
نه بی شوانیک به لایا بگوزه ری چاودلی پئی پوون بیته وه.

ناشکرایه هه موو شوانین، هه رکهس به پئی خوی و به جوژیک (کلکم راع وکلکم
مسؤول عن رعیته) .

جا باشوانیکی وریابین، نه گه ره له دوری شاره وه مه پو مالاته که مان له وه پان و دوژمن
ده رکهوت با زوو فریاکه وین و به گورجی خه ریکی وریا کردنه وه ی مهست و خومار و
بیئاگایان بین و، هه روه ک خۆشه ویست ببینه (النذیر العریان) و، کراسه که مان دابکه نین
و هه لئی بسورپینین و به په له وه دهنگی به رز هاواریکه یین به لکو فریاکه وین و دوژمنان
زه فه رمان پیته به ن!

پوژیک خۆشه ویست له مه که که خزمانی هه موو کوکرده وه و فه رموی نه گه ره هه والتان
بده می که دوژمنان له ویدیو شاخه وه ن و ده یانه وی بده ن به سه رتانا برپوام پیته که ن
وتیان به لئی، درۆمان لیته دیویت.

فه رموی: ده من ناگادارتان ده که مه وه له سزای دۆزه خ و په یامی خوام پیته
بوژان. نه بوله هه بی مامی وتی: (تَبَأْ لَكَ أَلْهَذَا جَمْعَتَنَا) .

قورئانیش هاته خواره وه فه رموی: ﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ (۱) مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ
وَمَا كَسَبَ (۲) سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (۳) ﴿ جا نه گه ره هه زاره های وه که نه بو له هه ب
پیامانا هه لشاخی، هیدایهت به دهست خویه و نئمه هه وولدانمان له سه ره. دله کان

به دهست خواوهن و ههركهس خیری تیابی، نه و خوی باشتر ده زانی و بیگومان هیدایه تی ده دات.

پیاویکی پزیشکی به عسی نه وهنده ی بق له ناینی نیسلام بوو کوره که ی ناونا (لهب) بو نه وه ی پی بلین (أبو لهب) !!

کوره گه وره بوو، له قوناعی ناوه ندیدا به هوی هاوه لانیه وه که و ته نویژکردن و بووه لاویکی جوانخاس و په وشت بهرز!!

بۆیه له داخا باوکی دهست رۆیشتووی ده سه لاتداری ناردی بو (به ریتانیا) بو ته واوکردنی خویندن، به لکو واز له نویژ و رۆژو بهیننی و ناوی خوای بیربچیتته وه. به قه ده ری خوا له ویش هاوه لی چاکی دۆزیه وه و له سه ر خواناسی به رده وام بوو رۆد له جارن چاکتر و بووه پزیشک.

ئنجنا ناوه ناو په یوه ندی به باوکیه وه ده کرد و توانی بیته مایه ی رزگارکردنی باوکی به ره و ئیمان و نیسلامه تی و سه ره نجام باوکیشی عیراقی به جیهیشت و هه ردووکیان مافی په نابهریتیان له ولاتیکی عه ره بی وه رگرت و بوونه په پوله ی بال سووتای ده وری شه معی نه و چرایه ی که خوا تا نه به ده له ی کردوه و ناکوژیتته وه.

سه رچاوه کان:

۱- التغير على منهاج النبوة - جمعة أمين عبدالعزيز.

۲ - زنجیره ی هاوه لان - حبيب محمد سعيد.

۳ - بهرنامه ی نلقى الاحبة - قناة اقرأ الفضائية.

۴ - صحيح القصص النبوي - د. عمر الاشقر.

۵ - صحيح الجامع - الالباني.

۶ - جند المعالي - خليل صقر.

- ٧ - مناهج التربية الاسلامية - جزء ٣ / د. ماجد الكيلاني.
- ٨ - مفاهيم تربوية - جزء ٤ محمد عبدالله الخطيب.
- ٩ - وتارى ههينى شيخ يوسف القرضاوى - ثينهته رنيت ٢٣ محرم ١٤١٨.
- ١٠ - الاساليب الحديثة في مواجهة الاسلام - م. ا. د. سعدالدين السيد صالح.
- ١١ - البحث عن الحقيقة الكبرى - المهندس عصام قصاب.
- ١٢ - مجلة المجتمع - جهند ژماره يهك ..
- ١٣ - مشكلات في طريق التربية الاسلامية - د. السيد أحمد فرج
- ١٤ - لعبة الامم - مايلز كوبلاند. ١٥ - مجلة الفتوى - عدد ١٠٦ سالى ٢٠٠٢.
- ١٦ - جريده الاتحاد الاماراتيه / ١٤٢٠ هـ - الانترنت
- ١٧ - محاضرة المنحنى التاريخي للإسلام - د. طارق السويديان.
- ١٨ - رۆژنامه ي به كگرتوو / ٣٧٣.
- ١٩ - المعجزه المتجدده - أبى عبدالرحمان اليافي.
- ٢٠ - شمس الاسلام تشرق من جديد / محمد عثمان عثمان
- ٢١ - وتارى - الازمة الاقتصادية التركية - اورخان محمد علي / على الانترنت.
- ٢٢ - مجلة الاعجاز العلمي في القران والسنة - العدد (٥)
- ٢٣ - محاضرات زغلول النجار.
- ٢٤ - په راوى (أنت تسأل والشيخ الزندانى يجيب) له ثينهته رنيتته وه.
- ٢٥ - الاعجاز العلمي في الاسلام والسنة النبوية - محمد كامل عبدالصمد.

بہرگی

دوہم

پیشه کی

سو پاس و ستایشی بیتپایان بۆ پوره دگاری جیهان و درود سه لواتیش
له سرگیانی خۆشه ویست و یارو یاوه ران و شوینکه وتووان.

ئین ته میه به پره حمهت بی به نه یاره کانی دهووت: ده توانن جیم لی بکه ن؟ من باخ و
به هه شته که م وا له ناو دل و سینمه دا، به ندم بکه ن خه لوه ته و، دوورم بخه نه وه گه شتو
گوزاره و، بمکوژن شه هاده ته.

خۆشه ویست (د.خ) ده فه رموی: زستان به هاری بپواداره، رۆژه که ی کورته بۆ رۆژوو،
شه وه که ی دریژه بۆ شه ونویژ.

که واته باده ره وه هر سه رما و کرپوه بیت، با زوقم و شه خته بیت، گرنگ نه وه یه
له دلا به هاریت.

زانایه که ده لیت: له دنیا دا باخ و به هه شتی یادی خوا و خۆشه ویستی خوا هه یه
نه وه ی نه چیتته ناوی، له ئاخیره تدا ناچیتته به هه شته وه.

زنجیره ی (به هاری دلان) به شی دووهم دیتته وه خزمهت خوینه رانی به وه هیوایه ی که
نه میش له گه ل به شه که ی پیش خۆیدا بتوانن پۆلیک ببینن، نه گه ر که میش بیت
له بووژاندنه وه ی دلکان و به سه ربردنی چهند ساتیکدا له خزمهت کومه لی ماناو
مه به ستی ئیمانی، که له م دنیا ماددی به ی نه مرۆ له هه موو کات زیاتر ئاتاجمان پتیه تی.

نه مرۆ له هه موو کات زیاتر ئیمان و بپوا و لایه نی رۆحی پتویستن تامرۆفایه تی رزگار
بکه ن له یارودۆخه ناهه مواره ی که تیا به تی و نه مه ش به ته نها قسه ی موسلمانان نیه
به لکو یه کتکی وه ک (الفن توفلر) که رۆشنبیریکی گه وره ی رۆژئاوا یه له په راوه که یدا
که ناوی (صدمه المستقبل) هو له سالتیکدا نۆ جار له چاپدراوه ته وه و نزیکه ی (۲۷)
ملیون نوسخه ی لیخراوه ته بازاره وه، باس له وه ده کات که مرۆفایه تی له سای سیبه ری
شارستانی رۆژئاوا دا هه ر چهند له زۆر بواری ماددیدا پیشکه وتوو به لام له زۆر لایه نی
تره وه دیتته وه دواوه و به ره وه ده وارنشینی ده گه ریتته وه، به داخه وه هه ول ده دن

به هه موو جۆرێك شه رعیهت بدهن به (شدۆڤ) ی جنسی و منال له باربردن و مادده بیهۆشكه ره كان كه مایه ی تیاچوون و قریوونی به ره ی ئاده می یه .

ئه مرۆ قورئان له رابردوو چاكر ده توانی كیشه كانی مرۆقایه تی چاره سه ريكات، به وه ی كه ده توانی وه لامی هه موو پرسیاره كانی دلی مرۆڤ بداته وه و هه موو بنه مایه کی پیشكه وتن و به ختیاربوونی مرۆڤ ده سه ته به ريكات، رۆژه لاتناسیك له فهره نسا به شیخ (محمد عبده) ی وت: ئیوه ده لئین: قورئان به كه لگی هه موو كات و شوینیك دیت و هه مووشتیكی تیا یه، باشه پیم نالئی فهرده یه ئارد چه ند نانی تیا ده بی و ئایا له قورئاندا هه یه ؟ ئه ویش وتی: به لئی هه یه، سه بی نی وه لامت ده ده مه وه !

ئه و رۆژه (شیخ محمد عبده) له نانه وایه کی پرسی، فهرده یه ئارد چه ند نانی تیا ده بییت، ئه ویش وه لامی دایه وه . بۆ به یانی (شیخ) به رۆژه لاتناسه كه ی وت: پرسیارم كرد فهرده یه ك ئارد ئه وه نده نانی تیا ده بییت. كابرا وتی: جا ئه وه چۆن ده بی و كوا له قورئاندا یه ؟ شیخ وتی: ئاخو قورئان ده فهرموی: ﴿ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ (٤٢) النحل. منیش كه نایزانم به پیتی رینمایي قورئان چووم پرسیارم كرد له شاره زای ئه و بواره و وه لامه كه م بۆ هی نای!

ئهمانهت

ئاسمانه كان و زهوی و ئهمانهت:

قورئان ده فهرمویت: ﴿ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴾ (٧٢) الاحزاب: واته: ئهمانه تمان رانواند به سه ر ئاسمانه كان و زهوی و كێوه كاندا، بۆ ئه وه ی هه لئى بگرن و بیگرنه ئه ستۆ، كه چی هه لئان نه گرت و ترسان لئى كه نه توانن ئه و ئهمانه ته به باشی چاودیری بگهن، (پییان چاك بوو هه ر فهرمانبه ردارین و سه رپشك نه بن) ، كه چی

ناده‌میزاد شانی دایه بهر و گرتیه نه‌ستوی خوی، به راستی ناده‌میزاد سته‌مکار و نه‌فام بوو (نه‌گه‌ر زۆرینه ره‌چاو بکه‌ین) .

ننجا مرؤف که بۆ هه‌لگرتنی نه‌مانه‌ته دروستکراوه و توانای تاییه‌تی پیدراوه، خوای گه‌وره یارمه‌تی ده‌دا و کار ناسانی بۆ ده‌کات، نه‌گه‌ر نه‌مانه‌ته‌ی به‌چاکی گه‌یاند و گرتیه نه‌ستوی خوی، نه‌گه‌ر گونا‌هیش بکات که م تا زۆر، به‌لام په‌شیمان بیته‌وه، خوا لیبی خۆش ده‌بیت و چاوپۆشی لیده‌کات و پاداشتی ده‌داته‌وه، به‌پنجه‌وانه‌شه‌وه دو‌پووه‌کان و خوانه‌ناسانیش به‌سزای دۆزه‌خ شاد ده‌کرین و نازار ده‌درین، قورئان ده‌فه‌رمویت:

﴿ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ الاحزاب ۷۳ .

له‌باره‌ی رانواندن نه‌مانه‌ته‌وه زانایان دوو رایان هه‌یه:

یه‌که‌م/ ده‌لین حه‌قیقه‌ته و خوای گه‌وره فام وژی‌ری له‌ناسمانه‌کان و زه‌وی و کێوه‌کاندا دروست کردووه و قسه‌ی له‌گه‌لدا‌کردوون. ئیمامی ترمزی ده‌گێریته‌وه که پیغه‌مبه‌ر (د.خ) فه‌رموویه‌تی (خودا فه‌رمووی به‌ئاده‌م: من نه‌مانه‌تم به‌سه‌ر ناسمانه‌کان و زه‌ویدا رانواند بۆ نه‌وه‌ی هه‌لی بگرن، به‌لام نه‌یان‌توانی، نایا تو نه‌وه‌مانه‌ته هه‌لده‌گرت به‌هه‌رچه‌یه‌که‌وه که تیا‌یه‌تی؟! ناده‌م وتی: په‌روه‌ردگارا چی تیدا‌یه؟ خوا‌وه‌ند فه‌رمووی: نه‌گه‌ر هه‌لتگرت و پاراستت پاداشت ده‌دریته‌وه، وه نه‌گه‌ر له‌ناوتدا سزا ده‌درییت، ده‌ی شانی بده‌ره به‌ر و بیگه‌ر نه‌ستوت به‌هه‌رچه‌یه‌که‌وه که تیا‌یدا‌یه) .

دووم / هندی له زانایان ده لټن که نه وه هټمایه بۆ نه وه نه گهر زهوی و ناسمانه کان
خاوهن قام بن و نه م نه رکه بخینه سه ریان، بویان هه لئاگیریت، له بهر گه ووه یی و
گرانی نه مانه ت.

نه مانه ت له قوولایی دلدا دانرا:

کاتیک مروّف رازی بوو به هه لگرتنی نه مانه ت، په روهر دگار له ناو قوولایی دلی مروّفدا
نه مانه تی دانا، تاوه کو به دلّ حه زی پیبکات و بیبته سروشت و فیتره ت بۆی. پیغه مبه ر
(د.خ) له م باره یه وه ده فه رمویت: (ان الامانة نزلت في جذر قلوب الرجال، ثم نزل القران
فعلموا من القران وعلموا من السنة).

واته: نه مانه ت له قوولایی دلی مروّفدا دانرا، ئنجا قورئان هاته خواره وه و خه لکی
به هزی قورئان و سوننه ته وه شاره زای نه مانه ت بوون و هه موو بوو و لایه نه کانیا ن بۆ
روون بووه وه. (ناشکرایه قورئان و سوننه ت به رده وام هانی مروّف ده دن بۆ پاراستنی
نه مانه ت و دووره په ریزی له خیانته ت).

له م لاشه وه شه ی تانه کانی ئاده می و په ری، مروّف سه رقالی هه واو ئاره زوو، خیانته ت و
ده ست پیسی ده کن، به مانه ش مروّفه که خه وی غه فله ت دایده گری و نه مانه ت له دلی
هه لده گیریته وه و شوینه واریکی که م به جیده هیلّی (ینام الرجل النومة فتقبض الامانة
من قلبه، فيظل أثرها مثل الوکت).

ئنجا نه و که سه زیاتر غافلّ ده بییت و خه وه که ی قورستر ده بییت و به یه کجاری
نه مانه ته که له دلیدا نامینیت و شوینه واریکی وه ک تلوق به جی ده هیلّیت، هه روه ک چۆن
که سیک پشکوویه ک بهینیت به قاچی داو تلوق بکات، ده بینیت هه لتوقیه و به رزیوته وه،
به لام بیجگه له ئاوئیکی بیسوود هیچی تری تیا نیه، جا بۆ زیاتر روونکردنه وه
خۆشه ویست (د.خ) به ردیکی بچوکی هه لگرت و هینای به قاچیدا، ﴿ثم ینام النومة،

فتقبض الامانة من قلبه، فيظل أثرها مثل المجمل، كجمر دحرجته على رجلك فنفظ،
فتراه منتبراً، وليس فيه شيء ثم أخذ الرسول (د.خ) حصي، فدحرجه على رجله ﴿﴾.

ننجا خوْشه ويست (د.خ) فرموى: ورد ورده كز مه ل ده شيويْت و خيانه ت
بلاوده بيته وه، به جورتيك خه لكي مامه له له گه ل يه كه ده كهن و كه سيان نه مين نين، تاواي
ليديت ده وتريت: له فلان عه شره تدا پياويكي نه مين هه يه، تاوه كو ده وتريت به پياويك:
ئاي چهنده به هيژه! چهنده زورزان و ليزانه! چهنده وريا و ژيره! كه له راستيشدا
هينده ي ده نكه خهرته له يه ك بروا له دليدا نيه.

(فيصبح الناس يتبايعون، فلا يكاد أحد يؤدي الامانة، حتى يقال: ان في بني فلان
رجلاً أميناً، حتى يقال للرجل: ما أجلده! ما أظرفه! ما أعقله! وما في قلبه مثقال حبة
من خردل من ايمان) (بخاري ومسلم).

پيغه مبه ران نه مينى ناسمان و زهوين:

خوای په روه ردگار له ناو به رهي ئاده ميذا نيرواي تايبه تي نه مينى هه ليزاردوه بو
نه وه ي په يامي هق و راستي خوایي بگه يهنن به ئاده ميزاد و به مه ش مروف بيانوي
نه مينى و له پاشه پوزدا نه لي: ناگادار نه كراومه ته وه و كه سمان بو نه هاتوه!

پيغه مبه رانيش هه رده م جه ختيان كردوته وه له سه ر نه مينى خويان. بو نمونه: نوح
سه لامي خوای ليبي به گه له كه ي ده فرموي: ﴿إِنْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ
(۱۰۶)﴾ الشعراء.

به هه مان شيوه ش پيغه مبه راني تر هه مان فرمايشتيان گه ياندوه به گه له كانيان
هه روه ك قورئان له زماني نه وانه وه توامري كردوه.

پيغه مبه ري خوْشمان (د.خ) به هه مان شيوه، خوای گه ورده به جوبره ئيلي نه ميندا دوا
په يامي بو نارد، تا له دل نه مينه كه يدا جيگر ببى و پاشان به نه مانه ته وه بي زياد و

که م بیگه یه نی. قورئان ده فهرمویت: ﴿وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۱۹۲) نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ (۱۹۳) عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ (۱۹۴)﴾ الشعراء: واته: به راستی نه م قورئانه په روه ردگاری جیهانیا ناردویه تی به هوی جو برائیلی نه مینه وه به سهر دلی تو، تابیی به یه کی له ترسینه ران له سزای خوا.

پیغه مبه ر (د.خ) تا دوا پله نه مین بوو، ته نانه ت له ناو گه له که یدا به (صادق الامین) ناوی ده رکرد بوو. رُوَيْتِكَ نَهْ فَاْمَيْتِكَ لَهْ کاتى شت دابه شکر دندا پیی وت: (دادپه روه به نهی محمد) ، نه ویش فهرمووی (نه گهر من دادپه روه نهیم کی دادپه روه ره؟! به خوا من نه مینم له ناسماندا و نه مینم له زه ویدا) .

له گه ل نه وه شدا خو شه ویست (د.خ) هه مووکات دوعای ده کرد و ده یفه رموو: (اعوذ بك من الخيانة فانها بنس البطانة). واته: په روه ردگارا په نا به تو ده گرم له خیانه ت که به راستی خراپترین ره وشت و هاوده مه .

کاتیک پیغه مبه ر (د.خ) فه تحی مه ککه ی کرد، کلیلی ده رگای که عبه ی له (عوسمانی کوری ته لحه) وه رگرت که له لای نه و بوو، له وکاته دا که (عوسمان) دهستی هینا کليلة کانی بداتی، عه بیاسی کوری عه بدول موله لب وتی: نهی پیغه مبه ری خوا، دایک و باوکم به فیدات بیت، به لکو کليلة کان دواپی بدیه ت به من و له گه ل نه وه دا که (سقایه) م لایه، واته: (ناودان به حاجیان) نه مهش لای من بیت.

(عوسمان) که نه مهی بیست خه ریک بوو ده ست بگیریته وه، خو شه ویست (د.خ) فهرمووی: (عوسمان) کليلة کانم بده ری، نه ویش دایه و وتی: ده بگره نه وه نه مانه ته که ی خوا.

پاشان خو شه ویست (د.خ) چوه ناو که عبه وه و پاکی کرده وه و، نجا که هاته دهره وه ته وافی کرد و کليلة کانی دایه وه ده ست (عوسمان) و فهرمووی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ

نِعْمًا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾ النساء: تا نیتستاش نه و کلیله ی که عبه هر لای نه و بنه ماله یه یه (به نی شه یبه) و که س لیتیان ناسه نیت.

جووله که و خیانه ت کردن له نه مانه ت:

قورشان باسی جووله که کان ده کات، که پیاوی وه ک (عبدالله ی کوری سه لامیان) تیا بوو، که بریکی زور نالتونیان به نه مانه ت لاداناو، وه ک خوی دایه وه به خاوه نه که ی و، نه م نه مانه ت و ده ست و دل پاکیه شی وای لیکرد موسلمان بیی.

که سی تری واش هه بوو که بریکی زور که می پاره و نه مانه تی نه و زه مانه ی له لا دابنرایه ده یخوارد و خیانه تی لی ده کرد، به بیانوی نه وه ی گوايه مالی غه یری جووله که یان بو چه لاله. ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِنطَارٍ يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بَدِينَارٍ لَا يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ (٧٥) ال عمران

واته: له خاوه ن نامه کاندای واهیه نه گهر خه زنه یه ک به سپارده دابنیت لای ده تداته وه، هی واش هیه نه گهر دیناریکی لادابنیت نانداته وه مه گهر به سر سه ریه وه بوه ستیت، نه م ناپاکیه به هوی نه وه وه یه که ده یانوت: گونا همان ناگات له خواردنی مالی نه م نه خوینده وار و نه فامانه (که عه ره بن) و، درو به ده م خاوه ده کن و، ده زانن که ته ورات فه رمانی وای تیا نیه وه هلی ده به ستن.

په روه رده کردن له سر ده ستپاکی و نه مینی:

بیجگه له چه نده ها نایه ت و فه رموده که موسلمانانی هانده دا و په روه رده ی ده کردن له سر ده ستپاکی و پاراستنی نه مانه ت، خو شه ویست (د.خ) چیرۆکی

دهستپاکی بۆ هاوه لآن ده گۆپرایه وه، له بهر ئه وهی که چیرۆک و به سه رهات کاریگه ریبه کی زۆریان ههیه له سه ر دل و ده روون.

خۆشه ویست (د.خ) رۆژیک نمونه ی ئه و سی که سه ی بۆ گۆپرا نه وه که ده چنه ئه شکه وتیک و تاشه به ردیکی گه و ره ده که ویتته خواره وه و ده می ئه شکه وته که ده گرتیت، هه ریه که یان ده که ویتته پارانه وه به کرداریکی باش که کردوویه تی.

یه که میان باسی چاکه ی خۆی ده کات له گه ل دایک و باوکی و داوا ده کات که خوا له بهر ئه و چاکه یه رزگاریان بکات به وه ش تۆزیک ده می ده رگا که ده کریتته وه.

دوو ه میان باس له داوین پاکیه که ی ده کات، که چۆن خۆی گۆپرا وه ته وه له ترسی خوا له داوین پیسی له گه ل ئامۆزاکه یدا و له خوا ده پارپیتته وه که له بهر ئه و خۆگری و له خواترسانه رزگاریان بکات، ده رگا که تۆزیکی تر ده کریتته وه.

پاشان سییه میان باس له ئه مانه ت و ده ستپاکی ده کات و ده لیتت: خوای گه و ره من کریتکاریک کاری کرد له لام و پاره که ی وه رنه گرت و رۆی، منیش بۆم دا به مه پ و مالآت و بۆم به ختو کرد، که پاش چهنه سالییک هاته وه داوای هه قه که ی کرده وه، هه موو ئه و مه پو مالآت ه پیندا که زیادیان کردبوو، ته نانه ت کابرا به روای نه ده کرد. خوایه له بهر ئه و کاره چاکه رزگارمان بکه، خوای گه و ره ش رزگاری کردن و، به رده که له ده می ئه شکه وته که ترازا و لاجوو.

بواره کانی ئه مانه ت:

قورئان و سوننه ت به م جۆره ی خواره وه بواره کانی ئه مانه تیان دیاری کردوو ه و جه خت ده که نه سه ری:

یه که م: هه ریه که له ئه ندامه کانی له ش ئه مانه تن، بۆیه ده بیته مافی هه ریه که یان بدریت و له کاری خترو چاکه شدا به کار به یتریت. قورئان ده فه رموی: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ

لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾
 الاسراء... هه روهها پیغه مبر (د.خ) ده فهرمویت: (ان لجسدك عليك حقا) .

جا نه گهر نه و نه ندامانه به پیچه وانه وه له کاری نابه جی و بی فهرمانی خوادا
 به کارهاتن، نه و خیانته ته له نه مانته و خوای گه ورهش ناگای لیبه تی و لی بی
 ده پرسیتته وه، قورئان ده فهرمویت: ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ (١٩)
 غافر: واته: خوا ناگاداری خیانته تی چاوه و نه زانیت چی له دل و ده روون و سینهدا
 شاراوته وه.

دووهم: نه نهس (ره زای خوای لیبت) ده لیت که مجار بووه پیغه مبر (د.خ) و تارمان
 بو بدات و نه فهرمویت (لا ایمان لمن لا أمانة له، ولا دين لمن لا عهد له) نيمام نه حمه د/
 واته بروای نیه نه و که سه ی نه مین نه بیت و، ناینی نییه نه و که سه ی عهد و په ایمان
 نتخاریزی.

نه وانهش که نه مانته و عهد و په ایمان ده پارین له پرواداره سه رفرازه کانن ﴿قَدْ
 أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ (١) الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ (٢) وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ (٣)
 وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ (٤) وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ (٥) إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا
 مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ (٦) فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ (٧) وَالَّذِينَ
 هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ (٨)﴾ المؤمنون.

سییه م: نافرته تان نه مانه تیکی خوایین لای پیاوان، پیغه مبر (د.خ) له وتاری
 مالتا وایدا ناموزگاری پیاوانی کرد که باش بن له گه ل هاوسه ره کانیاندا و فهرمووی
 (فاتقوا الله في النساء، فانکم أخذتموهن بأمانة الله، واستحللتم فروجهن بكلمة الله) مسلم
 ، واته: له خوابترسن له مه سه له ی ژنه کانتانا، ئیوه وه که نه مانه تیکی خواستوتانن، وه
 به فهرمانی خوا بوتان حه لال بوون.

چوارهم: پیغمبر (د.خ) خیانت کردن له ئه‌مانه‌تی داناوه به‌یه‌کێک له‌نیشانه‌کانی دووپیوی (آیه‌ المنافق ثلاث اذا حدث کذب، واذا وعد أخلف واذا اؤتمن خان، وان صام وصلى وزعم أنه مسلم).

پینهم: پیغمبر (د.خ) قه‌ده‌غه‌ی کردووه خیانت بکری به‌رامبه‌ر که‌سیک که خیانتی کردووه (ادّ الامانة الى من ائتمنک ولا تخن من خانک) ترمذی.

واته: راسپارده‌ بده‌نه‌وه به‌وه‌ی که‌لای داناون و ناپاکی مه‌که‌ن له‌گه‌ل ئه‌وه‌ که‌سه‌دا که‌ ناپاکیتان له‌گه‌ل‌دا ده‌کات. قورئانیش ده‌فه‌رمویت ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ (۵۸) النساء: واته: خوا‌فه‌رمانتان پینه‌دات که‌ ئه‌مانه‌ت بده‌نه‌وه به‌خواه‌نه‌کانی و، ئه‌گه‌ر بوونه‌ دادوهر له‌نیوان خه‌لکیدا به‌عه‌دالته‌ دادوهری بکه‌ن، به‌راستی په‌روه‌ردگار نامۆزگاری چاکتان ده‌کات و به‌راستی په‌روه‌ردگار بیسه‌ر و زانایه‌.

پیغمبر (د.خ) کاتی کۆچیکرد بۆ مه‌دینه‌ عه‌لی دانا له‌جیگای خۆیدا بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وه‌ راسپاردانه‌ی له‌لای بوون بیداته‌وه به‌خواه‌نه‌کانی، ئاشکراشه‌ که‌خه‌لکی مه‌ککه‌ چی خراب بوو کردیان به‌رامبه‌ر به‌خۆشه‌ویست (د.خ) و موسلمانان، به‌لام ئه‌م ناپاکی و خرابانه‌ وای له‌خۆشه‌ویست (د.خ) نه‌کرد ده‌ستبگری به‌سه‌ر ئه‌و شتانه‌دا که‌به‌ئه‌مانه‌ت له‌لای دانرا‌بوون.

شه‌شه‌م: کاربه‌ده‌ستیتی ئه‌مانه‌ته، بۆیه‌ کاتیک (ئه‌بوزه‌ر) داوای کاربه‌ده‌ستیتی کرد، پیغمبر (د.خ) پێی فه‌رموو: (ئه‌بوزه‌ر تو‌ لاوازیت، ئه‌مه‌ش ئه‌مانه‌ته‌ و، له‌قیامه‌تیشدا سه‌ر شو‌پری و په‌شیمانیه‌، مه‌گه‌ر که‌سیک به‌هه‌ق وه‌ریبگریت و هه‌قی خۆیشی بداتی به‌چاکی) مسلم.

ئه‌مه‌ له‌کاتیکدا که‌ ئه‌بو‌ذر به‌شایه‌تی خۆشه‌ویست (د.خ) زۆر پارێزکار و راستگۆ بووه، به‌لام دیاره‌ کاربه‌ده‌ستیتی لیه‌اتووپی و توانای تایبه‌تی ده‌ویتی، بۆیه‌ شیواترین

کهس بۆ پۆستیڭ ئەو ھەيە کە لەگەڵ پارێزکارێه کەیدا پەسپۆر و شارەزابیٲ لەوکارەدا کە پێی دەسپێردرێٲ تا کارە کە بەدەستیەو ھەمریٲ و موسلمانان تووشی زیان نەبن.

ھەوتەم: ھەلبژاردن (دەنگدان) ئەمانەتە، ئەگەر کەسیڭ یەکیڭ ھەلبژیرێٲ بۆ فەرمانداری و لەوباشتر ھەبیٲ و شیاوتریٲ بۆ ئەوکارە، ئەوخیانەتی کردووە، خۆشەویست (د.خ) دەفرمویٲ ﴿من استعمل رجلاً علی عصابة وفيهم من هو ارضی لله منه فقد خان الله ورسوله والمؤمنين﴾ حاکم.

پۆژیڭ عومەری کۆری خەتتاب بەھاوھەلەکانی وت (ھەرکەس ناواتی چیه با بیلی)، یەکیڭیان وتی: خۆزگە پەر بەم ژوورە ئالتوونم ھەبوایه و لەریی خوادا بم بەخشیایه، ئەوانی تریش ھەریە کە و شتیڭیان وت.

عومەریش وتی: منیش ناواتەخووزم کە پەر بەم ژوورە پیاوی وەک ئەبو عوبەیدەم ھەبوایه و کارم پێ بسپاردایە.

لەوتەیهکی تردا عومەر دەلی (من ولی من أمر المسلمین شیئاً، فولی رجلاً لمودة أو قرابة بينهما، فقد خان الله ورسوله والمسلمين) واتە: کێ بیٲتە کار بەدەستی موسلمانان و پاشان کەسیڭ دايمەزینێ لەبەر خۆشەویستی یان خزمایەتی، ئەو ھیانەتی لەخواو پیغەمبەر و موسلمانان کردووە.

جاری وا ھەبوو خۆشەویستی عومەر کەسیڭی بۆماوھی سالیڭ دەخستە ژیر چاودیرییەو، ئنجا ئەگەر دلنیا بوایه لەباشیە کە، کاری پێدەسپارد.

ھوزەیفە ی کۆری یەمان تاقەکەس بوو کە خۆشەویست (د.خ) ناوی دوو پووھەکانی پیتوتبوو، بۆیە عومەر دەوروخولی دەدا و تکای لێدەکرد کە ئاگاداری بکات لەوھی کە دوو پوو لەناو کاربەدەستەکانیدا ھەبی. ئەویش دەییووت خۆت بگەری و لییان بکۆلەرەو. عومەریش زۆر دەگەراو چاودیری دەکردن ئەگەر ھەر ئەو ھەندە گومانی بکردایە لەکەسیڭ زوو لای دەبرد و لەکاری دەخست.

ناشکرایه کاربه دهستی خراب به لایه کی گه وره به بۆ موسلمانان، بۆیه خوشه ویست (د.خ) ده فهرمویت: (اذا ضُيعت الامانة فانظر الساعة) ، نه گه ر نه مانه ت زایه کرا چاوه رپی هاتنی قیامه ت بن، و ترا: چۆن نه مانه ت نامیئی وزایه ده کریت؟ فه رموی: (اذا اسند الامر الى غير اهله فانظر الساعة) واته: نه گه ر کاروبار درایه ده ست که سانی لیئه هاتوی هیچ له بارا نه بوو، نه وا چاوه رپی هاتنی قیامه ت بن.

هه شته م: درگاندنی نهیئی خه لگی ناپاکیه، خوشه ویست (د.خ) ده فهرمویت:

(اذا حدث الرجل ثم التفت فهي أمانة) ترمذی، واته: نه گه ر که سیك قسه به کی لاکریدیت و حه زی نه کرد به که س بلئی نه وه نه مانه ته له لات. مه گه ر له چه ند حاله تیکدا نه بیئت، خوشه ویست (د.خ) ده فهرمویت: (المجالس بالأمانة الا ثلاثة مجالس: سفك دم حرام، أو فرج حرام، أو اقتطاع مال بغير حق) نه بوداود، واته: قسه ی مه جلیس نه مانه ته مه گه ر سه مه جلیس نه بیئت، کۆپو مه جلیسیک که خوینیکی نامه قی تیا ریژرابیئت، یان زینای تیا کرابیئت، یان مالیکی به ناهه ق تیا خورابیئت. واته له وشوینانه دا نه گه ر که سیك ناماده بوو وه داوای شایه تی لیکرا، پیویسته هه ق بلئی وهیچ نه شاریته وه.

نویه م: خوشه ویست (د.خ) له کاتی به ریکردنی که سیك یان سوو پایه کدا دهی فهرموو: (استودع الله دينك، وامانتك وخواتيم عملك) ترمذی، واته: ئاین و نه مانه ت و خاتیمه ی کرده وه تان نه ده مه ده ست نه و خوایه ی که سپارده زایه ناکات.

دهیه م: ده ست پاکی و پاراستنی نه مانه ت پاداشتی گه وره ی هه یه، خوشه ویست (د.خ) ده فهرمویت (ان الخازن المسلم الامين الذي يعطي ما أمر به فيعطيه كاملاً موفراً، طيبة به نفسه فهو أحد المتصدقين) بوخاری و مسلم. واته: نه و موسلمانه ی سه ره رشتیاری خه زینه ی که سیك بیئت و ده ستپاک بیئت و، نه وه ی پیئی ده وتریت که بیبه خشیت، به بی زیاد و که م و به دلخوشیه وه بیبه خشیت و بیداته ده ست نه وانه ی که بۆ دیاریکرون، نه وا نه ویش وه ک خاوه ن ماله که پاداشتی بۆ ده نووسریت.

واته نه وهی هۆکارێکی باش بێت و نه مین بێت له گه یانندی خێرێکدا به که سێک وهک
خاوهن خێره که پاداشت وهرده گریت.

پاریزکاری

(عومهری کوری خه تباب) ره زای خوای له سه ربیته پرسیاری له (ئوبه ی کوری
که عب) کرد، ته قوا چیه؟ نه ویش وتی: ئایا به پێگایه کی درکاویدا نه پویشتوویت؟ عومه
وتی: به ئی، وتی: چیت کرد؟ عومه وتی: خۆم گورج کرده وه و ورد ورد به وریای
رۆیستم، که عب وتی: ده نه وه ته قوايه.

قورئانی پیرۆز باسیکی زۆری پاریزکاری دهکات بۆ نه وهی موسلمانان په روهرده
بکات له سه ر پاریزکاری له گوناوه هه موو نه و شتانه ی که خوا پیتی ناخۆشه.

پله و پایه و گرنگی ته قوا:

(۱) خوای په روهردگار ده فه رمویت: ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ
وَأَيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ النساء: ۱۳۱ / واته: به راستی ئیمه نامۆزگاری نه وانه مان کردوه
که په یامیان بۆ هاتبوو له پیش ئیوه دا و، نامۆزگاری ئیوه شمان کردوه که
له خوابترسن و پاریزکارین. که واته پاریزکاری له هه موو که لانی پیشین داوا کراوه
هه روه ک قورئان له چه نده ها ئایه تدا ئاماژه ی بۆ دهکات:

﴿وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (۱۰) قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ (۱۱)﴾

الشعراء

﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ (۱۰۶)﴾ الشعراء

﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ (۱۲۴)﴾ الشعراء

﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ (۱۶۱)﴾ الشعراء

﴿ إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴾ (۱۷۷) الشعراء

﴿ وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ، إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴾ (۱۷۴) الصافات

﴿ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ، إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴾ (۱۴۳) الشعراء

عيساش (سهلامی خوی لیبیت) فهرمویه تی ﴿ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ

وَاطِيعُونَ ﴾ (۵۰) ال عمران

قورئان له سهر زمانی خو شه ویستیش (د.خ) ده فهرمویت ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ (۱۰۲) ال عمران

(۲) خوی په روه ردگار پاریزکاری کردوته پیوه ری دوور و نزیکی بنده کانی

له خو یوه ﴿ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴾ (۱۳) الحجرات: واته:

چاکترینتان و بهرینترینتان لای خوا نه و که سه یه که پاریزکاری زیاتره..

(۳) باشتین تویشوو له دنیا دا که ه ولی بو بدریت و به ده ست بهینریت بو قیامت

پاریزکاری به ﴿ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُوا يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴾ (۱۹۷) البقرة.

(۴) چاکترین بهرگ پاریزکاری به که مروفی پی جوان بیت و دایپوشیت ﴿ يَا بَنِي

آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ

اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴾ (۲۶) الاعراف: واته: نهی نه وهی ئاده م له ئاسمانه وه بهرگیکمان

بو ناروون که بیپوشن و عه وره تنانی پیداپوشن و جوانتان بکات و، بهرگی

پاریزکاریش چاکتره..

(۵) کرده وهی پاریزکاران و هرده گیریت ﴿ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴾ المائدة ۲۷.

(۶) خو شه ویستانی خوا نه وانن که پاریزکارن ﴿ ان الله يحب المتقين ﴾ التوبه ۷

﴿ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴾ (۶۳)

یونس / واته: خۆشه‌ویستان و دۆستانی خوا ناترسن و دلته‌نگ نابن له دنیاو ناخیره‌تدا،
ئه‌وکه‌سانه‌ی که بپوادار و پارێزکارن.

(۷) قورئان بپرخه‌روه و رینماییه بۆ پارێزکاران ﴿وانه لتذکرة للمتقين﴾ الحاقه

٤٨، ﴿ذک الکتاب لاریب فیه هدی للمتقین﴾ البقرة: ٢

(۸) پارێزکاران له فیللی شه‌یتان رزگاربان ده‌بیت ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ

مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾ (٢٠١) ﴿ الاعراف، به‌راستی ئه‌وانه‌ی

که‌پارێزکارن، هه‌رکاتیک خه‌یاڵیک له‌لایه‌نی شه‌یتانه‌وه بۆیان بیت و پالیان پێوه‌بنی

به‌ره و هه‌واو ئاره‌زوو، گورج خوای په‌روه‌ردگاربان بیر ده‌که‌وێته‌وه و په‌نای پێده‌گرن

و خواش به‌رچاو روونیان ده‌کات و هۆشیاریان ده‌کاته‌وه و نایه‌لی شه‌یتان له‌خشته‌یان

به‌ریت.

(۹) هه‌موو بیناکردنیک له‌سه‌ر غه‌یری پارێزکاری ده‌پوخیت و خاوه‌نه‌که‌شی

ده‌خړیته‌ دۆزه‌خه‌وه و سزای سه‌خت ئه‌دریت ﴿أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ

وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شِقَاٍ جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارٌ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا

يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ (١٠٩) ﴿ التوبة، واته: ئایا که‌سێک ئایینی خۆی دامه‌زاندبیت

له‌سه‌ر ته‌قوا و ترس له‌خوا، وه‌کو یه‌کیک وایه که‌بینای خۆی دانابیت له‌سه‌ر که‌ناریکی

وا ئاوی لافاو دریبیتی و نزیک بیت هائیستا یا تاویکی تر بپوخیت به‌وکه‌سه‌وه بۆ ناو

ئاگری دۆزه‌خ؟!

(۱۰) سه‌رکه‌وتن و یارمه‌تی خوا و پاشه‌ رۆژ بۆ پارێزکارانه، ﴿واعلموا ان الله مع

المتقین﴾ التوبة ٢٦ ﴿والعاقبة للمتقین﴾ الاعراف: ٢٨.

(۱۱) رۆزی چاک و ده‌رچوون له‌هه‌موو ته‌نگ و چه‌له‌مه‌یه‌ک به‌سه‌تراوه

به‌پارێزکاریه‌وه، ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾ (٢) ﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ (٣) ﴿

الطلاق: واته: هرکه سيک له خوا بترسيّت و پاريزکارييت، خوا سه رفرای ده کات و رۆزی بۆ ده نيريت له لايه که وه که گومانی بۆی نه چيّت و به ته مای نه بووييت.

ئهمهش بۆ ئه وهی که باش بزانی خوی گه وره به فه زلی خوی له پاداشتی پاريزکارييه که بيدا بۆی نارووه و زیاتر گه رمبی له سه ر پاريزکارييه که ی و سوپاسی خوی له سه ر بکات.

(۱۲) پاريزکاران هق و ناهق له يه ک جيا ده که نه وه و به رچاويان روونه: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (۲۹)﴾ الانفال: واته: ئه ی ئه و که سانه ی بروتان هيناوه ئه گه ر خوتان بپاريزن له گوناوه له خوا بترسن، خوا رووناکیه کی وا ده خاته دلئانه وه که هق و ناهق له يه ک جيا بکه نه وه و گوناوه کانيشتان داده پۆشی وليتان خوش ئه بيت و، خوا خاوه ن فه زل و چاکه يه کی گه وره يه .

(۱۳) چاکبوونی نيش بۆ پاريزکارانه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا (۷۰) يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا (۷۱)﴾ الاحزاب: واته: ئه ی ئه و که سانه ی بروتان هيناوه له خوا بترسن و قسه يه ک بکه ن که راست و ته واوييت، خوا کرده وه کانتان بۆ باش ده کات و له گوناوه کانتان خوش ده بيت، کی گوپرايه لی خوا و پيغه مبه ره که ی بيت سه رکه وتووه به سه رکه وتنيکی گه وره و باش له دنيا و قيا مه تدا... هه روه ها خوی گه وره کاريان بۆ ئاسان ده کات ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ الطلاق: ۴.

(۱۴) له رۆزی قيا مه تدا پاريزکاران پله وپايه يه کی به رزيان هه يه و، له چه ند به هه شت و سه رچاوه يه کدا ئه وه ی په روه ردگاريان پييدا و ن وه ريده گرن، ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (۱۵) أَخْذِينَ مَا أَرَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ (۱۶)﴾ الذاريات.

پیناسه کانی ته قوا:

پیناسه ی یه که م / بسم الله الرحمن الرحيم ﴿ الم (۱) ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى
لِّلْمُتَّقِينَ (۲) الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (۳) وَالَّذِينَ
يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَيَالْآخِرَةَ هُمْ يُوقِنُونَ (۴) أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ
رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۵) ﴿ البقرة

به ناوی خوای به خشنده ی میهره بان، نه لف لام میم، نه م قورثانه هیچ گومانیک ی تیا
نیه، ریبیشانده ری پاریزکارانه نه وانه ی:

ا - بروا ده هینتن به شتی نادیار. ب - نویژ ده که ن.

ج - له وه ی که کردوومانه به رۆزی بیان به ختی ده که ن.

د - بروایان هیه بهو بهرنامه یه ی که بۆ تو نیدراوه و بهو بهرنامه یه ی که پیش تو
نیدراون.

ه - بروایان هیه به رۆژی دوایی. نه وانه له سه ر ریی راستن له لایه ن
بهروه ردگاریانه وه و، هر نه وانن سه رفراز.

پیناسه ی دووهم / ﴿ لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ
آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ
وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (۱۷۷) ﴿ البقرة: واته: چاکه نه وه نیه که پوویکه نه
رۆژه لات و رۆژتاوا، به لکو چاکه، چاکه ی که سیکه که:

ا- برپای بییت به خوا، به روژی دواپی، به فریشته، به نامه ناسمانیه کان و به پیغه مبه ران.

ب - دارایی خوی بیه خشیت، له گهل نه وه شدا که خوشی ده ویت، به خزمان و هه تیوان و بیته وایان و ریویاران و سوالکهران و، له ریی نازادکردنی کویله دا.

ج - نویژ بکات و زه کات بدات.

د - په یمان به جی ده هینن کاتیک په یمان نه دهن.

ه - خوراکرن له کاتی نه بوونی و ناخوشی و جهنگدا، نه وانن که راستیان کردوه و هر نه وانن که پاریزکارن.

پیناسه‌ی سییه م /

نایه تی ﴿ قُلْ أُوْنِبْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِالْعِبَادِ (١٥) الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (١٦) الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ (١٧) ﴾ ال عمران

به دواپی نایه تی ﴿ زَيْنٌ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ (١٤) ﴾ ال عمران: هاته خواره وه، که ده فه رموی: رازینراوه ته وه و جوان کراوه له ده روونی خه لکیدا ناره زووی نافره ت و بوونی نه وه ی نیرینه و خاوه نیتی نالتون و زیوی زقد و زه به نده و نه سپی چاک و ره سهن و (هوکانی هاتوچو) هه روها مالآت و زه وی و زاری کشتوکال، نه وانن هه مووی نازونیعمه تی ژیانی دنیان، خوش بیو چاکان شوینی گه رانه وه ی رازاوه و خوشی لای خوی ناماده کردوه که به هه شته.

رازانده‌وهی نه‌وشتانه بۆ نه‌وه‌یه له‌ریی حه‌لاله‌وه به‌ده‌سته‌یه‌تیرین و ژیان به‌رده‌وام بیته. عومه‌ری کوپی خه‌تتاب که نه‌م ئایه‌ته هاته خواره‌وه فه‌رمووی: (الآن وقد زینت لنا یارب). په‌روه‌ردگارا نه‌وشتانه‌ت بۆ رازاندوینه‌ته‌وه. (چاره‌مان چی‌یه؟!)

په‌روه‌ردگاریش ئایه‌تی به‌دوادا ناره‌ده‌خواره‌وه بۆ زیاتر روونکردنه‌وه‌ی مه‌سه‌له‌که و فه‌رمووی: ﴿قل: اُوْنبئکم بخیر من ذلکم. هتد﴾ واته: ئه‌ی محمد (د.خ) پێیان بلی: ئایا هه‌وایی چاکتر له‌و ناز و نیعمه‌ته‌تان پێ رابگه‌یه‌نم!؟

بۆ نه‌وانه‌ی پارێزکارن، لای په‌روه‌ردگاریان باخه‌کانی به‌هه‌شت ئاماده‌یه بۆیان که‌چه‌نده‌ها رووبار به‌ژێر ده‌رخته‌کانیدا و به‌به‌رده‌م کۆشکه‌کانیدا ده‌روات، هاوپی له‌گه‌ل ژیانی نه‌بپاوه له‌گه‌ل هاوسه‌رانی پاکیزه‌دا و به‌ده‌م هه‌ستکردنی به‌رده‌وام به‌ره‌زانه‌ندی په‌روه‌ردگاری ئازیز، بێگومان نه‌خوایه بینایه به‌به‌نده‌کانی. (ئنجنا قورئان باسی پارێزکاران ده‌کات).

ا - نه‌وانه‌ی ده‌لێن په‌روه‌ردگارا به‌راستی ئیمه‌ باوه‌رمان هیناوه، ده‌ له‌گه‌ناوه‌کانمان خۆش ببه و له‌ئاگری دۆزه‌خ بمانپاریزه.

ب - ئه‌و پارێزکارانه‌ خۆپاگرن و، راستگۆ و خواپه‌رستن و، مال و سامان ده‌به‌خشن و له‌به‌ره‌به‌یانه‌کاندا داوای لیخۆشبوون ده‌که‌ن.

پێناسه‌ی چواره‌م/

﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ (۱۳۳) الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (۱۳۴) وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ لَنْ يَسْرِ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ (۱۳۵) أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ

﴿ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴾ (۱۳۶) ﴿
 ال عمران

واته: به پهلبن و پیشبرکی بکن تا دهگنه لیخوشبوونی پهروهردگارتان و بههشتیک که پانیه کئی به هیندهی ناسمانه کان و زهوی یه و ناماده کراوه بو پاریزکاران. (سیفاته کانی پاریزکارانیش) .

۱ - نهوانه ی له خوشی و ناخوشیدا، له هه رزانی و گرانیدا مالی خویان ده به خشن و، رق و کینه ی خویان ده خونوه و خوگرن و، له خه لکی خوش ده بن و لیبوردهن و، خوی میهره بانیش چاکه کار و چاکه خوازانی خوش ده ویت.

ب - نهوانه ش که تاوان و گوناھیکیان نه جامدا، یان سته میان له خویان کرد، خوا دیته وه یادیان و داوی لیخوش بوون ده کهن، جاکئ هه یه که له گوناھان خوش بییت جگه له خوا؟! ههروه ها له سهر گوناھو تاوانیان به ردهوام نابن، له کاتیکدا ده زانن نه وه تاوانه .

نهوانه پاداشتیان لیخوشبوون و لیبوردهنه له لایه ن پهروهردگاریانه وه له گه ل باخه کانی بهه شتدا که چهن دان رووبار به ژئر درهخت و به به ردهم کوشکه کانیاندا ده روات و ژیانی هه میشه یی تیایدا ده به نه سهر، نه م به هره یه پاداشتیکی زور چاکی کوششکارانه (که هه ولی به ده سته یانی ره زامه ندی پهروهردگاریانه) .

پیناسه ی پینجه م /

﴿ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ (۴۸) ﴿ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴾ (۴۹) ﴿ الانبیاء

نه م پیناسه یه دوو سیفته ی پاریزکاران باسده کات:

۱ - نه و پاريزكارانه له خوا د ترس هره به غيب و بهی نه وهی ببينن.

ب - هره وها له روژي دوايي د ترس.

پيناسه‌ی شه شه م /

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (۱۵) أَخَذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ (۱۶) كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (۱۷) وَيَالِ الْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَفْهِرُونَ (۱۸) وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلْسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (۱۹)﴾ الذاريات

سيفاته كانس پاريزكارانيس له م پيناسه يه دا:

۱ - چا كه كارن و شهرم ده كه ن له خواو ده زانن كه خوا چاوديره به سهر يانه وه.

ب - شه و خه ريكي شه ونويزن و كه م ده خون.

ج - له به ره به ياندا داواي ليخوشبون ده كه ن له خوا.

د - له مال و سامانيان به شي مه زار و بينه وايان ده دن.

پيناسه‌ی حه و ته م /

﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾ الاعراف
۲۰۱، واته: نه وانه‌ی كه پاريزكارن نه گه ر خه يالتيك له شه يتانه وه لتيان بدات و پاليان
پيوه بنيت بؤ هه واو ئاره زوو، گورج بيرله خواي په روه ردگار ده كه نه وه و په ناي
پيده گرن، خواش زوو حاليان چاك ده كات و بهرچاو روشنيان ده كات.

نه م حه و ته پيناسه يه زوربه‌ی سيفاته كاني پاريزكاراني تيا باسكراوه هه تاوه كو
بهوادار چاويان ليتكات و هه و لبدات بگاته نه و پله و پايه به رزه.

ریگاکانی گه یشتن به پاریزکاری:

ریگاسی به کهم:

﴿وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ (۱۱۳) طه: واته: نابه و شیوه به نیمه قورئانیکی عه ره بی و پاراوو ره وانمان دابه زاندووه و جوړه ها هه پره شه مان تیدا باس کردووه، بۆ نه وهی له خوابترسن، یاخود ببیته هوی نه وهی که یاداوهریان تیدا به دبیهینیت.

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (۱۵۳) الانعام: واته: نه مانه ی که له قورئاندایه ریگای راستی منن، نیوه په پیره ویان بکن و، مه که ونه شوینی هه واو ناره زوو ریپازی تر، چونکه نیوه دوور ده خاته وه له ریگای راستی خوا، نه م ناموزگارینه مان کردوون، به لکو خوتان بیارینن له گونا هو سزای خوا.

که واته خویندنه وهی قورئان و تیگه یشتنی و په پیره وی کردنی ده بیته هوی دروست بوونی پاریزکاری.

پیکاسی دووهه م:

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا زَادْنَاهُمْ هُدًى وَأَتَّامْنَا تَقْوَاهُمْ﴾ (۱۷) محمد: واته: نه وکه سانهی که شاره زای هه ق بوون و ریپازی هیدایهت و نیمانیان گرتوته بهر، خوی گه وره رینمایوی و هیدایهتی بۆ زیادکردن و پاریزکاری پیبه خشین.

مروؤ پاش نه وهی قه ناعهت به م ناینه ده کات و بپروایه کی لا دروست ده بیته و ننجا خه ریکی نیسلامه تی ده بیته، قوناغی تر دیت به دوایدا. که نه ویش زیاتر چه سپاندنی نیمانه له دلدا و دوی نه ویش رویشتنه به ره و پله ی (نیحسان) واته هه سترکردنی

به چاودیری خوا و شهرم کردن له ناهه رمانی و سه ریچی، پاشان پله ی پاریزکاری و
ئنجا پله ی سوپاسگوزاری. هتد.

تیگه یشتن له پله کانی ئیمان مه سه له به کی زۆر گرنگه و له (مدارج السالکین) ی (ئیبین
قهیم) دا باسی زیاتر له شهست پله و پایه ی ئیمانی کراوه که هه ق وایه باشتر لیبان
شاره زابین. ئاشکرایه که سیک بۆ نمونه مانای خۆشه ویستی نه زانی چون ده توانی
خۆشه ویستی خوا و پیغه مبه ر و ئیسلام و موسلمانان له خۆیدا فه راهه م به یئیت؟

ریکاس سینه م :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴾ (۱۸۲) البقرة: واته: ئه ی ئه وانه ی که بپرواتان هیناوه رۆژووتان له سه ر
فه رزکراوه هه روه ک چون له سه ر ئه وانه ی پیش ئیوه فه رزکراوو، به لکو ببیته مایه ی
پاریزکاریتان، که واته رۆژوو به کیگه له هۆکاره سه ره که کانی گه یشتن به پاریزکاری.

ریکاس چواره م :

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (۲۱) البقرة: واته: ئه ی خه لکینه ئه و خوا به ی خۆتان بپه رستن که ئیوه و ئه وانه ی پیش
ئیوه ی دروست کردوو به لکو به و په رستن به گه نه پاریزکاری، که واته خوا په رستی
به گشتی ریکایه بۆ گه یشتن به پاریزکاری.

وه ک پیشتر باسمانکرد پاریزکاریش به کیگه له پله کانی دینداری و مروفه ده بات به ره و
پله به کی تر که ئه ویش پله ی سوپاسگوزاریه قورئان ده فه رمویت: ﴿ فاتقوا الله لعلکم
تشکرون ﴾ ال عمران / ۱۲۲ که ئه مه ش پله به کی به رزه و هه ول و ماندوو بوونی ده وی و
که سانیکه که م پی ده گن ﴿ وقلیل من عبادي الشکور ﴾ السبا: ۱۲.

پیغمبر (د.خ) بؤ گیشتن به م پله یه نه وهنده شه ونویژی کرد تا ناوی پیی داهات، جاریک هاوسه ریکی پیی وت: بؤچی نه وهنده خۆت ماندوو ده که بیت له کاتی کدا خوا له گونا می به رو دوات خۆش بووه، فه رموی: ﴿ افلا اکون عبداً شکوراً ﴾ بوخاری.

دامه زراوی

قورئان ده فه رمویت: ﴿ وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا (۱۶) لِنَقْتَنَّهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا (۱۷) ﴾ الجن: واته: نه گه ر دامه زراو بوونایه له سه ر ری راست، بارانی زۆر و به سوودمان به سه ریاندا ده باراند، تا تاقیان بکهینه وه، هه رکه سیک روو وه رگیزیت له یادی خوی خوی ده یخاته ناو سزای سه خته وه.

سوفیانی کوپی عبدالله پرسیا ری له خۆشه ویست (د.خ) کرد و تی: (قل لي في الاسلام قولاً لا أسأل عنه احداً غيرك، فقال: قل أمنت بالله ثم استقم) مسلم، واته: شتیکی وام پیتلی له ئیسلامدا که ئیتر پتویست نه کات پرسیا ر له که سی تر بکه م، نه ویش فه رموی: بلی باوه رم هیناوه و پاشان دامه زراوبه له سه ری.

قورئانی پیروژ رینمای خۆشه ویست (د.خ) و موسلمانان ده کات و ده فه رموی ﴿ فَاَسْتَقَمْ كَمَا أَمَرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْفُوا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (۱۱۲) وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ (۱۱۳) ﴾ هود:

واته: نه ی (محمد) (د.خ) چۆن فه رمانت پیدراوه، هه روا به و به راست و به ریکی فه رمانه کان به جیبهینه، هه روه ها نه و که سانه ش که له گه ل تۆدان و گه رپاونه ته وه بؤ لای خوا و ته و به بیان کردوه، نه که ن له سنووری فه رمانی خوا ده ریچن، چونکه به راستی نه و زاته بینایه به و کرده وانه ی که ده یکه ن. نه که ن مه یلی دلتان له گه ل نه وانده دا بیت

که ستمیان کردوه و له خوا یاخی بوون، چونکه ئه وکاته ئاگر ده تانسوتینیت، که سیش بیجگه له خوا پشتیوانتان نابیت، له وه ودواش یارمه تی نادرین.

ئین عه بیاس ده لێ: هیچ ئایه تیک ئه وه نده ی ئه م ئایه ته قورس وگران نه بوو له سه ر خۆشه ویست (د.خ).

پرسیارکرا له خۆشه ویست (د.خ) که بۆچی ئاوا زوو پیر بوویت؟ له وه لامدا فه رموی: سوورته تی هود و ده سته خوشکانی پیریان کردم. که مه به سته ی ئه و ئایه ته و ئه و ئایه تانه یه که باسی قیامه ت ده که ن.

په روه رده ی قورنانی

قورنانی پیرۆز چاودیربوو به سه ر هاوه لانه وه، په یوه نده ی به رده وام هه بوو له نێوان ئاسمان و زه ویدا، چی روویده دا زۆریه یان قورنانی تیشکی ده خسته نه سه ر و روونی ده کردنه وه و راسته وخۆ په روه رده ی ده کردن. ها فلان تو ئه م خه یالانه هات به دلته، ئه ی تو نه بوویت فلانه کارت کرد، ئه وه ش راست و دروستی کاره کانتانه. ئه ی ئیوه په یمانده رانی ژیر دره خته که خوا ده زانیت چی له دلته ناده یه، خوا لیتان خۆش بووه.

هاوه لان چه ند به خته وه ر بوون، چون له خۆشیا بالیان نه گرتوه؟! چون له خۆشیا شامه رگ نه بوون؟ ئیمه ئیستا پاش نزیکه ی ۱۴۳۵ سال ئه و ئایه تانه ئه خوینین که له سه ر ئه و خوا پیداوانه هاتوونه ته خوارێ، سه رسام ده بین، ئاواتیان پیده خوازین. ئیمه دلخۆش ده که بین به ئایه تیکه وه ﴿انّ الله یدافع عن الذین آمنوا﴾ الحج: ۳۸ خودا داکۆکی له بپواداران ده کات، ده لێین ئیمه ش خۆمان به بپوادار ده زانین (ان شاء الله) ئیمه ش ده گریته وه! باشه نه گه ر ئه و ئایه ته له سه ر من یان تو به تاییه ت به اتایه ته خوارێ، چون دل به رگه ی ده گری؟!!

هاوه لان باش له م په یوه نده ی راسته وخۆیه ی ئاسمان و زه وی و دابه زینی جویرائیل تیگه یشتبوون، بۆیه پاش وه فاتی خۆشه ویست (د.خ) ئه بویه کر و عومه ر چوون بۆ

سەردانی ئوم ئەیمەن، ھەرکە چاوی بەمان کەوت زۆرگریا، پێیان وت: بۆچی دەگریت؟
 مەگەر لای خوا باشتر نیە بۆ پیغەمبەر (د.خ) ؟
 ئەویش وتی: دەزانم لای خوا باشترە بۆی لەم دنیاوە، بەلام بۆ بچرانی وەحی
 دەگرم لە ئاسمانەو. ئەوانیش بەم قسە بەی کەوتنە گریان! (موسلیم).

گرنگی دامەزراوی لەژیاندا:

لەژیاندا کۆسپ و تەگەرە و رێگر زۆرن، وەك نەفس و شەیتان. کەشەیتان ھەمیشە
 لەرێ نەفسی (الامارة بالسوء) ھوہ فرماندەدات بەخرابە، مەگەر ئەو کەسە جەلەوی
 نەفسی باش بگرت و خوای گەرەش یارمەتی بدات و دەروونی پەرەردەبکات و
 بێتە نەفسیکی لۆمەکار (النفس اللوامة) و لەسەر ھەموو کاروکردەوہ بەک لۆمەیی خۆی
 بکات و بەخۆیدا بچیتەوہ. ئنجا زیاتر ھەول بەدات و بەرەو نەفسی (المطمئنة) ی دلتیای
 ئارام بچیت.

قورئان دەفرمویت ﴿ اِنَّ النَّفْسَ لَآمَارَةٌ سَوِيَّةٌ ۖ اِلَّا مَآرَجِمَ رَبِي ﴾ یوسف: ۵۳
 شەیتان بەھەموو شیوہ بەک ھەول و کۆشش دەکات بۆ فریودانی مرۆف، ھەر لەبەکەم
 ساتی لەدایکبوونیوہ سیخورمەیی لێدەدات و خۆی پێدەناسینیت و دەیخاتە گریان،
 پاشان تا کۆتا ھەناسەیی ژیانی کۆلی لێنادات.

پیاوچاکێک لەسەرەمەرگدا زۆر دەترسا لەخلیسکان و لادان. پێیانوت: بۆ ئەمەندە
 دەترسیت خۆ تۆ چاکەکار بوویت لەژیاندا؟ ئەویش وتی: چۆن نەترسم، ئەم چەند
 ساتەیی کۆتایی ژیاکم دوا فرسەتی شەیتانە و زۆر ھەولێدەدات زەفرم پێبەریت و
 لەدەستی قوتار نەبم.

شەیتان شەو روژ لە هەولدايه و، لە خەویشدا واز لە مەرۆڤ ناهێنێ، پیاویک پرسیاری کرد
 لە حەسەنی بەسری: ئایا شەیتان دەخەوێت؟! ئەویش لەو لەمدا وتی: جابرا گەر
 بنووستایە پشوو یە کمان دەدا!

ژن و منال و پاره و سامانی شە مەرۆڤ سەرقال دەکەن و شەیتان بە هۆیانە وە مەرۆڤ
 لەرێ لا ئەدات ﴿ ان من ازواجکم و اولادکم عدواً لکم فاحذروهم ﴾ القابن: ۱۴ واتە
 هەندێ لە ژن و منالتان دوژمنتان و بەرەو دنیا پەرستی و دوور لە خواییتان دەبەن،
 تاگاداری خۆتان بن و لەرێ لامە دەن.

دیاره خۆشویستنی مال و منال لە فیترە تدايه و جوانی ژبانی دنیان، باشترین
 پالپشتیشن ئەگەر گوێ پرايه لی فەرمانی خوابن، خۆشەویست (د.خ) دە فەرموێ: (الدنيا
 متاع وخير متاعها المرأة الصالحة) .

گرتگی دامەزراوی لە سەرە مەرگ و ئاخیرە تدا:

سەرەنجامی دامەزراوی مژدە ی خۆشی فریشتە کانه بۆ بپرواداران، کە پێیان دەلێن
 مەترسن لە داها توتان و خەم مەخۆن بۆ رابردوتان و، بچنە ئەو بەهەشتە ی کە
 پەیمانتان پێدرا بوو، ئیمە دۆست و هاو لەتانی لە دنیا و قیامە تدا. لە بەهەشتا چی
 ئارە زووبکەن هە یە و، چی داوابکەن ئامادە یە بۆتان بە فەرمانی پەرور دگاری
 لیتخۆشبووی مېهرە بان ﴿ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا
 تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ (۳۰) نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ (۳۱) نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ
 رَحِيمٍ (۳۲) ﴾ فصلت

زەیدی کوپی ئەسەلم دەلێت: فریشتە کان لە سەرە مەرگ و لە قەبر و لە کاتی زیندوو
 بوونە وە دا مژدە دەن بە بپرواداران.

جوړه کانی دامه زراوی:

۱ - دامه زراوی له ټيکنه پيشتندا:

نهمه ش به وه دپته دی که بزاین (وحی) بنه رت و سه رچاوه یه و رووناکیه بؤ عه قلّ چاو، بویه قورنایی پیروز ده فهرمویت: ﴿ لا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ الحجرات ۱، واته: بیروبوچوون و هه واو ناره زووتان مه خنه پیش فهرمانی خوا و پیغه مبه ره وه، خوشه ویستیش (د.خ) ده فهرمویت ﴿ لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئتُ به ﴾ واته: که سی له نیوه بروادار نیه، تاوه کو هه واو ناره زووی شوینکه وتووی نه و بهرنامه یه نه بیته که هیناومه و پیم راگه یاندوون.

خوشه ویست (د.خ) به عه بدوللای کوری مه سعودی فهرموو (نه زانی کی زانترین که سه؟) نه ویش وتی: خواو پیغه مبه ره که ی باشر ده زانن. فهرمووی: ﴿ فاعلم الناس أبصرهم بالحق اذا اختلفت الناس، وان كان مقصراً في العمل ﴾ حاکم ۴۸۰/۲ که واته زانترین که س نه وه یه که له کاتی فیتنه و ناشووب و سه ر لی ټيکنچوونی خه لکیدا به رچاووی روونبی و به ناسانی بتوانی هق و ناهق لیك جیابکاته وه و ده مارگیری بؤ رایه ک و بوچوونیک وای لینه کات له هق لابدات، چونکه به داخوه موسلمانان و هه بووه که ده مارگیری مه زه بی وای لیکردوه بلیت (نه گهر نایه ټيک یان فهرمووده یه ک پیچه وانهی بؤ چوونی نیامه که م بیته نه و ته نویلی نایه ت و فهرمووده که ده که م تابگونجیت له گه ل رای نیامه که مدا) .

ده بی بزاین که هه مووکه س ده کری قسه ی وه ریگیری یان بدریته دواوه، ته نها پیغه مبه ر (د.خ) نه بی، چونکه ته نها نه وه که (معصوم) ه و هه رچی ده لی (وه حی) یه و له خواوه یه ﴿ وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحى يوحى ﴾ (النجم) .

له زه مانان خوشه ویستدا (د.خ) ده سته یه ک له موسلمانان چوون بؤ نه نجامدانی کاریک، له ریگا له گه ل فهرمانده که یاندا ټيکنچوون، نه ویش ویستی تاقیان بکاته وه، بویه

ئاگرىكى پىكرىدەنەوۋە ۋە فرمانى پىدان كە بچنە ناۋئاگرە كەوۋە، ئەوانىش وتيان: ئىمە لەتاۋ ئاگرى دۆزەخ بېرومان ھىناۋە، ئىستا چۆن بچىنە ئاگرەوۋە ۋە فرمانە كەيان شكاند. كە گەپانەوۋە خزمەت پىغەمبەر (د.خ) ۋە بۆيان گىپراپەوۋە، ئەوئىش فرمىۋى: بچوئاپەتە ناۋپەوۋە لىي نەدەھاتنە دەرى، چۈنكە (انما الطاعة في المعروف) .

خالىكى تىرىش ھەيە زۆر گرنگە ۋە دەبى ئاگادارى بىن ئەوئىش ئەوۋەيە كە ھەمىشە ھەق بىكرىت بەپىۋەر بۆ ناسىن ۋە ھەلسەندىگاندى خەلكى، نەك خەلكى بىكرىتە پىۋەر بۆ ناسىنى ھەق.

۲ دامەزراۋى لەپەرستشدا:

قورئانى پىرۆز لۆمە ۋە سەرزەنشتى ئەۋكەسانە دەكات كە خواپەرستىيە كەيان مۆلەقە ۋە دامەزراۋىن ۋە دەفرمىۋىت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ (۱۱)﴾ الحج:

ۋاتە: كەسى ۋاھەيە خواپەرستى دەكات لەسەر بەردىكى مۆلەقى قەدپالى شاخىك، ئەگەر توۋشى خىر ۋە خۆشى بوۋ دلى پىي خۆشە، خۆ ئەگەر توۋشى تاقىكرىدەنەوۋەيەك ھات ھاۋسەنگى خۆي لەدەستدەدات ۋە سەرەنرى دەبى ۋە دەكەۋىتتە خوارەوۋە، بەمەش خەسارەتمەندى دنيا ۋە قىيامەت دەبىت، كە بەراستى ئەوۋەيە زىان لىكەوتنى راستەقىنەي روۋن ۋە ئاشكرا.

ئەم ئايەتە دەربارەي ھەندىك غەرەبى كۆچەرى ھاتۆتە خوارەوۋە، كە ھاتن لەمەدەنە جىگىرېوۋن، جا ھەركاميان ساغ ۋە دروست بوایە ۋە ماينەكەي بزايە ۋە ژنەكەي كۆپى بېۋايە، دلئارام دەبوۋ، دەپووت: لەۋكاتەوۋە كە ھاتومەتە سەر ئەم ئايىنە لەچاكە زىاتر توۋشى ھىچ نەبوۋم، بەراستى ئايىنىكى چاكە، بەلام ئەگەر يەككەي حالەكەي بەپىچەۋانەوۋە بوایە دەپووت: لەۋكاتەي ھاتومەتە سەر ئەم ئايىنە لەخراپە زىاتر

تووشی هیچ نه بووم (هروهك ئاینه كه شووم بیت) ، بویه وازی ده هیناو له دین وهرده گه پرا.

له گهرمه ی جهنگی یه رموكدا، نامه ی عومه رگه یشته ده ست خالید كه سه ركردایه تی سووپا كه بداته ده ست (ئوبوعوبه ییده) ، ئه ویش وهك خواناسیگی به ئه مه کی دامه زرا و هاوسهنگی خۆی له ده ست نه دا و وتی: (من له پیناوی عومه ردا ناچه نگم، به لكو له پیناوی خوای عومه ردا ده جه نگم) .

به لئی خالید وهك له بواری سه ریازیدا سه ركه وتنی زۆری به ده ستهینا له بواری جهنگی ده روونی خۆشیدا سه ركه وتنی به ده ستهینا و زال بوو به سه رییدا، كه ئه مه ش دیاره کاریگی ئاسان نیه و خه لكانیگی زۆر هه ن له بانگه وازدا نهك به له سه ركار لابردن به لكو ته نها پووگرژیه کیان به سه كه واز له هه مووشتیك بهینن! !

♣ دامه زراوی له خویره وشتدا:

دامه زراوی له سه ر په وشته به رزه كان نیشانه ی برواداری ته واهه، ئاشكرایه شه یتان هه رده م له هه ولدایه بو تیکدانی نیوان خه لکی و ئازاوه نانه وه، پیغه مبه ر (د.خ) ده فه رمویت ﴿ ان الشیطان قد ایس أن یعبده المصلون فی جزیره العرب ولکن فی التحریش بینهم ﴾ مسلم

واته: شه یتان بیه یوا بووه له وه ی موسلمانان له نیوه دوورگه ی عه ره بدا بیپه رستن و رازی به وه ی ئازاوه و دووبه ره کی له نیوانیاندا بنیته وه.

قورئانی پیرۆز ده فه رمویت: ﴿ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ﴾ (۵۳) الاسراو: واته: به به نده كانم بلی: چاکترین گوفتار بلین، چونکه شه یتان به راستی ده یه ویت نیوانیان تیکدات، به راستی شه یتان دوژمنی ئاشكرای ئاده میزاده.

جا بۆنه‌وی فرسه‌ت بۆ شه‌یتان نه‌په‌خسینین و نه‌یه‌لین رق و کینه له‌دلماندا بچنی، چاکتروایه دلفراوان و سینه ساف بین به‌رامبه‌ر موسلمانان و هه‌میشه خۆمان به‌په‌وشته جوانه‌کانی ئیسلام پرازینینه‌وه و هه‌رگیز فه‌زل و چاکه‌ی به‌کتری له‌یاد نه‌که‌ین نه‌گه‌ر که‌میش بی‌ت، قورئان ده‌فرمویت: ﴿وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ البقرة: ۲۳۷.. هه‌رچه‌نده ئه‌م ئایه‌ته بۆکاتی جیابوونه‌وه‌ی ئن و می‌رد هاتوه، که‌له‌وکاته ناخۆش و دژواره‌دا، شیر و تیر له‌یه‌ک نه‌سوون و له‌ه‌ق لانه‌ده‌ن، جا دیاره بۆ کاته‌کان و باروژنوه‌کانی تر زیاتر ده‌بی‌ت په‌په‌وه‌ی ئه‌م ئه‌ده‌به به‌رزه بکری‌ت.

هۆکاره‌کانی که‌یشتن به‌دامه‌زراوی:

یه‌که‌م/ پارانه‌وه و داواکردن له‌په‌روه‌ردگار، که یارمه‌تیمان بدات و دامه‌زراومان کات، هه‌روه‌ک چۆن خۆشه‌ویست (د.خ) ده‌یفه‌رموو: ﴿يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك﴾ ترمذی یان ده‌یفه‌رموو: ﴿اللهم يا حي يا قيوم ويا بديع السماوات والارض لا اله الا انت برحمتك استغيث، اصلح لنا شأننا كلها ولا تكننا الى انفسنا طرفه عين او الى احد من خلقك﴾. واته: ئه‌ی خۆای زیندووی به‌ده‌سه‌لات و به‌دیه‌ینه‌ری ئاسمانه‌کان و زه‌وی، هه‌ر تۆ خوایت، په‌نا ده‌گرم به‌میه‌ره‌بانیه‌که‌ت، کاره‌کانمان بۆ چاک بکه و ته‌نها بۆ چاو تروکانه‌نیکیش مه‌مانده‌ره ده‌ست نه‌فسمان و هه‌یج یه‌کی له‌دروستکراوه‌کانت...

دووهم/ وازه‌ینان له‌قسه‌ی زیاد و خۆ خه‌ریک کردن به‌کرداری چاک و به‌سووده‌وه، چونکه قسه هه‌موو که‌س پیتی ده‌وی‌ری‌ت، به‌لام کردار سه‌نگی مه‌حه‌که.

پیاویک هات بۆ لای ئیمام نه‌حمه‌د په‌رسیاری کیشه‌ی (خَلْقِ الْقُرْآن) ی لیکرد که له‌و پۆژه‌دا فیتنه‌یه‌کی گه‌وره‌بوو، ئه‌ویش له‌وه‌لامدا پیتی وت: برام ئه‌و دوعایه ده‌زانی که‌له‌کاتی چوونه ناو مزگه‌وته‌وه ده‌خوینری‌ت، کابرا وتی: نه‌خیر، ئیمام نه‌حمه‌د پیتی وت: ده‌به‌رۆ فیری ئه‌و دوعایه ببه و کاری پیتی بکه، ئه‌وه چاکتر و خه‌یرتره

بۆت، به واتایه کی تر، با ههول بدهین ریزبهندی (اولویه) ی کارمان لینه شیوی، چونکه شهیتان به کیک له فیله کانی ئه وهیه که سیک به سوونه ته کانه وه سه رقالم بکات و فه رزه کانی بیر به ریتته وه.

سینهه / هاوه لی کردنی که سانی وره به رز و دامه زراوو خواناس، هه روه ک قورئان ده فه رمویت: ﴿وكونوا مع الصادقين﴾ التوبة: ۱۱۹، یان عه بدولقادی که یلانی ده لیت؛ (سیروا مع الهمم العالیة) هاوه ل و هاوده می هیممه ت به رزان بن و له گه ل ئه واندا و شان به شانی ئه وان بپۆن به پیدایا.

دوانه که وتن له کاروان مه سه له یه کی گرنکه بۆ که یشتنه مه نزل و پئی ون نه کردن، دکتۆر (محمد اقبال) له هۆنراوه یه کیدا، باس له وه ده کات ئه گه ر بۆ ساتیک که سیک له کاروانیکدا سه رقالم بیت به دپکیکه وه که چوو به قاچیدا بۆ ئه وه ی ده ری به پینی، سه ره له ده بپئی کاروانه که دورکه وتۆته وه و به جییان هیشتوو، به مه ش چه نده ها (میل) رینگاکه ی دورده که ویتته وه و په نگه له برسیتی و تینویتییدا بمریت. یان گورگ بیخوات.

لحظة يا صاحبي ان تغفل

ألف ميل زاد بُعد المنزل

رام نقش الشوك حينما رجل

فاختفى عن ناظره المحمل

چوارهم / خوای گه وره پئی خۆشه ئیمه به به کۆمه ل پوویه پووی دوزمان بینه وه، کاری به کۆمه ل به ره که تی زۆره و زامنی لانه دان و دامه زراوییه. خۆشه ویست (د.خ) ده فه رموی (انما يأكل الذئب من الغنم القاصية) واته گورگ له مه پری

دووره ران ده خوات. ناشکرایه شهیتان له یه کیکه وه نزیکه و له دوانه وه دووره و له سیانه وه زیاتر دوورتره و ناتوانی به ناسانی زه فه ریان پیبهریت و له پی لایان بدات.

دادوهری و ههق بیژی

له قورئان و سوننه تدا گرنگی زۆردراوه به مه سه له ی دادوهری و ههق بیژی، وه ئەم گرنگی پیدانهش بۆ به رژه وهندی تاک و کۆمه له و زۆر گرنگه که له ژياندا په نگ بداته وه، بۆیه له م کورته باسه دا هه ولده دهین تیشک بخهینه سه ری.

۱ - خواوه نند داد په روهره:

خوا یه کیک له ناوه پیروژه کانی (العدل) ه، وشه ی (العدل) به لیفته ره له ده لاله ت کردنیدا بۆ داد په روهری، که چا وگه و له جیاتی وشه ی (العدل) به کارهاتووه، قورئان ده فه رمویت: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (۱۸) **إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ** ﴿ال عمران

واته: خوی گه و ره شایه تی داوه و ده ریخستوو و سه لماندویه تی که به راستی جگه له و هیچ خوی به کی تر نیه که شایانی په رستن بیت، هه روها فریخته کان و خواهن زانسته کانیش (له پیغه مبه ران و زانایان) ، له حالیکدا که ئەم شایه تیدانه هه ق و راست و دانوهری به و هیچ لادانیکی تیانیه، هه ر ئەو خوی به ده سه لات و کاردرسته و، به راستی ئاینی په سه ند کراو لای خوا هه ر ئیسلامه .

له قیامه تیشدا ته رازووی داد دائه نریت و که س مسقاله زه په یه ک زولمی لیتنا کریت ﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ﴾ (۴۷) ﴿الانبیاء

واته: نئمه پیټوره و تهرازووه‌کانی دادپه‌روه‌ری له‌روژی قیامه‌تدا داده‌نئین و، هیچ کس به‌هیچ شیټه‌یه‌ک سته‌می لیتا‌کریت، نه‌گه‌ر به‌قه‌ده‌ر ده‌نکه خه‌رت‌له‌یه‌ک له‌کاری چاک یان خراپ نه‌نجام‌دراپی ده‌یه‌تئینه مه‌یدان، جا نه‌وه‌نده به‌سه بۆ نئمه که ئاوا به‌وردی حساب و لیتپرسینه‌وه نه‌نجام ده‌ده‌ین.

۲- هه‌موو پیټه‌مبه‌ران دادپه‌روه‌رن:

پیټه‌مبه‌ران سه‌لامی خوایان لی بی‌فرمانیان پیدراوه به‌دادپه‌روه‌ری ﴿فَلذٰلِكَ فَاذَعُ وَاَسْتَقَمُ كَمَا اَمَرْتِ وَلَا تَتَّبِعِ اَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ وَاَمَرْتِ لَاعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا اَعْمَالُنَا وَاَكُمُ اَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ﴾ (۱۵) شوری: که‌واته نه‌ی پیټه‌مبه‌ر (د.خ) تو بۆ نه‌م به‌رنامه‌یه بانگه‌واز بکه و پایه‌دار و دامه‌زوايه، هه‌روه‌ک فه‌رمانت پیدراوه و، شوین ئاره‌زووی نه‌وان مه‌که‌وه و به‌ناشکرا بلئ: من باوه‌رم هه‌تاوه به‌و په‌یام و په‌راوه‌ی که خوا ناردوو‌یه‌تی و، فه‌رمانم پیدراوه که‌دادپه‌روه‌ری بکه‌م له‌ناوتاندا.

هه‌روه‌ها قورئان ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَاَلْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيْدَ فِيْهِ بَاسٌ شَدِيْدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيْزٌ﴾ (۲۵) حدید

واته: به‌راستی نئمه پیټه‌مبه‌رانی خو‌مانمان ره‌وانه‌کرد به‌نیشانه و به‌لگه‌ی زۆری روونه‌وه و، نامه‌ی ئاسمانی و تهرازووی دادمان له‌گه‌لدا ناردن، تا مه‌ردووم به‌دادو به‌کسانی کاریکه‌ن له‌گه‌ل به‌کتریدا و، ئاسنمان ناره‌ خواره‌وه که هه‌رچی هه‌زی سه‌ختی جه‌نگی هه‌یه به‌وه و، قازانجیکی زۆری هه‌یه بۆ خه‌لکی و، خوا نه‌مانه‌ی کرد تا ده‌رکه‌وی نه‌و بپوادارانه‌ی که ئایینی خوا و پیټه‌مبه‌ره‌کانی سه‌رده‌خه‌ن، به‌هوی بپوابوونیان به‌غه‌یب، بی‌گومان خوا به‌توانا و زال و بالاده‌سته.

۲ — خوا فرمان دمدات به داد په رومری و ده سټپاکی:

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴾ (۵۸) النساء

واته: خوا فرمانتان پیدهدات به دانه و هی سپارده کان به خاوه نه کانیان و، هر کاتیکیش داوهریتان کرد له نیوان خه لکیدا، داد په روه رانه حوکم بدن، چونکه به راستی خوا به جوانی و ته وای ناموزگاری و فرمانتان پیدهدات، به راستی خوا همیشه و به رده و ام بیسه ر و بینایه.

هه روه ها قورئان ده فه رمویت: ﴿ قل امر ربي بالقسط ﴾ ال عمران: ۲۸ واته: نهی محمد (د.خ) پییان رابگه نه و بلی: په روه ردگارم فرمانی داوه به داد په روه ری.

۴ — داد په رومری له مامه له و کرین و فروشتندا:

﴿ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ﴾ الانعام: ۱۵۲ واته: کیشان و پیوان به پیک و پیکي به کار به یتن و به داد گه ری نه نجامی بدن و فیلی تیمه کن.

له سوورده تی (المطفین) یشدا هه رده شه یه کی سه خت کراوه له وانه ی ته رازو پازی ده کن ﴿ وَيَلِّ لِلْمُطَفِّينَ (۱) الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ (۲) وَإِذَا كَالُواهُمْ أَوْ وَزَنُواهُمْ يُخْسِرُونَ (۳) أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ (۴) لِيَوْمٍ عَظِيمٍ (۵) يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ (۶) ﴾ واته: وای بۆ ته رازو بازان، نه وانه ی که پیوانه بکن له سه ر مالی خه لکی به ته وای و هری ده گرن و، کاتیکیش بویان پیوانه یان کیشانه بکن که میان ده دهنی، نایا نه وانه نازانن که زیندوو ده کرینه وه، له روزیکي گه ورده دا، روزیک که خه لکی له بهر باره گای په روه ردگاری جیهانیاندا ده وه ستن.

۵ - نوابزی کردنی دادپه‌ورانه:

﴿ وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَت إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنَّ فَاءَ ت فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴾ (۹) الحجرات: واته: نه‌گه‌ر دوو کۆمه‌لی ئیماندار شه‌ریان کرد، هه‌ولیده‌ن بۆیه‌کخستن و ناشتکردنه‌وه‌یان، ئنجا نه‌گه‌ر به‌کیکیان ده‌ستدریژی کرد، نه‌وا جه‌نگی له‌گه‌لدا بکه‌ن و وازی لیمه‌هینن تاده‌گه‌رپه‌ته‌وه بۆ لای فه‌رمانی خوا، که‌بریتیه له‌کۆتایی هینانی ئاژاوه و شه‌ر، جا نه‌گه‌ر گه‌رایه‌وه و پازی بوو به‌ناشتی، نه‌وسا دادپه‌روه‌رانه سولحیان له‌گه‌ل بکه‌ن، به‌راستی خوا نه‌وکه‌سانه‌ی خوش ده‌ویت که دادپه‌روه‌رن.

۶ - فه‌رمانه‌وای دادپه‌روهر:

خۆشه‌ویست (د.خ) ده‌فه‌رمویت: (سبعة يظلم الله في ظله يوم لا ظل الا ظله . امام عادل. هتد) بخاری / واته: حه‌وت کۆمه‌ل هه‌ن که خوای په‌روه‌ردگار نه‌یاخاته ژێر سیبهری ره‌حه‌تی خۆیه‌وه، له‌و رۆژه‌دا که هه‌یج سیبهریک نیه بیجگه له‌و سیبهره . به‌که‌م پیشه‌وا و فه‌رمانه‌وای دادپه‌وره‌ر.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت ﴿ ان المقسطين عند الله على منابر من نور، الذين يعدلون في حكمهم في اهلبيهم وماولوا ﴾ مسلم / واته: دادپه‌روه‌ران له قیامه‌تدا له‌خزمه‌ت خوادا ده‌بن له‌سه‌ر مینه‌ری نوور، نه‌وانه‌ی که دادپه‌روه‌رن له‌مال و که‌سوکار و نه‌وانه‌دا که له‌ژێر ده‌ستیاندان.

دادوهری و هه‌ق بیژی و په‌روه‌ده‌ی ئیسلامی:

ته‌نها ئیسلام و په‌روه‌رده‌که‌یه‌تی که بتوانیت وا له‌مرۆف بکات که دادوهر و هه‌ق بیژ بیت به‌رامبه‌ر به‌هه‌موو که‌س و، له‌به‌ر خواو له‌ترسی خوا به‌سه‌ر ده‌روونی خۆیدا زال

بیت و به رژه و هندی به کانی بخاته لاه. نه وه به راستی شتیکی گرانه له سهر دل و ده روون، به تایبته کاتیک راستی له کس و کار یان له خۆت بلّییت، یان به هوی هق وتنه وه خۆت یان که سوکارت تووشی ناپه حه تی و زیانیك بین. قورئان ده فه رمویت:

(۱) ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلَّوْا أَوْ تُعْرَضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا (۱۳۵) ﴾ النساء.

واته: نهی که سانیك که بهواتان هیناوه هه میشه و بهرده وام پایه داربن له سهر دادپه روهری و شایته بن بۆ خوا له سهر هق، هه رچهند نه وشایه تیدانه زیانی خۆتان یان دایک و باوکتان، یان خزمسانی تایبته، جا نه وکه سهی شایه تیه که ی له سهر ده دریت ده وله مه ندبیت یان هه ژار، ئیوه له سهر هق و راستی لامه دن بۆ که سیان، چونکه په روهر دگار له پیشتره و نزیکتره بۆ چاوه دیری نه وانه له ئیوه، واته: مه لئین نه وکه سه هه ژاره با ئیمه لایه نی نه و بگرین، چونکه جاری وا هه یه هه قی ده وله مه نده که یه، یان مه لئین نه وکه سه ده وله مه نده با ئیمه لایه نی بگرین، چونکه جاری وا هه یه هه قی هه ژاره که یه.

که واته هه ی شتیکی دنیایی نابیت کارتانی تیبکات و له راستبیزی و شایه تیدانی هق لاتان بدات و، مه که ونه شوین هه واو ئاره زووتان و، نه گهر زمانتان بگۆین و هه ق نه لئین، یان لادهن و په وه ره گۆین له هق، نه وه خوا ناگاداره به وه ی که ده یکن و، هه موو که س رووبه په وی پاداشتی کرده وه کانی خۆی ده بیته وه.

۲ - ﴿ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (۲) ﴾ المائدة: واته: باکینه و یرق و دوزمنایه تیتان بۆ کۆمه لیک که ری (مسجد الحرام) یان لیگرتن، واتان لینه کات زیاده په وی بکن له تۆله سه ندنه وه دا، و، یارمه تی په کتر بدنه

له‌سەر چاکه و پارێزکاری و یارمه‌تی به‌کتر مه‌دهن له‌سەر گوناوه‌و تاوان، له‌خوا بترسن و پارێزکارین به‌راستی خوا سزاکه‌ی سه‌خته.

۳ - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاَنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (۸)﴾
المائدة: واته: ئه‌ی که‌سانێک که‌به‌پرواتان هه‌یناوه، راوه‌ستاوین له‌سەر هه‌ق و شایه‌تی راستی بده‌ن و، با دوژمنایه‌تیتان بۆ که‌لێک واتان لێنه‌کات که‌دادپه‌روه‌رنه‌بین له‌که‌لێاند، چونکه‌ ئه‌وه‌ نزیکه‌ له‌ پارێزکارییه‌وه، له‌خوا بترسن و پارێزکارین، خوا ئاگاداره‌ به‌کاره‌کانتان.

۴ - ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ الانعام: ۱۵۲ واته: هه‌ق وراستی بڵین و دادپه‌روه‌ربن، ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر ئه‌وه‌ هه‌ق و تنه‌ له‌سەر خزم و که‌س و کاریشتان بکه‌وێت.

له‌هه‌قدا بڕاکه‌ت سه‌ربخه:

په‌روه‌رده‌ی ئیسلامی توانی ئه‌وه‌ فام و نه‌خوینده‌وارانه‌ که‌له‌هۆز و گه‌ل و عه‌شیره‌تیا‌ندا توابوونه‌وه، به‌جۆریکی ئه‌وتۆ په‌روه‌رده‌بکات که‌ هه‌میشه‌ هه‌قبه‌یژین، له‌کاتی‌کدا که‌له‌ناویاندا با‌بوو (انصر أخاك ظالماً أو مظلوماً) واته: بڕاکه‌ت سه‌ربخه‌ و هاوکاری بکه‌ ئه‌گه‌ر سه‌تم‌کاریت یان سه‌تم‌لی‌کراو. تیره‌ و هۆزه‌که‌یان ئه‌وه‌نده‌ لاپه‌ڕۆز بوو کو‌یرانه‌ دوا‌ی ده‌که‌وتن له‌هه‌ق و له‌ناهه‌قدا، هه‌روه‌کو‌یه‌کی له‌شاعیره‌کانیان ده‌لێت:

وهل أنا الا من غزیه ان غوت

غویت، وان ترشد غزیه ارشد

واته: من به‌کێکم له‌تیره‌ی (غوزه‌یه) ئه‌گه‌ر خوار به‌روات خوار ده‌پۆم و، ئه‌گه‌ر راست

به‌روا راست ده‌پۆم.

پېغه مېر (د.خ) ئەو بېرو بۆچوونەى گۆپى و فەرموى: (براكەت سەربخە سەتمكار بېت يان سەم لىكراو).

موسلمانان وتيان: ئەى پېغه مېرى خوا چۆن سەتمكار بېت سەرى بخەين؟
ئەوئىش فەرموى: ئەگەر سەتمكار بوو رى لىبگىن ئەو سەرخستە بۆى.

تەنھا ئىسلام تۈنى مۇڧ بگە يەنئتە ئەو پلەيە، كە ھەمىشە ھەق بلىت ئەگەر زىانى خۆى و كە سوكارىشى تىابىت. لەملاو لەولا رەنگە كەسىك لە كۆمەلگايەكى نەفامىدا شتىكى وابكات لەبەرھەر ھۆيەك بېت، بەلام كە ھەموو خەلكى يان ئۆرپەيان بخرىنە سەر ئەو رىگايە، ئەو ھەرگىز نەبوو و نابىت، چۈنكە (خۆ خۆى: الانانىيە) ھىزىكە وا لەقولايى دەروونى مۇڧدا و، تەنھا ئىمان و بىروايە دەتوانىت زال بېت بەسەرىدا.

پاش فەتى خەيبەر پېغه مېر (د.خ) عەبدوللاى كوپى رەواھەى نارد بۆ لاي جۈولەكەكان تا بەروبوومى ئەھلى خەيبەر بخەملىنىت و لەگەلىاندا بىكات بەدو بەشەو بەپىتى ئەو پەيمانەى كە بەستبوويان لەگەل پېغه مېردا (د.خ).

جۈولەكەكان وىستيان بەرتىل بەدەن بە عەبدوللا تاوھكو لەخەملاندنەكەدا كەم دابنىت و چاوى لىيان بېت، ئەوئىش وتى: بەخوالاي خۆشەوئىستىرەن كەسمەو ھاتوومو، بەخوالئوھش لەلام لەمەيمون و بەراز خراپترن و زىاتر رەم لىتانه، بەلام دلىيان، نەخۆشەوئىستىبەكەم بۆ ئەو و، نەرقەكەم بۆ ئىوھ، وام لىناكات دادپەرورە نەبم لەگەلتاندا. ئەوانئىش وتيان: راستدەكەيت ئاسمانەكان و زەوى لەسەر ئەو دادپەرورەبىيە راوھستاون!!

قورئانى پىرۆز بەھۆى پەرورەدە تاقانە بى وئىنەكەيەو، ھەردەم دەتوانىت خەلكانى دادپەرورە و ھەقبىز فەراھەم بەئىنىت. لاپەرە پىرشنگدارەكانى مئزۈوى ئىسلام بەھەزارەھا رووداوى لەو جۆرەى تۆماركردوھ و، ئەوھش كە تۆمار نەكراوھ لەژمارە نايەن.

زانایان و خواناسان ههردهم ههقیان وتوو به کار به دهست و دهسه لاتداران به بی ترس و مه به ستیشیان ته نه ره زامه ندی خوابوو.

رۆژێك زانایهك به خهلیفه ی موسلمانان هارونه رهشید دهلی: ئه ی هارون ئه وه كۆشك وته لاری ئه وانه ی پپیش تۆیه و ئه وهش گۆرپه كانیانه، ئه ی هارون مردن به سه كه نامۆزگاریكاریبیت.

دادپهروهری له قهزادا:

بۆ دادپهروه ریش له قهزادا و یهكسانی خه لکی له بهردهم دادگادا نمونه ی زۆرمان ههیه كه گه وریه ی ئه م ئیسلامه ده رده خات.

ده گێرنه وه كه ئیمامی عه لی زێپۆشه كه ی لۆ ون ده بیته و ده كه ویته لای كابرایه کی جووله كه، كاتیك ئیمامی عه لی ده زانیته زێپۆشه كه ی لای ئه و جووله كه یه یه شكاتی لیده كات، به مه رجی ئیمامی عه لی خۆی خه لیفه بوو، ده ی توانی هه ربی سی و دوو كردن لیتی به سه نیته وه.

له رۆژی دیاری كراودا ئیمامی عه لی و جووله كه كه له بهردهم قازی دا وهستان و هه ریه كه قسه ی خۆی كرد. قازی به خه لیفه ی وت: من ده زانم كه تۆ پاست ده كه یته، به لام چونكه به لگه ی وات به دهسته وه نیه و ته نه ها حه سه نی كورپشت شایه ته، ئه وا بپارماندا زێپۆشه كه بۆ جووله كه كه بیته.

ئیمامی عه لیش رازی بوو به بپاری دادگا. ئه م رووداوه کاری له جووله كه كه كرد و وتی: من شایه تی ئه دهم كه ئه مه ره وهستی پێغه مبه رانه و، ئه م ئاینه ش هه قه و زێپۆشه كه ش هه ی ئیمامی عه لی یه و. من له سه ر دهستی ئێوه دا موسلمان بوونی خۆم راده گه یه نم. اشهد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمداً رسول الله.

پابه‌ند بوون

قورئان ده‌فهرمویت: ﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا ﴾ (۲۶) ﴿
الاحزاب

واته: بۆ هیچ پیاوو ئافره‌تیکی بروادار دروست نیه، کاتیک خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی بریاری شتیک بدن، ئه‌وان سه‌رپشک بن له‌ئه‌نجامدانی ئه‌و کاره‌دا، چونکه ئه‌وه‌ی سه‌رپیچی بکات له‌فهرمانی خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ئه‌وه به‌راستی سه‌رلیشیواوه، سه‌ر لیشیواویه‌کی ئاشکرا.

پابه‌ند بوون له‌خه‌سله‌تی برواداره راستگۆکانه، چونکه هه‌رکس هه‌واو ئاره‌زوی شوینکه‌وته‌ی به‌رنامه‌ی خوا نه‌بی‌ت، باوه‌ره‌که‌ی ته‌واو نیه و که‌م و کوپی تیدا‌یه.

چهند راستییه‌ک که نه‌به‌ن بیزانین:

۱- هه‌موو که‌س ئازاده له‌هه‌لبژاردنی رییازی ژیانیدا ﴿ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ ﴾ الکهف: ۲۹.

۲ - په‌روه‌ردگار مروفی دروستکردووه و هه‌ر ئه‌و ده‌زانیت چی باشه بۆی له‌دنیا و قیامه‌تدا ﴿ الا يعلم من خلق، وهو اللطيف الخبير ﴾ الملك: ۱۴ ﴿ أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ ﴾ البقره: ۱۴۰ واته: پێیان بلی: ئیوه زانترن یان خودا؟. یان ده‌فهرمویت: ﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴾ المائده: ۹۰، واته: کێ هه‌یه حوکم و یاساکه‌ی له‌خوا چاکتر بی‌ت بۆ برواداران.

۳ - پابه‌ند نه‌بوون به‌به‌رنامه‌ی خواوه مایه‌ی سه‌رگه‌ردانی دنیا و تیاچوون و به‌دبه‌ختی ئاخیره‌ته ﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا، وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴾ طه: ۱۲۴، واته: هه‌رکس روو له‌به‌رنامه و یادی من وه‌رگێریت ژیانیکێ ناره‌حه‌ت و ناخۆش و تالی ده‌بی‌ت و، له‌قیامه‌تیشدا به‌کوێری حه‌شری ده‌که‌بن

﴿ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا (۱۲۵) قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى (۱۲۶) وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَى (۱۲۷) ﴾ طه، واته: ده لیت: نهی په روه ردگار بو به کویری حشرت کردم خو من کاتی خوی چاوساغ و بینا بووم؟ له وه لامیدا خوا ده فهرمویت: تو ئابه وشیتوه به بوویت، کویر بوویت له ناستی نایهت و به لگه کانی نیمه دا، کاتیک بیت راگه یه نرا، نیمه ش نه مړو ئاوا مامه لهی که سیکی له بیرکراوت له گه لدا ده که یین و له سزا و نازاردا ده هیلریتته وه.

ئابه وشیتوه به، توله ده که ینه وه له وکه سهی که له سنوور ده ترازیت و باوهر به نایهت و فهرمانه کانی په روه ردگاری ناهینیت، بیگومان سزای قیامت زور سخت ترو به رده و امتره له سزای دنیا.

۴ - دل ته نها جیکای یه که به رنامه و ریبازه ﴿ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ﴾ الاحزاب: ۴ واته: خوا دوو دلی نه داوه به که س و هر که سیک یه که دلی هیه و ده بیت خوی یه کلایی بکاته وه، یان نیسلام یان نه فامی هه لبریزی.

پابه ند بوون گرنکه:

۱ - پابه ند بوون و گوپرایه لی مایه ی سهرکه وتنه، موسلمانان له غه زای ئو خوددا به پابه ند نه بوونیان به فهرمانی خوشه ویسته وه (د.خ) تیکشکان و په روه ردگار وانه یه کی کرداری وای دادان که هر گیز له بیریان نه چیتته وه و بیته په ند و عیبرهت بو خویان و بونه وه کانی دوی خوشیان ﴿ وَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُونَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ (۱۵۲) ﴾ ال عمران

واته: سویندیت، خوا به لینی خوی بو ئتوه به راستی برده سهر له سهره تای جهنگی ئو خوددا، هر به مؤلهت و یارمه تی نهو، دوژمنتان به گیرهینا و تیکتان

شکاندن، هه تا ئه و کاتهی که ساردیی رووی تیکردن و بوو به کیشه تان له سه ره هندیك شت و سه ربیچیتان کرد له فه رمانی پیغه مبه ر و سه نگر تان چۆل کرد، دوا ی ئه وه هندیك شتی دنیایی (غه نیمه تی) پیشاندان که حه زتان لیده کرد، هه تانه دنیای ده ویت و هه تانه قیامه تی مه به سه ته، له وه ودوا ده سته ئیوه ی کوتا کرد له دوژمانان، تا تاقیتان بکاته وه، سویند بیته، به راستی خوا چاو پۆشی لیکردن و لیتان خوشبوو، خوا فه زل و ریژی هه یه بۆ به واداران.

۲ — پابه ند بوون نیشانه ی راستگویی به نده یه له به ره و خوا چووندا، چونکه باوه پداری ته نها به قسه نابیت و، کردار ده یسه لمینیت، قورئان ده فه رمویت ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ (۲) كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ (۳)﴾
الصف

واته: ئه ی ئه وانه ی باوه پتان هیناوه، بۆ شتیك ده لێن که نایکه ن، گونا هیک ی که وره یه لای خوا که سیک شتیك بلیت و نه یکات، واته کردار و گو فتاری یه ک نه بن. په روه ردگار هه میسه به نده کانی تاقیده کاته وه، تا باش و خراب و راست و نا راست له یه کتری جیا بکاته وه، هه روه ک ده فه رمویت: ﴿الْم (۱) أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ (۲) وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ (۳)﴾ العنکبوت: واته: ئایا خه لکی وایانزانیه وه، وازیان لیده هینریت که بلین باوه پمان هیناوه و تاقینا کرینه وه؟ سویند به خوا ئیمه ئه وانه ی پیش ئه مانمان تاقیکردۆته وه به جۆره ها شیوه، تا له جیهانی واقیعدا خوا راستگویان و درۆزنه کان ده ربخات و بنا سرین.

یان ده فه رمویت ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ (۱۲۶)﴾ التوبه، واته: ئایا دوو په ووه کان نابین و نازانن که به راستی ئه وان له هه موو سالی کدا جاریک یان دوو جار تاقیده کرینه وه و، پیلان و نه خشه و ده ستیان

ناشکرا ده بیټ، پاشان ته و به ناکه ن و په شیمان نابنه وه و یاده وه ری وه رناگرن و نه وان بیرناکه نه وه.

خه سله ته کانی پرواداری راسته قینه :

۱- وه رگرتنی عه زیمه ت و نه گه پان به دوای پوخسه ت و مؤله تدا، به تاییه ت نه وان ه ی که پیشه وا و سه رمه شقن بۆ که سانی دیکه، نه وه ی سه یری ژیانی هاوه لان بکات ده بینیت که به دوای روخسه تدا نه ده گه پان تا پابه ند بوونی ته واویان ده ریخن بۆ ئایینی خوا. یه کیک له هاوه لان رۆژی جاریک خه تمی قورئانی ده کرد، خو شه ویست (د.خ) فه رمانی پیدا که بیکات به مانگی جاریک، وتی: توانام زیاتره، فه رموی: با هه فته ی جاریک بیټ، وتی: توانام زیاتره، فه رموی: باسی رۆژ جاریک که متر نه بیټ.

(نوعمان کوپی موقرین المزی) والی شاری (که سکه ر) بوو له ئیزان، زۆر ناره حه ت ده بوو به وه ی که پاره و مائی زه کات ده هاته لای، زۆرتکاو پجای کرد لای عومه ری کوری خه تتاب که له کاریه ده ستیتی لای بیات و بیکات به سه ریازنکی سوپای نیسلام، عومه ریش رازی بوو، کردی به سه رکرده ی یه کیک له سوپاکانی (نه هاوه ند) ، کاتیک (نوعمان) گه یشته (نه هاوه ند) سه ریازه کانی کوکرده وه و پئی وتن: من دوعایه ک ده که م سویندتان ده دم به خوا که (ئامین) بکه ن بۆم، خوایه (نوعمان) له رتی خۆتا شه هید بکه یت. هه موو سوپاکه سه رسام بوون چۆن دوعای واده کات! نه ویش دووباره ی کرده وه و وتی: خو من سویندم دان! نه وانیش ناچار هه موو به یه ک ده نگ وتیان: ئامین. پاش ده ستپیکردنی جه نکه که به ماوه یه کی که م (نوعمان) شه هید بوو، به ئاواتی خۆی گه یشت. که نه مه ش به لگه یه کی گه وره یه له سه ر هیممه ت به رزی و پابه ند بوونی نه و خوا پیداوانه .

۲- گوپرایه لی و فه رمانبه ری بی راوه ستان و دوو دلی، نه نه سی کوپی مالیک ده لیت: (مه ی) م ده گیترا بۆ (نه بی ته لحه) و (نه بی عوبه یده) و (نه بی نوجانه) تا ته ولو سه رخۆش بوون، ئنجا گویم له بانگه وازیک بوو ده یووت: مه ی یاساخ کراوه. هه ر له ویدا

دهموده‌ست و بی‌راوه‌ستان هه‌موو کوپه مه‌یه‌کانمان قَلْب کرده‌وه و هه‌ندی‌کمان خۆمان شت و هه‌ندی‌کیشمان ته‌نها ده‌ستنوژی‌زمان شت. ئنجا چووین به‌ره‌و مزگه‌وت، خۆشه‌ویست (د.خ) ئه‌و ئایه‌تانه‌ی بۆ خۆیتدین که‌له‌سه‌ر یاساغ کردنی مه‌ی هاتبوونه خوارێ (ناشکرایه مه‌ی به‌چوار قوناغ یاساغ کراو ئه‌مه دوا قوناغیان بووه) .

۲ – په‌یره‌وی کردن به‌بی‌گه‌ران به‌دوای (ته‌ئویل) و لی‌کدانه‌وه‌ی نادروستداو، گێرانه‌وه‌ی هه‌موو مه‌سه‌له‌یه‌ک بۆ حوکمی خوا و پی‌غه‌مبه‌ر (د.خ) ﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا (٦٥) ﴾ النساء: واته: سویتدبیت به‌په‌روه‌ردگارت باوه‌ریان ته‌واو دامه‌زراو نیه هه‌تاوه‌کو تو نه‌که‌نه‌ که‌مه‌ و فه‌رمانه‌وه‌ و له‌وکی‌شانه‌دا که‌دیته‌ ری‌یان، پاشان له‌دل و ده‌روونیاندا نا‌په‌حه‌ت و بی‌زارنه‌بن و به‌ته‌واوی پا‌به‌ندی فه‌رمانت بن.

۴ – به‌رواداری راسته‌قینه‌ خۆی ده‌پاریزی له‌وشتانه‌ی که‌شوبه‌یه‌ی تیا‌یه، نه‌باوه‌کو تووشی هه‌رام بیت و خۆی گه‌وره‌ی ئی بره‌نجیت. پی‌غه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌فه‌رمویت: (ان الحلال بین وان الحرام بین و بینهما امور مشتبهات لایعلمهن کثیر من الناس، فمن اتقى الشبهات فقد استبرأ لدينه وعرضه، ومن وقع في الشبهات وقع في الحرام كالراعي يرعى حول الحمى يوشك أن يرتع فيه. ألا وان لكل ملك حمى، ألا وان حمى الله محارمه، ألا وان في الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد كله، واذا فسدت فسد الجسد كله ألا وهي القلب) مسلم.

واته: هه‌ل‌ال ديار و ناشکرایه و هه‌رامیش به‌هه‌مان شیوه، له‌نیوانیاندا هه‌ندی شت هه‌ن گه‌ ئی که‌س حوکمه‌که‌یان نازانن، جا ئه‌وه‌ی خۆی به‌پاریزی له‌شتی گومانلی‌کراو، نه‌وا ئایین و نامووسی خۆی له‌هه‌نگ و له‌که‌داری ده‌پاریزی، به‌لام ئه‌وه‌ی که‌ دوا‌ی شتی گومانلی‌کراو ده‌که‌ویت و تووشی هه‌رام ده‌بیت، وه‌ک چۆن شووان ئه‌گه‌ر پان له‌ده‌وره‌به‌ری پاکژ و پاوه‌ند به‌وه‌پینتی به‌ره‌به‌ره‌ رانه‌که‌ له‌ پاوه‌نده‌که‌یش ده‌له‌وه‌پێ. باش ناگادارین! که‌ هه‌موو پادشایه‌ک پاوه‌ندی تاییه‌تی خۆی هه‌یه، بزانه‌ن که‌ پاوه‌ندی

خواش نهوشتانه یه که حهرامی کردوون. باش ناگادارین که گولمه یه ک گوشت هه یه له ناو جهسته دا نه گهر باش بوو نهوا هه موو جهسته ش باش ده بیته، وه نه گهر خراب بوو نهوا هه موو جهسته ش خراب ده بیته و، بزائن که نه وه ش دله.

هه روه ها خو شه ویست (د.خ) ده فهرمویت: (لا یبلغ العبد أن یكون من المتقین حتی یدع مالاً بأس به حذراً لما به بأس) ترمذی، واته: به نده یه ک ناگاته نه وه ی بی بی به یه کی له پاریزکاران، هه تاوه کو واز له هه ندی شتی رهوا و حه لال نه هینی له ترسی نه وه ی نه باوه کو تووشتی شتی بی بی که نارپه واو حهرامه.

گورانکاری

نم بوونه وهره و ههرچی تیدایه مولکی خویه و ههر نه ویش بالادهسته، قورئان ده فهرمویت: ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (۲۶) ال عمران / واته: بلی خودایه نه ی خاوه نی هه مو شتی ک، مولک و مال و دارایی ده ده هیت به ههر که سیک که بته ویت و، ده سه لات و سه روه ت و سامان ده سه ینیت وه له ههر که سیک که بته ویت، ههر که سیکت بویت به پیز و به رز و بلندی ده که هیت و، ههر که سیکت بویت بی پیز و بی نرخ و نابوتی ده که هیت، ههرچی خیر و چاکه هه یه به ده سستی تویه، به راستی تو به سه ر هه موو شتی کدا توانا و زالیته.

جا نه م گورائانه وه نه بیته ههر له دارایی و پله و پایه دا بیته به لکو ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ (۲۷) ال عمران، شهو ده که هیت به ناو رزوداو، رزود ده که هیت به ناو شه ودا، زیندو ده ردینیت له مردوو، مردوو ده ردینیت له زیندوو، رزق و رزنی بی نه ندازه نه ده هیت به ههر که سیک بته ویت.

نه وکاته‌ی خوا نیعمه‌ته‌کانی ده‌گریته‌وه!

قورئان ده‌فرمویت: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ (۵۳) ﴿الانفال:

واته: خوا ناز و نیعمه‌تیک که بیدات به‌گه‌لیک لای نابات تاوه‌کو نه‌وان دل و ده‌روونیان نه‌گۆپن.

که‌واته گۆپانی باری ژیان په‌یوه‌ندی به‌ بیروباوه‌په‌وه هه‌یه، خوا کاتیک بارو گۆزه‌رانی خه‌لکی چاکده‌کات که‌په‌په‌وه‌ی به‌رنامه و یاساکه‌ی بکه‌ن.

گۆپین له‌دله‌وه ده‌ست پی‌ده‌کات:

قورئان ده‌فرمویت: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ (۵۳) ﴿الرعد:

واته: بیگومان خوا بارودۆخی هه‌چ گه‌لیک ناگۆپیت، له‌خۆشیه‌وه بۆ ناخۆشی، یان له‌گرانیه‌وه بۆ هه‌رزانی، یان له‌زه‌لیلیه‌وه بۆ سه‌ره‌رزنی، هه‌تا نه‌وان نه‌وه‌ی به‌خۆیان ده‌گریت نه‌یگۆپن و نه‌یکه‌ن، کاتیکیش خوابیه‌وی به‌لایه‌ک به‌سه‌ر هه‌ر میله‌تیکدا به‌هینیت له‌سه‌ره‌نجامی سه‌ره‌کشی و یاخیبوونیاندا، نه‌وه هه‌چ هه‌یزیک ناتوانیت به‌ری بگریت، هه‌چ که‌سه‌یش ناتوانیت جگه له‌خوا فریایان بکه‌ویت و رزگاریان بکات.

خۆشه‌ویستیش (د.خ) ده‌فرمویت: (ان الله لا ينظر الى صوركم ولا الى اجسامكم ولكن ينظر الى قلوبكم وأعمالكم) مسلم، واته: به‌راستی خوا سه‌یری لاشه و وینه‌تان ناکات، به‌لکو سه‌یری دل و کرده‌وه‌کانتان ده‌کات.

سوخته‌ت و یاسای گۆپین له‌کاردایه:

قورئان ده‌فرمویت: ﴿مَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَنِ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالِكُمْ﴾ (۳۸) ﴿محمد ۲۸ واته: وا ئیوه بانگده‌کرین تا به‌خشن

له رتی خوادا، تیاتاندایه به خیله، جا هرکسه نه به خشیی و به خیلی بکات نه وه به خیلی دهکات به رامبه نه نفسی خۆی، خوا دهوله مهنده و ئیوه هه ژارن، نه گهر ئیوه پشت هه لکن و له بهرنامه ی خوا لابه دن، نه وا گه لیکێ تردینین و ده یخهینه جیگاتان که چاک بن و وه ک ئیوه نه بن. پرسیارکرا له خوشه ویست (د.خ) (أَنْهَكَ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ: نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبْثُ) واته: ئایا له ناو ده چین نه گهر بیاوچاکمان تیابیت؟ فه رمووی: به لئی نه گهر خراپه زۆر بوو.

خوا هه مووان به یه که وه له ناو ده بات و دوایی هه رکسه و له سه رنیه تی خۆی زیندووی ده کاته وه.

نه و گوپانکارینه ی که نیسلام کردوونئ:

۱- له سه رچاوه ی وه رگرتندا:

کاتیک نیسلام هات، خه لکی دوای عورف و عاده ت و هه وا ئاره زوو، پچه و رییازی باوو باپیران که وتبوون، قورئان نه و خه لکه ی گێپایه وه سه ر سه رچاوه ی راسته قینه ی وه رگرتن که بهرنامه که ی خواجه.

بوئموونه: کاتیک خوشه ویست (د.خ) چوو بو مه دینه، به فهرمانی خوا له نوێژه کانیدا روویان ده کرده (مسجد الاقصی) و، نه مه ش نزیکه ی شانزه مانگی خایاند، پاش نه وه ی گوپرایه لئی و پابه ندبوونی خۆیان سه لماند، خوای گه وره فهرمانی پیکردن رووبکه نه وه که عبه (که دیاربوو نه مه یان زۆر پێخۆش بوو) قورئان ده فه رمویت:

﴿ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعَ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقْبَيْهِ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيْرَةٌ اِلَّا عَلٰى الَّذِيْنَ هَدٰى اللّٰهُ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيْعَ اِيْمَانَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَوْفٌ رَّحِيْمٌ (۱۴۳) ﴾ البقرة: واته: بۆیه (مسجد الاقصی) مان کرده رووگه تان تا ده ربکه ویت کئی دوای پێغه مبه ر ده که ویت و کیش پاشگه ز ده بیته وه، (نه مه یان لاقورس بوو، چونکه که عبه هه ر له دێر زه مانه وه پیرۆز بوو له لایان)، ههروه ک عورف و

عاده تیک ده قیان به که عبوه گرتبوو، جاکاتی عورف و عاده ته که یان له لایه ن خواوه شکینرا و رووی پیکردنه (قدس) زۆر گران بوو له سه ریان. به لام چاک تیگه یشتن که مه سه له که هه واو نارهنووی نه وان نیه به لکو خوا فه رمان ده دا و خو شی ده زانیت بو چ حیکه تیک نه و کاره ده کات. دواییش که موسلمانان کان قال بوون و دامه زان هه به فه رمانی خوا روویان کرده وه که عبه.

۲ - له په یوه ندی و دوستانه تیدا:

کاتیک ئیسلام هات خه لکی سه رگه رمی تایه فه گه ری بوون، هۆز و عه شره ت تاقه هۆکاری په یوه ندی و دوستانه تی بوو. ئیسلام برایه تی ئیمانی هینایه کایه وه و دلّه کانی به کخست ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (۱۰) ﴾ الحجرات، واته: به راستی برواداران برای یه کترین، جا نیوانی برا کانتان چاک بکه ن و له خوا بترسن.

ئه م کاره کاریکی مه زن بوو، به فه زلی خوا هاته دی و ئوممه تیکی گه وره و فراوان فه راهم هات، که هه موو هۆز و گه ل و نه ته وه کان و ره نگه جیا جیا کان تیا یا بوونه برا و هاوکار، قورئان ده فه رمویت: ﴿ وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۶۳) ﴾ الانفال: واته: نه گه هه موو مولکی دنیات سه رف بکردایه، نه تده توانی دلّه کانیا ن یه ک بخه یت و هه موویان ناوا کۆیکه یته وه، خوا به فه زل و میهره بانی خو ی له سایه ی بیرویا وه پی بیگه ردی ئیسلامدا دلّه کانی به کخستن و کۆی کردنه وه.

۳ - له بیروه هۆش و ژیریدا:

ناینی پیروزی ئیسلام هه ست و هۆش و بیری خه لکی گۆپی، یه ککی وه ک عومه ری کۆپی خه تتاب پیاوکی توند و تیژی نه فام بوو، بوو به وه پیاوه دلناسه که ی که شه ویک

گوئی له قورئان خویننیک بوو که نایه تی ﴿إِنَّ عَذَابَ رِيكٍ لَوَاقِعٌ﴾ (۷) ﴿الطور﴾ ی ده خویند، به جوړیک دای له دلای و کاری تیکرد که بو چه ند روژیک له مال هوه که وت و خه لک سهر دانیان ده کرد.

نه و عومه ره ی که ده یوت: نه گهر به روژ بخوم ره عیه ته که م له ده ست نه ده م و نه گهر به شه و بخوم و عیبادت نه که م خوم له ده ست نه ده م.

عه بدوللای کورپی مه سعودیش شوانیکی ره ش پیستی هه ژار و لاواز بوو، کاتی موسلمان بوو، بوو به پیاویکی بلیمه ت و خواناس که خو شه ویست له باره یه وه ده فرموی: کی ده یه وی گوئی له قورئانیکی ته ر و تازه بیت، هه وروه ک چون دابه زیوه، با گوئی له قورئان خویندنی عه بدوللای کورپی مه سعود بگریت. له فیه هیشدا عه بدوللای کورپی مه سعود بووه قوتا بخانه یه ک و روئی گرنکی بینی.

روژیک خو شه ویست (د.خ) له باره ی لاوازی و باریکی قاچه کانیه وه فرموی: نه گهر سه یرتان دی له لاوازی و باریکی قاچه کانی، نه وه بزنان له ته رازووی خوادا له قیامه تدا له کتوی نوحود قورستر و سه نگین تره.

۴ - له دل قایمی و بهر گه گرتندا:

نیسلام شوینکه وتوانی له سهر دل قایمی و خوړاگری و وره به رزی په روه رده ده کات، نه ک هه ر پیاو به لکو نافرته تیش، نه ک هه ر گه وره به لکو منالیش.

(خنساء)، (صخر) ی برای کوژا له سهر رده می نه فامیدا، نه وه نده ی بو گریا و نه وه نده ی بو لاوانده وه، که به نمونه باس ده کریت و، ده یوت نه گهر شیوه نکرو کوستکه وتوو زور نه بوونایه له ده ورم له وانه بوو خوم بکوشتایه.

نه م نافرته که موسلمان بوو، هه رچوار کوره که ی هاندا به ره و شه هیدی و کاتیک له جه نگیندا هه رچواریان یه ک به دوا ی یه کدا شه هید بوون، (خنساء) وتی: (سو پاس بو

ئەو خۇاھەي رېزى لېتنام بەشەھىد بوونيان، داوا دەكەم خوا منىش بگەيە نېت بەوان) لەم سەردەمەي خۆشماندا دايكانى فەلەستىن، زۆريان لەشەھىد بوونى رۆلەكانياندا سەرخۆشى قبولناكەن و داوادەكەن پېرۆزباييان لېكەرى و زۆريان شىرىنى دەبەخشەنەو.

۵- لەرەوشت و خوودا:

ئاشكرايە ئىسلام ھاتووہ رەوشتە جوانەكان تەواو بكات و بيانچەسپېنى، خۆشەويست (د.خ) دەفەرموئیت: ﴿انما بعثت لأتمم مكارم الاخلاق﴾ مسلم واتە: من ھەلبۇزىردراوم و نۆزىردراوم بۆئەوہي رەوشتە بەرزە جوانەكان تەواو بگەم. ھەرۈہا دەفەرموئیت: (ان المؤمن ليدرك بحسن خلقه درجة الصائم القائم) ئەبو داود واتە: بپوادار بەرپەوشتى جوانى دەگاتە پلەي ئەو كەسەي كە بەپۇز بەرۆزۈو بەشەويش خەرىكى شەونۆزە.

ئىسلام گزنگى دا بەچاكە لەگەل مال و مندال و دايك و باوك و دراوسى و ميوان و... ھتد، چاكەيەك كە مرقۇ پاداشتەكەي بەچەند قات لاي خوا وەر دەگريتەوہ، تەنانەت ھانمان دەدات كە ھيچ چاكەيەك بەكەم نەزانين ئەگەر زەردەخەنەيەكيش بېت لەپووي خەلكيدا... بەكورتى ئىسلام گۆرانكارى لەسەرتاپاي ژياندا كردو، دنيايەكى ترى ھيتايە ئاراوہ كە ئادەمىيەكان خەمى يەكترى بخۆن، خۆشەويست (د.خ) دەفەرموئى (لەئىمە نيە كەسەيك كە گوى نەدات بەكاروبار و حالى موسلمانان).

خۆشويستىن لەبەرخوا

مامۆستا عەباس سىسى كە برايەكى دىرىنى برايانى مىسرەو چەند سالىكە وەفاتى كردووہ، لەبارەي ئەم فەرموودەيە (مثل المؤمنین في توادم و تراحمهم كمثل الجسد الواحد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى) و خۆشەويستىيەوہ دەلى: ئەويىناگايە كە لاوانى ئەم سەردەمەي تيا دەژين وای

کردوه که سه رچاوه یه کی گرنگ له سه رچاوه کانی رۆحیه تی ئیسلامیان لیون بیی، که مایه ی هیممهت و وره به رزی به بۆ گێرانه وه ی سه ربه رزی موسلمانان و بووژاندنه وه ی ژیا ری ئیسلامی. رۆژئاوای زۆرزان و فیلباز و داگیرکه ران ده زانن که له هه موو مرۆفیکدا غه ریزه ی سۆز و خۆشه ویستی هه یه، بۆیه پێش ئه وه ی به خۆشه ویستی خوا و سۆز بۆ موسلمانان پریته وه، به خۆشه ویستی زایه ندی (جنس) و به دپره وشتی پری ده که نه وه. بۆ نه مه ش هه موو هۆکاره کانی راگه یانندن خراونه ته کار و به رنامه ی بۆ دارژراوه. حه زده که م بزائن که من له هه ژده سالیما هه ستم ده کرد که بینای رۆحیم ته واو نه بووه و، شتی که هه یه ریگری کامل بوونیه تی، که نه گه ر ئه و ناته واوی به ی نه مینی زۆر به ختیار و شادمان ده بم، به مه وه ده تلامه وه به بی ئه وه ی لای که س بیدرکینم، تا خوای گه وره به فه زلی خو ی رینمای ی کردوم و له شاری (رشید) له سالی ۱۹۳۶ دا بۆیه که مجار مامۆستای پێشه وا (به ننا) م بین ی و گویم ئاودرا به وتاره شیرینه کانی له وکاته دا که ته مه نی به ریزیان (۴۰) سال ده بوو.

له یه که م چاوپیکه وتنه وه هه ستم کرد بۆلای خو ی رام ده کیشی و، کانیوا ی خۆشه ویستی هه ست و سۆزمی ژیا نه وه. پاشان سی شه ممان له وتاری (عاطفة الثلاثاء) دا هه موو جاریک گه شتیکی پیروزی رۆحی پێده کردین و له جیهانی که وه ده بیردینه جیهانیکی تر و دلّه کانمانی ده بووژاندنه وه.

گه شتی که به فه ره مووده کاندای:

خۆشه ویست (د-خ) ده فه ره مویت:

(۱) (والذي نفسي بيده لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا، ولا تؤمنوا حتى تحابوا، الا ادلكم على شيء اذا فعلتموه تحاببتم؟ أفشوا السلام بينكم) مسلم. واته: به خوایه ی گیانی منی به ده سته ناچنه به هه شته وه تا ئیمان نه هینن و، ئیمانیش نا هینن هه تا

یه کترینان خوش نهوی، نایا شتیکتان پی بلیم نه گهر بیکه ن خوشه ویستیتان له لا دروست بیی؟ سه لام له یه کتری بکن.

(۲) (اذا أحب الرجل أخاه فليخبره أنه يحب) أبوداود / واته: نه گهر که سیک برایه کی خوش ویست باهه والی بداتی که خوشی ده ویت.

(۳) (أن رجلاً زار أخاً له في قرية أخرى، فارصد الله له على مدرجته ملكاً فلما أتى عليه قال: أين تريد؟ قال: أريد أخاً لي في هذه القرية. قال: هل لك عليه من نعمة تربها عليه؟ قال: لا، غير أنني أحببته في الله تعالى، قال فإني رسول الله إليك، أخبرك بأن الله قد احبك كما احببته فيه) مسلم.

واته: پیاوی ده چی بۆ گوندیک بۆ دیدنه نی براده ریکی خوی، خودا فریشته یی ده نیریته سر ریگه که ی، که ده گاته لای پیی ده فه رمویت: بۆ کوی ده چیت؟ ده لی: ده چم بۆ لای براده ریکم له م گونده یه.

فریشته که ده فه رمویت: نایا هیچ نیازیکت پیی هه یه؟ ده لی: نه خیر، ته نها بۆ نه وه یه که له بهر خوا خوشم ده ویت، فریشته که فه رمووی: ده من فرستاده ی خودام، منی ناردوووه بۆ لای تو که پیت بلیم: که خوداش توی خوش ده ویت چونکه تو نه وت له بهر خوا خوش ده ویت.

(۴) نه بو ئیدریس نه لئه ولانی ده لی: چووومه مزگه وتی دیمه شق، پیاویکی رووگه شم بینی خه لک لئی کۆبوو بوونه وه و پرساریان لی ده کرد، پرسیارم کرد که نه و پیاوه کتیه وتیان: (معاذ کوی جبل) ه، بۆ به یانی زوو چووومه مزگه وت، له پیش مندا له وی بوو نوژی ده کرد، چاوه رییم کرد تا ته واو بوو، چووومه به رده می و سه لامم لیکرد و وتم: به خوا من تو م له بهر خوا خوش ده وی، وتی: تو خوا؟ وتم: به خوا، وتی: تو خوا؟ وتم: به خوا، ئنجا رای کیشام بۆ لای خوی و باوه شی پیاکردم و وتی: مزده ت لئی پی، من گویم له پیغه مبه ر بووه ده یه رموو (خوا ی گه وره فه رموو یه تی: وجبت محببتی

للمتحابین فی، والمتجالسین فی، والمتزاورین فی، والمتبادلین فی) حدیث صحیح رواه مالك. واته: خوشه ویستی من پتویست بووه بۆ ئەمانه: یه کهم بۆ ئەوانه ی له بهرمن یه کتریان خوش ده ویت، دوهم ئەوانه ی که له بهرمن به یه که وه داده نیشن و کۆر و کۆبوونه وه ده به ستن، سێیه م: ئەوانه ی له بهر من سهردانی یه کتری ده کهن، چواره م: ئەوانه ی له بهرمن یارمه تی یه کتر ده دن و شت به یه کتری ده به خشن.

(۶) مه عاذی کورپی جه بهل ده لئ: خوشه ویستی دهستی گرتم و فهرمووی: (ئهی مه عاز. به خوا من تۆم خوش دهوی، ئنجا ئامۆزگاریت ده کهم ئهی مه عاذ: له داوی هه موو نوێژی بلی: اللهم أعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك) حدیث صحیح رواه ابوداود والنسائي.

(۷) (اقریکما من الله تعالی اشدکما حبا لصاحبه) واته: نزیکترینتان له خواوه و چاکترینتان نه وه تانه که خوشه ویستی زیاتره بۆ براهه ی.

(۸) خوشه ویستی (د.خ) له گه ل ئەنه سی کورپی مالیک دا له خه بیهر ده گه رانه وه، که گه یشتنه لای شاخی (احد) فهرمووی: (هذا جبل یحبنا ونحبه) نه وه کتویکه ئیمه ی خوش دهوی و ئیمه ش خوشمان ده ویت.

(۹) (حق المسلم علی المسلم ست. قیل: ما هن؟ یا رسول الله! قال: إذا لقیته فسلم علیه. وإذا دعاک فأجبه. وإذا استنصحتک فانصح له. وإذا عطس فحمد الله فشمته وإذا مرض فعده. وإذا مات فاتبعه) (واذا دعاک فاجبه، واذا استنصحتک فانصح له). برپایه تی موسلمانان وایان لیده کات که مافه کانی یه کتری بدهن، که نه ومافانه ش بریتین له: نه گه ر پیتی که یشت سه لامی لی بکات و، نه گه ر دیار نه بوو نه حوالی پیرسیت و، نه گه ر نه خوش بوو ستردانی بکات و، نه گه ر پژی و وتی سوپاس بۆ خوا پیتی بلی: خوا ره حمت پتیکات و، نه گه ر مرد شوین ته رمه که ی بکه وی بۆ گورستان. جا نه گه ر بانگیشی کرد بۆ سفره و خوان وه لامی بداته وه و بی دلای نه کات و، نه گه ر داوای

نامۆزگاری لیکرد نامۆزگاری بکات. دیاره بهمانه هه مووی خۆشه ویستی و برابیه تی زیاتر پهره ده سینۆ و گه شه ده کات و ده چه سپۆ.

(۱۰) (ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الايمان : أن يكون الله ورسوله أحب اليه مما سواهما، وأن يحب المرء لا يحبه الا الله، وأن يكره أن يعود في الكفر بعد أن أنقذه الله منه كما يكره أن يقذف في النار) بخاري ومسلم

واته: هه ركه سۆ ئه م سۆ سيفه ته ی تبابۆ تامۆ شیرینی باوه ر ده چه یژۆیت، به که م خواو پیغه مبه ری له هه مووشتیکی تر لا خۆشه ویستریبت، دووه م: هه ركه سیکی خۆش ویست له به رخوا خۆشی بویت، سییه م: چۆن چه ز ناکات بیخه نه ناگره وه، ئاواش چه زنه کات که جارێکی تر بگه ریته وه سه ر کوفر و بیباوه ری.

به راستی هه وڵدان بۆ به جیهێنانی ئه م سۆ خه سلته زۆر گرنگه تاوه کو تامۆ شیرینی ئیمان بچێژین..

(۱۱) (ما تفرق بين اثنين تحابا في الله الا بذنب قد اقترفه أحدهما) هه ردووه که سۆیک که له به رخوا به کتریان خۆشو یستی و دوا یی له به کتری جیا بووبنه وه هه ر به هۆی نه وه وه به که به کێکیان گونا هێکی کردوه، که ئه مه ش خرابی وشوومی گونا هو تاوان ده رده خات، که ئه مه به کێکیانه و نه مانی به ره که ت و که می رۆزی و ژیا نی تال. هتد، هه موویان سه ره ئه نجامی گونا هکردن..

(۱۲) (ان من عباد الله عبادة ليسوا بأنبياء ولا شهداء يغبطهم الانبياء والشهداء لمكانتهم عند الله تعالى. قيل: من هم لعلنا نحبههم؟ قال: هم قوم تحابوا بنور الله من غير أرحام ولا انساب، وجوههم نور، على منابر من نور، لا يخافون اذا خاف الناس، ولا يحزنون اذا حزن الناس، ثم قرأ ﴿ألا ان أولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون﴾ يونس: ۶۲. النسائي وابن حبان.

واته: که سانی وا هه ن له به نده کانی خوادا که نه پیغه مبه رن و نه شه هیدن و پیغه مبه ران و شه هیدان ئاوات ده خوازن به پله و پایه یان لای خوا، وترا: کین ئه وانه تا خوشمان بوین؟

فه رموی: ئه وانه که سانیکن که له به ر خوا به کترین خوش ده وی به بی ئه وهی خزمایه تی و ناسیاویان هه بیته، روویان وه ک نوور ئه دره وشیتته وه و له سه ر مینه بری نوورن و ناترسن له وکاتانه ی که خه لک ده ترسی، خه مناخون له وکاته دا که خه لک خه مده خون. ئنجا خوشه ویست (د.خ) ئه م ئایه ته ی خویند (خوشه ویستان و دوستانی خوا ترسیان له سه ر نیه و خه م ناخون) .

به راستی مرؤف سه رسام ده بیته له هاوه لان که چه نده وئیل بوون به دوای کاری چاکدا و به دوای ناسینی چاکاندا. چه ند خیرا وتیان ئه و پیاوچاگانه کین باخوشمان بوین. بوئه وهی هیچ نه بیته به هوی خوشویستنیانه وه له گه ل ئه واندا هه شر بکرین چونکه (المراء مع من أحب) .

(۱۳) (لو أن اثنين تحابا في الله وكان احدهما في المشرق والاخر في المغرب لجمع الله تعالى بينهما يوم القيامة وقال هذا الذي كنت تحبه في) . واته: ئه گه ر دووکه س به کترین خوشویست له به رخوا، به کینکیان له رۆژه لات و ئه وی تریشیان له رۆژئاوا بوو، خوا کۆیانده کاته وه له قیامه تدا بو ئه وهی به یه که وه بن و ده فه رموی: ئه وه ته ئه و که سه ی که له به ر من خوشت ده ویست.

چه ند وشه یه کی تر له سه ر خوشه ویستی:

عومه ری کورپی خه تتاب ده فه رمویته: (اذا أصاب احدکم ودأ من صاحبه فلیتمسک به فقلما یصیب نلک) واته: ئه گه ر که سیکتان خوشه ویستی به کی چنگ که وت له براهه یه وه باده ستی پیوه بگری و بیپاریزی چونکه خوشه ویستی که م ده ست ده که ویت!

زهیدی کوپی حاریسه وازی له باوک و که سوکاری هیئا، وتیان: کهس هه یه شتی وایکات و به ندایه تی لایشتربیت له نازادی و باوک و دایک و کهس و کاری؟ وتی: به لئی من نه وهی له م پیاوهم دیوه وای لیکردووم نایگۆرپه وه به هیچ شتیک.

کاتیک خۆشه ویست (د.خ) کردی به سه رکردهی سوپایه کی سی هه زار کهسی و ناردنی بۆ روو به روو بوونه وهی رۆم و شهید بوو، خۆشه ویست (د.خ) له مه دینه به هاوه لانی فه رموو (داوای لیخۆشبوون بکه ن چوو به هه شته وه به خیرایی و به هه لپه وه). ئنجا هاته مالتیان و هه واله کهی دانئ و، کچی زهیدی بینی، خۆشه ویست (د.خ) زۆر گریا، سه عدی کوپی مه عاز وتی: ئه ی پتیه مبه ری خوا. ئه مه چیه؟ فه رموی: (هذا شوق الحبيب الى حبيبه) .

برایه تی و خۆشه ویستی له رابوونی نویدا:

پتیشه وا به ننا ده لیت: (الاخوة في الله أن ترتبط القلوب والارواح برياط العقيدة وهي أوثق الروابط، والاخوة أخوة الايمان، والتفرق أخو الكفر، ولا وحدة بغير حب، وأقل الحب سلامة الصدر وأعلاه مرتبة الايثار. والاخ الصادق يرى اخوانه أولى بنفسه من نفسه، لأنه ان لم يكن بهم فلن يكون بغيرهم وهم ان لم يكونوا به كانوا بغيره) وصدق الله العظيم: ﴿وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (٦٣)﴾ الانفال: ﴿وَأَذْكُرُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ ال عمران: ١٠٣.

واته: برایه تی له به رخوا نه وه یه که دل هه کان و گیانه کان به هۆی بیرویاوهر و عه قیده وه به یه که وه بیه سترین، که پته وتیرین په یوه ندی و پتیکه وه بوونه، برایه تیش برایه تی ئیمان و جیاوازی و ته فره قه برای کوفره، یه کبوونیش به بی خۆشه ویستی ناییت و، که مترینی خۆشه ویستیش سینه سافی یه و به رزترینیشی نه وه یه باوی براهه ت بدهی به سه ر خۆتا. برای راست براهه ت بره کانی له پتیشتر ده زانی له خۆی، چونکه نه و به مانه وه

نه بیت هیچ نیه و له گه ل کەسی تر دا هیچی بۆ ناکریت، هەر چه ند ئەوان ئەگەر ئەمیش نه بی هەر هەن.

خوای گه ورده ش ده فەرموی: ئەگەر چی مولکی دنیا یه سه رفی بکه یت ناتوانی ده کانیان یه ک به خیت و کۆیان بکه یته وه، به لام خوا به فه زلی خۆی کۆی کردونه ته وه و یه کی خستون، به راستی خوا به توانا و کار دروسته . هه روه ها ده فەرمو یت: یادی ناز و نیعمه تی خوا بکه ن ئیوه دوژمنی یه کتری بوون، دلی یه کخستن و به نیعمه تی ئەو بوونه برای یه کتری.

ئەم برایه تیه له په روه رده ی برایاندا رهنگی دایه وه و نه ک هەر له بارو زوفی ئاساییدا به لکو له ناخۆشترین کاتدا، له زیندانه کاندا و له ژێر سزا و ئازاردا برایه تی و خۆشه ویستیان ده پاراست، لاویکی مه سیحی مارونی له رووداوی قه سابخانه ی (لیمان طره) له سالی ۱۹۵۷ له گه ل برایاندا له زیندانه بوو، که بیینی حکومه ت (۲۲) برای به ناهه ق کوشه ت له به ندیخانه دا. سویندی خوارد که ئەگەر به ربوو په پراویک له وباره یه وه بنووسی، کاتیک به ربوو په پراویکی به ناوی (اقسمت آن آروی) نووسی، که تیایدا باسی برایه تی و خۆشه ویستی و هاوکاری برایانی کرد و باسی ئەو هه موو سته م و سزادانه ی کرد که کرابوو به ناهه ق به رامبه ریان. که به راستی ئەمه به لگه یه کی میژوویی که سیکی بیلایه نه، که هەر موسلمانیش نیه و ئاوا به ئینسافه وه باس له ئەزموونی برایان و گیان فیداییان ده کات.

پیاویکی خواناس که پیشتر هاوه لی پیشه وا به ننا بوو له (دار العلوم) ، رۆژیک به توو په یی هات بۆ لای به ننا و گله یی هه بوو له سه ر جل و به رگی که شافه ی برایان که پانتۆله که یان تاسه ر ئەژنۆ بوو. به پیشه وا به ننا ی وت: حه سه نه فه نی. ئەویش وتی: به لی قوریان.

__ من زۆر رقم لیتته. بهننا به زهرده خه نه وه و زۆر به له سه ر خۆیی وتی: به خوا من
تۆم خۆش ده وی. پیاوه که وتی: من له به رخوا رقم لیتته. به نناش وتی: ئه مه ش وام
لیده کات که زۆر ترم خۆش بوئی.

به م سنگ فراوانی و رۆحیه ته به رزه وه (به ننا) توانی خه لکانیکی زۆر له موسلمانان
به ناگابهینی و له ژێر ناو نیشان و چه ترێکدا کۆیان بکاته وه بۆ خزمه تی ئیسلام.

پرسیار کرا له پیشه وا به ننا، ئایا تۆ ده وله مه ندی؟ وتی: به لئ من ده وله مه ندم به م
دلانه که یه کتریان خۆش ده وی له گه ل مندا له به ر خوا، پرسیار که ره که وتی: من
مه به ستم لایه نی مادیه، وتی: به لئ ده وله مه ندم چونکه هه رچی له گیرفانی براکاندا یه
مولکی ده عوه یه.

پیشه وا به ننا ده لئ (سُقَاتِلْ اَعْدَاءَنَا بِالْحَب). واته: له گه ل دۆزمنانماندا ده جه نگین
به چه کی خۆشه ویستی که ئه مه ش له بنه ره تدا له م ئایه ته وه هاتوه که ده فه رمو ییت :

﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَكِيٌ حَمِيمٌ (۳۴) وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ (۳۵)﴾
فصلت: واته: کئ له وکه سه قسه ی جوانتر و به جیتره که بانگه وازی کردوه بۆ لای خوا و
کارو کرده وه ی چاکیشی ئه نجام داوه و توشیه تی: به راستی من له ریزی موسلمانانم.
بیگومان چاکه و خراپه وه ک یه ک نین، تۆ ئه ی بروادار به جوانترین و چاکترین شیوه
به ره نگاری خراپه بیه ره وه، ئه وکاته ئیتر ده بینیت ئه وه ی که له نئوان تۆ ئه ودا
دۆزمنایه تی و ساردیه که هه یه، ده بیته دۆستیکی دلسۆز و گیانی به گیانی. جا که سیش
ناتوانی به و ره فتاره هه ستیت جگه له وانه ی که ئارامیان گرتوه، هه روه ها که سیش
ناتوانیت هه لۆیستی و ابنو یینیت جگه له که سیک نه بییت که خاوه نی به هره یه کی
که وره بییت.

به لئی. ئەم براهی تی و سۆز و خۆشه و یستی به بۆ هاوسه نگر و هاو خه بات و بۆ هه موو
موسلمانان کارێکی وایکرد هه رچی لێیان نزیك بێته وه، یان له شویتیک له گه لێاندا
کۆبیتته وه سه رسام بێت پێیان، بۆ نمونه:

دکتۆر صلاح خه لیفه:

یه کێک بوو له وچوار که سه ی که موعید بوون له ده زگای ئەتۆمی میسری، له کاتی
لێپێچینه وه دا، سه رۆکی دادگای عه سکه ری ویستی دکتۆر بخاته بارێکه وه دژی براهان
قسه بکات، بۆیه پێی وت: ئەو ته حقیقه ی له گه لێان کردوی خویندومه ته وه که تو
لاویکی هه لکه وتوویت و لیکۆلینه وه ی زانستی گرنگت هه یه له گۆفاره زانسته کانی
جیهاندا، هه روه ها بۆم ده رکه وت که تو له (ئێخوان مسلمین) نیت و له خسته یان
بردووی به بی ئەوه ی به خۆت بزانی.

هه مووان چاوه رتی ئەوه یان ده کرد هه ر هه یچ نه بێت بۆ خۆ قوتارکردنیش بێت
بکه ویتته سه رزه نشت و قسه وتن به براهان، که چی وه ک شێر روو به پوو یان بووه وه و
شتیک و ت که هه رگیز چاوه رتی شتی وانه بوون، وتی: پاش ئەوه ی هه لئس و که وت و
مامه له م کرد له گه ل براهاندا و زۆر شتم زانی له باره یانه وه و راستیان تیگه ی شتم، ئیستا
من خۆم به یه کی له وان ده زانم!!

خۆشویستن و رق لیبوون له به رخوا:

بروادار خوای له هه موو شتیک خۆشتر ده ویت، قورئان ده فه رمویت ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ
يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا إِذْ يُرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴾ (١٦٥) البقرة: واته:
هه ندیک کهس هه ن له جیاتی ئەوه ی خواپه رست بن، شتانی تر ده که نه هاوبه ش و
هاوه ل بۆ خوا و خۆشیان ده وین وه ک خۆشه ویستی خوا، برواداران زۆر زیاتر له وان

خوایان خوش دهوی ﴿ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴾ (البقرة: ۱۶۶) جا نه وانهی که ستمه میان کردوه گه ده یانزانی نه وکاتهی که سزاکه ده بینن و بویان دهرده که ویت که هه موو هیژ و توانایه که هر هی خویاه و به راستی نه و خویاهش سزاکه ی توند و به نازاره (هه رگیز وایان نه ده کرد و ریی راستیان ده گرتنه بهر) .

له خۆشه ویستی خواوه و له بهر خوا خۆشه ویستیه کانی تر دینه کایه وه، بروادار له بهر خوا پیغه مبه ران و بهر نامه کانیانی خوش ده ویت، خۆشه ویست (د.خ) ده فه رمویت (احبوا الله لما یغذوکم من نعمه، وأحبونی لب الله ایای) ترمذی (حسن غریب) . واته: خواتان خوش بویت که نه و هه موو ناز و نیعمه تهی داوه پیتان و، منتان خوش بوی چونکه خوا خوشی ده ویم و (منی هه لیزاردوه و ناردوومی بو تان) .

بروادار هه رکه سیک و هه رشتیکی خوش بویت له بهر خویاه نه که له بهر بهر ژه وه ندی و روپامایی و، هه رکه سیک و هه رشتیکی شی رق لیبت له بهر خویاه و هه واو ناره زوی تیکه ل نابیت، که نه مه ش نیشانهی برواداری ته واوه (من أعطی الله، ومنع الله، وأحب لله، وأبغض لله، وأنکح لله، فقد استکمل ایمانه) البیهقی.

رۆژیک خۆشه ویست (د.خ) پرسیاری کرد: آی عری الایمان اوشق؟ (چ قولفیکی ئیمانداری پته وترینه) ؟ وتیان: نوێژ، فه رمووی: نوێژ چاکه، به لام نه ونیه !

وتیان: چه ج کردن، فه رمووی: چه ج چاکه، به لام نه ونیه !

وتیان: رۆژوو، فه رمووی: رۆژووش چاکه به لام نه ویش نیه !

ئنجا فه رمووی: (اوشق عری الایمان أن تحب لله وتبغض لله)

واته: پته وترینی قولفه کانی ئیمانداری نه وه یه که خۆشو یستنت له بهر خوابی و رق لیبوونت له بهر خوابی. (ل ۱۸۶ ج ۲ منهاج التریبه الاسلامیه) بیهقی ریوایه تی کردوه .

خوشی نازانی بۆچی رقی لیتته؟!

له سه رده می خوشه ویستدا (د.خ) پیاویک به لای کۆمه لیک له یاراندا رویشت و سه لای کرد، نه وانیش وه لای سه لایه که یان دایه وه. که تیپه ری به کیک وتی: من رقم له و پیاوه به له بهر خوا! نه هلی مه جلیسه که وتیان: قسه به کی خراپت کرد، به خوا پیتی ده لیتین!

ئنجایه کیکیان له خویان نارد، نه مهی به پیاوه که وت. نه ویش هاته لای خوشه ویست و شکاتی لیکرد. خوشه ویستیش (د.خ) نه وکه سهی که قسه که ی کردبوو، بانگی کرد و لیتی پرسی: تۆشتی وات وتوو؟ وتی: به لیتی.

خوشه ویست (د.خ) فه رمووی: بۆچی رقت لیتته تی؟

وتی: من دراوسیم و ناگام لیتته تی، به خوا نه مدیوه له فه رزه کان زیاتر نویتتی تر بکات.

شکاتکه ره کهش وتی: نهی پیغه مبه ری خوا لیتی پرسه بزانه نویتته کانم هیچ دواخستوو له کاتی خویان، یان به خراپی ده ستنویتیم گرتوو؟ یان رکوع و سجودم باش نه بردوو؟ که خوشه ویست لیتی پرسی: کابرا وتی: نه خیر نه وانیه هه موو به باشی نه نجامداوه!

ئنجایه کابرای خاوهن رق وتی: به خوا له رۆژوو ره مه زان که چاک و خراپ ده یگری زیاتر نه مدیوه رۆژیک به رۆژوو بووی. خاوهن شکات وتی: نهی پیغه مبه ری خوا لیتی بپرسه، بزانه هه رگیز دیومی رۆژوو که م شکاندی و هیچ رۆژیکم لیتخواردی؟ که خوشه ویست (د.خ) لیتی پرسی، کابرا وتی: نه خیر نه مدیوه هیچی له فه رزه کان خواردی!

ئنجایه وتی: به خوا هه رگیز نه مدیوه هیچی دابی به هه ژاریک و، نه مدیوه هیچی به خشیبیت له رتی خوادا مه گه ر نه و زه کاته ی که چاک و خراپ نه یده ن!

پیاوه که وتی: ئەی پێغه مبه‌ری خوا لێی بپرسه، ئایا له‌و زه‌کاتدانه‌دا هیچ که‌م و کوریم کردووه، یان دوام خستوو؟ که‌لێی پرسی: وتی نه‌خێر دوا‌ی نه‌خستوو!

خۆشه‌ویست (د.خ) که‌زانی به‌خۆپای پقی له‌و موس‌لمانه‌یه و خۆشی نازانی له‌به‌رچی پقی لێیه‌تی، پێی فرموو: (قم فلعله خیر منک) هه‌سته پهنگه‌ ئه‌و زۆر له‌تۆ باشتربیت! ئیمام ئه‌حمه‌د گێرایه‌ویتیه‌وه له‌ (عامری کورپی وائیل) هوه.

دوعای خۆشه‌ویست (د.خ) بۆ خۆشه‌ویستی: خۆشه‌ویست (د.خ) فێرمان ده‌کات که وه‌ک خۆی بپارێینه‌وه، که‌ خوا خۆشه‌ویستی خۆیمان بداتی و خۆشه‌ویستی ئه‌و کارانه‌ش که ده‌مانگه‌یه‌نیت به‌خۆشه‌ویستی ئه‌و، وه‌خۆشه‌ویستی هه‌موو ئه‌وانه‌ی که خۆشویسته‌ن که‌یان له‌لای خوا سوودی ده‌بیت بۆمان، هه‌روه‌ک ده‌فرمویت: (اللهم انی اسألك حبك، وحب من یحبك، والعمل الذي یبلغنی حبك، اللهم اجعل حبك أحب إلی من نفسي وأهلی والماء البارد) هه‌روه‌ها (اللهم ارزقني حبك وحب من ینفَعني حبه عندك) ترمذی.

نموونه‌یه‌ك له‌ خۆشه‌ویستی هاوه‌لێك بۆ خۆشه‌ویست:

رۆژێك هاوه‌لێك كه‌ناوی (جه‌ری) بوو هات بۆ مه‌جلیسی پێغه‌مبه‌ر (د.خ)، له‌به‌رئه‌وه‌ی جیگا نه‌بوو له‌ناو ده‌رگا‌که‌دا ویستی دانیشی، خۆشه‌ویستیش (د.خ) جلیکی خۆی بۆ هه‌لدا که‌ له‌سه‌ری دانیشی، ئه‌ویش جله‌که‌ی گرت و ماچی کرد و رازی نه‌بوو له‌سه‌ری دانیشی و وتی: ئەی پێغه‌مبه‌ری خوا (د.خ) چۆن من له‌سه‌ر جلی تۆ داده‌نیشم!! خوا پێزت لێ بگریت وه‌ک پێزت له‌من گرت.

به‌لێ هاوه‌لان ئه‌وه‌نده‌یان خۆشه‌ویست (د.خ) خۆش ده‌ویست و ئه‌وه‌نده‌ش شه‌رمیان لێده‌کرد چاویان تێر نه‌ده‌بوو له‌سه‌رکردنی بۆیه‌ ئه‌گه‌ر لێت بپرسینایه

که وه سفی رهنگ و رووی خوشه ویست بکن (د.خ) ، زوریان نه یان ده توانی یان ته نها ده یان وت: رووی نورینی وه ک مانگی چوارده ده دره وشایه وه .

ریزدار و بی ریز

خوای گه وه که (ذوالجلال والاکرام) ه ریزی له نه وهی ئاده م گرتووه، هه روه ک ده فرمویت ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا (۷۰)﴾ الاسراء

واته: سویند به خوا، به راستی ئیمه ریزمان له نه وهی ئاده م گرتووه و به سه ر وشکانی و ده ریادا به جوړه ها هوکاری گواسته وه هه لمان گرتوون و له رووی پوخت و چاکی جوړاو جوړ به هره وه رمان کردوون. به راستی ئیمه ریزی زیاده ی نه وانمان داوه به سه ر زوری نه و به دیه پتر اوانه دا که دروستمان کردوون، (له ه موو روویه که وه، تا قه درو ریزی خو یان بزائن) .

خوای گه وه قورئانی به رییز و پایه به رزی ناردوه ﴿فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ (۱۳)﴾ عبس، که له چه ندین لاپه په ی به رییز و پیروزدا هه لگراوه و له (لوح محفوظ) دایه، که به رز و پاک و بلند و خاوینن، ﴿مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ (۱۴)﴾ عبس ، به ده سستی فریشته کانه وه که به رییز و خواناس و ملکه چ و فرمانبه درارن و، به هووی جویرائیلی به رییز و (نه مین) هوه نارودوویه تی بو پیغه مبه ری به رییز و پایه به رز تاوه کو مروقیکی به رییزی پایه به رز په روه ده بکات و له زیاندا روئی چاکی خو ی ببینی..

به رییزی و گه وره یی خوشه ویست:

له باسی به رییزی و پایه داری خوشه ویستدا (د.خ) ده چینه خزمه ت مه وله وی خواناسی خو مان، که له چه ند دیر هو تراوه یه کدا له عه قیده ی مرضیه که یدا ده لی:

چ ه ضلیکه حه ق، داگییه به م خا که ؟

نه صله بو نه م گشت، گه وه ری پا که !

ئاسمان له روتبه ی عولوی چی کم بوو؟

نەبوو بە مەدەن بۆ عیسا، ئەم بوو!

واتە: ئەمە چ بەهرە و گەورەییە که خوا داویە بە خاکی ئەم زەوییە که بنەرەتە بۆ ئەم گشت گەوهەری پاکی پیغەمبەرانی، لیتی پەیدا ئەبن و بۆیشی ئەگەرینەوه، ئاسمان بەو هەموو بەرزییەوه چی لێ کەم بوو، نەبوو بە ئارامگای عیسا ئەم زەویە بوو بە ئارامگای که لە نزیک قیامەتدا دادەبەزیتەوه و لەسەر زەوی دەمریت و لەخاکە که پەیدا دەنێژیت، (لە لای قەبرە که ی پیغەمبەرەوه (د.خ) .

فەلەک نەقشی پیتی دی لە زەمیندا

خوێنی گرینی هات وە پووی بریندا

چاوگە ی چاوه که ی لیل و حەسرەتمەند

(لیتنی کنت ترابا) ی دەخووند!

واتە: ئاسمان جی پیتی خوێشەویستی دی لەسەر زەوی گریانی بەرووی بریندا هاتە خوارەوه و فرمیسکی سەر برینیش گە لێ بە ئازار و سۆیە و لەبەر زۆری گریان چاوگە ی چاوی لیل و، دلێ پرداخ و ناسۆر بوو، بۆیە ئاسمان هەر (لیتنی کنت ترابا) ی دەخویند و ئاواتی بە زەوی ئەخواست و لە دلێ خویدا ئەبووت:

هەرچی ریفعت و عیزز و هەستی وی

فیدای نەبوونی و خواری و پەستی وی

واتە: هەرچی بەرز ی و دەسلات هەیه (کە من هەمە) ببی بە قوریانی نزمی و بیچارەیی و نەبوونی یەک که زەوی هەیه تی.

حەق رەحمی ئاورد بەو سۆز و تاودا

دەقیقی پەردە ی لابررد لە ناودا

سورمه‌ی گهردی پئی کیشا وه چاودا
 به وچاوی پر ئیش دووری و بیخاودا
 ئیشی چاوی چوو نه ختی پر خه و بوو
 له حکمهت میعراج نه ویه کی نه و بوو

واته: خوا به زه‌یی هاته وه به و سۆز و دلگه رمیه‌ی ئاسماندا و ماوه‌یه‌کی کهم
 په‌رده‌ی لابرد له‌نیواندا و، کلی گهردی پئی پیغه‌مبه‌ری هینا به‌چاویدا و نه‌وچاوه پر
 له‌سۆو بیخه‌وی ئاسمان له‌گل کهوت و تیر خه و بوو، به‌ئێ‌یه‌کی له‌حیکمه‌ته‌کانی
 (میعراج) وچوونی خۆشه‌ویست بۆ ئاسمان نه‌مه‌ بوو.

هه‌زاران ره‌حمه‌ت له‌گۆرپی مه‌وله‌وی بیته، چه‌ند جوان به‌چه‌ند دێر هۆنراوه‌یه‌ک
 نه‌سپی خه‌یالی تاوداوه و له‌باسی میعراج‌ه‌وه ده‌چیتته سه‌ریاسی پایه‌ به‌رزی و ریزداری
 سه‌رداری پیغه‌مبه‌ران (هه‌زاران هه‌زار درودوسالوی له‌سه‌ر بیته) .
 (هه‌لێ‌ژارده‌یه‌ک له‌عه‌قیده‌ی مرضیه‌ی مه‌وله‌وی) باب‌ه‌ عه‌لی شیخ عومه‌ر قه‌ره‌داغی.

ریزگرتنی ئیسلام له‌عه‌قلی مرۆڤ:

به‌ژیبری و عاقلی، مرۆڤ ته‌کلیفی ده‌که‌وێته سه‌رو، ئیسلام که (مه‌ی) حه‌رام کردوه
 بیجگه‌ له‌زیانه زۆره‌کانی، ناگا له‌خۆنه‌مان و له‌ده‌ستدانی عه‌قلیش مه‌سه‌له‌یه‌که
 ره‌چاوکراوه، که ئیسلام هه‌رگیز پئی رازی نیه و به‌سه‌رچاوه‌ی هه‌موو خراپیه‌کانی
 دانه‌نی و (أم الخبائث) ه.

ئیسلام ده‌یه‌وێت به‌به‌لگه‌ روون و ئاشکرا زۆره‌کانی قه‌ناعه‌ت و دنیایی بۆ
 ئاده‌میزاد دروست بکات.

نایینی پیروزی نیسلام که دانوستان دهکات ریژ له عه‌قلی بهرام‌بر ده‌گرت بویه ده‌فرمویت، ئیوه به‌لگه‌کانتان بهینن ﴿ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ (۱۱۱) ﴿ البقرة، جا ﴿ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴾ (۲۴) ﴿ السبا، ئیمه یان ئیوه له‌سه‌ر ریی راست و هیدایه‌تین یان له‌گومرایی و سه‌رلیشوایی ناشکرادین.

ئیمه نه‌وه‌نده به‌لگه و بوره‌انمان لامه‌به‌سته، نه‌گه‌ر توانیتان بیهینن، ئیمه بی ده‌مارگی‌ری دواتان ده‌که‌وین ﴿ قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴾ الزخرف: ۸۱ واته: بییان بلی (ئه‌ی محهمه‌د) نه‌گه‌ر خوای میهره‌بان کوپی ببوایه و (به‌به‌لگه و بوره‌ان بۆمان بسه‌لمینزایه) نه‌وا من یه‌که‌م که‌س ده‌بووم له‌وکه‌سانه‌ی که‌س که‌س ده‌بووم! ﴿ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴾ (۸۲) ﴿ الزخرف: واته: پاکی و بیگه‌ردی بۆ په‌روه‌ردگاری ناسمانه‌کان و زه‌وی، بۆ په‌روه‌ردگاری عه‌رش، ده‌ریاره‌ی نه‌و گوفتاره‌ نا‌قول‌و بی سه‌روینانه‌ی که‌س نه‌فامان بۆ خوای هه‌لده‌به‌ستن.

کاتیک که ئیبراهیمی کوپی خۆشه‌ویست وه‌فاتی کرد خۆرگی‌را، هه‌ندی‌ک ده‌یانویست بلین له‌به‌رمردنی ئیبراهیم خۆرگی‌راوه، خۆشه‌ویست (د.خ) نه‌مه‌ی بۆ راستکردنه‌وه و فرمووی: خۆرومانگ دوو به‌لگه و نیشانه و دروستکرای خوان، نه‌ بۆ له‌دایک بوونی که‌س و نه‌ بۆ مردنی که‌س ناگیرین. که‌س به‌راستی نه‌مه‌ش که‌وره‌ترین ئازادکردنه‌ بۆ عه‌قلی مرۆف که‌ نه‌بی به‌به‌نده‌ی دارو به‌رد و دیارده‌ سروشتیه‌کان.

قورئانیش ده‌فرمویت: ﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَّا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴾ (۲۷) ﴿ فصلت

واته: له‌نیشانه و به‌لگه‌کانی ده‌سه‌لاتی په‌روه‌ردگار شه‌وو رۆژو خۆر و مانگه، هه‌رگیز کړنووش بۆ خۆر یان مانگ مه‌به‌ن، به‌لکو کړنووش ته‌نها بۆ نه‌و خوایه‌ ببه‌ن که‌ دروستی کردوون (واته خۆر و مانگی زۆری دروست کردووه که‌ نه‌مه‌ش مو‌عجیزه‌یه‌کی قورئانه‌ نه‌گینا (محمد) (د.خ) چووژانی خۆر و مانگی تر هه‌یه، نه‌گه‌ر هه‌ر مه‌به‌ست نه‌و

خُور و مانگه بینراوه بویه ده بویه بفرموی (خلقهما) ، نه گهر نئوه خوتان به بهندهی راسته قینهی نهو ده زانن و هر نهو ده په رستن.

مروقی ریزدار:

وتمان خوی گه وره قورئانیکی بهرز و پیروز و به ریزی به جوهره نیلی نه مین و به ریزدا نارد بو خوزه ویستمان (محمد) (د.خ) که پایه دارترین و به ریزترین ناده میزاده، بو نه وهی که خه لکی په روه رده بکات له سه ر ریزداری و پایه به رزی، هه ره ک چون له چاکترین شیوه (احسن التقویم) دا دروستی کردوون دانه به زنه (اسفل السافلین) هه روه ک ده فرمویت ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾ (۴) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ (۵) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ (۶) فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ (۷) أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ (۸) ﴿التین.

واته: به راستی نئمه ناده میزادمان دروست کرد له جوانترین و ریکوپیکترین شیوازدا، نه گهر ریازی خوا نه گریته بهر نهوا به ره و نرمترین پلهی ناده میتی و سه ختترین شوینی دوزه ده چیت. نه وانه شی که باوه ریان هیناوه و کارو کرده وهی چاکیان نه نجام داوه پاداشتی هه میسه و نه برپاوه یان بو نامادهیه.

ریزداری راسته قینه نه وهیه که خوا ریزت بگری، بوونی مال و سامان و نه بوونی نیشانهی ریزداری و بی ریزی نیه، قورئان له مباره یه وه ده فرمویت ﴿فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ (۱۵) وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ (۱۶) كَلَّا ﴿الفجر ..

واته: کاتیک ناده میزاد له لایه ن په روه ردگاریه وه تا قیده کریته وه، ریزی لیده نیت و ناز و نیعمه تی به سه ردا ده ریزیت، ده لیت: به خوا وادیاره په روه ردگارم خوشی ده ویم و ریزم هه به لای. کاتیکیش تا قیده کاته وه و ریزی که می پیده به خشیت و لئی ده گریته وه

ده لئیت: وادیاره په روه دگارم منی خو شناویت و رقی لیمه و ریسوای کردووم. نه خیر نه و شتانه هیچی وانیه، نه به خشین مانای ریز و قه دره، نه لیگرتنه وه مانای بی پیزی و بی قه دریه. جا که باس باسی ریز گرتنه، با (گله ییه ک) له نیوه بکهین، نه ی نیوه بۆ ریز له مندالی بیباوک ناگرن، بۆهانی یه کتری نادهن خواردن بدن به هه ژاران ﴿بَلْ لَأ تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ (۱۷) وَلَا تَحَاضُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ (۱۸)﴾ الفجر.

به لئ. ریزگرتن له هه تیو و لا کردنه وه لئ پی پاداشتی گه وره ی هه یه، نه گه ر ده ست به پینی به سه ریدا به سۆز و میهره بانیه وه، به قه دره مووی سه ری خیرت بۆ ده نووسری و، نه گه ر ژیانی بۆ دابین بکه ی له گه ل خۆشه ویستا (د.خ) حه شر ده کړی له قیامه تدا.

هه ندی له وانه ی که پیویسته ریزیان لی بگیری:

۱- ریزگرتن له خۆشه ویستا (د.خ) و فه رمووده کانی:

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَتَذِيرًا (۸) لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزُّوهُ وَتُوقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا (۹)﴾ الفتح: واته: ئیمه تۆمان ره وانه کردووه نه ی محمد (د.خ) که شایه ت و مزده دره و به ناگاهینه ربیت بۆ گروی ئاده میزاد. بۆ نه وه ی نیوه باوه ربه پینن به خوا و پیغه مبه ره که ی و پشتیوانی له پیغه مبه ر بکه ن و ریزی شایسته ی خوی لیبگرن و ته سبیحات و ستایشی خوا بکه ن له به ره به بیان و عه سراندا.

هه روه ها ده فه رموویت ﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (۶۳)﴾ النور: واته: نه که ن بانگی پیغه مبه ر بکه ن، وه ک نه وه ی یه کتری بانگده کهن (چونکه ده بیته ریز و قه دری پیغه مبه ر (د.خ) تاییه تی بیت) ، بیگومان خوا ده زانیته به وانه ی که خویان ده دزنه وه له کار و فرمان، ده با نه وانه ی

که سه ریچی له فه رمانی ده که ن بترسن له وهی که تووشی تا فیکردنه وهیه کی سهخت،
یان تووشی سزایه کی به ئیش و نازارین.

له سووره تی (الحجرات) یشدا ده فه رموی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيْ
اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْتُمْ أَعْلَمُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (۱) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ
فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا
تَشْعُرُونَ (۲) إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
لِلنَّفْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ (۳) إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
(۴)﴾ الحجرات: واته: ئه ی ئه و که سانه ی باوه رتانه هیناوه له بریار و پیشنیاردا پیش
پینغه مبهری خوا مه که ون، له خوا بترسن و پاریزکارین، چونکه به راستی خوا بیسه ره
به گوفتارتان و زانایه به نیاز و نهینه کانتان.

ئه ی ئه وانه ی باوه رتانه هیناوه، دهنگتان به سه ر دهنگی پینغه مبهردا (د.خ)
به رزمه که نه وه له کاتی قسه کردندا، هه روه که چون قسه له گه ل به کتریدا ده که ن، نه وه کو
به و دهنگ به رزکردنه وهیه تان خوا لیتان برهنجی و کرده وه کانتان پووچه ل بیته وه و
ههستی پینه که ن.

به راستی ئه وانه ی به دهنگی نزم له خزمهت خوشه ویستدا (د.خ) قسه ده که ن، ئه وانه
ئه وکه سانه ن که خوی گه وره دله کانیانی زاخاوداوه بۆ ته قوا و خواناسین، ئه وانه
لیخۆشبوون و پاداشتی گه وره ناماده یه بۆیان.

به راستی ئه وانه ی له ده ره وه ی ژوره کانه وه بانگت لیده که ن، ئه وانه زۆریه یان
نه فامن و ژیرنین ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
(۵)﴾ الحجرات خو ئه گه ر ئه وانه خوگر بوونایه، هه تا ده چووینه ده ره وه بۆلایان، ئه وه
چاکتر بوو بۆیان، خوا لیخۆشبوو میهره بانه.

له ئه نجامی ئه م رینمایانه وه هاوه لان تادوا پله ریزیان له خۆشه ویست (د.خ) ده گرتوو به دهنگی نزم و له سه رخۆ قسه یان له گه لدا ده کرد و له خزمه تیا بیده نگ داده نیشتن، ههروهك ئه وهی كه بآلنده به سه ر سه ریانه وه بیته و نه یانه وی بفریت له سه ریان.

نۆریان كه خۆشه ویست (د.خ) وتاری بۆده دان، له گه ل ئه وه دا كه سه ریان داخستبوو هۆن هۆن فرمیسك به چاویاندا ده هاته خوارئ!! هه زاران په حمهت و میهره بانئ خوا بپژئ به سه ریاندا.

هه میشه هه زیان ده کرد شتی بکه ن، یان شتیك ببئ، كه مایه ی دلخۆشی ئه و بیته، كاتیك باوكی ئه بوبه كر موسلمان بوو، ئه بوبه كر فه رمووی: هه زم ده کرد له جیاتی باوكم، مامی پیغه مبه ر (د.خ) موسلمان ببوایه، چونكه ئه وه زیاتر چاوی خۆشه ویستی پئ بوون ده بۆوه و، مایه ی دلخۆشی ئه بوو بۆی.

ئاشكراشه كه دوا ی كۆچی خۆشه ویست (د.خ) ریزگرتن پئویسته له فه رمووده كانئ، ههروه ها سه له وات و سه لام، له دوا ی ناوه ئینانئ.

هه ندئ له زانا پایه به رزه خواناسه كانئ ئه م ئوممه ته، به بئ ده ستنویژ، یان به پئوه، یان به رپگاوه فه رمایشتی خۆشه ویستیان نه گنراوه ته وه، دیاره ئه مه ش ریز و ئه مه كداری به بۆ ئه و موحه ممه ده ی كه جارنكئ تر هه یچ دایكئك وینه ی ئه وی نابیت.

۲ — ریزگرتن له دایك و باوك:

ئایینی پیرۆزی ئیسلام گرنكئ نۆدی به دایك و باوك داوه، ته نانهت ئه گه ر كافریش بن پئویسته خزمه تیان بكرئ و ریزیان لئبگیرئ و ناخ و ئۆف نه كریت له ده ستیان ﴿ فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفْ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴾ (۲۳) ﴿ الاسراء.

۲ — ریژی سی دهسته:

خۆشه‌ویست (د.خ) ده‌فهرمویت: ﴿ان من اجلال الله تعالى اكرام ذي الشیبة المسلم وحامل القرآن غیر الغالی فیہ والجافی عنه، واکرام ذي السلطان المقسط﴾ (ئه‌بوداود، حدیث حسن) ل ۱۴۴ ریاض الصالحین. واته: ریژگرتنه له‌فهرمان و به‌رنامه‌ی خوا، ئه‌گه‌ر ریژ له‌موسلمانان به‌ته‌مه‌ن بگیری و، ریژ له‌مه‌شه‌لداره‌ی قورئان بگیری که نه زیاده‌روی تیا‌ده‌کا و نه‌فهرامۆشی ده‌کات و، ریژ له‌فهرمانه‌وای دادپه‌روه‌ر بگیری.

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿لیس منا من لم یرحم صغیرنا ویرعف شرف کبیرنا﴾ ترمذی (حسن صحیح) واته: له‌ئیمه‌ نیه‌ که‌سێک به‌زه‌یی به‌بجووکدا نه‌یه‌ته‌وه و ریژی که‌وره‌مان نه‌گریت. هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ما أکرم شاب شیخاً لسنه الا قیض الله له من یکرمه عند سنه﴾ ترمذی (ل ۱۹۲ ریاض الصالحین).

واته: هه‌ر لاویک ریژی پیریک بگریت، له‌به‌رپیرییه‌که‌ی، خوای که‌وره‌ به‌کیکی بۆ ده‌نیری که‌له‌پیری ئه‌میشدا ریژی لیبگری، خوا هه‌ر له‌دنیا‌دا هه‌قی بۆ ده‌کاته‌وه.

۴ — ریژگرتنی میوان:

خۆشه‌ویست (د.خ) ده‌فهرمویت: ﴿من کان یؤمن بالله والیوم الاخر فلا یؤذ جاره، ومن کان یؤمن بالله والیوم الاخر فلیکرم ضیفه﴾ واته: هه‌رکه‌س باوه‌ری به‌خوا و به‌رۆژی دوایی هه‌یه با ئازاری دراوسێی نه‌دات و، هه‌رکه‌س باوه‌ری به‌خوا و به‌رۆژی دوایی هه‌یه با ریژ له‌میوانی بگریت.

۵ — ریژگرتن له‌ئه‌ندامه‌کانی له‌ش

بیواناکه‌م له‌هیچ به‌رنامه‌ و په‌یره‌و و پرۆگرامیکی ئه‌م دنیا‌یه‌دا، وته‌یه‌کی جوانی وه‌ک ئه‌م وته‌یه‌ی خۆشه‌ویست (د.خ) هه‌بیت، کاتیک هاوه‌لیک هات و وتی: ئه‌ی

پیغمبر می خوا قزم زدره، نایا خزمه تی بگم و بیشوم و دایبهینم قهیناکه؟! نه ویش
فهرمووی (بل اکرمها). نهك هر نهوهنده بهلکو ریژی قزت بگره.

نای نه م نیسلامه چهنده ناوازه و بهرزه، لهکویدا ههیه ریژگرتن له نه ندامه کانی
له شو له قز.

ناشکرایه له شه رعدا رهوا نیه که سیک لایه کی له بهر سیبهر بیت و لایه کی له بهر هه تاو،
یان ده بی به ته واوی بچیت بهر سیبهر یان به ته واوی بچیت بهر هه تاو.

ژنیک نه زری کردبوو قسه نه کات و له بهر هه تاو بیت، که خوشه ویست (د.خ) به مه ی
زانی فهرمووی: با قسه بکات و بچیت بهر سیبهر، خوا شتی وای ناویت.

به ریژترین کهس لای خوا:

قورنانی پیرۆز ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ نَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ
شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ (١٣)﴾ الحجرات:
واته: خه لکینه ئیمه ئیوه مان له نیر و مییه ک دروست کردوه و، کردوومانن به چهنده ها
گه ل و تیره و هوزی جور به جور، تا یه کتر بناسن و په یوه ندیتان خوشبیت به یه که وه.
به راستی به ریژترینتان لای خوا نه و که سانه یه، که زدر تر پاریزکارن، بیگومان خوا
زاناو ناگاداره به هه مووان.

دیاره هه رکهس خوا به ریژی بکات نه وه ریژداره و هه رکه سیش خوا ریسوای بکات
نه وه ریسوای راسته قینه یه و کهس ناتوانیت فریای بکویت، قورناتان ده فهرمویت ﴿الْم
تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ
إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ (١٨)﴾

واته: نایا نه تبینیوه و نه تبیستوه که به راستی هه رکهس و هه رچی هه یه له ناسمانه کان و زه ویدا سوچه بو خوا ده بن، هه روه ها خور و مانگ و نه سته ره و چیاکان و درهخت و مالآت و نۆرێک له خه لکی، نۆرێکیش خۆی شایسته ی سزاو تۆله کردوه، نه وه ی خوا قه در و ریزی بشکینیت و ریسوای بکات، نه وه هه یچ ریزلینه ریکی نیه، به راستی خوا نه وه ی بیهوی ده بکات.

بروادار ریز له خوی ده گریت:

بروادار به هوی بپواکه یه وه، پایه به رز و به پیزه، هه رچه ند له هه موو سه رده مه یکا ده فام و سته مکاران هه رده بن که ده ژایه تی بکن و تانه و ته شه ری لیده ن، بویه ریز له خوی ده گری و دانا به زی، قورئان ناماژه به م ره وشته ده کات و ده فه رمویت: ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾ (۶۲) الفرقان: واته: به نده کانی خوی میهره بان نه وکه سانه ن که نۆر به هیمنی و سه لاری به سه رزه ویدا ده پۆن، کاتیکیش نه فامان به قسه ی ناخوش به ره نگاریان ده بنه وه، له وه لامیاندا ده لێن، سلو (به مه ش ره وشته به رزی خویان ده نوینن) ئنجا باسی چه ند سیفه تیکی تریان ده کات تا ده گاته ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾ (۷۲) الفرقان: واته: کاتیکیش به لای که مه و گالته ی نه فاماندا تیده په پین، ریز له خویان ده گرن و لاناکه نه وه به لایاندا و به هیمنی و له سه رخویی و سه ره زی یه وه تیده په پین.

ریزدار یان ریسوای له قیامه تدا:

نه وانه ی که ریزدار و خواناسن نه وانه سه ره نجام ده سته ریزان لیده نه ریت و به به هه سته به رین پاداشت ده درینه وه و ریزان لیده گیری و ناز و نیعه تیکیان

پیده دریت که نه چاودیویه تی و نه گوی بیستویه تی و نه به دلی که سیشدا هاتوه .
﴿أُولَئِكَ فِي جَنّاتٍ مُّكْرَمُونَ (۳۵)﴾ المعارج

خرابه کاران و تاوانبارانیش، ههروه ک چون له دنیا دا بیپیز و دوریوون له رهحه تی خوا، له ناخیره تیشدا له ناو دۆزه خدا ریسوا ده کرین و سزای سهخت ده توشن ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ (۶)﴾ لقمان: واته: هه ندیك له خه لکی هه ن قسه ی بی خیر و بی مانا ده کهن، تا خو یان و کهسانی تریش له ریبازی خوا ویل بکه ن و گالته به بهرنامه ی خوابکه ن، ئانه وانه سزاو تو له یه کی ریسوا که ر و ئابروو بهر چاوه ریپانه

سینه سافی

پیغه مبه ر (د.خ) ده فه رمویت: ﴿ان الله يحب العبد التقي الغني الخفي﴾ مسلم، واته: به راستی خوا به بنده ی پاریزکاری ده وله مهن دی شاراوه ی خوش ده ویست. (دیاره ده وله مهن دی به هه ردوو لایه نه که یه وه، بوونی مالی دنیا که هه قی خوی لیبدریت و له ده ستا بیت و نه چیتته دل وه، ههروه ها ده وله مهن دی نه فس که خوشه ویست (د.خ) ده فه رموی (الغنی غنی النفس) .

له پیغه مبه ر (د.خ) پرسیارکرا: کی چاکترین که سه؟ فه رموی: (کل مخموم القلب صدوق اللسان) وتیان (صدوق اللسان) ده زانین، ئایا (مخموم القلب) چیه؟ فه رموی: (هو التقي النقي لا اثم فيه ولا بغي ولا غل ولا حسد) (ابن ماجه) الصحيح الجامع ۳۲۹۱ واته: (مخموم القلب) نه و پاریزکاره ده روون پا که یه که دلی نه گونا هو نه خراپه و نه یق و کینه و نه ئیره یی تیا نیه به رامبه رکه س. (وشه ی مخموم له (خمت البيت) هوه هاتوه، واته گسک دان له ناوما ل و پا کردنه وه ی) .

بۆ ئەوەی بگهینه ئەو پله نیمانیه:

۱ - خۆیه زل نه زانین:

ده بیئت خۆمان به گه و ره نه زانین و هه میسه له کهم و کوریمان بترسین و به خۆماندا بچینهوه، واته ترس و هیوا (الخوف والرجاء) له دلماندا بیست، خۆشه ویست (د.خ) سهردانی لایکی کرد له سه ره مه رگدا بوو، فه رمووی: حالت چۆنه؟

وتی: ئەی پیغه مبه ری خوا هیوام به ره حمی خویه و له گونا هه کانیشم ده ترسم، خۆشه ویست (د.خ) فه رمووی: ئەم دووشته له دلی هه رکه سیگدا کۆ بییته وه، خوی گه و ره ئەوهی هیوای پیه تی ئه ی داتی و ده شپا ریژی له وهی که لئی ده ترسی.

عومه ری کوری خه تتاب ده لیت: ئەگه ر بانگده ریک بانگدات له رۆژی قیامه تدا و بلی ته نه یه ک کهس ده چیته دۆزه خه وه، ده ترسم من بم و، ئەگه ر بلی ته نه یه ک کهس ده چیته به هه شته وه، هیوام وایه من بم.

! پیاو یاشان زیاتر ترسه که یان زال بووه، بۆ ئەوهی خۆیان چاکتر بکه ن و له خۆیان بایی نه بن، (بکر عبدالله المزنی) له رۆژی عه ره فه دا له کتوی عه ره فه وتی (لا اله الا الله لو أني فيهم لقلت قد غفر الله لهم) واته: ته نها هه ر خویه شایه نی په رسته نه، ئەگه ر منیان تیا نه بووما یه، ده موت به راستی خوا له هه موویان خۆش ده بیست (واته: ره نگه به هۆی خرابی منه وه خوا غه زه ب له وانیش بگریت).

! پیاو باشیک ده لیت، یه ک له سه ر سیتی ها وه لانی پیغه مبه رم بینی هه موو ده توت له پله ی نیمان (جویرانیل و میکانیل) دان که چی له دوو پوووی ده ترسان.

۲ - لیخوشبوون و سنگ فراوانی:

یه کیک له سیفه ته کانی بپواداران ئەوه یه که داوا ده که ن و له خوا ده پارێته وه ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي

قُلُوبِنَا غُلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ الحشر: واته: په روه ردگارا له نيمه و له وبراiane شمان خوڅ ببه كه پيش نيمه ريبازى نيمانين گرته بهر و له دله كانماندا هيچ جوړه بوغز و كينه يه كه مه هيله به رامبه ر نه وانه ي نيمانين هيناوه، په روه ردگارا تو به راستى به سوزو و به خشنده و ميره بانيت.

هه روه ها قورنان به خوڅه ويست (د.خ) و به موسلمانان ده فه رمويت: ﴿خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ، وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ (٢٠٠) الاعراف:

واته: كارى ناسان له خه لكى داوايكه و چاوپوڅى له هه له و كه مو كوپه كانيان بكه و خه لكى عه فو بكه بو نه وهى خوا عه فوت بكات، كه تو په كيكه عه فو كرد، وه كه نه وه يه كه عه فوى خوات وه رگرتبى بويه هه ردوو مه به سته كه كورت ده كاته وه وباسى (فاعف) ناكات و يه كسه ر ده فه رموى: (خذ العفو) (نه مه بوچوونى شيخ متولى شه عراويه). هه روه ها فرمان بده به چاكه و كرده وه يه كه كه په سهندي شهره، رووش وه رگيرپه له نه فام و تينه كه يشتوان. جا نه گه ر شه يتان تووشى وه سوه سهى كرديت و ويستى بى به لاتا په نا بگره به خوا، چونكه به راستى نه و زاته بيسه ر و زانايه.

به راستى نه وانه ي كه پاريزكارن، كاتيك خه يالاتيك له لايه ن شه يتانه وه به دلئيانا بيت، نه وا خيرا بيدار نه بنه وه و خواى خويان بيرده كه وپته وه، نجا ده سبه جى به رچاويان روون ده بيت و رى راستيان لينا شيويت.

پياويكى سينه ساف:

خوڅه ويست (د.خ) له گه ل هاوه لاندان دانيشتبوو له مزگه وتدا فه رموى: نيسا پياويك دپته ژوره وه نه هلى به هه شته، له وكاته دا پياويك كه ناوى ده ستنويژ له ريشى ده تكاو جووتى نه عل به ده ستى چه پيه وه بوو خوى كرد به مزگه وتدا.

بۆ سبه يېنىش خۆشه ويست (د.خ) هه مان شتى فرموو، هه مان پياو هاته ژورده وه،
بۆ رۆژى سېيه ميش به هه مان شتوه .

عه بدوللاى كوپى عمر، حه زى كرد بزانى نه و پياوه چ كارىك ده كات وا گه يشتوته
نه و پله و پايه يه بۆيه چوو بۆلاى و وتى: من له گه ل باوكم زوير بووم و سويندم
خواردوو سى شه و نه پۆمه وه ماله وه جانازانم به ميوان پام ده گريت، نه و يش به گهرمى
پيشوازى ليكرد .

پاش سى شه وه كه، عه بدوللا شتىكى زيادهى واى نه بينى كه نه مان نه يانبىت، بۆيه
پى و ت: برا من هيج شتىكم نيه له گه ل باوكدا، ته نها ويستم بزانه چ كارىك ده كه يت
كه ئيمه نه مانكردبى تاچاوت لىبكه م، چونكه خۆشه ويست (د.خ) سى رۆژ به و جۆره
باسى تۆى كرد.

نه و يش وتى: من له دلدا هيج شك نابه م به رامبه ر موسلمانان و، حه سه د به هيج
كه س نابه م نه گه ر خوا شتىكى پىدا بىت.

عه بدوللاش وتى: نه مه يه تۆى ئاوا به رزكردۆتوه كه به هه موو كه س ناكريت!

كى هه يه وهك نه بى (ضمضم) بىت:

رۆژىك خۆشه ويست (د.خ) به هاوه لانى فرموو: كه س هه يه وه كو (ابو ضمضم) ي
پىبكرىت، وتيان: (ابو ضمضم) كىيه نهى پىغه مبه رى خوا؟

فرمووى: نه وه پياويكه به يانيان كه رۆژى لىبوه وه ده لىت: خوايه من سه ر و
نامووسم به خشيوه ئىتر هه ركه س قسه ي پى بووتايه وه لامى نه نه دايه وه و، سته مى
نه نه كرد به رامبه ر نه وانى كه سته ميان لى ده كرد و، ده سترى نه نه نه كرده سه ر نه وه ي
كه ده سترى ده كرده سه ر نه بو داود.

(البزار) یش له په راوی (کشف الاستار) دا له بابی (الزکاة) دا ده لئى: رُوِّيتُكَ
خَوْشَه وِيسْت (د.خ) هانى هاوه لانيدا بۆ خيّر و سه ده قه، (عولبه ى كوپى زه يد) هه ستا
و وتى: من له بهر نه وهى هيچم نيه، ته نها سه رونا مووسى خۆم ده به خشم، هه ركه س
هه رچى پى و تم وستهمى ليكردم كه ردنى نازاد بيت.

خَوْشَه وِيسْت (د.خ) پاش ماوه يه ك فرمووى: (كوا عولبه ى كوپى زه يد) ، دووسى
جار دووباره ى كرده وه، ئنجا كه (عولبه) هه ستا، پيى فرموو (تويت سه ر و نامووسى
خۆت به خشى، خوا ليى وه رگرتيت) .

كارى كه م و پاداشتى زور:

سوفيانى كوپى دينار به (ئهبى بيش) ده لئى كه هاوه لئى ئيمامى عه لى بوو، هه وائلم
بده رى له باره ى ئيشى پيشينا نمانه وه، نه ويش وتى: نه وان كارى كه ميان ده كرد و
پاداشتى كه وره يان وه رده گرت، وتى: باشه چۆن؟ وتى: نه وان دل وسينه يان ساف و
بينگه ردبوو..

فضيلى كوپى عياض ده لئى: نه وان هى لاي ئيمه كه يشتون ته پله ى بهرز، به زورى
نويز و رۆزو نه بووه، به لكو به سه خاوه تى نه فس و سينه سافى و دل سوزيان بووه بۆ
ئوممه ت. خَوْشَه وِيسْتِيش (د.خ) بۆ نه م مه سه له يه ده فرمويت: (ان المؤمن ليدرك
بحسن الخلق درجة الصائم القائم) نه بوداود / واته: به راستى برودار به پره وشتى جوان
نه گاته پله ى نه و كه سه ى كه هه ميشه به رۆزو وه و خه ريكي شه ونويزه .

حه زده كه ن خوا ليتان خۆش بيت؟

نه بوبه كر مانگانه هاوكارى هاوه ليكى خزمى ده كرد له بهر نه وه ى هه ژار بوو، كاتيك
زمانى نه پاراست و بوختانه كه ى بلاو كرده وه بۆ عايشه، نه بوبه كر رقى هه ستا و
سويندى خوار ئيتر هاوكارى نه كات. خواى كه وره ش نه م ئايه تى نارده خواره وه ﴿وَلَا

يَأْتِلِ أَوْلُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾ ﴿النور

واته: نه وانه ی خاوه نی سامان و به خشنده یین له ئیوه باسویند نه خۆن که یارمه تی
خزمان و هه ژاران و کۆچکه ران له پیناوی خوادا نه دن، ده با لیبورده بن و، چاوپۆشی
بکه ن، مه گه ر هه زناکه ن خوا لیئان خۆش بیئت، خواش هه میشه لیخۆشبوو
میهره بانه. نه بویه کریش فه رموی: به لئ ئیمه هه زده که یین خوا لیئان خۆش بیئت، بویه
له خزمه که ی خۆش بوو، هه موو مانگیك هاوکاریه که ی ده دایه.

لیخۆشبوون عیززه ته:

! پیغه مبه ر (د.خ) ده فه رمویت: (ما زاد الله عبداً بعفو الا عزاً) مسلم / واته هه رکه س
لیخۆشبوو بیئت خوا عیززه ته ی بۆ زیاد ده کات.

به بوخارییان وت: چۆن دوعاناکه ییت له وانه ی بوختانیان بۆ کردوویت و نازاریان
داویت، وتی: خۆشه ویست (د.خ) فه رمویه تی: (اصبروا حتی تلقوني على الحوض)
بخاری واته: نارام بگرن تا له سه ر حقوزی که وئهر به من ده گه نه وه.

زين العابدين نامۆزایه کی لئی توپه ده بیئت و قسه ی پی ده لئیت نه ویش هیهچ
وه لای ناداته وه، شه وی ده چیت بۆ لای و ده لئ: (برام نه گه ر نه وه ی وتت راسته،
خوالیم خۆش بیئت و، نه گه ر نه وه ی وتت وانیه خوا له تو خۆش بیئت). ئیتر خوات
له گه ل نه ویش له م ره فتاره جوانه شه رمه زار بوو، په یمانی دایه که جارێکی تر شتی
وانه کاته وه.

هاوه لئیکي ئیمام نه حمه د شه و له مالیان میوان ده بیئت، سه یر ده کات نه وشه وه
ئیمام نه حمه د زۆر ده گری، به یانی لئی ده پرسئ که بۆچی نه مشه و نه وه نده گریای،
نه ویش ده لئیت: بیرم له لیئان و قامچیه کانی خه لیفه موعته صه م کرده وه له لایه ک و
له لایه کی تریشه وه بیرم له م نایه ته کرده وه که دوینئ له وانه یه کدا به قوتابیه کانم وته وه

که ده فەرمویت: ﴿ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴾ (۴۰) الشوری. بۆیه منیش سوژدهم بۆ خوا برود گەردنی هەموو ئەوانەم ئازاد کرد که ئازاریان داوم، ئیমেچ سوودیک وەر دەگرین ئەگەر بۆیه کی موسلمان بە هۆی ئیমেوه سزابدی، لە کاتی کدا ئەگەر لێی خۆش بین چاکتره چونکه خوالیمان خۆش دەبی..

ئیبن تەیمیهش هەرگیز دوای لە کەس نە کردووه، بە پێچەوانهوه دوای دە کرد بۆ ئەوانە ی که دژایه تیان دە کرد، رۆژیک مژدەیان بۆ هێنا که یهکی له دۆژمنه سەر سه خته کانی مردوون، ئەویش پێی ناخۆش بوو که مردووه و پاشان چوو سەر خۆشی کرد لە کە سوکاری و وتی هەرچیتان پێویست بوو من لە خزمه تاندام.

بە لێخۆشبوون دل ئارام دە بی و مڕۆف پاداشتی گهوره وەر دە گرت، رۆژیک پیاویک بە عەمری کوری عاصی وت: بە خوا هەقت لێ دە که مهوه و چارت دە که م، ئەویش وتی: دە ی برا بۆ خۆت خراپه سەرقال دە بیت.

ئە بو دوجانه لە سەر مه رگدا زۆر دلخۆشبوو، پرساریان لێ کرد چون ئاوا دلخۆشه وتی: قسم له شتی کدا نە کردووه پە یوه ندی به من هوه نە بووی و هەرگیز دل م هیچی تیا نه بووه به رام بهر موسلمانان و سینه ساف بووم..

له کۆتاییدا وهك خۆشه ویست له خوا ده پارێینه وه (اللهم اني أسالك الثبات في الامر وأسالك قلباً سليماً) نسائی و احمد / په روه دگارا من داوی دامه زواوی و داوی دلکی چاک و پاک و بی غه ل و غه شت لێ ده که م (په راوی / الانقیاء) .

ئاسۇي ھىمەت بەرزان

سەككىنەي ئىمانى و لەزەتى و اماں لىئاكات دانىشىن لەسۇچىكى خەلۋەتگادا و خەرىكى زىكر و فىكر و يادى خواپىن، بەلكو لەگەل زىكر و فىكر و يادى خوادا، ھەولئى بەردەوام و نەسرەوتن كارمانە بۇگە ياندنى ئاينى خوا و (موراغەمەي شەيتان) .

لەسەرەتادا شەيتان دەيەوئەت لە پەرگومانى كوفر بخاتە دلەوہ و بەمەش خەلكانىكى زۆرى لەھەموو كاتىكدا سەرگەردان كىردوہ، ھەرچەندە ئەمە لەلای شۆپىنكە وتوانى خۆشەويستدا (د.خ) كە مترە بەھۆي بەلگە و بورھانى ئىمانىوہ، بەتايبەت لەلای بانگخوازان.

ئەگەر شەيتان ئەمەيانى بۇ نەكرا ئەوا ھەولدەدات بىرۋادار بەرەو بىدعە و زيادوكەم لەعەقىدە و كاردا ببات، بەمەش كەسانىكى زۆر گىرۆدە دەكات، تەنانەت بانگخوازانىش ئەمەيان توش دەبئەت و لىرەوہ ھۆشياركىردنەوہى بەردەوام پىويستە بۇيان.

پاش ئەمە شەيتان ھەواو ئارەزوو، وەگونھاي گەرە جوان دەكات، كە ئەمەش زۆركەسى پىوہ گىرۆدەيە، ھەرچەندە بانگخوازان زۆر بەيان لەمەوہ دوورن.

شەيتان نەفەسى درىژە و ئەگەر ئەمانەي بۇ نەكرا ئەوا بە گونھاي بچووكەوہ بىرۋادار سەرقال دەكات، ئەوانەش كە بىئاگان، لەم كىشمە كىش و بگرە و بەردەيەدا بىرىندار دەبن، جا ئەگەر بانگخوازان بەھۆي ھۆشيارىانەوہ بىرىندارىش نەبن، رەنگە زۆريان بىروشىن و كەم تا زۆرىك كاريان تىبكات.

شەيتان دەزانئەت كەتابى بەئاشكرا پوو بەپووي بانگخوازان بىتتەوہ، چونكە ئەوان ھۆشيار و زىرەكن و ھىمەتيان ئەوہندە بەرزە بەئاسانى فرىونادىرئىن، بۇيە لەبەرگى ئامۆزگارى كاردا دىتە پىشەوہ و وايان لىدەكات بەشتى (مباح) ھوہ سەرقاليان بكات و وردە وردە ساردىبنەوہ، بانگەوازش (الدعوة) ئاليرەدا پىويست

ده بیت له سه ری که داوا له بانگخوزان بکات زور خه ریکی (موباحات) نه بن، بؤئه وهی سه رقالم نه بن و دوورنه که ونه وه له گوره پانی هه ول و خبات. هه روها بؤئه وهی هه میشه گرم و گوړ و گیان له سه ر ده ست و ناماده بن بؤ هه موو ئه و پیشه اتانه ی که دینه پری یان له ناو کومه لگادا..

نه گه ر شه یتان له هه موو ئه مانه دا سه رنه که وت و زه فه ری به بانگخوزیک نه برد، نه وا هه ول دهادت نه وله ویه تی لی بشیوینی، واته نه گه ر بانگخوزیک هه ق بیت خه ریکی زانست و زانین بی، وای لیده کات خه ریکی هه ندی سوننه ت و کاری وایی، هه رچه ند خین، به لام له شتانیك دواي ده خن که بؤ ئه و خیرترین.

نجا نه گه ر بانگخواز لیستی نه وله ویا تی لی نه شیواو نه بوو به داوی شه یتانه وه نجا هه ول دهادت که دلناسکی بکات، به جوړیک نه گه ر ئه م چاکه یه کی کرد و نه وانیه ی ده وروبه ری پییان نه زانی، یان به چاکی مامه له یان له گه لدا نه کرد، زوو دلی گه رد بگری و هه میشه له بیانوو بیت و له سه ر پی بی بؤ توران و دوورکه وتنه وه.

ئهمه ش به وه چارده بیت که په وشت به رزی و سنگ فراوانی ببیته کالای بالامان و هه رکه س نیه تی خیر بوو به رامبه رمان پی بزانی و سوپاسی بکه بن، خو نه گه ر نیه ته که شی بوو به کرده وهی چاک به رامبه رمان زیاتر ده ستی ریژ و حورمه تی لی بنیین. خه لیفه مه ئمون ده لی: (من لم یحمدک علی حسن النیة، لم یشکرک علی جمیل الفعالم) واته: هه رکه س سوپاست نه کات له سه ر نیه ت چاکی، سوپاسیشت ناکات له سه ر کرده وهی چاک.

به لی مه سه له ی نیه ت زور گرنگه، نه گه ر دوستیک دلنیابین که نیه تی خراب نیه به رامبه رمان، نه گه ر کاریکی نابه جی به رامبه رمان لیوه شایه وه هه قه زوو پیا ه لئه شاخین و نیه ته باشه که ی شفاعه تی بؤ بکات له لامان.

خو راسته ئیمه هه موو حه ز به دوست و هاوه لی نمونه یی ده که بن، که دلفراوان و بی که م و کوړی بی، به لام هه روکه و تراوه (من طلب أخاً بلا عیب صار بلا أخ) واته:

هرکس به دواى بندهى بى عیب دا بگهړئ بیکا به هاوه لى، بى هاوه ل و بى برا به تاقانه یی ده مینیتته وه.

ده سته وتنى برابره کی راسته قینه ی بى غل و غه ش هه موو مولکی دنیا دینى بویه که (مخارق) نه م دیره هونراوه یه ی (ابى العتاهیه) ی بزخه لیفه (مأمون) خوینده وه:

واني محتاج الى ظل صاحب

يروق ويصفو ان كدرت عليه

واته: من پتويستم به سایه ی هاوه لیکه که هر پوون و چاک بیت، نه گه ر من لیلیش بووم به رامبه ری و که م و کورپشم هه بى.

(مأمون) حهوت جار پتیی دووباره کرده وه و پاشان وتی: نه ی (مخارق)

خه لافه ته که م به ره بز خوت و هاوه لیکى وام بده ری نه گه ر ده سته که ویت!

شهیتان وا دهکات زوو هه لچین و زوو بهر په رچ بده ینه وه، به لام ده بى بزاین که س بیجگه له پیغه مبه ران (معصوم) نیه .. که نه مه ش حالى بووین ده بیت له بهر خوا ده ست به ینه بالی نه وانه ی که ده خلیسکین، به تاییه ت نه وانه ی به تاوانکار و خراپه کار نه ناسراون، ته نها جاریک بیان چهند جاریکى که م شتیکیان له ده ست قه وماوه، خو شه ویست (د.خ) ده فهرمویت: (اقبلوا ذوی الهیئات عثراتهم) واته: که سی به شان و شه وکت و نه ناسراو به خراپه کاری نه گه ر که وت زوو ده ست بده نه بالی باهه ستیتته وه.

بروادار به رده وام وا له کیشمه کیشدا له گه ل نه فامی و شه یتاندا، جا نه وانه ی که به رچاوپوون و شاره زان زیاتر ده توانن لووتی شه یتان بشکینن و خوا له خو یان رازی بکن. قورنان ده فهرمویت: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَأِ يَصِيبُهُمْ ظَمًا وَلَأِ نَصَبٌ وَلَأِ مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَأِ يَطْنُونَ مَوْطِنًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَأِ يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نَيْلًا إِلا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (۱۲۰)﴾ التوبة

واته: به پرستی هیچ تینوویه تی و ماندوبوون و برسیتیه کیان تووش نه ده هات له پیتناوی خوادا به زایه بجیت و، نه ده چوونه هیچ شوینیک و پیتیان نه ده خسته هیچ جیهک بیباوه پان پیی سه غله ت بی و ده ستیان له هیچ دوژمنیک نه ده وه شان، که نه بیته هوی نه وهی به کار و کرده وهیه کی چاک بویان تو مارنه کریت، به پرستی خوا پاداشتی چاکه کاران ون ناکات و به زایه ی نادات.

هه روه ها ده فه رمویت ﴿ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوْقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ﴾ (۲۹) الفتح: ۲۹ واته: نمونه و پیناسه ی برواداران له ئینجیلیشدا وه ک روه کیک وایه که له سه ره تاوه چه که ره بکات و پاشان نه ستور بییت له سه ره قه ده که ی، نه وه نده زوو پیبگات کشتیاره کان سه رسام بکات و پیتیان سه یر بییت: چۆن واپیگه یی؟! چۆن ئاوا خوئی گرت؟! نه م پیناسه یه بز نه وه یه خوا داخ و خه م بدات به کافران.

به ئی نه شونمای موسلمانان قین و داخ ده کا به دلی کافراندا و خه ریکه له داخا به ته قن و هه لاهه لا بین، جا بلین ﴿ قُلْ مَوْتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ (۱۱۹) ال عمران / واته: ده بمرن له داخا، خوا دینی خوئی هه ره سه ره ده خات و هه میشه پشت و په نای موسلمانانه.

خه م وداخ دان به کافران له کاتی پوو به پوو بوونه وه و دووبه ره کیدا و، برپای پته وو ئیمانی دامه زراوو ته زاندنی لووتی شه یتان مه سه له یه که و، هه ره لیره شه وه یه که کاتیک شه یتان ده یه ویت بروادار له نویتدا سه ره قال بکات و ژماره ی پکاته کانی لی تیک بدات، خوشه ویست (دخ) فیрман ده کات که مه که حساب بکه ین و نویتزه که ته واویکه ین و نوایش دوو سوجه ی سه هو ببه ین، نه م دوو سوجه یه کاری شه یتان پووچ ده کاته وه و

خه می پیده خوات، هه روهك ده فهرمویت (ان صلاته تامه، كانتا (أي السجدين) ترغمان
أنف الشيطان) مسلم.

له کۆتايدا به ره و ناسۆی هیممهت به رزان، با زیاتر دلفراوان بین، باره وشت و خومان
چاک بکهین و با زیاتر به رچاو روون بین و شاره زابین له فرت و فیلی شهیتان و
پیلانه کانی. سا به لکو خوی گوره له خۆمان رازی بکهین.

هیاویه تی کۆکردنه وهی تۆزوخۆل!

ئه گهر بانگخوازێك بیهوی دلخۆش بکات، بادل به و بازرگانیه بی وینه یه خۆش بکات
که پر خیر و به ره کهت و پوون و ناشکرا و بی پیچ و په نایه .

بازرگانی بانگخوازان له گه ل خوادا، وه کو بازرگانی خه لکانی تر نیه، هیچ ترسی
دابه زینی نرخى دۆلار و کیشهی ناردن و ته حویلی پاره و کیشهی بۆرصه کانی تیا نیه .

نرخى سه همه کان دیارییه و چهند زیاتر ماندووپیته زیاتر خوالی رازی ده بیته و
پاداشتی ده داته وه و قازانج ده کات.

قازانجێك له ده قاته وه هه تا حهوت سه د قات بگره زۆر له وه زیاتریش ﴿وَاللَّهُ
يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ (البقرة / بۆیه هه ر بپوادارێك له م بازرگانیه
تیبگات، شه وو رۆژ ده داته دم یهك و پیاوانه قۆلی لی هه لده مالیت و کات به فیرو
نادات.

نای چ خوشیه که، گه یشتن به پیغه مبه ران و پیاوچا کان و شه هیدان و راستگزیان و
 هاوه لی کردنیان بۆ هه تا هه تایی، سه رباقی هه موو ئه وانه ش نیعمه تی بینینی خوی
 گه وره که له هه موو نیعمه تیک گه وره تره .

ئاشکرایه به هه شتیش پله پله یه، هه ر پله یه ک به توئی بیگه یتی، نرخی خوی هه یه و،
 هه ولی تایبه تی خوی ده ویت، که ده ستیشت که وت یه کجاری و مولکایه تیه و حسابی
 کرچیت بۆ ناگری!

به هه شت به زه حمه ت و نارچه تی ته نراوه و ژیانیش نه و هه ول و زه حمه ت و
 ره نجه یه که نه دریت بۆ گه یشتنه به هه شت ﴿ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا
 فَمُلَاقِيهِ (٦) ﴾ الانشقاق، واته: نه ی ئاده میزاد تو خوت ماندووده که یه ت و ره نجه دریت
 به ره و لای په روهر دگارت، که سه ره نجام لای نه و پاداشته که ی وه رده گریه ت.

جا نه گه ر ژیان بۆ خوی به گشتی زه حمه ت و ماندوویون بی بۆ خه لکی، بۆ
 بانگخوازان زه حمه تره به تایبه تی، چونکه نه و هه قه ی لای نه مه به زۆر که س ناخوات و
 دژایه تی ده کریت ﴿ وَاكثُرْهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴾ المؤمنون: ۷۰

حه سه نی به سری ده لیت: (نه م هه قه قورس و گرانه، خه لکی هه ولیان داوه و نه م
 هه قه بۆ ته ریگر و به ربه ست له نیتوان خویان و زۆر له هه واو ئاره زووه کانیاندا، سا
 به خوایه که سی له سه ر نه م هه قه دانامه زئی مه گه ر له فه زله که ی تی گه یشتبی و
 چاوه پروانی عاقیبه ت و پاداشته که ی بیته .

به تیگه یشتن له م راستیانه، هه وڵدان ده بیته خولیاى سه‌رى بانگخواز و هه‌موو شه‌وى بى خه‌م سه‌رنانیته سه‌ر سه‌رىن و هه‌موو رۆژیکیش خه‌میکی تازه‌ی له‌به‌ره بو کاریکی تازه و بو داهینانیک که خزمه‌ت به‌ئاین و به‌خه‌لکی بکات.

ئنجا نه‌گه‌ر له‌م ریگایه‌شدا خۆلایى بییت و تۆز و گه‌ردی لی بنیشیت، نه‌و تۆز و خۆل و گه‌رده‌ی بۆده‌بییت به‌پاریزه‌ر له‌ئاگری دۆزه‌خ، هه‌روه‌ک خۆشه‌ویست (د.خ) ده‌فه‌رمویت: (من أغبرت قدماه فی سبیل الله، حرمه الله علی الناس) . جا نه‌گه‌ر که‌سانیک خه‌و به‌ دۆلارو دیناره‌وه ده‌بینن، نه‌م دلخۆشی و دلشادییه‌که‌ی به‌و تۆز و خۆله‌یه که له‌بانقی قیامه‌تدا پاشه‌که‌وتی کردوه!

پادشای دادپه‌روه‌ری نه‌نده‌لس (المنصور أبو عامر محمد بن ابی عامر) یه‌کیکه له‌و خواناسه‌ تیکۆشه‌رانه‌ی که‌چاک له‌م مه‌سه‌له‌یه تیگه‌یشتبوو، بۆیه له‌سه‌رده‌می ده‌سه‌لاتیدا به‌رده‌وام خه‌ریکی جه‌نگی پۆم بوو، نه‌وه‌نده شه‌وقی هه‌بوو بو جیهاد، جاری وا هه‌بوو دواى نوێزی جه‌ژن به‌پێ ده‌که‌وت به‌ره‌و گۆره‌پانی جیهاد و پوو به‌پوو بوونه‌وه، سوپاکه‌شی به‌دوایدا ده‌چوون و به‌م جۆره جه‌ژنیان له‌ناو تۆز و غوباری گۆره‌پانی جه‌نگدا ده‌کرد!

له‌ماوه‌ی فه‌رمانپه‌وایه‌تیه‌که‌یدا زیاتر له‌په‌نجا جار جه‌نگا له‌گه‌ل رۆمه‌کاندا و سه‌رکه‌وتنی باشی به‌ده‌سته‌ینا که نه‌وانه‌ی پیش خۆی به‌ده‌ستیان نه‌هینابوو. که نه‌وانه‌ش (ابومروان بن حیان) له‌په‌راوی (مآثر العامریة) دا باسی کردوون.

بهائی، لهش سووک بوو بۆ جیهاد، سالی واهه بوو دووجار ده چوو بۆ پوو به پوو
بوونه وهی دوژمنان و، هه رکاتیکیش له جهنگ بگه رایه ته وه فه رمانی ده دا جله کانی
بته کینن و نه و تۆز و خۆله ی که پئیانه وه بوو کۆبکریته وه و هه لگبگریت.

جا کاتیکیش له سه ره مه رگدا بوو، فه رمانیدا: نه گه ر مرد نه و تۆز و خۆلی جیهاده ی
کۆکراوه ته وه بیکه ن به سه ر کفنه که یدا، کاتیک نه سپه رده به خاک کرا.

بهائی. له دوورترین (نغور) ی موسلمانان، له ناوچه یه ک که پیی ده و ترا (مدینه سالم)
به نازاری ناوسک له کاتی جیهادا وه فاتی کرد، له سالی ۳۹۳ ی کۆچیدا، که (ان شاء الله)
شه هیده و هه ر له ویش نیژدرا و وه سیه ته که ی جیبه جیکرا.

که نارگرتنی بانگخوازن

پاست نیه و ناگونجی بانگخواز ده سه ته وسان بیته و ده سه ته له نه ژنو دانیشی و هیه
کاریک نه کات به رامبه ر نه فامی. کارکردنیش شاره زایی و لیژانینی ده ویت، بانگ بۆ
جیهاد نابی سه رشیتانه بیته و حساب بۆ ده وروبه ر نه کریته، هه روه ک له سه ر خۆیی
بانگخوازی نابیته به جۆریک بیته که فرسه ته کان له کیس بچن کاتیک دینه به رده سه ته.

چاوگپرانیکی خیرا به ژیاننامه ی خۆشه ویسه ته (د.خ) و هاوه لاندنا نه م راستیه مان
زیاتر بۆ پوون ده کاته وه و به ناشکرا له قوناغ به ندی و خویندنه وه یان بۆ ده وروبه ریان
تیده گه ین.

پاسته نیمه دلخۆش و سه ره به رزین به سه ره که وته کانی پیشینان، به لام نه بی بزانی
که نه و سه ره که وته نانه له نه نجامی چوونه پیشه وه یه کی حساب بۆ کراوه وه بووه، نه وه ته
نامۆزگاری سه ره کرده یه ک به م جۆره کراوه (انت تاجر الله لعباده، فکن المضارب الکیس

الذی ان وجد ربحاً اتجر، والا احتفظ برأس ماله) واته: تو بازرگانی خودایت بؤ بهنده کانی، جا نه و بازرگانه داناو وریایه به که نه گهر زانی قازانجیتی پاره که ی ده خاته گهرو، نه گهر زانی قازانج ناکات سه رمایه که ی ده پاریزی و نایخاته کاره وه.

به راستی ناموژگاری به کی به رز و به پیزه، نه وه تا به بازرگانیکی ژیری دا نه نی که له مهوسیمی تایبه تدا بازرگانی ده کات، که دلنیا به له قازانج و سه رکه وتن، خو نه مهش عیبی تیانیه، مادام نازایه و له فرسه ت ده گه پی و ده ست له نه ژنو دانه نیشته وه ..

به لی، نازایه تی نه وه یه که عه قلی له گه لدابیت، غه زالی ده لیت: (مه به ستمان له نازایه تی نه وه یه که هیز و توانای تورپه بوون و تو له کردنه وه مل بدات بؤ عه قل له چوونه پیش و نه چوونه پیشدا) .

به نناش ده لیت: (پیاوی جیهادی ته نها، وه ک پیاوی جیهادی دانای به به ره م نیه، که به که مترین به خشین و به ختکردن زورتترین قازانج به ده ست بهی نی) .

عبدالوهاب عه زام ده لیت: (هموو حه ره که ت و جووله یه ک به ره که ت نیه و، هموو چوونه پیشیک دانایی نیه و، هموو روشتنیک رووه و خیر نیه) .

جاریکی تریش به ننا به قوتایه کانی ده لی: (مهروه ک چون به هه لچوه کانتان و ترا له سه ر خوین و چاوه ری فرسه ت و کاتی گونجاو بکه ن، ناواش به وانه ده لیم که دانیشتون، هه ستن کاریکه ن، له گه ل جیهادا پالدانه وه نیه ﴿ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ (۶۹) العنكبوت، به ره و پیشه وه هه میشه هه نگاوبنین (والله اکبر) .

نیمه بیه یوا نابین و په له ش ناکه یین و پیش رووداوه کان ناکه وین، دووو دریتی ری جیهاد سست و لاوا زمان ناکات و کولمان پینادات، چونکه ده زانین که نیمه پاداشت وه رده گرین نه گهر نیه تمان چاک بیت و ته نها بؤ خوابیت) .

له باره ی که نارگیریه وه بۆ خۆ چاگردن و خۆ ئاماده کردن بۆ خزمه تی بهرنامه ی خوا، (د. مسته فا مه حمود) باسی خۆی ده کات و ده لئیت (من جوړیک له که نارگیریم هه یه، به لام سوودی زۆرم لى بینوووه، ههروهک چۆن زه وی بهک ده کیلی و تووی پیوه ده که یه، منیش ههروام، دیاره نه بی ئه و تووه ماوه یه که له ژیر خاکدا له بهرچاوه نه بی، بۆ نه وه ی چه که ره بکات و پاشان بهرهم بدات).

د. مسته فا مه حمود له که شته که یه له بیباوه پی به وه به ره و ئیمان سوودی له وه که نارگیریه یه بۆ خۆشاره زاگردن وه رگرت و پاشان له زنجیره نه لقه یه کی بهرنامه ی (العلم والایمان) دا زۆرتین سوودی به موسلمانانی جیهان که یاند و تیی که یاندن که زانست و ئیمان دژی یه که نین، به لکو دۆستی یه که ترین و هه رگیز ئیمان دژ به زانستی راست و به سوود نه بووه که له خزمه تی مرۆفایه تیدا بیته.

یهک به دوو تا یهک به ههزار!

قورئانی پیرۆز ده فه رمویت: ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِئَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ (٦٥) الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ (٦٦)﴾ الانفال

واته: ئەى پێغه مبه ر (د.خ) ته نه ا خوا به سه بۆ خۆت و نه وانەى شویتنت که وتوون له ئیمانداران که پشتگیر و یاریده ده رتان بیته، ئەى پێغه مبه ر (د.خ) هانی ئیمانداران بده له سه ر جهنگ، (دژی نه وانەى که کۆسپن له رتی که یاندنی په یامی خوادا)، نه گه ر بیست که سی خۆراگر هه بیته له ئیوه، نه وه زال ده بن به سه ر دووسه د که سدا، خۆ نه گه ر سه د که س له ئیوه هه بن، نه وه به سه ر هه زار که س له وانەى که بیباوه پین زال

دهبن، چونکه به راستی نه وانه که سانیکن که تیئاگهن (چ هیژیک پشتیوانی له ئیوه دهکات) .

ئهی ئیمانداران ئیستا ئیتر خوا ئهرکی له سهر که مکردنه وه و ئه زانی که لاوازیتان تیایه له رووی ماددی و مه عنه وی یه وه، له بهر ئه وه ئه گهر سه د که سی خۆراگر هه بیته له ئیوه، ئه وه زال دهبن به سهر دووسه د که سدا و ئه گهر هه زار که ستان هه بیته، ئه وه زال دهبن به سهر دوو هه زاردا، ئه ویش به ویست و یارمه تی خوا، خواش یار و یاره ری خۆراگرانه .

له راستیدا به هۆی ئیمان و بپرواوه ده کریت بپواداریک به رامبه ر ده کافر بیته وه، به لام خوا به ره حمه ته نها داوای یه ک به دوو دهکات، هه رچه ند ئه گهر سه یری جهنگی موسلمانان بکه ین زۆر جار له و ژماره و ریژانه ش زیاتر بووه .

بۆ نمونه:

له به دردا موسلمانان ۲۱۳ کهس بوون به رامبه ر زیاتر له هه زار کهس و، له (موئته) دا موسلمانان سی هه زار کهس بوون به رامبه ر دووسه د هه زار، هه رچه ند سی سه رکرده شه هیدبوون پاش شهش رۆژ له جهنگ، به هه زاره ها کافریان کوشت، سه ره نجام به سه رکرده تی خالیدی کوپی وه لید کشانه وه، به جوړیک که له میژوودا کشانه وه ی وا گرنگ و بی زیان نه بووه، که ئه ویش هه ر جوړیکه له سه رکه وتن.

له شه ری یه مامه دا خالید ۱۳ هه زار موسلمانان له گه لدا بوو به رامبه ر سه د هه زاری هۆزی موسه یله مه ی درۆزن که چل هه زاریان چه کداریبوون و له ناو ناوچه کانی خۆیاندا شه ریان ده کرد، سه ره نجام موسلمانان سه رکه وتن به سه ریاندا و (۲۱) هه زاریان لی کوشتن و له موسلمانان دوو هه زار کهس شه هید بوون، که نزیکه ی یه ک له سه ر سییان

کۆچکهران بوون و یهک له سهر سییان یاریده ده ران بوو، له ناو هه موو شیاندنا (۵۰۰) که سیان قورئانیان زۆر له بهر بوو!

له م سهر ژمیریانه وه به جهرگی و نه بهردی و قاره مانیتی بهر واداران تیده گهین و پالّه وانیتی و له خۆ بوردویی و داستانی سهیر و سه مه رهش له زۆریان ده گپنه وه بۆ نمونه: کاتی خالد له جهنگی فارسه کاندنا داوای یارمه تی له خه لیفه ئه بوبه کر کرد، ئه و (قه عقاع) ی بۆ نارد و فه رمووی: سوپایه ک قه عقاعی تیا بیت ناشکیت! هه روه ها ده یفه رموو: دهنگی قه عقاع له سوپایه کدا چاکتره له هه زار جهنگاوهر!

کاتی عه مری کوپی عاصیش له میسر داوای یارمه تی کرد له عومه ری کوپی خه تتاب، چوار که سی بۆ نارد و فه رمووی: ئه و چوار که سه له جیاتی چوار هه زار جهنگاوهرن.

نموونه یهک له نازایه تی قه عقاع:

کاتیک له سالی ۱۱ ی کۆچیدا خه لیفه ئه بوبه کر فه رمانیدا به خالد به ره و عیراق بکشئ و له گه ل فارسدا بجهنگئ، کاره که زۆر قورس و نارچه ت بوو، بۆیه داوای یارمه تی کرد و ئه بوبه کریش قه عقاعی بۆ نارد.

ئه م پالّه وانه نه بهرده بهرده وام له گه ل خالدیدا بوو، له پوو به پوو بوونه وه ی سوپای خالدیدا له گه ل فارسه کاندنا که چل هه زار که س بوون و موسلمانان هه ژده هه زار که س بوون، (هورمن) سه رکرده ی فارسه کان بوو، هورمز یه کئ بوو له وه هه شت سه رکرده یی که له پله یه کدا بوون کلای تیا به تیان ده کرده سهریان که نرخه که ی سه د هه زار دره م بوو (خالد له هه موو شه په کاندنا ئه و هه شت سه رکرده یی کوشت) .

هورمز له سه ره تاي شه پره كه دا به فيلّ داواي له خاليد كرد كه هه ردووكيان به تهنهها رووبه پرووي يه ك ببنه وه، خاليد رازي بوو، كاتي له ناوه ندي هه ردوو سوپا كه دا به يه ك گه يشتن، له ژيره وه هورمز له گه ل ده سوار چاكي خويدا ريكه وتبوو كه به خيبراي و له پر له كاتي شه پي هه ردووكياندا په لاماري خاليد بدهن، چونكه نه گه ر به مهر هه موويان توانيان زه فەر به خاليد به رن و بيكوژن موسلمانان ته واو ده بن.

كاتيك نه وه ده سواره جولان، وه ك شير قه عقاع (كه به وردی و زور به ورياييه وه چاوي برييووه دوزمن كه نه ك خيانه ت بكن) خيرا به ره و دوزمن و ناوه پاستي مه يداني جهنگ هيرشي برد و نه يه يشت بگه نه لاي خاليد و رووبه پرووي هه ر ده سواره كه بووه وه و تواني به تهنهها پينجيان لييكوژي و به مه پيلانه كه يان پووجه ل بووه وه و خاليديش تواني هورمز بكوژي، به مه ش فارسه كان شكانيكي زور خراب شان، كه نه گه ر وريايي و بليمه تي و نازايي قه عقاع نه بووايه موسلمانان توشي كاره ساتيكي كه و ره ده بوون!

خاليدی سه ر کرده!

خاليديش بو خزي به كيكه له و پاله وانانه ي كه سه ر کرده يه تي هه ر سوپا يه كي كردي، نه و سوپا يه نه شكاهه، تا روژيك سه ر کرده يه كي فارسه كان ليني ده پرسى، تو چون ناوا له هه موو شه پره كانتدا سه ر ده كه ويت، ناخو پينغه مبه ره كه تان شمشيريكي خوايي له ناسمانه وه داوه به تو؟ نه و يش وتي: نه خير، من پينغه مبه ر (د.خ) دوعاي بو كر دووم كه شمشيريكي به كار و زال يم به سه ر كا فراندا.

سه ر کرده يه كي تر كه ناوي (جرجه) بوو، پيش جهنگ گفتو گوي كرد له گه ل خاليدا و موسلمان بوو، نجا له ريزي موسلماناندا جهنگا دژ به فارسه كان و تهنهها دووپكات نويز فرياكه وت و شه ييد بوو.

کاتیك خالید له گه ل ده سته و ته كانی جهنگدا كلوه كه ی هورمزی نارده وه بۆ مه دینه كه بایی سه د هه زار درهم بوو، وه هه قی خالید بوو، نه بوبه كر نارديه وه بۆ خالید، نه ویش نه یویست و رازی نه بوو بیكاته سه ری وتی: من نه و عه مامه یه ی خۆم ده كه مه سه رم كه چهن د تال مووی خۆشه ویستم (د.خ) تیا داناوه.

له شه پزكدا عه مامه كه له خالید ده كه ویت و ون ده بیئت، كه تیبه یه كی (۵۰) كه سی ده نیړی تا بۆی نه دۆزنه وه، نه بو عوبه یه پتی ناخۆش بوو نه وه نده كه س بنیړی بۆ عه مامه یه ك، خالید وتی نه و عه مامه یه له سه رما نه بی شه پناكه م نه وه مووی موباره كی خۆشه ویستی تیا به ! ئیتر پاش ماوه یه ك گه ران بۆیان دۆزیه وه و نایه وه سه ری!

چهن د دیمه نیکی جهنگی یه مامه و باخچه ی مهرگ:

شه پی (یه مامه) له قورسترین شه په كانی هه لگه راوه كان بوو، له بهر نه وه ی ۱۰۰ هه زار كه س بوون و چل هه زاریان چه كدار بوون و شوینی قایم و قه لاشیان هه بوو.

کاتیك سوپایه كی دوو هه زار كه سی به سه ركردایه تی عیكریمه رووی كرده نه و ناوچه به، به فه رمانی نه بوبه كر ده بوایه چاوه پی بكن، به لام عیكریمه په له ی كرډو جهنگاو به خیرایی شكا، نه بوبكر زۆر توورپه بوو له په له كردنی عیكریمه.

دوای نه و (شه رحه بیل) به سوپایه كه وه هات نه ویش هه ر رۆژه و هه والیكی موسه یله مه و درۆكانی موسه یله مه ی بۆ ده هات، خۆی بۆ نه گیراو شه پی كرد و نه میش شكا.

بۆیه كه خالید هات به ۱۳ هه زار كه سه وه كاره كه ی زۆرگرنتر بوو، هه رچه ند له سوپاكه یدا (زهیدی كوری خه تتاب) و (نه بودوجانه) و (ئوم عیماره) و (وه حشی) تیا بوو، به لام نه و دووشكاندنه كاری كرډبووه سه ر وره ی موسلمانه كان.

خالد سوپاکه‌ی دابه‌ش کرد و هموو هۆزه‌کان تیکه‌ل بوون، له‌گه‌ل ده‌ستپیکردنی جه‌نگدا هه‌لگه‌پاوه‌کان گورزیک‌ی توندیان له‌موسلمانان وه‌شاند و خه‌ریک بوو بگه‌نه خیمه‌که‌ی خالد.

بۆیه خالد پیلانه‌که‌ی خۆی گۆپی وتی: خه‌لکینه جیابینه‌وه تا بزانی له‌کوێوه زه‌فه‌رمان پیده‌بری! ئیتر به‌م چه‌ند وشه‌یه، کۆمه‌لی کۆچکه‌ران جیابونه‌وه و پارمه‌تیده‌ران جیابونه‌وه و کۆمه‌لی له‌وانه‌ی قورئانیان له‌به‌ریبوو جیابونه‌وه. ئیتر به‌و جۆره هه‌رکه‌سه و له‌گه‌ل کۆمه‌لی خۆیدا ریز بوو. ئنجا خالد هاواری کرد (وامحمداه، وامحمداه) ئه‌م هاواره‌ی خالد و ناوه‌ینانی خۆشه‌ویست (د.خ) گورپوتینی دایه موسلمانان و په‌لاماری دوژمنیاندا و دوژمنیان شپه‌زه‌کرد.

چه‌ند دیمه‌نیک‌ی نازیه‌تی له‌شه‌ره‌که‌دا:

پیاویکی (انصار) به‌برینداری به‌سنگه‌ خشی، ده‌پۆی به‌ره‌و لای کۆمه‌لی (انصار) ، پێیان وت: تو به‌م حاله‌وه و به‌وه‌موو خویین و برینداریه‌وه ئه‌چی بۆلایان چی ده‌که‌ی؟ وتی: ئه‌وان بانگی (انصار) ده‌که‌ن، ئه‌ترسم ئه‌وان بۆ به‌هه‌شت هه‌شر بکریین و دوا‌ی منیان له‌گه‌ل نه‌بم!

زه‌ید وتی: دان به‌خۆتانابگرن و رووبه‌پووی دوژمنان بینه‌وه، به‌خوا من ئیتر هیچ قسه‌یه‌ک ناکه‌م، تا خواسه‌رمان ده‌خات یان شه‌هید ده‌بم و ئه‌گه‌مه‌وه به‌خوا‌ی خۆم. پاش ماوه‌یه‌ک ئه‌ویش شه‌هید بوو به‌بێ ئه‌وه‌ی وشه‌یه‌ک بلی.

عه‌ماری کورپی یاسر که له شه‌ره‌که‌دا گوئی لی بو‌بووه و ته‌نها توژیکی پێوه‌ما‌بوو، وه‌ خویینی لی ده‌پۆی، هاواری کرد (یا اهل القرآن، زینوا القرآن بالفعال) ئه‌ی ئه‌هلی قورئان، به‌کرده‌وه قورئانه‌که‌تان جوان بکه‌ن، وه‌رن بۆ لای من، به‌مه‌ش که‌تیه‌یه‌کی هه‌زار که‌سی له‌وکه‌سانه‌ دروستکرد که قورئانیان له‌به‌ریبوو، ئه‌م کۆمه‌له

(سالم مولی ابو حذیفه) سه‌رکردایه‌تی کردن، سالم هاواری کرد: ﴿بئس حامل القرآن أنا، اذا هزم الاسلام بسببي!﴾ واته: من مه‌شخه‌لداریکی خراپی قورئانم، نه‌گه‌ر به‌هوی منه‌وه ئیسلام تیک بشکییت.

خالد هاواری کرد کی نۆرئانم له‌گه‌ل ده‌گریت؟! کوا (موسه‌یله‌مه) بابیت، موسه‌یله‌مه به‌ترسه‌وه هاته پیشه‌وه و پاش ماوه‌یه‌کی که‌م خۆی بۆ نه‌گیراو رای کرد، به‌مه‌ش له‌به‌رچاوی شوینکه‌وتووایی شکاو نه‌وه‌نده‌ نرخ‌ی نه‌ما!

له‌م سه‌ره‌تای شه‌په‌وه‌ نزیکه‌ی حه‌وت هه‌زاریان لی کوژدا و نزیکه‌ی ۵۰۰ موسلمان شه‌هیدکران.

ئنجا موسه‌یله‌مه هاواریکرد، بچنه‌ باخچه‌که، بچنه‌ باخچه‌که، ئیتر به‌په‌له‌ کشانه‌وه به‌ره‌و باخچه‌که و چوونه‌ قه‌لاکانه‌وه که دیواری به‌رزیان هه‌بوو، ده‌رگیان داخست، دیاره‌ نه‌وه بچوايه‌ته‌ سه‌ر موسلمانان هه‌چیان بۆ نه‌ئه‌کرا به‌رامبه‌ریان و فرسه‌ته‌که له‌ده‌ست نه‌چوو. بۆیه‌ ئالیره‌دا (به‌رائی کوپی مالیک) زژی پۆشی و وتی به‌رزمه‌که‌نه‌وه، هه‌رچۆنی بیت به‌رزیان کرده‌وه سه‌ر دیواره‌که و خۆی هه‌لدايه‌ ناو دوژمنان و به‌په‌له‌ به‌ره‌و ده‌رگا‌که چوو، چه‌ند که‌سیک هاتنه‌ رتی کوشتنی و پاش بریندار بوون له‌ سی لاوه‌ که‌یشته‌ ده‌رگا‌که و کردیه‌وه، به‌م پاله‌وانتیه‌ بی‌ وینه‌یه، ده‌رگا بۆ موسلمانان کرایه‌وه و توانیان نزیکه‌ی حه‌وت هه‌زاری تریان لیبکوژن.

سی‌ که‌سیش به‌تایبه‌ت به‌دوای (موسه‌یله‌مه) دا ده‌گه‌پان، (ئوم عیماره) که (حبیب) ی کوپی به‌ده‌ستی ئه‌و شه‌هید بووبوو، (وه‌حشی) که له‌ ئوحووددا حه‌مزهی شه‌هید کردبوو ده‌یویست پاش موسلمانبوونی ئه‌و گونا‌هه‌ی به‌وه‌ بسپرتیه‌وه، که‌ چۆن به‌په‌مه‌که‌ی (سید الشهداء) ی شه‌هید کرد، ئاوا تاوانبارترین که‌سیش به‌په‌مه‌که‌ی بکوژی، هه‌روه‌ها نه‌بوودجانه‌ش سیه‌م که‌س بوو که‌ مه‌به‌ستی بوو نه‌وه‌فزه‌ی ده‌ست بکه‌وی، به‌ئێ له‌یه‌ک کاتدا هه‌رسیکیان له‌سه‌ری حازبوون، په‌مه‌که‌ی وه‌حشی و دوو

شمشیری (نوم عیماره) و (ئه بودجانه) موسه یله مه یان پیکا، به مه ش ئه و تاوانباره سهر سه خته درۆزنه گیانی پیسی سپارد به دۆزه خ. دواى تۆزیک ههر له ویدا (ئه بو دوجانه) ش شهید بوو. به م جۆره موسلمانان سهرکه وتن و سه رجهم زیانی دوزمنان بیست و یه که هزار کهس بوو، به رامبه ر هه زار شهید له موسلمانان.

(شایانی باسه (به رائی کورپی مالیک) دوعای قبول بووه، له جه نگی کدا له عیراق موسلمانان شپرزه ده بن، پیسی ده لئین: بۆ دوعا نا که ی سهرکه وین؟ ئه ویش دوعا ده کات وو ده لئى: خواجه ئه مړۆ موسلمانان سهریخه و منیش شهید بکه ! خواى گه وره ش دوعا که ی گیرا کردو موسلمانان سهرکه وتن و ئه میش شهید بوو!).

قه عقاع له شه ری قادیسیه دا:

پاش ئه وه ی قه عقاع له گه لّ خالیدا چوبه ره و شام له به ر ئه وه ی موسلمانان به سه رکردایه تی ئه بو عوبیده حالیان باش نه بوو به رامبه ر پۆمه کان، خلیفه ئه بو به کر فه رموی (شه رت بیّت خالیدیان بۆ بنیّرم پۆمه کان وه سه سه ی شه یتانیان بیرجیته وه) پاش ئه وه ی سهرکه وتنیان به ده سه ته ی نا له سالی ۱۵ ی کۆچیدا قه عقاع هاته وه بۆ عیراق بۆ یارمه تی سوپا که ی (سه عدی کورپی ئه بی وه قاص) ، که سه رگه رمی شه ری قادیسیه بوون.

فارسه کان له نزیکه ی شه ش سه د سالّ پش زاینه وه خه ریکی بناغه دانانی شارستانیته و فراوان کردنی ده سه لاتیان بوون و، هه تا هه شت سه د سالّ دواى زایین به رده وامبوون و له سه رده ستی ئیسلامدا شکان و پووکانه وه. واته: چوارده سه ده له مه یدانا بوون وخواه نی ده سه لات و توانایه کی گه وره بوون و ئه زمونی گه وره یان هه بوو له گشت بواره کانی ژیاندا. بۆیه پوو به پووبوونه وه یان به سوپایه کی وه ک سوپای ئیسلامی کاریکی ئاسان نه بوو.

فارسه‌کان له‌شه‌پى قادسیه‌دا فیلیکی نۆریان پی بوو که ئه‌سپی موسلمانه‌کان خۆیان نه‌ده‌گرت له‌به‌رده‌میانا. پاشان موسلمانه‌کان به‌لیبرای و به‌جهرگی خۆیان توانیان ئه‌و گوریسه‌ی که‌سندوقی سه‌ر پشتی فیله‌که‌ی به‌ستوته‌وه بیچپرن و به‌وه‌ش سه‌ریازه‌کانی ناو‌سندوقه‌که ده‌که‌وتنه خواره‌وه.

قه‌عقاع بیری کرده‌وه له‌پیلانیک که ئه‌سپی فارسه‌کان بتوقینى، بۆ ئه‌مه‌ش قوماشی ره‌شی ده‌هیتاوه‌ده‌یدا به‌سه‌ر حوشترا و ته‌نها دووچاوی حوشتره‌که به‌ده‌ره‌وه بوو بۆ ئه‌وه‌ی به‌رپیتی خۆی ببینی، پاشان حوشتره‌که‌یان راوده‌نا به‌ره‌و کافره‌کان، به‌مه‌ش ئه‌سه‌په‌کانیان که هه‌رگیز شتی وا سامناکی نه‌دیبوو، هه‌له‌ده‌ستانه سه‌ر پی و ئه‌و سوارانه‌ی له‌سه‌ر پشتیان بوون ده‌که‌وتنه خواره‌وه، ئه‌مه‌ش هۆکارێکی باش بوو بۆ زیان‌گه‌یاندن به‌دوژمن.

زوبه‌یری کوری عه‌وام به‌رامبه‌ر هه‌زار که‌سه :

زوبه‌یر یه‌کی بوو له‌وچوار که‌سه‌ی که له‌جیاتی چوار هه‌زار که‌س خه‌لیفه‌ عومه‌ر ناردنی بۆ هاوکاری عه‌مری کوری عاص کاتێ ئابلووقه‌ی قه‌لاى (بابلوون) ی دابوو. جا له‌به‌رئه‌وه‌ی ئابلووقه‌که‌ی درێژه‌ی کیشاو بیئاکام بوو، زوبه‌یر وتی: من خۆم ئه‌به‌خشم به‌خوا و، هیوادارم به‌هۆی منه‌وه خوا ئه‌و قه‌لایه‌تان بۆ فه‌تح بکات..

زوبه‌یر پیلانیکى ژیرانه‌ی داناو له‌نیوه‌شه‌ودا له‌جیگایه‌که‌وه که هه‌ستی پینه‌که‌ن توانی په‌یژه‌ بنی به‌دیواری قه‌لاکه‌وه و به‌ته‌نها سه‌رکه‌وی، پاشان له‌سه‌ر دیواره‌که‌وه شیرانه‌ به‌ (الله اکبر) هه‌و په‌لاماری دوژمنی دا و هه‌ندێ له‌ پاسه‌وانه‌کانی سه‌ر دیواره‌که‌ی گوشت و به‌و ده‌نگی (الله اکبر) ه و به‌و هێرشه‌ له‌په‌ر دوژمن په‌شوکا و سه‌ره‌نجام ده‌رگا‌کرایه‌وه و موسلمانان سه‌رکه‌وتن.

غزای نوحود و حونه‌ین:

قورئانی پیرۆز له‌باسی طالوت و جالوت دا له‌سوره‌تی (البقره) ئایه‌تی (۲۴۶) — (۲۵۲) باسی وانه‌یه‌کی کرداری و نه‌زمونیک ده‌کات که به‌سه‌ر بپواداره‌کانی (به‌نی ئیسرائیل) دا هاتوو و تیایدا جه‌خت ده‌کاته سه‌ر نه‌و راستیه‌ی که ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ (۲۴۹) ﴿البقره﴾، واته: چه‌نده‌ها جار ده‌سته‌و تا قمی که م سه‌رکه‌و توون به‌سه‌ر ده‌سته‌ی زۆردا به‌فه‌رمانی خوا و به‌ئیزنی خواو، خواش یارویاوهری ئارامگرانه.

پاش نه‌وه‌ی بپواداران دوعاده‌که‌ن و ده‌پارینه‌وه که سه‌ریان بخات، خوای گه‌وره‌ش به‌ئیزنی خو‌ی و فه‌زلی خو‌ی سه‌ریخستن ﴿فه‌زموم باذن الله﴾ جاتیگه‌یشتن له‌م مه‌سه‌له‌ی (باذن الله) به‌ زۆر گرنکه، چونکه سه‌رکه‌وتن ته‌نها له‌لایه‌ن خواوه‌یه ﴿وما النصر الا من عند الله العزيز الحكيم﴾ ال عمران: ۱۲۶ جانه‌گر موسلمانان پابه‌ند بوون به‌ دینی خواوه و چی له‌توانایاندا بوو کردیان و مه‌به‌ستیان بوو ئایینی خوا سه‌ربخن، خوای گه‌وره سه‌ریان ده‌خات، نه‌گر ژماره و توانا کانیسیان که میش بیت ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ (۷) ﴿محمد جانه‌و نمونانه‌ی پیشه‌وه که باسمان کردن و سه‌ده‌های تریش که بوار نیه لیتی بدوین به‌لگه‌ی بوون و ئاشکران له‌سه‌ر نه‌م مه‌سه‌له‌یه.

له‌جه‌نگی نوحودیشدا موسلمانان ه‌زار که‌س بوون چون به‌ره‌نگاری کافره‌کان ببه‌وه که سه‌یه‌زار که‌س بوون، له‌ریگا یه‌ک له‌سه‌ر سی‌سوپاکه به‌هۆی (عه‌بدوللای کورپی ئوبه‌ی کورپی سه‌لول) ه‌وه گه‌رانه‌وه و وتیان: مادام به‌قسه‌ی ئیمه‌یان نه‌کردوووه له‌مه‌دینه نه‌ماونه‌ته‌وه بۆ شه‌ر، نه‌وا ده‌گه‌رینه‌وه، به‌مه‌ش موسلمانان نزیکه‌ی حه‌وت سه‌د که‌سێک مانه‌وه‌و.

له‌سه‌ره‌تا دا خوا وه‌عد و په‌یمانی خو‌ی برده سه‌ر له‌گه‌لیان و سه‌ریخستن ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ﴾ ال عمران/ ۱۵۲ پاشان که تیره‌هاویژه‌کانی

سه‌رشاخی نوحود بینیان کافره‌کان شکاون و هه‌ل‌دین، به نیجه‌ادی خویان شاخه‌کیان به‌جیه‌یشت و هاتنه خواره‌وه بۆ غه‌نیمه‌ت کۆکردنه‌وه و به‌مه‌ش فه‌رمانی خۆشه‌ویستیان شکاند و خوای‌گه‌وره‌ش ده‌ستی لیبه‌ردان و ئنجا خالید که‌هیشتا کافر بوو چووه سه‌رشاخی نوحود و به‌مه‌ش پشته‌ی موسلمانان چۆل بوو، شکان و بوو به‌وانه‌یه‌کی نۆدر گه‌وره که نه‌گه‌ر سه‌رپیچی بکه‌ن خوا سه‌ریان ناخات: ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّن بَعْدَ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِمَّن بُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِمَّنْ مَن بُرِيدُ الْآخِرَةِ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ ئنجا خوای‌گه‌وره لییان خۆش بوو، ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ (۱۵۲) وه خوا فه‌زل و به‌خششی نۆدره بۆ نیمانداران.

جه‌نگی حونه‌نیش وانه‌یه‌کی گه‌وره و مه‌زن بوو، قورئان ده‌فه‌رموی: ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مَدْيَنَ﴾ (۲۵) ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (۲۶) ﴿التوبة واته: سویندیبت بیگومان خوای‌گه‌وره له‌نۆدر شویندا سه‌ری خسته‌ن (که دیاره ژماره‌تان که‌م بووه و کافرانیش نۆدر بوون).

له‌رۆژی حونه‌نیشدا کاتیک که نۆدی ژماره‌ی خۆتان سه‌رسامی کردبوون، جا نه‌و نۆدی هه‌یج فریاتان نه‌که‌وت و شکان، زه‌ویش چه‌نده فراوانه لیتان هاته‌وه به‌ک و له‌وه‌ودوا هه‌موو‌پشتان هه‌ل‌کرد و راتان کرد پاشان خوای‌گه‌وره ئارامی و ئاسووده‌یی دابه‌زانه سه‌ر پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی و سه‌ر نیمانداران و سه‌ری‌بازانیکی دابه‌زاند که نه‌تان‌دیووه، سزای نه‌وانه‌شی دا که‌بیباه‌رپوون، نه‌وه‌ش سزا و پاداشتی بیباه‌ره‌پانه.

به‌لێ له‌گه‌ل ژماره‌ی نۆریشیاندا، که هه‌ندیکیان ده‌یانووت نه‌مێۆ له‌به‌ر نۆریمان ناشکیین، خوا ده‌ستی لیبه‌ردان و شکان، به‌هۆی نه‌وه‌ی دوژمن که‌مینی بۆ دانابون و موسلمانان شه‌پزه‌بوون، پاشان (عه‌باس) به‌ده‌نگی به‌رزی هاواریکرد و نزیکه‌ی سه‌د

که س له کۆچکه و یاریده ده ران له ده وری خۆشه ویست (د.خ) کۆبوونه وه، نه و سه د که سه وه ک بره و سه که و گه رده له وول دایان به سه ر دوزمه ندا و شکان دیان، نه مه ش وانه یه کی تری به نرخ بوو بۆ موسلمانان له وه دا که سه رکه وتن له لایه ن خوا وه یه ..

قورئان موسلمانان په روه رده ده کات له سه ر نه وه ی که دانه به زن و خۆیان به که م نه زانن چونکه بپوادارن ﴿ وَلَا تَهْنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ ال عمران، واته: نه ی بپواداران لاواز و سست مه بن و خه م مه خۆن ئیوه پایه به رزترن و سه رکه و توترن نه گه ر ئیمان داری چاک بن. ئنجا باشیش بزنانن که دینی خوا وه ک دره ختی که که ره گی دا کو تابی و به ناخی زه ویدا چوو بیته خواره وه و لق و پۆپه کانی به ئاسماندا مه لچوو بن و هه می شه به ئیزنی خوا به رو بووم بدات:

﴿ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ (۲۴) تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ يَأْتِي رِيَّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (۲۵) ﴾ ابراهیم.

نافره تانی پایه به رز و شکومه ند

قورئانی پیرۆز باسی پایه به رزی (مه ریه م) و (ئاسیای ژنی فیرعه ون) ده کات وه ک دوونموونه ی ئیمان داری به رز و خاوه ن هیممه ت، هه روه ها باسی دوونافره تی کافر ده کات که هاوسه ری دوو پیغه مبه ربوون و چاکی می رده کانیان هیه چ سوودی پی نه گه یان دن، قورئان ده فه رمو ییت ﴿ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَةً فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (۱۱) وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقْتَ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا إِذْ وَقَفْتَ عَلَى الْبَيْتِ سُبْحَانَكَ وَنَجَّيْنَاكِ مِنَ الْوَدَّانِ فَتَرَبَّصِي بِهِمْ لَا طَوْلَ لَهُنَّ وَالْحِكْمَةُ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا (۱۲) ﴾ التحريم: واته: خوا نمونه ی هینا وه ته وه به ژنی نوح و لوط بۆ نه وانه ی که ببیا وه پ بوون، که نه و دوونافره ته هاوسه ری دوو به نده ی چاک و پاکی ئیمه بوون، که چی خیانه تیان کرد و بپوایان پی نه هینان، ئیتر نه و پیغه مبه رانه

فریای هاوسره کانیان نه که وتن و، له قیامه تدا به وژئانه ده وتریت: بچنه ناو ناگری
نۆزه خه وه و له گه ل نه وانه دا که ده چنه ناوی.

ههروه ها خوا نمونه ی هیناوه ته وه به هاوسره که ی فیرعون بۆ نه وانه ی که
باوه پریان هیناوه، کاتیک وتی: پهروه ردگارا له لای خۆت له به هه شتا مالیکم بۆ دروست
بکه و له ده ست فیرعون و کاروکرده وه ی رزگارم بکه و، له ده ست نه م گه له
سته مکاره ش ده ربازم بکه.

ههروه ها نمونه ی هیناوه ته وه به مریه می کچی عیمرانیش که داوینی به پاکی
پاگرت، له و رۆحه ی که به ده ستمانه، فوومان پیدا کرد، نه ویش باوه پی ته وای هه بوو
به گوفتار و فرمانه کانی پهروه ردگاری و هه میشه و به رده وام ملکه چ و فرمانه بردار و
خواناس و نزاکار بوو.

تاقیکردنه وه و نه رکه که ی (مهریه م) سهلامی خوای لیبی ژۆد قورس بوو،
له مه سه له ی شه ره ف و ناموسدا بوو، موعجیزه یه کی گه وره بوو، که منال به بی باوک له
دایک بییت، یه که م جار بوو شتی وا روویدات بۆیه مه گه ر برواداره کان نه گینا که س
نه بوو بهروای پیبکات، له به رنه وه خوای گه وره فه زلی دا به سه ر هه موو ئافره تانی
جیهاندا ﴿ وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ
الْعَالَمِينَ (٤٢) يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ (٤٣) ﴾ ال عمران

واته: جویره ئیل وتی: نه ی مهریه م به راستی خوا تۆی هه لبراردوو و خاوین و
پاکیزه ی کردویت، هه لی بژاردوویت و فه زلی داویت به سه ر هه موو ئافره تانی جیهاندا،
نه ی مهریه م ملکه چ و فرمانه برداری پهروه ردگارت به، سوژده و کپنووشی بۆ بیه
له گه ل کپنووشه راندا.

هه ر له ئافره تاندا، خه دیجه و فاتمه ی کچی خۆشه ویست (د.خ) له وشاژنه پایه
به رزنه ن که به رامبه ر هه زاران ئافره تن، هه روه که له فه رمووده دا باس له پله و پایه یان

کراوه. خه دیجه خوای گه وره سه لامي به جورائیلدا بۆ ناردووه که نه ویش به خۆشه ویستی راگه یاندووه و مزده ی کۆشکیکی گه وره ی نایابی داوه تی.

فاطمه ش (سیده نساء أهل الجنة) یه و هه رکاتیک بهاتایه سه ری له باوکی بدایه، خۆشه ویست (د.خ) به و هه موو پایه به رزی و گه وره ییه وه که باس ناکریت له به ری هه لده ستا و ناوچه وانی ماچ ده کرد و لای خۆیه وه دایده نا.

کاتیکیش که شووی کرد به نیمامی عه لی و ماله که یان تۆزی دووریوو له مزگه و ته وه، خۆشه ویست (د.خ) داوای له هاوه لیک کرد که ماله که ی چۆل بکا بۆ (فاطمه) له به رنه وه ی نزیك مائی خۆشه ویست بوو (د.خ) نه ویش چوو ه شوینیکی تره وه و ماله که ی خۆیدا به پیشه وا عه لی و (فاطمه) .

هاوسه ره که ی سولتان (قطن) شه هید ده بیئت:

سولتان (قطن) له رۆژی جومعه دا به هیوای دوعای موسلمانان و یارمه تی خوای په روه ردگار په لاماری ته ته ره کانی دا له شه ری (عهین جالوت) دا. له شه ره که دا پینج ته ته فرسه تیان هیناوه لیان کوتایه سه ر سولتان (قطن) خه ریک بوو بیکوژن، له وکاته دا سواریکی ده موچاوه له بستر او فریای که وت و په لاماری پینج ته ته ره که ی داو به خهستی بریندار بوو، کاتی خه ریک بوو بکه ویت هاواری کرد (ناگات له خۆت بیئت سولتانی موسلمانان، وا من پیشت که وتم بۆ به هه شت) .

سولتان هات به لایه وه سه یری کرد ژنه که ی خۆیه تی، هه لیکرت و بردییه وه خیمه که ی ناوچه وانی ماچکردوو ده گریا به سه ریاو ده یووت (واحبیبته. واحبیبته)، ژنه که ی له گیانه لادابوو به ده نگیکی نزم به هه زار حالّ وتی: مه لئّ (واحبیبته) به لکو بلیّ (وا اسلامه) و نیتر گیانی سپارد و شه هید بوو. سولتانیش به جیی هیشته و چوو ه

ناو شه‌ره‌که و هاواری کرد (وا اسلاماه) (وا اسلاماه) ، ئەم هاواره و شه‌هیدبوونی ژنه‌که‌ی بوونه مایه‌ی به‌رزبوونه‌وه‌ی وره‌ی موسلمان و به‌گوروتینیکی بی وینه‌وه په‌لاماری دوژمنیاندا و شکان‌دیانتن. (باقات الورد النضرة - ابراهیم النعمة) .

(نهرده کچی حارث) و پالنه‌وانیته‌یکه؛

له‌کاتی‌کدا (ئه‌برقوباد) خه‌لکی (میسان) ی کۆکرده‌وه و هه‌ستا دژ به موسلمانان، (مغیره کورپی شعبه) چوو به‌ره‌و روویان و مال و منال و کهل و په‌لیان له‌ناوچه‌یه‌ک به‌جیه‌یشت و له‌لای (مرقاب) نزیک رووباری دیجله به‌دوژمنان گه‌یشت.

(نهرده) بیری کرده‌وه که هه‌روا دانه‌نیشی و کاریک بکات، بۆیه ژنانی هه‌لنا که‌له‌گه‌لایا به‌ره‌و جه‌نگه‌که بچن و هه‌ندی قوماش و له‌چکیان کرد به‌ئالا و له‌دوو‌ره‌وه ئەو هه‌موو ئافره‌ته ده‌رکه‌وتن و ته‌پ و تۆز به‌رز بۆوه، فارسه‌کان ترسان و ایانزانی سوپای ترهاتوو به‌ کۆمه‌کی موسلمانان و، سه‌ره‌نجام شکان و هه‌لهاتن) ل ۹۲ لافعات للمبصرین / مریم النعمی.

رۆلی گرتگی دایک؛

ئاشکرایه دایک ئەگه‌ر به‌کاری خۆی هه‌ستێتو به‌چاکی و به‌پێکۆ پێکی مناله‌کانی په‌روه‌رده‌بکات، ده‌توانی‌ت له‌رێی مناله‌کانیه‌وه خزمه‌تی گه‌وره‌ پێشکەش بکات.

دایکی ئیمام مالیک چه‌زده‌کات کوپه‌که‌ی رێی راست بگری و خزمه‌تی‌ک به‌ ئیسلام بکات، بۆیه هه‌ر ئەوه‌نده کوپه‌که‌ی بالغ ده‌بی‌ت عه‌مامه‌یه‌ک ده‌کاته سه‌ری و ده‌ینیری بۆ فیربوون و ده‌لی له‌پێشدا ره‌وشت و خوو (ئه‌ده‌ب) و پاشان (عیلم) فیر به‌.

ئوه‌بوو ئیمام مالیک ئەو بلیمه‌ته‌ی لی ده‌رچوو که‌ناوبانگی له‌کۆن و نویدا له‌هه‌موو جیهانی ئیسلامیدا بلاوه‌.

دایکی شافیعیش هیمهت بهرز بوو بویه کوره‌که‌ی هرچهند هه‌تیویش بوو، بردی بۆ ماله خزمانی له‌مه‌ککه و وای کرد که له‌حه‌وت سالی‌دا هه‌موو قورشان و له‌ده‌سالی‌دا (موطاً) ی نیمام مالیک له‌به‌ریکات و پاشان له‌شانزه سالی‌شدا فه‌توا بدات و بوو به‌و پیاوه‌ی که نیمام نه‌حمه‌د له‌باره‌یه‌وه ده‌لیّ (شافیعی وه‌کو خۆره بۆ دنیا) .

نه‌وه‌یه‌کی خه‌له‌تاوا!

دوژمنان هه‌ولی زۆریاندا، نه‌وه‌ی نوێی موسلمانان له‌ریّ لابه‌دن و سه‌رقالی شتیکیان بکه‌ن که نه بۆ دنیا و نه بۆ ناخیره‌ت سوودی لی وه‌رنه‌گرن.
به‌لیّ، بیچووه شیریی موسلمانان ده‌سته‌مۆکرد و به‌جۆریک په‌روه‌رده‌یان کرد که خۆی لی بیی به‌ناسک و له‌نجه و لارو ناسکی لی بیاری!

ئنجا بیریان برده‌وه که باوکی شیربووه و چه‌نده‌ها پاله‌وانیتی نواندووه و پادشای دارستان بووه. ئەم پیلانه‌ش دکتۆر محمد اقبال له‌هۆنراوه‌یه‌کی‌دا ناماژه‌ی بۆ ده‌کات

علموا اللیث جفلة الظبی و امحوا قصص الاسد فی الحدیث القدیم

همهم غبطة الرقیق برق کل تأویلهم خداع علیم (المنطلق ۵۷)

به‌لیّ. دوژمنانی ئیسلام شه‌وو رۆژیان نایه‌ ده‌م به‌ک تاسه‌رکه‌وتن له‌کاره‌که‌یاندا و بیچووه شیریی موسلمانان کرده ناسک و هه‌رچی چیرۆکی پاله‌وانیتی شیر هه‌یه‌ سپرانه‌وه له‌میژووی دیریندا!!

له‌فلیمیکی کارتۆنی منالاندا، بیچووه شیریک له‌ناو کۆمه‌لیّ بزندا گه‌وره‌ ده‌بیّت، بویه وه‌ک ئه‌وان ره‌فتار ده‌کا و کاتیکیش رووی خۆی له‌ناو ئاودا ده‌بینیه‌وه ده‌سه‌لمیه‌وه و لای سه‌یربوو که‌بۆچی ئەم له‌هاوه‌لانی ناچیت.

تا مه‌یمونیك مالی ئاوابیّت هاته‌ لای و نامۆزگاری کرد و به‌هه‌ر حالیک بوو تیّی گه‌یاند که ئەم له‌بنه‌ماله‌ی شیره‌ و کاتی خۆی باوکی پاشابووه، ئەم به‌رچاو روونی و

دريابونەو ەيە پائى پتو ەنا كە ئەمىش ەك باوو باپىرانى بىت و سەرەنجامىش توانى كاروبارى دارستانەكە بگىرتەو ە دەست.

جا بە راستى موسلمانانىش ەروايان لى قەوماو ە! بە ەزارە ھا جۆر ە وئدە درىت رابردوى پرشنگدريان بىر بىرتەو ە و پاشان وايان لىبىت ئەوانە بكنە پىشەوا و مامۇستاي خۇيان كە دوژمان فوويان پىادەكەن و پروپاگاندەيان بۆ دەكەن و ناوى (النجم) ئەستىرەى گەشى ئاسمانى (گۆرانى، سىنەما، سەماكرىن، ەتد) يان لى دەننە يان بە سوپەرمان و باتمانىكەو ە سەرقاليان دەكەن كە مەگەر ەر لە خەيالى (هولىوود) دا ەبىت.

بەلام ئاشكرايە كە خوا ﴿إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ ۷ الزمر، وە بە فەزلى و رەحمەتى خويەتى خۇى كە سانىكى ەيممەت بەرز و نوپكەرەو ەى نارد كە بانگى موسلمانانان كردهو ە بو ەر شارىگى ئىسلام و توانيان بانگىكى وابدەن بە جىهاندا كە ژمارەيەكى نۆدى پى ەوشيار بىتەو ە.

دوا وتە

پاش ئەم گەشتە ئىمانىيە چاك وايە لەخۇمان بىرسىن ئاخۇ ئىمە بەرامبەر بەچەندىن، يەك يان دوويان دە يان سەد يان ەزار؟!

ئاخۇ توانىبىتمان شتىك لەژياندا زيادبەكەين، ەروەك مستەفا صادق الرافعى دەلى: (ئەگەر نەتوانى شتىك لەژياندا زياد بەكى ماناي وايە لەژياندا زيادىت!) .

ەقە ەرىەك لەئىمە لەكوپو ە دەتوانى و ەرچۇنىكى بۆ دەكرى خزمەتى پىشكەش بكات، ئەگەر دەلىتى دنيا گۆردراو ە، دەلىم ئەو ە كەئالەكانى راگەياندىن رۆژانە موسلمانان بەرەو شەهادەت بەلدەگىن و بەبەردەو ە رووبەرووى زايۇنى دەبنەو ە، ئەگەر باسى زىندو ەكانى لاي خۇشمان نەكەين، ئەو ە رابردوى پرشنگدار و پرشكۆرى موسلمانانى باوبايرمانە، كە ەرچيان بۆكرابى لەخزمەت كر دوويانە، كاك ئەحمەدى

شیخ نمونه‌ی بانگخوازینکی هۆشیار و کۆلنه‌ده‌ریبوه که لیره‌دا نامه‌وی باسی بکه‌م و له‌په‌راوی (کاک ئه‌حمده‌ی شیخ له‌روانگه‌ی مه‌کتوو‌یاته‌کانیه‌وه) تیشک خراوه‌ته‌سه‌ری. له‌ئافره‌تانیشدا ئه‌وه (حه‌پسه‌خانی نه‌قیب) له‌دایک بووی ۱۸۶۱ ز و له‌سالی ۱۹۵۳ دا کۆچی دوایی کردووه، له‌و رۆژه‌ی خۆیدا شاژنیک بووه به‌رامبه‌ر ده‌یه‌ها پیاو! له‌مالی خۆی زۆر یارمه‌تی هه‌ژار و بی‌ئنه‌وایان و هه‌تیوانی داوه، هه‌رچی رووی کردییته‌ ماله‌که‌ی ئه‌و په‌ری ریزی لێگرتووه و پاشان نه‌یه‌یشتووه به‌ده‌ستی به‌تال و به‌ ناومی‌دی بپرواته‌وه، له‌هه‌رچی خوا دابیستی هاوکاری کردووه، ته‌نانه‌ت به‌یری لای شیته‌کانی شیته‌خانه‌ی به‌غداش بووه، هه‌موو جار که شیخ قادری می‌ردی چووه بۆ به‌غداد داوای لێکردووه که سه‌ریدات له‌وشی‌تانه و ئه‌گه‌ر موحتاجی جل و به‌رگیکن، یان هه‌رشتیکن بۆیان دابین بکات، به‌تایبه‌ت ئه‌وانه‌ی که خه‌لگی سلیمانی بوون و له‌ویدا ژیا‌نیان به‌سه‌ر بردووه!

(شایانی باسه‌ که بۆ یه‌که‌مجار قوتابخانه‌ی نه‌ه‌یشتینی نه‌خوینده‌واری کرایه‌وه له‌سلیمانی، ئه‌میش وه‌ک قوتابی‌ه‌ک ده‌چووه پۆله‌وه و له‌به‌ر مامۆستا هه‌لده‌ستا، ئه‌وانیش به‌شه‌رمه‌وه تکایان لێده‌کرد که هه‌لنه‌ستی و به‌ریزی‌شی قایل نه‌ده‌بوو ده‌یووت من له‌به‌ر زانسته‌که‌تان هه‌لده‌ستم که بلۆی ده‌که‌نه‌وه) (پۆژنامه‌ی ئاینده).

به‌لێ، لا‌کردنه‌وه له‌هه‌ژار و داماوو بی‌ئنه‌وایان مایه‌ی به‌ده‌سته‌ییانی ره‌زانه‌ندی خواجه‌ه‌روه‌ک له‌فه‌رمووده‌دا هاتووه (انما تُرْزَقُونَ وَتُنصَرُونَ بضعفائکم)، ئه‌مه‌ له‌بواری خزمه‌ته‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کاندا، به‌هه‌مان شیوه له‌بواره‌کانی تریشدا نمونه‌مان زۆره، ئه‌وه مه‌وله‌وی خواناسی په‌پوله‌ی ده‌وری چرای ئیمان و ئیسلامه‌تی که به‌سی‌ زمان (کوردی و فارسی و عه‌ره‌بی) هۆنراوه‌ی ئیمانی وتوو و له‌بواره‌دا ئه‌سپی خۆی تاوداوه. بۆ نمونه کاتیک له‌باره‌ی (عه‌قیده) وه هۆنراوه‌شا‌کاره‌که‌ی داده‌نی، (شیخ عوسمانی سراج الدین) ی رابه‌ری (خوا لیلی پازیبی‌ت) خه‌و به‌ خۆشه‌ویسته‌وه (د.خ) ده‌بینی، که پیتی ده‌فه‌رموی: (ئهم نامه‌یه‌ بۆ ئی‌مه‌ نێردراوه و خۆشه‌ویسته‌ لامان و لیلی

رازين) . ئنجا كه جه نابی شیخ عوسمان ئەم مژده خوڤشه به مهولهوی ده لیت ئه ویش له خوڤشیدا هۆنراوه کهی ناو ده نیت (العقیده المرضیة) . سهیری لاپه ره (٨٢١) عه قیدهی مرضیه ی مهولهوی بکه .

سه رچاوه:

- ١ - ته فسیری ئاسان مامۆستا بورهان محمد امین
- ٢ - ریاض الصالحین / نوری فارس
- ٣ - لافتات للمبصرین / مریم النعمی
- ٤ - عقیده ی مرضیه ی مهولهوی (لیکدانه وهی مهلا عبدالکهریمی موده ریس) .
- ٥ - رساله فی الحب - عباس السیسی
- ٦ - منهاج التریبة الاسلامیة / ل ١٨٦ - د ماجد عرسان کیلانی
- ٧ - الانقیاء - ابراهیم عبدالله الدویش
- ٨ - مقالات لمحمد احمد راشد / موقع المسار - الانترنیت
- ٩ - سبترنامتی (نلقی الاحبة) قنائة اقرا
- ١٠ - گوڤاری (المجتمع) الكويتیه
- ١١ - باقات الورود النضرة من حکایات المسلمین العطرة ابراهیم النعمة
- ١٢ - المنطلق / محمد احمد راشد
- ١٣ - الامام حسن البنا - داعیة مجاهدا - شهیدا - محمد عبدالله الخطیب .
- ١٤ - سلسله المنهاج - هاشم محمد علی .
- ١٥ - هه لئبژاردهیهك له عه قیدهی مهرضیه / بابه علی شیخ عومه رقه ره داغی .
- ١٦ - روژنامه ی ئابنده / ژماره / ٢٠ سالی ١٩٩٩ (وتاریك له باره ی چه پسه خانی نه قیبه وه) .

بہرگی سینہم

پیشه کی

سوپاس و ستایشی بیپایان بۆ خوای په‌روه‌ردگاری جیهان و دروود و سه‌لامیش
له‌سه‌ر گیانی سه‌رداری پیغه‌مبه‌ران و یارویاوه‌ر و شوینکه‌وتوان.

به‌رگی سییه‌می (به‌هاری دلان) دیته‌وه خزمه‌ت خوینه‌رانی به‌چه‌پکێک
سه‌رگوزه‌شته‌ی هیدایه‌ته‌وه، هیدایه‌تی که‌سانێکی تینوو که به‌دوای ئاودا ویلن و
سه‌ره‌نجام پیی ده‌گه‌ن و دل و ده‌روون و هه‌ست و هۆشیانی پی ئاو ده‌ده‌ن و،
هه‌ریه‌که‌یان به‌زمانی حالیان ده‌لێن:

ئه‌و رۆژانه‌ی. کاتێک ویستم

ته‌مه‌نی کورته‌ی ژیانم. هه‌روا نه‌روا

دلی تینووم، مه‌زرایه‌ک بی

په‌پی له‌دره‌ختی به‌روا

ویستم

که‌شته‌ی ویلی ژینم، که‌ناری ده‌ریای

لی دیاریی

سه‌ری ماندووم

له‌خه‌می گومانی هه‌له‌ و شه‌ونخونی

بهرکردنه‌وه

هه‌تا هه‌تایه‌ رزگاریی.

ویستم

خاوه‌ن په‌یامێک بم. زۆر به‌هیزیی

شوینکه‌وته‌ی به‌رنامه‌یه‌ک بم

وته‌و کرداری په‌یۆزیی

ویستم

بی ئامانچ و مه بهست نه بی

کارو مه و لدانم

خه وو خۆراك و پۆشاکم، یاسا و سنووری

بزانم

ویستم

ریگای ههنگاونانم راسته ری بیئت

چاو هه ق دیده و زمان وشه ی راستی

پی بیئت

که وتمه گه ران

هه رچی بیرو بۆچوون هه بوو، سه رم لیدان

لای هه ریه که

بۆماوه یه که له گه ل فه رهنگ و باسیدا

که وتمه دووان

تاسه ر نه نجام

ئه وه ی دلم پی تینووبوو

ئه وه ی گیانم له پیناوی، ریگه ی دووری بۆ

بریبوو

دوای ماندووبوون.

حه وایه وه له پال ئیسلام..

(بیداری خوشکان ژماره (۰) ۱۹۹۶ - دایکی خه لات)

قورئانی پیرۆز په راویک نیه بۆکات به سه ر بردن بخوینریته وه، به لکو په راویکی

موباره که و مایه ی هیدایه ته، قورئان خۆی له ده یه ها ئایه تدا جهخت ده کاته سه ر نه و

پاستیه ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴾ (۵۷) یونس

﴿ هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ (۲۰۳) الجاثية.

خوای گه وره هیدایه ت دهره

له م دنیایه دا شوینه وار و په نگدانه وهی ناوو سیفاته پیروزه کانی خواده بینین، بۆ
نمونه: که ده لئین خوا میهره بانه و بهرهمه، نه وه تا به شیک له سه د به شی ره حم و
میهره بانی خوی له زه ویدا داناوه و، به هوی نه میهره بانی وهیه که ده بینین ته نانه ت
گیانداران میهره بانی ده نوینن بۆ به چکه کانیان و باوک و دایک شه ونخوونی ده کیشن بۆ
منداله کانیان و به دل و گیان و سه رومال گه وره یان ده که ن.

هه روه ها سیفه تی (عدل) ی خوا، نه وه تا ده بینین چۆن تۆله له سته مکاران
ده کاته وه و تاپه تی زولم و سته م پته وو نه ستورییت زوتر ده پچریت و له فهرمووده ی
قودسیشدا ده فهرموی: (یا عبادی انی حرمت الظلم علی نفسی وجعلته محرماً بینکم فلا
تظالموا) .

مه سه له ی هیدایه تیش هه روایه، خوای په روه دگار (هادی) یه و قایل نابیت
به نده کانی کافرین و دورین ﴿ اِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ﴾
الزمر: ۷ واته: نه گه ر کفریش بکه ن، خوا ده وله مهنده و په کی له که س نه که و توه،
هه رچه نده رازی نابی به نده کانی کفریکه ن، له بهر نه وه به رده وام پیغه مبه رانی نار دوه،
چونکه تا نه وان نه نیری و خه لکی هوشیار نه کاته وه سزایان نادات ﴿ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ
حَتّٰى تَبْعَثَ رَسُوْلًا ﴾ (۱۵) الاسراء، ده لئین نزیکه ی ۱۲۴ هه زار پیغه مبه ر هاتوونه ته سه ر
نه م پوهی دنیایه، دوا هه مینیان خوشه ویسته (د.خ) که قورئان پیی ده فهرمویت ﴿ وَكَذٰلِكَ
اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ رُوْحًا مِنْ اَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِى مَا الْكِتَابُ وَلَا الْاِيْمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُوْرًا نَهْدِيْ

بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۵۲) صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ (۵۳) ﴿ الشوری

واته: ئەى محمد (د.خ) نئیمه قورئانمان بۆ ره وانه کردیت له لایهن خۆمانه وه، که ژیانبه خشه به رۆح و گیان و عه قل، تۆ نه تده زانی قورئان چیه و ئیمان چیه، به لام نئیمه ئەم قورئانه مان کرده نوور و رووناکی که هیدایهت و رینمویی هه رکهس که بمانه ویت له بنده کانمی پئی ده کهین، ئەوانه ی که دلئی بۆده که نه وه و به چاکی گوئی بۆ ده گرن، بئگومان تۆ ری نیشانده ریت و رینمویی ده که یهت بۆ رینگه و ریبازیکی راست و دروست، که رینگه و ریبازی ئەو خوا به یه، که هه ر بۆ ئەوه ئەوی له ئاسمانه کان و زه ویدایه، سه ره نجامی هه مووکارئیکش هه ر بۆلای خوا ده که ریته وه.

دیاره هیدایه تی قورئان بۆ ته ووترین و راستین و چاکترین به رنامه یه ﴿ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ ﴾ الاسراء: ۹

خۆشه و یست (د.خ) وگشت پیغه مبه ران و بانگخوازن، ته نها کاریان ری نیشاندان و ری رۆشن کردنه وه یه و کهس ناتوانی به زۆر کهس هیدایهت بدات، ته نانهت پیغه مبه ر (د.خ) زۆر چه زی به موسلمانبوونی (ابو طالب) ی مامی ده کرد، که چی بپروای نه هیناو به کافری مرد، قورئان له م باره یه وه هاته خواره وه و فه رمویی: ﴿ إِنَّكَ لَأَنْتَ تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ (۵۶) ﴾ القصص.

دلّه کان به ده ست خوا وهن، ئەگه ر خیریان تیابی و هه ولبدن و بیان وهی خوا هیدایه تیان ده دات ﴿ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ (۶۹) ﴾

العنكبوت

به‌لاو موسیبه‌ت خه‌لکی هوشیار ده‌کاته‌وه

خوای گه‌وره بیجگه له‌وه‌ی که پیغه‌مبه‌رانی نارِدووه، کافران هوشیار ده‌کاته‌وه به‌به‌لاو موسیبه‌ت، جارویاریش تَیّیان ده‌سره‌وِیَنی، خَویان یان ده‌رودراوسَیّیان، سا به‌لکو بگه‌رِینه‌وه و له‌خه‌وی غه‌فَله‌ت و بیئاگایی بیدار بینه‌وه ﴿ وَكَلَّا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ (۳۱) ﴾ الرعد

دوو‌پوه‌کانیش به‌هه‌مان شیوه ﴿ أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ (۱۲۶) ﴾ التوبة، واته: نایا دوو‌پوه‌کان نابینن سالی یه‌ک دووجار تاقیان ده‌که‌ینه‌وه و به‌لاو موسیبه‌تیان بۆ ده‌نَیَرین، سا به‌لکو بیریکه‌نه‌وه و واز له‌دوو‌پویی به‌یَنن، که‌چی نه‌وان دوا‌ی نه‌وه‌موو به‌لاو نارِه‌ه‌تی و ناگادار‌کردنه‌وه‌یه، په‌شیمان نابنه‌وه و وریانا‌بنه‌وه!

موسولمانانیش به‌هه‌مان شیوه خوای گه‌وره هه‌روا وازیان لیئا‌هَیَنی بَلّین بپوادارین و ته‌واو، به‌هه‌موو جۆرِیک تاقیان ده‌کاته‌وه، (تا قولی ره‌ش و سپی له‌بواردا ده‌رکه‌وی). هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموی: ﴿ مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ﴾ الاعراف: ۱۳۹.

هه‌روه‌ها موسلمانان داوایان لی‌کراوه که هه‌موو رۆژێ حه‌فده جار له‌نوێژه فه‌رزه‌کانیاندا داوای‌که‌ن و بَلّین ﴿ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ، اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ چونکه هه‌موو که‌سی سه‌رگه‌ردانه، مه‌گه‌ر نه‌وه‌ی که‌خوا هیدایه‌تی بدات، هه‌روه‌ک له‌فه‌رموده‌ی قودسیدا هاتووه (یا عبادي کلکم ضال الا من هدیته فاستهدوني اهدکم) نه‌ی به‌نده‌کانم ئیوه هه‌موو سه‌رگه‌ردان و ویلن مه‌گه‌ر که‌سیک من هیدایه‌تی بده‌م، داوای هیدایه‌ت بکه‌ن با هیدایه‌تتان بده‌م.

﴿ نه‌گه‌ر سه‌بری سوره‌تی فاتحه بکه‌ین که تیایا داوای هیدایه‌ت ده‌کری ﴾ (اهدنا الصراط المستقیم) ده‌بینین به‌ دوایدا له سوره‌تی به‌قهره‌دا ده‌فهرمویت (الم ذلک الکتاب لا ریب فیہ هدی للمتقین) که نه‌مه‌ش نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که هه‌رکه‌س هیدایه‌تی ده‌وی له قورئاندا ده‌ستی ده‌که‌وی ﴿ .

نازادی بیروباوهر

قورئانی پیروز له‌ پۆژه‌کانی یه‌که‌می بانگه‌وازه‌وه، نازادی بیروباوهری راگه‌یاندوه و له‌میژوی موسلمانانیشدا له‌کۆن و نویدا ره‌نگی داوه‌ته‌وه، بۆ نمونه:

(۱) له‌سوره‌تی المزل دا که‌سییه‌م سوره‌ته‌ هاتۆته‌ خواره‌وه ده‌فهرمویت: ﴿ إِنَّ هَذِهِ تَذْكَرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَيَّ سَبِيلًا ﴾ (۲۹) ﴿ الانسان، واته: نه‌م نایه‌تانه یادخه‌روه‌ن و هه‌رکه‌س ده‌یه‌ویت باریی به‌ره‌و په‌روه‌ردگاری بگریته‌ به‌ر.

(۲) له‌سوره‌تی المدپر که‌ چواره‌م سوره‌ته‌ ده‌فهرمویت: ﴿ كَلَّا إِنَّهُ تَذْكَرَةٌ ﴾ (۵۴) ﴿ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ ﴾ (۵۵) ﴿ وه له‌سوره‌تی (عبس) يشدا نایه‌تی (۱۲) هه‌مان شت ده‌فهرمویت.

(۳) له‌سوره‌تی (یونس) نایه‌تی (۹۹) دا ده‌فهرمویت: نه‌گه‌ر په‌روه‌ردگارت بیویستایه‌ هه‌موو نه‌وانه‌ی سه‌رزه‌وی پروایان ده‌هیتنا، ده‌ی تو زۆر له‌خه‌لك ده‌که‌یت که‌ پروا بێنن؟ دیاره‌ مروؤ سه‌رپشک کراوه و دنیا‌ش تاقیکردنه‌وه‌یه ﴿ وَكَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرَهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴾ (۹۹) ﴿ یونس.

(۴) له‌سوره‌تی (کهف) یش دا ده‌فهرمویت: پێیان بلّی: نه‌م هه‌ق و راستی‌یه له‌په‌روه‌ردگارتانه‌وه‌یه، کێ ده‌یه‌ویت بابروابه‌یتیت، کیش نایه‌ویت بابروا نه‌هیتیت، ئیمه‌ حسابیان له‌گه‌ل ده‌که‌ین و ناماده‌مان کردوه‌ بۆ سته‌مکاران ناگری دۆزه‌خ ﴿ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِنَّ سُرَادِقُهَا ﴾ الکهف: ۲۹.

(۵) نه‌و نایه‌تانه‌ی پێشه‌وه‌ هه‌موویان له‌ مه‌که‌که‌ هاتونه‌ته‌ خواره‌وه، له‌ مه‌دینه‌ش به‌ هه‌مان شیوه‌ جه‌ختی له‌سه‌ر کراوه‌ته‌وه: ﴿ لَأِ كْرَاهٍ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ﴾

البقرة: ۲۵۶ واته: له تاین دا زۆرکردن نیه، هه ق و نامه ق بوون کراونه ته وه و هه مووکه س نازاده چی هه لده بزیریت.

دیاره خوی گه وره ده وه لمه نده و په کی له که س نه که وتوو و ناتاجی به که س نیه ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ (۹۷) ﴿ال عمران

واته: ئه وه ی که باوه پی نه هیناوه و کوفر ده کات، بابزانیته که خوا ده وه لمه نده و بی نیازه له هه موو خه لکان.

پهغه مبه رانیش ئه مه یان به که له کانیان فه رموو، ئه وه موسی سه لامی خوی لی بی که به (ئیسرا ئیلیه کان) ده فه رمویت: ﴿إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ (۸) ﴿ابراهيم

له میژووی ئیسلامیشدا ئه م سنگ فراوانی و زۆر نه کردنه ئاشکراو نمایانه، (عتاب کوری شمیر) ده لی: وتم به پهغه مبه ری خوا (د.خ): ئه ی نیردراوی خوا باوکیکی پیرو برام هه یه، با بیان هینم به لکو له سه ر ده ستا موسلمان بن، ئه ویش فه رموی: ئه که ر موسلمان بن چاکتره بۆیان، خو ئه که ر له سه ر ئایینی خوشیان بمیننه وه و موسلمان نه بن، ئه وا ئیسلام سنگی فراوانه، (وازیان لی بهینه با به ئاره زووی خو یان بریار بده ن). له سه ده ی چواری کوچیشدا (ابن العطار الاندلسی) ده لیت: (بو موسلمان بوونی هه ر گا ور و جووله که یه که ده بیته به لکه نامه یه که بهینیت له لای قازیه وه که شایه تی چند که سکی له سه ربیت، که زۆری لینه کراوه و به نازادی خو ی ئیسلامه تی هه لبژاردوه) خوشه ویستیش بو پاراستنی مافی ئه وان ه ی که بپروانه یین و له ژیر چه تری ده وه له تی ئیسلامیدا ده ژین و (نمی) ن، ده فه رمویت: (من آذی ذمياً فقد آذانی) هه رکه س نازاریان بدات نازاری منی داوه!

هه روه ها بو زیاتر پیکه وه ژیان و زۆر نه کردن لییان، له ئیسلامدا ریدراوه که له خاوه ن نامه کان ژن بهینری و خزمایه تی دروست بیته.

موسلمانان به سنگ فراوانیه وه مامه له یان کرد له گه له نه هلی کیتابدا و نازادیان لی زهوت نه کردن و دهستیان نه برد بۆ پرستگاکانیان، بۆیه ده بینین، پرستگاکان و شوینکه وتوانی نه و ناینانه له دیر زه مانه وه ماون له ناو موسلماناندا.

له لای خویشان نه و پیکه وه زیانه به هه مان شیوه بووه، بۆ نمونه کاک نه حمه دی شیخ که رابه ر و پیشه وای موسلمانان بوو له سه رده می خویدا زۆر به ناسایی کچیکی گاوری هینا بۆ کوره که ی و پاش نه وه ی کورپکیان بوو، بۆ ناوانان (عیسی).

گاواره کانیش له کوردستاندا رۆلی نیشتمانی و خزمه تگوزاری خویمان بینیه که هه قه له بهرچاو بیت، بۆ نمونه که ریمی عه له که له سالی گرانی و قات و قری به که دا هاوکاری خه لکی هه ژار و لیقه ماوی زۆری کرد له شاری سلیمان.

جا نیستاش بهرینان نه وه سه رگوزه شته ی نه وانیه که به بی نه وه ی که س زۆریان لیبکات و هیچ فشاریکیان له سه ربیت. خویمان نه م ریباز و بهرنامه به یان هه لبژاردوه:

(۱) خالیدی کوری وه لید

خالید باسی تهویه و په شیمانی و گه پانه وه ی خو ی ده کات و ده لیت:

هه رجاریک جه نگام له گه له موسلماناندا، دوایی سه یرم کردوه هه چمان به هه چ نه کردوه و هه رده م داهاوو بۆ نیسلام بووه.

له کاتیکیدا موسلمانان هاتن به ره و خوده بیبه ویستیان بینه مه ککه و عومره بکه ن، من و چه ند سواریک له کافره کان ویستمان فرسه تیان لیبینین و په لاماریان بده یان، که لیبان نزیک بووینه وه، بینیمان نوێژده که ن، زانیم که نوێژ هات هه چ شتیکی گرنگتر نیه به لایانه وه له نوێژده که، موسلمانان نوێژی (خوف) یان ده کرد و ناماده و له سه رپی بوون بۆ روو به پوو بوونه وه بۆیه له نوێژده دا که نیوه رۆ بوو هه چمان بۆ نه کرا، خویمان هه لگرت بۆ نوێژی عه سر، که عه سریش هات به هه مان شیوه نه مانتوانی هه چ بکه یان به رامبه ریان،

كەوتە دلمەۋە كە ئەمانە لەسەر ھەقن و زانیم كە ئەوپیاۋە (واتە خۆشەویست) قەدەغەيە و پارێزراۋە .

پاشان سولحيان كرد و منیش چارم نەما، وتم: ئەگەر بپرۆم بۆ حەبەشە بۆ لای نەجاشی، خۆ ئەویش موسلمان بوو. وتم: ئەگەر بچم بەرەو شام، باشە چۆن واز لەناینەكەى خۆم بێنم و بېمەگاورد و بچمە سەر ئایینی رۆمەكان؟! بۆ سالى داھاتوو خۆشەویست (د.خ) ھات بەرەو مەككە و منیش سەرى خۆم ھەلگرت بۆناو شاخ و داخی ناوچەكە و خۆم ونكرد، ۋە لیدی برام كە موسلمان بوویوو نۆر گەرابە دوامدا، پاشان نامەيەكەى گەيشتە دەستم كەتیايا نووسیویوی:

(بەناوی خۆی بەخشندهی میهره بان، لەدواییدا دەلێم: دوریت لەئیسلام بەلامەۋە جیی سەرسامیە، لەكاتیکدا تۆ ئەوەندە ژیر و عاقلیت، چۆن شتیکی ۋەك ئیسلام ھەيە و تۆی ژیریش ھیچی لێنازانی؟ سەیرە! پێغەمبەری خوا (د.خ) ئەحوالی تۆی لی پرسییوم و فەرموی: كوا خالید؟

منیش وتم: خوا دەبھێنێ، ئەویش فەرموی: چۆن یەكێكى ۋەكو ئەو دەبێ ناھالی بێ لەئیسلام، ئەگەر تواناو ھەولێ لەگەڵ موسلماناندا یەك بخستایە باشتربوو بۆی و، ئیمە لەپیش خەلكانی ترەۋە دامان ئەنا. جا بۆیە برام فریاكەۋە و ھەقى ئەو كارە سالخانە بكەرەۋە كە لەمەوبەر لەكیست چوون) .

كاتیک ئەم نامەيەم پێگەیشت گورج بوومەۋە بۆ رویشتن و حەزم زیاتر كرد لەئیسلام و، نۆرم پێخۆش بوو پێغەمبەر (د.خ) ئەحوالی پرسییوم!

لەماۋەيەشدا خەویكم بینی، كە لەخەۋەكەم دا لەشوینێكى تەنگ و تەسكدا بووم خەريك بوو بخنكیم، دواى چوومە شوینێكى فراوان و خۆشەۋە و رزگارم بوو! دواى ئەم خەۋەم بۆ ئەبوبەكر گێرايەۋە و فەرموی: مژدەى خیرە (انشاء الله) .

ئنجا چووم بۆ لای (صفوان کوپری ئومه یه) وتم: به سه ئیمه چیمان له م حال و وه زعه ده سته گوت، ئیتر به سه عینادی و که لله ره قی، ئه ویش زۆر به ره قی وه لامی دامه وه و وتی: ئه گه رته نها من بئینمه وه موسلمان نابم! له دلای خۆمدا وتم: کابرا باوک و براو که سی کوژراوه که یفی خۆیه تی موسلمان نابی! ئنجا چووم بۆ لای (عیکریمه) ئه ویش به هه مان شیوه وه لامی دامه وه. پاشان چووم بۆ لای (عوسمان کوپری ته لحه) که کلیلی که عبه ی له لایبوو، ئه وهات له گه لمدای و پاشان له ریگا به (عه مری کوپری عاص) یش گه یشته ئین که ئه ویش نیازی موسلمان بوونی هه بوو.

که گه یشته ئینه مه دینه وه لید به پراکردن هات بۆ لام و وتی: خیراکه خۆشه ویست چاوه ریته. وتم: ئاوا نایه م، جارێ با بچم خۆم بگۆرم و خۆم ئاماده که م. ئنجا چووم چاکترین جل و به رگی که هه م بوو پۆشیم و هاتم بۆ لای خۆشه ویست (د.خ)، هه ر له دووره وه که بینیمی زه رده خه نه له سه دوولتوی موباره کی بوو! که گه یشته مه به رده می وتم: سه لامت لیبی ئه ی نیرراوی خوا. ئه ویش به پوویه کی گه ش و خۆشه وه سه لامه که ی سه نده وه.

وتم: اشهد ان لا اله الا الله واشهد انک رسول الله. فه رموی: وه ره دانیشه، سوپاس بۆ ئه و خوایه ی که هیدایه تی دایت، من ئه مزانی که ژیریت، ئاواته خوازبووم که عه قلت به ره و خیرت بیات.

منیش وتم: ئه ی پیغه مبه ری خوا، من دژایه تی هه قم کردووه و پوویه پووی موسلمانان بوومه ته وه دوعام بۆ بکه خوا لیم خۆش بیته، خۆشه ویست (د.خ) فه رموی (ئیسلام بوون رابردوو ده سپریته وه) وتم: له گه ل ئه وه شدا هه زده که م دوعام بۆ بکه ی، ئه ویش فه رموی: خوایه له خالید خۆش بیه، هه رچه کی کردووه دژ به ئیسلام.

پاش منیش (عثمان و عه م) یش به یعه تیان دا. شایانی باسه له سالی هه شته می کۆچی مانگی (صفر) خالید له ته مه نی چلویه ک سالییدا موسلمان بوو.

(۲) سارا ئۆكۆدا

سارا لەبارەى خۆیەو دەئیت: من لە تۆکیۆى یابان لەدایکبووم، لەلای ئیمە ئاین زیاتر وەك کولتور ماوەتەو و خەلکی لەکاتی جەنازەدا دەچن بۆ کەنيسەى بوذی، وە لەکاتی مارە بپیندا دەچن بۆ کەنيسەى مەسیحی و، بۆ پیرۆزبایی سالی نویش دەچن بۆ کەنيسەى شنتۆ و، بەپیی نەریت ئافرەت خۆی پيش مارەبپین هەلگری باوەرێک نیه و پاش مارەبپین ئاینی میردەکەى وەر دەگریت.

لەماوەى خویندندا لەقوتابخانەى تايبەتى و خویندنى کۆلیژم لەتۆکیۆ، هیچ باسى ئاین لەئارادا نەبوو، هەرچەندە من سەرقالی لیکۆلینەو بووم تاووک بتوانم واتای راستى بوون تیبگەم. تۆکیۆم بەجیشهیت و بەرەو نیویۆرک رۆیشتم بۆ خویندنى (بالیه)، پاشان بۆ بەدیھینانى خەونەکانم دەستم کرد بەگەپان بەدوای خویندنى فەلسەفەى سەردەمى نوێ، بەلام ئەمیش سوودی نەبوو. تیگەیشتم کە ئازادى وا لەناخی خۆمدایه.

پاشان بۆماوەى سێ سال بەراوردکردنى ئاینەکانم خویند، لەسەرتاوه ئیسلام لە بەرچاوەوتبوو، کاتى لەپۆلدا مامۆستا دەربارەى تاك و تەنهایى (الله) قسەى دەکرد، هۆشیاری تەواوی پێدەدام، بەلام نەمدەتوانى بەتەواوەتى لەگەلیدا رۆبچم! بەر بەستیکى زۆر گەورە لەمیشکەدا هەبوو، کە بەدیەنى ناشیرین و وینەى نەشیایى ئەم ئاینە بنیات نرابوو، تازەش یابانم بەجی هیشتبوو، لەخویندەنەکەمدا بەشەهادەى قەشەى راویژکاری رۆحى دەرچوو بووم. بۆیە لەخۆم دەپرسی (چۆن قەشایەتى بۆ خەلکی بکەم، کاتى کە من خۆم، ئاینم نیه؟!) جا لەبەرئەوێ وەلام پێنەبوو پشت گویم خست!

رۆژیکیان لەتەلەفون دا هاوپیەکم وتی: السلام علیکم، لیم پرسى: واتای ئەم قسەیه چىیه! ئەویش بۆی روون کردمەو و، لەبەر ئەوێ باوکی ئیمامیکى پاکستانى بوو زۆر زانیاریم دەربارەى ئیسلام و موسلمانان لیوەرگرت، بەلام دیواری بەرگری لەناخدا

هر به هیز بوو. گه پامه وه بۆ زانکو بۆ وه رگرتنی پله یه ك له کارێکی کومه لایه تیدا، له وی هاورپیه تی موسلمانانم زۆر کرد، یه کێکیان پیتی وتم: ئایین شتی که ده بی به ته واوه تی شوینی بکه وی و، قورئانیکی پیشکه ش کردم و وتی: (هیوادارم ئەمه ئەو وه لامه ی تیابیت که تو بۆی ده گه پیتیت) .

کاتیک قورئانه که م خوینده وه گه یستمه واتای ده سه لاته به تواناکه (القوة العظمی) به لام نه مده زانی چون نه و بیروباوه په وه ریگرم و؟ چون ری له تووپه بوونی خیزانه که م بگرم؟ خه لکی ئاخو چیم پی بلین؟ خوشکیکی موسلمان دلسوزانه قسه ی بۆ کردم و وتی: گهر به راستی ده زانی له دلتا قبولی بکه، ئیسلام پینچ پایه یی هیه و موسلمانبوون گرنگتره له بالاپۆشی، تۆشایه تمان بهینه و شته کانی تر دواتر له کاتی خویاندا دینه دی.

ئه وه خالی وه رچه خانم بوو، نه و وشانه چوونه میشمکه وه و رۆحیان گرتم و به ربه سه ته که یان رووخاند، ئیتر رۆیشتم به ره و مزگه وت و له وی شایه تمانم هینا. خیزانه که م زۆر زۆر تووپه بوون، باوکم هه ولی ده دا په شیمانم بکاته وه و دایکیشم زۆر خه فه تی ده خوارد، له ئیمامه وه فیژیوم که شه پرکردن باش نیه و بی هوده یه، له به رته وه خۆم دوور نه گرت له تووپه بوونیان و را نه وه ستام تا هیورده بوونه وه.

له بانقیکی یاباندا خه ریکی کاری خۆم بووم و ده مزانی که من ورده ورده هه نگاو ده نیتیم، هه رچه ند پۆشاکێ ئیسلامیم له به ردایه. به م زوانه ش سه ردانی تۆکیۆم کرد که زۆر مه لبه ندی ئیسلامی گه وره ی لیکراوه ته وه و، ئافره ته یابانیه کانم بینی که چون به په رۆشه وه ئیسلامیان له ئامیز گرتبوو. هه ندیکیان شوویان به موسلمانانی رۆژه لاتی ناوه راست کردبوو، زۆر به خته وه ربوون له ژیانی هاوسه ریاندا.

قبول کردنی ئیسلام گه وره ترین تاقیکردنه وه ی ژیانه و من به خته وه رم به م ئاینه و ده زانم ریگه یه کی راسته، رۆح و جه سه تم هاوسه نگیان وه رگرتوو و هه ولی گه شه کردن نه ده م. (ناینده ژ (۲۴) سالی ۱۹۹۹).

(۲) جودیت هیلد ییرانت

(الله) م خۆش دهوئ. به ووشانه گۆرانی بیژ و نه کتەری سینە مایی ئەلمانی به ناویانگ (جودیت) باس له موسلمانبوونی خۆی دەکات، که له سالی ۱۹۹۷ ئایینی پیرۆزی ئیسلامی هەلبژارد، چونکه ته واوترین ئایین و بهرنامه ی ژيانه و پاش موسلمانبوونی ناوی خۆی گۆری بو (هدی).

کاتیك ته مەنی (۱۲) سالان بوو، دایکی موسلمان بوو، به بی ئەوه ی زۆر له م بکات موسلمان ببیت. (جودیت) له پەراوه کانی فەلسەفە و ئاینیه کان کۆلیه وه تاپروای له سەر ئیسلام دامەزرا.

له گەل ئەوه دا که تەنها هەندئ نزا و پارانه وه به زمانی عەرەبی دەزانیت، پابه ندی ئیسلامه و به هیچ شیوه یه ک توخنی خواردنه وه و ماده بی هۆشکەرە کان ناکه ویت که زۆر بلاوه له نێو گەنجە ئەلمانیه کاندا.

(جودیت) ئیستا ته مەنی (۲۲) ساله و به ریکوپیکی نوێزه کانی ئەنجام ده دا و ده لیت: (نوێژی به یانی ئەوه نده لام ئاسانه ههروهک ئەوه وایه به یانیان دەم و دانم بشۆم!) . ههروه ها به بەرگی بالاپۆشی یه وه له ناو کۆمه لگادا دیت و ده چیت و شانازی ده کات به ئیسلامه وه و هه رده م خه ریکی خۆ هۆشیار کردن و فیژیوونی زیاتری ئیسلامه .

(جودیت) ده لیت: ئیسلام ئاینیکی ته واوو گشتگیره و په پیره وه باشه کانی هه موو ئاینیه کانی تریشی له خۆگرتوه و، جیتی داخه که زۆریه ی خه لکی ته نها به ژيانی ئەم جیهانه وه سه رقائۆ و بیریک له پاشه پۆژ ناکه نه وه .

خاتوو (هدی) ئاماده نیه شووبکات به که سیتیکی نا موسلمان هه رچه نده به دلێشی بیت و ده لیت بیروباوه ره که م ریم نادات کاری وابکه م.

ناوبراو له‌شاری میونخ ده‌ژی و له‌مزگه‌وته‌که‌ی ئه‌وشاره‌ش نو‌یژه‌کانی ئه‌نجام ده‌داو وه‌سیه‌تیشی کردوو ه‌پاش مردنی له‌گۆرستانی موسلمانان به‌خاک بسپیریت. (ناینده (۳۱) سالی ۲۰۰۰ که‌له‌ رۆژنامه‌ی تورکی (Takvim) ی رۆژی ۱۹۹۹/۱۲/۵ ه‌وه وه‌رگیراوه).

(۴) حه‌نان

ژنه‌ گۆرانی بیژی میسری (حەنان) له‌چاوپیکه‌وتنیکدا له‌که‌نالی فه‌زایی (اقرا) به‌رنامه‌ی (المواجهات) دا‌وتی: له‌چهند سال له‌مه‌وبه‌ره‌وه‌ بێرده‌که‌مه‌وه‌ چیبکه‌م و چۆن خوا له‌خۆم رازیبکه‌م. راسته‌ خوا نیعمه‌تی زۆری به‌من داوه‌، می‌ردی باش، خیزانی باش، ده‌ستکه‌وتی باش له‌کاره‌ هونه‌ریه‌کاندا، به‌لام خۆ نابێ تاسه‌ر مه‌ستی دنیا و ه‌ه‌واو ئاره‌زووبین، بۆیه‌ به‌رده‌وام دوعام ده‌کرد و له‌خوا ده‌پارامه‌وه‌، خوی گه‌وره‌ش که‌سه‌یری دل و نیه‌ت و ئیخلاص ده‌کات به‌فه‌زل و میه‌ره‌بانی خۆی هیدایه‌تی دام و له‌خه‌وی غه‌فله‌ت به‌ئاگای هینام.

من ده‌ستی قودره‌تی په‌روه‌ردگارم ده‌بینی له‌زۆرشتدا، که‌زیاتر ده‌بوونه‌ مایه‌ی خواناسین و ری‌رۆشنی بۆم. ه‌ه‌روه‌ها له‌ری‌ی دۆستایه‌تیم له‌گه‌ل هونه‌رمه‌نده‌ بالاپۆشه‌کاندا وه‌ک (شه‌هیره‌ و عه‌فاف شوعه‌یب و نه‌سرین) ه‌وه‌ له‌خۆشه‌ویستی راستی نیوان موسلمانان تیگه‌یشتم و ئه‌وان بوونه‌ پێشه‌وا و مامۆستام.

جاران من قورئانم ده‌خویند، به‌لام به‌شیکی زۆرکه‌می تیده‌گه‌یشتم، وامده‌زانی خۆداپۆشین و بالاپۆشی سوننه‌ته‌، که‌چی که‌ زیاتر شاره‌زایم په‌یداکرد زانیم که‌ فه‌رزه‌ له‌سه‌ر ه‌موو ئافره‌تیکێ بالغ.

پاش ئه‌وه‌ی که‌ خوا هیدایه‌تی دام، تیگه‌یشتم که‌دینداری راست ته‌نها نو‌یژوو رۆژوو نیه‌، به‌ئکو گێرانه‌وه‌ی نه‌فسه‌ له‌ ه‌ه‌موو ئه‌وشتانه‌ی که‌ خوی گه‌وره‌ قه‌ده‌غه‌ی کردوو له‌یمان و دیاره‌ ده‌بیت مرۆڤ له‌گه‌ل نه‌فسی خۆی تیگه‌کۆشی و عه‌قلی خۆی نه‌داته‌

دهست دنيا و هه‌واو ئاره‌زوو، چونكه هه‌موو ئه‌م دنيايه ده‌بپرته‌وه و لپرسينه‌وه‌ش له‌رتي هه‌موومان دايه .

كاتيك زيڤه‌وي ژياني خۆم گۆڤي به‌ره‌و هه‌ق و راستي، هه‌ندي كه‌س لۆمه و سه‌رزه‌نشتيان كردم و لايان شتتيكي عاجباتي بوو، هه‌نديكي ديكه‌ش به‌گه‌رمي پيرۆزيايان ليكردم. له‌سه‌ره‌تاوه تا سالتيك هه‌زم نه‌ده‌كرد چاوپيگه‌وتن بکه‌م له‌گه‌ل هه‌چ رۆژنامه و گۆفاريكدا له‌ترسي ئه‌وه‌ي نه‌ك شتتيك بلّيم به‌نه‌شاره‌زايي كه‌له‌جيي خويدا نه‌بيت. ئيستاش له‌سايه‌ي خواوه‌وه به‌رده‌وامم له‌سه‌ر فيرپوون و شاره‌زايي ته‌واو له‌ئايه‌كه‌مدا و رۆژانه زياتر به‌ره‌وپيش ده‌چم. (ئايه‌ده (۳۰) ۱۹۹۹) .

(۵) رانيا علواني

له‌ديداريكددا له‌به‌رنامه‌ي (المواجهات) ي كه‌نالي (اقرا) كه‌له‌گه‌ل كچه‌ پاله‌واني جيهاني وه‌رزشي مه‌له‌واني (رانيا علواني) سازكرا، سه‌رنجي بينه‌رانيكي زۆري راکيشا، به‌تاييه‌ت كه‌ ئه‌م كچه‌ ميسريه‌ ته‌مه‌ني (۲۳) ساڵه‌ و له‌دواي (۱۷) ساڵ مه‌شق و راهيتان و به‌ده‌سته‌يتاني ده‌يان مه‌دالياي سه‌رکه‌وتن، كه‌ دواهه‌ميينان به‌شداري كردني بوو له‌ئۆلۆمپياتي (سيدني) له‌ئوستراليا، ماوه‌ي پينج ساليشه‌ له‌كۆليزي پزيشكي ده‌خوينييت له‌ئه‌مه‌ريكا، دواي به‌ده‌سته‌يتاني پله‌ي پاله‌واني جيهان و شكاندني ژماره‌ي پتوانه‌يي برياري وازه‌يتان و بالاپۆشي راگه‌ياندا.

(رانيا) له‌لايه‌ن حكومه‌تي ميسريه‌وه هه‌زاره‌ها جونه‌يه‌ي بۆسه‌رف كراوه‌ تابگاته‌ ئه‌و پله‌يه‌ و به‌ته‌ماي سه‌رکه‌وتني گه‌وره‌ و مه‌زني بوون. بۆيه زۆر له‌ مه‌شق پي كه‌ره‌كاني سه‌رسام كرد و ناوه‌ندي وه‌رزشي شله‌قاند.

(رانيا) ده‌يزاني هه‌رگيز وه‌رزش به‌پتي به‌رنامه‌ي ئيسلام هه‌له‌ و ياساغ نيه‌، به‌لگه‌ به‌هه‌له‌ موماره‌سه‌كردن و لادان له‌بنه‌ما شه‌رعيه‌كان ده‌يخاته‌ به‌ر نه‌زه‌ر و قسه‌ و باسه‌وه .

(رانيا) له جلی مایوی وه رزشی و تیکه لی ناوپیاوانه وه، بووه ئافره تیکی بالاپوش و رایگه یاند که وازهینانم له وه رزش، له لوتکه ی سه رکه و تندا، مانای دژایه تی کردنی نیه، چونکه ئه مه سته مه له ئاینیک که چوارده سه ده یه فه رموویه تی ﴿علموا اولادکم الرماية والسباحة و رکوب الخیل﴾ .

جوانی وه رزش و هه موو هونه ریک له وه دایه که ره چاوی ئه وپه ری جوانی ئه و هونه ره و ئه وپه ری ره وشت و پوآله تی تیا بکه ی، بۆ ئه وه ی هونه ریکی راستیی و هه سته زایه ندیه کانی مرۆف نه و روژینی.

له باره ی داهاتووشه وه رانیا ده لی حه زده که م له بواری پزیشکیدا خزمه ته کانم پێشکه ش به خه لکی و به کۆمه لگا بکه م. (ناینده (۲۸) سالی ۲۰۰۱).

(۶) زیزی مسته فا

سه ماکه ری میسری (زیزی مسته فا) پاش ئه وه ی خۆی داپۆشی، پاش یانزه سال، له که نالی فه زایی (اقرا) به رنامه ی (المواجهات) دا سالی ۲۰۰۱ وتی:

به منالی باوکم مرد و که سوکارم له (صعیدی میسر) ویستیان به زۆر بمدن به شوو به کۆپی عومده ی ناوچه که مان، منیش رام کرد و ماوه یه که له مالی هاو پێیه کم بووم، پاشان له ناچاری و بیکه سیدا له مه لهاکاندا خۆم بینیه وه و به سه ماکردن بزۆی خۆم پهیدا ده کرد.

شه ش جار شووم کردووه، هه موویان پیاوی باش بوون، حه زیان ده کرد له ماله وه دابنیشم، منیش هونه ره که مم لاهه به ست بوو، بۆیه جیا بوونه وه رووی ئه دا و منیش هه ر له یه کێکیان جیا بوومایه ته وه شووم ده کرده وه چونکه عاده تی که سوکارم وابوو ئه گه ر

له سایه‌ی می‌ردا بوومایه نه ده هاتن به لامدا و نه گه‌ر بیانزانیایه بی می‌ردم، بۆ شۆردنه‌وه‌ی عیب و عاری که به هۆی منه‌وه به سه‌ریان هاتبوو ده‌یان کوشتم!

کچیک هه‌یه ئیستا له په‌یمانگای هونه‌ره جوانه‌کانه و، به و مه‌رجه هیشتوو مه‌ بچیت که له دوا‌پۆژدا له رۆژێکدا کاربکات که خواو پیغه‌مبه‌ر (د.خ) پتی رازی بن.

ئه‌ویش په‌یمانی داومه‌تی که پابه‌ندبیت به کاریکی هونه‌ری واوه که سوو ده‌بخش بی بۆ خه‌لکی و بی شه‌رعی تیا نه‌بیت.

کاتی که ده‌چووم بۆ سه‌ماکردن و نواندن فاتیه‌م ده‌خویند بۆ نه‌وه‌ی کاره‌که‌م به‌به‌ره‌که‌تی نه‌و سووره‌ته سه‌ریکه‌وی، نا هه‌م نه‌بوو نه‌وه‌نده‌م ئی ده‌زانی، لیم شیوابوو.

تا رۆژێک هاتمه‌وه له کاریکی هونه‌ریم، کچه‌که‌م هانیدام که ازبه‌ینم، منیش په‌یمانم دایه، په‌یوه‌ندیم کرد به شیخ متولی شه‌عراویه‌وه و وتم: مامۆستا من له باریکی ده‌روونی خراپدام و ده‌مه‌وی ازبه‌ینم، به‌لام نازانم چۆن بژیم و زۆر ده‌ترسم.

ئه‌ویش فه‌رمووی (ئه‌و خوایه‌ی که بی ئه‌مریت کردوو و له‌خۆت ره‌نجاندوو ره‌زق و رۆزی بۆناردووت، قابیله که فه‌رمانبه‌ریت کرد و له‌خۆت رازی کرد ره‌زق و رۆزیت بۆ نه‌نیریت و (ستر) ت نه‌کات، کچم زۆر چاکه ازبه‌ینه و دعاش بۆ من بکه). لام سه‌یر بوو، وتم: قوربان گالته ده‌که‌یت؟ دعای چی؟ فه‌رمووی: تۆ ئیستا ده‌گه‌ریته‌وه بۆ لای خوا و له‌خۆتی رازی ده‌که‌یت و چه‌ند ده‌توانی دعاش بۆ من بکه، ان شاء الله گه‌را ده‌بیت.

به لئی وازم هیناو به و پارانهی هه موبون و به پارهی (بانق) یش ویستم پرۆژه یه ک
بکه م و پئی بژیم، به داخوهه پرۆژه که سه رنه که وتوو، زیانی نۆرم لیکه وت.

رۆژانیک هه بوو جلیکم له بهرده کرد ته نها بۆیه ک جار و نرخه که شی پینج هه زار دۆلار
بوو، ئیستاش ئه و پاره و سامانه هه رامانه رۆیشتن و له شوققه یه کی کریدام و
ئوتومبیلکی شپم هه یه . خوا نه یپری زۆرباشه و ئاسوده م!

کچه که م قورحه ی هه بوو پاره ی نۆرم تیا خه رج کرد و چه ندجاریکیش چومم بۆ
حه ج و هه مووسالیکیش ده چم بۆ عومره و، داواده که م له خوا له و نیعمه تی عومره یه
بیبه شم نه کات، چونکه خۆشی و گه شتوگوزاری راسته قینه ی من ئه وه یه .

پیش سالیک چومم بۆ لای (سوعاد حوسنی) که سی سال هه وه ل بووین و پیم وت:
ئه وه کاتی هه جه و ئه وه ش پاره بابیه که وه بچین بۆ زیاره تی مالی خوا، وتی:
به پاره ی خۆم نه بیته نایه م، وتم: باقه رزیبیت لات، رازی نه بوو.

له لایه ن رۆژنامه کانه وه هیرشیک ی رۆر ده کریتته سه ر ئه و هونه رمه نده ئافره تانه ی که
خۆیان داپۆشیوه، به تایبته من، که ئیستا له دادگادا شکاتم کردوه له رۆژنامه یه ک، که
ده لیت: گوایه لایه نیک پاره ی داوه به من و گوایه من به پاره ویستومه (سوعاد حوسنی)
له چک پینیکه م.

خوا شایه ته پاره ی خۆم بووه، خۆزگه که سیک، یان لایه نیک هه بوایه یارمه تیان
بدامایه، من خاکی به رپییانم ماچ ده کرد. ئنجاخۆ ئه گه ره وه لیم دابیت خۆشتیکی خرابم
نه کردوه، چی له وه باشتره که سیک بانگ بکه یه ت بۆ ره وشه ت و خووی به رزی نیسلام و
خۆداپۆشین؟

(۷) کامیلیا العربی

له چاوپیکه و تنیکی که نالی فزایی (اقرأ) بهرنامهی (المواجهات) کامیلیا العربی وتی: ده سال له ته له فزیون بهرنامهی منالانم پیشکش ده کرد، روزانه خوم ناماده ده کرد و بهر ده وام سه رقال بووم، تاوه کو له گه ل دایکم و براهه مدا چووین بو حه ج، له کاتی (طواف) دا بریارمدا که نیتر به یه کجاری خوم داپوشم و چیش ده بی بابیت.

رؤژیک شوقه که مان سووتا وهرچی تیا بوو بووه خوله میس، ته نها ئه و قورئانه نه بیت که له سهر ته له فزیونه که دانرابوو، خایه و مایه مان نه ما، ته نانه ت ئه و پارانه ش که هه مان بوون له بانقدا، میرده که م ده ری هینابوون له بانق و له ماله وه داینابوون ئه وانه ش هه مووی سووتان و نه مان. تاقیکردنه وه یه کی گه وره بوو، به لام له سایه ی خواوه خومان راگرت له بهر ده میا و بریارم دا زیاتر پابه ندبم به ئیسلامه وه.

پاش وازهینانم له ته له فزیون خهم بوو چون کات به سهر بهرم، که چی ئیستا کات به شم ناکات و خواخوامه رؤژیکم بی به هه فته یه ک.

ماله که مان وه ک به پیره به رایه تی کاروباری کومه لایه تی لیها ت و هه رده م خه ریکی چاره سه ری کیشه ی خه لک بووین. دیاره ئیسلامه تی ئه وه ناگه یه نی که مرؤف له ماله وه دانیشه ی و له خه لکی دووره په ریزیبت و، به لای منه وه خو داپوشینه که م واته: ره وشت به رزی و مامه له ی چاک له گه ل خه لکیدا.

له سه ره تاوه چه ند منالیکی بیباوکم سه ره رشتی ده کرد، دوایی نؤرتربوون و ژماره یان گه یشته سی سه د که س، له سالی ۱۹۹۳ دا (کومه له ی خو شه ویستانی خوا) (جمعیه احباب الله) م دامه زراند و نزیکه ی سیسه د که سی فهرمانبه ر له لام کارده که ن و پاره شمان له رتی کومه ک و به خشینی خیرخو ازانه وه یه. (دایه نگا و شوینی پیرو په ککه وته و بنکه ی تهنروستی و بنکه ی وه رزشی و قوتابخانه شمان هیه) که هه موو

ئامېرىكى پېشكە وتووى تيايه و به چاكي پرۆسه ي فېر كوردن و خزمه ت كردن به رۆوه ده چيْت .

چار ساليك له مه و بهر واته سالي (۱۹۹۷) پاره و پولمان به دهسته وه نه ما، زۆر خه م خوارد و نه مه زاني چييكه م بۆ نه و هه موو كه سه ي كه له نه ستۆي من بوون، هيج ده رگايه ك نه ما ته نها ده رگاي ره حمه تي خوا نه بيْت، له شه ونويژدا زۆر له خوا پارامه وه، بۆ به ياني چوومه سه ر ميژه كه ي خۆم دانيشتم، پېنج خوله كي نه برد كابرايه ك هات پاش سه لام وتي: پيويستان به چيه ؟

وتم: هه رچيه ك بيْت، ته نانه ت نه گه ر نانئيكيشمان بده يتي بيده ين به و مناله بي باوكه برسايه سوپاست ده كه ين و بۆ ئيمه جييه ك ده گريْت. ئه ويش چووه ده ره وه و هاته وه جان تايه كي هينا له سه ر ميژه كه م داي نا كه سي هه زار جونه يهي تيا بوو به بي ئه وه ي ناوي خۆي بلّي رويشت. منيش له خوشيا كه خوي گه و ره دعواي قبول كردم و هات به هانامانه وه يه كسه ر سوچه ي شوكرم برد و زۆر گريام. ئيتر به فه رمان به ره كاني خۆم وت: دلنيابن خوا ئاگادارمانه و په كمان ناخات، مه گه ر خوا نافه رموي له فه رموده ي قودسيدا (وما زال عبدي يتقرب الي بالنوافل. تاده گاته . ولئن سألني لأعطينه) .

به لي ئيمه هه موو موسلمانين و ئاشكرايه به هه شت سه د پله يه، بۆ هه ول نه ده ين پله و پايه مان به رزي؟

ئيس تاش ناحه زان بۆيان تيچاندووين لاي ميري، بۆيه منيش داوا له (سۆزان مبارك) ده كه م، هاوسه ري سه رۆك كۆمار كه خۆي بيْت و له نزيكه وه كاره كه مان ببيني و نه وسا حوكمي خۆي بدات. (ئه مه سالي ۲۰۰۱ بوو، و ئيس تاستا كه ۲۰۰۴ هيه نه و هه موو به زمه به سه ر ولاتي ميسر هات عاقبيه تي خيريْت) .

(۸) دکتور نه حمده

دکتور نه حمده کولیزی بهیته ره ی ته و او کردووه له به غداد و باس له موسلمانبوونی
خوی دهکات و ده لیت:

ناوم (سورین کارنیک جورج) ه و له خیزانیک میسیحیدا له دایک بووم و له پاش چل
رؤژ تووشی نه خوشیهک بووم، پزیشک وتی: خه ته نه م بکن چاک ده بمه وه، نه وانیش
ناچار خه ته نه بیان کردم، هر چه نده نه مه یه که مجار بوو له ناو نه رمه نیه کاندای شتی وا
پووبدات.

دایک نه زری کردبوو له (۱/۲۴) دا هموو سالیک مه پزیک بکات به خیر به هیوای ته مه ن
دریزی من و له و به رواره دا هموو خزمانمان کۆده بوونه وه ئاهه نگیک خو به خوی خۆمان
سازده کرا.

مالمان لای دوورگه یه کی جوانه وه بوو له به غدا، به ته نها ده چومه سه ر دوورگه که و
ده زیام له گه ل جوانی سروشتدا و کاری زوری ده کرده سه ر ئیمانم.

خۆم و دایک و باوکم دووربووین له که نیسه ی نه رمه نیه کان و په یوه ندیمان لاوازیوو
له گه لیان، به پیچه وانیه ی مالی پورمه وه که خوی و منداله کانی به گه رمی هاتووچوی
که نیسه یان ده کرد.

باوکم له گه ل نه وه دا که بپوای به خوا لاوازیوو، رۆژیک شتیکم لایس کرد که هیرشی
تیابوو بۆ سه ر پیغه مبه ر (د.خ) ، ئامۆزگاری کردم و وتی: نابی قسه به پیغه مبه ران
بوتریت، نه م ئامۆزگاریه ی زۆر کاری تیکردم.

زانکۆش که ش و هه وایه کی ناساز و ناخۆش بوو، هاوه لیک کی کوردم هه بوو ناوی دلیر
بوو، نه ویش به ته سه که ره موسلمان بوو، هه میشه هانی ده دام که بچه ناوکۆمه لی
نه رمه نیه کانه وه و به ئاره زووی خۆم سه رمه ست بم له ئافره ت و له خواردنه وه و.هند.

بۆیه منیش چوممه یانهیهکی ئهرمه نیه کانه وه، که یاری تیا نه کرا و ئاههنگی تیا نه گێردار و عهرهقی تیا ده خورایه وه، ههرچیم ده کرد له جیاتی ئه وهی دلم خوش بێت به پێچه وانه وه دلم تهنگ ده بوو.

باوکم عهرهق خۆریوو، رۆژ بویری نه ده کرد، ئه گه ریهکی له ئیمه دانی بیه شایه ئه بیوت عهرهق بخۆره وه، رۆژیک دالم زۆر ئازاری ئه دام و نه مزانی چی بکه م ناچار عهرهقم خوارده وه بۆ ئه وهی ئازاره که ی بشکی، که چی زۆر ئازاری دام و رشامه وه و، له وه دوا وام لێهات ههر بۆنی بهاتایه به سه رما دلم تیکه ل ده هات و زۆر رقم لێی ده بوو، که ئه مه ش قه ده ری خوا بوو که ئیتر ههرگیز توخنی نه که وم.

هاوه لانی زانکۆم سلیمان نه ده کرده وه له عهرهق و له داوین پیسی، به لام من هه میسه ده مزانی که ئه وشتانه له من یاساغ و قه ده غه یه .

له سالی ۱۹۷۳ چوممه زانکۆ و له سالی ۱۹۷۴ دا گه شتیک هه بوو بۆ لوبنان، بینیم هاوه له کانم له وگه شته دا زۆر ره وشتیان گۆردرا و زیاتر به ره و به ره لایی چون و شولیان لێ هه لکیشا.

گه شته که دووه فته ی خایاند و من خۆم زۆر دووره په ریز راده گرت و له ئۆتیه که نه ده هاتمه ده ری، جاروباریش له داخا ده گریام.

هاوه لیک له ناو هه موویاندا سه رنجی راکیشام که ناوی (ئه حمه د عبدالقادر) بوو، هه مووان ریزیان ده گرت، ئه و له پۆلی چواربوو، منیش له پۆلی دوو بووم و، زۆر ریزم لێته گرت.

که گه راینه وه له وگه شته، رۆژیک سواری پاص بووم بۆ ماله وه له دوا ی ده وام، ته نها له لای منه وه جی هه بوو، به قه ده ری خوا هاته لامه وه دانیشته، وتی برام (سورین) تۆرات چیه به رامبه ر به هه ق و راستی؟

وتم: من به دواى هق و راستيدا ده گه پريم. (له وماوه يه دا كتييم زور ده خوینده وه).

وتى: په پراويك هه يه رى راستت پيشان نه دات، وتم: من پيوستم پيه تى. به لى
په پراوه كه ي بؤ هينام (قصه الايمان) بوو، كه وتمه خویندنه وه، به جورىك كارى تىكردم،
سى رور له سهره كه له ژورده وه نه هاتمه دهره وه تا به چاكى ته واومكرد. ته واو گورپمى و
وام ليهات بير له ئيسلام بكه مه وه، ده ستم كرد به نويز به لام وه كه نه رمنه يه كان
كه بينبووم و، به دزیه وه له به ينى خوم و خوادا بوو.

كاتيك تيكه ل به خه لك ده بووم دائه به زيم، ناچار نه بووم به خویندنى چنده ها نايه ت
خوم شه حن بكه مه وه، بويه هه ندی له ونايه تانه م له سهر ديوارى ژورده كه م نووسى تا
هه ميشه له به رچاوم بن.

ئنجا (نه حمه د) ي هاوه لم په پراوى (روح الدين الاسلامى) بؤ هينام و، دوو به شى
بؤديارى كردم كه ببخوینمه وه كه له باره ي موعجزاتى قورئان و يه كخواناسيه وه بوو.
كه خویندنه وه زياتر به ره و ئيسلام هاتم و بيرم ده كرده وه، باشه نه گه ر بيمه سهر نه م
ريبازه، به رد بارانم ده كه ن، باشه له كولىزه كه مان چى وه لامى كوران و كچان
بده مه وه!

به خوم وت: نه وه ي بيه وى بگورپ، پيوسته به ركه بگرى. كاره كه له ده روونما
ناسان بوو، به هاوه له كه م گه يشتمه وه و په پراوه كه م بؤ گه پانده وه، وتى: سورين
خویندنه وه؟ وتم: به لى. وتى: رات چيه؟ وتم: به خوا ئيسلام زور خوشه، به لام نازانم
چون ده ست پييكه م، رهنگه بمكوئن.

وتى: ئيمه له كه س ناترسين له خوا نه بى. نه و قسه يه ي له ده روونما (تحدى) دروست
كرد، ئنجا سووره تى فاتيحه ي بؤ نووسيمه وه و وتى: له ماله وه خوت بشو شايه تمان
بهينه. منيش هه رچى پى و تبووم كردم، بووم به مروفيكى تر. خه لكى قسه يان له گه ل
ده كردم من له دنيايه كى تر دا بووم.

رۆژیک چووین بۆ مزگه وتی (۴اره مه زان) لای (جندی مجهول) له وی فیری دهستنوژی کردم و نوژی نیوه پۆمان کرد و پاشان عه سریشمان به کۆمه لّ نه جامدا، لاسایی خه لکه که م کرده وه، پاش نوژی که هاته ده ره وه، ههستیکم بۆ دروست بوو، وام ده زانی له خۆشیا به بالّ نه فرم.

ئنجا په راویکی فیریوونی نوژی مامۆستا (صواف) ی دامی، تابه چاکی فیری نوژییم، چونکه هیچ نه نه زانی، ته نانه ت نه م نه زانی قیبله له کۆپوهیه، جاری وا هه بوو به پیچه وانهی قیبله وه نوژم کردوه، قورئانیکیشی به دیاری دامی، سوره تی مه ریه م خوتند، هه چه ند هیچی لّ حالی نه بووم.

سهیری باخه وانه کانی زانکۆم ده کرد که نوژیان ده کرد بۆ نه وه ی باشتر فیرییم، پاشان بۆیه که م جار چومه مزگه وتی زانکۆ وه و زۆر لایان سهیر بوو، جارێک منیان کرد به نیام زۆرم پیخۆش بوو، به لام مه گه ره ره خوا بۆ خۆی بزانی ت چون نوژی ت کم پیکردن، هیچی به سه ره هیچه وه نه بوو!

مه سه له ی برایه تی زۆر کاری تیکردم، ئیوه ئیستا ههستی پیناکه ن، به لام نه وانه ی له تاریکیدان و دوورن له ونیعه ته ی برایه تیه نه وانه چاک ههستی پیده که ن و به هیچ شتی ک نایگۆر نه وه.

هاوه له کانی پیشترم برا نه بوون، نه و خۆشه ویستیه پا که ی له به رخوایه هه رگیز له لایان نه بوو، بۆیه که م جار ههستم به و برایه تیه کرد له به رخوا.

براده ره که م، هه موو هه ینیه ک به ئوتۆمبیله که ی ده هات و به یه که وه نه چووین بۆ نوژی هه ینی له مزگه وتی (حی الضباط)، جا له به ره نه وه ی خیزانه که مان ته نها له هه ینیدا کۆده بوونه وه بۆنان خواردن و منیش به هۆی نوژه که وه دوا نه که وتم، به وه دهنگی ناره زاییان لّ به رزیوه، نه م حاله سی مانگی خایاند، پوریکم هه بوو له جیتی پیاو بوو، خاوه ن زه وی و زاریکی زۆریو، زۆر دژایه تی کردم و باوک و دایکمی لّ هان نه دام.

که وتنه چاود پیری کردنم و به دزیه وه برا بچو که که میان ده نارد به دواما، منیش پیّم نه زانی، تادلتیا بوون که موسلمان بووم، لیتیان کردم به ههرا و دهیان قیراند به سه رما: تو شیت بووی، تو نابوو مان ده بهی له ناو خه لکا، توچون موسلمان ده بیت؟

وام لیّهات بیریکه مه وه واز له نیسلام بهینم، نه م نه توانی نارام بگرم، نه موویست بیّ ده نگیان بکه م، نه موت: باشه نه گه ریّمه وه، بیده نگ بن و بیبرنه وه!

له وکاته دا خوشکه که م که پینج سال له من منالّ تربوو، هات چرپانی به گویمدا، وتی: خوزگه له جیی تو بوومایه. زور سهیر بوو لام.

له وکاته دا هاوه له که م ته له فونی کرد، وتم: فریام که وه، لیم قه و ماوه و هه موویان دژم وه ستاون، وتی: برام نارام بگره. پاش نه و ته له فونه گوپوتینم بۆ گه رایه وه و نه وانیش بیده نگ بوون، وتیان: دهی فرموو قسه بکه. وتم: چی نه کهن بیکهن وازناهیتم و چوومه قاتی سه ره وه بۆ ژوره که ی خۆم..

رۆژ له دوای رۆژ بیتا قهت ترده بووم له ماله وه، نه م نه زانی چی نه خۆم، میشمک زور هیلاک بوو، رۆژانه شهریان پیّ نه فرۆشتم. ناچار نه چووم بۆ به شی ناو خویی له (نه بوغریب) و به دوو رۆژ نه نه گه رامه وه و له لای هاورییه کی نه فریقیم ده مامه وه که ناوی (محمد) بوو، دایکم خوی بۆ نه نه گیرا و نه هات به دوامدا. له ماله وه په یمانیان نه دامی نازارم نه دن، به لام هه رزوو به یه کا نه ته قینه وه، وه ک ساردو گه رم به یه که وه شوژرتمان ده کرد.

جاران باوکم که ده یخوارد وه، خۆم خزمه تم نه کرد، نیستا خۆم بۆ نه نه گیرا و نه موت نه مه حرامه و وازم لینه نه هیئا و، نه بوو به به زم، نه یان وت: باشه نیّمه سینمان نیه؟ پیّعه مبه رمان نیه؟ تو بۆ واته که ی؟.. دهی نه بوو به ده مه ده می و نازاوه. من زۆره شتیوازی گفتوگویی نیبراهیم سه لامی خوای لی بی سه رسام بووم، به لام هه رچیم ده کرد سوودی نه بوو له گه لیانا و باوکم ده چووه ژوره که م و په راوه کانی نه دپاندم.

له م گفتو گو و مونا قه شه به مدا خوشکه که م که ناوی (سلوی) بوو سوودی وهرده گرت، به بی نه وهی ههستی پی بکه م. روژیک که چوو بو قوتابخانه له چکی کرد، که هاته وه که وتنه ویزه ی و نه وهی خراپ بی پیمان کرد و نه ویش که وته هه مان دهرده سهری و نارپه حه تیه وه.

نه م نه توانی واز له خوشکه که م بهینم، ده موویست فیری بکه م، که چی نه یان نه هیشت به یه که وه دانیشین، ناچار ریگه یه کی ترم گرت به ر له گه لیا، ده فتریم نه برد و ته فسیری نایه ت و رینمایم بو ده نووسی و بوم دا نه نایه وه، نه ویش هه لیده گرت و ده یخویندنه وه و سوودی لی نه بینین! یان په راوی (محمد رسول الله) (جودة السحار) به رگه که یم لی کرده وه و به رگیکی ترم پیوه کرد بو نه وهی بتوانی له ناویاندا بیخوینتته وه و ده ست نه هیتنه ری، روژیک ده عوه تیان کردم بو مالی براده ریکم له ره مه زاندا، خواردنیکی زوریان کردبوو، کیکیان کردبوو مؤمیکیان له سهر دانابوو، وتیان وهره بیکوژینه ره وه، نه وه سالیک به سهر موسلمان بوونتا تیپه ری!

ئنجا قورئانیکی جوانی (مذهب) یان به دیاری پیشکه ش کردم و منیش دام به خوشکه که م.

هه رچونی بوو نه ویش فیری نوژ بوو، ئنجا به دزی یه وه له حه مامی ماله وه نوژی ده کرد^(۱)، نه مه ش نه چوو ه سهر، هه ر زوو پیمان زانی، به هژی نه وهی که ده یانبینی زوو زوو ده چیتته حه مامه که وه و که دیتته ده ریشه وه سهری نه شتوو ه و سهری ته رنیه !؟ ئنجا ناچار که هه موو ده نووستن، نه ویش له ژیر لیفه وه نوژه کانی ده کرد بو نه وهی شه ری پی نه فروشن!

نه وه ش دایکم که شفی کردوو به توندی موحاسه به ی کرد. ویستم قورئانیکی بده می، ناچار به دزیه وه خسته م پالتوکه یه وه و نیتر هه موو کات له گه رفانیدابوو!

خالقزایه کم هه بوو زۆر زۆرزان بوو، ده رچووی کۆلیژی زانستی بوو، زۆر حهزی ده کرد خوشکه که م بینی، باوکم حهزی له چاره ی نه نه کرد، به لام دایکم پئی خوش بوو، چونکه برزای بوو. بانگیان کردم و وتیان: هر وازت له خوشکه که نه هینا، وا له داخی تو نه یده ین به (جهلال) ی خالوزات. چون (جهلالیان) بانگ کرد که له ناو به غدادا له شوقه یه کدا نه ژیا، هیچ چارم نه ما، بۆیه چوممه ژوره که ی خۆم و له سوچه دا که وتمه نزاو پارانه وه که (جهلال) نه یه ت و خوشکه که می نه ویت.

که وتمه دلمه وه که (جهلال) نایه ت و خوشکه که می ناوی، ئنجا هاتمه وه خواره وه و به باوکم وت: نه (جهلال) دیت و نه خوشکمی ده ویت. که وتمه قسه پیتونم، براکه م هاته وه، وتیان: کوا (جهلال) ؟

وتی: نه هات و وتویه تی ئن ناهینم. باوک و دایکم لایان سه یربوو، لیتیان پرسیم، وه ره بزاین کی به تۆی وت که جهلال نایه ت؟ وتم: خوا پئی وتم!

پاش نه وه ش ئیتر جهلال سه ردانی ده کردین و خوا کردی باوکم رقی لئی هه ستا و به منی وت: بیکه ره ده ره وه!

خوا بۆی دام کاریکم پیکرد نه کرابی، ئیتر چروچاویم نه دیه وه! دیسان هه ولتیکی تریان دا نه ویش به وه ی کاتی که براکه م ژنی هینا، مه رجیان دانا که برای ژنه که ی، خوشکه که م به ینیی، منیش له به ره وه ی ناوبراو هاوه لم بوو، قسه م بۆ کردوو وتم: خوشکه که ی من به دزیه وه موسلمان بووه و نه گه ر تۆش موسلمان بیت نه وا هه مووشتیک ئاسانه. نه ویش به ره قی وه لامی دامه وه و وتی: من بۆیه هاتومه ته پیشه وه که خوشکه که ت له چنگی تۆو له ئیسلامه تی رزگار بکه م.

جا که براکه م ژنی هینا، قه شه یه کیان هینا و نه و رۆژه ویستیان لیتی ماره بکه ن و نامه نگ و هه لپه رکی بوو. خوشکه که م زۆر نازابوو، زۆر حاله که ی پیناخۆش بوو،

به رده وام نه گریا، منیش هیچم دهسه لات نه بوو دوعاکردن نه بیت، بویه زؤر له خواپارامه وه که له م به لایهش رزگارمان بکات.

رؤژانه زاوا گیان سه ری لی نه داین و خوشکه که م وای لیتهات له گه لیا دا نه نه نیشت و سه ره نجام نه ویش زویر بوو، وازی هیئا. نه مهش سه رکه وتنی دووه مان بوو له سایه ی خواوه، هرچه نده هه وه له کانیا ن دواپی نه ده هات!

ئیمه پروتستانت بوین، که چی کۆمه لی قه شه ی کاپولیک هاتن بۆ لام و پاش کۆمه لی دانوستان، داوایان لیکردم که بچم بۆ که نیسه بۆلایان و منیش جاروبار سه رم لیته دان و گفتوگومان ده کرد، هرچیم کرد له گه لیا ن سوودی نه بوو، ناچار ئایه تی (مباهله) م بۆ خویندن ﴿فمن حاجک فیه من بعد ماجاءک من العلم فقل تعالوا ندع أبناءنا وابناءکم ونساءنا ونساکم وأنفسنا وانفسکم ثم نبتهل فنجعل لعنت الله علی الکاذبین﴾ (ال عمران ۶۱).

وتم: وهرن باله عنهت له درؤزن و ناراست بکهین. ئیتر نه مبینینه وه!

سالی ۱۹۷۹ خویندنم ته واو کرد، وتیان بۆ ده ره وه، له کۆلمان به ره وه. باپیره شم هه میسه قسه ی پی نه وتین تاشه ریکمان بوو ئیتر وازی هیئاو تامرد بیده نگ بوو پوریشم له گه ل دایک و باوکمدا تیک چوو، نه ویشمان له کۆل بووه وه و چوو له گه ل خزمیکماندا دانیشته که ته نها بوو، پاشان تووشی شی رپه نجه بوو، به ئازار و نه شکه نجه وه مرد.

خۆم و خوشکه که م له به رده م قازی دا به شایه تی دووبراده ر موسلمان بووین، ئنجا هیچ چارمان نه ما و هه ردوو کمان به هه ندی که ل و په لی که مه وه مالمان به دزی یه وه به جیه یشت و نامه یه کمان بۆ دانان که تیایا نوسی بوومان: هه زمان ده کرد له گه لتانا بزین و هه رکه سه ورئی خۆی، که چی ئیوه نه تانویست بویه سه ری خۆمانمان هه لگرت.

پیاویک له مزگهوت که هه موو جار موجه لهی ده کردم و به حالمانی ده زانی، ویستم بچینه مالیان، که له ده رگاماندا خوی له مال نه بوو، مناله کانی زۆر به ره قسی قسه یان له گه ل کردین و ده رگایان به رووماندا داخست.

ناچار براده ره که ی که له گه لمان بوو بردینی هه وه مالی خویان و منیش له ویتوه په یوه ندیم به (ابوعمر) هه وه کرد که دکتۆرای هه بوو، مامۆستای زانکۆی به غداد بوو، هاوه لای (دکتۆر عبدالکریم زیدان) بوو.

(ئه بو عمر) دلی و مالی بۆ کردینه وه و نزیکه ی سالیك له لایان ماینه وه، له و ماوه یه دا من چووم بۆ خزمه تی سه ربازی و مانگی شهش دنیار مووچم هه بوو که به شی هیچی نه ده کرد، (ئه بو عمر) مانگی (۲۵) دیناری ئه داینی و برابه کیش که مووچه که ی شهست دینار بوو، مال و منالیشی هه بوو، مانگی سی دینار هاوکاری ده کردین، هه زمان کرد مالی (ئه بو عمر) یش به جیبه تیلین و ئه رک و زه حمه تیان له سه ر سووک بکه ین، هه رچه ند وه کو به هه شت وابوو بۆ ئیمه !

له رتی (ام عمر) هه وه چووین له (شارع المغرب) دا له (مندی المرأة المسلمة) دا جییان کردینه وه و ژووړیکیان داینی، که هه موو سی شه ممه یه ک خوشکان تیا کۆده بوونه وه و ته نها پیرۆژنیک و خزمه تکاریکی تیا بوو.

له سه ربازی رزگارم بوو، خه ریکی بانگه وازکردن بووم، پاسکیلنکم کړی بۆها توچۆ. له و ماوه یه دا زۆر که س داوای خوشکه که می کرد، به لام (ئه بو عمر) که له جیی باوکمان بوو رازی نه نه بوو، هه میسه دوعای ده کرد که په کینکی باش ببی به نسیمی و که سینی بۆ خوا سولهاو بیت.

له گه ره کی (المنصور) من لای (شیخ اسماعیل) له مزگهوت وانه ی (فیه) م ده خویند، ئه ویش که به حالمانی زانی داوای خوشکمی کرد و خوشکیشم رازی بوو. منیش وه ک دکتۆرکی به یته ری ماوه یه ک خه ریکی ئیشی (دواجن) بووم و دواپی وازم

لېهینا چونکه به یانی تا ئیواره سه رقالی ده کردم، ناچار چووم به دهم وه زیفه وه و له (دۆر) دامه زرام.

پاش شووکردنی خوشکه که م داوای چه ند ئافره تیکم کرد ریته که وت، تا ریمان که وت له ئافره تیک که به هۆی خوشکه که مه وه ری راستی گرتبوو، داوامان کرد و رازی بوو. ئیتر ناویه ناو خۆم و خوشکه که م چه ند جار سه ردانی دایک و باوکمان ده کرد پاشان دایک و باوکیشم هیئا بۆ (دۆر) و مه سره فم ده کیشان و هاوه له کانم پییان ده ووت (ابو ابراهیم) و زۆر ریزیان ده گرت. له بهرته وه ی زۆر خزمه تی هاو لاتیانم ده کرد، ناویانگم ده رکرد و خه لکی خۆشیان ده ویستم، ده نگ و باس که یشته وه ده زگاکانی رژیم، له ویتوه هه والم بۆ ده هاته وه که نیازی شتیکیان هه یه.

له بهرته وه ی جاریکی تر بۆ ماوه ی مانگیک له به غدا له ئاسایش گیرابووم، بۆیه که بارووه زعه که م لیتیک چوو، ناچار بووم له سه ر رای برایان عیراق به جی بهیتم.*

(۹) عقیل

گوفاری (النور) ی به مهنی (ژماره ۷۹ سالی ۱۹۹۷) له گه ل (عقیل) ی تازه موسلماندا دیمانه یه کی سازداوه که تیایدا ناوبراو له باره ی موسلمانبوونیه وه ده ووی: من له تاریکی و گومرایدا ده ژیام، (مه ی) م ئه خوارده وه و بیروباوه ریکی هه له م هه بوو له باره ی ئاینه کانه وه، خوا به میهره بانی خۆی هیدایه تی دام به ره و نووری بهرنامه که ی خۆی. من قه شه بووم له که نیسه ی (مریم العذراء) له به غداد و، هه ر له مندالیمه وه ئالووده ی ئه م که نیسه یه بووم و تیایا پهروه رده بووم، تاگه ی شتمه پله ی مامۆستایی، پاشان گوپیزامه وه بۆ که نیسه ی کاتولیک له شاری نهینه وا.

* (تائیره دکتور نه حمه د له نزیکه ی سی سعات دا له شریتیکی فیدیۆدا باسی ده کات و له بهر زۆری باسه که هه ندی کورتم کردۆته وه) ناوبراو بووه ئه ندایه مه کته بی سیاسی حزبی ئیسلامی عیراقی.

هه‌میشه پرسیارم ده‌کرد له‌باره‌ی ئینجیله‌کانه‌وه که بۆچی زیاد له‌دانه‌یه‌کن و زۆر هه‌وڵم نه‌دا ئینجیلی (برنابا) م ده‌ست بکه‌وی چونکه هه‌ندی شتم بیستبوو له‌باره‌یه‌وه. نه‌و که‌نیه‌یه‌یه‌ی منی لێ بووم که‌وتبووه نێوان دوو شاخه‌وه، له‌ناوچه‌ی (حمدانیه) له‌ده‌ره‌وه‌ی شاری موسل، له‌ناو که‌نیه‌یه‌یه‌یه‌ که‌وه ده‌رگایه‌ک هه‌بوو ده‌چوو سه‌ر نه‌شکه‌وتیک که‌هه‌میشه داخرابوو، کلێله‌که‌ی لای (راهبه) یه‌ک بوو به‌ناوی (ئیزابیل).

ئه‌م (راهبه) یه‌ که‌له‌ته‌مه‌ندابوو منی زۆر خۆش ده‌ویست و زۆر ریزی لێده‌گرتم و وه‌ک کورپی خۆی سه‌یری ده‌کردم، رۆژیک پێم له‌جهرگی خۆم ناو داوای کلێله‌که‌م لێکرد، نه‌ویش زۆر تکای لێکردم که نه‌و ده‌رگایه‌ نه‌که‌مه‌وه و نه‌چمه ژووره‌وه، چونکه له‌چه‌نده‌ها سال له‌وه‌و به‌ره‌وه هه‌رکس چووبێته ژووره‌وه گوايه مردوو و نه‌هاتۆته ده‌ری، منیش زۆر تکام لێکرد و سه‌ره‌نجام دای نه‌رم بوو کلێله‌که‌ی پێدام له‌سه‌ر مه‌سئولیه‌تی خۆم که‌تووشی هه‌رچی بێم لۆمه‌ی خۆم بکه‌م.

خواردن و لایه‌ت و گوریس و پێویستی ته‌واوم ئاماده‌کرد و له‌فرسه‌تیکدا به‌بێ نه‌وه‌ی که‌س پێم بزانی ده‌رگا که‌م کرده‌وه و چوومه ژووره‌وه و له‌و دیوه‌وه ده‌رگا که‌م داخسته‌وه، پاشان به‌ره‌وناو نه‌شکه‌وته‌که که‌وته‌ی، هه‌رچه‌ند برۆیشتمايه نیشانه‌یه‌کم له‌سه‌ر دیواره‌کانی دیاری ده‌کرد بۆنه‌وه‌ی له‌گه‌رانه‌وه‌دا رێم لێ تیک نه‌چیت، جا هه‌رکاتیک هیلک بوومايه، پشوم ده‌دا و، خه‌وم به‌هاتایه ده‌خه‌وتم. تا گه‌یشتمه ده‌رگایه‌کی زۆر کۆن، که‌ تۆزی سه‌ده‌ها سالی لێنیشبوو پالم پێوه‌نا، تۆقیم که‌چاوم به‌و هه‌موو کاسه‌ سه‌ر و ئیسک و پروسکانه‌ی نه‌و که‌سانه‌ که‌وت که‌له‌ویدا گیانیان له‌ده‌ست دا‌بوو به‌هۆی رێ لێتیک چوونیه‌وه.

هه‌روه‌ها په‌راوو ده‌ستخه‌ت و پێسته‌ی زۆرم بینی که‌ تۆز و خۆلی زۆر به‌سه‌ریانه‌وه بوو. پاکم کردنه‌وه و که‌وته‌ خویندنه‌وه‌یان. په‌راوه‌کان به‌ (سریان) نوسرابوون،

منیش زمانی عه ره بی و فارسی و تورکیم ده زانی و سریانیش له کورده کانی عیراقه وه
فیربووم.

له و ده سته تانه دا ده نامۆزگاری به که ی عیسام خوینده وه (سه لامي خواي لی پی) که
خۆشه ویستمان (محمد) یش (د.خ) فه رمانی پیداون، که ده لیت: که س مه کوژن و
عه ره ق مه خۆن و زینا مه که ن و گوشتی به راز مه خۆن هتد... هه روه ها مژده ی هاتنی
(محمد) م (د.خ) خوینده وه، که ده لیت: پیغه مبه ریکی بی باوکی نه خوینده وار دیت و
له سه ر شانی نیشانه و مۆرێک هه یه که به هینده ی هیلکه کۆترێک ده بیت و ناوی
(ئه حمه د) ه.

دوایی بۆم ده رکه وت که ئه و نووسینانه به شیکن له ئینجیلی (برنابا) ، زۆم
خوینده وه و له وشوینه کپ و سامناکه دا زۆر گریام.

ئنجا هه ندیکم له و ده سته تانه هه لگرت و به هزی نیشانه کانه وه که پامه وه، که هاتمه
ده ره وه، زۆرێک له (راهب) و (راهبة) هکان له که نیسه که دا کۆبوو بوونه وه که منیان
بینی، به کیکیان هاواری کرد، چۆن چووینه ئه و ئه شکه وته وه؟ چۆن هاتینه ده ره وه؟
(ئیزابیل) ش وتی: ئه ی (مه له کوت) ی خوا چۆن له ژیا نا ماویت؟ خوا وه ند ویستی تۆ
سه ر له نوێ زیندوو بیته وه، ئایا ده زانی که وا سی رۆژه له و ئه شکه وته دایت و ئه مپۆ
چاره م رۆژه .. به راستی منیش ناگام له کات نه بوو بۆیه لام سه یر بوو! هه مووگریان
بۆ رزگار بوونم و منیش له گه لیا ندا گریام.

جا کاتی ئه و ده سته خت و پێستانه یان بینی لیم تووره بوون و وتیان بۆچی ده رت
هیناون؟ وتم: بۆ راستیم لێ ده شارنه وه؟ وتیان: راستی چی؟ وتم: راستی ژیا ن، ئیمه
بۆ دروست کراوین؟ ئایا دروست کراوین بۆ ئه وه ی ژنی ک یان پیاوێک بپه رستین؟ یان
که سی ک بپه رستین که له ژن و پیاو مه زن تر و له مانگ و خۆر گه وره تره !

وتیان: تۆ قسه يەك دەكەيت وەك يەكتاپەرستىك، وتم: بەلئى من يەكتاپەرستم و
 بپوام ھەيە بەوھى كە عيسا و مەريەمى بەتول باوھريان پئى بووھ، ھەرھە باوھپم
 ھەيە بەوھى كە پئىغەمبەرانى بەنى ئيسرائيل باوھريان پئى بووھ، ھەر كە ئوھم وت
 پەلاماريان دام و پئستە و دەستخەتەكانيان لە چنگ دەرھيتنام.

پاشان (ئيزابىلا) خويندەيەوھ و گريا و ئەوانى تىرش خويندیانەوھ و گريان بەلام
 لەبەر كەللەپرەقيان وتیان: نايەلئىن كەس ئەمانە بخوينئیتەوھ و ھەر كە سيش
 خويندوئەتيەوھ باپەردەپۆشى بكات و ھەر پەشەشيان لەمن كرد كە بەھىچ جۆرىك باسى
 ئەم مەسەلەيە نەكەم! بۆماوھەك لەكەنيسە مامەوھ و دوایی گەپامەوھ شارى بەغداد و
 رۆر تىكەلاوى موسلمانانم دەكرد و پرسىارم لئیدەكردن.

بەداخوھ نازانم بۆچى ئەم ئوممەتە پشتيان كر دۆتە ئاينەكەيان، ئەگەر قىمەتى
 ئىسلاميان بزانيايە وازيان لئىنەدەھيتنا، جارئىكان گويم لەگاوریك بوو دەبيوت:

ئەگەر (صلاح الدين) گاوریوایە ھەموو خەلكى دەبوون بەگاورد!

ئەمە راستیەكە دەيلئیم: موسلمانان چیتانە؟ بۆ واز لەئاينەكەتان دەھيتن؟ ئەوا
 ئیمە دئینە ناو ئىسلامەوھ و ئیوھش لئى دوور دەكەونەوھ! كەواتە نەدەزانن ئىسلام
 چيە و نەدەزانن ھەقىقەتى ئەم ئاينە چۆنە.

بیرمە جارئك مەلەم دەكرد لەپووبارىكدا، كاتئك بەخۆم زانى واخەريكە نقووم دەبم و
 دەخنكئیم، كەسش نەبوو بئى بەھانامەوھ، بەچاوى خۆم مردنم ببینی، لەدلى خۆمدا وتم:
 ئەگەر ئەمجارە خوا رزگارم بكات موسلمان دەبم!

ئیتەر نازانم چیم بەسەرھات، كاتئك ھاتمەوھ ھۆش خۆم خەلك بەژوور سەر مەوھ
 وەستابوون و دەیانووت: سوپاس بۆ خوا، ئەوھتە زیندووه، خواى گەورە سەر لەنوئى
 زيانى پئى بەخشىوھ، ئەمە رۆر كارى تئىكردم و زانیم كە خوا وەلامى داومەتەوھ!

من له گه لَ هاوه له موسلماناندا نه چوم بۆ نوێژی ههینی، ئهوان دهچوونه ناو مزگهوتهوه و منیش له دهرهوهی مزگهوت گویم دهگرت. قهناعهتی تهواوم پهیدا کردبوو به ئیسلام به لام نه م ئه ویرا ئاشکرای بکه م، له بهرئهوهی براده رتیکی زۆر خوشه و یستم هه بوو به ناوی (جونسون یونان) دلای چووبوو به ئافره تیکی موسلماناندا که ناوی (فاطمه) بوو، چوو ده اوای نه یاندا یه له بهرئهوهی گاوریبوو، پاشان جونسون موسلمان بوو، له رۆژیکدا که ژنه که ی گواسته وه له ئاههنگه که ییدا له گه رپه کی (آئوری) یه کان به دهستی گاوه کان کوژراو شو فیری ئوتومبیله که ش کوژرا له گه لیا و (فاطمه) ش برینداربوو به جلی بوکتینه وه!

دوایی حکومت تاوانبارانی دهستگیرکرد و له رتی دادگاوه به سزای خۆیان گه یشتن، ناشتنی (جونسون) یش بووبه کیشه له نیوان (آئوری) و موسلماناندا، تا وه زاره تی ئه وقاف کیشه که ی یه کلایی کرده وه که (جونسون) موسلمانان و ده بی له قه برسانی موسلمانان بنیژریت.

من ده ترسام به هه مان دهردی (جونسون) م بیهن، بۆیه بریارم دا کۆچ بکه م بۆ یه من، بۆ ئه وهی به ئازادی و به بی ترس ئیسلامه تی خۆم بکه م.

خیزانه که مان پیک هاتبوو له شه ش خوشک و من تاقه برایان بووم، له دوا سه رداندا پاش گفتوگۆیه کی زۆر یه کیکیان موسلمان بوو، یه کیکێ تریشیان ده زانم ده ترسی ئه گینا زۆر دلای وابه ئیسلامه وه، له خوا ده پارپمه وه که هیدایه تی هه موویان بدات.

خالیکم هه یه له تورکیا داوای لیکردم سه ردانی بکه م، که چوم بۆ لای پاش ماوه یه که ههستی کرد موسلمان بووم، به شه ق و جنیو تیم به ربوو، ناچار منیش رامکرد و به جیم هیشت، به لام له په له په لیدا قاچم وه رگه پاو زۆر ئازاری دام. به و حاله وه له بهرده م قوتابخانه یه کی له بهرکردنی قورئاندا خۆم بینینه وه که (شیخ محمود

ئەفەندى) سەرپەرشتى دەکرد، زۆر رېزى لىنگرتم و چەند رۆژىك لەلاى مامەو، پاشان گەرامەو، يەمەن لەترسى خالم و لەترسى فېتنە و فەسادى تورکيا.

جارىك لەفرۆكەخانەى روسيا كاتى نوپىزى ئىوارە هات و دەستنويزم شت و چاگەتەكەم داخست نوپىزى لەسەر بکەم، چەند ئەفرىقىەك هاتن لەدوامەو نوپىزان کردو وشەى (نامين) لەو ناوهدا دەنگى دابەو، دواى تەواوبوونى نوپزەكە چەند سەربازىكى روسى برديانم بە تۆمەتى ئەوہى من شيشانيم! پاشان بۆم سەلماندن كە من عىراقيم و هيچ پەيوەندى بەكەم بە شيشانەوہ نىە، ئنجا بەريان دام و رزگارم بوو!

بەلى. گەرامەو، يەمەن و ھەموو دنياىم کرد بە قورىانى ئاينەكەم، راستە من ھەژارم بەلام ھەرەك عيسا سەلامى خاى لى بى دەفەرموى (چ سوودىكى ھەرگرتووہ كە سىك كە دنيا بباتەوہ و خوى بدۆپىنى) !؟

دنيا بۆچى باشە، ئەگەر خۆت بدۆپىنى و دۆزەخ جىت بىت!؟

ئەوہ يە ھەقىقەت، ئىمە بۆ خواردن و خەو دروست نەكراوين، ئىمە بۆ عىبادەت دروست كراوين، لەبەرئەوہ بوو منىش وازم لەماددىيات ھىناو رومكرده ئىسلام و فەزلم دا بەسەر ھەموو شتىكدا، جا زۆر كەسى دەولەمەندىش ھەن كە ھەقىقەتى ئەم دىنە تىنە گەيشتون و نازانن، ئەگەر بيانزانبايە دەگەرئانەوہ بۆ لای ئەوہى كە پىشەوامان (محمد) (د.خ) بۆى ھىناون لەلايەن خواوہ.

(۱۰) البرتو اوبتشىنى

البرتو اوبتشىنى پياويكى ئىتالىە و پاش ئەوہى موسلمان بوو لەچاوپىكەوتنىكدا لەگەل گۆفارى الاسرە ژمارە (۸۵) سالى ۱۴۲۱ كۆچىدا دەلىت:

سوپاس بۆ ئه و خواپه ی که پرنمایی کردم بۆ ئایینی هه قی خۆی، من پیشتر مولحید و سه رخۆش بووم و هه واو ئاره زووی خۆم ده په رست و مادده زال بووبوو به سه ره هه موو ژياندا و، رقم له هه موو ئاینه کان بوو له پیش هه مووشیانه وه ئیسلام، که له که لتوو و میژووی ئیمه دا به خرابترین ئاین ناویراوه .

موسلمانان به لای ئیمه وه بت نه په رستن و رازی نین له واقعیدا بژین و په نا ده به نه بهر غه بییات بۆ چاره سه ری کیشه کانیان، نه وان زۆردار و خوین ریژن و، شه ره نگیزن و نایانه وی به ناشتی له گه ل که سدا بژین. پیغه مبه ری ئیسلامیش لای ئیمه و اباسکراوه که ئاره زوو په رسته و هه موو ناته واویه کی لئوه شاوه ته وه و، ئاینیکی هینا بۆ نه وه ی له مه سیحیه ت جیابیته وه و خۆی ببی به رابه ری، قورئانیش هه لبه سترای خۆیه تی و هاوه لانیشی دوو پوون!

من ئاله و که ش وه واپه دا که وره بووم که هه مووی دژایه تی ئیسلامه، به لام خوا هیدایه تیدام به هۆی که نجیکی موسلمان که بۆ بژۆوی په یداکردن کۆچی کردبوو بۆ ئیتالیا.

به بی ویستی خۆم ناسیم، نه ویش به وه ی شه ویکیان له یه کی له باره کانداهه تا به ره به یان مامه وه و ته واو سه رخۆش بووم، کاتیک که پامه وه، فرم به دنیاوه نه مابوو، بیتاگاو بیهۆش به سه ره قامدا قاچم تیکه ل و پیکه ل نه بوو، ده رویشتم. ئوتومبیلیکی تیزپه و لینی دام، که وتم و له خوینی خۆما که وزام. نه وه ی سه یر بوو لاوه که خۆی فراندمی بۆ خه سته خانه و به دیارمه وه بوو تاچاک بوومه وه، بپوام نه ده کرد نه وه ی وای له گه ل ده کردم موسلمانه ! که زانیم موسلمانه داوام لیکرد باسی بیروباوه ره که یم بۆ بکات، که فرمان ده دا به چی و جله وگیری ده کات له چی. هه روه ها پرسیارم لیکرد له باره ی بۆ چوونی ئیسلامه وه به رامبه ر ئاینه کانی تر.

من ئیسلام ناسی به هۆی ره وشت به رزی ئه و گهجه وه، دواپی گه یشتمه ئه و قه ناعه ته ی که من له گومرایی بو سه ر گه ردانیدا بووم و ئیسلام ئاینی هه قه، ههروه خوی پهروه رگه ر ده فه رمویت: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (۸۵) آل عمران. پاشان موسلمان بووم و ناوی خۆم نا (عبدالواحد). دوا ی ئه وه ی خوا هیدایه تی دام و موسلمان بووم، هه ستم به گونا هباری ده کرد، که له وه و بهر دوزمنایه تی ئیسلام کرد بوو، هه ستم کرد که هیدایه تم ته واو نایی نه گه ر هه لته ستم به سپینه وه ی گونا هه کانه، به هۆی بانگه وازکردن و خزمه تکردنی ئیسلام. بۆیه له گه ل چه ند موسلمان ئیکدا بنکه یه کی ئیسلامیمان دامه زرانده.

له نیعمه ته کانی خوا به سه رمه وه ئه وه بوو که کوپه که م و بوو که که م خوا له سه رده سته مندا هیدایه تی دان و ئه وانیش له گه ل ما خۆیان نه زکرد بۆ خزمه تی ئیسلام، ئنجا بریارماندا بلاو کراوه و گوژار ده رکه یین بۆ به رپه رچدانه وه ی پرپو پاگه نده ی جووله که له روژئاوا دژ به ئاینی ئیسلام و ده رخستنی روه ی جوان و پیروزی ئیسلام بۆ خه لکی چه واشه کراو و بی ئاگا.

له سایه ی خواوه هه یچ هه فته یه ک رانا بووری چه ند که سیک تیا یا موسلمان نه بیته و، ئیمه ش باوه شیان بۆ ده که ینه وه و هه موو یارمه تیه کی ماددی و مه عنه ویان ئه ده یین و زۆر له وانه ش له گه لمانا ده که ونه بانگه وازکردن.

ئیسلام ئاینی فیتره ته، گرنگی ده دات به دنیا و ئاخیره ت و هاوسهنگی بۆ مروژ دروست ده کات، به پێچه وانه ی عیلمانیه ت و ئیلحاده وه که ئه مروژ بالیان کیشاوه به سه ر روژئاواداو نه فسیه تی شیواندون، به جوړیک زۆرترین ریژه ی خۆکوشتن له جیهاندا له ولاتی (سوید) دایه که له وپه ری ره فاهیه ت و خۆشگوزه رانیدان.

خۆزگه موسلمانان به چاکی ئیسلامیان به کردار و گوفتار پێشکه ش بکرایه، خۆ نه گه ر وایان کرد ئه وا ریژه ی موسلمانان زۆر زیاد ده کات له جیهاندا و، من پێشبینی

ده که م هه روهك بیر یاری ئیرله ندی به ناویانگ (جورج برناردشو) که له پیش په نجا سالدا وتویه تی (تایینی محمد قبول ده کری له نه وروپای سبه ییندا، هه روهك چون له نه وروپای نه مپوډا ورده ورده خه ریکه قبول ده کری. واده زانم تاقه ئاینه که توانای خو گونجاندنی هه یه له گه ل گورانکاریه کانی ژیاندا و نه مهش وای لیده کات که هه میشه خه لک پی سی سه رسام بن له هه موو سه رده مینکا) .

بیرۆکه ی (صراع الحضارات) یش بیرۆکه یه کی پیس و ژه هراویه و مه به ستیانه که هه میشه دوژمنیکیان بیی بو نه وه ی خو یان یه کگرتوو بن به رامبه ری، به تاییه ت پاش رووخانی شیوعیه ت ئیسلامیان دانا به دوژمنی سه ره کی و خو یان ساز ده دن بو روویه پوو بوونه وه ی رابوونی ئیسلامی له روژئاوا و روژه لات دا. به تاییه ت له مپوډا که ئیسلام هه ر روژه ی له خاکیکی نویدا ره گ دانه کوتی، هه روهك (روجیه دی باسکیه) ده لی:

(شتیکی به لگه نه ویسته ئیستا که ئایینه گه وره کان دینه دواوه و وان له (دیفاع) دا و، ته نها ئیسلامه که له به ره و پیشچوون و هه لمه ت بردن دایه، له گه ل نه وه دا که موسلمانانیش لاوازن) .

(۱۱) بامیلاشارب

بامیلا ئافره تیکی نه مریکه و له دایکبوی سالی (۱۹۳۷) هه له خیزانیکی گاوردای چاوی به دنیا هه له ئیناوه، له باره ی موسلمان بوونیه وه ده لیت:

منیش وهك زۆربه ی ئافره تانی روژئاوایی به دوا ی هاوه لدا ده گه پام و هه واو ئاره زووی خووم ده په رست.

له سه ره تای خویندنی زانکومه وه گرنگیم ده دا به منال و هه ستم کرد که منال له روژئاوادا له باریکی خراپدا نه ئی، هه مووان له کومه لگای ئیمه دا به دوا ی مادده و

تیرکردنی ئارەزووەکاندا رادەکەن و منالان ژێر پێ دەکەون، یان ھەر بیر لە ھاتنە دونیایان ناکەنەو.

زۆرکەس لە ژن و پیاوی رۆژئاوایی خۆیان دوور دەگرن لە منالبوون، بۆ ئەوەی نەبن بە ژێر بەرپرسیاریتییەو، ئەگەر بشیان بێت ئەو لە دەرهووی خێزان دەبێت و بەو ەش کۆتایی بە خێزان دێت.

(بامیلا) لە رێکخراوی یونسفیدا لیکۆلینەوێ زۆری کرد لە سەر منال لە کۆمەلگای رۆژئاوایی و ئیسلامیدا، سەرەنجام گەیشتە ئەوێ کە خێزان لە ئیسلامدا گرنگی زۆری پێدراو و ماف و ئەرکی ھەریەکەیان بە چاکی دیاری کردووە، کە بەمەش خێزان توند و تۆل و پتەو دەبێت و ئەتوانێت خۆی بگرێت لە بەر ئەو ئافاتانە کە تووشی رۆژئاوا ھاتووە، کە ئەویش خۆخۆیی و زالبوونی مەبدەئی (الغایة تبر الوسيلة) یە، لە رۆژئاوا زۆریان نزیکترین کەسیان دەکەن بە قوربانی ھاتنە دی ھەواو ئارەزوویان.

(بامیلا) لە بارەوی ئیسلامەو زۆری خویندەو و زۆر سەرسام بوو بە گرنگیدانی ئیسلام بە خێزان و، زیاتر سەرسام بوو پێی کاتیک لە ئەزموونیک تالدا ژیا بە ھۆی ئەوێ کە مێردە ئەمریکە کە ی خۆی و منالەکانی بە جێھێشت و لێی نەپرسینەو، کاتیک شکاتیشی لیکرد ھیچی دەستتە کەوت. لە گەر مە ی ناپەحەتیکەیدا ئەندازاریکی میسری ناسی بە ناوی (احمد الشایب) کە زۆر دلی دایەو و ھاوکاری کرد و بە ھۆی ناوبراویشەو زیاتر شارەزای ئیسلام بوو.

پاش ئەوێ (بامیلا) جیا بوووە لە مێردە ئەمریکە کە ی، شووی کرد بە (ئەحمەد) و بریاراندا بگەرێنەو بۆ (میسر) و، لەویش بوو بە رێو بەری لقی یونسف لە خۆرھەلاتی ناوھەراستدا.

بەیانیکیان (بامیلا) بە مێردە کەوی و ت: ئەمۆ دەمەوێت موسلمانبوونی خۆم رابگە یەنم، ئنجا ھەردوکیان چوونە لای لیژنە ی فەتوای ئەزھەر و لە بەردە میاندا وتی:

ئەمرو خۆی گەرە دلی هیدایەتدام بۆ ئیسلام پاش لیکۆلینەو هەیکە زۆر و لەسەر خۆ،
 من خۆم نەزکردوو هە بۆ خزمەتی منالان بەگشتی و منالی موسلمانان بەتایبەتی،
 چونکە منالان خۆشەویستی خۆان و هەرکە سیش خۆشەویستانی خۆی خۆش بویت و
 دلنەواییان بکات، خواش ئەوی خۆش دەویت، جا منیش هەموو هیواو ئاواتم
 بە دەستەپێنانی رەزامەندی خوا و خۆشەویستیەتی.

ئنجنا ناوی خۆی گۆپی لە (بامیلا سو اورمان شارب) هەو بۆ (اسماء بامیلا شارب)
 و، رایگە یاند سەریازیکی خوادەبیت بۆ خزمەتی منالانی رۆژەلاتی ناوەراست و،
 بەرگریکردن لەشیواندنی شیوەی ئافرەتی موسلمان لەرۆژئاوادا، چونکە بەراستی
 لەرۆژئاوادا وینە ی ئافرەتی موسلمان ناشیرین کراوە و وادەدەنە قەلەم کە لەئیسلامدا
 دەچەوسینزیتەو و هەندی هەلسوکەوت و رەفتاری ناجۆری هەندی بەناو موسلمانیش
 دەکەن بەنموونە و بەبیانوو لەم کارەدا.

(بامیلا) دەلێت: بەهۆی ئیسلامەو کەرەمەت و مافەکانم دەستکەوتەو، لەکاتی کدا
 کە ئافرەتی رۆژئاوا بەسوک سەیر دەکری و تەنھا بەهۆکاری رابواردنی دەزانن و
 لەسەر سفرە و خۆانی خراپەکاران پێشکەش دەکریت. ئافرەتیش لەوی بۆ خۆی
 خەلەتاو بەدروشمی (ئازادی ژنان) کە لەراستیدا بازگانیان پێوە دەکەن و بۆ رابواردنی
 نابەجی و نامەشروع و دوور لەهەموو رەوشتیک بەکاریان دەهینن.

(بامیلا) داخ لەو دەخوات کە زۆریە ی ئافرەتانی رۆژئاوا هەقیقەتی ئیسلام نازانن
 کە چۆنە بەرامبەر چارەسەری کێشە ی ئافرەتان، خۆ ئەگەر بیانزانایە زۆر بەخیرایی
 دەستیان پێوە دەگرت و دیفاعیان دەکرد لێی و سەرو مالیان دەکرد بەقوریانی. گۆفاری
 (الاسرة) ژمارە (۶۶) سالی ۱۴۱۹ کۆچی.

(۱۲) فابیان

(فابیان) نمایشگر ریگی فەرهنسی جلوه‌رگه و تهمه‌نی بیست و هه‌شت ساله، کات و ساتی هیدایه‌تی وا هاته پیشه‌وه که له لوتکه‌ی ناویانگ و ده‌رکه‌وتندا بوو، به‌بی ده‌نگ کشایه‌وه و رویشت بۆ ئه‌فغانستان، تاوه‌کو خزمه‌تی موسلمانانی ئه‌فغانی بکات وه‌ک برینپچیک.

فابیان ده‌لی: (ئه‌گه‌ر فه‌زل و ره‌حمه‌تی خوا نه‌بوایه، ئه‌وا ژیانم له‌ده‌ست ئه‌چوو له‌جیهانیکدا که مرۆڤ سه‌ره‌و خوار ده‌بیته‌وه به‌ره‌و ئازهلیتی و هه‌موو ئامانج و ئاواتی ده‌بیته‌ تیرکردنی هه‌واو ئاره‌زووی) ئنجا باسی سه‌ر گوزه‌شته‌ی خۆی ده‌کات و ده‌لیت: (من له‌منالیمه‌وه چه‌زم ده‌کرد بیمه‌ برینپچیکی خۆبه‌خش و کاریکه‌م له‌که‌مکردنه‌وه‌ی ئازاری منالی نه‌خۆشدا، رۆژ له‌دوای رۆژ گه‌وره‌بووم.. جوانی و قه‌د و بالام سه‌رنجی ده‌وربه‌رمی راکیشا و، هه‌مووان هانیا‌ن دام به‌تایبه‌ت که‌س و کارم که‌واز له‌ئاوات و چه‌زی منالیم به‌ینم و سوود له‌جوانیه‌که‌م وه‌ریگرم و پاره‌ی پێپه‌یدا بکه‌م، که‌ ئه‌وه‌ش ئاواتی هه‌موو می‌رد مندالیکه‌ و ریگای موسته‌حیلی بۆ ده‌گریته‌ به‌ر.

ریگای به‌رده‌م ئاسان بوو بۆم، زۆر زوو تامی ناویانگم چه‌شت و دیاری به‌نرخم بۆ ده‌هات، که‌ هه‌رگیز له‌خه‌ویشا نه‌م ئه‌دی. به‌لام زۆر که‌وت له‌سه‌رم! ده‌بوو ده‌رچم له‌ ئینسانیه‌تی خۆم و، مه‌رجی سه‌رکه‌وتنم، نه‌مانی هه‌ست و شعور و حه‌یا و حورمه‌تم بوو.

ده‌بوو گوێ به‌هیچ نه‌ده‌م ته‌نها جوولێ له‌شم نه‌بی له‌سه‌ر ئیقاعاتی موسیقا، هه‌روه‌ها هه‌موو خواردنیکی خۆش و به‌تامم لێ قه‌ده‌غه‌ بوو، ده‌بوو له‌سه‌ر ئیتامینات و (مقویات) بژیم و، واز له‌ مشاعیرم به‌ینم و نه‌که‌سم خۆش بوی و نه‌که‌سم رق لێ بیته‌ و هیچیش ره‌فز نه‌که‌م.

(بیوت الازیاء) منیان کرده بووکه شووشه و بتیک که ئیشی یاریکردن بیت به دل و ژیری، فیبرووم چۆن ساردو سرپیم و توند و لووت به رزیم به پرووکه ش و له ناویشه وه بۆش و ههروهه کاوغیک جله کان ببۆشم.

من دار و بهردبووم نه هاتم و نه چووم و زهرده خه نه م ده به شیه وه، هه ستم نه مابوو، نه مه ش وه نه بی هه ر بۆ من وابوویی، هه رچی زیاتر له که سیستی و به شه ری به تی خوی دامالیا به نه وه پیشتی ده که وت له وجیهانه سارد و سرپه دا، جا واوه یلا بۆ نه وه ی که له رینماییه کانی بۆی دا نه ترا ده رچووایه، سزایان ده دا به هه موو جوړیک، نه ک هه ر سزای نه فسی به لکو سزای جهسته شی تووش ده بوو!

من ژيام و گه رام به جیهاندا بۆ نمایشکردنی جل و بهرگ به بی شهرم و حه یا. وه نه وانهی له بوواره دا کارده که ن راپیچ ده کرین به ره و جیهانی داوین پیسی به هه موو شیوه کانیه وه، واوه یلا بۆ نه وه ی ملیان بۆ نادات.

خالی وه چه رخانیشم له گه شتی کماندا بۆ به یروت دهستی پیکرد، کاتی که ده مبینی که له ژیر توپباران دا ئوتیلیان دروست ده کرد، کوژرانی منالانیش زور کاریان تیکردم، په رده له سه رچاو و دلم لاچوو، تیگه یستم که نه وه ی من تیا ده ژیم بی مانایه، به په له چووم به ده م نه و منالانه وه که گیانیان تیامابوو تا رزگاریان بکه م. هاوه له کانیشم له نه فامی و ماددیاتی خویندا نقوم بووبوون و نه و دیمه نه دلته زینه کاری تینه ده کردن.

ئیت نه گه پامه وه بۆ ئوتیل و پیشاندانی جل و بهرگی مۆده، به لکو ری ئیسلامم گرته به رو (به یروت) م به جیهیشت به ره و پاکستان، له سنووری نه فغانستان ژیانی راسته قینه ژيام، فیبرووم چۆن ئاده میه تی خۆم بسه لمیتم.

ههشت مانگ له وی مامه وه یارمه تی خیزانه هه ژاره کانم دا. ئه وانیش پیژان بوون و
 زۆر ریژیان لیده گرتم. له وی زیاتر قه ناعه تم بۆ دروست بوو که ئیسلام ده ستووری ژیانه،
 پاشان خۆم فیژی زمانی قورئان کرد و زۆر به ره و پیش چووم.

(بیوت الازیاء العالمیة) که به مه یان زانی فشاری زۆریان بۆ هانیم، وتیان سی
 ئه وه نده ی جارن مووچت ده ده بنی نه گه ر بگه پیتته وه سه رنمایشکردنی جل و به رگ،
 منیش پشت به خوا سوربووم له سه ر ئاینه که م و گویم پینه دان، ئیتر که وتنه
 بلاوکردنه وه ی به رگی ئه و گوفارانیه ی که وینه ی منی تیا بوو، بۆ ئه وه ی به هوی
 رابردوومه وه خه لکه که م لیبکه ن به دوژمن، له سایه ی خواوه ئه وه شیان بۆ نه چوو سه ر.

هه رگیز من له و پیرویه دا نه بووم که ئه و ده ست و په نجه یه م که هه میسه خه می نه رم
 و تۆلیه که ییم بوو به رگی سارد و سه رما و خزمه تکردنی هه ژار و داماوو ئاواره کانی
 نه فغانستان بگرت. له سایه ی خواوه راهاتم و ده ست و په نجه م له جارن چاکترن و
 پاداشتی گه وره ش لای خوایه. رۆژنامه ی المسلمون ژ ۲۳۸.

(۱۳) ئه لیکساندر فرتز

ئه لیکساندر فرتز منائیکی ئه مریکی بلیمه ت و زرنگ و هۆشیاره و له سالی ۱۹۹۰ دا
 له دایک و باوکیکی مه سیحی له دایک بووه، له شه ش سالیه وه دایکی په راوی بۆ دابین
 کردوه له باره ی ئاینه کانه وه و ئه ویش زۆر به چالاککی ده خوینیتته وه و پرسیارده کات و،
 به بی ئه وه ی چاری به هیچ موسلمانیک که وتبیت له هه شت سالیدا موسلمان بوو.

ئه لیکساندر ناوی خۆی گۆپی بۆ (محمد عبدالله) له خۆشه ویستی بۆ (محمد) (د.خ) و
 به ماوه یه کی که م فیژی نوژی بوو، که م که م خه ریکی فیژی بوونی زمانی عه ره بییه و چه ند
 سوژه تیکی کورتیشی له به رکردوه و خۆشی بانگ ئه دات بۆ خۆی له ماله وه.

رۆژنامه نووسیك كه جارئك چاوپيڭكه وتنى له گه لدا سازداوه ده لیت: ئه ليكساندر لیتی پرسیم: تۆ قورئانت له بهره؟ وتم: نه خیر! ههستمکرد پیتی ناخۆشه و نا ئومید بوولیم، ئنجا وتی: به لای خۆته وه موسلمانى و عه ره بيش ده زانى، وانیه؟!

پاشان پرسىارى تری کرد و وتی (حه جت کردووه؟) (عومره ت کردووه؟) چۆن جلی ئیحرام ده ست ده كه ویت؟ ئایا پارهی زۆری ده وى؟ ئه توانم بيكړم لیره، یان ته نها له ولاتى سعودیه هه یه؟ منیش به پیتی توانا وه لام دایه وه!

ئنجا منیش به فرسه تم زانى و لیم پرسى: له م كه ش و هه و نا ئیسلامیه دا چ ناره حه تیه كه هاتۆته رینگات؟ وام زانى: ئیستا باسى جل و به رگی، یان هاوه له كانى، یان خواردن و خواردنه وهى، یان ئه وه مامه یه ی کردوویه تیه سه رى له سه ر شپۆه ی یه مه نیه كان، یان بانگدانى له ناو باخى گشتیدا ده كات، كه چى به داخپكه وه زۆر به له سه ر خۆیى وتی: گرانى و زه حمه تى ریم ته نها ئه وه یه هه ندی نوێزم ده چیت چونكه كاتى نوێزه كان نازانم!

لیم پرسى چى رايكيشاى بۆ ئیسلام؟ بۆچى ئیسلامت هه لبژارد؟

تۆزىك بیده نگ بوو ئنجا وتی: (نازانم، ئه وه ی كه هه ستى پى بكه م ئه وه یه، چه ند زیاتر بخوینمه وه زیاتر ئیسلامم لا خۆشه ويست ده بیئت).

لیم پرسى: ره مه زان به رۆژوو بوویت؟

پيڭكه نى و وتی: به لى سوپاس بۆ خوا هه موو مانگه كه به رۆژوو بووم، كه ئه مه ش یه كه مجاره به رۆژوو بيم، هه ندی قورس و گران بوو له سه ره تاوه، دايكم ته حه دداى كردم كه ناتوانم رۆژوو كه بگرم، به لام بۆچوونه كه ی وا ده رنه چوو، توانيم به رۆژوو بيم.

لیم پرسى ئاواتت چیه؟ گورج وه لامى دامه وه (چه ند ئاواتيكم هه یه، هیوادارم بچم بۆ مه ككه و به رده ره شه كه ماچ بكه م)

وتم: ده بینم که زۆر گرنگی ده دهیت به چه ج؟ نازانم چی وایلیکردویت؟

دایکی وه لآمی دایه وه (وینهی که عبه ژورده که ی پرکردووه، هندی که س وایان ده زانی که نه وهی دهیکات خه یالی مندالییه، یان جۆرئیک له سه رکه شییه و ته و او ده بیت، نه وانه نازانن که نه ک هر جدی یه به لکو ئیمان که شی زۆر قول و دامه زراوه. (محمد عبدالله) پی خوش بوو که دایکی ناوا دیفاعی لیده کات!

ئنجا (محمد) که وه قسه و باسی ته وافی که عبه و یه کسان موسلمانانی کرد له چه ج دا و پاشان وتی: (من هه ولده دم پاره پاشه که وت بکه م تا رۆژئیک بتوانم بچم بۆ چه ج، بیستومه که لیره وه نزیکه ی چوار هه زار دۆلاری تیده چیت و ئیستاش من (۳۰۰) دۆلارم کۆکردۆته وه. دایکیشی له م باره یه وه وتی: به لامانه وه ئاساییه که بچی بۆ مه ککه، به لام پاره مان نه که ئیستا بتوانین بینیرین.

لیم پرسى: ئاواتی ترت چییه؟ وتی: ئاواته خوازم که فه له ستین بگه پرتیه وه بۆ موسلمانان، چونکه نه وه خاکی موسلمانانه و جووله که به زۆر داگیری کردووه، دایکی به سه رسامیه وه سه یری کرد و نه ویش به دایکی وت: دایه تو میژووت نه خویندۆته وه، فه له ستین داگیرکراوه.

وتم: ئاواتی ترت هه چ ماوه؟ وتی: چه زده که م فییری زمانی قورئان بجم و له به یری بکه م.

لیم پرسى: نه ته وی ببیت به چی له داها توودا؟ وتی: نه مه وی بجم به وینه گر تا وه کو وینه ی راستی موسلمانان بگه یه نم به خه لکی، چونکه زۆر فلیم بینیه که وینه ی موسلمانان ده شیوینن، هه رچه ند فلیمی باشیش هه یه، ده شمه وی که دیراسه ی ئیسلام بکه م له زانکۆی (ئۆکسفۆرد)، واده زانم که به رنامه یه کی چاکیان لایه له سه ر دیراساتی ئیسلامی.

پیم وت: چه زده که ی له جیهانی ئیسلامیدا بخوینی؟ وتی: به دلنیا بییه وه، به تاییه ت له نه زه ردا چه زده که م بخوینم.

پیم وت: ئه ی له بواری خواردندا؟ چون خۆت ده پاریزی له گوشتی به راز؟ وتی: به راز نازه لئیکی زۆر پیسه، من لام سهیره چون گوشتی ده خۆن، ماله وه ده زانن که من ناخۆم بۆیه بۆم دانانین، که بشچین بۆ خواردنگه، پێیان ده لیم من گوشتی به راز ناخۆم.

پیموت: نوێژده که ی له قوتابخانه؟ وتی: په نایه کم دۆزیوه ته وه له کتبخانه ی قوتابخانه که مان رۆژانه له ویدا نوێژده که م.

ئیتیر کاتی ئیواره بوو، سهیری کردم و وتی: ریم ئه ده ی بانگ بده م، ههستا و بانگی داو منیش دلم پر بوو له گریان و به یه که وه نوێژمان کرد. (رۆژنامه ی الوطن ژماره /۱۳۴).

(۱۴) جیرمان جاکسون

جیرمان جاکسون گۆرانی بیژیکی جیهانی یه و برای مایکل جاکسون ه، پاش سه رگهردانی و دوور له خوایی ریی راستی دۆزی یه وه و موسلمان بوو، له باره ی ئه م گۆرانه مه زنه ی ژیا نیه وه ده لیت: له ویلایه تی کالیفورنیا هه ندی لای عه ره بی موسلمانم ناسی و ورده ورده دۆستایه تیه کی پته و له نیوانماندا دروست بوو، به هۆی ئه وه ی که سه رسام بووم به ره وشتی به رزیان و هه لس و که وتی جوانیان.

تیگه ی شتم که ئه و ره وشته به رزانه له بۆشه وه په یدانابن و بیگومان پالنه ریک هه یه له پشت ئه و هه لسوکه وته پاک و بیگه رده وه. دوایی زانیم ئه وه ی وای له و گه نجانه کردووه به وجۆره ره فتهاریکه ن ئایینی ئیسلامه که هه رده م موسلمانان هان ده دات بۆ کاری چاک.

هیچ یه کتیکان راسته و خۆ نه یان وت موسلمان به، ته نها ره وشتی به رزیان بوو که به ناراسته و خۆ که مه ندکیشیان ده کردم به ره و نیسلام و منیش موسلمان بوونی خۆم راگه یاند به بیّ دوودلی.

من له رتی رهفتاری جوانی ئه و براده رانه وه گه یستمه ئه و قه ناعه تی که ئاینی نیسلام، ئاینیکه ده ست ئه دات بۆ هه موو کات و شویتیک.

کۆمه لگای ئه مریکی ئیمه ره وشت به رزی بلاو نیه تیایا، ژیانی ئیمه ماددیات زاله به سه ریدا، بۆیه له گومان و دوودلیدا ده ژین، ئه مه ش وای کردووه ماده ده بیهۆشکه ره کان ره و اجیان تۆدیی و بازاریان گهرم بیّ.

سو پاس بۆ ئه و خوایه ی که له گه ل ئه و لاوه موسلمانانه دا کۆی کردمه وه و باسی نیسلامیان بۆ ده کردم و نه یان ده وت وه ره ئاینه که مانه وه.

ئه مڕۆ به گشتی ده بینین نیسلام بلاوده بیته وه له ئه مریکا، که ئه مه ش مایه ی سه رفراز بوون و رزگاری به له هه موو ئه و ته نگوچه له مانه ی دینه ریمان. شتیکی گرنگیشه که سایه تی ناسراوو دیار کاربکه ن له بانگه وازی نیسلامیدا، که ئه مه ش هیوا به خشه به موسلمانان و، بلاو بوونه وه ی نیسلام له ئه مریکا دا خیراتر ده کات.

(۱۵) ئه میره

له نامه به کدا بۆ بلاو کراوه ی (الشرق) ژماره (۳۵۸۶) له به رواری (۱۱/۴/۱۹۹۸)، (ئه میره) ده لیت: من له ویلایه تی (ئه رکه نساس) له دایک بووم له ئه مریکا، له دایک و باوکیکی گاور، له لادیدا گه وره بووم له کینگه که ی باوکم دا، دایکم ژنی ماله وه بوو، منیش کچی تاقانه یان بووم. باوکیشم له که نیسه ی (مه عمه دانی) ناوچه که ماندا نامۆژگاری و وتاری هه بوو که ناو به ناو پیشکه شی ده کرد.

بۆ یه که مجار له زانکۆی (ئه رکه نساس) ئافره تیکی موسلمانم بینی، له سه ره تاوه سه یر بوو لام جلوبه رگ و سه رداپۆشینه که ی، بۆیه هه ر ئه وه نده ی فرسه تم بۆ ریکه وت لیتی نزیك بوومه وه و بووم به هاوڕیتی که ئه وه ش هه موو ژيانمی گۆری.

ئه و ئافره ته ناوی (یاسمین) و، له دایک بووی فه له ستین بوو، به چه ند سه عات وتووێژمان ده کرد له باره ی خواو پیغه مبه ران و ولاته که ی و خیزانه که ی و هاوڕیکانی، قسه کانی لای من زۆر خوش بوون، من به ماله وه م نه وت که یاسمین هاوه لمه و ئه ویش دنیای لا هیچ بوو، هه موو مه به ستی ره زامه ندی خوا و ناخیره ت بوو.

جا کاتیک گه رایه وه بۆ فه له ستین ده مانزانی جاریکی تر یه کتری نابینینه وه له م دنیایه دا، بۆیه گریا و تکای لیکردم که به رده وام بم له دیراسه ی ئیسلامدا بۆ ئه وه ی له به هه شتا به یه کتری بگه ینه وه . تا ئیستا قسه کانی له گویمه ده زرنگینه وه، له یه که م رۆژه وه که یه کترمان ناسی ناوینام (ئه میره) ، بۆیه منیش که موسلمان بووم ناوی خۆم گۆری بۆ (ئه میره) .

پاش دوو هه فته له گه رانه وه ی یاسمین بۆ ولاته که ی، له دهره وه ی ماله که ی به گولله ی جووله که شه هیدکرا، ئه وه شزۆر کاری تیکردم و زۆر گریام.

چه نده ها هاوه لێ ترم ناسی که خه لکی رۆژه لاتی ناوه راست بوون و زمانی عه ره بيم لاخۆشه ویست بوو، به تابییه ت کاتیک گویم له یه کتیک ده بوو قورئانی ده خویند، یان کاتیک گویم له شریتیك ده گرت.

پاش چه ند سالیك موسلمانیکی سه ر راستی ترم ده سته که وت و پرسیا ری زۆرم لیکردو هه رچیم ده سته که وت خویندمه وه له باره ی ئاینه وه و زۆر دوعام کرد که خوا ده سته داته با لم و رینماییم بکات، خوا ی گه وره ش دوعا که ی گیراکردم و له ۱۵ ی ئیبریلی ۱۹۹۶ دا موسلمان بووم و، تا قه شتیك که زۆر کاری تیکردم و قه ناعه تی بۆ دروستکردم و که هه رگیز له به رئه وه ش واز له ئیسلام ناهینم، دروشمی (لا اله الا الله

محمد رسول الله) یه، جاکاتیک خیزانه که م زانیان له ئیسلام ده کۆلمه وه توو پره بوون، دواییش که زانیان موسلمان بووم به ته وای حاشایان لیکردم و خه ریک بوو له شیتخانه توندم بکه، گویه به لای ئه وانه وه من شیت بوم! به راستی حاشا کردنیان له من نۆر قورس و گران بوو له سهرم و نۆر جاریش دو عایان لیده کردم!

مه سه له که به وهنده وه نه وه ستا، خزمیکیشم شکاتی لیکردم و داوای کرد که له ریی یاساوه نه هیلیت توخنی مالتیان بکه وم، دایکیشم هه مان کاری کرد به رام به رم! شه ویکیان له پارکی ئوتومبیله کان پیاویک هیرشی کرده سهرم و نازاری دام و برینداری کردم، باش بوو داوایی گیرا، چه ند جاریش تایه ی ئوتومبیله که میان په نچه ر ده کرد و به شه و لای شوقه که مه وه ته قه یان ده کرد، بۆ ترساندم. له وهش سه یرتر هه رچی جله کانم ده نیرم بۆ شتن و ئوتوکردن، جل و به رگه ئیسلامیه کانم بۆ نانیرنه وه و ته نها پانتۆله کانم بۆ ده نیرنه وه و هه ر په شه شم لیده که ن تانه ویرم شکاتیان لیکه م!

تاکاتی نووسینی ئه م باسه، مه سه له که م له دادگا دایه، له گه ل ئه وه دا که من هه یج تاوانیکم نه کردوه دادگا یاساگی کردوه لیم شار به جی بهیلم! به لام پشت به خوا هه ر من سه رده که وم و گره و ده به مه وه!

جا که من ئه م چه ند دیرم نووسیه بۆ ئه وه نیه که موسلمانان به زه بیان پیامبیته وه، به لکو ته نها داوام ئه وه یه لیتان که له نوێزه کانتاندا دو عام بۆ بکه ن. وه نۆر سوپاسی رۆژنامه و سه رنووسه ری ده که م که ئه مه م بۆ بلاوده که نه وه.

(۱۶) سیلی

ره نگه ئه م چه رۆکه سه یر بیت بۆ که سیک که پاله وانی چه رۆکه که ی نه دبیت و به گوئی خۆی قسه کانی لی نه بیستی، چه رۆکه که نه گه ر له خه یالیش بچیت، له راستیدا له عاله می واقعیدا رویداوه، فه رموون باب به که وه بچین به ره و (جو هانسبرگ) شاری

دهوله مەندی كانى ئالتون له ولاتى خوارووى ئه فریقیا كه من له و شاره به پرتوه بهرى نووسینگه ی (رابطة العالم الاسلامی) بووم.

سالى ۱۹۹۶ فه سلى زستان بوو، سه رمایه كى بى ئه ندازه ولاتى گرتبۆوه، رۆژك كه ئاسمان هه ور دايبۆوشیبوو، چاوه رتی زریانكى سه خت بووین. له ماله وه چاوه پتی میوانك بووین و خیزانم سه رقالى چیشته لینان بوو.

مه وعیدمان هه بوو له گه ل كه سایه تیه كدا كه خزمی سه رۆكى ئه فریقیای باشوور (نیلسون ماندیلا) بوو، كه سایه تیه ك كه له وه ویه ر خه ریکى بلاو كرده وه ی گاوریتی بوو، ئه ویش قه شه سیلی بوو. رهنگه بپرسن چون ئه م پیاوه م ناسی، جا با ئه وه تان بۆ باس بکه م:

رۆژك سكرتیری نووسینگه ی (رابطه) پتی راگه یاندم كه قه شه یه ك ده یه وى سه ردانم بکات، منیش مه وعیدیكم بۆ دانا، له کات و ساتی دیاری كراودا قه شه (سیلی) له گه ل (سلیمان) ناویكدا ئاماده بوون، ئه م سلیمانه یاری بۆكسیتی ده كرد و به هوی (محمد علی كلای) یه وه موسلمان بووبوو. له نووسینگه كه مان پيشوازی گه رم لیكردن و زۆر خوشحال بووم.

(سیلی) كورته بالاوره ش پست بوو، هه میشه زه رده خه نه له سه ر لیوی بوو. پیم وت: برام سیلی، ئه گه ر ده كری چیرۆكى موسلمان بوونت بگیره ره وه بۆمان.

سیلی پیکه نی و وتی به سه رچاو. جابرایینه ئیوه ش بیده نگ فه رمون گوی بگرن لی:

سیلی وتی: من قه شه یه كى چالاك بووم، به هه موو توانامه وه كارم ده كرد و له گه وه قه شه كانى خوارووى ئه فریقیا بووم و، له به ر ئه وه ی زۆر چوست و چالاك بووم فاتیکان

منی مه لَبَّزارد که هستم به کاری مژده دان به مه سیحیه ت و پاره و یارمه تیم له و یوه بۆ دهات، منیش مه موو هۆکارێکم به کارده هیتنا بۆ گه یشتنه نامانجه که م.

سهردانی بهرده وامم ده کرد بۆ په یمانگاگان و قوتابخانه کان و خسته خانه کان له شار و لادی و دارستانه کان و، به و پارانه ی بۆم دهات دهستی ههزار و لیتقه و ماوه کانم ده گرت. نه مهش بۆ نه وهی مه سیحیه تیان لاشیرین بکه م. که نیسهش پاره یان بۆ رشتبووم و به وهش دهوله مند بووم و خاوهنی ئوتومبیل و خانووی خۆم بووم و مووچه ی باشیان بۆ بریبوو مه وهو، پله و پایه کی به رزم هه بوو له ناو سه رجه م قه شه کاندای.

رۆژێک چووم بۆ بازاریکی گه وره ی شار که هه ندی که ل و پهل بکریم، (مفاجاة) ه که ناله ویدا بوو، له م بازاره دا، بازرگانه که به سه رو سیما و جل و به رگیدا دیار بوو موسلمان بوو، منیش جل و به رگی تایبه تی قه شه ییم له به ردابوو، پاش مامه له کردنی که ل و په لێک که بۆ دیاری ده مو یست، بازرگانه که لیتی پرسیم: تو قه شه ییت؟

وتم: به لێ. وتی: کی خواته؟ وتم: (مه سیح) خوايه.

وتی: من ته حه دات ده که م که ته نها ئایه تیک به یتنی له ئینجیلدا له سه ر زمانی (مه سیح) که بلێ: (انا الله، أو انا ابن الله) بمپه رستن.

قسه کانی کابرا وه ک چه کوش دای به سه رما، نه متوانی وه لامی بده مه وه، هه رچه ند بیرم کرده وه و به دل پیاچوونه وه م کرد به ئینجیله کاندای نه متوانی ئایه تیکی وا بدۆزمه وه له سه ر زمانی (مه سیح)، نۆر ئیحراج بووم له به رده م پیاوه که دا و دلته نگ بووم، باشه چۆن من وه لامی نه م پرسیاره نازانم؟

پیاوه که م به جیه یشته و گه رامه وه به بی نه وهی ناگام له خۆم بیته بۆ کوێ ده چم. ئنجا بریارمدا که بگه ریم به دوا ی نه و باسه دا، چه ند گه رام هیچم چنگ نه که وت، ناچار

چووم بۆ مه جلیسی که نیسه و داوای کۆبوونه وه یه کم کرد له گه ل نه ندامه کاندای، نه وانیش قایل بوون. له کۆبوونه وه که دا نه وه ی بیستبووم پیم وتن، هه مووان وتیان: کابرای هیندی خه له تاندویتی (به موسلمانانی نه وه ی ده لێن هیندی)، نه وه ده یه وه ی سهرت لی بشیوینی به نایینی هیندی یه کان (واته ئیسلام!).

وتم: باشه وه لأمم بده نه وه! وه لأمی پرسیاره که ی نه ویده نه وه! که س وه لأمی نه دایه وه.

پۆژی یه که شه ممه هات و وه ستام وانه بلیمه وه و نامۆزگاری بکه م له که نیسه، هه رچیم کرد ده م چووه کللیه و نه متوانی هیچ بلیم، ناچار داوام کرد یه کێکی تر له جیاتی من قسه یان بۆ بکات، چونکه له راستیدا من رووخابووم و ده روونم شپرزبوو! رویشتمه وه ماله وه و زۆر خه فه تبار بووم، ئنجا له سوچیکدا دانیشتم و زۆر گریام، پاشان سه رم به رزکرده وه و چاوم بپیه ئاسمان و که وتمه دوعا کردن، به لأم داوا له کێ بکه م؟ رووم کرده نه وه ی که بروام هه بوو هه ر نه وخوایه و به دیهینه رمانه، لێ پاره مه وه و وتم (پهروه ردگارا. به دیهینه رم. هه موو ده رگاکان به پرووما داخراون ته نها ده رگای میهره بانای تو نه بیته، بی به شم مه که له زانینی راستی، هه ق و راستی له کوی یه؟ پهروه ردگارا، پهروه ردگارا له م سه رگه ردانیه دا مه مه یله ره وه، زنی هه ق و راستیم نیشان بده).

پاشان خه وم لیکه وت، له خه وما به ته نها له هۆلێکی زۆر گه وره دابووم، له پیشه وه ی هۆله که پیاویک ده رکه وت له بهر رووشنایی و دره وه شانیه وه ی نه متوانی زۆر دیقه تی بده م، پیاوه که ناماژه ی بۆ کردم و بانگی کردم: ئیبراهیم، سه یری ده وره یه ری خۆم کرد بزانه ئیبراهیم کێیه؟ که سم نه بینی له هۆله که دا.

پیاوه که پێی وتم: تو ئیبراهیمی. ناوت ئیبراهیمه. تو داوات نه کرد له خوا که هه ق و راستی بناسیت؟ وتم: به لێ. وتی: سه یری لای راستت بکه. سه یرم کرد، کۆمه لێ پیاوم

بینی ده‌رۆیشتن و کەل و پەلیان بەکۆڵیانەوه بوو، جلی سپیان لەبەردابوو، عەمامەیی سپیش بەسەریانەوه بوو! پیاوێکە وتی: داوی ئەوانە بکەوه، بۆئەوێ هەق و راستی بزانی! خەبەرم بۆوه و زۆر خۆشحال بووم. کەوتە گەڕان و بییتاقەت بووم کە ئەگەر پام بەداوی ئەو کەسانەدا و لەو بابەتەم نەئەبینی.

بەریارمدا بەردەوامم و کۆڵ نەدەم بەداوی هەقدا، هەر وەک لەخەودا رۆنماییی کرابوو، دانیاش بووم کە ئەو هەمووی لەخواوەیە، مۆلەتم وەرگرت لەکارەکەم و کەوتە گەڕان شارەو شار، هەر موسڵمانێکم دەبینی، پانتۆلیان لەبەردابوو، عەمامەیان بەسەرەوه نەبوو. تا گەیشتمە شاری (جوھانسبەرگ) و لەنووسینگەیی پیشوازی لیژنەیی موسڵمانانی ئەفریقا خۆم بینیوە! پرسیارم لێکردن ئەو جۆرە موسڵمانانە لەکوێن، کەجلی سپیان لەبەردایە و عەمامەیان لەسەردایە؟ وایان زانی سۆالکەرم ویستیان شتی پارەم بدەنی! وتم: من داوی پارە ناکەم! باشە پەرستگای نزیکتان نیە لەم دەورووبەرە؟ ئەوانیش مزگەوتێکی نزیکیان پیشاندام و بۆی کشام!

ئەوێ سەیرە پیاویکی جل سپی لەبەردەرگا بوو، عەمامەییکی بەسەرەوه بوو، زۆر دلخۆش بووم و گەشامەوه، وتم: ئەمە ئەوێ کە من بەداویدا ئەگەر پێم، رۆیشتم بەرەو رۆی! بەبێ ئەوێ من هیچ بلێم پیاوێکە دەستپێشخەری کرد و وتی: مەرحەبا ئیبراھیم! لام سەیر بوو، ئەبلەق بووم! ئەم پیاوێ چۆن ناوم دەزانی، ئنجا وتی: لەخەوما بینیم کە بەدوامانا دەگەریت و ئەتەوی بگەیتە هەق و راستی، هەق و راستی ئەو ئاینەییە کە خوا قایلە پێی بۆ بەندەکانی کە ئەویش ئیسلامە!

وتم: بەئێ بەداوی ئیسلامدا دەگەریم و پیاویکی نوورانی بینم لەخەوما پێی وتم: داوی کۆمەلێک بکەوم جل و بەرگیان وەکو تۆیە. دەتوانی پێم بلێی ئەوێ بینیومە لەخەودا کییە؟ وتی: ئەو پێغەمبەرمان (محمد) ه (د.خ)، پێغەمبەری ئیسلام و نایینی هەقی خوا!

وتم: چۆن من پیغه مبهری خوام بینووه، له خۆشیدا باوه شم کرد به و موسلماناندا وپیم
وت: به راست نهوه پیغه مبهره که تان بووه، هاتۆته خهوم تا ههق و راستیم پیشان
بدات؟ پیاوه که وتی: به لئی نهوه خۆیه تی!

ئیتیر چووینه مزگه وته که وه و پیشوازی گهرمیان لیکردم و من له سوچیکدا له دواوه
دانیشتم و نه وانیش نوویژی نیوه پڕویان کرد. بینیم رکوع و سجود ده بهن بۆ خوا، له دللی
خۆمدا وتم (به خوا ئاینی ههقه، له زۆر پهراودا خۆیندبوومه وه که پیغه مبه ران
ناوچه وانیان بۆ خوا ده خه نه سه رزه وی و سوچه ده بهن).

پاشان شایه تمانم هینا و زۆر گریام له خۆشی نه وه ی که خوا هیدایه تی دام. ماوه یه ک
له لایان مامه وه و فیری ئیسلام بووم و ئنجا له گه لیان ده رچووم بۆ بانگه وازکردن و،
سه ردانی چهنده ها شار و گوندیان کرد، زۆر دلخۆش بووم له گه لیاندا و فیری نوویژ و
رۆژوو شه و نوویژ و دوعا و راستگویی و نه مانه ت بووم، تیگه یستم که موسلمانان
ئومه تیکن و خوا به رپرسیاری کردوون که ئاینه که ی بلاویکه نه وه، فیری بووم چۆن
موسلماننکی بانگخوازیم و به حیکمه ت و به ئارامه وه کاریکه م و خۆم بۆ خوا بره نجیتم!
پاش چهنده مانگیک گه رامه وه شاره که ی خۆم، سه یر ده که م خزم و که س به دوا ما
ده گه رین، هه ر که به جل و به رگی ئیسلامیه وه بینیانم، زۆر ناره حه ت بوون و داوایان
لیکردم به زوویی له گه ل مه جلیسی که نیسه دا دانیشم.

به لئی له کاتی دیاری کراودا کۆبوونه وه م له گه لدا کردن و، زۆر سه رزه نشتیان کردم
که وازم له گاوریتی هیناوه و گوايه هیندییه کان (موسلمانان کان) سه ریان لیشیواندووم.
منیش وتم: که س سه ری لینه شیواندووم و نه یخه له تاندوم. له خه وما نیرراوی خوا
(محمد) رینمایی کردووم بۆ ریی راست و هه قیقه ت، که نه ویش ئاینی ئیسلامه، (وه
نه وه ش ئاینی هیندی نیه وه ک ئیوه ده لین)، جا من بانگتان ده که م بۆ هه ق و بۆ
ئیسلام. زۆر سه رسام بوون!

ئنجا لەرئییەکی ترهوه بۆم هاتن، ویستیان بەپاره و مال و پلە و پایە و کورسی لەخستەم بەرن، وتیان: فاتیکان داوای کردووه شەش مانگ لایان بمینیتەوه و لەسەر تاشەوه هەموو خەرجیەکت پێدەدەن و هەروەها خانوو ئوتومبیلی تازەشت بۆ دەکڕین و! پلەشت بەرز دەکەینەوه لەکە نیسەدا!

منیش وتم: بەخوا واز لەئیسلام ناهێنم ئەگەر پارچە پارچە شەم بکەن. ئنجا کە وتمە ئامۆزگاریان بۆجاری دووهم، لەسایە ی خواوه دوو قەشە موسڵمانبوون. جا کە زانیان سوورم لەسەر ئیسلامەتی هەرچیان پێدابووم لێیان سەندمەوه.

ئەمە چیرۆکی (ئیبراھیم سیلی) بوو، کە لە نووسینگەی خۆم لە (رابطة العالم الاسلامي) لە ئەفریقای خواروو بۆی گێڕامەوه بەئامادەبوونی (عبدالخالق مینتر) ی سکرتێرم و دوو کەسی تریش.

بەتێ لەمالەوه میوانداریم کرد و نۆر خزمەتم کرد، ئیتر خواحافیزی کرد و منیش گەڕامەوه بۆ مەککە، پاش ماوێهێکی تر گەڕامەوه بۆ شاری (کیب تاون) لە خوارووی ئەفریقا، بۆ کاری بانگەواز، کاتیکم زانی (ئیبراھیم سیلی) هات بۆ لامان و ناسیمەوه، وتم: ئەوه چی دەکە ی لێرە؟ وتی: خەریکی بانگەوازم و دەمەوی ئەو خەڵکە رزگاریکەم لەتاریکیەکانەوه بەرەو نووری ئیمان.

ئەوهی سەرنجی راکێشام (ئیبراھیم) جل و بەرگیکی نۆر سادە و کۆنی لەبەردابوو، هەزار کەوتبوو! هەرچی هەبوو لەرئیی خوادا داینابوو، لەگەڵ ئەوه شدا ئەوه نەندە نەفس بەرزبوو داوای هیچی نەکرد. دوا یی نۆر گریام و هەستیکی نۆر سەیرم لادروست بوو، لەدای خۆمدا وتم: ئێمە ومانان یاری بەبانگەواز دەکەین و ئەوانە بەراستی جیهاد دەکەن لەرئیی خوادا.

به لئی برابیان ئیمه تمبه ل و سستین، دنیا دلمانی گرتوو، چه نده های وه ک
ئیراهیم و بانگخوازی ئیسپانی (ئه حمه د سعید) یش خوو خوراکیان بووه به م کاره و
هرچیان هه یه ده یکن به قوربانی، خواجه لیمان خوش بیه و بمانبه خشه !

وه رگپراوه له وتاری (عبدالعزیز احمد سرحان) عه میدی کۆلیژی مامۆستایان له مه که
که به پررسی نووسینگه ی رابیته ی عالمی ئیسلامی بوو له شاری جوهانسبرگ له ولاتی
خواروی ئه فریقیا. له رۆژنامه ی عکاظ/ سالی ۴۱ ژماره (۱۲۰۰) سالی (۲۰۰۰).

(۱۷) کچیکی به ریتانی

شیخ عبدالرحمان ابوذر له کوفاری (النور) ی کوهیتی ژماره (۳۴) له ژیر سه ردیپی
(بسم الله موسلمانان کرد) ده لیت: کاتیک ویستم بچم بۆ له ندهن، هه ر له کوهیت له (بیت
التمویل الکویت) پاره کانم کرد به چه ک که له (بنک الکویت المتحد) له له ندهن
بیگۆر مه وه. کاتیک گه یستمه له ندهن، چه کیکم دا به کچیکی به ریتانی سفور که
فرمانبه ریوو له (بنک الکویت المتحد) دا، ئه ویش سه ریکی بادا و وتی ئه مه لای ئیمه
ناگۆر دیته وه، چونکه ناوی (بیت التمویل الکویت) یم نه بیستوو، منیش پیتم وت:
ئه گه ر ئه رک نیه پرسیاریکه له به رپۆه به ره که تان، ئه ویش چوو پرسیارکی کرد و پاش
که میک گه رایه وه و داوای لیبووردنی لیکردم و وتی: گوايه (بیت التمویل الکویت) ی
تازه کراوه ته وه و په یوه ندی هه یه له گه لماندا و من نه مزانیوه.

پاشان که پاره که ی بۆ گۆریمه وه له سه ر چه که که (بسم الله الرحمن الرحيم)
سه رنجی راکیشا و وتی: ئه مه چیه نوسراوه و بۆچی باشه و بۆچی ته نها له سه ر ئه م
چه که ی (بیت التمویل) ئه م (بسم الله) یه نوسراوه ؟

منیش پیتم وت: ئه گه ر تو جووله که ی، ئه وا بگه رپۆه وه بۆ ئه و نامه یه ی که
سوله یمان ناردی بۆ پادشای (سبأ) و سه ره تاکه ی: (بسم الله الرحمن الرحيم) بوو. وه

له نه نجامدا شازنی (سبأ) موسلمان بوو له سردهستی سوله یماندا بؤ خوای په روه ردگاری جیهان.

نه گه ر گاوری شی نه وا بزانه که عیسا سهلامی خوای لیبی به (بسم الله الرحمن الرحيم) نه خوشی چاک ده کرده وه و مردووی زیندوو ده کرده وه. بشزانه که هر به (بسم الله الرحمن الرحيم) و به ناوی خواوه خوشه ویست (د.خ) په نجهی موباره کی بریزکرد بؤ مانگ و دووگه رت بوو. هر به (بسم الله) و ناوی خوا بوو که موسلمانان له جهنگه کانیاندا سرکه وتن وه. هه موو سووره ته کانی قورئان ته نها په کیکیان نه بی هه مووی به (بسم الله الرحمن الرحيم) ده ست پیده کن و جمهوری عوله ما به نایه تیکی داده نین له سووره ته کان. جا بؤ نه وهش رنگه بلیتی نه م (بسم الله) په په یوه نندی چی په به چه کی پاره وه، ده لیم: نه مه په یوه نندی به بیروباوه پی نیمه وه هیه، بؤ نمونه: خویه نه م پاره یه ی داوه به من و ده بیته له دلوه به ترسم له وهی که به فیرووی بده م و خوا له خوم بره نجیتم.

له کۆتایشدا بزانه که به (بسم الله) زه وی رام بووه و شاخه کان له نگریمان گرتووه و رووبار و ده ریاکانیش رییان گرتوته بهر، وه به (بسم الله) و به نیزانی خوا تو بروستبوویت و گه یشتویته نه مرۆت و له م بانقه دا دامه زراویت، بؤیه ته نها داوا له و بکه یارمه تیت بدات و بیته به هاناته وه. پاش نه م قسانه داوای لیکردم نه گه ر ده گونجی زیاتر باسی نیسلامی بؤ بکه م، له بهر نه وهی منیش مال و منالم له گه لدا بوو وه په له م بوو پیتم وت: ده توانی بچیت بؤ (مه رکه زی نیسلامی له ندهن) و له وی هه رچیت بویت بؤت ده کن.

من پویشتم و نه ویش به چاوی پر له فرمیسه که وه خواحافیزی لیکردین. دوا ی هه فته یه ک گه پامه وه بؤ هه مان بانق بؤ گزیرینه وهی چه ک، کاتیکم زانی نافره تیکی دلپوشراو بانگی کردم (مستر ابو نر) و به گه رمی سلای لیکردم، تومزه دوا ی من چووه

بۆ (مهركهزى ئىسلامى لهندهن) و لهوى دكتور (ابراهيم) سهروكى (مهركهز) ه كه زور خزمهتى كردوه و ئايىنى پيروى ئىسلامى بۆ پوون كردوتهوه و ئهويش موسلمانهتى خوى راگه ياندوه و بهزوترين كات له كوگايهكى جل و بهرگى نه و دهرويه ره جل و بهرگى ئىسلامى كړيوه و خوى داپوشيوه.

ئافره ته كه هيج جوړه ئارايشتىكى نه كردبوو، به پىچه وانهى پىشتره وه كه په رنگ نه مابوو نهيدا له دهم و چاوى! پيش نه وهى من پرسيارى لى بكم نه و دهستپيشخه رى كرد و وتى: خوا هيدايه تى دام به بهر كه تى (بسم الله الرحمن الرحيم) وسويندى بۆ خواردم كه پاش خويندنه وهى چهند په راويكى ئىسلامى له دوو رۇژدا بريارى خوى داوه و رى راستى هلبزاردوه و ئىستا به وپه رى خوشحاليه وه نويز وه كو وهستان و ركوع و سجود دهكات چونكه هيشتا فىرى عه ره بى و قورئان نه بووه.

(نه و رۇژئاوايىانهى كه موسلمان ده بن نه وهنده به رىكوپىكى و به شهوقه وه دىنه سه نه م ئايه، نه گه ر له نيوه روى ره مه زاندا موسلمان بىن، ئىتر نه و پاش نيوه رويه نيته دىنن و به رۇژووده بن، يان نه وه ته نه م كچه به ريتانى به نويزه كانى وهك (حركات) جى به جى دهكات و به كسه ر بى خوڤه له تاندىن خوى داپوشى هه رچهند تاقه وشه يهك له قورئان نازانيت! به راستى نه م سه ر گوزه شتانه واده كن به خوماندا بچينه وه و زياتر شه رم بكه ين له خوا و باشتتر خزمه تى ئىسلام بكه ين).

(۱۸) دكتور على سليمان بنوا

دكتور على سلمان بنوا له بارهى خويه وه ده لىت: من پزىشكىكى فه ره نسيم و له خيزانىكى گاورى كاسولىكيدا چاوم به دنيا هه له يناوه و، له بهر نه وهى خه ريكى پزىشكى بووم، زياتر گرنگيم نه دا به بوارى زانستى و گويم نه نه دا به لايه نى روى.

من بپروام به خواجه کی تاك و تهنها هه بوو پیش نه وهش که موسلمان بيم که نه وهش به شی به کمی شایه تمانه (اشهد ان لا اله الا الله.) که قورئانیش له سوورده تی (الاخلاص) دا جهخت ده کاته سه ری ﴿ قل هو الله احد، الله الصمد، لم یلد ولم یولد، ولم یکن له کفوا احد ﴾.

نیمان بوونم به غه یب وای لی کردم بپروا به نیسلام به ینم، هه چهند، هوی تریش هه بوون هانیان دام بۆ هاتن به ره و نیسلام، له وانه بپروانه بوونم به داوای که نیسه که گرایه توانای لیخوش بوونی گونا میان هه یه وله خواوه وهریان گرتووه، هه روه ها مه سه له ی (العشاء الربانی) و (الخبز المقدس) نه مانه به عه قلم دا نه ده چوون.

له لای نیمه گرنگی نه ده درا به پاک و تمیزی لاشه پیش نویژ، نه مهش به لای منه وه نابیت بکریت له هه قی خوادا، چونکه هه روه ک خواوه ند رۆحی بۆ دروستکردوین، لاشه شی بۆ دروستکردوین و پتویسته گرنگی پی بدریت.

هه روه ها تیبینی نه وهم ده کرد له لای نیمه بی ده نگیه که هه یه به رامبه ر غه ریزه کانی مرۆف، که چی له نیسلامدا زۆر گرنگی دراوه به باسی سرووشتی ئاده می و حسابی بۆ کراوه.

زیاتر له هه موو نه وانهش قورئان کاری تی کردم و هۆکاری بنه په تی به له موسلمان بوونم دا، پیش نه وهی موسلمان بيم که وتمه لی کۆلینه وهی و، من زۆر خۆم به قه رزاری به پیز (مالک بن نبی) ده زانم که په راوی (الظاهره القرانیة) ی داناوه، قه ناعه تی ته واوی پتیکردم که قورئان سرووشه و خوا ناردوو یه تیه خواره وه.

جا نه و نایه تانه ی که باسی لایه نی زانستی ده که ن له زیاتر له چوارده سه ده له مه و به ره وه و تازه زانستی سه رده م ده یان سه لمینن، وایان لی کردم که بپروا به به شی دووه می شایه تمان بینم (واشهد ان محمدا رسول الله).

ثابه و جزره له رۆژی ۲۰ ی فبرایری سالی ۱۹۵۳ دا موسلمان بوونی خۆم له مزگهوتی پاریس راگه یاند و ناوم له سجلی موسلماناندا تۆمارکرا به (علی سلمان) .

من خۆم به بهخته وهر ده زانم به م عه قیده و بیروباوه په مه وه، وه جارێکی تر رایدیه گه یه نم (اشهد ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله) . په راوی (لماذا اسلمنا، دانراوی عبدالحمید بن عبد الرحمان السحبیانی) .

(۱۹) تود ئه سگاو

ناشکرایه بانگخوازن هه میسه هه وێی داهینانی نوێیانه بۆ گه یاندنی بانگی خوایی، بانگخواریک پیری کرده وه که له به ندیخانه کانی ئه مریکا دا جی ده ستیک به جیبه یێلی و کارێک بکات بۆ خوا. بۆیه له به ندیخانه کانی کالیفورنیا وه ده ستی پیکردو به ره مه مه که ی بیینی، که چهنده های نه فام ونه زان و دوورله هه ق و راستی روویان کرده دوا په یامی خوایی و سه رتاپا ژیانیان گۆردرا به ره و خێر و چاکه .

له سالی (۱۹۹۲) ش دا یه کێک له بانگخوازن ده چێته به ندیخانه یه کی (لوس انجلوس) ه وه، بۆ پیشک شه ش کردنی هه ندیک ئامۆژگاری خێر و دابه شکردنی چهنده په راوێکی ئیسلامی، یه کێک له وه به ند کراوانه ی کتیبیان وه رگرت، لایکی ته مه ن (۳۲) سال بوو که چهنده ها برینی قول به له شیه وه بوو، که س بپراوی نه ده کرد هیچ سوود له و کتیبانه بیینی. چونکه ئه م براده ره ناوبانگی ده رکردبوو به ترسناکترین و تاوانبارترین که س له گه په کی ره ش پێسته کانی لوس ئه نجلوس دا.

ناشکرایه هه ر که سه و به شیک خێری تێدایه، گرنگ ئه وه یه هه رچه ند که میسه بیت کاری له سه ر بکریت و رێنمایی بکریت چونکه هیچ شتیک بۆ خوا ئه سته م (مستحیل) نیه (ئه سگاو) کاتیک په راوی (ان هذا الدين عالمي) خوێنده وه رۆزکاری تیکرد و بپراییدا واز له تاوان و خراپه کاری به یینی و لاپه په یه کی نوێ له ژیانیدا هه لبداته وه و موسلمان

ببیت. بۆیه هر ئه وه ندهی به ربوو له به ندیخانه، یه کسه ر چوو بۆ مزگه وت بۆ لای ئه و بانگخوازه ی که په پاره که ی دابوو به و له سه ر ده ستیا موسلمان بوو. له و رۆژه ناوی خۆی گۆپی له (تود ئه سکاو) ه وه بۆ (ناجی علی) .

ئنجا بۆ ئه وه ی کارێک بکات بۆ خوا و به نده کانی خوا، وه بۆ ئه وه ی هه ق بکاته وه بۆ ئه و خه لکه ی که تا دوینی بوو زه لاله تیان بوو به ده ستیه وه، بپاریدا به پێچه وانیه رابردوه وه، خزمه تی خه لگی داموو هه ژار بکات و یارمه تیان بدات بۆ ئه مه ش کۆمه له ی (هوب) ی خێرخوازی دامه زاند و که وته کاری خێرخوازی له گه رپه که کاندای هه روه ها له به ندیخانه کانی خوارووی ویلایه تی کالیفورنیادا. له م کاره شدا ئافره تیکی بانگخواز هاوکاری کرد که ناوی (مونیره که ریم) بوو.

کارکردن له و کۆمه له یه دا خێرابوو وه ک خێرای موسلمان بوونی (ناجی علی) ، هر زوو داوای له هه موو مه رکه ز و مزگه وته کان کرد که چیان په راوی ئیسلامی لایه کۆی بکه نه وه و دابه شی بکه ن به سه ر به ندیخانه کاندای، وێرپای ئه م کاره ده ستی کرد به هاوکاری کۆکردنه وه بۆ نان ان به و ده ربه ده ر و ئاوارانه ی شه و له سه ر شه قامه کان رۆژده که نه وه، که ئه وه ش کێشه یه کی کۆمه لایه تی گه وره یه له ئه مه ریکا دا.

هه روه ها جل و به رگیش بۆ هه ژاران دابین ده که ن و هاوکاریان ده که ن که بتوانن کارێک بۆخۆیان بدۆزنه وه و بزۆی خۆیانی پێ به ده ست به یین.

به م کاره پێرۆزانه به ده یه ها که س له سه رده ستیا موسلمان بوون، چونکه کاره که ی جیی ریز و پیزانینی خه لکی به به گشتی و له سه روو هه مووشیا نه وه سه رکرده ی موسلمانه ره ش پێسته کانی ولایه تی کالیفورنیا که زۆر دلشاده به و هه وله به سوود و پر خێرانه .

یه کێکی تر له چالاکیه گرنگه کانی ئه و کۆمه له یه هۆشیار کردنه وه ی موسلمانانه له مه ترسی (نایدن) و، داوایان کرد له هه موو مزگه وت و مه رکه زه کان که به هیه چ جۆرێک

پداوو نافرته له یهك ماره نه كهن هه تاوه كو هه موو پشكنینئكی پزیشکی پتویست
نه نجام ده ده ن.

به لئى ئه و ئیسلامه ی كه له پیش زیاتر له چوارده سه ده وه له خو شه ویستمان (محمد)
ه وه ده سته پئكرد، نه مرؤ زیاتر له سئ سه ده هه زار كه سى به ندرکراوی به ندیخانه كانی
نه مریکای هیناوه به ره و ئیمان و سه رفرازی دنیا و ئاخیرهت، ژماره یه کی باشیشیان
بوون به بانگخواز و به سه رو ماله وه تیده كوئن بؤ ئیسلام، نه مه بیجگه له وه ی ئیستا
نزیکه ی سیانزه هه زار سه ربازی نه مریکه هیه كه موسلمان بوون. ل ۱۶۱ (المعجزة
المتجددة) .

هه زاران ره حمهت له عومهری كورپی خه تتاب كه فه رموویه تی (قولفه كانی خیمه ی
ئیمانی كه سئك یه ك به دوای یه كدا ده بچرئین، نه گه ر له ئیسلام دا پئ بگات و نه زانی
نه فامی چیه) .

سه بری لای خو مان بكه له بهر ئه وه ی زور كه س له ناوما ئئكی ساده ی موسلمان
ودایك و باو كئكی موسلمان دا هاتونه ته دنیا وه، ساردوو سپن و خاوو خلیچكن ومه گه ر
به پال بپون به رئى خیردا، چونكه قه درى ئیسلام نازانن و شاره زاییان نیه له جاهیلیهت،
به پیچه وانه شه وه ئه وانه ی به ئاگرى نه فامی داخ بوون و سه رده مانئك تیا ژیاوون و
شاره زان، ده بینین چه نده ئیمانیا ن پته وه و چه نده گه رم و گوپن له ئیسلامه تی و
هه ول و كوئشش و دروستكردنی كو مه له ی خیرخوازیدا، سا به لكو كه س وه كو
رابرودوویان گیره وه نه بئ و بشتوانن كه سئ زیاتر رزگار بكن و خوا له خو یان رازی
بكن.

له ولاتانی كه نداویش هه مان سیاسهت په پره وده كرئت له رئینمایى كردنی به ندرکراواندا
به ره و رئى خیر و خوئشى دنیا و ئاخیرهت و، ئه وانه ی كه ما وه یه ك له حوكمه كه یان ته واو

دهكەن، ئەگەر قورئان لە بەربەكەن و بەرەو چاکی بېرۆن لە ماوہی بەندکردنە کەیان بۆ
كەم دەكەنەوہ .

لاويك ھەرەك (ناجی علی) ھكەى ئەمريكا، ناوچەكەیان گىرى خواردبوو
بە دەستىەوہ، لە سەر خراپە و تاوان بەندكرا، لە بەندیخانە لە گەل ھاوہ لانیدا ھەر بۆ
گالته كەوتە قورئان خویندن، وردە وردە قورئان كاری تىكرد و سەرەنجام خوا دلای
ھىدايەت دا و ھەموو قورئانی لە بەرکرد و بەریاندا، بە مەش بووہ ماىەى خىر و
بەرەكەت بۆ ناوچەكەى بە پىچەوانەى رابردوویەوہ ! ل ۱۶۰ المعجزة المتجددة.

(۲۰) بیتا ماھىروماتى و دوویابانى

(بیتا ماھىر و ماتى) پزىشكە لە خەستەخانەى گەرەى (تۆكیۆ) ، بە یانىیەك بە لای
مژگەوتى گەرەى (تۆكیۆ) دا دەروات، دیمەنى وەستانى موسلمانان بەرپز لە پشت
ئىمامەوہ و سەدای وشەى (ئامین) ی نوێژ خوینان سەرنجى رادەكێشن و برپار دەدات
پرسىار لە موسلمانێك بکات و لە ئىسلام تىبگات.

ئەم دیمەنە كار لە دوو كەسى تریش دەكەن، كە ئەوانیش (شىر ماھو ماكى)
مامۆستای قوتابخانەى تەكنىكى پىشەسازى و (ھىروماھى تانك) ھ كە بەرپۆە بەرى
كۆمپانىیاكەى پىشەسازىیە لە یابان. ئەمانیش برپار دەدەن ھەول بەن بۆ فێر بوونى
ئىسلام. سەرەنجام ھەرسىكیان دىراسەى قورئانیان كرد و دل و دەروونیان رووناك
بووہوہ بەنورى ئىمان و رۆژێك چوون لە سەردەستى مامۆستای مژگەوتى گەرەى
(تۆكیۆ) دا موسلمان بوون. لەخۆشى ئىمان و ئىسلامەتى فرمىسكى شادى ھۆن ھۆن
بەچاوانیاندا ھاتە خوارى.

دكتور بیتا ئافرەتێكى موسلمانى ھىتا و دوو كىژۆلەى بۆ ئىسلام بەرھەمھانى
كەناوى نان (فاطمە وعائشە) .

(شیروماهوکی) ماموستایش ئافره تیکی موسلماننی خواست و پاش چند سالیك کوریک و کچیکیان بوو، یه که میانی ناونا (عبدالله) و دووه میانی ناونا (خدیجه) .

(هیروماهی) به ریژه به ریش به ته مایه ئافره تیکی موسلمان بخوازی.

له به شی یه که مدا باسی شیخ علی گرگاویمان کرد که له میسره وه به پاره ی خوی گه یشته یابان بۆ گه یاندنی بانگی خوا، پاش ده یه ها سال له وه وه له پیروژ و پرفه ر و به ره که ته، نه وه تا ورده ورده یابانیه کان رووده که نه ئایینی پیروزی نیسلام و، نه گه ر ره فتاری ناجۆر و ناپه سه ندی هه ندی به ناو موسلماننی ناحالی نه بوایه، ئیستا نیسلام دوو نه وه نده شوین که وتووی ده بوو.

یابانییه که ی موسلمان به داخ و خه فه تیکی زۆره وه ده لیت (موسلمانینه ئیوه سته م له خۆتان ده که ن و سته م له ئیمه ش ده که ن به وه ی که نیسلامی راستمان پیناگه یه نن هه روه ک چۆن خوا ناردویه تیه خواره وه و. له به ر نه وه ی به چاکی په پره وی نیسلام ناکه ن، فرسه تتان داوه به جووله که و گاور که زیاتر ئاینه که تان بشیوینن و خه لکی بتورینن له نیسلام.

ئیوه سته م ده که ن له و گه لانه ی شاره زای ئایین نین و ده چن ئیمبراتور و خۆرو دارویه رد ده په رستن له جیاتی خوی مه زن. ئیوه چۆن پروتان دی بچنه وه به رده می خوی په روه ردگار، ئیمه شکاتان لای خوا لیده که یین، نه ی نه وانیه که قورئان به زمانتان هاتۆته خواره وه وتی ده گه ن.

چا که من باش له نیسلام شاره زابووم و موسلمانانم ناسی و زانیم که حکومه ته کانیا ن که مته رخه من له هه قی نه م راستیا نه دا، سوپاسی خوام کرد که له هه ق تیگه ی شتم هه روه ک قورئان ده فه رموی: ﴿ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ (۹۳) النمل، وه من دلنیام که نه گه ر موسلمانان خویان چا که نه که ن خوی گه وره کۆمه لیک تر ده هینیت که په یامه که ی بگه یه نن ﴿ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

ثُمَّ لَا يَكُونُوا أُمَّتًا لَكُمْ (۲۸) ﴿ محمد به راستی ئیسلام بلاوده بیته وه و زیاتریش
سه رده که ویت نک له یابان به لکو له هه موو جیهاندا له بره و دایه ﴿ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا (۱۴۱) ﴾ النساء

شایانی باسه تنها (مه رکه زی ئیسلامی له یابان) له سالی ۱۴۱۸ کۆچیدا ناوی هه شتا
که سی تۆمارکرد که موسلمان بوون و، رۆژنامه ی (یابان تایمز) له ریی ئینته رنیتته وه
وتاریکی بلاوکرده وه له ژیر سه رده پی (دیارده ی موسلمان بوونی ئافره تان له یابان)
که تیایدا باسی له موسلمان بوونی ژماره یه کی زۆرکردوه له ئافره تانی یابان.

هه روه ها له سالی ۱۹۹۲دا له زانکۆیه کی گه وده ی شاری (میباشی) یابان کۆرپکی
گه وره گیرا بۆ باسی (ئافره ت له ئیسلام) دا و کاریگه ری کۆپه که ش وای کرد که هه ر
له ویدا ئافره تیکی یابانی موسلمان بوونی خۆی رابگه یه نی! دیاره به ده یه های تریش
کاریگه ری بووه له سه ریان و ره نگه له داهاتوودا ریی راست بگرته به ر. ل ۱۵۱-۱۵۳
(المعجزة المتجددة) .

سه رۆکی (رابطة المسلمين اليابانيين) له کۆنفرانسیکی رابیتته ی عالی می ئیسلامیدا
له مه ککه رایگه یاند (۲۲) هه زار یابانی موسلمان بوون له دووسالدا وه یه کی له وانه ی
موسلمانبوون سی مه لهای شه وی هه بووه و پاره ی باشی لیده ست که وتوووه، وازی
له هه موو نه و کاره ناره وایانه هیناوه وجیگاکانی کۆپیون بۆ شوینی خواناسی و
بانگه وازکردن. (لماذا أسلم هؤلاء الاجانب / محمد عثمان عثمان / ل ۱۷۲) (المعجزة
المتجددة) .

(۲۱) جه نرال ئه ناتولی

جه نرال (ئه ناتولی ئه ندر بوفتش) له سوپای رووسیدا کاری ده کرد و یه کی بوو له
گه وره ملحیده کان و به شیرری کۆمۆنیستی گۆشکرابوو، رقی دنیای له موسلمانان بوو،
له جهنگی ئه فغانستاندا به شداری کرد و ژماره یه کی زۆری له موسلمانان شه هیدکرد،

به تاييهت له به ره ی جهنگی (جهلال ئاباد) که دوو سال تیا مایه وه. له پر گۆپدرا و
 موسلمان بوو، وازی له پله و پایه و هه موو (مغریات) ێک هینا و بوو به بانگیژی مزگه وتی
 شاری (المعطاءة). به لام نه مه چون بوویدا؟

رۆژنامه ی (المسلمون) چاوپیکه وتنی له گه لدا کرد. رۆژنامه نووسه که واتی ورمابوو،
 له کاتی گفتوگۆکه دا فرمیسکی په شیمانی له رابردوو، ده هاتنه خواره وه له چاوی
 جه نرالئیکی خوین ریژی دلپه قسی سوپای رووسی! (سبحان الله ئیمان چون مرۆف
 ده گۆریت). نه و رۆژنامه نووسه ده لئیت:

به یانیه کیان مه وعیدم هه بوو له گه ل جه نرال (نه ناتولی) که موسلمان بوو بوو
 وه ناوی خۆی کردبوو به (علی)، موسلمان بوونی شتیکی سهیر و سه مه ره بوو بو
 موسلمانانی (قازاخستان)، چون جه نرالئیک واز له وه هه موو ده سته که وته دنیا ییه دینی
 له سوپای رووسیدا و ده بیت به بانگیژی مزگه وتیک.

کاتی نوێژ هات، کاتی کمان زانی به ده نگیکی خوش (نه ناتولی) بانگی دا و
 نه ویراده ره ی له گه لمدا بوو (رضی مراد) که خۆبه خشه و له ده زگای فریا که وتنی
 ئیسلامی جیهانیدا کار ده کات خۆی پینه گهرا و دهستی کرد به گریان و زوو به کامیترای
 فیدیۆکه ی وینه ی گرت بو یادگار!

پاش نوێژ له مزگه وت له گه لی دانیشتین و نوێژ خوینانی تریش به ده ورمانا دانیشتن،
 (جه نرال نه ناتولی) ساده و خاکی بوو، ئیمانئیکی پته وو دامه زراوی هه بوو، ده توت نه وه
 چه نده ها ساله موسلمانه، که له راستیشدا چه ند هه فته یه ک بوو موسلمان بوو بوو!

وتمان ئیمه له ولاتی (سعودیه) وه هاتووین، زۆر به خیره اتنی کردین و وتی: هه موو
 ئاواتم نه وه یه زیاره تی که عبه ی مائی خوابکه م و، ده ستم بگرم به دامینتی که عبه وه
 سابه لکو خوالیم خوش ببی و زۆر گریا و ئیمه شی هه موو خسته گریان!

وتم: سبحان الله نه مه نهو جه نړاله په که له گه ل مواهیدانی نه فغاندا دووسال
جه نگاوه و چنده های ل شهید کردون!

شیخ محمد حسین جیگری سه رۆکی به پړوه به رایه تی نایینی قازاخستان،
پرسیاره کانی بۆ وه رگیږا و، نه ویش له وه لأمدا به دهم گریانه وه وتی: من دهه ژیم
هرکه نه فغانستان بیرده که ویتته وه، به لأم نهو نه زمونه تاله بردمی به ره و نیسلام،
لیتان ناشارمه وه من رقی زۆرم له نیسلام بوو، وه یه کی بووم له مولحیده گوره کان و
لینینیه تاقه ریبارم بوو، پاش دووسالی به ره ی (جه لال نآباد) ریپره وی ژیانم گۆردرا
و، بووم به که سیکي تری جیاواز له وه ی که پیشتر ده یان ناسیم!

من پووسیم، هرچند له باکوی (ازبیکان) له دایک بووم و قونای خویندنی پیش
زانکۆشم هر له وی ته واو کردوه، من مولحد بووم تا سه ر نیسقان و زۆر توندپه و بووم
به رامبه ر نهو موسلمانانیه که له خویندندا له گه لآما بوون و گالتهم نه کرد به وه ی باسی
نایین و غه بیبایتی بگردایه (هرچند دایک و باوکم مه سیحیش بوون) ، ده موت: باشه
چون مروفه پروا بینی به شتی که نیه و چون ناده میزاد ده بییت به گل و دواپی زیندوو
ده بیته وه تا خوا لئی بپرسیته وه و بیخاته به هه شت، یان دۆزه خه وه!؟

من به دوا ی راستیدا نه ده گه رام، چونکه تۆزقالتیک گومانم له راستی بیروپاکه م نه بوو،
کاتیکیش چووم بۆ به ره ی جهنگی نه فغانی، نامانجی من و هاوه لآنم نه هیشتنی به رگری
نه فغان بوو، فرسه ت بوو بۆم که رقی خۆم به موسلمانان بریزم و! به لای منه وه
موسلمانان به گشتی و نه فغانیه کان به تایبه ت دواکه وتوو نه زانبوون! له راستیشدا
نه وه نده له نایین تیگه یشتبووین چونکه نیمه هفتا سال له ژیر چه پۆکی پۆلایینی
شیوعیه تدا بووین.

جه نرال نه ناتولی حه زی نه ده کرد رابردووی بکه ویتته وه یاد و باسی بکات، به لأم له بهر
نیمه ناچار بوو به دهم خه م و خه فه ت و گریانه وه به رده وام بییت له سه رباسی رۆزانی

ژیانی و وتی: من داوام له‌سه‌ریازه‌کانم ده‌کرد که زۆر دل‌په‌قانه له‌گه‌ل موسلماناندا بچولینه‌وه و زۆر خراپ مامه‌له‌ی دیله‌کانیان بکه‌ن. ئیمه هه‌موو جووره چه‌کێکی خۆمانمان له‌گه‌لدا تاقیکردنه‌وه له‌کاتی‌کدا ئه‌وان هیچی وایان نه‌بوو پێی بجه‌نگن، من ده‌موت ئه‌وانه (شیتن) ! ئه‌وان له‌مردن نه‌ئه‌ترسان و به‌ی سێلکردنه‌وه ده‌هاتن بۆمان و گوئیان نه‌ئه‌دایه ئه‌وه هه‌موو ناگری توپ و ته‌یاره‌یه‌ی ده‌مانباران به‌سه‌ریاندا، بۆیه سه‌ریازانی ئیمه خۆیان نه‌ده‌گرت له‌به‌رده‌میانا و هه‌لده‌هاتن!

زۆرجار بیرم ئه‌کرده‌وه، باشه ئه‌وانه چۆن سه‌رده‌که‌ون به‌سه‌رمانا، له‌کاتی‌کدا ئیمه له‌هه‌موو شتی‌کدا له‌وان له‌پێشترین، ده‌موت: دیاره هێزێکی گه‌وره وا له‌ پشتیان و هاوکاریان ده‌کات، ئالێره‌وه: گومانم بۆ دروست بوو، وه بووه سه‌ره‌تای گه‌رانم به‌دوای هه‌ق و راستیدا، داوام کرد له‌سه‌ریازه‌کانم که ئه‌و دیلانه به‌یئنه به‌رده‌م که رووسی ده‌زانن، بۆ زانیاریشتان زۆریان رووسیان ده‌زانن و خۆیان فێرکردبوو، چونکه له‌گه‌ل جه‌نگه‌که‌دا که بواریان بۆ بره‌خسایه سه‌ریازه‌کانی ئیمه‌یان بانگ ده‌کرد بۆ ئیسلام!

هه‌ندیکیان که ده‌هاتنه لام باسی ئیمان و ئیسلامیان ده‌کرد و منیش چاک گویم بۆ ده‌گرتن، دوایی که به‌ته‌نها ده‌بووم بیرم ده‌کرده‌وه، قسه‌کانیان خه‌ویان له‌چاوم توواندبوو. تا فه‌رمان ده‌رچوو که بگه‌رێینه دواوه، منیش گه‌رامه‌وه (باکو) و گه‌رام به‌دوای بانگخوازیکی موسلمان دا بۆ ئه‌وه‌ی پرسیاوی لێیکه‌م و وه‌لامی پرسیاوه‌کانم ده‌ست بکه‌وی. سه‌ره‌نجام ریم که‌وته لای ئه‌م (شیخ محمد حسین) ه، و، یه‌کسه‌ر تیگه‌یشت که من له‌قوناغی گوماندا ده‌ژیم و، به‌سنگێکی فراوانه‌وه وه‌لامی هه‌موو پرسیاوه‌کانی دامه‌وه و چه‌نده‌ها په‌راویشی دامی که سوودی زۆرم لێوه‌رگرتن.

به‌یانیه‌کیان که هه‌ستم له‌خه‌و، هه‌ستم کرد گه‌یشتومه ئه‌و یه‌قینه‌ی که به‌دوایدا ده‌گه‌رام، ئه‌و یه‌قینه‌ی که سه‌له‌های سالی ته‌مه‌نم لێم ون بوویوو!

ئەوھى پېي گەيشتم لەھەق و راستى بەھاوھ لائىم وت: ئەوانىش ئامۆزگارىيان كردم كە وازبھېتىم و كارى وانەكەم، بەلام من گويم بۆ نەگرتن و بېرىارمدا لەم دنيايەدا لەخوا نەبى لەكەسى تر نەترسم.

ئنجاي بەخىرايى چووم بۆ لاي (شىخ محمد حسين) وپيم راگەياند كە ئەمەوى مۇسلمان بېم، ئەو لەخوشيا بە دەنگى بەرز (الله اكبر) ى وت و نامادەبوانىش لەخوشيا گريان!

مۇسلمان بووم و بۆ يەكەمجار لەژيانما ھەستم بەدنيايى و ئاسايش و قىمەتى ژيان كردو، تىگەيشتم ماناي ئەوھى كە خوا دەتبىنى، ھەرچەند تۆ ئەوئيش نەبىنى. لەسەرەتاوھ واقيان وپمابوو لەمۇسلمان بووم و چون بۆ مزگەوت و بانگدانم رۆژى پېنج جار. ژنەكەم وتى: چون تۆ دەست لەو ھەموو پلەوپايە و دەسەلاتە ھەلدەگريت و روودەكەيتە مزگەوت؟! ناھەقى نەبوو چونكە ئەوئيش لە گوماندا دەژيا. من بېرىارمدا كە بانگخووزىكى لەسەر خۆ و نەرم و نىيان بىم لەگەلئان و زۆر پارامەوھ لەخوا كە ھىدايەتئيان بدات، سوپاس بۆ خوا زۆرى نەخايند ھاوسەرەكەم و كۆپرەكەم و كچەكەم ھەموويان مۇسلمان بوون. (ل ۲۸۲ المعجزة المتجددة) .

شايانى باسە لەسالى ۱۹۹۲ دا لەشارى (المعطاءة) دەستكرا بەدروستكردنى مزگەوتىك لەسەر پارچە زەوىيەك كە پووبەرەكەى ھەوت ھەزار مەتر دووجا بوو، پاش (۵) سال تەواو بوو، بەرزى منارەكەى چل وپېنج مەترە و لەگەل مزگەوتەكەدا بىناي كۆليزى دىراساتى ئىسلامى و ھۆلى و تاردان و شوپىنى نوپىزى ئافرەتانى ھەيەكە. ئەمەش بەلگەى ھەئسانەوھى مۇسلمانانى (قازاخستان) ە پاش ھەفتا سال لە ستمى شىوعىت، ستمەيك كە كەسيان بېرى جەژنى قورىان و رەمەزانيان نەمابوو، وھ تەنھا خەلكى سەرى سالى زايىنىيان بەجەژن دەزانى و ناھەنگيان تيا دەگېرا.

به لئی له سالی ۱۹۹۰ هوه تا سالی ۱۹۹۵ ژماره ی مزگه و ته کانی (قازاخستان) له
(۶۷) هوه بوو به پینج هزار مزگه وت!!

ئهمه بیجگه له نووسینی ته فسیری قورئان به زمانی قازانی و ده رکردنی به کم
گوفاری ئیسلامی له و ناوچه یه دا. ل ۳۴۰ هه مان سه رچاوه.

به لئی رووسیای روسیا هه رچی خراب بوو کردی به رامبه ر ئه فغانی هه ژار و کم
ده ست، راسته سه ره نجام شکان، به لام وه ک سه رکرده یه کی ئه فغانی ده لئی: (ئه گه ر
ئیمه سه د سال شه ریان له گه ل بکه ی ن ناتوانین به شیکی زورکم له هه قی خو مانیان
لی بکه ی نه وه، بویه ئه یانده ی نه ده ست خوا و هه واله به وخوایه بن که هه رگیز خه وو
خه وه نوچکه دایناگری و له دروستکراوه کانی غافل نابی).

جا خوای گه وره هه رزوو تو له ی لی سه ندن، ئه وه روودای ته قینه وه ی (مفاعل نووی
چرنوبل) که له چه ند چرکه یه کدا نزیکه ی سه د و بیست هه زار که سی لی کوشتن و
زیانیشی به رده وامه و ده لئین: ئه و ناوچانه ی که کاریگه ری ته قینه وه ئه تومی به که ی
گه یشتویه تی تا چل سالی تر ده نکی گه نمی لی سه وز نابیت!

هه روه ها له و کاته ی که گه وره سه کرده و سوپای رووسیا ئه هه نگیان ده گپرا
به بۆنه ی کشانه وه یان له ئه فغانستان، تووشی بوومه له رزه یه ک بوون، له ماوه یه کی
کورتدا نزیکه ی سه د هه زار که سی لی کوشتن، (الله اکبر) به راستی ﴿ان ربك
لبالمرصاد﴾ الفجر: ۱۴ ﴿ولاتحسبن الله غافلاً عما يعمل الظالمون﴾ ابراهیم: ۴۲ خوای
گه وره ئه فغانی سه تملیکراوی سه رخست به سه ر سه تمه کاراندا، به لام به داخه وه
نه یانته وانی سه رکه و ته که بیاریزن، به هوی ته فره قه و عه قلیه تی عه شایه ریا نه وه له لایه ک
و به هوی پیلانی دوژمنانی ده ره وه له لایه کی تره وه، دیاره دوژمنانی ئیسلام
نه یانته یشت ئه وه ول و خه باته بیته به ر به چاکی و هه رزوو له باریان برد، که هیوا وایه
ئه گه ر ئه م نه وه یه یان هیچی وای پینه کری، نه وه ی داها توویان سوود له هه له کانی

ئەزمونى رابدوويان وەرگىن و ولاتەكەيان بەرەو خىر و خۆشى و ئارامى بېن.ل ۲۸۴
 ھەمان سەرچاۋە .

(۲۲) پزىشكىكى ئەلمانى

(احمد عبدالرحمن الصويان) دەلىت: لەسەردانىكدا بۇ بىنكەى ئىسلامى لەئەلمانىا
 ئافرەتتىكى ئەلمانى داپۇشراوم بىنى، سوپاسى خوام كرد كه موسلمان بووه و، لەگەل
 مېردەكەيدا كەوتەمە گەفت و گۆ لەبارەى چىرۆكى موسلمان بوونى ھاوسەرەكەپەوہ و،
 بەرىزى وتى: ھاوسەرەكەم ئەلمانىپە و پزىشكى پسپۆرە لەنەخۆشپەكانى ژنان و منال
 بوونداو، لىكۆلېنەوہى نۆزى ھەپە لەسەر ئەو نەخۆشپە زاپەندىانەى كە تووشى
 ئافرەتان دەبېت..

نۆر لەو نەخۆشانەى كە دەھاتنە لای حالەتەكانىانى تۆماردەكردن و بۇ چاكتركردنى
 لىكۆلېنەوہەكەى پزىشكىكى ھاوړى پىنى وت كە بچېت بۇ ولاتىكى تر و لەوئىش چاوى
 بەكۆمەلېك نەخۆشى تر بگەوئت، ئەمىش چوو بۇ (نەروىچ) و سى مانگ لەوئى ماپەوہ،
 سەبىرى كرد جىاوازىپەكى ئەوتۆى نپە لەگەل (ئەلمانىا) دا، بۆپە بېرارىدا بۇ سالىك
 لەولاتى (سعودىە) كارىكات، كاتىك ھات بۇ كاركردن لەم ولاتە، لەدلەوہ بەسوك
 تەماشای ئافرەتانى داپۇشراوى دەكرد و، دەيووت چۆن دەبېت ئاوا لەخۆيان بگەن و
 ئازادىان نەبېت. لەم ولاتەدا ناچاربوو ھەك جارەن جەل و بەرگى تەسكو كورت
 لەبەرنەكات و تۆزى لەھەواو ئارەزوى خۆ دەرخستنى كەم بگاتەوہ لەبەر
 دەستكەوتنى زانىارى چاك بۇ تەواوكردنى باسەكەى!

چوار مانگ لەعبادەدا ئىشى كرد و ژمارەپەكى نۆر ئافرەتى سعودى ھاتنە
 بەردەستى، بەلام سەبىر لەوہدا بوو نەخۆشى زاپەندى ئەوہندە تيا نەبوو كە شاپانى
 باس بېت!

پاش ئەو هەولە زۆرە و دەست نەكەوتنی هیچ ئەنجامێك زۆر توورە بوو، یەكێك لە سستەرەكانی بەردەستی پرسیاری هۆی توورە بوونەكەى لێكرد و، ئەویش وتی: من هاتمە ئەم ولاتە بۆ لێكۆڵینەووە لەسەر نەخۆشیە زایەندیەكانی ژنان و، ئەوا سالتێكە هیچ دەست نەكەوتوو، سستەرەكەش وتی: ئەوەی كە دەبینی نەخۆشی زایەندی لای ئێمە وەكو لای ئێوە نیه هۆكەى دەگەرێتەووە بۆ پەوشت و خووی ئیسلامی و نەبوونی تێكەلایى بێمانای پیاوان و ئافرەتان، كە ئەو هەش ئەگەر پێتەووە بۆ پاراستنى عەورات كە فەرمانى قورئانە و دەفەرموى ﴿والحافظین فروجهم والحافظات﴾ الاحزاب ۳۵

ئەم ئایەتە هەست و هۆشى هەژاند و راستییەكى خستە بەردەم كە لێى بێئاگابوو، ئەمەش بوو سەرەتایەك و خالى وەرچەر خان و تیگە یشتن لە ئیسلامی راستەقینە و، كەوتە لێكۆڵینەووەى قورئان و سوننەت و سەرەنجام موسلمان بوو، وەزانی كە خۆداپۆشینیش فەرمانى خۆای گەرەبە، بۆیە خۆی داپۆشى.

بەراستی رەوشت و خووی بەرز و داوین پاکی گەرەترین هۆكارن بۆ پارێزگاری كردن و شیرازە نەبچرانی كۆمەلگا و، تەنها رینگەش بۆ گە یشتن پێى دەست گرتنە بە بەرنامەى خواو، وە ئەو رۆژەش كۆمەلگاكانى ئێمە نەگبە تیان بوو، كە خوو رەوشت و داوین پاکی هەرەسى هینا و ئافرەتان بوون بە بووكە شووشە و یاری بە دەست چاوپیس و دل پيسانەووە!

ئەوەى كە ئێمە زۆر لێى دەترسین ئەو بە كۆمەلگای موسلمانانیش بەرەو ئەو چارەنووسەى رۆژئاوا بچى بە هۆى هەول كۆشى ئارەزووپەرستانەو، كە حەز دەكەن فاحیشتە و بەد رەوشتى لەناو موسلماناندا بلاوبكەنەو، قورئان دەفەرموى ﴿ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشۃ فی الذین امنوا لهم عذاب الاخرة﴾ النور: ۱۹

واته: به راستی نهوانه‌ی که حه زده‌کن فاحیشه بلاوبکه نه‌وه له‌ناو موسلماناندا، سزای به‌سوئ‌تیاڻ بۆ هه‌یه له‌دنیا و له‌ئاخیره‌تدا.

(۲۳) ئافره‌تیگی روسی

قاچاخچیه‌کی روسی کۆمه‌لی ئافره‌ت به‌ناوی شت کرپنه‌وه دینیت بۆ ولاتیکی که‌نداو گوايه هه‌ریه‌که‌یان ئامیریکی کاره‌بایان بۆ ده‌کریت و به‌ناوی نه‌وه‌ی بۆ به‌کاره‌یتانی شخصیه له‌که‌پانه‌وه‌دا گومرگیان لیناسینری و پاره‌یه‌کی باش قازانج ده‌کات و شتیکیش قازانج به‌ر هه‌ریه‌که له‌وئافره‌تانه ده‌که‌ویت..

که ئافره‌ته‌کان ده‌گه‌نه که‌نداو، تیده‌گه‌ن که قاچاخچیه‌که فیلی لیکردون و بۆکاری به‌دره‌وشتی هیتاونی، هه‌موویان ناچار رازی ده‌بن له‌به‌ر هه‌ژاری و بیچاره‌یی، ته‌نها ئافره‌تیکیان نه‌بیته، که فرسه‌ت ده‌هینن و په‌ساپۆرته‌که‌ی له‌قاچاخچیه‌که ده‌فرپینن و راده‌کات، قاچاخچیه‌که‌ش بانگی لیده‌کات و ده‌لایت: تۆ نه زمان ده‌زانی و نه‌پاره‌شت پیته و نه‌که‌س ده‌ناسیت، هه‌رپه‌شیمان ده‌بیته‌وه و دیتنه‌وه!

ئافره‌ته‌که له‌سه‌ر شه‌قامه‌کان دیت و ده‌چیت، ژنیک و کچ و کوریک ده‌بینیت، (که له‌بنه‌په‌تدا فه‌له‌ستینی بوون و، له‌ولاتی که‌نداو ده‌ژیان) به‌رووسی قسه‌یان له‌گه‌ل ده‌کات، تیی ناگه‌ن، ئیتر به‌زمانی ئینگلیزی باسی حالی خۆی ده‌کات و نه‌وانیش لیتی حالی ده‌بن. له‌سه‌ره‌تادا نه‌مانیش دوودل ده‌بن، کۆ ده‌لی درۆناکات و شتیکی له‌ژیر سه‌ریا نیه. به‌هه‌رحال پازی ده‌بن و له‌گه‌ل خۆیاندا ده‌بیته‌وه ماله‌وه، هه‌رچه‌نده ده‌یه‌ویت په‌یوه‌ندی به‌که‌س و کاریه‌وه بکات، له‌وه‌ده‌چیت ته‌له‌فۆناتیان ته‌واو نه‌بی و بۆی وه‌رناگیری!

کورپی نه‌و خیزانه که‌ناوی خالد بوو باسی رووداوه‌کان ده‌کات و ده‌لایت:

خوشکه کانم زۆر به پێژهوه مامه له یان له گه لدا ده کرد و ورده ورده باسی ئیسلامیان بۆ ده کرد، ئه ویش ده بویست باشتتر قه ناعه تی بۆ دروست ببی و پرسیاری ده کرد.

منیش چه ند په پراویکی ئیسلامیم بۆ په یداکرد که به زمانی رووسی بوون و سه ره نجام موسلمان بوو، پۆشاکێ ئیسلامی پۆشی. خوشکه کانیشم له گه ل خۆیاندا ئه یانبرد بۆ وانهی فێربوونی قورئان و رۆژ به رۆژ به ره و پێشتر ده چوو. ئنجا له به رنه وه ی له سه ر ئن هێنان بووم له گه ل خوشکه کانم و دایکدا راما ن ها ته سه ر ئه وه ی که داوای بکه م و بیخوازم له سه ر شه رع ی خوا، ئه ویش رازی بوو، به و جۆره بووه هاوسه رم.

ئنجا کێشه ی ته واو بوونی په سا پۆرته که ی و تازه کردنه وه ی ها ته کایه وه و، ناچار بووین که بچین بۆ رووسیا بۆ تازه کردنه وه ی، له فرۆکه خانه دوو جینگامان (حجن) کرد و خیزانه که م به جل و به رگی سه رتا پای ئیسلامیه وه ها ت له گه لدا، دیاره ئه م جل و به رگی له هێلی ئاسمانی رووسیدا شتیکی سه یر بوو!

به هه رحا ل چووینه ئه و شه ره ی که په سا پۆرته که ی لیده رچوو بوو، داوای وینه یان کرد به سه ر و قژی رووته وه، ئه ویش وینه یه کی دانێ که به سه ر پۆشه وه بوو، چی هه ول یان له گه لدا رازی نه بوو وینه یه ک بگری که سه ر و قژی رووت بیت.

ئه وانیش له رقا کاره که یان بۆ نه کردین و نار دیانین بۆ (مۆسکۆ) ، من به راستی نه رم بووم و وتم: **﴿ فانتقوا الله ما استطعتم ﴾** ﴿ لا یكلف الله نفسا الا وسعها ﴾، که چی به و روخسه ت وه رگرتنه رازی نه بوو، وتی: **﴿ من ته حه ددا یان ده که م و نه بی هه ر وینه ی کاتی داپۆشراویم بکه ن به په سا پۆرته که وه و چی ده بی بابیی. ﴾**

پاشان چووینه مؤسکۆ و له ویش ئه و به رپۆه به ره ی چووینه لای توورپه بوو، وه په سا پۆرته که ی لی سه ندین و کردیانینه ده ره وه !

ئەوشەو چوونە ئوتیل و زۆربەى شەو شەونویژی کرد و لەخواپاراپەوہ کارەکەى
 بۆ ئاسان بکات، کە بەیانى چوونەوہ یەکی لەفەرمانبەرەکان ناوی خیزانەکەمى
 خوتیندەوہ و پەساپۆرتەکەى بەتەواوبووی دایەوہ دەستى، خیزانەکەشم پىی وتم:
 ئەموت ﴿ومن یتق الله یجعل له مخرجاً﴾ الطلاق: بەراستى وانەیکى زۆر گەورەى
 لەدینداریدا فیترکردم، کە ھەرگیز ئاوا بەچاکى تىی نەگەیشتبوم!

ئنجنا ناچار بووین بچینەوہ بۆ شارەکەى خۆى، تامۆریکی بۆ لى بدەن، کە گەپاینەوہ
 چوونە ئوتیل و پاش ئەوہى کارمان تەواو بوو، وتى: باسەریکی مالى باوکم بدەین،
 منیش لەگەلایا چووم بۆ مالى باوکى کە لە گەرەکیکی ھەژاردابوو.

لەدەرگای دا و برایەکی دەرگاکی کردەوہ، ھەرواقى وپما خوشکەکەى بینى بەو
 جلانەوہ، ھەرچۆنى بوو چوونە ژوورەوہ و من دانیشتم و ئەو لەژووریکی تر کەوتە قسە
 لەگەل باوکى و سى برایدا و پىی وتن کە ئاوام بەسەرھاتوہ و دواى ئەومالە فریام
 کەوتوون و موسلمانبووم و شووم کردوہ و ئەوہش میژدەکەمە، وردە وردە دەنگیان
 بەرزبۆوہ و بوو بەھەراو فەرتەنە و بەھەموویان کەوتنە لیدانى، ئنجنا ھاتن بۆ من و
 بەھەر چوار پیاوہ کە ھەرچى گیانم ھەبوو بەشەق و مستەکۆلە شکاندیان و کردیانمە
 دەرەوہ، منیش ناچار گەرمامەوہ ئوتیلەکە و ھەر دلم لای ھاوسەرەکەشم بوو، دەموت:
 رەنگە ئیستا ئەو بەستەزمانەیان کوشتبى!

ئنجنا خەيالانى سەیرم بۆ دەھات و دەموت ئەگەر نەشیان کوشتبى لەژیر فەللاقە و
 لیداندا پەشیمان بۆتەوہ و ئیتەر نایبینمەوہ!

ناچار ھەموو رۆژى دووراو دوور بەدزییەوہ چاودیری مالىانم دەکرد بزانم چى
 ھەیە؟ رۆژى چوارەم پاش ئەوہى باوک براکانى چوون بۆ سەر ئیش، دەرگا کە کرایەوہ
 و خیراچووم بۆلای و، بینیم ھەموو سەرچاوی شکاوہ و جل و بەرگی ھەموو دپاوہ و
 دەست و قاچیشتی بەستراوہ، بەھەر حال تىی گەیاندم کە لەسەر عەھد و پەیمانەکەى

خۆیه تی و سووره له سه ر ئیسلامه تیه که ی و، و تی: ئه وه ی که تووشی من بووه یه ک له سه ر هه زاری ئه وه نیه که تووشی پیغه مبه ران و هاوه لان و موسلمانان بووه، برۆره وه له ئوتیله که چاره پێ بکه خوا که ریمه و! دوعا و شه ونویژت بیر نه چی!

منیش که پامه وه به وه موو خه م و خه فه ته وه چرکه کانم ئه ژمارد! پاش سی پۆژ که نه شه وم شه و بوو، نه پۆژم رۆژ بوو، هه ر شه و و رۆژه ی ئه توت سالتیکه. له ده رگا درا، به ترس و له رزه وه که نه وه ک که سوکاری بن و هاتبنه سه رم، ده رگا که م کرده وه، سه یرده که م هاوسه ره که مه رای کردووه، خیرا جلی ترمان پێ بوو له به ری کرد و وتم: بابچین بۆ فرۆکه خانه، و تی: نا ده چین بۆ شارێکی تر و له فرۆکه خانه یه کی نیوده و له تیه وه ده گه پێینه وه، چونکه ئه گه ر لێره بین باوکم و براکانم دین و ده مان دۆزنه وه و گیرده خۆین..

پاشان له فرۆکه خانه ی شارێکی تره وه گه راینه وه و رزگارمان بوو، له ریکا لیم پرسی چۆن ده رباز بوویت؟ و تی: پاش ئه وه ی هه موو پۆژی چینیکی باش دارکاریان ده کردم و ده ست و قاچیان ده به ستمه وه، خوشکیکی پانزه سالم هیه ده هات به لامه وه و ئاوو خواردنی ده دامی هه تا ده هاتمه وه هۆش خۆم و منیش باسی ئیسلام بۆ ده کرد و که زانی له سه ر هه قم بریاری دا که هاوکاریم بکات، ئه و پۆژه ی که رزگارم بوو، هه روه ک عاده تی خۆیان، براکانم و باوکم میزبان رازانده وه و که وتنه خواردنه وه و خوشکه که شم زیاتری ده ر خواردان هه تا ته واو سه رخۆش بوون و ئاگیان له خۆیان نه ما، ئه ویش کلێله که ی لێفراندن و ده ست و پێی منی کرده وه و به په له خۆم ده ربازکرد و، من داوام لێکرد که ئه گه ر موسلمان بوو جارێ خۆی ئاشکرا نه کات تا خوا ده روویه کی لێده کاته وه و چاره سه ریکی بۆ ده دۆزینه وه.

(ئهم باسه شیخ (ابراهیم الفارس) له شریتی (قصص مؤثره) دا باسی کردووه که ئه ویش له میزیدی ئافره ته که وه وه ری گرتووه). ئه نته رنیت.

(۲۴) گاری میلهر

دکتور گاری میلهری که نه‌دی مامۆستای زانکۆی مه‌لیک فه‌هدی نه‌وته له‌سعودیه و نۆر چه‌زی به‌زانستی (ریاضیات) ه و زانیارییه‌کی ته‌واویشی هه‌یه له‌باره‌ی په‌راوه پیرۆزه‌کانه‌وه و په‌کینکه له‌مژده‌ده‌ره وریا و چالاکه‌کان. رۆژیک ویستی قورئان بخوینێ و لێی بکۆلێته‌وه، تاوه‌کو که م و کورتی و ناته‌واویه‌کانی ئاشکرا بکات و دلی موسلمانانی پی ساردبکاته‌وه. وایده‌زانی که په‌راویکی کۆنی پیش چوارده‌سه‌ده باسی بیابان و نه‌و زه‌مانه ده‌کات، که چی سه‌رسام بوو له‌وه‌ی که نه‌وشتانه‌ی له‌م په‌راوه‌دایه له‌هیچ په‌راویکی تر دا نیه له‌جیهاندا.

وایده‌زانی ئیستا باسی نه‌و رووداوه ناخۆشانه‌ی تیا به‌سه‌ر (محمد) دا هاتووه وه‌ک مردنی خه‌دیجه‌ی خیزانی و مردنی مندا له‌کانی، که چی هه‌رچی که‌راو لاپه‌ره‌کانی پشکنی شتی وای نه‌بینی.

نه‌وه‌ی که زیاتر سه‌رسامی کرد، نه‌وه‌بوو که بینی سووره‌تیکی ته‌واو به‌ناوی (مریم) هوه ناو نراوه که هاوشیوه‌ی نیه له‌ته‌ورات و ئینجیلدا. له‌کاتیکدا سووره‌تیک نیه به‌ناوی (عائشه) یان (فاطمه) هوه.

هه‌روه‌ها دیقه‌تی دا که (۲۵) جار ناوی عیسا هاتووه سه‌لامی خوای لی بی و، ته‌نها (۵) جار ناوی خۆشه‌ویست (د.خ) خۆی هاتووه.

ئنجنا زۆر زیاتر سه‌رسام بوو به‌ئایه‌تی ژماره (۸۲) ی سووره‌تی (النساء) که ده‌فه‌رموی: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ (۸۲) ﴿النساء﴾، نه‌م ئایه‌ته به‌ته‌واوی وای لیکرد به‌چاکی بگه‌رێ به‌قورئاندا سا به‌لکو که م و کورتی و ناته‌واویه‌کی تیا بدۆزێته‌وه!

د.میلر ده‌لی: هیچ نووسه‌ریک نیه له دنیا دا بتوانی زاتی نه‌وه بکات، بلی نووسراوه‌که‌م بگه‌پین هیچ هه‌له‌یه‌کی تیانیه! . دياره ئەم قسه‌یه له‌مرۆفه‌وه نیه و فەرمووده‌ی پیروزی خواجه!

هه‌روه‌ها د.میلر وه‌ستا له‌به‌رده‌م نایه‌تی: ﴿أَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ (۳۰)﴾ الانبیا، و‌تی: ئەم نایه‌ته ده‌قاوده‌ق باسی نه‌وته‌قینه‌وه گه‌وره‌یه ده‌کات که ئاسمانه‌کان و زه‌وی و نه‌ستیره‌کانی لیوه دروست بوون. که وشه‌ی (رتق) باسی به‌یه‌که‌وه بوون ده‌کات و (فتق) یش باسی له‌یه‌ک جیابوونه‌وه ده‌کات و هه‌روه‌ها باس له دروست بوونی هه‌موو زینده‌وه‌رانی‌ش ده‌کات له‌ئاو، ئەمه به هیچ جو‌ریک نه‌زانرابوو، هه‌تا له‌م سالانه‌ی دوایدا نه‌و زانایه‌ی وه‌ک بیردۆزیک ئەمه‌ی دۆزیه‌وه، خه‌لاتی تۆبلیان دایه له‌سالی ۱۹۷۲دا. به‌راستی که‌سیکی نه‌خوینده‌واری پیش هه‌زار و چوارسه‌د سال له‌مه‌ویه‌ر ناتوانی خۆی له‌قه‌ره‌ی ده‌نگوباس و مه‌سه‌له‌ی ئاوا گرنگ بدات.

به‌لی. دکتۆر میلر له‌سالی (۱۹۷۷) دا موسلمان بوو، که‌وته هه‌ول و کۆشش و وتاردان له‌باره‌ی راستیه‌کانی ئیسلامه‌وه.

جاریک له‌وتاریکیدا رووبه‌پووی موسلمانان وتی: (ئه‌ی موسلمانان نه‌گه‌ر فه‌زلی نه‌وه‌ی لاتانه بتانزانایه‌ له‌چاو نه‌وه‌ی لای خه‌لکی تره، نه‌وا سو‌جده‌ی شوکرتان ده‌برد بۆ خوا که‌له‌دایک و باوکیکی موسلمان دروستی کردوون و له‌که‌ش و هه‌وایه‌کی موسلمانه‌تیدا گه‌وره‌بوون) .

(هه‌روه‌ها نه‌گه‌ر سه‌یری مانای خواجه‌تی و په‌یام و پیغه‌مه‌رایه‌تی و زیندوو‌بوونه‌وه و لێپرسینه‌وه و به‌هه‌شت و دۆزه‌خ بکه‌ن له‌لای خۆتان و به‌راوردی بکه‌ن

له گه لّ نه و مانا و شپووازانهی که له لای خه لکی تره ن، نه وه سوچه دی موسلمانانه و ته سلیم بیون ده بن بۆ خوا، چونکه نه و مانا و مه به ستانه لای خه لکانی تر ده ستکاریکراون و عه قلّ و فیتره تی ساغ قبولیان ناکات) .

دکتور میله ر چهند په پراویکی نووسیوه له وانه (جیواواری له نیوان قورئان و کتاب المقدس دا) وه (القرآن المذهل) و (نظرة اسلامية لأساليب المبشرين) و زۆر نووسراوی تر که به زمانی ئینگلیزین و له سه ر تۆری ئینته رنیت ده سته ده که ون.

دکتور میله ر خه لکانیکی زۆر له سه ر ده ستیا موسلمان بیون و نه زمونی چاکی هه یه له بانگه وازدا و زۆر له بانگخوازان سوودیان له و زانیاری و نه زمونانیه ی بینیه وه و بانگکراوه له زۆر شوین بۆ و تاردان، بۆ نمونه شیخ (احمد دیدات) بانگی کرد بۆ نه فریقیای خواروو، له وی زۆر باس و خواسی ئیمانی چاکی پیشکesh به موسلمانان کرد.

شایانی باسه یه کیک له و زانا ناودارانیه ی که رۆلکی گرنگیان بینی له دانوستان دا له گه لّ نه هلی کیتابدا له م سه ده ی بیسته مه دا، شیخ نه حمه د دیدات بوو له نه فریقیای خواروو، توانی زۆری نه و ده ستکاریانه بخاته پوو که له ته ورات و ئینجیلدا هه ن و که سانیکي زۆری نه و دووئاینه به ره و ئیسلام هاتن به و په پری قه ناعه ته وه، ته نانه ت شیخ دیدات داوای گفتو گو و دانوستانی کرد له گه لّ پاپای فاتیکاندا، بۆ نه وه ی که به لگه بی به سه ریه وه و، به ناشکرا داوای لیکرد که موسلمان بیی، به لام (پاپا) وه لامی نه م داوایه ی نه دایه وه و قایل نه بوو به گفتو گو و دانوستان. ل ۲۰۶ المعجزة المتجددة.

(۲۵) عبدالصبور

شیخ محمد حسان له وتاری (الاسلام قادم) دا ده لئیت:

له م چند ساله ی رابردوودا که چووم بۆ ئه مریکا، چاوم کهوت به ئه فسه ریکی ئه مریکی که ناوی (مایکل) بوو، پاش موسلمانبوونی ناوی (عبدالصبور) ی له خوئی نابوو، کۆمه له یه کی ئیسلامی دامه زراند بوو، له باره ی موسلمان بوونیه وه پرسیارم لیکرد ئه ویش له وه لأمدا وتی: من له گه ل ئه وه دا که ئه فسه ریووم، پله یه کی گه وریه ئاینیشم هه بوو، خه ریکی قه شه یه تی و ریئمای کردن بووم.

من قورئان و وه رگێپانه که یم خوینده وه و دیراسه ی فه رمووده کانی (بوخاری و موسلیم) م کرد، براده ریکم پیش من موسلمان بوو، چووم به دوایدا له مزگه وت دۆزیمه وه، کاتی بانگ بوو، لیتان ناشارمه وه له ناخه وه هه ژاندمی، به جوړیک که ناتوانم ده ری بپریم و باسی بکه م. موسلمانانم بینی نوێژده کهن، زۆرکاریگه ری هه بوو له سه رم. پرسیارم کرد چۆن موسلمان بیم، وتیان: خۆت بشۆ و شایه تمان بهینه. منیش ئه وه ی پتویست بوو کردم و به و جوړه هاتمه ریزی موسلمانانه وه..

به راستی ئیسلام زۆر به خیرایی له ئه مریکا دا بلاوده بیته وه، له کۆی په نجا و چوار هه زار ئه فسه ری پیاوو ژنی ئه مریکی تا ئیستا له سایه ی خواوه، نزیکه ی سیانزه هه زاریان موسلمان بوون و، ته نها له و سه ریاز و ئه فسه رانه ش، که له جهنگی که نداودا به شداریان کرد نزیکه ی حه وت هه زار موسلمان بوون.

رۆژیک ئه فسه ریکی ئافره ت موسلمان بوو، به خۆداپۆشراوی هاته سه رکاره که ی، به پێوه به ره که ی پتی وت: بپۆ به رگه که ت بگۆره وله چه که ت لابه، ئه ویش وتی: ئه م له چه و جلله فه رمانی خوایه و هیچ ده سه لاتیك نیه بتوانی ریم لئ بگریت!

عبدالصبور وتی: من سیّ نامەم ھەبە بەتۆدا دەبیتێرم، بەکەم بۆ ئەمریکەکان کە دەلێم: ئێمە ی موسلمان ئیمانمان بە عیسا ھەبە، ھەرۆک چۆن ئیمانمان ھەبە بە (محمد) (د.خ) .

نامە ی دووھ میشم بۆ موسلمانەکانی ئەمریکایە و دەلێم: ئارام بگرن و پەلەمەکن ھیچ کاریک بەبێ ئارامگرتن ناگاتە ئەنجام و، خەمبار مەبن لە ھەلە و کەموکۆپی لە کاتی کدا کە سوورنن لە سەری و تەوبە دەکەن.

نامە ی سێھ میشم بۆ موسلمانان بە گشتی و میسریەکانە بە تاییبەتی کە پێیان دەلێم: ھەرچەندە ھەزارەھا میل لێتانیان ھە دوورن، بەراستی ئێمە خۆشمان دەوێن لە بەر خواو بەبرای خۆمانتان دەزانن.

پاشەروژ بۆ ئیسلامە

لە ھەپتە نەسا دا ژمارە ی موسلمانان لە م چەند سالی رابردوودا گەشتە نزیکە ی پێنج ملیۆن کەس و لە بەریتانیادا گەشتە نزیکە ی دوو ملیۆن کەس و سالی نزیکە ی دوو ھەزار کەس لە وانە ی کە بەئەسل بەریتانین موسلمان دەبن، ھەرۆھا لە ئەمەریکا دا نزیکە ی ۱۳ ملیۆن موسلمان ھەبە و نزیکە ی دوو ھەزار مزگەوت و مەرکەز لە ئەمەریکا بە گشتی و (۱۷۵) مەرکەز و مزگەوتیش لە نیویورک ھەبە بە تاییبەتی.

د. عادل الشویخ لە وتاری (المبشرات) دا جەخت دەکاتە سەر ئەو ھەبە ی موسلمانان بانگەوازی نەکەن لە داھا توودا دەبن بە زۆرینە لە رۆژئاوادا، ئەمیش بە ھۆی ئەو ھەبە ی کە ئەوروپییەکان منالیان ناوێت، یان زۆر بەکەمی دەیانەوێت، موسلمانانیش ژمارە یەکی زیاتر لە وان منالیان دەبێت و بەو جۆرەش رێژە یان زیاد دەکات.

ئامارەكان:

پروفېسسور يوسف ئەي كالىفانو لە زانكۆي كۆلۇمبيا دەلئيت (ئەمريكا ئەمرۆ دەنالتىنى بە دەست نەخۇشيه كۆمەلايەتتە كانەو، وەك تاوان و توند و تىژى و ھەژارى و گووى نەدان بە منال و، بلاوبونەو ھى ئايدز و نەخۇشيه زايەندىەكان). ھەروەھا دەلئيت:—

* ۱۲ مليون ئەمريكى ماددەى (مخدر) ى ياساغ بە كاردەھىتنن وەك (مارگوانا) كە زۆر بە كاردىت.

* سالى نزيكەى سەد ھەزار كەس بە ھۆى (كحول) ھوہ گيان لە دەست دەدەن وە لە (۴۰٪) ى پووداوە دلئە زىنەكانى ھات و چۆ بە ھۆى ئەم ماددە يەو ھى.

* لە سالى ۱۹۹۳ دا ئابوورى ئەمريكا (۵۰) مليار دۆلارى بە ھۆى ماددە بىھۆشكەرە كانەو زيانى لىكەوت. وە لە سالى (۱۹۹۵) دا (۱۵۰) مليار دۆلار زيانىان لىكەوت، بە گشتى كۆى بە ھەدەردانى پارەى ئەمريكى بۆ نەھىشتن و چارەسەر كردنى كىشەى (مخدرات) و (عەرەق) لەم سالانەى دويدا گەيشتوتە (۲۷۶) مليار دۆلارى ئەمريكى. كە ئەو ھش نيوەى زياترى بېرى ئەو بوودجە يە كە بۆ بوارى تەندروستى داين دەكرىت.

* بېرى ئەو پارە يە كە بۆ چارەسەرى كىشەى نەخۇشيه دەروونىەكان خەرج كرا لە سالى (۱۹۹۰) دا گەيشتە (۱۴۷) مليار دۆلار كە نزيكەى (۴۷) مليارى بۆ مەسەلەى دوو دللى و دلەپراوكى بوو. لە سەدا سىويەكى ئەو پارە يەش بۆ چارەسەرى (شىنزۆفرىنيا) بوو. ژمارەى ئەوانەى لە سالى كدا بە دەست خەمۆكىەو گېردەخۆن نزيكەى (۱۱) مليون ئەمريكى، كە نزيكەى (۴۴) مليار دۆلار بۆ چارەسەر و بنەپركردنەكى لە سەر خەزىنەى ولات دەكە وىت.

* همومو ههژده خولهكێك ههولێكی خو کوشتن دهبیته و نزیکهی (۳۰) ههزاریان دهمرن و دووسه دهزاریشیان ههولهکهیان پووچه له دهکریتتهوه و فریایان دهکهون!

* رۆژانه نزیکهی (۶۵) کهس بههۆی توندوتیژی و تاوانهوه گیان لهدهست دهدهن و رۆژی نزیکهی شهش ههزار کهسیش لهسهه تاسهری ئهمریکادا بریندار دهبن کهسالی دهکاته (۲۳۷۲۵) کوژراو نزیکهی دوو ملیۆن بریندار.

* نزیکهی (۵۶) ملیۆن حالتهی نهخۆشی زایهندی ههیه (وهه زهری و سیلانوهتد) و سالانهش چهند سهه ههزاریک زیادهکات.

* لهسالی ۱۹۸۶ دا (۱۰) ملیار دۆلار بۆ ئایدز خهرج کراوه وهسالی ۱۹۹۱ دا بپی خهرجکراو گهیشه (۱۶) ملیار دۆلار.

* ژمارهه ئهه مندا لهههزهکارانهه که پریان کردووه و خیزانهکانیان بهجیهتستوه لهکۆر و لهکچ لهسالی ۱۹۸۳ دا گهیشه ملیۆنێک و سهه ههزار منال و ههزهکار. (گۆفاری المجتمع ژماره ۱۴۸۶/سالی ۲۰۰۲).

پاسته ئهمریکا ژمارهه دانیشتهوانی نزیکهه (۳۰۰) ملیۆن کهسه و نزیکهه (۲۰) ملیۆنی موسلمانه و، ئهه ریزانهه که باسکران رهنگه ههموو کهسهه سهتی پینهکات، بهلام ئاماره حکومهه فهرمیهکان ئاوا باسه لههه دهده کۆمه لایهتیانه دهکهن و زاناو بیریاره ژیر و هۆشمهندهکانیان ههردهم ئاگاداریان دهکهنهوه، ههچهند راگه یاندنی جوولهکه و (لوبی) جوولهکه که هههگیز خیزیان بۆ ههچ ولاتیک نه داوه تهوه، دهیانهوی ئهه دهنگانه کپ بکهن، بۆنهوهه باشته دایان دۆشن و دهسته بگرن بهسهه سیاست و ئابوریاندا.

چارهه گشت کیشهکانی جیهان بهگشتی و ئهمریکاش بهتایبهتی ههه ئهه پهپهوه و پرۆگرامه جیهانییه که خوا ناروو بهتی بۆ سههههه گرۆی بهشهه، ههه ئهه

به‌نامه‌یه‌یه که بتوانی ریزی مرؤف و پایه‌داریه‌کی بگریته‌وه، چونکه خواجه ناردویه‌تی که ده‌فرمویت: ﴿ ولقد کرمتنا بنی ادم ﴾ الاسراء ۷۰. ه‌روه‌ها هر خواجه که ده‌زانتیت مرؤف چون دروست بووه و چی باشه بوی ﴿ الا یعلم من خلق، وهو اللطیف الخیر ﴾ الملك ۱۴.

ژنیکی نه‌مریکی که موسلمان بوو وتی: حه‌زده‌که‌م به‌ه‌موو توانامه‌وه هاوار بکه‌م و نافرته‌تانی نه‌مریکا له‌ده‌ورم کۆبینه‌وه و پییان بلیم: وهرن من ئاینیکم دۆزیوه‌ته‌وه که به‌پراستی ریز له‌نافرته‌ت ده‌گریت! (وتاریکی شیخ محمد حسان).

چه‌ند وینستگه‌یه‌کی هیدایه‌ت

۱ - له (ئه‌لقه‌ی ئیسلامی) له‌ئه‌مه‌ریکای باکوردا رایان گه‌یاند که ئاماده‌ن هه‌رکس به‌نامه په‌یوه‌ندیان پیوه بکات وه‌لامی بده‌نه‌وه و چی ده‌ویت بوی روون بکه‌نه‌وه، ئه‌م کاره خیره‌ وای کرد که خه‌لکی له‌گشت لایه‌که‌وه نامه‌یان بو بنیرن و داوای شاره‌زابوون بکه‌ن له‌باره‌ی ئیسلامه‌وه. رۆژانه نزیکه‌ی چل نامه ده‌گه‌یشه‌ ده‌ستیان. هه‌رچه‌نده ئیستا له‌ری ئینته‌رنیته‌وه ده‌توانریت کاری باشر بگریت. ل ۴۶ المعجزة المتجددة.

۲ - له‌ وولاتانه‌ی که‌نداو که ژماره‌یه‌کی زۆر هیندی و فلیپینی و تایله‌ندی و روسی و... هتد کارده‌که‌ن، بنکه‌ی تایبته‌ به‌شاره‌زابوون له‌ئیسلام کراوه‌ته‌وه به‌ناوی (مرکز اکتشف الاسلام)، له‌و بنکه‌یه‌دا وتار ده‌دریت به‌زمانی ئه‌و جووره که‌سانه و رووی گه‌شی ئیسلامیان پیشان ده‌دریت، به‌وه‌ش ژماره‌یه‌کی زۆر موسلمان ده‌بن، که ده‌گاته هه‌زاره‌ها که‌س، له‌وانه‌ش هه‌ندیکیان هاوکاری ده‌کرین بو چون بو حه‌ج. ل ۵۶ المعجزة المتجددة.

(ناماره كان ده لٲٲن كه له چهنډ سائٲكدا پانزه هزار كه س له هينډي و فليپيني و تايله نډي و روسي موسلمان بوون له وانهي كه بٴ كار كړدن روويان كړدٴته ولاتاني كهنډا) ل ۱۴۳ هه مان سه رچاوه .

۳ - خواي گوره په يمانی داوه كه نه م ٲاينه ده پارٲزي و، بهرده و اميش لٲره و له وي نمونه ي ٲاشكرا ده بينين له م باره يه وه .

رٴژنامه ي (جسكياتاف كوبيو) ي نه چيري، بلاوي كرده وه كه مژده ده ريكي مورته د و هه لگه راوه ي لاي خويان، كه تا دوا پله رقي له نيسلامه و، ناوي (غيمو) يه، رٴژنيك له ناو كٴمه لٲي گاورد ا له كه نيسه ي (بابتيس) به ته حه د داوه وتي: (داوا ده كه م له خوا نه گه ر نه م نيسلام و قورٲانه هه قه نه گه مه وه ماله وه بمرم) . خواي گوره ش پٲي نواند، هه ركه گه رايه وه و پٲي هه لٲٲنايه وه و ويستي له جٴگه يه ك بپه رٲٲته وه، قاچي هه لٲنووتا و كه وت و مرد .

پاش ماوه يه ك يه كيٲك ويستي بچٲٲ به لايه وه و له و جٴگه يه ده ري به يٲٲٲٲته وه نه ويش به قه ده ري خوا مرد! پاشان كٴمه لٲي له كه نيسه وه هاتن و برديان بٴ خه سته خانه وتيان: (غيمو) مردووه . هه ر نه وه نډه ي نه م هه واله بلاويٴوه چوار لادٲي له ويلايه تي (گونگولي) له باكوري نه چيريا موسلمان بوون، كه ناوه كانيان (فال) و (يلوا) و (غراتي) و (موب) ه .

هه ره مان رٴژنامه باسي رووداويكي تري له و جٴره ده كات و ده لٲٲٲ: له ناوچه ي (لنكيري) له هه مان ويلايه ت مژده ده ريكي نه وروپي (رفلينٲ ولفي) نوسخه يه ك قورٲاني سووتاند و سووكايه تي پٲٲكرد، ده ستي خٴي پٲوه سووتا و تابرديان بٴ خه سته خانه مرد! ل ۱۱۶ المعجزه المتجدده .

۴ - خه لكي دٲي (كوانگو) كه (۶۰ كم) دووره له شاري (سيؤل) ه وه له كٴرياي خواروو، كه ژماره يان سي هزار كه س بوو موسلمان بوون، وه پاش نه وه ي

مزگه و ته که یان بریتی بوو له ژوورنکی بچکوله بۆ نویتژ و بۆ فیریبوونی ئیسلام له مائی (حاجی عبدالله) دا که به که مین موسلمانان دئییه که بوو، ئیستا مزگه و تیکی گه و ره یان هه به و چالاکی هه مه پرهنگی تیا نه نجام ده ده ن.

نه مینداری گشتی به کگرتووی موسلمانانان کۆریا دکتور (جه میل لی سو) به یارمه تی (رابطة العالم الاسلامی) چهنده ها کۆر و سیمیناریان سازدا له باره ی ئیسلامه وه له شاری (سینۆل) دا و، ده لیت: ئیسلام داها توویه کی رۆشنی ده بیته له کۆریادا (ان شاء الله) .

هه ره له کۆریای خواروو خاتوو (جون صون) سه رۆکی که نیسه ی به ناویانگی شاری (جنحو) ، خۆی و شوینکه و توانی هه موویان چوون بۆ مزگه و تی (ابی بکر الصدیق) له شاره که ی خۆیان و موسلمان بوون و، ناوی خۆی گۆپی بۆ (خدیجه) . نه مه ش موفتی کۆریای خواروو (شیخ عبدالوهاب زاهد باسی کردوه) . (ل ۱۲۰ المعجزة المتجددة) .

هه ره ها له شاری (بوسای) له کۆریای خواروو گه و ره قه شه ی برۆتستانته که ناوی (سین) بوو، موسلمان بوو، ناوی خۆی کرد به (عمر یاسین) و، وتی (به پاستی ده میتکه ئیسلام سه رقائی کردوم و هیه چارم نه ماوه که ده بی موسلمان بوم و، هه ول بده م له رتی خوادا، پاش نه وه ی که دلتیا بوم که نه م ئاینه هه قه) ل ۱۲۱ المعجزة .

۵ - له نه فه ریقیا ژماره یه کی زۆر قه شه موسلمانبوون، بۆ نمونه له ولاتی میسر بیست قه شه موسلمانبوون پاش نه وه ی ماوه یه کی زۆر خه ریکی مژده دان بوون، سه رۆکه که یان (جیمس) ده لیت: (من سه رکرده ی گه و ره ترین کاری مژده دان بووم له رۆژه لاتی ناوه پاستدا و ئیشرافی (۲۲) بنکه ی مژده دانم ده کرد و له نه مه ریکا و فاتیکانه وه سه په رشتی ده کراین، پاش قوول بوونه وه ی ته واوم له عیلمی لاهوتدا، په یوه ندیه کی پته وم بۆ دروست بوو له گه ل راویژکاری رۆشنبیری سعودی له سوډان، نه ویش کتیبخانه که ی بۆ ده خسته مه سه رپشت له سه فاره ت و منیش و هاوړیکانیشم

په پړاوی زۆرمان خوینده وه، دواتر داوای گفتو گو و دانیشتمان کرد له گهل زانا موسلمانانگاندا و، پاش دانوستانیکي زۆر موسلمان بووین، ئیستاش پاش موسلمانبوونمان دهسته کهین به بانگه وازکردن و نه و ژماره زۆره ی که له خه لکی له سه رده ستمانا بوونه ته گاور، بانگیان ده کهینه وه بو ئیسلام، ئیستا زیاتر له (۲۱۰۰۰) کهس چاوه ری ئیمه ن و پشت به خوا موسلمان ده بن.

من ده مه وی پیتان بلیم: که له نه مه ریکا و فاتیکان و نه وروپاوه خه لکانیک دین بو بانگه وازکردن بو بهرنامه و ریپازیک که نامه قه و دهستکاری کراوه، ئیتر چون ئیمه ی موسلمان بانگ نه کهین بو په پیره وو پروگرامی هه قی خوایی؟

که به پراستیش نه مه کاری لاوانه و نه رکی سه رشانیانه و، له هه موو کومه لگاگاندا ده بی به وکاره ههستن).

له وته کانی نه مه قه شانوه نه و گزړانه ده بینین که چون له ماوه یه کی که مدا دیته دی و چون یه کسه ر ده که ونه بانگه واز بو ئایینی پیروزی ئیسلام و به نه رکی سه رشانیانی ده زانن. بو نمونه ی زیاتریش ده لئین: هه ر له نه فریقیا (۳۰) قه شه موسلمان بوون، ته نانه ت سه رکرده ی بانگخووانی (رواندا) ش هه ر قه شه بوو که موسلمان بوو بوو، وه به جۆرک گورج و گول و گه رم بوو له سه ر بانگه وازکردن، ته نانه ت رۆژیک که تووشی نه خووشی گرانه تا ده بیته و ناتوانیت له جیگادا ههستی، داوا ده کات که له به رده رگا جیی بو دابنن و له ویدا دابنیشی، به و جۆره هه رچی له به رده رگاوه پیروشتایه و سه لامی بکر دایه و نه حوالی پیرسیایه نه مه به فرسه تی ده زانی و باسی هه قی بو ده کرد. نه م رووداوه دکتور (عبدالرحمن السمیط) گيړاویه تیه وه که به رپرسی لیژنه ی موسلمانانی نه فریقیا یه. ل ۱۲۳ المعجزة المتجددة.

۶ - قوتابیه کی زانکو له بهرتانیا که به ئه سلّ سودانیه، دایک و باوکی ده بات بۆ لانه ی په ککه وتوو هکان بۆ چاره سهر و سه ره رشتی کردن و، خوښی زۆریه ی کات له لایان ده بی و به ده ورخولیاندا دیت و خزمه تیان ده کات، هه موو ئه و پیرو په ککه وتانه ی تری ئه و شوینه که ئه مه یان بینی لایان سه یر بوو، بۆیه پرسیاریان ده کرد لیتی که تۆ بۆچی ئاوایت؟ ئه ویش پیتی وتن: من ئاینه که م ئاوا فه رمانی پێداوم له خزمه تیانابم و به م کاره خوا له خۆم رازی ده که م!

ئه وانیش که باشتین منالیان ئه وه یه که له جه ژنی سه ری ساآدا یان له بۆنه یه کدا چه پکی گول یان نامه یه ک بنیری، له بهر سه رقالی و گوئی پینه دان، ئه م مه سه له یه وای لیکردن که هه ر هه موویان به یه که وه له سه رده ستی ئه و لاوه سوآدانه دا موسلمان ببن. (رۆژنامه ی المسلمون ژماره (۶۹۶) سالی ۱۹۹۸، المعجزة المتجددة ل ۱۴۹) .

به پراستی که سه یری پیرو په ککه وتنه ی رۆژئاوا ده که یین و ئه م جوۆره باسانه ده بیستین، ئنجا باشتر تیده گه یین، که بۆچی ئیسلام ئه وه نده گرنکی به خیزان داوه و هه ول ده دات شیرازه ی نه بچرپی. تا هه م منال له سایه ی نازی دایک و باوک و خیزاندا به دل و ده روونیککی ئاسووده و ئارامه وه نه شونما بکا و، هه م دواتریش دایک و باوک له ژیر بالی مناله کانیا نا باقی ژیا نیان به خوښی بگوزه ریئن.

ئیسلام نه ک هه ر له دنیا دا به لکو له ئاخیره تیشدا گرنکی به خیزان و ئه ندامانی داوه، ئه وه ش به وه ی که منالی چاک سه ده قه ی به رده وامن و چی خیر و چاکه و دو عایه بکه ن به باوک و دایکیان ده گات و، هه روه ها له به هه شتیشا ئه گه ر دایک و باوکیک پله و پاپیه یه کی به رزیان هه بی و مناله کانیا ن نه گه یشتبته ئه و پله یه، ئه وا خوای گه وره له بهر دلی دایک و باوک که بۆ ئه وه ی له یه ک دانه برین، مناله کانیش ده باته پله و پاپیه و جینگای ئه وانه وه .

قورئان ئەم مژدە خۆشە بەدايك و باوكەكان دەدات و دەفەرموى ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا
كَسَبَ رَهِيْنٌ ﴾ (۲۱) الطور، واتە: جا ئەوانەى باوەرپان هیناوه و نەوہکانیشیان
بەئیمان و باوەرپەوہ شوینیان کەوتوون، ئەوانە لەبەهەشتدا پیک شاد دەکەینەوہ، تا
کامەرانى و خۆشیان زیاتر بێت، وە نەبیت ئەوانەى پلەى بەرزیان دەستکەوتووہ دایان
بەزینین، چونکە ئیمە پاداشتى کردەوہى کەس کە مناکەینەوہ، لەکاتیکدا هەرکەسە
بارمتەى کردەوہى خۆیەتى.

۷ - هەندى لەتورک و یوغۆسلافیانەى کەچوونەتە کەنەدا و ژنى کەنەدیان هیناوه
توانیویانە خیزانەکانیان والى بکەن قەناعەت بکەن بەئىسلام و بەدل وەریبگرن، بەم
هەول و تیکۆشانەى ئەوان و جالیەى ئىسلامى کەنەدا، حەوت رۆژنامە و گۆڤارى
ئىسلامى دەردەکرى و گەورەى و مەزنى ئىسلام بۆ خەلکى روون دەکەنەوہ... ئەم
خزمەت و رى رۆشن کردنەوہیەش هاتۆتە بەر و لەچەند مانگیکدا (۷۰) کەسى کەنەدى
موسلمانبوونى خۆیان راگەياندووہ (رۆژنامەى المسلمون ۳۶۲ سالى ۱۹۹۲).

۸ - لەکۆمارى (بەنین) لەچەند مانگیکدا سیتسەد کەس موسلمانبوون بەهۆى یەکى
لەبانگخوازەکانى ئەو کۆمارەوہ کە دەرچووى زانکۆى (ئىمام محمد بن سعود) ه و
بەردەوام لەهەولدايە بۆ گەياندنى بانگەوازی خوا بەو هاوالاتیانەى خۆیان کەنەشارەزان
بەدوا پەيامى خواى (رۆژنامەى المسلمون ژمارە ۴۵۹) سالى ۱۹۹۳).

تایبىنى:

دیارە ئەم ئامار و دەنگ و باسانە نزیکەى سى سال بەسەریاندا تێپەرپوون و
بەدلتیایبەوہ ئیستا ئىسلام زۆر لەوکاتە زیاتر چۆتە پێشەوہ و خیراتر بلاو دەبیتەوہ،
چونکە ئەو (۳۰۰) کەسەى سالى (۱۹۹۳) ئەگەر لەسالیکیدا تیکرا یەکى یەک کەسیان

رینمایی کردبی ئەوا له سالی (۱۹۹۴) دا بوون به شهسه د، وه نهگه ر ئەو شهسه دهش هه رکه سه و دهستی به ک که سی گرتبی له سالی (۱۹۹۵) دا بوون به (۱۲۰۰) که س. ئیتر به وشپوه یه ژماره کان چهند قات ده بنه وه سال له دوای سال، ئەمه ش به ره وه هاتنه دی مژده ی پیغه مبه رمان ده بات (د.خ) که ده فه رمویت (لیبلغن هذا الامر ما بلغ الليل والنهار ولا يترك الله بيت مدر ولا وبر الا أدخله الله في هذا الدين بعز عزيز أو بذل ذليل عزاً يعز الله دين الاسلام وذلاً يذل الله به الكفر) مسلم

واته: به دلنیا ییه وه ئیسلامه تی ده گاته هه موو ئەوشوینانه ی که شه وو رۆژ ده یانگاتی و به هه موو دنیا دا بلاوه بیته وه، هیه مائیکی لادی و شار نامینی ئەم ئاینه ی نه گاتی، به عیززه تی عه زیز، یان زه لیلی زه لیل، عیزه تیک که خوا ئیسلامی پی پایه دار و عه زیز ده کات و، زه لیلیه ک که خوا کافرانی پی ریسوا و سه رشوڤ و زه لیل ده کات.

۹ — له سالی ۱۹۹۵ دا واته پاش نزیکه ی دوو هه زار سال له له دایک بوونی عیسی سه لامی خوا لی بی و پاش (۱۴۱۸) سال له هه جره تی خوشه ویست به که م مناره ی مزگه وت له شاری رۆمای پایته ختی ئیتالیا به رزکرایه وه. تا له و بنکه ی خیر و به ره که ته وه نووری ئیمان بلاویکرتته وه و بیی به (حوججه) به سه ر جیهان به گشتی و خه لکی ئەو شاره وه به تایبه تی.

مزگه وته که ی شاری رۆما له جوانترین و قه شه نگترین گه ره کی شاردا دروستکرا، که ئەویش گه ره کی (باریولی) یه، که نزیکه ی ده کیلۆمه تر دووره له (فاتیکان) ه وه، جا هه ر ئەوه نده ی خه لکی هه وای ئازادی هه لمژی، ملیۆنی موسلمان، بوونی خویان راگه یاند له ئیتالیا دا هه رچهند زۆر که س و لایه ن دزایه تی ئەم پڕۆژه یه یان کرد و ویستیان ناسته نگی زۆر به یینه ریسی که چی خوا به فه زلی خۆی ئاواته که یانی نه هینانه دی. له گه ل ئەوه دا که موسلمانان هه موو ده وروپه ری مزگه وته که یان کردووه به باخ و باخات و گول و گولزار و گه ره که که ش بو خۆی له پاکترین ناوچه کانی شاره،

که چى هر وهك دوزمنايه تى و رقه به رايه تيهك شاره وانى رۆما ويستى له دوورى (۱۵۰) مەتر له مزگه و ته كه وه، كۆگاي خۆل و خاشاك دابنى و تيايا كۆي بكاته وه، خوا كردى له نه نجامدا نه مهش سه رى نه گرت.

به رزبوونه وهى يه كه م مناره له شارى رۆمادا، ئاواتى دىرينه ي موسلمانان بوو، (هه رچه نده له ئيتاليا دا سى سەد و په نجا مزگه وت هه بوو تا كۆتايى سالانى نه وه ده كان) ، چونكه نه وه به شاره تى هاتنه دى مژده ي خۆشه ويسته (د.خ) كه ئيسلام ده گاته ئيتاليا و ناو جهرگى قه لاي رۆمه كان.

بانگى ئيسلام له بلنڊ گۆي مزگه وتى رۆما وه به رزبووه، له كاتى كدا پاپا يو حه نا جيهانى ئاگادار ده كرد وه له وهى كه ماركس بۆشاييه كى گه و ره ي به جيه پيشتوو ه به رووخانى شيو عيه ت و، (محمد) خه ري كه نه و بۆشاييه پرده كاته وه.

به ئى. (محمد) (د.خ) و ئاينه كه ي نه ك هه ر بۆشايى رووسيا ي پر كرده وه به لكو گه يشته نزيك فاتيكان و له ماوه يه كى كه مدا زياتر له (۵۰۰) كاسۆليكى ئيسلامبوونى خۆيان راگه ياند (ل ۱۴۰ المعجزة المتجددة) بۆيه كه نيسه ي كاسۆليكى شارى (تورنتو) رايگه ياند له راپۆرتى كدا كه (ئيسلام يه كه م ته حه ددايه كه رووبه پوو ي كه نيسه ي كاسۆليكى ده بپته وه) دياره له به ر خي رايى بلا بوونه وهى له ناو خه لكد. (هه مان سه رچاوه) .

(۲۶) پياويكى هيندى

پياويكى هيندى رووده كاته ولاتى سعودي به بۆ كار كردن و (شيخ محمد فراج) جاروبار قسه ي بۆده كات و كابرا به بيانوى نه وهى گوايه مال و مندال و كه س و كارى كيشه ي بۆ دروست ده كەن، موسلمان نابيت.

پاش ماوه يه ك ديت بۆ مزگه وت بۆ لاي شيخ محمد و ده يه وي موسلمان بيت، له وكاته دا شيخ محمد سه رقالي قوتابيه كانى ده بيت و ناشزانى كه هيندى يه كه بۆ نه و

مه به سته هاتوته نه و ناوه، بویه شیخ محمد پاش ته واوکردنی دهرسه کانی له گه ل قوتابیه کانیدا دهروات و هیچ له م ناپرسیته وه.

کابرای هیندی که نه مه ی بینی خوی پینه گپرا و گریا و هر لای دهرگای مزگه وته که مایه وه، لایکی دانیشتویی گه ره ک به لایا رویشته و بینی دهگری پرسپاری لیکرد چیت لیتقه وماوه؟ وتی: هاتم موسلمان بم و نازانم چپیکه م؟ نه ویش له گه لیا رویشته وه و فیزی کرد که چون خوی بشوا و شایه تمان بیئی و دهستنویژ بشوات. کات ده مه و نیواره بوو، کابرا گه رایه وه ژورده که ی خوی و نه و شه وه فریا نه که وت نویژی بکا و سوچه ده که بؤ خوابات مرد و به موسلمانی سه ری نایه وه! بؤ به یانی نه و لاره نه م هه والهی دا به شیخ محمد له مزگه وت، نه ویش زوری پیناخوش بوو که له مه به سته هاتنی هیندیه که حالی نه بووه و نه یتوانیوه هاوکاری بکات بؤ موسلمانبوون.

شیخ محمد و چند که سیکي نه هلی مزگه وت چون بؤ سهردانی هیندیه که له شوینی مانه وه یدا، هاوه له کانی پییان وت: قوریان نه مشه و نه وپیاوه مرد و نیستاش لاشه که ی له سه لاجه ی خه سته خانه دایه. نه ویش یه کسه ره گه ل چه ند موسلمانیکدا چون بؤ خه سته خانه تهرمه که ی وه ریگر نه وه، پییان نه دانه وه، چونکه هه والیان نار دبوو بؤ که س وکاری که بین تهرمه که ی به رنه وه! خیرا شیخ محمد په یوه ندی کرد به موفتی ولاته وه (عبدالعزیز بن بان) و مه سه له که ی تیگه یاند، نه ویش فه رمانی دهر کرد که تهرمه که ی نه دریته وه به که س و کاری بیسو تینن، به لکو بدریته وه به موسلمانان و له قه برسانی موسلماناندا بنیژی. (هه مان سه رچاوه)

نه و روزه هه یینی بوو، شیخ محمد له وتاری هه یینیدا باسی ده ست و برد کردنی کرد له ته ویه کردن و کاری چاکه دا، چونکه ته نها خوا ده زانی وه ک نه و هیندیه هه ریه که مان چه ند مان ماوه ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ (۱۸۴) أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ

اَقْتَرَبَ اَجْلُهُمْ فَبَايَ حَدِيثٌ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ (۱۸۵) ﴿ الاعراف: واته: باشه، ئه وه ئه وه خه لگه بېريان نه کردۆتوه له گوفتار و رهفتاری محمد (د.خ) که ئه وه هاوه له یان هیچ نیشانه یه کی شیتی پیوه نیه، به لگو ئه وه به پریزه هیچ شتیک نیه مه گه ره ئه وه ی که بیدار که ره وه یه کی ناشکرایه. ئایا بۆ سه رنجیان نه داوه له وه موو ده سه لاته گه وه یه ی خوا له ئاسمانه کان و زه ویدا و ئه وه موو شتانه ی که خوا به دیه یانان؟ بۆ ئه وه نده بێناگان، خۆ به راستی نزیک بۆتوه ئاکامیان، ها که هات و بردنی و کوتایی بیه یانان، جا به چ گوفتاریکی تر له دوا ی قورتان باوه ر ده هیتن؟

پاش نوێژ ئاماده بووان نوێژیان له سه رکرد و له قه برسانی موسلمانان ناشتیان.

(ئه مه ش ههروهک مه سه له ی موسلمان بوونی شوانه ره شه حه به شیه که ی زه مانی خۆشه ویسته (د.خ) که له پیشه فتحی خه یبه ردا موسلمان بوو، ئه ویش به وه ی که له جووله که کانی پرسی بۆچی ئاوا شپرن و خۆتان ئاماده ده که ن وتیان نیازی شه پرمانه له گه ل که سیکدا که خۆی به پیغه مبه ر ده زانی، پاشان له ده ره وه ی قه لاکه مه ره کانی برد به ره و لای موسلمانان و، له سه ر ده ستی خۆشه ویستدا موسلمان بوو.

نه یده زانی چی له مه رومالاته که بکات که ئه مانه تی خه لکی بوون له لای، خۆشه ویستیش (د.خ) فه رموی: له سه ر خوا روویان بکه ره قه لاکه و خۆیان ملی پێ ده گرن، هه روا بوومه رومالاته که چوونه وه به ره و ناوقه لاکه و به ره ولای خاوه نه که یان و ئه میش پاش موسلمان بوون، فریانه که وت تاقه سو جده یه ک بۆ خوا بیات و نوێژیک بکات، هه رزوو شه هید بوو، به هه شتی بۆ خۆی مسۆگه ر کرد). خۆشه ویست (د.خ) به هاوه لانی فه رموو ﴿ به راستی خوا پریزی له م به نده یه گرت و هیئای به ره و خیر، وا بینیم دوو خۆری له ئوود سه رین ویه ک سو جده شی بۆ خوا نه بردوه ﴿ السیره النبویه - الندوی - ل ۲۱۵.

(۲۷) عبدالرحمن بارگر

عبدالرحمن بارگر که نه دی یه و مامۆستای زمانی (اوردو) ه له زانکۆی (مجل) له که نه دا، له سهرداوای سه روکی کۆمه له کانی مژده دان به ئیسلام، که وته باس کردنی سه رگوزشتهی موسلمانبوونی بۆ ناماده بووان و وتی:

من له منالیدا ههستم ده کرد که روژئاوا ماددیتهی تیا بلابوۆته وه و گاوه کان گرنگی نادهن به ئاین و، له گه له ئه وه دا که باوکم کابرایه کی بی دین بوو، به لام من نه گه پام به دواى هق و راستیدا و که وتمه به راورد کردنی ئاینه کان و، له به ره وهش که ئیسلام به تیرۆریست و دواکه وتووی له راگه یاندنه کاندای باس ده کرا له لامان زۆر گویم پینه دا له سه ره تادا، که چی سه ره نجامیش هه ر لای ئیسلام گیرسامه وه. روژیک قوتابیه کی کۆمۆنیستی ناسیاوم له (لکنه وو) پیتی وتم: (ئه گه ر ده ته ویت پیاویک ببینی که له جیهاندا له هه مووکه س زیاتر پابه نده به ئاینه وه، وه ره ئه و پیاوه باوکمه با بچین بۆ لای). منیش چووم له گه لیا و باوکیم بینی که پیاویکی رهنگ نورانی بوو، که وتمه گفتوگو له گه لیدا و دواى قورئانیکی دامی که به زمانی ئینگلیزی ماناکه ی لیک درابۆوه.

روژیک به شته کاندای ده گه پام ئه م قورئانه هاته وه به رچاوم و چونکه په راوی ترم له به رده ستا نه بوو، که وتمه خویندنه وه ی چه ند لاپه ره یه کی و به جوړیک سه رنجیان راکیشام و کاریان تیکردم که زانیم ئیسلام راسته و، هه قه به بی دواکه وتن موسلمان بوم. ئیتر هه ر له شارى (لکنه وو) له سه ر ده ستی ئه و پیاوه نوورانیه دا موسلمان بوم.

به راستی خه لکی روژئاوا له موسلمانانه وه سه یری ئیسلام ده که ن و که م و کوپی موسلمانان ده ده نه پال ئیسلام که ئه مهش راست نیه و ئه م ئاینه پیروژه هه رچی چاک بیته ئه وه ده لى و موسلمانان بۆ خویمان پابه ندی ته واو نین به فه رمان و رینماییه کانیه وه. جا بۆیه هه ق وایه موسلمانان به چاکی ره فتاریکه ن و ئیسلام

به جوانی بخنه بهرچاوی خه لکی، به تایبته نه وانهی که ده چنه رۆژئاوا هه ق وایه به شیک له کاتیان ترخان بکه ن بۆ ناساندنی ئاینی پیروزی ئیسلام.

(۲۸) رکس نه نگرام

نه میش باسی موسلمان بوونی خۆی ده کات و ده لیت: من له (ئوسکوئله نده) له دایک بووم و باوک دایک ئینگلیزن. باوکم نه بینوه چونکه له شه پی (البوین) له سالی (۱۹۰۰) دا کوژابوو، من نه وکاته منداڵ بووم، ژیانیکی ئاسایی ده ژیاين هه تا جهنگی جیهانی یه که م، له سالی ۱۹۱۴ دا چومه خزمهتی سه ربازی یه وه و به ده ریادا به ره و فره نسا که وتمه پی و له چه ند شه پیکدا به شداریم کرد که به راستی دۆزه خیک بوو ئاسان نه بوو که س تیا هه لکات.

دوای چوار سال له و دۆزه خه، دایکم مردو، سی خوکیشم له وشه په دا کوژان، نه مه ش زۆر بیتاقهت و بیزاری کردم و که وتمه گه پان به هیندو یابان و چین دا و خه ریکی لیکۆلینه وهی زمانه کان و ئاینه کان بووم.

کاتیکیش هاته سوریا و فیری زمانی عه ره بی بووم و چه ند جار قورئانم خوینده وه و له ماناکانی وردبوومه وه، رۆحم پی شادبوو، دلّم گه شایه وه، وام لیتهات که نه توانم رۆژ بویری بکه م و نه یخوینم. له سالی سیه کاندای چووم بۆ ئه سکه نده ریه و له ویوه چووم بۆ (ده مه نه ور) و له وی له گوئی ئاوێک له باخیکدا خه وم لیکه وت و له خه ومدا نووریکم بینی له زه وهی یه وه به رزیۆوه بۆ ئاسمان و پاشان له ئاسماندا کۆبووه وه ونوسرا (الاسلام) ئیتر خه به رم بۆوه، له وساته وه ئیسلام هه موو دل و ده روونمی پرکرد و وام لیتهات که بیریکه مه وه له موسلمان بوون و هه ستم کرد به دلنیاپی و هیمنی.

له و رینگاو بانه دا که ده رپۆیشتم به لای هه ر جووتیاریکدا سه لامیان لیده کردم و به گه رمی خوئیان ده کردم بۆ نه وهی لابه دم له لایان و میوانیان بم. له خۆم ده پرسی،

باشه من کابرایه کی رۆژئاوایی و ئه وان رۆژه لاتی که له هه مووشتیکدا جیاوازم لێیان، بۆچی ریزم لیده گرن و خزمه تم ده که ن؟ باشه خۆ ئه گه ر له رۆژئاوا به لای هه ر جووتیاریکدا برۆی گویت پێنادا و ئه ورێز و میوانداری به نیه له لایان، ئه م خه یالاتانه م هه بوو، به دوا ی وه لامیاندا ده گه رام، بۆم ده رکه وت که ئایینی ئیسلامه ئه و خه لکه ی که یاندۆته ئه و پله و پایه به رزه کۆمه لایه تیه، جارێکی تریش هه مان خه وم بینیه وه، دلنیا بووم که خوا ئیسلامی بۆ هه لبژاردووم و زۆرشادمان بووم و هه ستم به نیعمه تی ئیمان و خۆشی باوه پرکرد.

به راستی من چه ند سالتیک دیراسه تی ئیسلام کرد، به لام تا به ته واوی دلم نه یچه شت و ته واو دلنیا نه بووم موسلمان بوونی خۆم رانه گه یاند. جا که منیش موسلمان بووم بۆ ئه وه بوو که له هه راو هوریا ی ژیان و سه گه ردانی رزگارم بیت و نه بمه کۆپله ی ئه و دنیا یه ی که زۆر له خه لکی ده پیه رستن. موسلمان بووم بۆ ئه وه ی هه ست و هۆش و دل و ژیریم رزگار بکه م له تیا چوون.

بیرمه جارێک کارم ده کرد له وینه گرتنی فلیمی کدا و، له (مشهد) یکا پیاویکی عه ره ب ده بوو له سه ر مناره یه کی به رز بانگ بدات، به راستی بانگه که له ناخه وه هه ژاندمی، پاشان بانگم کرده نوسینگه که م و زۆر پرسیارم له باره ی ئیسلامه وه لیکردو دوا ی ئه وه موسلمان بووم و، له گه لیدا نوێژم کرد.

ئنجاه هه ستم کرد که کارکردنم له (هولبود) دا ناگونجی له گه ل بیرویا وه رو ئاینه که مدا بۆیه پاش بیرکردنه وه یه کی زۆر که خه وی له چاوما نه هیشتبوو، وه شه و تا درهنگ پێوه ی ده تلامه وه، بریارمدا که زۆر نوێژیکه م و داوا له خوا بکه م که هیدایه تم بدات بۆ هه رچی چاکه و جیی ره زامه ندیه تی.. سوپاس بۆ خوا، خۆم به کلایی کرده وه و به یه کجاری وازم له و بواره هیتنا و خۆم ته رخان کرد بۆ ئیسلام.

نەمىرۇ من كوپى ئىسلام و لەھەموو رۇژنىكى ژيانم زياتر بەختە وەرم، ھەرچەندە من رۇژناوایم و جل و بەرگی رۇژناوایی دەپۆشم، بەلام وەك موسلمانىك دلشادم و شانازى دەكەم بەو ئىسلامەى كە تەواوترىن ئاينى ئاسمانىيە و خوای گەورە بۇ رزگارکردنى ھەموو بەرەى ئادەمى ناردوویەتى. (ھەمان سەرچاوەى پيشور).

(۲۹) ئەفسەرىكى ئافرەتى ئەمىرىكى

لەجەنگى دوھى كەنداودا، جەنرال (شوارزكوف) لىپرسراوى يەكەمى جەنگە كە بوو، يەك لىوای تەواو پاسەوانيان دەكرد و ھىچ حسابىكى بۇ كەس نەدەكرد، تا بىنە قاقای لەخۆبايى بوون بوو، ھەرگۇلىك ئەو بىكردايە بەسى گۇل حساب بوو! تەنانەت ئەمىر ﴿خالد بن سولتان﴾ غىرەى لىدەكرد و، ئەم دەتووت ميوانە و شوارزكوفىش خاوەن مال! رۇژنىك پىاوئىكى پاكستانى ھات بۇ لای چاوى پى بەكەوئىت، سى سەعات لە پرسگە داينا چاوەپى بكات. ئەفسەرىكى ئافرەتى ئەمىرىكى كە لە لای شوارزكوف بوو لىتى پرسى بۇچى ئاوا مامەلەى ئەو كابراییە ئەكەيت و سى سەعاتە داتناوہ و دەسى دەسى پىدەكەيت و ناتەوئى ببىنى. ئايا تۇ ماناى ئىنسانىيەتت لانیە؟

ئەویش لەوہ لاما وتى: (ئەوكابرايە موسلمانە و ئەمەوئى سووكايەتى پى بەكەم) ئافرەتەكە وتى: دەى من لەسەر و تر شكات ئەكەم! دواتر ئافرەتەكە خۆى ناساند بەوكابرا پاكستانىە و تىي گەياند كە بگە پىتەوہ، چونكە (شوارزكوف) نايەوئى ببىنى و سووكايەتى پىدەكەت. پىاوہكەش سوپاسى كرد و ناوئىشانى خۆى داہ.

ئافرەتەكە سەردانى مال و منال و خىزانى كابرا پاكستانىەكەى كرد، ئەوانىش زۇر رىزيان لىگرت و باسى ئىسلاميان بۇ كرد و چەند پەراونكىشىان داہ. سەرەنجام پاش لىكولئىنەوہ يەكى ورد لەبارەى ئىسلامەوہ، ئافرەتەكە چوو بۇ نووسىنگەى (جالیات) و موسلمان بوو، خۆى داپۆشىو كاتىك بەسەرپۆشەوہ چوو بۇسەرگارەكەى،

سه رزه نشتیان کرد و هه پره شهی فه سلگردنیان لیکرد، ئه ویش رازی نه بوو واز له ئیسلام بیئی و له م پیناوه دا پله و پایه و کاره که ی کرد به قوریانی به رنامه ی خوا.

له ولاتی سعودیه داوایان لیکرد که وتاریک بدات بۆ پزیشکه ئافره ته کان له هۆلی خهسته خانه دا. پزیشکه کانیش زۆر به په رۆشه وه له هۆله که دا کۆبوونه وه و چاوه رتی ئه م میوانه یان ده کرد. جاله به رنه وه ی ده یانزانی هۆله که هه مووی ئافره ته و میوانه که ش هه ر ئافره ته، خۆیان کرده وه و سه رپۆشه کانیان لابرده و هه موو بنیشت له ده میانا! ته واو ئیسراحه تی خۆیان وه رگرتبوو!!

کاتیکیان زانی ئافره تیکی ته واو داپۆشراو له لایه ن ئافره تیکی تره وه به چه ند وته یه ک پزیشکه ش به ئاماده بووان کرا. تا ئه ویش پاش ئه و پیناسه کردنه وتاره که ی بدات. هه چیان بره یان نه ده کرد ئه و ئافره ته ته واو داپۆشراوه ئه فسه ریکی ئه مریکی بیئت! .

به هه رحاله که وته وتاردان و باسی ئه زموونی خۆی و هۆی موسلمان بوونی، له ناوه ندی قسه کانیشدا ئاماده بووانی ته زاند به وه ی که وتی: (سوپاس بۆ خوا که ئیسلام له ئیوه وه وه رنه گرت و ته نها له په راوه وه ئیسلام وه رگرت) . که ئه مه ش وه ک هه وه بروسکه دای به ره وی پزیشکه کاندایا که به ناو موسلمانن، سابه لکو به خۆیاندا بچنه وه و چاکتر پابه ند بن به ئیسلامه وه و کاریکه ن بۆ به رنامه که ی. به راستی چاکیان وتوو (نرخى زير لای زه رهنگه ره) ، به راستی ئه وانه ی دوورن له به رنامه ی خودا و داخ ئه بن به نه فامی سه رده م و پاشان دین به ره و ئیسلام، ئانه وانه قه درى ئه م ئاینه ده زانن، نه ک ئه و موسلمانانه ی که به (ته سه که ره) موسلمانن! (هه مان سه رچاوه ی پيشوو) .

(۳۰) جونشان بېرت

جونپان کوری (جون بېرت) ی به پړتوه بهری گشتی ده زگای (بی بی سی) به ریتانی به و موسلمان بووه و ناوی خوی گورپوه بؤ (یحیی) .

جونپان له پشوری هاویندا سووربوو له سر نه وهی که له کتبخانه به کی نیسلامیدا کاریکات و به مهش نه که و ته دانوستان و گفتوگو له گه ل نه وانه ی که هاتوچوی نه م کتبخانه به بیان ده کرد. له گه ل نه و هدا که چند سالیکه (جونشان) موسلمان بووه زور حهزی ده کرد که له ری نی نه م کاره به وه خزمهت به بانگه وازی نیسلامی بکات له م کتبخانه به دا که له سالی (۱۹۹۷) دا کرابووه وه .

هر له و ساله شدا بوو که نافرته تیکی هیندی هینا به ناوی (فهوزیه بورا) و به به که وه سهردانی سویریا و نه ردهن و قودسی روزه لاتیان کرد، به مه بهستی زیاتر شاره زابوون له پاشماوه دیرینه کانی نیسلام .

(جونشان) گرنگی به نایین نه هدا له سره تاي ژيانیه وه، نه وهی رپره وی گورپی هاوه لیکي قوتابی موسلمان بوو له زانکوی مانسته ری به ریتانیا که تیایدا میژوی سرده م و زانستی رامیاریان ده خویند. له نیوهی دووه می دوا سالی خویندندا، (جونشان) وازی له و به شه هینا چونکه بیزاربوو له وانه کان و راگری به شه که . نجا رویشت به ره و به شی (به راورد کردنی ناینه کان) له په یمانگای (دراسات الشرقيه و الافريقية) له لهندهن و له ویدا سرکه وتنی باشی به ده ست هینا، چونکه حهزی له بابته کان بوو .

پاش ته و او کردنی خویندنی له (بنکه به کی نیسلامی) که و ته کارکردن، بؤنه وهی بتوانی خه ریکی بانگه و ازکردن بیت که فه رمانی خوايه و ده فه رمویت: ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ ۱۲۵ النحل / وه هه روه ها دواوی خو شه ویستیشه (دخ) له موسلمانان که ده فه رموی: (بلغوا عنی ولو ایه) (هه مان سه رچاوه ی پشور) .

(۳۱) جمایما

(جمایما) کچی ملیؤنہری جوولہکھی بهریتانی (گولڈ سمیٹ) ہ پاش لیٹکولینہوہی وردی قورٹان موسلمان بوو، پاش سی مانگ شووی کرد به یاریکھری جیہانی (کریکیت) (عمران خان) ی پاکستانی، ہۆکانی راگہ یاندنی بهریتانی کہ زانیان موسلمان بووہ کہوتنہ پروپاگاندہ کردن بۆی و وتیان (جمایما) ی تہ من (۲۱) سال ہیشتا ہرزہ کارہ و تہ مہی لہ سادہیی و سہرشیئتہوہ کردوہ.

(جمایما) ش ہیچ گوئی نہدا به تیری ژہ ہراوی ناحہ زان و سووریو لہ سہر نیمان و باوہ پرہکھی و لہ گہل میژدہ کہیدا چو لہ شاری لاہور نیشتہ جی بوو. (جمایما) دہ لیت: من لہ سالی (۱۹۹۴) ہوہ لہ قورٹان ورد دہ بوومہوہ و پاپاوی (محمد اسد) و (علی عزت بیگوفیچ) م دہ خویندہوہ و بہ دل داوام لہ خوا دہ کرد کہ ریئماییم بکات و دہستم بگریٹ بہرہ و خیر.

خوای گہورہ بہ میہرہ بانی خۆی ریئمای کردم و لہ سالی ۱۹۹۵ دا موسلمان بووم، کہ تہ ویش ناسانہ و تہ نہا بہوتنی (اشہد ان لا الہ الا اللہ وان محمد رسول اللہ) مرؤڈ دہ بیت بہ موسلمان. بہ پاستی لہ نیسلامدا تہوپہری ریژ بق ٹافرہت دانراوہ و ہیچ کۆت و زنجیریک نہ کراوہ تہ دہست و قاچی ہر وہک ناحہ زان لہ رۆژہ لات و رۆژناوادا بلاوی دہ کہ نہوہ. ہرچہ ندہ ہندی لہ موسلمانان بہ نہ زانی لہ ہندی کۆمہ لگای نیسلامیدا بہ ناہق ٹافرہ تیان چہ وساندۆتہوہ و ستہ میان لیٹکردوہ.

من تہ م بہ ٹاشکرا بینی لہ خوشکہکانی میژدہ کہمدا، کہ یہ کیکیان دہ رچووی پھیمانگای زانستی ٹابووری و سیاسی سہر بہ زانکۆی (لہ ندہن) ہ و فرمانبہ ریکی گہورہ یہ لہ ریٹخراوی نہ تہوہ یہ کرگرتوہ کان لہ نیویورک. خوشکیکی تری ماجستیری ہ یہ لہ کارگتیریدا، خوشکیکی تریشی پزیشکی نوژدارہ و لہ خستہ خانہی لاہور کاردہ کات. باشہ تہ مانہ کوا کۆت و پیوہ ندکراون، ہ موویان موسلماننی چاکن و پلہ و پایہ یہی بہ رزیشیان بہ دہستہیناوہ.

به راستی نازادی نه و نه به که نافرته بتوانی به شه و بچیته يانه کان و مهی بخواته وه و لاشه و جهستهی خوی رابنویینی بؤچا و پيس و دل پيسه کان.

جا به راستی نه بوونی نه نازاديه روک شه واده خاته به رچا و که نافرتهی موسلمان نازادی نه بیت، که له راستيشدا وانيه و نه و جوره شتانهش هيچ جوریک نافرته به خته وهر ناکه ن. جا نه گه ر ده لاین شووکردن (موغامره) يه نه و من (موغامره يه کی) مسوگرم کردوه، که شووم کردوه به (عيمران خان) چونکه لای موسلمانان ريژهی ته لاق زور که متره له چا و روژئاوادا و منيش ده مه ویت به مه موو جوریک خوم بگونجینم له گه ل ژيانی (لاهور) دا... زور که س ده ترسان له وهی که سه رکه و توو نه ب له م هنگاوه مدا به لام له سایه ی خواوه نیستا هست به به ختیارى و دلنیایی ته و ده که م له ژياندا. (عيمران خان) سه رگرمی کارى سياسيه له پارتي (العدالة) دا و نیستاش کوپ و کچیکمان هیه و منيش له هه و لدام له رنی ناههنگی خیرخواری به وه پاره کۆبکه مه وه بؤ يارمه تی خسته خانه ی عيمران خان بؤ چاره سه ری شیرپه نجه له شاری لاهور. (هه مان سه رچاوه ی پیشوو).

(۳۲) نیکولاس نه نیلکا

ياریکه ری فه پهنسی و ياریکه ری ریال مه دریدی نیسپانی (نیکولاس نه نیلکا) به دواى ناسووده یی روچیدا ده گه پری و سه رگرمی لیکۆلینه وه ی نیسلامه بؤنه وه ی له پاش دلنیایی ته و او موسلمان بیت.

(نیکولاس نه نیلکا) که هیرش به ریکی فه پهنسی يه و (فه ریقی ریال مه دریدی نیسپانی) به (۲۲) ملیون جونه يه ی نیسته رلینی ریکه و توون له گه لیا که ياریان بؤ بکات، ناویرا و دیراسه ی شه ريعه تی نیسلامی ده کات و ناواته خوازه ببیته موسلمانیکى چاک و به ته و او ی پابه ندی نیسلام بیت و ده لیت: موسلمان بوونم مه سه له يه کی تاییه ته به خوم و دريژه ی نه و باسه هه ر لای خوم ده مینیتته وه و، چه زيش ده که م بزنان که ژماره يه کی زور

له یاریکه ره فەرهنسیه کان که ته مه نیان له (۲۱) سال که متره، هه موویان به یه که وه سه رگرمی لیکۆلینه وهی وردی نیسلامن و به ته مان له داها توودا موسلمان ببن، له بهرته وهی که نیسلام تاقه رزگار که ره بۆیان له م دنیای ماددیات و جه نجاله دا که مروؤفی تووشی دله راوکی و ناآرامی کردوه (هه مان سه رچاوه). (شایانی باسه نه و قسه یه پیش بیست ساله و تا ئیستا که ۲۰۱۴ یه به ده یان یاریزانی ناو دار موسلمان بوون).

(۳۳) کریس جاکسون

(کریس جاکسون) یاریکه ریکی باسکه ی نه مریکیه و موسلمان بووه و ناوی خۆی گۆری بۆ (محمود عبدالرؤوف). (کریس) وه ک ده یه ها هه زار نه مریکی ره ش پیست که روویان کردۆته نیسلام له م چند ساله دا، به شانازییه وه موسلمان بوونی خۆی راگه یاند له سالی ۱۹۹۱ دا، له بهرته وهی که نیسلام ئایینی یه کسانی و دادپهروه رییه و، رازی نیه به چه وسانه وه و سته مکردن و جیاوازی ناکات له نیوان خه لکیدا له سه رینه مای رهنگ و زمان و هتد.

نیسلام هه ره له سه ره تاوه به یه ک چاو سه یری بیلالی حه به شی و صوهه بیی رۆمی و باقی هاوه لانی کردو هه موو وه ک برا به بی جیاوازی به یه که وه ژیان. له مانگی سیی سالی ۱۹۹۶ دا (محمود عبدالرؤوف) رازی نه بوو له گۆره پانی پاریسدا بوه سستی له ژیر ئالای نه مریکیدا بۆ سه روودی نیستمانی و، وتی نه م ئالایه نیشانه ی زۆلم و سته م و چه وساندنه وه یه له جیهاندا*

به هۆی نه م هه لۆیسته یه وه، یه کیتی باسکه ی نیستمانی نه مریکی سزایاندا به وهی که رایان گرت له یاریکردن، که به مه ش بۆ هه ر یارییه ک نزیکه ی (۳۱۷۰۷) دۆلار زیانی

* نه مریکا ته نها له فیه تمام دا نزیکه ی پانزه ملیۆن و له یابانیش دا به مه زاره ها که سیان کوشت به بۆمبی نه توومی.

لیده که ویت، که دستکوتی سالانه ده گاته (۲۶) ملیون دۆلار. (مه حمود) بیباکه له و زیانه گوره یه و سووره له سهر هه لویسته که ی خۆی، هه رچنده هه ندی له هاره لانی لومه ی ده که ن و هه ندیکی تریشیان ئاواتی پیده خوازن، وهک (لافونسو) ی یاریکه ری باسکه ی تیپی (نیجتس) ی ئەمریکی که ده لی: (خۆزگه ئەوهنده ی محمود عبدالرؤوف دلسۆزه بۆ ئاینه که ی ئیمه ش ئەوهنده دلسۆزیمان هه بوايه بۆ ئاینه که مان که به ناو ئیمه گاورین!) . (هه مان سه رچاوه) .

(۳۴) کریستۆفه ر

روژنامه ی ﴿الرأية القطرية﴾ له سالی ۱۹۹۷ دا، له ژیر سه ر دپیری گه وره ترین زانای ئابووری له جیهاندا موسلمان ده بیته، ده لیت: پێش چه ند رۆژیک زانای ئابووری به ریتانی ﴿کریستۆفر شامونت﴾ موسلمان بوو، ناوی خۆی گۆری بۆ (أحمد) و، له باره ی خۆیه وه ده لیت: ئەوه ی به دوایدا ده گه رام له ئیسلامدا دۆزیمه وه و، به راستی هه رچی گرفتیک بۆ ئاده میزاد پێش بیته چاره سه ره که ی له ئیسلامدا ده دۆزیته وه .

به راستی ئیسلام ئاخاوتن له گه ل عه قلدا ده کات و ده یخاته سه ر ری راست و، به خته وه ری دنیاو ئاخیره تی بۆ ده سه ته به ر ده کات و، بۆم ده رکه وتوه که ئیسلام هۆکاره کانی پێشکه وتنی شارستانیو سه رکه وتنی زانستی تیايه، به لام به داخه وه موسلمانان سستن و دوور له رینمایی ئایینه که یان ده ژین، که ئەمه ش وای کردوه گه لانی تر پێشیان بکه ون، که له مه شدا پێچه وانیه ی پێشینانن که هه میشه یه که م بوون له گرتنه به ری ریگای شارستانیو پێشکه وتن له هه موو بواره کانی زانست و ئابووریو کۆمه لایه تیدا.. (مستقبل الاسلام خارج ارضه - محمد الغزالی)

(۳۵) نه کته ریک

نه و نه کته ره ی که دهوری محمد علی کلای بینی له فلیمی ژیانی کلایدا له نه نجامی
کاریگه ری نیسلامه وه له سه ری موسلمان بوو.

دواوته

فروستاده ی جیهانه که م. پیغه مبه رم..
هه وارگه ی ری تاوسانم. نه ی ریبه رم.
نه مرق ژیان هه روه ک جاران. سه ره تای ری. یه که م هه نگاوی کاروان. هاوه لانت
بیبه ش کران له خوانی ژیان. له ته رزی ناسایی ته من. له پامانی گه شت و چه من.
نه ی پیشه وام. لوتکه ی چپام. یادت به خیر تافگه ی زولال
شه پۆلی ده ریای موحیبه ت، سلاو له سه حه ری شه مال.
هه ناسه که م. جاران سومه ییبه و خه نسا و کاروانی پاکیزه کانی بالاپوشی،
خویان به هوردوی شوین هه نگاوی تو نه زانی. نه مپوش هه روا. له نه لمانیا هه شت
هه زار نافرته تی رووسوور. سه رپوش به سه ر. له کومه له ی (خوشکانی موحه ممه د) دا
خویان به مرواری کوشکی تو نه زانن. خویان به دلپوی بارانی میهره بانی تو نه زانن.
نه ی فه خری سه رگرۆی جیهان، بارانی که ژانی ساکو سلاو له نمه ی میهره بان.
نه ی ستووده ی به ختیاری. نه ی پیغه مبه ر..

نه ی رزگار که ری گرۆی به شه ر.. نه وسا که پیشه وا عه لی.. منالبوو. فرۆبوو هیشتا
کالبوو. میوه ی به هه شت بوو. جوان بوو.. سه رده سته ی هوردوی لاوان بوو.
نه مپوش هه ر له نه لمانیا. ره والیکی پاک و جوان. دوانزه سالان. له کاریزی زولالتان

تینووشکیتی بپوابوو. هاته ناو نه لقه ی ئیمان و به زهنگی ته له فۆنیک به مامۆستا که ی باوکی وت: به لێ قوربان منیش عاشق به ریگای خوام. نه خوازم قبولم بکه ن به شاگردی نه م مه دره سه و، به میوانیکی بانگنه کراو.

پیری خواناس له زهنگ راما. زهنگه ی شادی دیته گوێ. نه م مناله به م ناوه خته به ره و گوێ نه که ویته ری؟! بۆیه هیمن ههروهک پرۆشه ی به فری شادی وته کانی دابارانه سه ر رۆحی پاکیزه ی نه و منداله خوین شیرینه:

— رۆله هیشتا زوه. وامه زانه دوا قوناغه و ئیمه گه یشتووینه مه نزل. به لکو زۆر دوورتر بپوانه. ته مه نت که می رۆشتوو و هیشتا زۆرتری نی ماوه.

— مامۆستا که م لیم ببوره کاتی پێشه وا عه لی که وهک ئیستای من منال بوو عاشق به ئایینی خوابوو وهک په پپوله بوویه په روانه ی شه مچرای نه م ئایینه، که س ری لیگرت. پێغه مبه ر نارديه وه بۆمال. پێیوت بوه سه ته نه ی منال؟!!

پیری خواناس که نه م لافاوی عیشقه ی دی (ئیدی وه ستا) وشه یه کی پی نه وترا بیجگه له پیرۆزیایی هیچی تری لی نه بیسترا. (المعجزة المتجددة)

سەرچاوهكان

- ١- المعجزة المتجددة / ابي عبدالرحمن صالح الياقبي / الطبعة الاولى
- ٢- جريدة المسلمون.
- ٣- جريدة الوطن.
- ٤ - الشرق / ژماره / ٣٥٨٦ / ١٩٩٨
- ٥ - لماذا أسلمنا / عبدالحميد السحبياني.
- ٦ - جريدة العكاظ / سالي ٢٠٠٠ / ژماره / ١٢٢٠٠
- ٨ - ثمرة الفضيلة / كيف اسلمت هذه المرأة النرويجية / احمد عبدالرحمن الصويان.
- ٩ - مجلة الاسرة / ١٤١٩/٦٦ / رمضان، وژماره ٨٥ / ١٤٢١ هـ
- ١٠ - مجلة المنور / ٧٩ / ١٩٩٧.
- ١٢- مستقبل الاسلام خارج ارضه - محمد الغزالي
- ١٣- السيرة النبوية / ابو حسن الندوي.

بہرگی چارہم

پیشه کی

سوپاس و ستایشی بیپایان بۆ خوی پوره ردگاری جیهان و دروودوسه لامیش له سه رگیانی سهرداری پیغه مبه ران و یارو یاوه رو شوینکه وتوان.

(به هاری دلان) له سای نزاکی خۆشه ویستدا (د.خ) دریزه به چهند به شیکی تری دهدات و ده خوازیت که خزمه تی به خوینه ران و دوا په یامی پیروزی خوایی بکات. له م به شی چواره مه دا له چهند ته وه ره یه ک دواوین:

یه گه م: نیعمه تی عه قل و ژیری و بیرکردنه وه و وردبوونه وه له بوونه وه رو قورئان و ژیاننامه ی پیغه مبه ر (د.خ).

دوووه م: قورئان ئه و په یامه یه که خۆی به لگه یه له سه ر ئه وه ی که له لایه ن خواوه هاتوه، مه رچهند خوی گه وه خۆی شایه تی دهدات له سه ر راستیتی و ته واویتی و مه لائیکه تانی و زانا به ویزدانه کانیش به هه مان شیوه شایه تی بۆ دده دن.

سییه م: وردبوونه وه له لایه نیک له ژیاننامه ی پر به ره که تی خۆشه ویست که ئه ویش لایه نی زه حمه ت و نا په حه تیه کانی ژیان و فرمیسه که یاقووته کانیتی.

چواره م: چهند نمونه یه که له فرمیسه کی هاوه لان و شوینکه وتوان و بانگخوازان و باسی ئاتاجی زۆرمان به و فرمیسه کانه که له ترسی خوابن و گونا همانی پی بشۆرینه وه.

پینجه م: ریبوارانی پی و یاده وه ریبیان و نامۆزگارییان بۆ چون به ره و سه رکه وتن و سه رفرازی له دنیا و قیامه تدا.

شه شه م: چمکیک له فیل و ته له که و سیخوری دوزمنان و پیلانی نه براره یان بۆ به رگرتن له بلا و بوونه وه ی په یامی خوایی به سه رتاسه ری جیهاندا.

دهوتهم: نه ونه وهیهی دهستی په روه ردگار دهیچینی، دهستی ئاده میزاد ناتوانی بیدرویته وه و قه لآچوی بکات! تیگه یشتن له قه دهری خوا له ناردنی پیغه مبه ران و پشتگیری بانگخوازاندا.

هه شتم: چه ند نمونه یه که له سهر هه ول و خه باتی پیاوان و ئافره تان، که مانډوونه ناسانه لیبران بو به دهسته ینانی ره زامه ندی خواو رزگارکردنی خه لکانی خوا له نه فامیو تاریکاییه کان به ره و نووو هیدایهت و به هه شتی به رینی هه تا هه تایی. که نه وانه ش به لگن له سهر نه وهی به رده وام تاقیامهت دهسته و تاقمی هه ق ده مینن و له سهر هه ق و راستی سوورده بن، خوشه ویست (د.خ) ده فهرموی: (لا تزال طائفة من امتي قائمة بامر الله، لا يضرهم من خذلهم ولا من خالفهم حتى يأتي أمر الله، وهم ظاهرون على الناس) بخاری.

له ره و شتی به رزی ئیسلامه که نه بی به ریژه وه بپوانینه هه ول و کوششی بپواداران و کاری که س به که م نه زانین و سوود له نه زمونی چاکیان وه رگرین و دعای خیریان بو بکه ین هه روه ک قورئان فیرمان ده کات و ده فهرمویت ﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (۱۰) ﴾ الحشر..

ئیمه ش له م به هاره دا نمونه مان هیناوه له کون و نوی و له کوردو عه ره ب و بیانی وله رابوونی نوی و نه زمونی پرخیری شیخ عیساو شیخ موسا و کاک نه حمه دی شیخ وه ره که سیک که بو نه م ئایینه به ردیکی نابیته سهر به ردیک. به و هیوایهی که زیاتر شاره زا بین وهه ول بدهین و خوا له خو مان رازی بکه ین.

نیعمه‌تی عه‌قل و ژیری

خوای گه‌وره نیعمه‌تی عه‌قلی داوه به‌مرۆڤ و ده‌فه‌رمویتی: ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (۲۳) ﴿الملك، واته: پیتیان بلی خوایه که گوی‌و چا‌وودل‌و (عه‌قلی) داوه پیتیان، که‌چی که‌متان شوکرانه بزژیرو سوپاسگوزارن.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویتی: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ (۳۶) ﴿الاسراء، واته: له‌شتیک مه‌دوی‌و شوینی شتیک مه‌که‌وه که‌زانست و زانیاریت ده‌باره‌ی نیه، چونکه به‌راستی گوی‌و چا‌وودل‌و (عه‌قل) هه‌ر هه‌مووی‌مرۆڤ به‌پر‌سیاره له‌به‌رامبه‌ریانه‌وه.

هه‌روه‌ک چۆن چا‌و پیتیستی به‌رووناکییه بۆ نه‌وه‌ی شته‌کان به‌چاکی بیینی، هه‌رواش عه‌قل پیتیستی به‌هیدایه‌تی به‌رنامه‌ی خوایه که‌رینمایی بکات و رووناکی بخاته سه‌ر شته‌کان. هه‌ر بۆیه قورئانیش باس له‌نووری هیدایه‌ت ده‌کا‌و‌خه‌لکی له‌تاریکییه‌کانی کوفرو گومپاییه‌وه ده‌بات به‌ره‌و هیدایه‌ت و رووناکی ﴿الر، کِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ (۱) ﴿ابراهیم: ۱.

رۆژیک لاویک به‌خه‌لیفه عومه‌ر ده‌لی: باشه ئیوه کاتی خو‌ی عه‌قلتان نه‌بوو، واده‌چوون بت و داروبه‌ردتان ده‌په‌رست و له‌خورما خوایه‌کتان بۆخۆتان دروست ده‌کردو که برسیتان ده‌بوو ده‌تان خوارد؟

عومه‌ریش فه‌رمووی: به‌لی عه‌قلمان هه‌بوو، به‌لام هیدایه‌تمان نه‌بوو!

که سی خوا هیدایه تی نه دات له کوی هیدایه ت دهینی؟!؟

قورئان ده فهرمویت: ﴿ وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ﴾ النور/ ۴۰ واته: که سیک خوا نووری نه داتی وری بۆ روشن نه کاته وه هیدایه تی نه دات، له کوی ده توانی نووری هیدایه ت به ده ست بهینی؟! ههروه ها ده فهرمویت: ﴿ أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾ (۲۳) ﴿ الجاثية

واته: هه وایم بده ری ئایا نه وکه سه ی که ویست و ئاره زوی خوی کردۆته خوی خوی؟! به هوی ئه وه وه خواش گومرای کردوه که زانیویه تی شایانی ئه وه یه، له نه نجامی به ده هه لویستی خۆیداو مۆری ناوه به گوی و دل و ژیریداو په رده شی هیناوه به سه ر چاویدا، جا ئیتر کی هه یه جگه له خوا هیدایه ت و ریتموونی بکات، ئایا بیرناکه نه وه؟!؟

جا نه وانه ش که دل و ژیری و چاوو گوئیان به چاکی به کارناهیئن، وه کو ئازه ل وانو بگره گومراتریشن ﴿ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴾ (۱۷۹) ﴿ الاعراف

بۆچی بیرناکه نه وه؟!؟

قورئانی پیروز ده فهرمویت: ﴿ يَلْمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴾ (۷) ﴿ أُولَٰئِكَ يَتَفَكَّرُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴾ (۸) ﴿ الروم/ واته: هه رپواله ت له ژییانی دنیا به دی ده که نو، له به رامبه ریشه وه بیئاگان له روژی دواپی و قیامه ت. ئایا ئه وه له ناخی خۆیاندا بیرکیان نه کردۆته وه، که خوا ئاسمان و زهوی وه رچی

له نیتوانیادا ههیه تهها بههق بۆ ئهجه لێکی دیاریکراو نه بیته دروستی نه کردوون؟
له راستی دا زۆر بهی خه لکی بیباوه پین بهگه یشتنه خزمهتی پهروه ردگاریان.

ههروهها ده فهرمویت: ﴿ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ (۸۰) المؤمنون: واته: خواوهنده که ده ژینێ و ده مرینێ و شهوو رۆژ به دواى
یه کدا دینێ، نابێ عه قلیان بخه نه کار؟!

﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴾ (۱۹۰)
ال عمران، واته: به راستی له به ده پینانی ناسمانه کان و زهوی و هاتنی شهوو رۆژدا
به لگه و نیشانه و ئایهتی زۆر ههیه بۆ خاوهن ژیری و فامیده کان.

ههروهها قوناغه کان ژیان، لاوازی له منالیداو ئه و په پێ توانا له لاو پیتیداو جارێکی تر
لاوازی له پیریدا، جێی بیرکردنه وهیه بۆ ژیره کان ﴿ وَمَنْ نَعْمَرَهُ نُنكَسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴾ (۶۸) یس واته: هه چێ ته مه نی بده ینی و پیریبی، لاوازی ده که یین نابێ
بیریکه نه وه؟!

پینان بلی:

﴿ قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ (۱۶) یونس/ پینان بلی: ئه گه ر خوا بیویستایه، قورئانم به سه ردا
نه ده خویندنه وه، خواش ناگاداری نه ده کردن پێی، چونکه به راستی ناشکرایه که من
ته مه نیکی دووو درێژم له ناوتانا به سه ر بردوو په پێش هاتنی قورئان، که واته بۆچی
عه قل و بیروهوشتان ناخه نه کار، که سیکی نه خویندنه وار تاته مه نی چل سالی هیه
نه ئیت، به مه رجیک ناوبانگی ده رکرد بیته به راستگویی و ده ست و داوین پاک، که چی
له وته مه نه به دواوه ئه م قورئانه ریکوپیکه رابگه یه نیت، ئایا په وانیه هه رکه س
ده بیسیته خیرا بپروا بهینێ به و خویه ی که نار دوویه تی و ئه وکه سه ش که بۆی
په وانه کراوه؟

ه‌روه‌ها: ﴿ قُلْ إِنَّمَا أَعْظُمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَىٰ نَفْسٍ وَأَنْ تُتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ (٤٦) ﴾ سبأ:

واته: پییان بلی: به‌راستی من یه ک ناموزگاری نیوه ده‌که‌م، که بق خواو له‌به‌رخوا، دووقولی یان به‌ته‌نهایی ه‌لویسته‌بگن و پاشان بیربکه‌نه‌وه (له‌م قورنانه، له‌م به‌رنامه‌یه، له‌م پیغه‌مبه‌ره) نه‌م هاوه‌له‌ی نیوه (محمد) شی‌ت نیه، به‌لکو ته‌نها ترسینه‌ریکی نیوه‌یه و هیچی تر، پیش نه‌وه‌ی سزایه‌کی سه‌خت پرو به‌پروتان ببیته‌وه.

ه‌روه‌ها: ﴿ قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (٤٧) قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَٰمُ الْغُيُوبِ (٤٨) قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ (٤٩) ﴾ سبأ/

واته: پییان بلی: ه‌رچی پاداشت و کرئی‌ه‌کم داواکردیوه ه‌ر بوخوتان، من پاداشتم ته‌نها له‌سه‌ر خواجه، نه‌و خواجه‌ش شایه‌ته به‌سه‌ر ه‌مووشتیکه‌وه. نه‌ی (محمد) (د.خ) پییان بلی: به‌راستی من په‌روه‌ردگارم سه‌ره‌نجام حه‌ق سه‌رده‌خات به‌سه‌ر ناحه‌قداو به‌راستی نه‌و زاته شاره‌زاو زانایه‌کی بی سنوره به‌نه‌ینی شاروه‌کان.

ه‌روه‌ها بلی: ه‌ه‌ق و راستی هات و ناهه‌ق نیتر ده‌رناکه‌ویت. نه‌ده‌توانیت ده‌ست پیبکاته‌وه، نه‌ده‌توانیت بگه‌رپته‌وه دؤخی جارانی.

عه‌قل و ژیریتان بخه‌نه‌کار، قورنانه‌له‌به‌ستراو نیه، ه‌ونراوه نیه، په‌خشان نیه، جادوونیه. ه‌ند، پیش نه‌وه‌ی له‌دوزه‌خدا بلین: نه‌گه‌ر گویمان بگرتایه، یان عه‌قلمان ه‌بویاوه دووچاری نه‌م روزه سه‌خته نه‌ده‌بووین ﴿ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ (١٠) فَأَعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ (١١) ﴾ الملك.

قورئانی پیرۆز هۆنراوه نیه!

له و پۆژهی ئەم راستیه هاتوووه بۆ بهرهی ئادهمی، دهستهیهك بهناههق و نارهوا دژایهتی دهكهن و پرپواگهندهی بۆ بلاودهكهنهوه، قورئانیش وهلامی ئەو ناههقیانه دهدهاتهوه و پووچهلیان دهكاتهوه. دوژمنان دهیان وت: قورئان هۆنراوهیهو (محمد) هۆنیویهتیوه، لهكاتیکدا كه دنیا دیدهو شارهزاكانیان و زۆری تریش دهیانزانای وانیهو لهناوخۆیاندا ئەم راستیهشیان دهدرکاند..

(عوتبهی کورپی رهبیعه) بهقورپهیشیهکانی وت: (من گویم لهشتیک بووه كه ههرگیز هاوشیوهیم نه بیستوو، بهخوا نه جادوووه نه هۆنراوهیهو نه قسهی کاهینهکانه. کورپه گهلی قورپهیش، به قسه م بکهن و وازی لیبهینن، بهخوا ئەوهی که من لیم بیست ئەبیته دهنگوباسیکی گهره).

ئوه لهسهردهمی کۆنداو له تازهدا ئوه رۆژه لاتناسی فهره نسی دکتور مادریش، که ههر دوو وهزارهتی دهروهو مهعاریفی فهره نسی داوایان لیکرد که قورئان وه ریگپێته سهر زمانهکیان، ئه ویش بهکاره که ههستاو له پێشهکیه که یدا که له سالی ۱۹۲۶زدا ده رچوووه دهلی: (شیوازی قورئان دیاره که له خواوهیه، له پاستیشدا زۆر له نووسهره گوماندارهکان له نهجامدا ملیان بۆداو که وتنه زۆر کاریگهره که یهوه.

ئهو کاریگهری که ههیهتی له سه رسی سه د ملیۆن موسلمان (نیستا ملیارو نیویکه) که به چوار قورپه ی دنیا دا بلاو بوونه تهوه. مژده دهره بیانیه کان یهك دهنگن له سه رتهوهی که کاریگهری ئەم قورئانه ئه وهنده زۆره له سه ر شوینکه وتوووه کانی که ته نانهت نه سه لماوه که تاقه موسلمانیک پاشگه زبووبیته وه له ناینه که ی!

ئەم قورئانه که وهك په خشانیک ی زۆر جوانه، کاریگهریک ی زۆر قولی له سه ر دهروونی گوینگهره که ی ههیه، نه گهر له عهره بی تیگات. بۆیه رهنجیک ی بیهوودهیه که که سیك

هولّ بدات ئه و کاریگه ره جوانه ی دارشتنه که ی که وینه ی ئه وه نه بیستراوه بگۆرئ
به زمانیکی دیکه، به تاییهت زمانی فهره نسی که بهر تهنگه و ناتوانرئ ئه وه ی له ههست و
سۆزدایه پئی ده ربیرپت) .

ههروه ها له م سهرده مه شدا ئه دبیبی لوبنانی (مارون عه بود) به ویزدانه وه دانی نا به
ئیعجازی قورئانداو خو شه ویستی و ریزی خۆی ده ربیری بۆ خو شه ویست (د.خ) و
کوره که شی ناونا (محمد) .

ئه دبیبی گه وه ی مه سیحیش (ابراهیم الیازجی) نه یتوانی خۆی لادا له باسی
گه وه یی و ئیعجازی قورئان.

ههروه ها ئه دبیبی شاعیر (نیقولا حه نا) قورئانی خو ینده وه و گه یشته ئه و به قینه ی که
قورئان په راویکی موعجیزه ی خوا بیه و له هه موو موعجیزه کان گه وه تره و هه تا هه تاییه
موسلمان بوو، وه ده لئ: قورئانم خو یند سه رسامی کردم، قوول بوومه وه که مه ندکیشی
کردم، ئنجا دووباره خو یندمه وه، ئیمانم هینا.

ئیمانم هینا به قورئانی گه وه ی خوا بی و به ونیراوه ی که گه یاندى، پتغه مبه ری
به ریزی عه ره بی، من له گا وریتیه که مه وه باوه ڕم هه بوو به خوا، به هۆی قورئانه وه
باوه ڕه که م به خوا گه وه تر بوو، جا چۆن ئیمان نه هینم له کاتیکدا موعجیزه ی قورئان
له به رده ستمایه و سه یری ده که م وه هه ستی پیده که م له هه موو کاتیکدا.

قورئان موعجیزه یه زیاتر له موعجیزه کانى تر، موعجیزه یه کی خوا بیه خۆی به لگه یه
له سه ر خۆی، په کی له که س نه که وتوه که باسی بکات و پیا هه لبدات و مژده ی پتبدات)

ل ۲۴۴ (اسلوب القرآن الکریم بین الهدایه والاعجاز البیانى) د. عمر باحانق.

خوای شایه تی بو نه م قورئانه نه دات :

قورئانی پیرۆز به خو شه ویست (د.خ) ده فه رموی که بلی: ﴿ قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَنتُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ (۱۹) ﴾ الانعام: واته: پیان بلی: چ شتیک گوره ترین شایه تیه؟ بلی: خواوند شایه ته له نیوان من و ئیوه داو شایه تیم بۆده دات و، ئەم قورئانه ی به سرووش بۆ ناردروم تا ئینزارتان بکه م و نه وانه ش که دوا ی من پیان راده که یه نریت.

خوای گوره ی بالاده ست و ناگادار به نه پنیه کانی بوونه وهر له باره ی قورئانه وه ده فه رمویت: ﴿ فَلَا أَسْمُ بِمَا تُبْصِرُونَ (۳۸) وَمَا لَا تُبْصِرُونَ (۳۹) إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ (۴۰) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ (۴۱) وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذْكُرُونَ (۴۲) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۴۳) وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ (۴۴) لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ (۴۵) ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ (۴۶) فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ (۴۷) ﴾ الحاقه.

واته: سویند به وانه ی که نه یانبین و، به وانه ی که نایان بینن، ئەم قورئانه فه رموده ی ره وانه کراویکی گوره یه و، قسه ی شاعیر نیه، که چی زۆر که م بره و نه هینن، وه قسه ی کاهین نیه، که چی زۆر که م بیرده که نه وه! ئەم قورئانه نیراوه ته خواره وه له په روه ردگاری جیهانیانه وه، جا نه گهر (محمد) هه ندی و ته ی به ده م ئیمه وه هه لبه ستایه ئیمه به ده ستی خو مان تۆله مان لی نه سه ندو، پاشان ره گی گیانیمان نه بری و، که س نه نه بوو له ئیوه که بکه ویته نیوانمانه وه و سزاکه مانی لی دووربخاته وه.

﴿ وانه لتذکرة للمتقين، وانا لنعلم أن منکم مکذبین، وانه لحرسة علی الکافرین وانه لحق الیقین، فسبح باسم ربک العظیم ﴾ الحاقه: ۵۲ واته: ئەم قورئانه بیگومان په ندو نامۆزگاری و یاده وه ریه بۆ پارێزکاران و، ئیمه نه زانین که هه ندیکتان بره و به قورئان ناکن، که نه مه ش نه بیته مایه ی خه م و خه فه ت و داخ و په شیمانی بۆیان و، به پاستی

قورئان راستو دروسته، كه واته ئه‌ی پټغه مبه‌ر تۆش هه‌میشه يادی په‌روه‌ردگاری كه‌وره‌ی خۆت بكه‌و سوپاسو ستایشی بكه‌.

ئه‌گه‌ر قورئان راست نه‌بیت هیچ شتیک راست نه‌ی!

چۆن ئه‌گونجی پټغه مبه‌ر یتى پټغه مبه‌ر (د.خ) درۆیی، تاقه‌ مرۆفئىكى هه‌ژاری، بټكه‌سى، نه‌خوینده‌وارى، جیهان نه‌دیده‌ی بټگه‌یشتوو له‌ناو گه‌لټكى په‌ستى، بت په‌رستى، بټیویلی، بټیره‌وشت و خوی نه‌خوینده‌وارا، بانگی مه‌ردوم بکات بۆ خواناسینو، به‌ملیۆنه‌هاو بلیۆنه‌ها مه‌ردوم به‌ده‌نگیه‌وه بچن و، ئاینټكى جیهانى به‌ئینى له‌ماوه‌ی بیست و سئ‌سالدا و، ده‌وله‌تټكى ئیسلامی دامه‌زرتى، ئنجا له‌پاش هه‌فتا سال به‌درټزی بلاویته‌وه له‌ (جاوه) و (فلیپین) هه‌و تالیوارى ده‌ریای ئه‌تله‌سى و، به‌پانى له‌ (قازان) هه‌و تا (سه‌یلان) و.. گه‌لټكى ئیسلام رټکبخا له‌تیره‌و هۆزو نه‌ته‌وه‌ی ئه‌و ناوچه‌ گه‌وره‌یه و، سه‌دو په‌نجا تا دووسه‌د نه‌ته‌وايه‌تى بټوینټه‌وه له‌بۆته‌ی ئیسلامه‌تیدا و، ئه‌مانه‌ بکات به‌برا و، جیاوازی هه‌لگري له‌ناویانا و، قه‌لاو کۆشکټكى گه‌وره‌یان بۆ دروست بکات و، ده‌ستوو رو شه‌ریعه‌تټكى وای بۆ دانابن كه‌مايه‌ی ژيانى هه‌ردوو جیهانیان بټی و، ئه‌مه‌ یه‌كه‌مجار بټی له‌مټرووی ئاده‌میدا كه‌پټغه مبه‌ر ټك هاتبټو توانیبټتى ئاده‌مى یه‌كخا به‌هه‌موو تیره‌و هۆزو نه‌ته‌وه‌یه‌کیه‌وه و، تاكو ته‌نیایى خوا به‌و په‌نگه‌ی كه‌ قورئان ئه‌فه‌رموی بلاوی بکاته‌وه له‌ناویانا.

جگه‌ له‌وه‌ی كه‌نامه‌یه‌كى به‌رزى زانستى وه‌ك قورئانیشى هټنابټی و، ده‌رگای زانینى له‌كۆمه‌لى ئاده‌مى كرده‌بټته‌وه و، قوتابخانه‌یه‌كى ئیسلامه‌تى دانابټی و، به‌ملیۆن پټشه‌واو زانای لټده‌رچووبټی و، به‌ملیۆنه‌ها په‌راویان دانابټی له‌هه‌موو جۆره‌ زانیارییه‌كدا، كه‌نامه‌خانه‌كانى رۆژه‌لاو رۆژئاوا ئه‌مرو به‌ده‌ستنووسه‌كانى ئه‌وانه‌وه شانازى ده‌كهن.

هه‌روه‌ك تۆماس كارلايل له‌ (الابطال) دا ده‌لى: ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌ی پټغه مبه‌ر كرده‌ویه‌تى بناغه‌ی له‌سه‌ر درۆیی، ئه‌وكاته‌ ئه‌بټی جیهانیش بناغه‌ی له‌سه‌ر درۆیی و، هه‌رچى

له جیهانایه به خۆرومانگو و ئه سستیروه و زهوییه وه هه مووی درۆ بیته و، هه مووی ریشکه و پیشکه ی چاوی. ل. ۱۱۰ ته فسیری خال / جزمی تبارک.

به ئی. ئاسمانه کان و زهوی به هه ق و مه به ست دروستکراون و له سه ربناغه ی درۆنین:
﴿الم تر أن الله خلق السموات والارض بالحق﴾ ابراهیم / ۲۰. واته: ئایا نابینی که خوا ئاسمانه کان و زهوی به هه ق و راستی دروستکردوه.

جا ههروه که ئه وانه ی به هه ق دروستکردوه، هه رواش پێغه مبه رێکی به هه ق ناردوه
﴿يا ايها الناس قد جاءكم الرسول بالحق من ربكم﴾ ال عمران / ۱۷۰ ﴿انا ارسلناك بالحق بشيراً و نذيراً﴾ البقرة / ۱۱۹، وه ئه م قورئانه شی هه ر به هه ق ناردوه ﴿ذلك بأن الله نزل الكتاب بالحق﴾ البقرة / ۱۷۶، ههروه ها ﴿وبالحق أنزلناه وبالحق نزل وما ارسلناك الا مبشراً و نذيراً﴾ الاسراء / ۱۰۵، واته: به هه ق قورئانمان ناردوه وه هه قیشی له که ل خۆی هیناوه و، تۆمان نه ناردوه مه که ر به مژده ده رو ترسینه ر نه بیته.

که واته. عه قلتان بخه نه کارو دلتیان، هه رچی له م بوونه وه ردايه به هه ق دروست بووه و پێغه مبه رانیش به هه ق هاتوون و خۆشه و یستیش (د.خ) دوا په یامبه ری هه قی خوايه.

خۆشه و یست (د.خ) شاعیر نیه

قورئانی پیرۆز ده فه رمویت: ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ﴾ (۶۹) لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقُّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ (۷۰) ﴿يس

واته: محمدمان فیری هۆنراوه نه کردوه و ناگونجی بۆی هۆنراوه شی، به راستی نه وه ی بۆمان ناردوه یادخه ره وه قورئانیکی روون و ئاشکرایه، تا ترسینه ر بیته بۆ دل زیندان و، به هۆی شوین نه که و تنیشیه وه ببیته مایه ی سزا بۆ کافران.

دیاره له دنیا دا شاعیره کان به ئه زمونی ئێدا ده پۆن و ورده ورده له قوتابخانه ی ژیا نه وه فێرده بن و هه ولده دن هۆنراوه له دوا ی هۆنراوه وشه ی به پێرترو مانای جوانتر

بهینن، به پیچه وانه‌ی خوشه‌ویسته‌وه (د.خ) که تا ته‌نی چل سالی هیچ شتیکی نوتوووه و پاشانیش به‌که‌م نایه‌ت و دواهه‌مین نایه‌ت له‌یه‌ک پله‌ی به‌لاغات و په‌وانبیژی و جوانیدان، زیاتر له‌وه‌ش به‌یه‌ک‌جار هه‌موو سووره‌تی (ئه‌نعام) دابه‌زیوه‌ته سه‌ری و له‌دلیدا جیگیرکراوه و هاوه‌لانی فیرکردوووه. قورئان خوی ئاماژه بق ئه‌مه ده‌کات و ده‌فه‌رموی:

﴿ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا انْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدَّلَهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ (١٥) قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (١٦) ﴾ یونس /

واته: ئه‌گه‌ر نایه‌ته روون و دیاره‌کانی ئیمه‌یان به‌سه‌ردا بخوینریت، ئه‌وانه‌ی که‌نایه‌نه‌وی و چه‌زناکه‌ن به‌ئیمه‌بگه‌نه‌وه، ده‌لین: قورئانیکی تر بهیننه، یان بیگوره، پیمان بلی: بۆ من نه‌هاتوووه که بیگورم له‌خۆمه‌وه، من شوینکه‌وته‌ی ئه‌وه‌م که بۆم دیت به‌سروش، به‌راستی من ده‌ترسم له‌سزای رۆژی دوا‌یسی ئه‌گه‌ر نافه‌رمانی په‌روه‌ردگارم بکه‌م، پیمان بلی: ئه‌گه‌ر خوا بیویستایه بۆم نه‌ده‌خویندن و ئاگادارم نه‌ده‌کردن لیتی، خۆ من له‌پیشتردا ته‌مه‌نیک له‌ناوتاندا ژیاوم، ژیرین و بیریک بکه‌نه‌وه.

به‌لی ئه‌م قورئانه سروشه‌و بۆ هیدایه‌ت و چاکسازی هاتوووه ﴿ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (٨٨) ﴾ هود.

رۆژه‌لاتناسیک ده‌لی: هیچ کاتیک چاکسازی زه‌حمه‌ت نه‌بووه به‌هینده‌ی زه‌مانی (محمد)، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا توانی له‌بیست و سی سالدان هه‌موو چاکسازی و گۆرانکارییه بکات.

قورئان و زمانی عه ره بی:

زمانی ئینگلیزی نزیکی بیست هزار رهگ (جذر) ی هه یه که یه کی نزیکی دوانزه (اشتقاق) ی بۆ ده کریۆ به مش نزیکی دوسه دو چل هه زار وشه دروست ده بیئت. به لام له زمانی عه ره پیدا که ده وله مه ندره نزیکی په نجا هه زار رهگ هه یه و یه کی نزیکی چل (اشتقاق) ی بۆ ده کریت و به مش نزیکی دو ملیۆن وشه دروست ده بیئت، قورئانی پیروژ نزیکی یه که له سه ر چلی ئه و وشانه ی وه رگرتووه و زۆر به وردی به کاری هیتاوان، به جوریک که هه ر وشه یه له جیی تایبه تی خۆیدا یه و هه چی تر جیی ناگریته وه.

لینکۆله ران ده لئین هه موو پیتیک ئه وه نده به دیقه ت به کارهاتووه، ته نانه ت تاقه پیتیک زیاده نیه، بۆیه ئه گه ر پیته کانی سووره تی (نوح) بژمیرین، ده بینین (۹۵۰) پیته، که ده کاته ته مه نی (نوح) سه لامی خوی لیبیئت.

ئه مه بیجگه له وه ی که قورئان باسو و خواسی زانستی وای تیدایه که له م سه دانه ی دواییدا دۆزاونه ته وه، بۆتموونه (مه وسوعه ی به ریتانی) ته نها باس له به شی سه رزه وی شاخه کان ده کات، چونکه زانست ته نها ئه وه نده ی دۆزیبووه وه تا ئه و رۆژه ی ئه و مه وسوعه یه نوو سرا بوو، به لام قورئانیکی پیش چوارده سه ده له مه و به ر که باسی شاخ ده کات باسی به شی ناو زه وی شاخ ده کات و ده فه رمویت: ﴿والجبال اوتاداً﴾ النبا / واته: شاخه کانمان وه که میخ داکوتاره، که له راستیشدا هه روایه، شاخی ئیفرست (۹کم) به رزه له سه ر پووی زه وی یه وه و له ناو زه ویشدا به قوولی نزیکی (۱۳۵کم) چۆته خواره وه، که به مه مش وه که میخ وایه که داکوتراوه به زه ویدا و مایه ی هاوسه نگی زه وی یه و له نگه ری گرتووه هه ره که قورئان ده فه رمویت: ﴿والجبال ارساه﴾ الذاریات: ۳۲

هروه‌ها ده‌فهرمویت: ﴿ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ ﴾ لقمان / ۱۰ واته: خوی په‌روه‌ردگار ئاسمانه‌کانی به‌دیته‌تاوه و رایگرتووه به‌بی کۆله‌که هه‌روه‌ک ده‌بینن و، له‌زه‌ویدا شاخه‌کانی داناوه بۆ هاوسه‌نگی.

(له‌فهرمووده‌شدا جه‌ختکراوه‌ته‌وه سه‌ر ئه‌م مانایه که ده‌فهرموی:

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْأَرْضَ جَعَلَ تَمِيدٌ وَتَكْفَأُ فَارْسَاهَا بِالْجِبَالِ فَاسْتَقَرَّتْ .. الراوي: أنس بن مالك المحدث: المنذري).

قورئانی پیروژ په‌روه‌رده‌یه بۆ پیگه‌یانندی مروفتیکی به‌په‌وشتی ده‌مو ده‌ست و داوین پاک و، له‌هه‌موو شتی‌کدا رینمایه ده‌کات و ریوشوینی بۆ داده‌نی، ته‌نانه‌ت له‌رۆیشتنیشدا ﴿ وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴾ (۶۲) ﴿ الفرقان ﴾ ولا تمش في الارض مرحاً ﴿ الاسراء / ۳۷

مروفتیک که هه‌قی هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژیان و هه‌موو که‌سیک بدات خۆشه‌ویست (د.خ) ده‌فهرمویت: (اعطوا كل ذي حق حقه) .

جا نه‌گه‌ریین هه‌ر له‌کۆنه‌وه تا نه‌مرو سه‌یری به‌ره‌می شاعیران و نه‌دیبان بکه‌ین، کێ هه‌یه توانیبیتی به‌رنامه‌یه‌کی تیروته‌سه‌لی ژیان به‌ینیت، نه‌وه شاعیره‌کانی زه‌مانی نه‌فامی، نه‌وه‌یان که زۆر داهینانی کردبی، ره‌نگه هۆنراوه‌یه‌ک یان چه‌ند هۆنراوه‌یه‌کی جوانی وتبی و وه‌ک ریزلینان و شانازییه‌ک به‌دیواری که‌عبه‌دا هه‌لواسرابی؟! که نه‌وانه‌ش نه‌گه‌ر بیانخوینینه‌وه به‌ئاشکرا دیارن که‌زاده‌ی بی‌مروفتن و، نه‌گه‌ر سه‌یری شاعیره‌ پایه به‌رزه‌کانی ئه‌م سه‌رده‌مه‌ش بکه‌ین هه‌ریه‌هه‌مان شیوه‌یه !! ..

ھېچىكى تازە لەژىر تىشكى خۇردانىيە!

لەسەد ھەزار ھۆنراوھەدا يەككىكى نەبى ھەمووى ھەر وتنەوھى قسەى ئەم و ئەوھ،
 لىژنەيەكى گەرە لەسەدھە پياوى زاناو داناو زمانزانو روئشنىبىر پىكھات بۆ پشكىنىنى
 ديوانى ھۆنراوھە نووسراوى رۆژھەلاتى ناوھپاست، سەيرىيان كرد لەھەموو ديوانى
 (متنبى) دا تاقە پىنج ھۆنراوھى زادەى بىرى خۆيەتىو كەس پىش ئەو نەيووتوھە .

لەھەموو نووسراوھەكانى (جاھظ) يشدا كە نزيكەى سەد نووسراوى ھەيە، تەنھا يەك
 قسەى دۆزرايەوھە كە زادەى بىرى خۆيەتى كەدەلى: مېروولە كە زەخىرەى زستانى
 ئەخات و گەنم كۆدەكاتەوھە، بۆيە دەنكەكانى دوولەت دەكات تا بۆگەن نەبىت، چونگە
 ئەگەر واى لىنەكات شىن دەبنەوھە بەكارى خواردن نايەن، لەپاش ماوھەيەك لەيۆنان
 ئەم قسەيەيان لەپەراوئىكى يۆنانيدا دۆزيەوھە .

شىخ عەبدوللاى بەيتوشى كوردى، كەلەزمانى عەرەببىدا نۆر لەموتەنەبى زانائەرەو
 چوارپىنج ھەزار دىر ھۆنراوھى بەجىھىشتوھەو ئەوھندەشى ون بووھ، لەتاقە شەش
 ھۆنراوھىدا ئەلى: ئەمانە زادەى بىرى خۆمن و كەس پىش من نەيووتوھە. ھەرەوھە
 موختى زەھاوى تاقە چوار ھۆنراوھى زادەى بىرى خۆيەتى .

مەولەوى لەئوتكەدايە:

مەولەوى يەككىكە لەو شاعىرانەى كە داھىتەنى نۆرى كردوھە لەھۆنراوھەكانىداو نۆر
 ھۆنراوھى ھەيە كەكەس پىشى نەكەوتوھە، وەك ئەم چەند ھۆنراوھەيە:

يەكەم:

بالەخانەى چەم ديوانەكەى تۆن
 بانەناو وەخاك ئاسانەكەى تۆن
 تەكەش عاجزكەرد خەيالەت تىشدا
 ئازىز بۆ جارئ پابنى پىشدا

واته: چاوه‌کانم به‌سهرمه‌ویه و، سهریشم وه‌ک باله‌خانه وایه بق جه‌ستم، نجا ئم باله‌خانه‌ی چاوانم دیوه‌خانی تویه، که‌ته‌ماشات ده‌کم وینه‌کات له‌ناو بیلبیله‌ی چاومدا نه‌قش نه‌به‌ستی و، چاوم ده‌بی به‌دیوه‌خانی وینه‌که‌ی تو، نه‌وش ناشکرایه که گله‌بانی ئو دیوه‌خانه له‌خاکی به‌ر ده‌رگاکی تویه، به‌لام به‌داخه‌وه دیوه‌خانه‌کات به‌هوی فرمیسکی زۆرمه‌وه هه‌میشه دلۆپه‌ده‌کات و، ئو دلۆپه‌یه خه‌یاله‌که‌ی ئیوه‌ی وه‌پسکردوه، که‌واته چی ئه‌بی، ئه‌ی خۆشه‌ویست ئه‌گه‌ر جارێک پی بنییت به‌و جیگا دلۆپه‌یه‌دا که‌بانی چاومه تا بوه‌ستیته‌وه و، چاوه‌کانم ئه‌وه‌نده تکه نه‌کن، چونکه به‌وپی بیانانه ده‌ردی دوریم ساپیژ ده‌بییت و گریانه‌کم که‌م نه‌بیته‌وه.

فه‌هاد میرزای مامی ناصر الدین شا که‌شاعیر و یژهریکی زۆر به‌زیووه، به‌ئیشی ده‌وله‌ت ده‌چی بق هه‌ورامانی ئه‌ودیو و، ئه‌چیتته دئییه‌که‌ی مه‌وله‌وی، جا که‌مه‌وله‌وی ده‌چی بۆلای و له‌دوره‌وه ده‌رده‌که‌ویت، پی ده‌لین: ئه‌وه مه‌وله‌وی هات، ئه‌ویش ده‌لی: خاوه‌نی باله‌خانه‌ی چه‌م، ئه‌لین: به‌لی، ئه‌ویش ده‌چی به‌پیریوه‌وه به‌ریزه‌وه له‌لای سهره‌وه دای ئه‌نی و نه‌که‌ونه گفتوگو.

دووهم:

هه‌ر له‌زاده‌ی بی‌مه‌وله‌وی به‌که‌له‌ته‌مه‌نی په‌نجا سالی‌دا ده‌لی:

خه‌م بیم یانی های پیم مه‌دق خه‌به‌ر

جه‌ ده‌رگای هستی ته‌شرف به‌ره‌ویه‌ر

واته: کۆم بوومه‌ته‌وه، ئه‌م کۆم بوونه‌ویه‌م به‌زمانی حال پیم ئه‌لی: فه‌رموو مه‌وله‌وی له‌ده‌رگای ژیان و دنیاوه بچۆ ده‌ره‌وه بق قیامت، جا چونکه ده‌رگای دنیا په‌ست و تزمه، پیویست به‌سه‌ر دانه‌واندن و خۆ کۆم کردنه‌وه ده‌کات.

سینه‌م:

له‌ته‌م‌نی شه‌ست سالی‌دا باسی حالی خۆی ده‌کات و ده‌لّیت:

پوسی ته‌پلی گوش نم کیشان که‌م که‌م

نم سر نه‌وسه‌ره‌ن دوربینه‌که‌ی چه‌م

واته: پیستی ته‌پلی گویم له‌به‌ر پیری که‌م که‌م شی‌ی کیشاوه‌و ده‌نگی نه‌ماوه‌و

گویم گران بووه، چاویشم کزبووه‌و شتی نزیک به‌گران نه‌بینی، وه‌ک دوربینه‌که‌ی چاوم

هه‌لکه‌ر ابیته‌وه‌و پاش وپیش ته‌ماشای پی‌ بکه‌م وایه.

چواره‌م:

له‌ته‌م‌نی هه‌فتا سالی‌دا باسی قوناغیکی تری پیرییه‌که‌ی ده‌کات و ده‌لّیت:

پیشانی مه‌یله‌ش به‌زانوو به‌رده‌ن

تعظیمی جه‌ناب پیریمیش که‌رده‌ن

واته: ناوچه‌وانم روی کردۆته نه‌ژنۆم، وه‌ له‌پۆینا وه‌خته له‌یه‌ک بده‌ن، چونکه

چووه به‌پیر پیریمه‌وه‌و، نه‌یه‌وی تعفیمی جه‌نابی پیریم بکات، وه‌ک یه‌کێک که‌به‌پیر

پیاویکی زۆد که‌وره‌وه به‌چیت، چون خۆی بۆ داده‌نه‌وینێ نه‌میش وایه.

پینجه‌م:

له‌نزیک هه‌شتا سالی و له‌دوا قوناغی ژیانیدا ده‌لی:

پیری حه‌لقه‌سان خه‌م په‌نه‌م وه‌رده‌ن

به‌ی ده‌رگای عه‌ده‌م ئاماده‌م که‌رده‌ن

واتە: پىرى لەدوا قۇناغى ژيانما بەجۆرىڭ چەماندومىتتېو، وەك ئەلقەى دەرگای لىكردوم، واديارە ئەيەوى بىم كا بەئەلقەو دامكوتى بەدەروازەى عەدەمدا كە مردنە.

بەلى. ئەم زانا پايە بەرزە داھىنانى كردوو، ئەو تە چەندەھا ھۆنراوہى ھەيە كە لەلوتكەدايە، بەلام ئايا ئەوہى مەولەوى ھىناويەتى بەشېوہەيەكى گشتى ھەر لەبارەى خۆشەويستەكەىو بىروپاوا ئاينەكەىو جوانى سرووشتو... ھتد، نەبووہ؟ ئەمە لەكاتىڭدا كە قوتابى قوتابخانەى قورئان بووہو بەفەخرو شانازىيەوہ باسى قورئان ئاينەكەى دەكات. بەكورتى ئەوہى ئادەمىزاد دەيلى ئەگەر زادەى پىرى خۆشى بىتو لاسايى ئەم و ئەويش نەبىت، كارىكى سادەيەو بەچاكي جى دەستى مرؤفى پىوہديارە! ..

گۆران و داھىنانەكانى:

شاعىرى ناودارو خاوەن ديوانى كورد، گۆران، بەزمانىكى كوردى پاراو نۆر شارەزايانەو نۆر بەديقەت وشەى كوردى بەكارھىناوہو چەندەھا ھۆنراوہى نەخشاندووہ، كەنیشانەى دەست پەنگىنى و وەستايتە لەكارەكەيدا، بۆ نمونە، كە يەكى لەمنالەكانى دەمرى دەگرىو ھىچ ھۆنراوہەيەكى بۆنايت، بەلام كە ھىواى كوپى دەمرى لەجياتى گريان شاكارىكى نەخشاندووہ كە بۆ بىكەسى شاعىرى دەخوينتتەوہ، ئەوہندە بىكەس بەلايەوہ جوان دەبى دەلى: دلم نەھات بلىم خۆزگە منالىكى تريت بمرديە تا ھۆنراوہەيەكى ترى ئاوات بووتايە!

ھۆنراوہەكەش بەناوى (لەسەرەمەرگى ھىوادا) لە ۹۳ى ديوانەكەيدا بە دەلى:

رۆلەى تاقانەم، ھىواى ژيانم

ئەستىرە گەشى بەرى بەيانم

رۆڭۈ نەۋرۆڭۈ پىرشىنگ زىپرېنم
 تىرىقەي سىپى مانكى ھاۋىنم
 شىنەي شەمەلى كەلى بەھارم
 لەرەي ئاۋىنگى مېرگى ئاۋدارم
 جىرۋەۋ جۈۋكەي شادىي ھىلانەم
 شەۋبۆي پەخشانى ئەم گىشت ھەردانەم
 خۇنچەي پىشكوتۇي باغى جۈۋانېم
 رۆلەي شىرېنم ئەي گىيانى گىانم!
 تۇخۋا بەۋ جۈۋتە چاۋە شىنانە
 ئاخىر نىگاتە تىر بۆم بېۋانە!
 با بە كۆۋلى بەرۆلە رۆيى
 كە دانىشىتم كىز ۋەختى بى تۆيى
 بە يادى دۈۋگۆم دۈۋگۆم بى بىن
 كە ھۆگىيان بۈۋ ماسى رۆحى من
 ھۆن ھۆن فرمىسكىم بېرېتتە داۋىن
 فرمىسكى تاسەر جەرگۈ دل تاۋىن
 ھىۋا ئەۋ لىۋەي بەزەردەخەنە

گزنگی رۆژی گولانی منه
 بۆ زهرده خه نهی ئیستا تی نازی؟
 بۆ له ژیر هه وری مه رگا نه له رزی؟
 هه ی هاوار، هه ی داد هیوای شیرینم
 گیان نه دهی، ئه مری، ئیتر ناتبینم!
 ئیتر.. ئاخ ئیتر ناتبینم مه رگیز
 له خه و نه بی شه و شه وی پایز
 جار جار وهك به رقی ئاو بۆ زۆر تینوو
 دیتتو ناشکیتی تاسه و ئاره زوو!
 سابۆم بپوانه تیر به و چاوانه
 رۆله مردنه فرمیتسك بارانه
 هیوا رۆله پۆ، کۆرپه م رۆله پۆ
 نه و کولمه ئاله نه رم و تۆله پۆ
 نه و قزه زهرده ئه و چاوانه پۆ!
 نه و نه غمه ی (دایه) و (بابه) جوانه پۆ!
 تا ده ممان له گز نه که وی وهك تۆ:
 هیوای دایه پۆ! هیوای بابه پۆ!

هه روه ها گۆران له (گه شته که یدا بۆ هه ورامان) له باسی (به بیان) دا ده لی:

(الله اکبر!) مه لا بانگانه
 تاريك و ليآلى بهري به يانه
 مانگي به جيماو له سه فهري شهو
 زهرده له ترسي قاسپه قاسپي كهو
 نه ستيره ي مه غريب وه كه فتره ي نه مه ل
 كزكز نه تكيتنه ناو به فري سه ركه ل!
 له پي ئه ويهري شاخ ده نكي زهنگ دي
 له شويني پاكه ر ته قه ي تفهنگ دي!
 وا به ته واوي دنيا رووناكه،
 هه رسيحري رووته سروشت ئيستاكه!
 له درهخت نه دا شنه ي باي سه حه ر:
 جمو جووليه تي چه شني سه وداي سه ر!
 له سه ر جوگه ي ئاش قازو مراوي
 چاوه پي روژن هه لبيني چاوي
 به لام تا خوئي نه كا چيشته نگاو
 نايه ته ناودي پرشنگي هه تاو

گوزان له باره ي (مزگوت) له هه مان گه شتيدا ده لي:

بِنچینه‌ی مزگه‌وت نیش‌تۆته ناوچهم
 پووبه‌ره و قیبله، پشت له‌جه‌ه‌نهم!
 مزگه‌وتی کاتی چیشته‌نگاوی چۆل
 وه‌ك مردوو کفنی بیده‌نگی به‌کۆل!
 سووره چناری لقو پۆپ دریز
 سیبهر ئەکا بۆ‌خه‌وی به‌رده نوێژ!
 جارجار ئیمامی ته‌نیای گوشه‌ی هوز!
 سه‌رسنگ ماچ ئەکا ریشی به‌وه‌نوز!
 که‌سیک بانگ ئەدا، ئەشله‌قینێ گۆم،
 ئیمام هه‌لده‌ستی، دار به‌ده‌ست، پشت کۆم!
 تاته‌ه‌واو ئه‌بی (الله اکبر)
 په‌نگ ئەخواته‌وه لافاوی نوێژکه‌ر
 نوێژ به‌تال ئه‌بی، جه‌ماعه‌ت بلاو
 چه‌ند پیریك ئەبن به‌خلته‌ی لافاو:
 سوچیك گه‌رم ئەکه‌ن به‌پازی جوانی
 ناخ به‌با ئەده‌ن بۆ دنیای فانی!

ل ۱۳۲۲ دیوانی گۆران

به‌ئێ هه‌ر هۆنراوه‌یه‌کی گۆران ده‌گریت زۆر جوان به‌وشه‌ی کوردی په‌سه‌ن تابلۆی
 هه‌مه‌په‌نگت بۆ ده‌نه‌خشیته‌ی، به‌لام دیاره‌ بواری شیعوو باسه‌کانی هه‌رچه‌ند زۆر ناوازه‌و

جوانیش بن زاده‌ی بیری مرقون و جیاوازن له‌په‌راوی له‌وینه نه‌بووی قورئان که خوا له‌باره‌یه‌وه ده‌فهرموی: ﴿لَکِنِ اللّٰهُ یَشْهَدُ بِمَا اَنْزَلَ اِلَیْکَ اَنْزَلَهُ یَعْلَمُهٗ وَالْمَلٰٓئِکَةُ یَشْهَدُوْنَ وَکَفٰی بِاللّٰهِ شَهِیْدًا (۱۶۶)﴾ النساء.

واته: نه‌گه‌ر نه‌و خه‌لکه باوه‌رت پیناکه‌ن، خوا خۆی شایه‌ته له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که‌ره‌وانه‌ی کردووه بۆت، دلنیا به که له‌سه‌ر بنچینه‌ی زانستی خۆی ره‌وانه‌ی کردووه، فریشته‌کانیش شایه‌تی ده‌ده‌ن له‌سه‌ر نه‌وه هه‌رچه‌نده خوا خۆی به‌سه‌ بۆ نه‌و شایه‌تیه.

فرمیسکه یاقوتیه‌کان

فرمیسکی پینفه‌مه‌ر (د.خ) :

خۆشه‌ویست (د.خ) له‌نه‌وه‌ی دوو سه‌ر بپراوه‌که‌یه، (اسماعیل) سه‌لامی خوای لیبیت، وه (عبدالله) ی باوکی. کاتیک خوای گه‌وره ئیبراهیمی تاقیکرده‌وه (سه‌لامی خوای لیبیت) که بۆ خوا کوپی جگه‌ر گۆشه‌ی سه‌ر بپری و له‌تاقیکردنه‌وه که‌دا سه‌رکه‌وت خوای گه‌وره به‌رانیکی بۆ نارد که بیکا به‌قوربانیو ئیسماعیل سه‌لامی خوای لیبیت رزگاری بوو.

هه‌روه‌ها (عبدالمطلب) یش له‌به‌ر نه‌وه‌ی کوپی وای نه‌بوو پشتی بگرن و ده‌وری قه‌ره‌بالغ بکه‌ن، نه‌زری کرد که نه‌گه‌ر خوا ده‌ کوپی بداتی یه‌کیکیان بکا به‌قوربانی، (یان نه‌گه‌ر خوا یارمه‌تیدا و شوینی بیری زه‌مزه‌می دۆزیه‌وه یه‌کی له‌کوپه‌کانی بکا به‌قوربانی). به‌هه‌رحال کاتیک مه‌به‌سته‌کانی هاتنه‌ دی، ده‌بوو نه‌زره‌که‌ی جیبه‌جی‌بکات، بۆیه تیروپشکی کرد بۆ کوپه‌کانیو (عبدالله) ی کوپه‌ بچووکی زیده‌ خۆشه‌ویست ده‌رچوو، ناچار ته‌گبیریان بۆ کرد که‌ناوی عبدالله و (۱۰) حوشر تر تیروپشکی بۆ بکات، هه‌ر جاره و که (عبدالله) ده‌رچوایه (۱۰) حوشری تر زیاد بکات،

تاگه یشته نزیکه‌ی سهد حوشر ئنجا ناوی عبدالله دهرنه چوو به‌مه‌ش رزگاری بوو
له‌سهربرینو به (ذبیح) ناویانگی ده‌کرد وه‌ک ئیسماعیل.

له‌بیست و پینج سالی دا ژنیان بو عبدالله هیئا، پاش ماوه‌یه‌کی که‌م چوو بو
بازرگانی له‌شام‌وله‌مه‌دینه نه‌خۆشکه‌وت و له‌ویش گیانی سپارد و له‌وکاته‌دا خۆشه‌ویست
(د.خ) له‌سکی دایکیابوو.

کاتی‌ک له‌دایک بوو ئه‌بوله‌هب له‌خۆشیا (ثویبه) ی خزمه‌تکارو جاریه‌ی ئازادکرد، که
مژده‌که‌ی بو هیئا. پاش هه‌وت رۆژ باپیری نان و خوانیکی دروستکردو ناوی نا
(محمد) و که هوی ناوانانه‌که‌یان لی پرسى وتی: ئه‌مه‌وی که‌له‌زه‌ویو ئاسماندا
سوپاسکراویت.. هه‌ندیکیش ده‌لین: که‌به‌خه‌و به‌دایکی وتراوه که‌ناوی بنیت (محمد).
وه که له‌دایک بوو باپیری ته‌وافی که‌عبه‌ی پیروزی پی‌کرد.

ئنجا ژنانی لادی هاتن و خۆشه‌ویست (د.خ) به‌ر حه‌لیمه‌ی سه‌عديه‌ که‌وت
له‌به‌رئه‌وه‌ی بیباوک بوو، وه‌که‌سیان نه‌یانده‌ویست بیبه‌ن و دایه‌نی بکه‌ن. به‌لام
خۆشه‌ویست (د.خ) له‌وساته‌وه‌ چوو به‌اوه‌شی حه‌لیمه‌ی سه‌عديه‌وه‌ بوو به‌خیرو
به‌ره‌که‌ت بۆیان. ئه‌و مه‌مکانه‌ی که‌شیری تیانه‌بوو به‌شی مناله‌که‌ی خوی، ئه‌وه‌نده
زیادی کرد که‌مناله‌که‌ی خۆشیو خۆشه‌ویستیش (د.خ) تیر بکات.

گویدریژه‌که‌یان که‌له‌م سه‌ر نه‌ده‌پۆیو دواده‌که‌وت، له‌وسه‌ر که‌ گه‌رانه‌وه‌ پیشی
هه‌مووانی ئه‌دایه‌وه‌، که‌ ئه‌مه‌ش لای هه‌مووان سه‌یر بوو.

ئه‌و لادیو دهروده‌شته وشک و برنگه‌ی خیلی (حه‌لیمه‌ی سه‌عديه‌) پاش هاتنی
خۆشه‌ویست بووه ناوچه‌یه‌کی پر فه‌رو به‌ره‌که‌ت و ته‌نانه‌ت شیریی حوشره‌وه‌رو
مالاته‌که‌شیان به‌ناشکرا به‌ره‌که‌تی پیوه‌دیاریوو.

بۆیه پاش دوو سالّ به نابهدلی هینایانه وه و حه زیان ده کرد که جارّ لییان نه سینریتته وه، دایکیشی له ترسی نه خۆشی و وه بای مه ککه ناردیه وه له گه لیاندا، له چوار سالییدا له بهرته وهی که مه لائیکهت دابه زین و سنگی پیروزیان شه ق کردو دلّو سینه یان بۆشتو، برا شیریه که ی ناگای لی بوو وه بۆ حه لیمه ی گتپراه وه، ترسان و ناچار هینایانه وه بۆ لای دایکی و مه سه له که یان بۆ گتپراه وه، نه ویش دلّیای کردو وتی: کورپی من شه یتان ریّ نیه بجیّ به لایدا.

له شهش سالییدا له گه ل دایکی و (ئوم نه یمن) دا چوون بۆ سه ردانی خالوانی له مه دینه و سه ردانی گتپری باوکی. له گه پانه وه دا له دئی (الابواء) که ۲۳ میل دووره له مه دینه وه، دایکی نه خۆش ده که ویّو وه فاته ده کات.

نه بو نه عیم له (الزهری) نه ویش له (نه سمای کچی ره هم) نه ویش له دایکیه وه ده گتپرتته وه که وتوو یه تی: ئامینه م بینی له و نه خۆشیه یدا که تیامرد، (محمد) له ژوور سه ری بوو، ئامینه سه یری محمدی کردو وتی: (کل حی میت، وکل جدید بال، وکل کثیر یفنی، وأنا میتة و ذکر ی باق، وقد ترکت خیراً وولدتُ طهراً). واته: مه موو زیندوو یه ک ده مرّی و مه موو تازه یه ک کۆن ده بیّ و مه موو زۆرّیک ته واو ده بیّت، من ده مرم و ناوبانگم و یاده وه ریم ده مینّی، به راستی خیر له دوا ی خۆم به جیّ ده هیلم و پاکتیم بووه (ل ۱۶۰ محمد رسول الله د. محمد صادق عرجون).

ئنجا به دلّشکاوی و فرمیسکی زۆره وه هاته وه (مه ککه) و له لای باپیری بوو که له سه ر به ره که ی لای خۆیه وه دای ده ناو زیاتر له مه موو مناله کانی ریژی لیده گرت، جا که ده یانویست دووری بخه نه وه ده یووت: دعوا ابني فو الله ان له لشأناً.

واته: واز له کورپه که م به یتنن به خوا پله و پایه یه کی به رزی ده بیّت.

له ههشت سالیشدا (عبدال مطلب) مرد، ئوم ئه یمن ده لئی: خوشه ویستم بینی (د.خ) که له ژور سه ری باپیری بوو ده گریا. ئنجا ئه بوتالیب سه ره رشتی ده کرد. (ل ۱۶۲ هه مان سه رچاوه) .

پاشان شوانیتی کرد بۆ مه پومالات داره کانی خه لکی مه ککه . ئنجا له ته مه نی (۲۵) سالیدا (خه دیجه) داوای لی کرد که بچی بۆ بازرگانی بۆی له شام و دوو جار به قازانجی زۆره وه کاره که ی بۆ ئه نجامداو ئه و غولامه ی که له گه لئی ده نارد زۆر به چاکی وه سفی خوشه ویستی بۆ کرد (د.خ) ، ئه ویش هه زی کرد که بچیته داوای و شووی پیبکات.

به لئی چووه داوای و شووی پی کرد، خه دیجه که ئافره تیکی دنیا دیده بوو، له ناو مه ککه دا به (الطاهرة) به ناویانگ بوو، هه رچی هه بوو کردی به قوریانی خوشه ویست و باشتین پالپشت بوو بۆی، به مانگ ده چوو له ئه شکه وتی (حراء) ده مایه وه، ئه میش خزمه تی مال و منالی خۆی ده کرد و خواردنی بۆ ده برد و جاروبار بۆ ماوه یه کیش لای ده مایه وه . تاگه یشته ئه وپله یه ی که رۆژیک جو برائیل به خوشه ویستی فه رموو: وا خه دیجه به خواردنه وه به رپه وه یه هات بۆ لات، سه لامی من و خوای گه وره ی پی بگه یه نه و مژده ی به ری به کۆشکیکی هیمن و ئاسووده له دوورگه وه ره له به هه شتدا.

خه دیجه پیشتەر دووشووی کرد بوو، شاژنیکی دینیا دیده و بازرگان و وریا بووله پیاو چاک تیگه یشت بوو، بۆیه زۆر قه دری خوشه ویستی ده گرت و به هه موو جۆرێک دلنه وایی ده کرد. کاتی که خوشه ویست له ئه شکه وتی (حراء) وه حی بۆهات و به شپزه یی و ناره حه تیه وه گه راپه وه و رووداوه که ی بۆ گێرپه وه، فه رموو: ده ترسم تووشی شتیکی خراب بوویم (أی خدیجه: مالی؟ لقد خشیت علی نفسی) ئه ویش دلنه وایی کرد و فه رموو: (کلا والله لن یخزیک الله ابدًا، انک لتصدق الحدیث، وتصل الرحم، وتحمل الکلب، وتکسب المعدوم و تقری الضیف، وتعین علی نواب الحق، وتؤدي الامانة). ل ۲۰۷ هه مان سه رچاوه .

شایانی باسه مامۆستایه کی میژوو له زانکۆیه کی ئەمریکی که ئەمە ی خۆینده وه موسلمان بوو، وتی: (پیاویک ناتوانی پانزه سال له ژیا نی هاوسەریتیدا ته مسیل بکات بۆ ژنه که ی و، هەرچی بکات هەر حه قیقیه تی ده رده که ویت، جا ئەم وه سفانه ی خه دیجه دیاره که (محمد) (د.خ) چه ند ره وشت به رز بووه و دیاره ئە وه ش ره وشتی پیغه مبه رانه) .

گریانی خۆشه ویست بۆ دووشت بوو: یه که م: به سۆزی و میهره بانیه که ی به رامبه ر مردنی منال و دۆست و خۆشه ویستانی. دووه م: له ترسی خوا و قورسی باری ئە مانه ت و خه می زۆری بۆ موسلمانان.

خۆشه ویست (رؤوف رحیم) و (حریص) بوو له سه ر موسلمانان ههروه که قورئان وه سفی ده کات ده فه رموی: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (۱۲۸)﴾ التوبة.

چه ند نموونه یه که له گریانی خۆشه ویست:

یه که م/ که خه دیجه و مامی وه فاتی کرد ساله که ی ناونا سالی خه مباری ئە بی چی گریابی به تاییه ت که له چله پۆپه ی وه فاداریدا بوو بۆ هاوسه ره که ی ئە و هاوسه ره ی که هه میسه به خیر یادی ده کرده وه و ته نانه ت دلێ ده کرایه وه به هاوه له کانی.

دووهم/ کچیکی ده نیریت به دوا یاو ده لی: با بیته سه رمان لییدات مناله که م گیان ده دات ئە ویش بۆی نا کرێ بچیت و سه لامی بۆ ده نیری و فه رمانی پی ئە دات که نارام بگری. که چه که ی ده نیریته وه به دوا یاو سویندی ده دات که بچیت ئە ویش له گه ل سه عدی کوری عوباده و موعاز دا ده چی و مناله که ی ده خه نه باوه شه وه که گیان ئە دات و خۆشه ویستیش (د.خ) هۆن هۆن فرمی سک ده پزیت.

سه عد وتی: ئە مه چیه ئە ی پیغه مه ری خوا؟

ئەویش فەرمووی: (هذه رحمة جعلها الله في قلوب عباده، وانما يرحم الله من عباده
الرحماء) بخاری.

سەئەم / کاتیک کچە کە ی لە گیانە لادابوو، خۆشەویست باوەشی پیاکردو لە باوەشی
باوکیا گیانی سپاردو، خۆشەویست گریا بۆی / نسانی.

چوارەم / کاتیک ئیبراھیمی کوپی لە گیانە لادا بوو خۆشەویست گریا، عبدالرحمن
کوپی عەوف فەرمووی: تۆش دەگریت ئە ی پێغەمبەری خوا؟ ئەویش فەرمووی: (یا بن
عوف! انما رحمہ) ئنجا فەرموی (ان العین تدمع، والقلب يحزن ولا نقول الا ما يرضي
ربنا، وانا بفراقك يا ابراهيم لمحزونون) بخاری.

پینچەم / کاتی (سەعدی کوپی عوبادە) ی هاوئەلی لە گیانە لادابوو وە خۆشەویست
(د.خ) سەردانی کرد، گریا بۆی وە ئەوانە ی لە ویدابوون هەموو دەستیان کرد بە گریان.

شەشەم / کاتیک خۆشەویست ئەم ئایەتە ی خویندە وە کە دوعاکە ی (ئیبراھیم) ه

﴿ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ (۳۶) ﴾ ابراھیم / وە ئەو ئایەتە ی کە عیسا (سەلامی خوای لیبیت) دە فەرموی:

﴿ إِنْ تَعَذَّبْتُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۱۱۸) ﴾ المائدة

ئنجا خۆشەویست (د.خ) دەستی بەرزکردە وە بە گریانە وە کە وەتە دوعا کردو
فەرمووی: (اللهم! امتی امتی).

خوای گەورە بە جویرائیلی فەرموو: بڕۆ بۆ لای محمد، کە پەرەردگار باشتیش
دەزانی، پرسیاری لێکە بۆچی دەگری؟

کە جویرە ئیل هات پرسیاری لێکرد، خۆشەویست فەرمووی: بۆ پاشە روژی
ئومەتە دە گریم و خوا خۆی باشتەر دەزانی.

خوای گوره فرمووی: ئەی جو برائیل! بۆ بۆ لای محمدو پیتی بلی: ئیمه پازیت ده کهین له ئوممه که تداو دلت ناشکینین. مسلم

حهوتهم/ کاتی خۆشه ویست نوژی ده کردو قورئانی ده خویند هاوه لان گوئیان له قولپی گریانی بوو له سنگی دا، ههروه ها که عبدالله ی کوپی مه سعود قورئانی بۆ خویند که گه یشته نایه تهی ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴾ (۴۱) النساء. سهیری کرد ده گری! / مسلم

هه شتهم/ خۆشه ویست (د.خ) ده فرمووی: (مۆله تم له پهروه ردگار وه رگرت که سهردانی قهبری دایکم بکه م، ئیزنی دام و سهردانم کرد، ئیوهش سه ریدهن له سه ر قهبران مردنتان بیر ده خاته وه) .. خۆشه ویست (د.خ) له سه ر قهبری دایکی زۆر گریاو هاوه لانیش گریان (مسلم) .

نۆیه م/ کاتیک که له غه زای موئته دا زهیدو جه عفه رو عه بدوللای کوپی ره واحه شه هیدکران و ئەم له مه دینه وه هه والیدا به هاوه لان، بینیان خۆشه ویست ده گری و ئنجا فرمووی ئەوه شمشیریک له شمشیره کانی خوا ئالاگی گرته ده ست و سه رکه وتن.

ده یه م/ عوسمانی کوپی مقعون وه فاتی کرد خۆشه ویست ناوچه وانی ماچ کردو گریا.

یا نزه یه م/ خۆشه ویست (د.خ) رۆژیک به موعازی کوپی جه به لی فرموو: به خوا ئەی موعاز من تۆم خۆش ده ویت، بیرت نه چی دوا ی نویره کانت بلیی: (اللهم اعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك). جا ئەو رۆژه ی که موعازی نارد بۆ به من و خوا حافیزی لیکرد، باوه شی پیا کردو فرمووی: رهنگه ئیتر نه تبینمه وه و هه ردوکیان زۆر گریان!

دوانزه هه م/ خۆشه ویست بۆ شه هید بوونی چه مزه به کول گریاو خه مبار بوو بۆی.

دووچاوی فرمیسک ریژ:

له گه ل نه وه موو فرمیسکه دا که خوشه ویست (د.خ) هون هون به چاوه کانیا هاتوونه ته خواره وه به هوی به لاو موسیبه ت و نارچه تیه کانی ژیانه وه، دوعای ده کرد که (اللهم ارزقني عينين هطالتين تشفيان القلب بذروف الدمع من خشيتك قبل أن تصير الدموع دماً) . (رواه الطبراني) .

واته: خواجه دووچاوی فرمیسک ریژم پی ببه خشه، که دل ساریژ بکن به فرمیسک له ترسی تو، پیش نه وهی فرمیسکه کان بینه خوین.

نه مه له گه ل نه وه دا که نه وه له مووان زیاتر له خوا ده ترساو له هه موانیش زیاتر خوی ده ناسیو، به هاوه لانی ده فرموو (لو تعلمون ما أعلم لضحکم قليلاً ولبکیتم کثیراً) .

خوشه ویست (د.خ) هه رگیز به قاقا پی نه که نیوه، به لام هه میسه زه رده خه نه له سه ر دوولتوی موباره کی بووه، چونکه قاقا لیدان و پیکه نینی زدر به بی یادی خوا ده بیته مایه ی دلره قی، له لایه کی تریشه وه زه رده خه نه به خشینه وه وه کو خیر به خشینه وه وایه (لا تحقرن من المعروف شيئاً ولو أن تلق أخاک بوجه طلق) واته: چاکه به که م مه زانن، ته نانه ت نه گه ر به پووی خوش و زه رده خه نه وه به براهه ت بگه یته.

گریان له ترسی خوا

گریان له ترسی خوا که شتی پرگار بوونه له تقووم بون له ده ریای گوناوه سه رپیچی، خوشه ویست (د.خ) که پیشه وای پیغه مبه رانو دوا هه مین فروستاده ی جیهانه ده فرموی: (انا اخوفکم لله) بخاری، وه ده فرموی: (والله اني لأخشاکم لله واتقاکم) البخاری.

پرسیارکرا له (ابن عباس) له باره ی نه وانه ی که له خوا ده ترسن، وتی: دلّیان به ترس
خۆشه و چاویانیش فرمیسک ریژه و ده شلّین: چۆن دلّخۆشکه یین؟! مردن وا
له دوامانه وه و گۆر وا له پیشمانه وه و قیامت واده مانه و، ریگامان وا به سه ر دۆزه خه وه
له بهرده م خوادایه وه ستانمان.

جا براینه فرمیسک پیویسته بۆ شۆردنه وه ی گونا مه کان ههروه ک اقبال ده لی:

أنا كالشمع دموعي غسلي

في أنائي الليلي اذكي شعلي

واته: من وه کو مؤم وام له شهوی تاریکدا به فرمیسک گره که م خۆش
ده که م. بیری شمان نه چی که یه کی له وحه وت کۆمه له ی که له ژێر سیبه ری عه رشی خوادا
حه شر ده کرین (رجل ذکر الله خالیا ففاضت عیناه) وه ههروه ها (عین بکت من خشية
الله) دۆزه خ نایسوتینی، واته نه و که سه ناچیته دۆزه خه وه.

فرمیسکی پیاو یاشان

خوای گه وره له باره ی نه وانه ی که له ترسی نه و فرمیسک ده ریژن ده فه رموی: ﴿قُلْ
أَمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلأَذْقَانِ سُجَّدًا
(۱۰۷) وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا (۱۰۸) وَيَخِرُّونَ لِلأَذْقَانِ يَبْكُونَ
وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا (۱۰۹)﴾ الاسراء.

واته: پیا یان بلی نه ی خوانه ناسان باوه ر به قورئان به یخن یان باوه ری پینه هینن،
به ده ست خۆتانه و نه مرق سه ر به ستن، به لام بزنان به راستی نه وانه ی پیشتر زانیاریان
پیداوه، له نه هلی کیتاب کاتیک قورئان به سه ریاندا ده خویندریته وه، خۆیان پینا گبری
خیرا سه ری ریژو نه وازشی بۆ داده نه وینن و سوژده بۆ خوا ده به ن. وه ده لّین: پاکو

بیگه‌ردی بۆ په‌روه‌ردگارمانه، به‌راستی به‌ئینی په‌روه‌ردگارمان هه‌ردیته‌دی،
(به‌سه‌رخستنی ئیمانداران له‌دنیا‌داو سه‌رفرازیان له‌قیامه‌تا).

ئه‌وانه سوژده‌و کړنووش ده‌به‌نو ده‌گرین و نه‌سرینی خۆشه‌ویستی بۆ په‌روه‌ردگار
له‌چاوانیان ده‌باریت، فرمیسکی ئیمان و شادی هه‌لده‌وه‌رینن و تادیت زیاتر ملکه‌چو
فه‌رمانبه‌ردارو دل پر له‌ئیمان ده‌بن.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ
حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ
الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا (٥٨)﴾ مریم/ واته: ئانه‌وانه که‌سانیکن که‌خوای گه‌وره
نازونیعمه‌تی به‌سه‌ردا رشتوون له‌په‌غه‌مبه‌ران، له‌نه‌وه‌ی ئاده‌مو نه‌وانه‌ش
که‌له‌که‌شتیه‌که‌دا له‌گه‌ل نوحدا سواریمان کردن و له‌نه‌وه‌ی ئیبراهیم و یه‌عقوب و له‌وانه‌ی
که‌هیدایه‌تمان داوون و هه‌لمان بژاردوون، ئه‌وانه هه‌رکاتیک ئایه‌ته‌کانی خوای میهره‌بانیان
به‌سه‌ردا بخوینریته‌وه، به‌په‌له‌ سوژده‌ ده‌به‌نو و نه‌سرین له‌دیده‌یان ده‌باریت، له‌سوژو
خۆشه‌ویستی په‌روه‌ردگاریان دلانی پر له‌نورو ئیمانیان ده‌کوئین و ده‌گرین.

به‌لام له‌دوای ئه‌وان که‌سانیک له‌نه‌وه‌کانیان بوونه جینشین ﴿فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ
أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا (٥٩)﴾ که‌نوێژه‌کانیان به‌زایه‌داو
شوینی ئاره‌زووه‌کانی نه‌فسیان که‌وتن، ئه‌وانه تووشی گومرایی و سه‌رگه‌ردانی و
سزاده‌بن له‌دنیا و قیامه‌ت ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا
يُظْلَمُونَ شَيْئًا (٦٠)﴾ مریم، مه‌گه‌ر ئه‌وانه‌ی که‌ په‌شیمان ده‌بنه‌وه‌و باوه‌ری
دامه‌زراوده‌هینن و کاروکرده‌وه‌ی چاک نه‌نجامده‌دن، ئا ئه‌وانه ده‌چنه به‌هه‌شته‌وه‌و
هیچ جوړه‌سته‌میکیان لیناکریت.

ئەبو ھورەيرە لە خۆشەويستەو (د.خ) رىوايەتى كىردووه (لا يلج النار رجل بكى من خشية الله حتى يعود اللبن في الضرع، ولا يجتمع غبار في سبيل الله ودخان جهنم) ترمذي واته: ناچيته دۆزهخه وه كه سيك گريابي له ترسى خوا تاوه كو شير نه چيته وه ناوگوان (دياره ئەمەش ئەستەمە كه واته هەرگيز ناچنە دۆزهخه وه، بزانه ئەم فرميسكه چ كارىگه ريهكى ههيه!) . ههروهها تۆزوخۆلى جيهادو دووكهلى ئاگرى دۆزهخ له سەر كه سىكى تىكۆشەر كۆنابنه وه! ..

له فەرمووده يهكى ديكه شدا هاتووه (عينان لا تمسهما النار: عين بكت من خشية الله وعين باتت تحرس في سبيل الله) ترمذي، واته: دووچاو ئاگر نايان سوتيني، چاويك گريابي له ترسى خوا وه چاويك نيشكى گرتي له ربي خوا دا.

بهلى. ئەوه ريبازى پيغه مبه ران و شاگرده كانيانه، به فرميسك خويان ده شوته وه وه پله و پايه ي به رز به ده ست ده هينن و خواي گه و ره له خويان رازى ده كه ن به تايبه ت له كاتى (سه حەر) دا.

داود پيغه مبه ر (سه لامى خواي له سه ربيت) پرسى رى له جو برائيل كىرد، چ كاتى كى شو و چا كتره و خي رى زياتره؟ ئەو يش فەرمووى: ئەى داود نازانم به لام ئەوه نده ههيه كه عه رشى خوا ده هه زى و ده له ريتته وه له سه حه ردا. (عن الحريري قال: بلغنا أن داود عليه السلام سأل جبريل فقال: أي الليل أفضل؟ قال: يا داود ما ادري إلا أن العرش يهتز من السحر) بخارى.

كچم مه گرى!

كاتيك كه خه ديجه ي هاوسه رو خۆشه ويستى وه فاتى كىردو مامى پالپشت و خه مخورى دنياى به جيته يشت، كافران زياتر كه وتنه ئازاردانى خۆشه ويست (د.خ) و هاوه له به ريزه كانى، رۆژيك خۆليان كىرد به سەر فه خرى عاله مدا، كه گه رايه وه كچه كه ي بوى

پاکرده وه و زۆر خه می خواردو گریا، خۆشه ویست (د.خ) دلنه وایی کردو فه رموی (یا بُنِیة لَاتِبِکِی ان اللّٰه مانعُ اَبَاکِ) کچی خۆم مه گری به راستی خوا باوکت ده پاریزی!

فرمیسکی هاوه لان:

له غه زای ته بوکدا جهوت که سی هه ژار له یاریده ده ران هاتنه خزمهت خۆشه ویست بۆ شه وه ی پیداو یستی جه نگیان بداتی و به شداری بکه ن، شه ویش له به رنه وه ی هیچی له به رده ستا نه بوو، نه یتوانی هاوکاریان بکات، شه وانیش به دلشکاو یو به چاوی پر شه سرینه وه گه پانه وه و زۆر خه مبار بوون که نه دارن و ده ست کورتن و ناتوانن مال و سامان ببه خشنو که لو په لی جه نگ بۆ خویان ناماده بکه ن، شه م هیمهت به رزانه، شه وه نده هه لو یسته که یان جوانه، خوای گه وره وه ک وانیه ک بۆ موسلمانانی تۆمار کردوه له قورئانداو ده فه رمویت:

﴿ لَيْسَ عَلَى الضُّعْفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ (۹۱) ﴿ التوبة: واته: لاوازو نه خۆش و شه وانه ش که خه رجیان ده ست ناکه ویت، هیچ گونا هو گله ییه کیان له سه ر نیه له به شداری نه کردنی غه زادا، کاتی که دل سو ز بن بۆ خواو پیغه مبه ره که ی، له سه ر شه و چاکه خوازو پاکانه هیچ جو ره گله ییو ره خنه یه ک نیه، خوای گه وره له خۆش بووه و میهره بانیشه .

﴿ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أُحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴾ (۹۲) ﴿ التوبة / واته: هه روه ها گله ییو ره خنه نیه له سه ر شه و که سانه ی که دین بۆ لای تو بۆ شه وه ی و لاخی سواریان بۆ په یدا بکه یت و بین بۆ جهاد، تۆش ده ئییت: هیچ شک نابه م تا بتانده می بۆ سواری (ئیت به نا ئومیدی) گه پانه وه و چاویان فرمیسکی لی ده پزاو، له خه فه تدا شه سرینی لی

هائنه قولاً، چونکه هيج شك نابهن بيبه خشنو خه رجي بکن له پيتناوی خواداو خويانی پي ناماده بکن بۆ جيهاد.

فرميسکی ياريدهدهران:

پاش غه زای حونه ين، خوشه ويست (د.خ) ده سته و ته کانی دابه ش کرد به سهر قورپه يشيه کان و هۆزه عه ره به کانی تردا بۆ نه وهی زياتر دلایان راکيشی به ره و ئيسلام و به شی ياريدهدهرانی نه دا، به مه ش ياريدهدهران دلگران بوون و ویته ویت دروست بوو! ..

سه عدی کورپی عوباده هاته لای خوشه ويست (د.خ) وتی: ئەي پيغه مبه ری خوا نه و کومه له له ياريدهدهران شتی له دلایان دروست بووه به رامبه رت، به هوی نه وهی که هه رچیت ده سته و ته دابه شت کرد به سهر قه و مه که ی خۆتداو به شی زۆر گه وره شتدا به هۆزه عه ره به کان و، ياريدهدهران هيجيان پي نه بر لیتی! ..

خوشه ويست (د.خ) فرمووی: ئەي تۆ نه لیتی چی ئەي سه عد؟

وتی: ئەي پيغه مبه ری خوا منيش به کيکم له گه له که م.

خوشه ويست (د.خ) فرمووی: گه له که ت کۆيکه ره وه بۆم له و گۆرپه پانه دا. نه ویش چوو کۆی کردنه وه و خوشه ويست (د.خ) هات و سوپاس و ستایشی خوی کردو فرمووی: (ئەي کورگه لی نه نصار، قسه به کم له باره تانه وه پيگه يشتۆته وه و گله بيه ک که له ده روونتانا ده هستان پيکردوه. باشه من نه هاتمه ناوتان سه رليشيووو سه رگه ردان بوون، خوا ريئمايي کردو، هه ژاربوون خوا ده وله مند ی کردو و دوژمنی به کتری بوون و خودا دلتانی به ک خست؟ وتیان: به لئ وايه، خواو پيغه مبه ره که ی منه تو فه زليان زۆرتره.

ئىجا فرموى: ئايا ئۆوهش وه لأمم ناده نه وه؟ وتيان: به چى وه لامت بده ينه وه؟ بۆ
خواو پيغه مبه ره كه يه تى هه موو منه ت و فه زليك!

فرموى: به خوا نه گه ر بتانه وي ده لئين، راستيش ده كه ن و بپرواشتان پيده كرئت،
ده توانن بلئين: تۆش كه بپروايان پينه ده كردي، بپروامان پينه يناي و، كه س پشتى
نه ده گرتى، ئيمه سه رمانخستى و، ده ربه ده ر بووى دالده مان داي و، هه ژار بووى
هاو كاريمان كردي.

ئه رى كو پگه لي ياريده ده ران به هه ندى شتى بى نرخی دنيايى كه دام به كۆمه ليك بۆ
دل راگرتنيان تا موسلمان ببن شت له دلتاندا دروست بوو؟ له كاتيكدا من ئۆوه م دايه
ده ست ئيمان و ئيسلامه تيه كه تان، ئايا ئۆوه رازى نابن ئه ي كۆمه لي ئه نصار كه خه لكى
حوشترو بزن به رنه وه و، ئۆوهش به (رسول الله) ه وه بگه رينه وه؟

به خوايه ي گياني محمدى بده سته، نه گه ر هيجره ت نه بوايه من يه كيك ده بووم له
(انصار)، وه نه گه ر هه موو خه لكى بچنه دۆليكه وه و، (انصار) يش بچنه دۆليكه وه، من
ده چمه لاي (انصار) (خوايه ره حم بگه به (انصار) و، به نه وه ي ئه نصار و، به نه وه ي
نه وه ي ئه نصار). هه موو ئه نصاره كان ئه وه نده گريان پيشيان ته رپوو، وه وتيان: ئيمه
رازين كه (رسول الله) به شى ئيمه بيت..

فرميسكه كانى نه بوبه كر:

ئه بوبه كر تاقانه يه له ئومه تدا له خواناسى و خزمه ت به ئايىنى خوادا، خۆشه ويست
(د.خ) له دوا رۆژه كانى ته مه نى موباره كى پر خيرو به ره كه تيا، رۆزيك هه ستى به له ش
سووكى كردو بۆدوا جار چوو ه سه ر مينبه رو وتارى بۆ هاوه لان داو فرموى: به نده يه ك
خوا سه رپشكى كردوه له نيوان مانه وه له دنيا داو گه رانه وه بۆ لاي خۆى، ئه ويش لاي
خواي هه لپژارد، كه س له مه به ستى خۆشه ويست تى نه گه يشت ته نها ئه بوبه كر نه بيت
كه زانى خۆشه ويست باسى ئه جه لي خۆى ده كات و به جييان ده هيلى، بۆيه هه ستايه

سه‌رپی‌ئۆ به‌قولپی گریان‌ه‌وه‌ فەرمووی: خۆم و دایک و باوکم به‌فیدات بین ئە‌ی پێغه‌مبەری
خو! هاوه‌لان لایان سه‌یر بوو، ئاخۆ هیچ بووه‌، ئە‌بۆبه‌کر بۆ واده‌کا؟!

خۆشه‌ویستیش وته‌کانی بپی و که‌وته‌ وه‌سفی ئە‌بۆبه‌کر فەرمووی: هه‌رکه‌سی
چاکه‌یه‌کی له‌گه‌ڵ کردبین، هه‌قمان بۆ کردۆته‌وه‌، ته‌نها ئە‌بۆبه‌کر نه‌بیت خوايه‌ ره‌حم
به‌ ئە‌بۆبه‌کر بکه‌، خوايه‌ لێی خۆش ببه‌ . ئنجا فەرمووی: هه‌موو ئە‌و ده‌رگایانه‌ی
له‌ماله‌کانه‌وه‌ دینه‌ ناو مزگه‌وت بادابخرین، ته‌نها ده‌رگاکی ئە‌بۆبه‌کر نه‌بیت.

(شایانی باسه‌که‌ له‌مزگه‌وتی خۆشه‌ویست (د.خ) له‌ مه‌دینه‌ رووه‌ و قیبله‌ له‌پێشه‌وه‌
دانیشی به‌ده‌سته‌ راستدا سه‌یر بکه‌ ده‌بینی ده‌رگاکه‌ تا ئیستا نه‌گیراوه‌ له‌به‌ر
فەرمووده‌که‌ی خۆشه‌ویست (د.خ) و له‌سه‌ریشی نووسراوه‌ (خوخه‌ ابی بکر) واته‌ ئە‌و
ده‌رگایه‌ی که‌ ئە‌بۆبه‌کر لێوه‌ی هاتۆته‌ ناو مزگه‌وته‌وه‌) .

رۆژێک ئە‌بۆبه‌کر قسه‌یه‌کی ره‌ق به‌ ره‌ببعه‌ی ئە‌سه‌لمی ده‌لی‌و، هه‌ر زوو په‌شیمان
ده‌بیته‌وه‌ و ده‌لی‌: ره‌ببعه‌ قسه‌که‌م پێ بلێره‌وه‌! بۆنه‌وه‌ی ببی به‌هه‌ق به‌هه‌ق. ئه‌ویش:
رازی نابێ پێی بلێته‌وه‌! ئە‌بۆبه‌کریش ده‌لی‌: ئاخ‌ر لای خۆشه‌ویست (د.خ) شکات
لێده‌که‌م. ئه‌ویش ده‌لی‌: هه‌رگیز ئە‌و قسه‌یه‌ت پینالێمه‌وه‌!

ئە‌بۆبه‌کر ده‌روات بۆ لای خۆشه‌ویست و (د.خ) ره‌ببعه‌ش به‌دوایدا، خزمانی ره‌ببعه‌
ده‌بینن، ده‌لێن ئە‌وه‌چیه‌؟ ئه‌ویش مه‌سه‌له‌که‌یان بۆ ده‌گێرێته‌وه‌، ئە‌وانیش ده‌لێن:
خو! ره‌حمی پێبکات، له‌سه‌رچی شکات لێده‌کات، ئە‌وه‌یشتا ئە‌وه‌ی وتوو هه‌ر که‌
وتووێته‌ی؟! ره‌ببعه‌ش ده‌لی‌: بێده‌نگ بن، ئە‌وه‌ ئە‌بۆبه‌کره‌! خو! له‌باره‌یه‌وه‌
ده‌فه‌رموی: ﴿ثانی اثنین اذ هما فی الغار﴾ التوبه: ٤٠ به‌قوربانه‌ بپۆن لاجن نه‌ک ئاوپ
بداته‌وه‌ و بتانبینێ و وابزانێ گه‌له‌ کۆمه‌کیتان کردوو له‌دژی ئە‌و و توورپه‌ببێ و،
خۆشه‌ویستیش (د.خ) له‌به‌رتوووه‌بوونه‌که‌ی ئە‌و توورپه‌ببێ و پاشان خوای گه‌وره‌ش
تووورپه‌ببێ له‌به‌ر توورپه‌بوونه‌که‌ی ئە‌وان و لیم زویر ببی و ره‌ببعه‌ تیاچی!

پاشان به تهنیا رۆی به دواى ئەبوبه کردا تا گەشتنه لای خۆشه ویست (د.خ) و ئەبوبه کر بۆی گێرپایه وه، خۆشه ویستیش (د.خ) سه ری هه لپری و به په بیعه ی فه رموو: چینه ره بیعه، چیت هه یه له گه ل ئەبوبه کردا؟

ره بیعه وتی: ئەی پیغه مبه ری خوا، ئەو قسه یه کی پیتوووم و پیم ناخۆش بوو، ئنجا وتی پیم بلێره وه بۆئه وه ی هه ق به هه ق بیته، منیش رازی نه بووم! خۆشه ویست (د.خ) فه رموو: چاکت کرد ئەی ره بیعه، پیتی مه لێره وه، به لکو بلی خوا لیت خۆش بیته ئەی ئەبوبه کر..

ره بیعه ش وتی: خوالیت خۆش بیته ئەی ئەبوبه کر. ئەبوبه کریش به گریانه وه هه ستاو رۆیشت. (ئه وه ی جیی داخه شیعه کان تا ئەمرۆ قسه به و پایه به رزه و به زۆر له هاوه لان ده لێن!!).

عومەر ئەچی بۆ مائی ئەبوبه کر

پاش ته واو بوونی جهنگی هه لگه پراوه کان عومەر چوو بۆ لای ئەبوبه کر سه یری کرد ده گری، جا هه ر که عومه ری بینی داویننی گرتو وتی: من کارم به فه رمانپه واییتان نییه! عومەر نه یه یشت قسه کانی ته واو بکات وتی: باشه چاره چییه؟ به خوا نایه لێن وازیینیت و وازت لێناهیین!

رۆژیک عومەر دواى کۆچی ئەبوبه کر ده چی بۆ مائیان و له (اسماء) ی ژنی ئەبوبه کر ده پرسیت، ناخۆ حالی ئەبوبه کر چۆن بوو له خوا په رسته یه که یدا؟ ئەویش وتی: کاتیك (سه حه ر) ده هات هه لده ستاو ده ستنوویژی ده شت و نوویژی ده کرد. پاشان قورئانی ده خویندو ده گریاو، سوچه ی ده بردوو ده گریا، دوعای ده کردو ده گریا.

عومەر گریاو فه رموو: ئەمه له کوی به من ده کری؟!

فرمیسگه‌کانی عومەر:

عومەر ئەو مۆڤە پایە بەرزە بروادارە یە کە خۆشەویست (د.خ) لە بارە یەوہ دەفەرموی: (ان الشيطان ليخاف منك يا عمر) واتە: شەیتان لیت دەترسیت..وہ دەیفەرموو: عومەر ئەگەر بەدۆلتیکدا بروات شەیتان بەدۆلتیکی تردا دەپوات، ھەر وہا ھیچ (عبقری) یەکم نەدیوہ شان بدات لەشانی عومەر.

لە دەوری مەدینە نزیکە ی (٤٠٠) دەمی گڕکان ھە یەو لەزەمانی عومەردا یە کئیان تەقیوہ، عومەر لە دەورەوہ ئاماژە ی بۆ کردو فەرموی: ھێوربەرەوہ ئەگینا مەدینە بەجی دەھێلم. دەلێن خوای گەرە بەفەزلی خۆی گڕکانەکە ی ھێورکردوہ!

رۆژیک عومەر (ئەبو موسای ئەشعەری) بانگ کرد بە دەنگە خۆشکە ی قورئانی بۆ بخوینی و پیتی وت: پەرورەدگارمان بیریخەرەوہ، (ئەبو موسا) ش قورئانی دەخویندو عومەریش ھۆن ھۆن فرمیسگ لەچاوانی دەھات!

قۆر جار عومەر لەریگاویانی مەدینەدا دەستی منالیتی دەگرتو بەچاوی پەر ئەسرینەوہ دەبیوت: کوپم دوام بۆ بکە تۆ ھیشتا گوناھت نەکردوہ.

عومەر لەترسی بارگرانی و بەر پرسیاریتی دەبیوت: خۆزگە دایکی عومەر، عومەری نەبوایە!

رۆژیک کە عومەر لەگەڵ ئەبو موسای ئەشعەریدا دانیشتبوو، پیتی وت: ئەبو موسا حەزەدەکەیت ھەرچیمان کردوہ لەموسلمانەتی لەگەڵ (رسول اللہ) داو کۆچکردنمان لەگەڵیاو، شەھادەتمان و زانیاریمان، ھەمووی بدییتەوہ بەسەرمانا، بەرامبەر بەوہی سەربەسەر لیتی دەرچین؟!

ئەبو موسا وتی: (نەبەخوا ئەی عومەر، ئیمە تیکۆشاین و نوێژمان کردو بە رۆژوو بووین و، کاری چاکی زۆرمان کردو خەلکیکی زۆر لەسەر دەستمانا موسلمان بوون، ئیمە چاوەرێی ئەو پاداشتەین).

عومەر بە چاوی پر فرمیسکەوہ وتی: (بەخوایەیی گیانی عومەری بە دەستە، من حەز دەکەم هەمووی بدریتەوہ بەسەرماو، سەر بەسەر لیتی دەرچم).

جاریکی دیکە عومەر بە گریانەوہ بە عبدالرحمانی کوری عەوف دەلی: ئەی عبدالرحمان، ئەو نەندە نەرمیم لەگەڵ خەلکدا نواند ئەترسم خوا لیم بپرسیتەوہ، وە ئەو نەندەش توندوو تیزیووم لەگەڵیانا هەردەترسم خوا لیم بپرسیتەوہ، خوا ناگادارە من لەوان زۆر زیاتر لەخوا دەترسم، نازانم چارەم چیە؟!

عبدالرحمانیش وتی: ئای بۆ حالیان لەدوای تو!

خەلیفە عومەر دەرگای پۆلایین و بەریەست بوو لەبەردەم لاقاوی فیتنە و ئازاوەدا، کەشەھیدکرا، ئەو دەرگایە والابوو، تا ئیستاش فیتنە هەر بەردەوامە.

فرمیسکەکانی پێشەوا عوسمان و پێشەوا عەلی:

ئەمانیش وەك دوو هاوہ لەکەیی تریان، هەریەکیان خاوەنی دووچاوی فرمیسک ریژ بوون، لەقوتابخانەکەیی خۆشەویستدا (د.خ) دلناسکی و پارێزگاری فیزیووبوون.

عوسمان لەسەر هەموو گۆرپیک شیوەنی خۆی دەکردو، دەیفەرموو ئەمە یەكەم مەنزلگامانە، نازانین ناخۆ دواي ئەوہ بەرەو کۆی دەچین!

عەلیش بەهەمان شیوە لەکاتیکیدا شەو دەهات و دنیا کەش و مات دەبوو لەمیجرابەکەیدا دەگریاو بە (یارب، یارب) دەپارایەوہ. ئنجا دەیووت: ئەی دونیا (الی

تغررت، الی تشوقت، هیهات هیهات، غرّی غیری، فعمرك قصیر، ومحبسك حقیر،
وخطرک عسیر، آه، آه، آه من قلة الزاد وبعد السفر ووحشة الطريق .

فرمیسی موسلمانیکى پالنهوان:

عبداللای کورپی حوزافه، له لایه ن رۆمه کانه وه به دیلگیرا، له بهرئه وه ی سوارچاکیکی
زۆرقاره مان بوو، قهیسهری رۆم ته ماعی زۆری خسته بهردهم به مهرجی واز له ئیسلام
بهینى، ئه ویش وتى: به خوا نه گه ره موو مولکه که تم بدهیتى له ئاینه که م پاشگه ز
نامه وه و ناپاکی به رامبه ره خلیفه که م ناکه مو واز له ریبازی (محمد) ناهیتم.

ئه ویش وتى: قورسترین سزات ئه دهن، عه بدوللا وتى: جا ئیوه لاشه یه کی له ناوچوو
سزا ئه دهن و رۆح و گیان ته نها به دهست خودایه .

قهیسهر فه رمانى دا که هه لى واسنو تیر بارانى بکه ن بۆ ئه وه ی بترسیت و په شیمان
بیته وه . هه رچیانکرد سوودی نه بوو. ئنجا فه رمانى دا که مه نجه لئیکى زۆر گه وه ی
پرئاوی له کول بهیننو عه بدوللای تیبخه ن، که مه نجه له گه وه که یان هیناو عه بدوللابان
به دهست و پى به سترای به ره ولای برد، عه بدوللا گریا، قهیسهر وایزانی له ترسا ده گری،
بۆیه که پرسىاری هۆی گریانه که ی لیکرد وتى: بۆ ئه وه ده گریم که ته نها یه ک رۆحم
هه یه، حه زم ده کرد سه د گیانم هه بوایه و هه مووی یه ک له دواى یه ک له پیتاوی خوادا
ده رچوونایه .

پاشان به ندیانکردو ئافره تیکى زۆر جوانیان لادانا، بۆ ئه وه ی تووشی فیتنه ی بکه ن،
له وتا قیکردنه وه یه شدا ده رچوو، ئنجا گوشتى به رازو عاره قیان بۆدانا سى رۆژ
به برسیه تی مایه وه و نه چوو به لایاندا.

ئنجا قهیسهر بانگی کردو وتى: سه رم ماچ بکه به ره لات ده که م، وتى:
براده ره کانیشم؟ وتى: به لى. (عه بدوللا) هه ستاو سه ری ماچ کرد. که گه پایه وه مه دینه

لەگەل دىلە ئازادكراوه كانى ترداو ئەمەى بەگريانه وه بۆ خەليفە عومەر گۆپرايه وه، عومەر هەستا سەرى ماچ كردو فەرمووى: هەقە لەسەر هەموو موسلمانى سەرى عەبدوللاى كۆپى حوزافە ماچ بكات. هەموو يارانى خۆشەويست (د.خ) كە لەوى بوون هەستان و يەك يەك سەريان ماچ كرد.

فرمىسكى ئەبو جەندەل:

خەرىك بوو خۆشەويست (د.خ) پەيمانى رىكەوتنى حودەيبىيە مۆرىكات لەگەل كافرەكاندا، كە يەكئى لەبەندەكانى ئەوه بوو ئەگەر كەس يەك لەقورپەيش هات موسلمان بوو بىگۆپنە وه بۆ مەككە و ئەو هەش كە موسلمانە و كافر دەبى و دەچىتە وه ناو قورپەيش نەگۆپدريتە وه. لەوكاتەدا (ابو جندل) كە كۆپى (سەهیل كورى عەمر) بوو گەيشتە لای موسلمانان كە لەمەككە وه راي كردبوو، قورپەيشىيەكان وتیان دەيبەينە وه، خۆشەويستىش بۆ ئەوهى شەرھەلنەگيرسىتە وه فەرمووى قەيناكە بيبەنە وه! ئاليرەدا (ئەبو جەندەل) بەدلى شكاو و چاوى پەر لەئەسرینە وه وتى: موسلمانينە ئەمگۆپنە وه بۆ لای كافران، لەكاتىكدا من بە موسلمانى هاتووم بۆ لاتان، نابيين چى سزادراوم، ئەوه جىگاكانى ديارن بەلاشەمە وه!؟

خۆشەويست (د.خ) كە دوورتر دەپروانى و فراوانتر بىرى دەكرده وه، فەرمووى: ئارام بگرە. خوا چارە يەكت بۆ دەدۆزىتە وه و رزگارت دەكات. بەپاستى ديمەنىكى دلته زىنە، كە چى لەگەل ئەو هەشدا ئەبوجەندەل لەرقا لەئايين وەر نەگەراو فەرمانبەر و گۆپرايه لى خۆشەويست بوو (د.خ). تا فرسەتى بۆ هەلكەوت و لەگەل چەندەها موسلمانى چەوساوهى مەككەدا كە پايان دەكرد نەدەهاتنە مەدينە و لەو شاخ و چياو دەشته رتيان لەقافلەى قورپەيش دەگرت و كيشەيان بۆ دەنانه وه. تا قورپەيشىيەكان بەناچارى هاتنە لای خۆشەويست (د.خ) كە ئەو كەسانە وەر بگرى و ئيتەر رتيان پىنەگرن و زيانيان لىنەدەن..

فرمیسکی عومهری کوری عه بدولعه زیز:

عومهری کوری عه بدولعه زیز به پینجه م خه لیفه ی راشدین دائه نریت و توانی له نزیکه ی دووسالی ماوه ی حوکه که یدا داد په روه ری بچه سپینتی و، موسلمانان ناسووده بکات. رۆژیک (فاطمه) ی هاوسه ری ده بیینی به کول ده گری! لئی ده پرسسی چی قه وماوه وا ده گریت؟

نه ویش وتی: نای بۆ تو فاتیمة من بوومه ته کار به دهستی ئەم ئوممه ته و، ئیستا بیرده که مه وه له هه ژاری برسی و نه خووشی بیچاره و دامای بی جل و بهرگ و هه تیوی بی نه و او سته ملتیکرای بیده سه لات و غه ربیو دیل و پیاوی پیرو بیوه ژنی ته نها و که سانی هه ژاری خاوه ن منالی زۆرو هاوشیوه کانیا ن له سه رتاسه ری قه له مپه وه که مدا، ئنجا من چاک ده زانم که خوا له باره ی هه موو نه وان ه وه مو حاسه به م ده کات رۆژی قیامه ت و خووشه ویستیش (د.خ) له جیاتی هه موویان یه خه م ده گریت. منیش ده ترسم نه توانم وه لام بده مه وه و هیچ حوججه یه کم نه بییت! جا من بۆ نه وه شیوه ن ده که م!.

فرمیسک شاردنه وه!

حه سه نی به صری ده لیت: نه گه ر پیاو باشیک له کۆرێکدا دلێ پر بییت و نه توانی خۆی بگریت نه وا له ترسی نه وه ی که تووشی روپامایی بی کۆره که به جی ده هیلی.

ئین الجوزی ده لی: (ابن سیرین) به رۆژ رووخۆش و ده م به پیکه نین بوو له ناو خه لکدا، به شه ویش فرمیسکی به ندایه تی بۆ خوا ده پرشت، هه ر نه توت خه لکی شاریکی کوشتوه و بۆ گونا هه کانی ده گری.

(قاسم کوری محمد) ده لی: ئیمه له گه ل (ابن مبارک) دا زۆر گه شتمان ده کرد، زۆر جار به دلندا ده هات، باشه ئەم پیاوه هه روه ک ئیمه نوێژ ده کات و به رۆژوو ده بییت و حه ج ده کات و تیده کۆشی، ناخر به چی وا ناودارو پایه به رز بووه؟ تا رۆژیک له مالیک

بووین بۆنان خواردن چراکه یان تیڭچوو کوزایه وه، که چاکیان کرده وه فرمیسمک بینی به چاوی (ابن مبارک) ه وه. نجا تیڭگیشتم که نهو پیاوه له نئیمه زیاتر له خواو له روژی دواپی دهترسی و به وهش ناوا چۆته پیشه وه، هه ره وهنده چراکه کوزایه وه و تاریکی داها، یادی قه بره قیامت فرمیسمکی هینا به چاوانیدا.

به لئی قیامت نهو روژه یه که (ابی حازم) یشی هینایه گریان، که لئیان پرسى وتى: **ثم نایه تم ده خوینده وه کاری تیڭردم ﴿ویدا لهم من الله ما لم یکنوا یحتسبون﴾** الزمر / ۴۷ واته: شتانیکی وایان بۆ پیش دیت له خواوه و شتی واده بینن که هه رگیز حسابیان بۆ نه کردوه وه به خه یالئاندا نه هاتوه!

نه لئی دۆزهخ ته نهها بۆ نهو تاوی سه ندوه؟!

لۆمه ی (یزید الرقاشی) کرا له سه ر فرمیسمکه کانی و پئیان وت: چیه ده لئی دۆزهخ هه ر بۆ تو دروست کراوه؟ نه ویش وتی: جا بۆ وانیه؟! نه ی دۆزهخ بۆ من و هاوه لانی من و ئینس و جن دروست نه کراوه؟ نه ی نه تان خویندۆته وه له قورئاندا که ده فه رموی: **﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَأَنْتُمْ نَفْذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ (۳۳) فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (۳۴)﴾** الرحمان.

حه سه نی به سریش ده گریاو ده تووت به ته نهها دۆزهخ بۆ نهو دروست کراوه، لئی پرسرا بۆ فرمیسمکت وشک ناکات، وتی: ده ترسم خوا بمخاته دۆزهخه وه و هه یج منی لا مه به ست نه بی و گویم پینه دات!

نجا ده بووت: ناخر ده ترسم خوابه یه کی له گونا هه کانم لیم بره نجی و به فه رموی: بۆ من لیت خووش نايم.

رؤڭڭ كه ئاويان بۆ هېنا رۆڭووه كهى بشكىنى، به چاوى پىر له نه سرينه وه وتى:
 داواى كافرانى دۆزه خم كه وتە وه ياد كه ده لىن: ﴿ ان افيضوا علينا من الماء ﴾
 وه لاميشيان ده دريته وه ﴿ ان الله حرمهما على الكافرين ﴾ الاعراف / ۵۰.

هارونه ره شيديش كه سالتك جيهادى ده كردو سالتكيش ده چوو بۆ حج له سه ره
 مه رگيدا گرياو وتى: (وا سواتاه من رسول الله) ئاى له و حه يا چوونه مان كه ده گه ينه وه
 به خۆشه ويست (د.خ) !

ته رازوووى فرميسك:

فرميسك بۆشتنه وهى گوناھو پا كردنه وهى دل و ده روونه، راستى ئه و فرميسك ش
 به وه ده رده كه وي، كه كارو كرده وهى ئه و كه سه بكيشرى ئه گه ر چاك بوو چاكه و
 وه گه رنا ده دريته وه به سه رخاوه نه كه يدا. ئاشكرايه تيمساحيش فرميسك ده پىڙى، به لام
 ناخو فرميسك كاني شفاعه تى بۆ ده كه ن و كارو كرده وهى جوان ده كه ن.؟؟!

ده لىن راوچيهك كۆمه لى چۆله كه له رۆڭڭى ساردو سه رماو زياندا راوده كات و يه ك
 يه ك مليان هه لده كيشى و فرپيان ئه داته تووره كه يه كه وه به هۆى ساردو سه رماو
 ره شه باشه وه ئاو به چاويا دپته خواره وه !

چۆله كه يه ك به وى تريان ده لى: سه يركه چه نده دلى نه رمه و چه ند به سۆزو
 ميهره بانه، ئه وه تا بو مان ده گرى. ئه وى تريس له وه لاما پىي ده لى: سه يرى فرميسكى
 چاوى مه كه سه يرى ئيشى ده ستى بكه !

پياويك لاي قازى يه ك دانىشتبوو شكاتكه ريك هات ده گريا، پياوه كه دلى بۆى جولاو
 به قازى يه كهى وت: وا ئه زانم ئه م پياوه راسته كات و سته مى زۆرى ليكراوه !؟ ئه ويش
 له نه زمونى خۆيه وه پىي وت: برا په له مه كه له حوكمه كه تدا، تو نازانى براكانى (يوسف)
 يش كه تنه كه يان كردو به گريان وه هاتنه وه لاي باوكيان.

هەر له م سهرده مه شدا ئه تاتورك كه كه س نازانى باوكى كۆپه؟ هات خۆى
له موسلمانان كرد به ئه ولپا، تاكاره كانى بۆ چووه سه رو پاشان ئه و كارهى به ئىسلام
كرد كه مه گه ر هه ر هه رامزادهى وهك ئه و كرد بىتى!

ئهم تاوانباره چه نده هاى پى هه لئه له تا، ته نانه ت ئه حمه د شه وقى شاعير،
هۆنراوه يه كى له سه ر هۆنپه وه و ئاواتى خواست كه خاليدىكى تورك بى و جى خاليدى
عه رهب بگرىته وه!

فرميسكه كانى به ننا:

(به ننا) قوتابى بوو له (دار العلوم) زۆر بىرى كرده وه له حالى موسلمانان و له
چۆنپه تى چاره سه ركردنى، چووه لاي كۆمه لى زاناو كه ميكيان وه لاميان داپه وه و
بپارياندا كه به يه كه وه بچن بۆ لاي (ئه حمه د باشا ته يمور)، كاتى چوونه ماله وه بۆ لاي،
زۆر به جوانى پيشواى كردن وه هه مووانى ده ناسى ته نها ئهم لاره تازه پىگه يشتووه
نه بىت، كه (به ننا) بوو.

كاتىك له جياتى ئه وانپش كه وته قسه و، وهك كۆستكه وتوو جه رگ سوتاويك كه وته
باسى حالى خراپى موسلمانان خۆى پىنه گىراو گرىا، ئاماده بوانىش هه موو گريان و
سه ره نجام بپارياندا بۆ به رگرى له ئاينى پىروژى ئىسلام له به رامبه ر هيرشى ناره واى
ناحه زاندا گۆفارىك ده ريكه ن به ناوى (الفتح) و سه رنوسه رىتى گۆفاره كه يان سپارد
به نووسه رى گه ره (محب الدين الخطيب).

(به ننا) له وته يه كيدا ده لى: (پروام پىبكه ن برايان، له داخ و خه مدا دلم توابه وه بۆ
حالى موسلمانان كه جار له دواى جار تووشى به لاو ناره حه تى ده بن، ويستم ناره زابى
ده رپىم، به لام بۆكى؟ هه رچى سه رم هيتاوه سه رم برد كه س نيه له گه لانى دوورو نزيك
ميه ره بان بن له گه لمان، هه مووى كۆتو پتوه ند له جووله ي خستوون. ئه وه زۆركارى

تیکردم و گریام و، نه گەر ئه و تۆزه هیوایه نه بی که موسلمانان ههستنه وه و فریای خویان بکه ون و یه بگرن، به راستی مردن چاکتره له ژیا نی زیلله ت و ریسوایی).

ئه فرمیسکانه بردی به ره و کارکردن و هه ولدان بۆ هۆشیارکردنه وه ی موسلمانان و وتی: (ها انا) ئه وه منم، وهرن با کۆبینه وه له سه ر خیر، له سه ر هه ول و تیکۆشان بۆ ئیسلام، نزیکه ی بیست سال هه ولیدا بیسه روتن، له گه ل ئه و هه موو سه رقالیه یدا، توانی سه ردانی چوار هه زار شارو شارو چکه و گوندبکات و بانگی خواییان پی بگه یه نی، نه ک هه ر له میسه ر به لکو هه ر له ژیا نی خۆیدا توانی بانگه واز بگه یه نیته ولاتانی تریش، به ویستی خوا ئه و به شه هیدی سه ری نایه وه و بانگه وازه که شی له گه ل ئه و هه موو کۆسپه ی که به رده وام ده هینریته ری، توانی له زیاتر له هه فتا ده وه له تدا ره گ داکوتی و هۆشیارییه کی وا بخولقی نی که (ان شاء الله) پاشه رۆژ بۆ ئیسلامه .

هه ول و تیکۆشان سه ر له نوی بۆ ئیسلام!

(به ننا) خوی تیکۆشه رو لیپراو بوو بۆ خوا، نویکه ره وه بوو، بانگی خوایی دایه وه به گوئی مه ردوومدا. رۆژیک له به رده م هه زاران که سدا وتی: من ئه مرۆ نه هاتووم وه ک وتارییژیک که وتارتان بۆ بده م به لکو وه ک خوازیینیکه ری که هاتووم که خوازیینی سه رومالتان بکه م بۆ به رنامه که ی خوا چونکه په ره وردگار ده فه رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدَا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (۱۱۱)﴾ التوبة

جاریکی تر له به رده م نزیکه ی چل هه زار که سدا له شاری (طنطا) وتاریداو باسی (صناعة الموت) ی کرد، که چۆن زۆر که س هه یه نازانی چۆن به ریته و، خوی ده فرۆشی به شتیکی که م و بیترخ. جاله به رنه وه ی زۆر له شوینکه وتوانی ریبازی ساژلی له ویدا بوون، نموونه ی هینایه وه به دوعا که ی شیخ (ابی الحسن الشاذلی) که ده لی: اللهم ارزقنا

الموتة المطهرة، نجا وتی: ده زانن (الموتة المطهرة) چیه؟ دهستی بهرز کرده وه و هینای به ملی خۆیداو، پاشان وتی: شهید بوون ئه و مردنه پاکه ره وه یه یه، که خوا به هۆیه وه له هه موو گونا هه کان خۆش ده بی.

ئه و وتانه ی (به ننا) هه روه ک کاره با خه لکه که ی گرت و رای چله کاندن و فرمی سکی په شیمانی پی پشتن و، وانه یه کی وایان وه رگرت که سه رو مالیان بیه خشن به خوا. په راوی (دموع في ساحة الدعوة) محمود المنیر.

فرمی سکه کانی کاک ئه حمده ی شیخ:

حاجی کاک ئه حمده ی شیخ سالی ۱۷۹۳ز له شاری سلیمانی له دایک بووه و له سالی ۱۸۸۷ز هه رله وئ له ته مه نی (۹۴) سالی دا کۆچی دوا یی کرد و وه (گۆفاری کۆپی زانیاری کورد/ به رگی یه که م/ به شی یه که م).

ئه م زاته ده لئین خۆشه ویست (د.خ) له خه ودا مژده به دایکی ئه داو هه ر له خه ویشدا بۆی ناو ئه نی (کاک ئه حمده).

به ئی. به قه ده ری خوا کاک ئه حمده له گۆره پانی ئیسلامه تی و خواناسیدا له سلیمانی سه ری هه لداو بووه که سایه تیه کی جیهانی و بانگخوازیکی مه زن بۆ گه یاندنی په یامی خوا یی.

مه کتوبانی کاک ئه حمده که په نگه ژماره یان (۹۹) مه کتوب بیته، به لگه ن له سه ر پایه به رزی ئه م زانا خواناسه، جا له مه کتوبی (ئه سه فییات — خه مه گه وه ره کان) دا که باسی باری کۆمه لایه تی نزیکه ی سه دو په نجا سال له مه و به ری کوردستان ده کات ده لئیت: (بۆم سه لماوه که گه وه پیاوانی ئه م سه رده مه هه رکه سه قسه یه کیان رووبه روو بکاته وه با بۆ سوودی خۆشیان بیته، ئه گه ر باس له ده رخستنی عه یبو که م و کورتیه کان بیته، ئه وا خیرا دلایان ده ره نجیته و دل پیس ده که ن.

هەر بۆیە زۆر جار دلسۆزانو خەمخۆران ھەلۆیستیان نەبوو ھو بێدەنگ بوون، بەلام
من ھەردەم گوی نادمە ئەو زیانە ی رووبەرووم دەبیتە ھو ھو دل شکاندن ی ئەو پیاو ھ
بەرزانە بەباشتر دەزانم، ئەگەر چی چەندەھا جار گوتوومە و ئیستاش جارێکی تر دەلێم:
تاو ھو ئەو ھەرکە ی لەسەر شانمە ھیندە ی توانا ی خۆم جیبە جیبی بکەم .

لەریوایە تیکدا ھاتوو ھە لە ناخری زەماندا بە ھۆی زۆری داخ و مەخابنە کەنە ھو دلی
مروفتی خاوەن باو ھەر دەتویتە ھو، بۆیە بۆ مەبەستی خۆ قوتارکردن لەم حالەتە ھو
بە مەبەستی پراکتیزە کردنی دلسۆزیم و بۆ ئارامی دل و دەروونم، چونکە شکات کردن و
دەربیرینی ئەو ھو کە لە ناخدا ھە یە دەبیتە ھۆی سووک بوونی خەم و خەفەت، ھەندیک
لە داخ و خەمە بی کۆتاییە کەم دەخەمە بەردەستتان) .

ئنجاک کاک ئەحمەد بە درێژی دەکەویتە باسی خەمەکانی بۆ نمونە دەلی:

(زۆر جار گەر پیاوان لە کارێکدا تەنھا چاویان لە سوودێکی کەمە و ئیتر
(سلبیات) ی ئەو لیک نادەنە ھو کە لە وانە یە بە ھۆی ئەو کارە ھو موسلمانان تووشی
سەدان زیان ببن) .

(ئیستا روژ بە روژ بەرەو خراپتر دەڕۆین و کارگە یشتۆتە ئەو کە ئەگەر لە توانامدا
بوایە سەری خۆم ھەلدەگرت، لە ترسی – مالا یطاق من سنن المرسلین – واتە: ئەو
سزایە ی کە خوا دەینیرێ بۆ ئەوانە ی کە بە گوتی بەرنامە ی پیغەمبەران ناکەن و
کە سیش ناتوانن بەرگە ی بگرت) .

(جینگای داخە بەلام ھو کە ئەوانە ی خواپەرست و پارێزکارن لە لای سەرکردە کەنە ھو
بەریزنین و قسەیان ناروات، بەلام ئەوانە ی کە ماستا و چیت ی مامە ھەمە بیان بۆ دەکەن
ھەمیشە لەریزی پیشە ھو لە سەرووی خۆیانە ھو بەعیزتە ھو سەیریان دەکەن ھەر ھوک
لە ھەر موودەدا ھاتوو (یذلون من أعزہ اللہ و یعزون من أذلہ اللہ) .

(یه کتیک تر له و داخه گه ورنه ی که زۆر دلم ئازارده دات ئه وه یه که داوین پیسی و شهرب خواردنه وه و نوێژنه کردن و دزی و چه ته یی و کوشته و کوشته گه یشتوته ئاستیک که به ئاشکرا خه شم و قینی خوی گه و ره ده بارین به سه رماندا) .

پاش هه لپشتنی خه م و داخه کانی، کاک ئه حمه د کورتایی به مه کتوبه که ی دینی و ده لی: (براکان ئه گه ر رۆژیک له رۆژان پیویستمان به باران هه بوو و خوی گه و ره بۆی باراندین، ئه و بزائن که هۆکه ی قبولۆ بوونی دوعای پیاوچاکیکی خویه، ئه گینا ئیمه شایه نی هه موو سزایه کین جا سه لامی خوا له سه ر ئه وه بیته که دوی هیدایه ت ده که وێ و خۆی ده پارینێ له خرابه و تیاچوون و، ده گری له خه مو خه فه تی بانگه وازو حالی خراپی خه لکدا) . (پاشان خۆی دهستی کرد به گریان) .

به لی. کاک ئه حمه دی بانگخواز له ترسی باری مه سنوولیه ت و قورسی ئه دای ئه ماته ت و نا حالیه تی خه لک و دوور له خویان گریاو فرمیسک هۆن هۆن به چاوه کانی و به سه ر کولمو ریشیدا هاتنه خواره وه!

(پرۆژه ی مه کتوباتی کاک ئه حمه دی شیخ به ده سه ته وه یه و به نده ئاماده ی کردووه و کاک لهۆن قادریش له فارسیه وه ده یکات به کوردی، به مه ش هه موو مه کتوبه کانی کاک ئه حمه د ده کرینه کوردی، که مامۆستا ملا عبدالکریم ته نها (۵۰) مه کتوبی وه رگێراوه، داواش ده که یه هه رکه س شتیکی له باره ی کاک ئه حمه ده وه لایه بۆمان بنیێ، سوپاس بۆ خوا (۱۲) مه کتوب کران به کوردی و خه ریکه چاپ ده کریت) .

رېښوارانی ری!

ژيان گه شتېکه و هه موو رېښوارين، شاعيره کان به هونراوه ياده وه ريان تومار کردوه، جائيتر نه گهر نه زمونږي ژيان بيت يان تومار کردني نه و ديمه نانه بيت که له و ريگه په دا ديويانه، هه يانه زور به وه ستايانه به وشه ي جوان تابلوی جواني نه خشاندوه و هه شه له په پراوښکا چي به چاک زانيوه توماري کردوه. هه ياش هه په له ريي ناموزگاري په وه نه زمونږي خوی به خه لگي وتووه. هه نديکي تریش خه لگاني ده وروبه ريان ژيان نامه يان بۆ نووسيو نه ته وه. زور خه لگيش هه روا دینه دنيا وه هه رواش ليي ده رده چن به بي نه وه ي که هه چ له باره يانه وه بزانييت!

گوران و گه شته که ي:

گوران گه شتېک ده کات بۆ قهره داغ و زور شاعيرانه و ليژانانه، توماري نه و ديمه ن و تابلویانه ده کات که ديوني و نه مه ش بۆ خوی خزمه تیکه به ويژه و نه ده بي کوردي و خوينه ر پاش چنده ها سال، به خویندنه وه ي نه و هونراوه په هه روه ک گوران وينه کان دینه وه به رچاوي و تام وچيزي خوی ليوه رده گرييت، بۆ نمونه که ده ليت:

عاسماني شمين و نه سستيره کاني
 پیده که نين بۆ به ري به ياني
 گلپه کاني سه رجاده و کولان
 زه رده هه لگه پابون، کزکز نه سوتان
 ده پڙا له سه ردا کزه ي به يان
 نه يله رانه وه کوله و په رده کان
 شاري په نجه ره و ده رگا داخستو
 وه ک په ک گياندارو بي گيان تيانووستو

رۆژ رمیک به زویوو، داپه پینه چه م
 ناوشین، مه ره زه سه وزو گول به ده م
 عه کسی سه وزایی روی پر له ره ی ناو
 تیا نه شکایه وه پرشنگی مه تاو!
 په نگ ره نگ په پووله نه فری زه لاو زه ل
 گا کناچه ی پۆر، گاجریوه ی مه ل
 مه وای پرشنه ی چه می نه له رزان
 پی نه هاته جۆش کووره ی شادی گیان!
 له ژورمانه وه پردیکسی رووخاو
 سیبه ری کرکی نه کرد بو په نگاو!
 شاره میرووله ی ناوپه نگای قوول:
 پۆل پۆل ماسی بوو نه یکرد جمو جوول!
 نامانه مل چه م سوار له شوین سوار
 شلپ و هووپکه وته ناو ته نکای بوار
 ولاخ روی ناوی ده کرد سمکاری
 نه پـژا بارانی دوپو مرواری!

هه موو له گه شتداین:

(ابن القیم) ده ئی: (خه لکی له وساته وه خته وه ی که دروست بوون گه شتیارن، ژیر
 ده زانی که نه م گه شته نا په حه تی و مه ترسی تیدایه و، مه حاله به ته مای خوشی و

چیزوهرگرتنو پشودان بیت، دیاره ئەم شتانه له‌دوای کۆتایی هاتنی گه‌شته‌که
به‌دهست دین) الفوائد.

له‌م گه‌شته‌دا هه‌یه ئامانجی دروستبوونی نازانی‌ۆ نافیامی به‌ره‌و کوی مل ئەنی و
کوێرانه پهل ئەکوئی! شاعیری سه‌رده‌م (ئیلیا ئەبو ماضی) له‌جیاتی ئەو
ده‌سته‌وتاقمه ده‌لیت:

جئت لا أعلم من أين؟ ولكني اتيت
ولقد ابصرت قدامي طريقاً فمشيت
وسأبقي سائراً شئت هذا ام ابیت
كيف جئت؟ كيف ابصرت طريقي؟ لست ادري
هاتووم، نازانم له‌کوێوه؟ به‌لام هاتووم
له‌به‌ر پیتی خۆمه‌وه ریگایه‌کم بینی رویشتم
به‌رده‌وامیش به‌هوی یان نه‌هوی ده‌پۆم
چۆن هاتم؟ چۆن ریی خۆم بینی؟ نازانم

به‌پاستی ئەمه ئەو تاریکایی و گومراییه که قورئان باسی ده‌کات، ئەگه‌ر که سێک
خوا روناکی و هیدایه‌تی نه‌داتی ئاخ‌ر له‌کوێوه به‌دهستی ده‌هینیت؟

نوورو تاریکيه‌کان:

رێبوارانی ری کاتیک گوی ناده‌نه سه‌رقافله‌چیو کاروانی هه‌ق، ری ون ده‌که‌نو
له‌ده‌شتی کاکی به‌کاکیدا تینوو برسی ده‌بن، له‌دووره‌وه (سراب) تراویله‌که ده‌بیننو

دلی پیخوش ده‌کن، واده‌زانن ناوه، کاتیک به‌هر حالیک ده‌گنه لای سه‌یر ده‌کن
خه‌له‌تاون و هیچ نیه!

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ
شَيْئًا وَّوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فُوفَاءً حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴾ (۳۹) ﴿ النور

واته: نه‌وانه‌ی که ریباری کوفریان گرتوته به‌ر، کرده‌وه‌کانیان وه‌ک تراویلکه وایه
له‌بیابانیکدا، که‌سیکی تینوو و‌بزانیت ناوه، به‌هزار نار‌ه‌حتیو تالوکه بی‌هوی بگاته
لای، کاتی‌گه‌یشته لای ده‌بینیت هیچ نیه، نه‌وساش کاتیک به‌خوی ده‌زانیت ژبانی
کوتایه و قیامت به‌ریابوو، خوایش ناماده‌یه له‌لایدایه‌گویره‌ی کرده‌وه‌ی لئی
ده‌پرسیته‌وه و، خوا به‌خیرایی لیپرسینه‌وه نه‌نجام نه‌دات.

بو زیاتر تیگه‌یشتن له‌شه‌وی یه‌لدای نه‌و تاریکی نه‌موسته‌چاوه‌یان قورئان
نمونه‌یه‌کی تریان بو دینیته‌وه و هر به‌دوای نه‌و نایه‌ته‌دا ده‌فه‌رموی:

﴿ أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ
بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُّورٍ
(۴۰) ﴿ النور/ واته: یاخود کرده‌وه‌یان وه‌ک چنده‌ها تاریکایی وایه که‌له‌ناو ده‌ریایه‌کی
قولدا شه‌پؤل له‌سه‌ر شه‌پؤل بدات به‌سه‌ریدا، له‌سه‌روشیه‌وه هه‌وریکی تاریک هه‌بیت،
تاریکیه‌کان چین له‌سه‌ر چین نیشتن، ناله‌م کاته‌دا که:

(۱) ده‌ریاکه زور قولوه‌و تا قولت‌ریش بیت رووناکي نایگاتی و تاریکتر ده‌بیت.

(۲) شه‌پۆلیک له‌ناو ده‌ریاکه‌دا به‌ری رووناکي بگری.

(۳) شه‌پۆلیک له‌سه‌ر پووی ناوی ده‌ریاکه‌دا به‌ری رووناکي بگری.

(۴) له‌سه‌رووی هه‌موویانه‌وه هه‌وریش به‌ری خوری گرتبی.

ئەم ھەموو تارىكايىھ لەسەر يەك بېت و كەسك لەناو ئەم قوولايى دەريايەدا لە (ژېر دەريايەك) دا بېت دەستی دەربھيتى دەستی خۆى نابىنى!

جاديارە كەسى دەستی خۆى نەبىنى ئەوا رىي خۆى نابىنى، واتە ناتوانى بجوولى، مەگەر كوێرانە پەل بكوتى!

جا ئاليرەدا ئەگەر خوا نوور رووناكى نەدات بەم كەسە، نوور رووناكى بەھىچ جۆرىك لەھىچ شوپىنكەو دەستناكەوى!

حالى رۇژئاواو ئەوروپا!

ئەوانەى لەم گەشتەى ژياندا، رووناكەنە بەرنامەى خواو نابنە بەندەى راستەقىنەى خوا، بيانەوى پەنجانەوى، بزائن يان نەزانن دەبنە بەندەى ھەواو ئارەزوو، دەكەونە ماددە پەرسى.

قورئان دەفەرموى: ﴿ أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ (۲۳) وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ (۲۴) ﴾ الجاثية/

واتە: ئايا نابىنى ئەوكەسەى كەويست و ئارەزووى خۆى كردۆتە خواى خۆى؟! بەھوى ئەو ھەو ھەو ھەو خواش گومراى كردو ھەو كەزانىوويەتى شايانى ئەو ھەو، لەئەنجامى بەد ھەلوپىستى خۆيدا مۆرى ناو ھەو گوى پەدلىاو پەردەشى ھىناو ھەسەر چاويدا - جا ئىتر كى ھەو ھەو جگە لەخوا ھىدايەتى بدات؟، ئايا بىرناكەنەو ھەو ئامۆزگارى ھەو رناگرن.

خوانەناسان دەيانوت: ژيان تەنھا ئەم ژيانى دنيايە، دەمرىنو دەژىنو ھەر رۇژگارو زەمانەى كە دەمان مرىنى و ھىچى تر! جا ئەوانە ھەنەبىت لەسەر بنچىنەى

هیچ جوره زانست و زانیارییهك شهوه بلّین، بهلكو تهنه پشت بهگومان و دوودلی ده بهستن.

مهروهها لهسورهتی (الفرقان) دا دهفهرمویت: ﴿أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا (۴۳) أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا (۴۴)﴾ واته: ئایا نابینی شهوکهسهی که ئاره زووی خوی کردوته خوی خوی؟ ئایا تو ده توانیت شهوانه بیاریزیت له لادان و سهرکهشی؟ ئایا واده زانیت زوریهی شهوانه ده بیستن، یان ده فامن، شهوانه وهکو مالآترو بگره له وانیش سهرگهردانتر و گومراترن!

پیغه مبه ریش (د.خ) له بارهی مادهه په رستانه وه ده فهرموئ: سهرگهردان و په ریشان و به دبخته بهندهی دینارو بهندهی درهم ﴿تَعَسَّ عَبْدِ الدِّينَارِ تَعَسَّ عَبْدِ الدَّرْهِمِ﴾ بخاری.

شه مادهه په رستهی که له لای خوانه ناسان ده بیینین، راستی شه فهرموودانه ده سه لمینن، شهوه شه وروپا که سالانه زیاتر له حهوت سه ده هزار ئافرهت بازرگانی پیوه ده کری و له م بازرگانیه ناره وایه وه نزیکه ی (۷) ملیار دۆلار ده سته و تیان ده بیت! مه گره هر خوا بو خو بزانی به دبخته و چاره پرهشی و دامای شه و ئافره تانه به ده ست توره کانی مافیو و گورگه ئاده میه کانه وه!

به هه زاره ها چیرۆکی جهرگ بر ده گێرپنه وه و مووی سه ر راست ده بیته وه و موچرکه دیت به گیاندا! جا که دینه سه ریاسی (ماف) یش هیچیان نه هیشته و وه گوایه له سه ر ئازاردانی گیانه وه ریک دینه مه میدان و کومه له کانی پاراستنی گیانه وه ران راست ده بنه وه!

زانایان و بیاریانی رۆژئاواش زهنگی مه ترسی ناویه ناو لیده ده ن و ده لێن کوپرگه ل واین له قه راخی کهنده لانی تیاچووندا کار و ابروات تیاچوونمان مسۆگه ره.

په پراویک به ناوی (امة في خطر) باسی گندهالی و خرابی پرۆسهی خویندن و تیکه لای کورپان و کچانی نه مریکا دهکات و بهرپرسانیان ناگادارده کاته وه که فریای میللهت بکون. بویه سه رۆک (بۆش) پرۆژهی جیاکردنه وهی کورپو کچی له خویندندا خسته بهردهم کۆنگریسی نه مریکی، که تاوتووی بکری و وابریاره کورپ به جیاو کچ به جیا بخوینی و، به نیازن نه و قوتابخانانهی که تیکه لاونین زیاتر له لایه ن دهوله ته وه هاوکاری بکری!

هه چه نده له نه لمانیاش هه مان نیازیان هه یه وه هه نگا ویشیان بۆ ناوه، که چی به داخوه تووتیه کانی ولاته به ناو ئیسلامیه کان، تازه به ته مان به ره وه نه وه که نده لان و نه گبه تی تیکه لکردنه هه نگاوی ببخیریان بنین!

رهنگه نا هه قیشیان نه بیته کورد وته نی (دهنگی دههۆل له دوور خوشه!) (شایانی باسیشه که (۱۶۷) قه شهی نه مریکی له م ماوه یه دا له کاره کانیان ده رکران له سه رکاری به دپه وشتی له گه ل منالدا! که نه مه ش نیشانهی شیرازه بچران و نه مانی به ها کۆمه لایه تیه به رزه کانه له و کۆمه لگایه دا! .

هه کوی سه رکه وتن!

دیاره سه رکه وتن و سه رفرازی دنیا و قیامهت ئاواتی هه موو مرۆفیکی ژیره، جا به ره وه نه وه سه رکه وتن و سه رفرازی یه نه وه چه ند رینمای و نامۆزگاری یه ک، یه که م بۆ مامه له کردن له گه ل خۆتدا، دووه میش بۆ مامه له وه هه ل سوکه وت کردن له گه ل خه لکید:

یه که م / چه ند نامۆزگاری یه ک بۆ نه فسی خۆت:

* بزانه که بپرواداری چوست و چالاک و به هیز لای خوا پایه به رزتر و له پیشتره له بپرواداری دهسته وسان، خۆشه ویست ده فه رموی: (المؤمن القوي خير واحب الى الله من المؤمن الضعيف) مسلم.

* بزانه نه و کاره ی که دهیکهیت نه و ندهی قبوله لای خوا که به پیی شرع بیت و به ئیخلاسه وه به نه نجام گه به نرابی، چونکه هر کاریک بق خوا نه بی و هر ناگیری و هر شتیکیش به پیی شرع نه بی دهریته وه به سر خاوه نه که یدا.

بزانه تا خوت نه ناسی له خه لکی تر تیناگهی، هر وه ک زاهیدی حه کیم (سمنون) ده لی: (من تفرس في نفسه فعرفها، صحت له الفراسه في غيره واحكمها) الرقائق.

* خه یالت و بیرکردنه وهت با فراوان بیت و ته نها له به رده م یه ک چاره سه ردا دوش دامه مینه، چونکه نه وهی هه ول بدات، خوی گه وره چه نده ها چاره سه رو ریگای ده خاته به رده ست و زور دهر گای لیده کاته وه، نه گه ر نه میان نه بی ده توانی له وی تریانه وه بچیته ژوره وه! ﴿والذین جاهدوا فینا لنه دینهم سُبُلنا﴾ دیاره یه ک (سبیل) نیه به لکو (سبیل) که کویه!

هه ندی سیاستمه دار له باره ی هه ندی له موسلمانه کانه وه ده لئین: نه گه ر دهر گاشیان لیبگیری له په نجه ره وه دینه ژوره وه. منیش نه لیم نه گه ر په نجه ره شیان لیبگیرن پشت به خوا وه ک (کاسپر) ی پاله وانی نه فلام کارتون له دیواره وه ده چنه ژوره وه!

خه یال و بیگردنه وه گرنکه و سه ره تابه بق بنیانتان و به ره و پیش چون، نیسپانیه کان له روانگهی نه زمونی خویانه وه بیت نه لئین: (اذا لم تبین قلاعک فی الهواء فلن تبنیها فی مکان آخر). واته: نه گه ر کوشک و قه لاکهت له هه وادا به خه یال دروست نه که یت، ناتوانی له سر زهوی و له واقیعدا دروستی بکه یت.

* حکمهت و نبوی موسلمانو له هر کوی بیدوزیته وه خوی به خاوه نی ده زانی، بیت گران نه بی که قسه ی هه ق له هر که سیکه وه بیت وه ری بگریت.

(نه بو حه نیفه) منالیکی بینی قوره کاری ده کرد، پیی وت: وریابه نه که ویته نه و قوره وه، نه ویش وتی: تو ناگاداری خوت به نه که وی، چونکه که وتنی عالم که وتنی

عالمه! نه مه کاری کرده سهر (نه بو حنیفه) و وای لیهات دوی مانگیک لیکولینه وه و تاوتویکردن له گه ل قوتاییه کانیدا ئنجا فه توایه کی دهرده کرد!

* بهره وامی و کۆلنه دان زامنی سه رکه وتنن، نه دیسۆن پاش هه زار جار تاقیکردنه وه، له هه زارویه کدا سه رکه وت! نه مه بیجگه له وه ی که که گوئی نه نه دا به نه یارو ناحه زه کانی که له رۆژنامه کاندا ده یان وت: نه دیسۆن شیته!

هینزی فۆردیش پینچ جار ئیفلاسی کرد، پاش نه وه هه موو مه سه ره فه ئنجا سه رکه وت له دروستکردنی یه که م تۆتۆمبیلدا!

* بزانه ژیان به گشتی و ئیسلامه تی به تاییه تی زۆر لایه نی هه یه و نابی ته نها له یه ک گۆشه وه سه یری بکه یت، نه گینا به هه له دا ده چیت، زۆر که س هه یه ته نها لایه کی گرتوه و هه موو خه لکانی تر به گومراو سه ر لیشیواو داده نی که نه مه ش زیاده ره وی یه و عه قل و ژیری وانالین!

هاوسه نگیش له کاره کاندا و هه ق پیدانی هه موو لایه نه کان فه رمایشتی خۆشه ویسته (د.خ) که ده فه رموی (اعطوا کل ذی حق حقه) .

* له خۆت تیبگه، له کوپوه هاتووی، بۆ کوئی ده چی، له بهرچی هاتووی، وه لامه کانی نه م سی پرسیاره گرنگن، که نه م وه لامانه ت ده سته که وت، ئامانجی خۆت له ژیاندا دیاری بکه و ئنجا به پیتی بهرنامه و به بهرچاو روونی هه ولبده و بزانه خوا ده ست نانی به ره وی هه ولی که سه وه ﴿كُلًّا نُمِدُّ هُوَآءَ وَهَؤَآءَ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ الاسراء / ۲۰ واته: ئیمه هه رکه سی هه ولبدات، له به خششی په ره ردگارت ده یده نی، بیگومان به خششی په ره ردگارت سنووردارو قه ده غه کراونیه له دنیا دا بۆ که س!

* بزانه نه گه ره ول و گه پان و گه شت و غه ربیایه تی نه بی مروف پیناکات، وه نه گه ر ناو نه رواو بوه ستی بۆگه ن ده کات، وه نه گه ر شیر له بیشه نه یه ته دهره وه راوی نیچیری بۆ

ناکریت، وه نه گهر تیر که وان به جی نه هیلی نیشانه ناپیکی و، نه گهر خوریش
 بوه ستایه، عه ره بو عه جه م لئی بیزارده بوون! نه مهش هونراوه که ی شافیعی یه
 که ده لئی:

ما فی المقام لذي عقل وذي ادب
 من راحة فدع الاوطان و اغترب
 سافر تجد عوضاً عن تفارقه
 وانصب فان لذیذ العیش فی النصب
 انی رأیت وقوف الماء یفسده
 ان ساح طاب وان لم یجر لم یطب
 والاسد لولا فراق الغاب ما افترست
 والسهم لولا فراق القوس لم یصب
 والشمس لو وقفت فی الفلك دائمة
 لملها الناس من عجم و من عرب

به لئی. شافیعی به م بیروبوچوونه وه له شانزه سالیدا توانی (فه توا) بدات و
 سوودبه خه لکی بگه یه نی!

* پاشان بزانه که هه رکاریک کاتیکی تایبته به خوی هه یه، خوی گه وره نیشی
 شه وی ناوی له رۆژداو، نیشی رۆژی ناوی له شه ودا، هه روه که نه بوبه کر نامۆژگاری
 عومه ری کردو وتی: (اعلم أن لله عملاً في الليل لا يقبله في النهار، وأن لله عملاً في النهار
 لا يقبله في الليل) .

* مصطفی صادق الرافعی ده لئی: (من الخطأ الكبير أن تنظم الحياة من حولك وتترك
 الفوضى في قلبك) واته: له هه له گه وره کانه نه گهر بته وی ژبان له ده وروبه رت ریک

بخهیت و له ناودلیشتدا (فوضی) وشپرزهی و ناریک و پیکی هه بیټ، واته له دل و نه فوسی خۆته وه دهست پی بکه و بزانه (ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بأنفسهم) الرعد.

* سه رومال و ناموسی موسلمانان هه رامن و غه بیه تیش هه رامه، بشزانه که مانای غه بیهت نه وه یه که سیک که مو کوپی یه کی هه بی و تۆله شوینیکدا باسی بکه ی که سوودی نه بی بۆ چاکبوونی و به وی بیشکینی و ناوی بزپینی، خۆ نه گه ر نه و که م کوپی یه تیانه بوو، وه تۆ له سه ر قسه ی نه م و نه و وتت نه و بوختانت کردوه! ئنجا چاکیش بزانه که غه بیه تی کۆمه ل و لایه ن و ریکخرا و گونا هه که ی گه وره تره چونکه که سانیکی زیاتر ده گریته وه.

دووهم / چه ند ئامۆژگاری یه ک بۆ مامه له کردن له گه ل خه لکدا:

* به ته مای که س مه به (معصوم) بیټ، نه وه ی که تۆ مامه له ی له گه لدا ده که ییت مرۆفه و مه لانی که ت نیه، بشزانه که که سی و هه یه که م و کوپی یه کانی ده گریت به قوریانی چاکیه کانی..

* خوی گه وره دوو گوی و ده میکی داویتی، دوو قه سه بیسته ئنجا قسه یه ک بکه، که مرۆفه که می وت، هه له ش که م ده کات و نه گه ر ده م به نیلی سه ر سه لامه ته! هه رچیش زۆری وت چاکیش ده لی و خراپیش ده لی.

ده لئین: زۆر که س که حه ز ده کات بچی بۆ لای پزیشک بۆ نه وه یه که پزیشکه که گوی بۆ بگریت! جا نه گه ر تۆش پزیشکی نه خۆشیه کانی دل و ده رونیټ چون ده بیټ گوی نه گریت.

رۆژیک (عطاء بن ابی رباح) گوی شلکر دبوو بۆ لویک هه رده توت یه که مجاره نه و قسانه ده بیستی، هاوه له کانی لایان سه یریوو. نه ویش پتی وتن: (به خوا نه وه ی نه و وتی پیش نه وه ی نه و له دایک بیټ من ده یزانم) به لام دیاره گویگرتنیش هونه ریکه و هه موو که س نایزانی.

* چینیەکان دەلێن: ئەوەی لە بەر دەمتایە تێی ناگەیی هەتا بە پێلاوە کە یەوێ هەزار هەنگاو نە پۆیت. واتە خۆت بخەرە جێی ئەو و چاک حال و دەزعی تێیگە پێش ئەوەی هیچ بریارێک بدەیت.

* دەلێن: هەموو خەلکی یەک جۆر جل و یەرگیان بۆ نابوێو یەک جۆر پێلاو لە پێناکەن. بۆیە ئەبێ هەر کەسەو بە زمانی خۆی قسەیی لە گەڵ بکری، ئەوەی بۆ فلان باشە رەنگە بۆ یەکیکی تر بێتە مایەیی فیتنە!

خۆشەویست (د.خ) دەفەر موی: (خاطبوا الناس علی قدر عقولهم) واتە: هەر کەسەو بە پێی عەقڵی خۆی قسەیی لە گەڵ بکەن، دەتانهوێ بیباوەریان بکەن بە خواو پێغەمبەر؟!

* لەژیاندا بە گشتی و لە کاری بە کۆمەڵدا بە تاییەتی تواناکان یە کتری تەواو دەکەن، ئەو تە خۆشەویست (د.خ) لە بارەیی هاو لە لانیەو دەفەر موی: (ارحم امتی بأمّتی ابوبکر، واشدهم فی امر الله عمر، واصدقهم حياء عثمان، واقراهم لکتاب الله اُبی بن کعب، وافرضهم زید بن ثابت، وأعلمهم بالحلال والحرام معاذ بن جبل، ولکل أمة امین وامین هذه الامة ابو عبیده) الترمذی

واتە: میهرەبانترینی ئوممەت بۆ ئوممەت ئەبویە کۆ توندترینیشیان لە فەرمانی خوادا عومەرەو، بە حەیا ترینیان عوسمانەو، قورئان خوین ترینیان ئوبەیی کۆری کەعبەو، زانترینیان لە فەرزەکاندا زەیدی کۆری سابتەو، شارەزاترینیان لە حەلال و حەرەمدا موعازی کۆری جەبەلەو هەموو گەلیکیش ئەمینکی هەبەو ئەمینی ئەم ئوممەتە ئەبو عوبەیدەییە.

هەمووان هاو ئەلی پایە بەرزی خۆشەویستن (د.خ) ، بە لام هەریە کە یان لە بواری کدا زیاتر پەسپۆرەو، زانست و زانییش رزقەو، خوا هەریە کەو بە جۆرێک رزقی ئەدات. بۆیە هەرچی بە خۆت دە کری بیکەو، کاری کە سیش بە کەم مەزانە، چونکە ﴿ لا یكلف الله

نفساً الا وسعها»، کئی ده‌لیی ئه‌وه‌ی تۆ به‌جۆرێک سه‌یری ده‌که‌ی تواناکانی هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ نیه‌و خوای گه‌وره‌ ره‌نگه‌ له‌وه‌ زیاتری لێی نه‌وێت؟!

* (نسبیه المطوع) ی نووسه‌ری کوه‌یتی ده‌لیی: ئیمه‌ ده‌سه‌لاتمان نیه‌ به‌سه‌ر عه‌قلی خه‌لکیداو، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌مان بۆ هه‌یه‌ له‌ده‌رگای دل‌و عه‌قلیان بده‌ین زۆر به‌له‌سه‌رخۆییو به‌ئه‌ده‌به‌وه‌، جار په‌نگه‌ هه‌ر لێمان نه‌که‌نه‌وه‌، یان په‌نگه‌ لێمان بکه‌نه‌وه‌و فه‌رموومان لێنه‌که‌نو میوانداریمان نه‌که‌نو نه‌توانین قه‌ناعه‌تیان پێی به‌یتین! (صناعة النجاح) د. طارق السويدان و فیصل باشراخیل.

* داد په‌روه‌ربه‌ له‌گه‌ڵ به‌رامبه‌ردا ئه‌گه‌ر چه‌زیشی پێنه‌که‌یت و چاره‌شیت نه‌وی، چونکه‌ خوای گه‌وره‌ فه‌رمانی داوه‌ به‌دادپه‌روه‌ریو پاشان فه‌رمانی داوه‌ به‌نویژ. هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموی ﴿ قُلْ أَمْرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴾ (۲۹) الاعراف

زه‌یدی کوری خه‌تتاب برای عومه‌ر، له‌گه‌ڵ کۆمه‌لێک ده‌شته‌کیدا رویشته‌ فیتری ئیسلامه‌تیان بکات له‌ریگا لێی هه‌لگه‌رانه‌وه‌و شه‌هیدیان کرد، ئه‌مه‌ش برینێکی قوولی له‌ده‌روونی عومه‌ردا دروست کرد، پاش ماوه‌یه‌ک ئه‌وانه‌ موسلمان بوونه‌وه‌و کاتیکی هاتنه‌ لای عومه‌رو ئه‌ویش قسه‌ی بۆ ده‌کردن، سه‌یری ئه‌وه‌ی نه‌ده‌کرد که‌ بکوژی براکه‌ی بوو، وه‌ له‌به‌رئه‌وه‌ی موسلمان بووبوه‌وه‌ نه‌یده‌توانی هیچ بکات به‌رامبه‌ری.

کابراش هه‌ستی پێکرد که‌چ تاوانێکی کردووه‌وچه‌نده‌ عومه‌ریش بێتاقه‌ لێی، بۆیه‌ پرسیاوی له‌ عومه‌ر کرد: من به‌وکاره‌م دیاره‌ زۆر ئازارم داوی؟، ئه‌ویش وتی: به‌لی، وتی: باشه‌ ئه‌وه‌ واده‌کات که‌هه‌قی خۆم نه‌ده‌یت؟؟

وتی: نه‌خێر. کابراش وتی: ده‌ ئیتر قه‌یدی ناکات خۆشت نه‌وێم، مادام هه‌ق و مافم پارێزایی! به‌راستی ئه‌مه‌ لوتکه‌ی دادپه‌روه‌رییه‌ که‌ دنیا به‌خۆیه‌وه‌ نه‌بینیوه‌ مه‌گه‌ر له‌سه‌رده‌ستی ئیسلامدا. که‌ په‌ندو وانه‌یه‌ بۆ هه‌موو موسلمانێک که‌ هه‌قی هه‌موو خاوه‌ن هه‌قیکی بده‌ن.

تیشکی ئەسەر پیلانی دوژمنان

بۆسنە و ھەرسک و شیشان و کۆسۆفۆو کشمیر و فەلەستین و کوردستانەکی خۆشمان و دەیهەا شوینی تریش ھەریەکەو بە دەست ستەمکاریکەو نالاندوو یەتیو رۆژناوا ملۆزیمکی بۆ داناوە کە پشتگیری ماددی و مەعنەویان دەکات یان ھەر ھیچ نەبی گویی خۆی ئەخەوینی لێیان!

بە ملیۆنەھا موسڵمان جینۆسایدکران، لەدوای نەمانی خەلافەتی عوسمانی یەوہ تا ئەمڕۆ ئۆچار قەسابخانە بۆ موسڵمانانی بەلقان دانراوہ! بۆ ئەوہی پقو قینی پەنگ خواردوویان بە موسڵمانان برێژن، لەزەمانی تیتۆدا کە جوولەکەبوو، حوکمی یۆغۆسلافیای کرد، نزیکەکی حەوت سەدو پەنجا ھەزار موسڵمان کوژران.

لەکاتی جیابوونەوہی ھیندو پاکستاندا، لەکۆچی موسڵماناندا بۆ پاکستان بە ملیۆن موسڵمان بەناھەق کوژران پاش ئەوہی کە ھندستان رایگەیاندبوو دەستیان بۆ درێژ ناکات لەسالی ۱۹۴۷زدا.

لە کوردستانیش داخی سەلاحەدینیان بەم گەلە ستەم دیدە یە پشەت و بە دەیان ھەزاریان زیندە بەچال کرد. ئەو سەلاحەدینەکی کە شەست شارەزای جوولەکە کۆبوونەوہو بە تیرۆتەسەلی لە ماوہیەکی درێژدا لیکۆلینەوہی زۆریان کرد لەسەر سەردەمی سەلاحەدین و ھۆکارەکانی سەرکەوتنی و نەھیشتنی دووبارە بوونەوہی ئەو ئەزموونە مەزنە.

دیارە رقو قینی دوژمنان بەردەوامە و قورئان تۆماری کردووە بۆمان و دەفەر موی: ﴿ولن ترضی عنک الیھود ولا النصارى حتى تتبع ملتھم﴾ البقرة / ۱۲۰ واتە: ھەرگیز جوولەکەو گاورەکان لێتان رازی نابن، ھەتا شوین بەرنامەو ئاینەکیان نەکەون.

هروهها ﴿ ولا يزالون يقاتلونكم حتى يردوكم عن دينكم ان استطاعوا ﴾ البقرة / ۲۱۷
 واته: بردهوام دژتان دهجهنگن هتا واتان لیبکن له دینو ناینتان پاشگه ز بینه وه
 نه گه ر بۆیان بکریت.

له سوره تی تهویه شدا ده فهرموی: ﴿ لا یرقبون فی مؤمن الا ولا ذمه ﴾ التوبة: ۱۰ واته:
 کافران له دژایه تیاندا به رامبه ر موسلمانان، سنووری خزمایه تیو په یمان ره چاو ناکه نو
 ناپیارین.

(ولفرد کانتول سمیث) له په راوه که یدا (الاسلام فی التاریخ الحدیث) دا ده لی: (تا
 کارل مارکس و شیوعیه ته په یدا بوو، (محمد) تاقه ته حه ددای راسته قینه بوو،
 که روویه پرووی شارستانی ته رۆژتاوا ببیته وه له هه موو میژوویدا و. به راستی زقر گرنکه
 که یادمان بی ئو ته حه ددایه چهنده راسته قینه بوو، چهنده هه ره شه یه کی ترسناک
 بوو له هه ندی کاتدا) (ئهم قسه یه له کاتیکدا ده کات که هیشتا شیوعیه ته وه ک ئه مرق
 نه پرووخابوو، له وپه پی هیژو توانا دابوو!).

به راستی ئیسلام هیژو شیکری راسته وخو بوو له هه ردوو مه یدانی جهنگو بیروباوه رداو،
 زقر به هیژو کاریگه ربوو، مه سیحیه ته به یه کجار خوشتین ناوچه ی ئیمبراتۆریه تی رۆمانی
 له ده سندا و هیژه تازه که گرتیه ده ست خوئی!

له وه دابوو که هه موو ئیمبراتۆریه ته که ش به یه کجاری خوئی پیرانه گیری پو تیا بچیت!
 نه وه بوو له سالی ۱۴۵۳ زدا قسطنطنیه گیراو له سالی (۱۵۲۹) زیشدا موسلمانان
 نابلقه ی (قیه ننا) یاندا و، جاریکی تریش موسلمانان کشانه ناو نه وروپاوه و
 له ده رگایان دانه وه له سالی (۱۶۸۳ ز) دا، به راستی ئیسلام نیوه ی جیهانی مه سیحی
 داگیرکردو، ته نها ئیسلامیش بوو توانی به ده یه ها ملیۆن گاور به ره و ریبازو به رنامه که ی
 بیات/دروس من محنة البوسنة والهرسك (محمد قطب).

به لئی ئه وروپا سوودی نۆدی وه رگرت له زانست و زانیاری موسلمانان و ئه و (المنهج التجريبي في البحث العلمي) یه ی که موسلمانان دایانمه زانند، ئه وروپا بردی بۆخۆی و پهره ی پێدا، تاگه یشته ئه وه ی که له سه ره تای سه ده ی شانزه دا ئه وروپا خه ریک بوو ئیسلام وه رگری، به لام که نیسه و پا پا هه ولی بیوچانیان دا بۆ ئه وه ی نه هیتن ئیسلام له ئه وروپادا بلاویته وه (که ئه مه ش قسه ی میژوونووسی به ریتانی (ویلن) ه له په راوه که یدا (معالم تاریخ الانسانية) که عبدالعزیز توفیق کردویه تی به عه ره بی) .

له سالی (۱۴۹۲) ز غرناطه به ده ست موسلمانان وه نه ماو له (ئه نده لوس) که وتنه قه تل و عامی موسلمانان و له و زه مانه دا که ته نها له ناوشاردا چه ند که رماویکی که وری گشتی هه بوو، موسلمانان له ماله کانی خۆیاندا که رماویان دروستکردبوو، جا که ده که ران به دوا یی موسلماناندا هه رمالیک که رماوی هه بوا یه ده یانگرت و سزایان ده داو ده یانزانی موسلمانان !

یاده وری سیخوړنیک!

میسته ر هه مفر له یاده وه ره یه کانیدا ده لئی: (له سالی ۱۷۱۰ ز وه زاره تی موسته عمه رات ناردیانم بۆ میسو عیراق و تاران و حیزانو ئاستانه (استنبول) ، تا وه کو زانیاری ته واو کۆبکه مه وه بۆ پارچه پارچه کردنی موسلمانان و ده ست گرتن به سه ر ولاتی ئیسلامدا، له هه مان کاتیشدا له گه ل مندا تۆکه سی تر بۆ هه مان مه به ست له لایه ن وه زاره ته وه نێردران بۆ ناو ولاتی موسلمانان.

وه زاره ت پارهی ته واوی بۆ دابینکردین له گه ل نه خشه ی تایبه ت و ناوی کاربه ده ستان و زانایان و سه رۆک عه شیره ته کان.

هه رگیز بیرم ناچیت قسه ی سکریتیژی وه زاره ت، که خواحافیزی کردین به ناوی (مه سیح) ه وه، و تی: (پاشه رۆژو ئاینده ی ولاته که مان ده وه ستیته سه ره ول و کۆشش و سه رکه وتنی ئیوه، بۆیه هه موو توانا کانتان بخه نه کار بۆ سه رکه وتن) .

لهلەندنەن فێری زمانی عەرەبی و زمانی فارسی کرام و لە ئاستانەش (استنبول) دەبوو بە چاکی فێری تورکی بێم، بە جۆریکە کەس گومانم لێنەکات کە بیانیم ..

پاش گەشتیکی ناپههت و زهههت به دهريادا گهيشتمه (ئاستانه) و ناوی خۆم کرد بە (محمد) و دەچووم بۆ مزگەوتەکان و، زۆر سەرسام بووم بە نيزام و پاک و تەمیزی و گوێپراپەلی موسلمانان، لەدلی خۆمدا وتم: باشە ئێمە بۆ دژایەتی ئەم مەرفانە دەکەین و، هەول دەدەین پارچە پارچە یان بکەین و نێعمەتەکانیان لێبیسینین؟! ئاخۆ مەسیح ناوی پێتووین؟

هه زوو له م خه يالاته م گه پامه وه، ته و به م کرد له م بپرکردنه وه شه يتانيه م و خۆم گورج کرده وه و برياردا تا دوا دلۆپی پێکەم بخۆمە وه!

له (ئاستانه) چووم بۆ لای پیاویکی پیر کە ناوی (محمد ئەفەندی) بوو، ئەو پیاوێه مەرفێکی ئەوێه نەندە چاکبوو، کە من شتی وام نەدیوه لە چاکترین پیاوی ئایینی خۆمان. هەر ئەوێه نەندە وتم من کەسم نیه و هاتووم لە مەرکەزی ئیسلام دین و دنیا م دەست کەوت، هیچ لێپێچنە وه ی لە گەل نەکردم و پرسباری ئەسل و فەسڵی نەکرد و زۆر جوان پێشوازی کردم و هات بە دەنگمە وه و وتی: ئێمە پێویستە لە سەرمان کە ریزت بگرین لە بەرئە وه ی:

یه کەم: تۆ موسلمانیت و موسلمانانیش بران ..

دووهم: تۆ میوانیت و پێغه مبه ریش (د.خ) فرموویه تی: ریزی میوان بگرن.

سێیه م: تۆ هاتووی زانست فێربیی و ئیسلامیش جه ختی کردۆته سه ر ریزگرتنی ئەوانه ی کە دوای زانست و زانین دەکەون.

چاره م: تۆ ده ته ویت کاسپی بکه يت و کاسبیش خۆشه ويستی خواجه .

جا به راستی من زۆر سه‌رسام بووم به‌م قسانه، له‌دلی خۆمدا وتم: خۆزگه مه‌سیحیه‌کان له‌م راستیانه تێبگه‌یشتنایه، به‌لام لاشم سه‌یریوو، چون ئیسلام به‌م به‌رزیه‌وه تووشی لاوازی دی له‌سه‌ر ده‌ستی ئه‌و کاربه‌ده‌سته لوت به‌رز و ئه‌و زانا نه‌فامانه‌وه که له‌ژیان خالی نه‌بوون!

پاش دووسال گه‌رامه‌وه له‌نده‌ن و راپۆرتی خۆمدا به‌وه‌زاره‌ت، ئنجا جارێکی تر ناردیانمه‌وه و ئامۆژگاریان کردم که ئه‌مجاره دووکارم هه‌یه.

یه‌که‌م/ خالی لاوازی لای موسلمانان بدۆزمه‌وه، تا بتوانی لێوه‌ی بچینه ژووره‌وه‌وه هه‌لیان وه‌شێنین..

دووه‌م/ ئه‌گه‌ر خالی لاوازی هه‌ست پێک‌کرد، هه‌رخۆم بکه‌ومه کار بۆ ئازاوه نانه‌وه‌وه شیرازه پچراندنی موسلمانان.

له‌ له‌نده‌ن شه‌ش مانگ مامه‌وه تا نادریانم بۆ عێراق و، ئامۆژگاریان کردم و پێیان وتم: هه‌ر له‌زه‌مانی قابیل و هابیله‌وه کێشمه‌کێش و جیاوازی و دووبه‌ره‌کی هه‌یه له‌ناو به‌ره‌ی ئاده‌میزادا و هه‌رواش ده‌بی تا مه‌سیح ده‌گه‌رپته‌وه، جا بۆیه ده‌بیته ئه‌و نیزاعاتانه بدۆزیته‌وه له‌ناو موسلمانانداو ده‌ست بخه‌یته سه‌ر ئه‌و گه‌رگانه‌ی که ئاماده‌یه بۆ ته‌قیته‌وه‌وه، ئه‌گه‌ر توانیشت بیته‌قیته‌وه ئه‌وه خزمه‌تیکی گه‌وره به‌حکومه‌تی به‌ریتانیا ده‌که‌یت، ئێمه‌ی به‌ریتانیا ناتوانین به‌ره‌فاهیه‌ت بژین به‌بی نانه‌وه‌ی ئازاوه له‌موسته‌عمه‌راته‌کانداو، هه‌روه‌ها ناتوانین سولتانی عوسمانی تیک بشکێنین، مه‌گه‌ر به‌هۆی ئازاوه‌وه فیتنه‌نانه‌وه له‌نیوان ره‌عه‌یه‌ته‌که‌یدا. جا ئه‌گه‌ر واش نه‌که‌ین ئوممه‌تیکی که‌م چون ده‌توانی زالی بیی به‌سه‌ر ئوممه‌تیکی گه‌وره‌دا؟

زۆر هه‌ول‌بده‌وه تێبکۆشه ئه‌و که‌لینه‌ بدۆزیته‌وه و لێوه‌ی بچیه‌ ژووری و، بشرانه ده‌سه‌لاتی فارس و ده‌سه‌لاتی تورک لاوازیوون، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ت له‌سه‌ره که گه‌له‌کانیان هان بده‌یت دژ به‌ حکومه‌ته‌کانیان. جا ئه‌گه‌ر قسه‌یان یه‌ک نه‌بوو، وه‌هه‌زیان په‌رت بوو،

ده تۆانين به ئاسانى داگيريان بکهين و بيانکهينه ژيږدهستهى خۆمان.) (گوفارى المجتمع ژماره ١٤٨٥، ١٤٨٦) ..

هه روهها له سالى ١٩٠٧دا (بهريتانيا) داواى له (اللورد بترمان) کرد که راپورتى خۆى بدات له سهه موسلمانان، ئه ویش ديراسهى حالى موسلمانانى کردو له راپورتىکدا وتى (موسلمانان گه ليکن له پانتاييه کى به رفراندا له ئوقيانوسه وه بۆ که نداو و يهک زمانيان هه يه و زهويه که يان يهک پارچه يه و په يره وى يهک ئاينيش ده که نو يهک رابردوويان هه يه و يهک ئاوات و ئامانجيشيان هه يه، هه رچه نده ئه مړۆ له بهرده ستمانان و له چنگامندان، به لام خهريکه خۆى رانه پسيکينى، ئاخۆ چيمان به سهه بى ئه گه ر ئه و عيملاقه هۆشى بيته وه، ئنجا پيويسته له سهه رمان که په يوه ندى ئه و موسلمانانه بچپرين و ده و له تىکى نامۆ له ناويانا دروست بکهين، که دۆستى ئيمه بيت و دوزمنى ناوچه که بيت و، هه روهک دړک و دالّ بچه قيته گيانى ئه و عيملاقه ئه گه ر ويستى هه ستيته وه) (ل ٥٨ دروس من محنة البوسنة والهسك) .

ئه وه بوو له سالى (١٩٤٨) دا ده و له تى جووله که يان دامه زران دو تا ئيستاش گه و ره ترين کيشه ي هه موو رۆژه لائى ناوه راسته !

گه لانى ناوچه که دژ به داگير که ران راپه رپين و به مليۆنه ها شه هيد درا، به لام کاتيک له ولاته ئيسلاميه کان ده رچوون که کاره کانين دايه ده ست که سانتيک که له ژيږ فه رمانى خوياندا بوون و په يمانيان ليۆه رگرتبوون و به هه ر ده په نجه که پييان مۆرکرتبوون که نه هيتن ئيسلامه تى سه ره له ئبداته وه و جار يکى تر باسى په يره وى شه ريعة ت و حوکمى ئيسلامى بکريت .

ته نانه ت که رابوونى ئيسلامى له ريبى ده نگدانه وه زۆرتين ده نگى به ده سته ينا ئه زمونه که يان هه لۆه شانده وه و فه ره نسا وتى: ئه گه ر حوکمه تى ئيسلامى له جه زائيردا دابه زرى ئه و سوپاى فه ره نسى جه زائير داگيرده کاته وه ! (ل ٦٧ دروس من محنة

البوسنة والهرسك) . (هروهها له م سالانهی دوايدا که له میسرو ولاتانی دراوسیی بهاری نیسلا می هاته بهر به ناگرو ناسن وا خه ریکن سه رکوتیان ده کهن) .

په راوی (خلف الحصار) :

دهزگای تایبه تی بیانی زور هه یه بو لیکولینه وهی حالی موسولمانان و پیلاندانان بو یان، یه کی له و دهزگایانه پیکهاتوو له دووه زار نه ندای چالاک که به رده وام له کاردان بو دیراسه ی موسولمانان و روزه لاتی ناوه پراست، دوانیان که دوو سال له (قاهره) مانه وه بو لیکولینه وهی تایبه تی خو یان له سه ر حالی ولاته نیسلا میه کان و رابوونی نیسلا می، په راویکیان ده رکرد به زمانی نینگلیزی به ناوی (خلف الحصار) که تیایدا ده لئین:

(نیسلا م کوفره و نابی ریبده یین حوکم بکات له هیچ شوینیکدا، جائیتر نه گه ر بو نه و مه به سته ش پینینین به هه موو نه و مه بادینانه ی که باسی ده که یین و بهوامان پینانه) ..
(واته: نه وه ندده دیموکراتیان پی باشه تا نیسلا م نه یه ته سه ر حوکم، نه گه ر له ریی سندوقه کانی ده نگدانه وه هات نه وه ده بی دیموکراتیه ت پیشیل بکری و ری بگری!)،
یان مافی مروّف نه وه ندده مه به ستیانه که په یوه ندی به غهیری موسلمان وه بیت، به لام بو موسلمان سه رومالیشی نه مینی، نه وا قهیدی ناکات و باسی (مافی مروّف) له نارادا نامینی، هه روه ک گو ییان ناخرابی و چاویان کویری له ناستیا!) .

هه روه ها له نوسراوه که یاندا ده لئین: (نیمه ده ولته تی جووله که مان دامه زراند به پیاوانی خومان و چه ک و مال و سامانمان و، له هه موو جه نکه کانیشدا روژناوا

تاماده بوون و هیچ سه رۆکیکی روژناوایی نیه بتوانی پشتی جووله که نه گریت) .

ديسان له (بهشی دهيه می) په راوه که ياندا ده لټين: (کښه ی زیادبوونی موسلمانانیش له روژناوا ده بی چاره سه ربکړیت و ری لټیگیریت. چونکه نه وان (منطق) یان پټیه و نه گه ر بهیلین به م شیوه یه بروت نیسلام ده سولات په یدا ده کات) .

جایه کی له و دوو نووسه ره، (گراهام فولر) ه و جیگری پټشووی موخابه راتی نه مریکیه. پاش نه وهی کچه که ی (که سه رقالی دیراساتی رامیاریه) کتبه که ی باوکی ده خوینټه وه، وای لیدی بگه ری به دواي نه و نیسلامه دا که ناوا دزایه تی ده کړیت و پلانی بؤ داده نریت، سه ره نجام گه وره یی و پوختی و به رزی نیسلام که مه ندکیشی ده کات و موسلمان ده بیت، جا نه میش کارده کاته سه ر باوکی و زور بیرو بؤ چوونی بؤ گزپوه، ته نانه ت باوکی له وتاریکیدا له روژنامه یه کی نه مریکیدا باس له هق خوراوی موسلمانان ده کات و ده لټ نه گه ر نه مریکا بیه ویت گه وره یی خوی بپاریزی نه بی مافی موسلمانان پټشیل نه کات و هق بدات پټیان و کښه کانیان چاره سه ربکات. (سبحان مقلب القلوب!) (وتاری: حوار مفتوح حول الاعجاز العلمی. د زغلول النجار) .

نه وهی ویستیان کردیان!

بؤ نه وهی مه به سته کانیان بهیننه دی له به رگرتن له نیسلام و موسلمانان له جیهانی نیسلامی و له روژناواشدا، پیلانی ته قینه وه کانی نه مریکا دارپژرا، که به هویه وه توانرا باسی دنیا بیټه مه سه له ی تیرور به ناوی نه هیشتنی دیوه زمه ی تیروریشه وه، بیلیه نی نه ماوه یان ده بی له گه لیان بی، یان به (دښ حسابت بؤ ده که ن!

له نه مریکا (۲۰۰) ده زگای خیرخوازی موسلمانان ته جمید کراون! هه رله وی ماوه یه ک له مه و به ر سی هه زار موسلمان گیران و لټیچینه وه یان له گه لداکردن و، کټیان بوئ ده یگرن به بی هیچ تومه تیک!

له ولاته ئیسلامیه کانیشتدا فشاری زۆریان بۆ سه رکرده گوئی له مسته کانی خۆیان هیناوه، که بهرنامه ی خویندن بگۆین (بۆنموونه زانکۆی ئیمان له یه مهن دابخهن و.هند).

ئه مه له کاتی کدا که نووسه ری جوله که ی ئه مریکی (نعوم چۆمسکی) ده لیت: ئه م ته قینه وانه ئه مریکا خۆی ئاگاداری بووه و دهستی خۆیانی تیا به و، ده لئی: به لگه شم ئه وه یه، که ده زگای موخابه راتی ئه مریکی له زه مانى (که نه دی) دا پیلانئیکى له م جۆره یان دانا بۆئه وه ی گێچه ل به (کوبا) بکه ن.

هاتنه لای سه رۆک (جون که نه دی) و باسی پیلانه که یان بۆکرد، که گوايه ئه گه ر ره زامه ندى بفرموی، چه ند په نا هه نده یه کی (کوبی) له فرۆکه یه کدا داننه ئین و ده یده ن به باله خانه یه کدا و به مه ش بیانوو دروست ده بیته بۆ لیدانی (کوبا) . سه رۆک (که نه دی) پرسیا ری کرد نزیکه ی چه ند که س ده کوژی له و ته قینه وانه دا؟

وتیان: ره نگه هه زارو پینچ سه د که سیک بینه قوریا نی کاره ساته که ؟ سه رۆکی ش له بهرئه وه ی ئه سلزاده بوو رازی نه بوو به پیلانه که و به و جۆره نه خشه که مایه وه، تا له کات و ساتی دیاریکراوی له باردا به کاریان هینا و جهنگی جیهانی دژه تیرۆریان بیته لگه رساند !!

به لگه ی نوێ دهرده که ون:

رووداوه کان هه رچۆنیک بن و هه رکه س کرد بیته یان، گرنگ ئه وه یه که سانی تریش قسه یان هه یه و چاک وایه قسه ی هه یج لایه ک فه رامۆش نه کریت. بۆنموونه: بهرپرسیکی پیتشووی پۆلیسی ویلیه تی (لوس ئه نجلۆس) ی ئه مریکا، حکومه تی ولاته که ی تاوانبارکرد به تیه گلانی له جیبه جیکردنی هیرشه کانی ١١ ی ئه یلول بۆ سه ر ناوه ندى بازرگانی جیهانی.

له وتاریکدا که له زانکوی (بورتلاند) دابووی که رۆژنامه‌ی (ریرجان) ی زانکۆ ریکخستبو، مایک روبه‌رت نه‌فسه‌ری پیشووی پۆلیسی (لوس نه‌نجلوس) چند به‌لگه‌نامه‌یه‌کی په‌یوه‌ندار به‌هیرشه‌کانی ١١ی نه‌یلولی خسته‌پوو، زۆر شتی سه‌یری باسکرد، که نه‌وه ده‌سه‌لمینن پووداوه‌کانی سی‌شه‌مه‌ی (په‌ش) به‌ناگاداری واشنتون خوی ناماده‌کراو هینری کیسنجر وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی پیشووی نه‌مریکا که‌جوله‌که‌یه، عه‌قلی ریکخه‌ری نه‌وه‌پرشانه‌یه. هه‌روه‌ها رۆبه‌رت له‌وتاره‌که‌یدا که‌دوو سه‌عات و نیوی خایاند بوو، چند نه‌خشه‌یه‌کی ناسیای ناوه‌پاستی خسته‌پوو، که‌به‌ناشکرا نه‌وه‌ی روونکرده‌وه، که‌جه‌نگی ئیستای نه‌فغانستان لای که‌می پیش چوار سال نه‌خشه‌ی بۆ کیشراوه.

هه‌روه‌ها پرسیاری کرد: چون ده‌بی سه‌رۆکی ده‌زگای سیخوپی پاکستان که‌پۆسته‌که‌ی خوی به‌په‌زنامه‌ندی (CIA) وه‌رگرتوه به (تلکس) حه‌واله‌یه‌ک به‌پری سه‌د هه‌زار دۆلار بنیریت بۆ (محمد عه‌تا) که‌تاوانبارکراوه به‌و رووداوانه‌؟!!

هه‌روه‌ها جه‌ختی له‌سه‌ر نه‌وه‌ کرده‌وه که‌ ویلايه‌ته‌یه‌که‌گرتوه‌کانی نه‌مریکاو به‌ریتانیا پیش پوودانی هیرشه‌کان، هینزی خویان له‌وناوچانه‌دا بلاوکردۆته‌وه، و، ئیداره‌ی بۆش فه‌رمانی کردوو به‌نووسینگه‌ی لیکۆلینه‌وه‌ی فیدرالی که‌ لیکۆلینه‌وه له‌دووکه‌س له‌خزمانی (ئوسامه بن لادن) راگریت، که‌ له‌نزیک سه‌رۆکایه‌تی وه‌کاله‌تی ئیستخباراتی نه‌مریکه‌وه ده‌ژین.

له‌و وتاره‌دا که‌ کۆی وتاره‌که‌ ریکخراوی (ئیسلام فۆبیا) بلاوی کرده‌وه، (که‌پشتگیری له‌مافی موسلمانه‌کانی خۆرئاوا ده‌کات) رۆبه‌رت زیاتر له (٤٠) وینه‌و به‌لگه‌نامه‌ی پیشان داوه، نه‌وه ده‌سه‌لمینن که‌حکومه‌تی نه‌مریکا ده‌ستی هه‌یه

له هيرشه كانداو پيشتر ناگای لیبووه، تا ئه و راده يه ي که ديمه نه کانی پيشاندا هموو
هه لچوون و زوريشيان گريان.

شايانی باسه مايک رۆبهرت، ته مه ني ٤٩ ساله وه هه لگري پله ي شهره فه له زانسته
سياسيه کاندا له زانکزی کاليفورنياو، په يوه ندي کردووه به پوليسی (لوس نه نجلوس)
هوه، له پيش ده رچوونيشيه وه هر له وي کارى کردووه، نجا بووه به نه فسهر له سالی
١٩٧٣ داو له ماوه ي پينج سالی شدا (١٣) سوپاس و ناهه رینی وه رگرتووه (گوفاری
المجمع / ١٤٨٤) و رۆژنامه ي به کگرتو / ٣٨٨.

خوای گه وره باگخووازان ده پاريزی

نیوه ده پروینن یان نیمه؟!

قورئانی پیروز چه ند راستیه ک ده خاته به رچاوی ئاده میزاد له شیوه ی پرسیارداو
خوشی وه لآمده داته وه و له سوره تی (الواقعة نایه تی ٥٧-٧٤) ده فه رمویت:
﴿ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ (٥٧) ﴾ نیمه دروستمان کردون، ده ی بوچی
بروانا که ن؟.

﴿ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ (٥٨) أَلَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ (٥٩) ﴾ جا نابینن نه و
مه نیبه ی که دایده نین؟ (که له م سرده مه دا هه ندیک له نه یینه زانسته کانی ناشکرابووه،
که چۆن له ملیونه هادا به ویستی خوا به ک دانه ی به ک ده گریت له گه ل هیلکو که به کدا
له ناو ره حم دا) . نایا نیوه به دیده هینن یان نیمه به دیهینه رین؟!

﴿ نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ (٦٠) عَلَىٰ أَنْ يُبَدَّلَ أَمْثَالُكُمْ وَتُنشِئَكُمْ
فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ (٦١) ﴾ نیمه نه خسه ی مردنمان له نیوانتاندا بریارداوه، که س

دهسه لاتی پیش نئمه نه که وتووه و بی تواناش نین، که له شوینی نئوه نه وهی تر بهینین و بیخه ینه شوینتان، یا خود سه ره نوی له ریگه به که وه که نایزان دروستان بکه ینه وه.

﴿ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴾ (۶۲) ﴿ سوتند به خوا خو نه وه ته بوونی سه ره تاو به که مجارتان زانیوه، که واته بوچی یاده وه ری وه رناگرن و پیرناکه نه وه؟! ﴿ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴾ (۶۳) ﴿ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴾ (۶۴) ﴿ نایا سه رنجتان داوه له و زویه ی که ده یکیلن و ده چیتن؟ نایا نئوه ده یروینن، یان هر نئمه یین روینن رو به ره م هینن؟

﴿ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكُهُونَ ﴾ (۶۵) ﴿ إِنَّا لَمُعْرِمُونَ ﴾ (۶۶) ﴿ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴾ (۶۷) ﴿ نجا نه گه ر بمانویستایه ده مانکرده چیلکه و چه والی بی خیر، نه وسا دهستان ده کرد به قسه ی بیهوده و، به خه فته و په ژاره وه ده لئین: به راستی زیانی چاکمان کرد و قه رزار بووین له سه ری و ره نه چه رپو بی به هره خو مان.

﴿ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴾ (۶۸) ﴿ أَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴾ (۶۹) ﴿ نه ی سه رنجی نه و ناوه ناده ن که روزه نه چه ند جار ده یخونه وه (له کوپوه هات، کی دروستی کرد، له چی دروست بو) نایا نئوه باراندووتانه له هه وره کانه وه یان نئمه ده بیارینن؟

﴿ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ أَجَاًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴾ (۷۰) ﴿ نه گه ر بمانویستایه نه و ناوه مان ده کرده ناویکی تال و سویر، جا نایا بو سوپاسگوزاری ناکه ن.

﴿ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴾ (۷۱) ﴿ أَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ﴾ (۷۲) ﴿ نایا سه رنجی نه و ناگره ناده ن که ده یکه نه وه، نایا نئوه داره که یتان دروست کردوه یان نئمه به ده یینه رین؟

﴿ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكَرَةً وَنَمَّاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴾ (٧٣) هەر ئیعه کردوومانه ته هۆی ئه وهی که یادخه ره وه بیته (نیعه ته کانی خواتان بیربخاته وه و ئاگری دۆزه خیش بیته وه یاددتان) ، هه ره ها کردومانه به هۆی سوودو که لک بۆ گه شتیاران و خه لکی. ﴿ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴾ (٧٤) الواقعة / جا که واته سوپاو ستایشی په ره ردگاری گه وه ره به ده سه لات بکه .

﴿ سبحان ربی العظیم ﴾ به راستی په ره ردگارا هیچ شتی که نیه له م بوونه وه ره دا که تو ئاگاداری نه بیته و بتوانی به ربه ره کانی تو بکات، قه زاو قه ده ری تو بۆ هه مووانه و هه رچی تو مه به ستت بیته ئه وه دیته دی، خو ئه گه ر لغاویش شل بکه یته بۆ که سانیک، کاتیه و، حیکمه ته و که گرتوه ده یکه یته په ندی زه مانه ..

مه شخه ئدارانی ربی هه ق:

(دکتور مسته فا سوپاعی) له په راوی (هكذا علمتني الحياة) دا ده لی: (ئو نه وه یه ی ده ستی خوا بیچیته ده ستی مرؤف ناتوانی بیدوریته وه !)

به راستی هه روایه ، قورئان ده فه رمویته ﴿ وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴾ (١٨١) الاعراف / واته: له دروستکراوانی ئیعه دا هه میشه کومه له که سانیک هه ن که له سه ره قو راستین و ده یکه یه نن به به ره ی ئاده می بو به وه راستیان ده که نه وه له لادان و سه ره که شی.

هه ره که چون هاتنی پیغه مبه ران سه لامی خویان لیبی به قه ده ری خویه ، هه رواش به قه ده ری خوا هه موو سه ری سه د سالی که نو یکه ره وه دیت و ئه م په یامه سه ره له نو یته ده اته وه به گوئی خه لکیدا، هه ره که خو شه ویست (د.خ) ده فه رموی: (ان الله يبعث لهذه الامة على رأس كل مائة سنة من يجدد لها دينها) (ئه بو داود) ئه وه لاپه ره کانی میژوو، هه ره له دوا ی خوله فای راشیدینه وه (عومه ری کوپی عه بدولعه زیز و حه سه نی به صریبو

عبدالقادری گیلانی، یان ئه وه عیما ده دین زنگی و نوره دین زنگی و
سه لاهه دین، یان ئه وه، نورسی و مه ودودی و پیشه وا به ننا) که مه موویان به لگه ن
له سه ر ئه وه ی که بی شه لانی ئیسلامه تی بی شیر نابیت!

جا نه گه ر سه یری ژیاننامه ی هه ریه که له وانه بکه ین، به ئاشکرا قه ده ری خیری
پهروه ردگار ده بینین که چون دهستی پێیانه وه بووه و له کاتی پتویستدا نار دوونی بو
ناو ئوممهت تاکاری چاکسازی خۆیان نه نجامبده ن.

خۆشه ویست (د.خ) له فه رموده یه کی تر دا که (ابن حبان) و (ابن ماجه و نه حمه د)
گێڕاویانه ته وه ده فه رمویت (لا یزال الله یفرس فی هذا الدین غرساً یستعملهم فی طاعته)
واته: به رده وام خوای گه وه که سانیک ده هیئت بو ئه م ئاینه که به کاریان ده هیئتی
له فه رمانبه ری خۆیداو (له بانگه واژدا) .

دیاره ئه مه تانزیک هاتنی قیامهت به رده وام ده بیت که ئیتر له وکاته دا خوای گه وه
ئه هلی خێرو چاکه ده به اته وه بو خۆی و خراپه کارانیش ئه هوال و نار هه ته قیامه تیان
به سه ر دادیت. خۆشه ویست (د.خ) ده فه رمویت: (لا تقوم الساعه حتی یأخذ الله شریطه
(أی: اهل الخیر) من اهل الارض فیبقی فیها عجا جة (أی الغوغاء والاراذل) لایعرفون
معرفاً ولا ینکرون منکراً) أحمد.

هه روه ها له صحیح مسلم دا ده فه رموئ: (لا تقوم الساعه الا علی شرار الخلق) .

چه ند نمونه یه کی پر شن گدار:

یه که م / کاتیک سه لاهه دین ساوا بوو باوک و مام و خیزانیان خۆیان هه شار دابوو،
ده یانویست له کوشتن ده ریازین، سه لاهه دینی ساوا له برسا ده گریا، خه ریک بوو
ئاشکرا بێن و بکه ونه ده ست دوژمن، باوکی دهستی خسته سه رده می بیده نگی بکات،

له وه دابوو بخنکی، مامی له دهستی سهندو خستیه سندوقیکه وه، تا گوئیان له دهنگی نه بی!

به هه موو حسابیک ده بووایه بمردایه، که چی قه دهری خوا هیشتی وه! له شه په کاندایا له زۆر شویندا رووبه رووی مه رگی راسته قینه بووه وه و خواپاراستی، هه روه ک خۆی له نامه یه کدا باسی ده کات که پاش شکانی له شه پی (الرملة) دا ناردی بۆ خه لیفه له به غداو تیایدا باسی شکاندنه که و به دیل گیرانی هه ندیک و رزگار بوونی خۆی ده کات که زۆر به نارپه حتی ده گاته وه میسر، پاشان له دوایی نامه که یدا ده لئی: (لقد اشرفنا علی الهلاك غير مرة وما أنجانا الا الله لأمر يريده هو سبحانه).

واته: له چه نده ها جیگادا رووبه رووی مه رگی راسته قینه بوومه وه، خه ریک بوو تیابچم، ته نها خوا بۆ خۆی رزگاری کردم بۆشتیک که خۆی ده یه وی.

(به لئی قه دهری خوا هه لیگرتبوو بۆ رزگارکردنی قودس).

دووه م/ له سه ره تایی سه ده ی هه وته می کۆچیدا (قطب الدین کوپی محمدی مدنی) که نیشته جیی مه دینه بوو، له خه ودا داوای لیگرا که بچی بۆ ولاتی هیندستان و کاری ئه و له وئیه. به لئی ئه مه قه دهری خوا بوو، بۆ ئه وه ی که ئه م پیاوه به رزه خواناسه بانگخوازه خۆی و نه وه کانی ئه م بانگه به رزو پیروزه به خه لکی هیندستان رایگه یه زن و تا ئه مرۆش ئه و بنه ماله یه به ده یه های وه (ابو الحسن الندوی) یان لئ سه وز بووه و مایه ی خیریون.

باوویا پیران و بنه ماله ی (مودودی) یش ده لئین هه ر به هه مان شیوه بوون له مه ککه و مه دینه وه چونه ته هیندستان و بوونه مه شخه لدارای خیر له و ولاته دا که ئه مه ش به ئاشکرا قه ده رمان تیده گه یه نی!

سټیهم / نوورسی به پره حمهت بیت قه دهری خوا له کاتی پټویستدا له تورکیا خستیه
 گزړه پانی هه ول و خه باته وه، نه وکه لټنی بیباوه پری بهی که دروست بوو له نه نجامی
 رووخانی خه لافه تی نیسلامیه وه له سره دهستی دوزمناندا، نه م که وته پرکردنه وه یو
 به تاقی ته نها (به فه زلی خوا) جیدهستی خوی نه خشاندا. چند جار ویستیان دهرمان
 خواردی بکه ن، پته پته تی دنیا یان پټکرد، دهر به دهری دنیا یان پیچه شت، خوا
 پاراستیو بووه پیشه واو سه رمه شقی برواداران. پییان دهوت: بؤ کوچ ناکه ی بؤ
 ولاتیکی تری نیسلامیو له و دهرده سه ری به رزگارت بی، ده یفه رموو: قه دهری من
 نه وه یه که له تورکیادا خه بات بکه م.

چوارهم / پیشه وا به نناش ده بوو که رولی خوی ببینی، قه دهری خوا هیئایو
 چند جار له تیاچوونی راسته قینه پاراستیو که کاره کانیشی ته واو بوو شه هیدی کرد
 به نسبی.

باوکی له دوا ی شه هید بوونی ده لی: کوپی خوم. به یانیه کیان که له نویژ هاتمه وه
 ماریکم دی له ژور سهرت، نه بله ق بوومو هیچم بؤ نه کرا ته نها چند دوعا و نزیاه ک
 نه بی، خوی گوره هات به هانا مه وه و ماره که کشایه وه و زیانی پټنه که یاندى.

جگه ر گز شه م. کاتیک سه قفی خانووه که مان رووخا به سه ر خوت و براکه تدا، قادرمه که
 به قه دهری خوا گرتیه وه و توانیمان سه قفه که هه لگرین و به سه لامه تی دهرتان به یتین.

به نگی جه رگم. کاتیک که منال بوویت و سه گه ل شوینت که وتن و که وتیته ناوی
 رووباری نیله وه و کاته که ش کاتی زیاد بوون و لا فاوی نیل بوو، شه پؤلی ناوه که لایدایت و
 له قه راغه وه ژنیک توی گرتیه وه و رزگاری کردیت.

وا نه مپوش نه تبینم که به دهستی نه ژده هاو ماری ناده می، وا سه رتاپات به خوینی
 خوت سوربووه و به ره و کاروانی شه هیدان به ریکه وتووی. (له په پراوی فقه الواقع / کرمه لی
 وتاری بلاونه کراوه ی به ننا) هوه وه رگپراوه.

هه روه ها جارێك هاوه ئێكی له بهرئهوهی ئەم زیرهك بوو دهیهوێت زیانی پێبگهیهنێ، کاتێک له ژێر درهختێکدا پاش سهعی کردن خهوی لێدهکهوێت، به سواری پاسکیلهوه دیتو دهیهوێت شوشهیه (تیزاب) بکا به دهه م وچاویدا، بهقه دهری خوا دهستی دهلهزێو شپرزه دهیی و تیزابه که بهرده م وچاوی (بهننا) ناکهوێت.

پینجه م / (شیخ عيساو شیخ موسای به رزنجی) کوپی (بابا علی هه مه دانی) ن که پیاویکی زاناو خواناس بووه، له ساڵی ٦٧٣ی کۆچیدا وه فسات ده کاو له دینی (خه تلان) ده یینێژن.

شیخ عيساو شیخ موسایش پاش کۆچی باوکیان، به هیوای هه ج و زیاره تی پیغه مبه ری خو شه ویست (د.خ) ریگای حیجاز ده گرنه بهر، پاش ته واو کردنی مه ناسیکی هه ج، به ریگای کوردستاندا نه گه رپنه وه تابچنه وه به ره و هه مه دان. له ریگایاندا له (به رزنجه) لانه دن و نه میننه وه بۆ پشوودان و هه سانه وه. نه گه رپنه وه که له شه ودا پیغه مبه ری خوا (د.خ) نه چپته خه وی شیخ موساوه فه رمانی پیننه دات که له به رزنجه بمیننه وه و نه گه رپنه وه بۆ هه مه دان و، هه ر له خه وه که شدا جیی مزگه وتیکی بۆ دیاریده کات. جاله به یانیدا به ناو نیشان شوینی مزگه وته که نه دۆزنه وه و بریار نه دن به هاوکاری خه لکه که له وشوینه دا مزگه وتیک دروست بکن..

نه بو سعودی مو فتی نه سه ته مبول له نامیلکه ی (روضه الجنان) دا نه لی: (کاتی ناویانگی شیخ موسا و شیخ عيسای برای بلاویۆوه، خه لکانیکی زۆر له ده وریان کۆبوونه وه و له هه موولایه که وه ده هاتن بۆ لایان و ده بوونه موریدو مه نسو بیان، جاله و کاته دا که مه زه بی شیعه ی نوصه یری له و ناوچانه دا بلاویوو ژماره یه کی زۆریان وازیان هینا و هاتنه سه ر مه زه بی نه هلی سوننه ت و جه ماعه ت.

هه ر له و سه رده مه شدا مسته فا خانی نوصه یری فه رمانداری ناوچه ی شاره زوور بوو (جاران شاره زوور به ناوچه یه کی زۆر گه وره تر ده وترا) ، ناژاوه چی و پیاوخرایان که وتنه

فیتنه‌ییو دووبه‌ره‌کی نانه‌وه، هاتنه لای مسته‌فا خان و پئیان وت: نه‌گه‌ر کار ئاوا بپوات ئه‌وا ئه‌و دووشیخه ده‌بنه ده‌سه‌لاتداری ناوچه‌که .

ئه‌ویش له‌تاو ده‌سه‌لاتو قه‌له‌م‌په‌وی خۆی به‌نه‌ئینی به‌پیلانیک چوارپیاوی ناردو شیخ موسایان شه‌هیدکرد له‌سالی ٦٩٦ کۆچیداو هه‌ر له‌به‌رزنجه به‌خاک سپێردرا..
(خوای گه‌وره‌ش مانگیکی نه‌خایاند که مسته‌فا خان و ده‌سته‌و دایره‌که‌ی له‌سه‌رده‌ستی سوپایه‌کدا که هاتنه سه‌ریان ته‌فرو توونایان کردن و پاداشتی سته‌مکاری خۆیان وه‌رگرت) .

له‌پاش شیخ موسا که‌براگه‌وره بوو، شیخ عیسا ئالای ئیمان و ئیسلامه‌تی هه‌لگرتو که‌وته هه‌ول و تیکۆشان و خزمه‌تکردنی موسلمانان، جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هاوسه‌ری نه‌بوو، فاتمه‌خانی براژنی ماره‌کردو خوای گه‌وره دوانزه‌کوپری پیبه‌خشین، وه‌ک (سید صادق) له‌ناوچه‌ی سیدصادقو (میری سوور) (که‌له‌دیی میری سووردا بووه‌و، شیخ عه‌باس که‌له‌نزیک سلیمانی له‌دیی (ولۆبه) نیژاوه .

ئه‌ه‌گێرئه‌وه که زۆرجار شیخ عیسا پاش خه‌وتنان هه‌تاوه‌کو به‌ره‌به‌یان خه‌ریکی خواپه‌رستی بووه‌و شه‌و زۆرکه‌م خه‌وتوووه‌و، هه‌میشه به‌خه‌لکی ده‌وت: خه‌لکینه پیغه‌مبه‌ری خوا له‌گه‌ل ئه‌و هه‌موو گه‌وره‌ییو پایه‌به‌رزیه‌یدا که‌چی رۆژی هه‌فتاجار زیاتر داوای لیخۆش بوونی له‌خوا نه‌کرد، هه‌روه‌ها ده‌یووت: خه‌لکینه هه‌موو گوناھی به‌گه‌وره بزائن هه‌رچه‌ند بچووکیش بی‌ت و، چاکه‌تان به‌که‌م بزائن هه‌رچه‌نده زۆریش بی‌ت .

مه‌لا داودی خه‌لیفه‌ی ئه‌لی: (رۆژیک له‌خزمه‌ت شیخ عیسادا بووم و سه‌ردانی چه‌ند دپیه‌کی ناوچه‌ی شاره‌زورمان نه‌کرد، له‌یه‌کی له‌دیکاندا پیاوو ژنی نامه‌هره‌م تیکه‌ل بووبوون و ره‌ش به‌له‌ک هه‌له‌په‌رین. بۆیه منیش زۆر ناره‌حه‌ت بووم و به‌شیخم وت: به‌لکو دوعابکه‌ی له‌و کۆمه‌له‌ هه‌وا په‌رسته که‌خوا له‌ناویان به‌ری، ئه‌ویش وتی: نا، دوعای خیریان بۆ ده‌که‌ین به‌لکو خوای گه‌وره هیدایه‌تیان بدات) .

شیخ هیدایه تی حه سن ئاواپی ئه لئی: (گه لئ جار به چاوی خۆم دیومه، که شیخ عیسا به کۆلی خۆی ئاردی بردوووه بۆ مائی هه تیوو داماوو هه ژارو گه لئ جاریش چیلکه و داری کۆ ئه کرده وه و ئهیدا به هه ژاران) .

شیخ عیسا زانا بووه و هه موو رۆژیک دواى نیوه پۆ وانه ی وتۆته وه به قوتابه کانیه و دواى عه سرانیش قورئانی خویندوووه و زۆریه ی شه ویش شه و نوژیی کردوووه، تا له سالی ٧٥٤ کۆچیدا، له دێی به رزنجه وه فاتى کردو وه رله ویش به خاک سپێردرا.

(به راستی له م باسه وه به چاکی قه ده ری خوا تیده گه ین که چون ئه و دووزانایه ی له کاتی زۆر پێوستی دا هینایه ناوچه ی به رفراوانی ئه وسای شاره زوورو توانیان بیروپای چه وتی خه لکی راستبکه نه وه و برای گه وره ش له پیناوی بانگه واژدا شه هید بیه) (بنه ماله ی زانیاران / مامۆستا مه لا عبه دول که ریمی موده ریس) .

قورئانی پیرۆز و باسی قه ده ره

له قورئانی پیرۆزدا له ژياننامه ی پرپه ره که ت و ره نج و ماندوو بوونی پینغه مبه رانه وه خواى گه وره قه ده ری خۆیمان تیده گه یه نی، ئه وه تا به موسا ده فه رمویت: ﴿ وَتَرِيدُ أَنْ نَمُنَ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ (٥) وَتُمْكِنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَتُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمَ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ (٦) ﴾ القصص.

لیره دا قه ده ری خوا باس ده کات که چون خواى گه وره ویستی فه زل و به خششی خۆی برژینی به سه ر چه وساو هکانی به نی ئیسرا ئیلدا و رزگار یان بکات و بۆ ئه وه ش موسای بۆ ناردن سه لامی خواى لیبی. فیره ونیش نیرینه ی به نی ئیسرا ئیلی نه هیشت تا ئه و مناله چاوگه شه نه بیته و ته خته و تارا جی نه شیوی. که چی خواى گه وره کارێکی کرد که فیره ون دوژمنه که ی خۆی و ئه وه ی لئی ده ترسا به ده ستی خۆی بۆ له ناوبردنی خۆی گه وره ی بکات !!

ههروهه قورئان له تۆمارکردنی رووداوه کانی غه زاکانی خوۆشه ویستدا (د.خ) مه بهستی پهروه دهی موسلمانان و تیگه یشتنیانه له قه ده ری خوا.

جا نه گه ره گه وره یی بانگه وازو به رزی ئه م ئاینه و قه ده ری خوا تیگه یین به چاکی، ئه و رۆر چوست و چالاکانه توانا کائمان ده خه یینه کارو هه ولی بیوچان ئه ده یین بۆ به رنامه که ی خوا و، هه میشه له یادمان ده بیئت ئه وه ی چاک بیئت خوا ئه وه مان بۆ ده کات، هه روه که به خوۆشه ویست (د.خ) ده فه رموی: ﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ (التوبة / ٥١) واته ئیمه هه چمان توش نابیئت مه گه ره ئه و قه ده ره خیره ی که خوا بۆی نووسیوین، ته نانه ت له ته عبیره که دا (علینا) ی نه فه رموه، واته شتیکی قورسو گرانبیئت و بییات به سه رمانا. به لکو بۆ ئیمه ی ده نووسیو له دنیا دا بیئت یان له قیامه تدا ئه و قه ده ره هه ر خیره بۆمان چونکه ﴿هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ التوبة / ٥١ به راستی خواوه ند یارمه تیده رو سه رخه ری ئیمه یه و، ده با به روادارانیش هه رپشت به و خوایه به سه تن.

عه بدولقادی گه یلانیس به ره حمه ت بیئت ئامۆزگاریمان ده کات و ده لئیت: ﴿يا غلام نم تحت ميزاب القدر متوسداً بالصبر متقلداً بالموافقة عابداً بانتظار الفرج﴾ الفتح الرباني _ عبدالقادر الکیلانی _ واته: ئه ی غولام بنوو له ژێر پلوسکه ی بارانی قه ده ری خوا داو سه رینی ئارام گرتن بخه ره ژێر سه رت و رازی به و دلتیابه له قه ده ری خوا و چاوه روانی سه رفرازی به که ئه و چاوه روانی کردنه ش هه ر عیباده ته.

ئه وه ش مه وه ی که له په یه کی ئیمانی به رزدایه و چاک له م مه سه له ی قه ده ره تیگه یشتوه و به دلتیاییه وه ده لئیت:

خه م خه فه ت مه ینه ت عه شقی پر له خوین

هه ر کامیکیان دین، بابین به خیرین

تیگه یشتن له مه سه له ی قه زاقه ده رو بالا دهستی خوای گه وره واده کات که بانگخوازان و خه باتکاران بی ترس بچنه مهیدانی هه ولۆ کۆششه وه و له هیچ سل نه که نه وه و زۆر به ئاسانی گیانیان له سه ر ده ستیان دانین و بلین خویه نه وه نه و نه مانه تی گیانه ی پیتداوین به شه هید بوون لیمان وه رگره و ئیمه چه زده که یین نه ک جارێ به لکو چه نده ها جار له پیناوی تۆدا شه هید بکرین.

ئه مه ش چه ند نمونه یه که له سه ر گیانفیدایی باوه پرداران:

یه که م / بانگخوازیکی ئه فریقیا:

(احمد ساموری توری) نه و پاله وانه موسلمانه هۆشیاره یه که پاش موسلمانبوونی، که وته هه ولۆ خه بات و بلاوکردنه وه ی ئیسلام له ناو هۆزه بت په رسته کانی خواریوی سنغال و گامبیا و قه راخی رووباری نه یجه ر و، له و ناوچانه دا ئومه تیکی موسلمانانی دروستکرد.

پیشه واه ئه حمه د ساموری و هاوه لانی دژی داگیرکاره فه ره نسسی به کان وه ستانه وه و له ماوه ی شه ش سالدا نه یانه یشت سه رکرده ی فه ره نسسی (ارسیناد) بستی بیته پیشه وه، هه رچه ند سه رکرده ی پیش ئه ویش کۆلۆنیل (برنی دی بوری) یش هیچ سه رکه وتنیککی به ده ست نه هینابوو له ناوچه که دا.

بۆیه که زانیان له گۆره پانی جه نگدا هیچیان پیناکری، کوپی پیشه وایان رفاندو ویستیان به وه ساردی بکه نه وه له جیهادکردن، ئه ویش جوابی بۆ ناردن و وتی: کوپه که ی من زیاتر نیه له هه ر موسلمانیک که به خۆپایی وبی شه رمانه ده یان کوژن، وه ئه گه ر واده زانن به گرتنی کوپه که م جه نگ له نیتوانماندا ته واو ده بیته، ئه وه هه له ن.

ئنجا که زانیان هیچیان بۆ ناکری به رامبه ری کوپه که یان نقومی دنیاو ماده کردو ناردیان بۆ فه ره نسا، بۆ ئه وه ی به چاکی میشکی داشۆرن..

ئىنا ھىتايانە ۋە داوايان لىكرد كە قەناعەت بەباۋكى بىكەت كە بىكەن بەپاشاى ناۋچەكە لەژىر چاودىرى بىيانىە كانداۋ پاشان كۆپەكەشى (ولى عەھد) ى بىت.

جا كۆپى خىانەتكارى كەوتە ھەولۆ كۆشش و كۆكردنە ۋەى خەلكى نەفس نزم و كار كىردن بۆ خزمەتى بىيانىە كان. كەباۋكىشى ئەمەى زانى ھوكمى لەسىدارە دانى بۆ كۆپەكەى خۆى دەركردو لەبەرچاۋى خەلكى كۆپەكەى ھەلۋاسى، بۆئەۋەى وانە ۋە پەند بىت بۆ ھەموو ئەوانەى كەنيازان پىسبوو دەيانوئىست بىنە پىاۋى بىيانىە كان. ل ٣٩ (الثبات) د. محمد بن حسن بن عقيل.

جا دوژمنان چاك دەزانن كە موسلمانى راست و ھۆشياريان بۆ ناكردىت و جىيان نابىتتە ۋە لەسەرخاكى ئىسلام، بۆيە بىراريان داۋە كە بۆ تا قە ساتىكىش بوارنە دەن موسلمانان بىنە سەرحوكم و بەھەموو جۆرىك دژى بوەستتە ۋە!

دووم / لەيادموورىە كانى عەباس سىسى:

عەباس سىسى يەككىكە لەوبرايانەى كەبە ۋە فا بوو بۆ ئەو عەھدوپەيمانەى دابوۋى بەپىشەوا (بەننا) ، لەخۆشى ۋ ناخۆشىدا، لەئازادى ۋ لەبەندىخانەدا، سەريازبوو، گوپراپەل بوو، دلنىابوو لەھىكمەتى سەركردايەتى ۋ سەركەوتنى بانگەوازى خوا، لەپەراۋى (في قافلة الاخوان المسلمين) دا كە تا ئىستا چوار بەشى دەرچوۋە، باسى يادە ۋەرى يەكانى دەكەت و دەلئىت: لەسالى ١٩٥٤دا دەستگىركرام، لەئەنجامى رووداۋى (المنشية) كە شانۆگەرىيەكى درۆ فىلۆ تەلەكە بوو پىاۋە كانى عبدالناصر رىكىيان خستبوو، ئەۋىش بىرىتى بوو لەۋەى كەلەكەتى و تارداندا لەناو جەماۋەردا يەكى تەقە لەدوورە ۋە بىكەت لەعبدالناصر بەمەش لەلايەك جەماۋەر عبدالناصرىان لا گەورە بىبىت و بىبىتە خۆشەۋىستيان و لەلايەكى دىكەشەۋە بىكەن بەخەتاي برايان و بىانۋويەك بىت بۆ رەشكردنىان لەبەرچاۋى خەلكى ۋ پاشان بۆ گرتن و كوشتن دەرىە دەركردنىان.

به‌آی. هر له ریوه پر شه‌قیان کردم و سه‌ریان تاشیم و به‌تانیه‌کیان دامی و له ژوریکدا فرییان دام.

له‌سه‌ر ژورده‌که‌مه‌وه ژوریک هه‌بوو که‌برایه‌کیان تازه ده‌هینا، له‌سه‌ر کورسیه‌ک رایان ده‌گرت و به‌گورسیک ناو‌قه‌دیان ده‌به‌سته‌وه و پاشان کورسیه‌که‌یان لاده‌بردو براکه به‌ئاسمانه‌وه ده‌مایه‌وه و هیچ نه‌ده‌بوو ده‌ستی پی‌وه‌بگری، ئنجا ده‌رشایه‌وه و سه‌ریاقی ئه‌وش هر به‌و ئاسمانه‌وه فه‌لاقه ده‌کراو ته‌نانه‌ت په‌راسوویان ده‌شکاندو پرسپاری وایان لیده‌کرد که هه‌رگیز به‌خه‌یالیدا نه‌هاتوه و داوی وه‌لامیشیان ده‌کرد، ئیتر که‌لئی بی‌هیا ده‌بوون، ده‌یان کرده‌وه و ده‌یان برد بۆ ژوریک و له‌ویدا به‌ندیان ده‌کرد، تاجاریکی تر تۆبه‌ی فه‌لاقه‌کردنی ده‌هاته‌وه.

ئه‌وانه‌ی له‌ژیر سزادا ده‌مردن:

جه‌ندرمه‌کانی حکومت ده‌رۆیشتن له‌نزیك شوینی کارکردن، یان مالی برابه‌ک ده‌وه‌ستان و به‌قسه‌ی خۆش بانگیان ده‌کرد تاناو ئه‌و ئوتومبیله‌ی که‌له‌گه‌لیان بوو، به‌ناوی ئه‌وه‌ی له‌بنکه‌ی پۆلیس بانگکراوه، ته‌نها پینچ ده‌قیقه‌یه‌و به‌ره‌لای ده‌که‌ن، ئیتر هه‌رئه‌وه‌نده ده‌چوه ئوتومبیله‌که‌یان‌وه چاویان ده‌به‌سته‌وه و ده‌یان برد بۆ تاریکیه‌کانی به‌ندیخانه.

جاله‌وی ئه‌گه‌ر له‌ژیر سزادا گیانی ده‌رچوايه، ئه‌وا ناویان ده‌کوژانه‌وه، یان ئه‌و لاپه‌ره‌یه‌یان ده‌دراند که‌ناوی تیا تۆمارکراوو، بۆئه‌وه‌ی که‌س نه‌زانی، یان له‌رۆژنامه‌دا بلاویان ده‌کرده‌وه که ئه‌و فلان که‌سه له‌ده‌ست پاسه‌وانه‌که‌ی رای کردوو و حکومت به‌دوایا ده‌گه‌ریت، ئنجا بۆ زیاتر سه‌رلیتشیواندنی که‌س وکاره‌که‌ی ده‌چوون مالی خزمه‌کانیان ده‌پشکنی و ژورجاریش باوک و براکه‌یان بۆ ماوه‌یه‌ک ده‌گرت. کابرای مردووشیان به‌شه‌و ده‌برد له‌چپای (المقطم) ده‌یان کرد به‌ژیر خۆله‌وه. له‌سه‌ره‌تاوه هه‌ندی بپروای ده‌کرد به‌لام دواپی که ئه‌م ده‌نگو باسانه ژور بوو، خه‌لکی بۆیان

دهرکوت که حکومت درۆدهکات و نهوهی ناوی بلاوکراوه تهوه که گوايه رای کردووه له ژێر سزادا گیانی له دهستداوه و مهگه ر خواش بزانی له چ شوپینیکا نیتراوه.

سزادان:

که برایه که دهستگیرده کرا، هه ره له ده رگای به ندیخانه دههات به م دیودا، شه قیان تیهل ده دا تا شلکوت ده بوو، نه مه بیجگه له جنیوو قسهی ناشیرین، پاشان نه گه ر ریشی هه بوایه، زۆریان لیده کرد که ده بی به دهستی خۆی مووه کانی ریشی هه لکه نی، یان بۆیان ده سوتاندو قاقا پیده که نین.

له وهش سه یرتر جاری وا هه بوو سه رتاشیکی خۆیانیان ده هیناو لایه کی ریشو سمیلی و برۆیه کی ده تاشی بۆ برایه که، بۆ نه وهی زیاتر سوکایه تی پێکه ن و پتی پێکه ن! ئیمهش هیچمان ده سه لات نه بوو هه ره مه گه ر نه وه نده بلین ﴿ان تَسْخَرُوا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُهُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ﴾ هود / ۲۸ و ﴿اِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾ الحجر / ۹۵.

مه گه ر خوا بزانی چیمان خه فه ت خوارد! مامۆستایه کی ده رچووی نه زه ریان ده هیناو عه مامه و ته رپوشه که ی سه ریان دا نه گرت و شه ق شه قینیان پیده کرد له و ناوه دا.

زۆر له وانه که بوو بوونه (جلاد) و سزای موسلمانانیا ن ده دا که سانی دل ره ق و بی به زه یی بوون، له برایه کیان ده پرسی، تو پیش نه وهی ده ستگیر بکریت موچه ت چه ند بووه، نه گه ر بیوتایه (۳۰) جو نه یه نه وا (۳۰) قامچی لیده درا، وه نه گه ر بیوتایه (۶۰) جو نه یه نه وا (۶۰) قامچی لیده درا!!

جاریک له برایه کیان پرسی ئیشت چی یه وتی: (دکتۆرام هه یه له هه نده سه) دا، هه قی نه وه دووقات سزایاندا. چونکه هه موو فاشل بوون له ژیانداو هیچ له ژیان حاالی نه بوون،

داخى خۆيان بەو كۆمەلە خاۋەن بېرونامانەيە دەپرشت، ھەرۈەك قەزى باوكيان بەسەريەو ەيىت؟!!

باش ھەبوو خۆى پېنەدەگىراو دەستەو يەخە شەپى لەگەل دەکردن، ديارە باش ماوہيەكى كەم لەبەرئەوہى ئەوان زۆر بوون نيۈە مردوويان دەکرد، جاريك يەكى لەوبرايانە كەلتيان ھەلگەراپەوہو دەستى ليكردنەوہ، بەھۆى خزميكيەوہ، بەرەلآيانكرد، بەلام تا چەند رۆژيک ھيشتيانەوہ تابرينەكانى ساريژ بېئىو نەزانرى چى بەو داماوانە دەكرى!

لەناو زىندان:

ژورى ۋاھەبوو ھەموو ديوارەكانى بۆيەى رەش كرابوو، بەجۆريك تاريك دەبوو، ھەردەتوت شەوہزەنگە، ئەوہى دەخرايە ناوى نەيدەزانى شەوو رۆژ چيەو كات كامەيە! جا لەبەرئەوہى بۆ چەندەھا رۆژ تيا دەمايەوہ ئەگەر ھەركاتيک بەھاتايەتە رووناكىەوہ، چاوى زيانى ليئەكەوت!!

لەناو زىندانيشدا كيئشەى دەست بەئاوگەياندن، كيئشەيەكى گەرەبوو ھەمووى چەند ئاودەستتيك ھەبوو، دەبوايە دوو ھەزاركەس لەماوہيەكى كەمدا دەستيان بەئاو بگەيەندايە، زۆر لەبراكان تووشى مايەسىرى بوون، ئاۋ نەبوو خۆيانى پىپاك بگەنەوہ، ناچار بەتەيەموم نويزيان دەکرد، ئەگەر كەسى دواكەوتايەو زۆرى پىبچوايە ھەلاقەدەكرا!

زۆرجار براكانيان ناچار دەکرد كە ئاودەستەكان بەدەست پاك بگەنەوہ، كە زۆريان گىرابوون، يان زۆريان ليئەدەکردن كەپاشەپۆى ئەو سەگانەى كەتتيان بەردەدان بەدەست كۆيكەنەوہ!! بەمەش زۆر لەبراكان تووشى نەخۆشى پىست بوون.

له گەڵ هه موو ئه وانه شدا شه و نوێژيان ده كردو (مأثورات) يان ده خویندو وانه يان به يه كتری ده و ته وه و قورئانیان له بهرده كرد!!

سرودێکی به یانیان!!

ئه وه موو براه له به یانیاندا به ریز ده وه ستێنران، به پێی په تی و به رووت و په جالی له گۆره پانی به ندیخانه دا، به پێوه به ری به ندیخانه و ئه فسه ره ره زا تاله كان ده هاتنو ئه يان قیراند به سه رماندا، پاشان به دهنگی (ئوم كلثوم) سرودی (يا جمال يا مثال الوطنية، أجمل أعيادنا المصرية، بنجاةك يوم المنشية) يان بۆ لێده داين (واته: ئه ی جه مال ئه ی نمونه ی نیشتمان په روهری، خۆشترین جه ئنی میسرمان، رزگار بوونت بوو له رۆژی المنشیه) دا، جاده بوایه براكان و رابه ری گشتیش بیانوتایه ته وه له گه لیا! به جۆرێك كه رابه ر ئیشاره ت بكات بۆ براكان وه ك ئاواز دانه ره كان!! ئه وه ی ده می نه كرایه ته وه و نه یوتایه ته وه وا وه یلا به حالی!!

دوای ئه و سروده، ده بوایه مامۆستای پێشه وا له پێشه وه و براكانیش به دوایدا رایان بکردایه بۆ ماوه ی یه ك دوو سه عات، ئه وه ی بکه وتایه يان نه ی توانیایه ئه یاندا یه به ر قامچی و شه ق.

سزاكان له توانا به ده ره بوون، رۆژێك (ملازم اول الطیار) حاج محمد الشناوی به (احمد شعبان) ی وت كه براه کی پۆلیس بوو ده ستگیر کرابوو، برام خۆت راگره، له بیرته ئیمه په یمان و به یعه تماندا له سه ر مردن له ریی خوادا، ئه ویش كه له دوا پله ی ماندوویی و شه كه تیدا بوو وتی: به لئى من به یعه تمدا له سه ر مردن، نه ك له سه ر ئه شكه نجه دان!؟

كێچ و ئه سپی: ناخۆشی و نارپه حه تی به ندیخانه هه ر سزادان و دووری كه سوکار نه بوو، به لكو زیاد له وه موو سزاو ئه شكه نجه یه، سه روپیش تاشین به گوێزانی كولو نینۆك كردن و خۆشتن كێشه ی گه وره مان بوو.

کیتچو نه سپیش له و ژوره نسرمه پر شپیه دا تهنگی پی هه لچنبیووین و ژیانی لیتال کردبووین. بویه بیرمان کرده وه له ریگا چاره یه ک، تا خه یالمان بۆ نه وه چوو که له به رزی دوومه تر دا دیواری ژوره که سابوونی لیدینه به وه ش کیتچه کان نه یان ده توانی سه ریکه ونه سه ره وه و ده که وتنه سه ر زه وی و ئیمه ش له ناومان ده بردن. هه رگیز نه وه ره حمه ته ی خواشم له یاد ناچیت که چۆله که له په نجه ره بچکۆله که ی ژوره که مانه وه دهاته ژوره وه و کیتچه کانی ده خوارد که خوینی ئیمه یان ده مژی.

سپیه م / شه هید محمد الصوابی :

سال: کۆتایی ۱۹۵۴ز، مانگ / دیسه مبه ر.

شوین: مالی شیخ حسنین مخلوف، موفتی میسر.

کات: پاش نان خواردنی نیوه پۆ، کاتژمیر سیتی پاش نیوه پۆ، له ده رگادرا خزمه تکاری ماله که چوو بۆ کردنه وه ی ده رگا. پاشان هاته وه به شیخ حسنینی وت: قوربان که نجیکی ریشداری جلو به رگ شپه، ده یه وی چاوی پیت بکه ویت.

شیخ ده لی: لام سه یر بوو، وامده زانی ریواره، گه نجه که هاته ژوره وه وه له سه ره تا دا پیشوازم نه کردو، خزمه تکاره که مان خواردنی بۆ ناماده کردو نه ویش زۆرچاک خواردی، له وه ده چوو ماوه یه کی زۆر بیت نانی نه خواردی. پاش نان خواردن گومانم برد که بپوات، که چی نه پۆیشت و سووربوو له سه ر نه وه ی ببینم! ناچار چووم بۆلای وتم: رهنگه هه ژاری بۆ و خیرو سه ده قه یه کی بو. که چی خۆی پیناساندم. که ناوی (محمد الصوابی الدیب) ه و قوتابیه له کۆلیجی شه ریعت له زانکۆی نه زهر، پاشان که وتی له فیداکاره کانی (برایان) ه که له شه پی فه له ستیندا به شداریان کردوه، له رزم لیهات وه مووگیانم نیشته سه ر عه ره ق، چونکه له وکاته دا (برایان) یانی گرتنو سزادان وو به ندرکردنو دادگایی کردن.

که نجه که به له سه رخۆبی پیی وتم: یا شیخ من له ته نگانه دام و، پیویستم به تۆیه فریام بکه وی، من فرمانی گرتنم ده رچوو و ماوه یه کی زۆره، نزیکه ی مانگیکه له چۆله وانوی و سه ر قه برانه کاندایه رۆژ خۆم ده شارمه وه و به شه ویش ده که ریم پاروویه ک نام ده ست بکه وی بیخۆم. بی تاقه ت بووم له ژیا نی ناو مردووان و قه برسان، ده مه وی له که ل زیندوو اندا بژیم، جا ئیتر نازانم قبو لیم ده که ی؟

شیخ وتی: سه رسامبووم و ناگام له خۆم نه مابوو، له وه دا ها تمه وه که وتی: رات چیه ئایا قبو لیم ده که ی.

منیش مۆله تم لیخواست و چووم بۆلای دکتۆر علی کوپم و زهینه بی کچم، هه ستیان به شه پرزه یم کردو وتیان: ها بابه چی بوو، چی رویدا وه؟ مه سه له که م بۆ گێرانه وه و وتیشم: نه و راست ده کات، نه و راست ده کات. ئنجا وتم: من دلنیام که نه و له ناسایش و پۆلیس نیه ها تبی تاقیمان بکاته وه و تووشمان بکات، من دلنیام که راست ده کات و، ناتوانم ده ست بنیم به روویه وه له کاتی که ئه وه مانای بۆ ئیمه هینا وه. به لام نه وه ی دوو دلای کردووم نه که ر حکومت بزانی خراپمان پیده کات، چونکه نه وه ی برایه ک دالده بدات پانزه سال به (اشغال شاقه) وه به ند ده کریت..

دکتۆری کوپم وتی: چی ئیسلامه تیه نه وه بکه، خوا پشت و په نامانه!

له که ل کوپه که مدا چووین بۆلای (محمد) و وتم: وا قایل بووین که دالده ت بدیه ی، نه ویش دلای خۆش بوو، رهنگ و رووی که شایه وه، به جۆری که هه رگیز نه و رهنگو رووه ی نه و رۆژه یم له به رچا و لانا چی!

ئنجا دکتۆر علی کوپم پیی وت: به لام ئیتر ده بی که سایه تی خۆت بگۆری چونکه ناوچه که مانو ده ورو به رمان پۆلیس و سه ربازی زۆری لێیه، ریکه وتین که دایبنین به سکر تی ری خۆم و ناوم نا (صادق افندی).

بۆ رۆژی دوايي ريشی تاشی و جلو به رگی نوئی له بهر کردو وهك سكرتیز نه جولایه وه و
 كهس بهم نهینیهی نه ده زانی ته نها چوار كهس نه بی، من و كوره كه م و كچه كه م و
 بووكه كه م كه (دكتوره سعاده) بوو كچی (حسن هضیبی) رابه ری دووه می برایان.

پلانه كه مان زۆر سه ركه وتوو بوو، (صادق افندی) ده وره كه ی زۆر باش ده بیینی،
 ته نانه ت نه فسهر و پۆلیس ده هاتن بۆ لام بۆ (فته توا) نه و پیشوازی ده كردن و هیچ
 نه ده شله ژاو زۆر ئاسایی بوو.

پاش ههشت مانگ له هاوینی سالی ١٩٥٥ دا (صادق افندی) پێی وتم: یا شیخ
 ده مه وی بچم بۆ (سعودیه) له وی كاریكه م، پیاویکی عیراقي په یمانی داومه تی
 له سه ركه شتی له رتی (السویس) هوه ده ریازم بكات.

منیش دوودل بووم له وکاره و هه رچیم کرد دلّم نه یگرت و زۆر هه و لّمدا ساردی
 بکه مه وه و نه پوات سوودی نه بوو.

پاش ماوه یهك به جیی هیشتین و وتی: هه رنه وه نده گه یشته شوینی خۆم له
 (سعودیه) بروسکه په کتان بۆ ده كه م. منیش هه و لّم نارد بۆ شیخ (محمد سرور الصبان)
 له سعودیه كه راویژکاری مه لیک سعود بوو كه نه گه ر نه و ناسیا وه مان هاته لات کاری بۆ
 ئاسان بکه.

مانگیك به سه ر رۆیشتنه كه یدا تیپه ری و ده نگی نه بوو، ئیمه ش زۆر ترساین،
 به تاییه ت كه بووكه كه م (دكتوره سعاده) گوئی له رادیۆی له نده ن بوو كه وتبووی
 دووكه س له (برا) یان له سه ر كه شتی (السویس) گیراون. دلنیا بووم كه په كێکیان
 (محمد) ه..

پاش ماوه یهك (دكتوره سعاده) چوو بۆ سه ردانی باوکی له به ندیخانه، له پڕ چاوی به
 (محمد) ده كه ویت به ده ست جه لاده كانه وه. كه گه رایه وه وتی تازه تیاچووین،

(محمد) گبراهو له ژيړ سزادا كه كه س بهرگه ی ناگرې ناومان ده لې و تيا ده چين.

چند پوڅ تپه پړيو (محمد) كه عيراقيه ك به گرتي دابوو، بهرگه ی سزاو نازاری زډی گرتو چی هه لئانواسی و نوتوی گه رمیان به له شیا هیئا ناوی نه وتین. به پراستی من هه رگیز له وپروایه دا نه بووم نه و نه ده به چهرگو و خوگرې و گیانی خو ی بکا به قوربانی پاراستنی نیمه، به پراستی به و هفا بوو به پراستی نه و هیه په روه رده ی نیسلام.

له ژيړ سزادا برپړه ی پشتیان شکاندو هه موو گیانیان بریندارکرد، سته مکاران ته نها پرسیارکیان لیده کرد، تو له کوې بویت؟! نه ویش هیچ وه لاسی نه نه دانه وه و راستی پینه ده وتن، تا له ژيړ نازارو نه شکه نجه دا شهید بوو.

شیخ حه سه نه یین به رده وام ده بی له سه ر قسه کانیو ده لې: (نه گه ر په روه رده که ی شهید محمد الصوابی، په روه رده ی (برایان) بیټ، منیش ده نگم ده خه مه پال ده نگی زانایانی نه زهر که پیدری به برایان و مؤله تیان بدری کاریکن، چونکه په روه رده که یان چاکترین په روه رده یه).

چمکیک له هه ول و کوشی نافرته تان

عومر ده فهرموی: (نیمه له جاهلیه تدا نافرته تان به هیچ نه ده زانی، کاتیک نیسلام هات و خواوه ند باسی کردن، نیتر به وه زانیمان و تیگه یشتین که هه قیان له سه رمانه (بوخاری)

له زه مانى نه فامیدا نافرته ماف خوراو چه وساو ه بوو، فه رمایشته پیروزه کانی قورئان و خوشه ویست (د.خ) بوونه هو ی نازاد بوونی راسته قینه ی مرؤف به گشتیو نافرته تیش به تایبه تی.

قورئان ده فهرموی: ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ (١٣) ﴾ الحجرات، واته:

خه لکینه نئمه نئوه مان دروستکردوه له نئیرومئیه ک وکردمانن به گه لو هۆزی جیاواز تابه کتری بناسن، به راستی چاکترینتان لای خوا پارێزکارترینتانه .

خۆشه و یستیش ده فه رموئیت: (انما النساء شقائق الرجال) ابوداود/ به راستی نافرته تان خوشک و هاوشانی پیاوانن.

ئایینی ئیسلام هه قی میراتی و بوونی پاره و مال و سامانی داوه به نافرته هه روه ک ده فه رموئیت: ﴿ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴾ (۷) النساء، واته: پیاوان به شیان هه یه له وشتانه دا که باوک و دایک و خزمان به میراتی له دوايان به جی ده مینئیت، هه روه ها نافرته تانیش به شیان هه یه له وشتانه دا که به میراتی له باوک و دایک و خزمان به جی ده مینئیت، که مو زۆری به شی هه رکه سیک دیاوی کراوه و ده بیئت بیدرئیتی.

نافرته تان له زه مانی خۆشه و یستدا (د.خ) به شداریان ده کرد له نوئیزی به کومه لو له فیربوون له کۆپی تاییه تی خۆشه و یست (د.خ) داو له به شداریکردن له (جیهاد) داو له به خشیانی مال و ساماندا، (کاتیک که هانده دران له لایه ن پئغه مبه ره وه (د.خ) بو به خشیانی مال و سامان زۆریه ی نه وانه ی که خیریان ده کرد نافرته بوون) (مسلم) .

فه رماندان به چاکه و جل و گه ریش له خراپه نه رکی سه رشانی پیاوو نافرته ته قسورئان ده فه رموئیت: ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ (۷۱) التوبة

شایانی باسه یه که م که س که به روای به خۆشه و یست (د.خ) هئنا خه دیجه ی هاوسه ری بوو، یه که م که سیش که شه هیدکرا له ئیسلامدا (سمیه) ی دایکی عه ماری کۆپی یاسریوو!

یه که م / (مهیسونه) پیاوان هه لدهنی له سه ر جیهاد:

له سالی (٦٠٦) ی کۆچیدا ئافره تیک به ناوی (مهیسونه) له دیمه شق چاره ریتی دهنگو باسی چوار براکه ی بوو که له جیهادی خاچه رستان بوون پاش ماوه یه که دهنگو باس مات که هر چواریان شه هید بوون. له گه ل ئه م کۆست که وتنو موسیبه ته گه وره یه دا ئه م ئافره ته بیری کرده وه له گه ل دهسته خوشکه کانیدا کاریک بکه ن وره ی روخواوی موسلمان به رزیکه نه وه و غیره تو حه ماسه تیان بجولتین بۆ رووبه پووبوونه وه ی خاچه رسته داگیر که ره کان.

ئه م ئافره ته ژیره خواناسه هانی دهسته خوشکانیدا که سه ده ها ئافره ت بوون که پرچی خۆیان بپین، به لێ. هه موو پرچی خۆیان بپری و نزیکه ی سیسه د پارچه گوریسیان لیدروستکردو ناریدیان بۆ (سبط ابن الجوزی) که وتارخوینی مزگه وتی ئه مه وی بوو له دیمه شق، وتیان: با مواهیدان، که لو په لو شتومه کی جیهادیان به و پرچانه ی ئیمه ببهستن، وه که به شداریه کمان له جیهاددا، کاتی که ئیمام چووه سه ردوانگه، چهند پرچیک به دهسته وه بوو، به گریانه وه که وته وتاردان و وتی:

ئه ی ئه وانه ی که ئاینه که یان فه رمانی جیهادی داوه پێیان، تادنیا فه تح که ن و ئیستا دانیشتون و دوژمن خاکیا نی داگیر کردوه!

ئه ی ئه وانه ی که باوو با پیریان سه رومالیان دانا له پێناوی ئاینه که یاندا. چیتانه، بۆچی ئاینه که تان له یاد کردوه و دانیشتون و دینی خوا سه رناخه ن، ئای بۆ ئیوه، ئه وه نازارتان نادات که دوژمنی خوا و دوژمنی ئیوه خاکتان داگیربکات له کاتی که ئیوه گه وره ی دنیا بوون.

ئه وه ی به دهسته وه بوو به رزی کرده وه و ئنجا وتی: ده زانن ئه مانه له چی دروستکراون، ئافره تان له پرچی خۆیان دروستیان کردون تا قودسی پی رزگار بکه ن. ده ی ئه گه ر ئیوه بۆ جیهاد به کاری ناهینن بیکه ن به پرچ بۆ خۆتان و ئنجا

ھەلى دانە ناویانەوھ. بەم وتارە ئاگرینەو بەم کردارەى وتارخوین، ھەموو خەلکەکە ھاواریان لى بەرزبۆوھو نۆرگریان بۆ حالى خراپو سستیو کەمتەرخەمیان، بۆیە دوایی کۆمەل کۆمەل و دەستە دەستە ریکەوتن و سوپایەکی چاکیان پیکەوھناو ھیرشیان بردەسەر (نابلس) و (تەرابلس) و سەرکەوتنی باشیان بە دەست ھینا بەسەر خاچپەرستەکانی ئەو ناوچەيەدا. (مواقف لخريجي مدرسة القران) د. عمادالدين خليل.

دوووم/ بەنانی شەھیدو نامەکەى:

(بەنان) کچی زانای پایەبەرز (علی طنطاوي) یەو ھاوسەری (عصام عطان) بوو کە ماوھەیک بەرپرسی برايانی سواریبوو، لەولائی خویمان ئاوارەبوونو لەرۆژئاوا نیشتەجی بوون، لەویش (مخابرات) ی سواری بەدوایانەوھ بوونو دیاریوو نیازی تیرۆرکردنیان ھەيە. بۆیە (بنان) نامەیک بۆ مێردەکەى وەک یادەوھەرییەیک دەنووسی کەتیايدا دەلى:

(چەند حەزەدەکەم (عصام) کە ئەمەش بەشیکە لەلاوازیم وەک بەشەرێک کە پێش مردنمان بگەرپێنەوھ بۆ دیمەشقو پاشماوھى ژيانمان لەوی بەسەر بەرین ئەگەر لەژياندا بەشمان ماپیت و. کە مردیشین لەوی لای خزمان و خۆشەویستانی پێش خۆمان لەخاکی (حداح) یا (باب الصغیر) دا بماننێژن.

بەلام وام بۆ دەرئەکەوی، کە مردن بەدوامانەوھە لەھەموو کاتو شوینیکدا. پەنگە ئیمە لەغەریبایەتى بماننێژن، ھەرەوک چۆن لەغەریبایەتیدا ژيان، دوور لەکەسو کارونیشتمان. داوات لێدەکەم (عصام) ، ئەگەر لەم غەریبەدا مردم، داوا لەدایک و باوک و براکانم و کەسوکارم بکە لیم خۆشبین، لەوھى کەزوخاویان خواردووھ لەم ماوھى حەفدە سالی رابردووھدا بەھۆی دەرپەدەریو غەریبمانەوھ. وھ پێیان بلێ ئەوھى کە خۆتیش باش دەیزانی، کەمن ھەرگیز پەشیمان نیم لەسەر ئەم رێگەيەى لەگەل تۆدا

گرتوومه ته بهر، وه که من به خته وهرم زۆرتین به خته وهری به و ناره حه تیانه ی که له گه ل تۆدا له ریی خوادا هاتۆته ریمان.

تۆش ئه ی (عصام) په یمانم بدهری، نه گه ر تاوانباران کوشتیانم، خه م و خه فه ت لاوازت نه کاو، بهرده وام بیت له سه ر هه ولۆ و خه بات، ههروه ک چۆن له وه بهر به هه موو تواناته وه خه ریک بوویت و هه ولت داوه.

وه منیش په یمانت ئه ده می نه گه ر خوا شه هاده تی دا به تۆ که له سه ر ئه م رێگایه بهرده وام بم، رێگای مه زنی ئیسلامه تی. تا ده گه ینه یه کتیک له دوو پیروزی یه که. شه هاده ت یان سه رکه و تنو وه که گه یشتینه وه به خواش لیمان رازی بیت. به لئێ قه ده ری خوا وابوو که (بنان) پیشتەر شه هید بیتو (عصام) یش له سه رعه دوو په یمانی هه ولۆ و خه باتی بیتوچان بو خوا بهرده وام بیت. (المرأة في موكب الدعوة) مصطفى الطحان.

دوا وته

له م گه شته دا وتمان، قورئان دوا په یامی خویه بو به ره ی ئاده می و هه ر که س به ویژدانه وه و بی ده مارگیری لئی ورد بیته وه، بو ی دهرده که ویت که هه رچی پرپواگه نده یه کی بوکراوه له کۆن و نویدا هه ره مه مووی ناهه قن و دوورن له راستیه وه.

له لاپه ره کانی پیشووداو له بهرگه کانی پیشتیشدا نمونه مان باسکرد له سه ر ئه و که سانه و، له م دوا وته یه شدا، باسی که سایه تی ناوداری ئه مریکی ده که یین که له م چه ند روژه ی رابردوودا موسلمان بووه، که ئه ویش دکتۆر (ئه سه بهر ئیبراهیم شاهین) ه ..

دکتۆری ناوبراو که سایه تیه کی دیاری ئه مریکایه و په یوه ندی دوستانه ی هه یه له گه ل سه روکه کانی ئه مریکادا و به یه کی له و زانا ناودارانه دانه نریت که خاوه ن (انجازات) ن و، له گه ل ئه وه دا که وتاری زۆرو په پراوی زانستی هه یه، بیژه رێکی وریایه و زۆربلیمه ته له قسه کردنو ئاخاوتن داو خه لاتی (رواد الخطابة العالمية) ی وه رگرتووه .. ههروه ها

چهنده ها خهلات و ويسامی تريشی وه رگرتووه له سه روک رونالد ريگان وسه روک بووشي باوک و ئه مير محمد بن فهد عبدالعزیزی سعودي و...هتد..

دکتور ئه سبه ر ئیستا راویژکاری نیو دهوله تی به وسه روکی په یمانگای نیو دهوله تی ته کنولوچی به (ای ای تی ای) به له ئه مریکاو، له سالی ۱۹۳۷ دا له لوبنان له دایک بووه و له سه ر ئایینی مه سیحی بوو، له سالی ۱۹۵۷ دا ده چیته ئه مریکاو له گه ل کارکردندا ده خوینیت، دووسال له زانکوئی تکساس له (نوستن) و دواتر له زانکوئی ویلايه تی (اوکلاهوما) بکالوریوس ده هیئی له به شی (الهندسة الکیمیایویه) دا و، پاشان له زانکوئی (اریزونا) له توسون ماجستر دینی و دواي ئه وه ش دکتورا له زانکوئی تینیسی له نوکسفیل ده هیئی. له شه ش زانکوئی ئه مریکیدا ماموستا بووه و له زانکوئی سعودیه و جه زائیر یشدا کاری کردوه و چهنده ها په راوو وتاری هه یه له بواری (ههنده سه ی غازو ووزه و ژینگه و پیشه سازی پتروکیمیایات) دا.

دکتور له باره ی موسلمان بوونیه وه ده لیت: من له منالیه وه ئیسلام خوش ویستووه و مه یلم هه بووه بوئی و، له هه موو قوتاغه کانی خویندنندا وه و هه موو شتانه ی که خویندوومه ته وه گه یشتمه ئه و بره یه ی که ئیسلام ئایینیکی مه زنه و له نیوه سورگه ی عه ره به وه سه ری هه لداوه تا له هه موو جیهاندا بلاویبیته وه ..

هاوه له موسلمانانه کانم هه میشه به ره وشت و خووی به رزیان کاریان تی کردووم به تایبه ت (دکتور ناصر ئیبراهیم رشید) که ماوه ی سی و سی ساله دوستایه تیمان هه یه. به راستی ئیسلام ئایینیکی واقعیه و بانگه شه ده کات بو داد په ره وه ری وریزی مروؤ.

به راستی ته مه ن راده بووری و ئیمه ش ده پوین و زوری ته مه نمان رویشتووه و که می ماوه .. جا دووسال له مه و به ر تووشی شیر په نجه ی په نکریاس بووم که زور که م نه شته ر گه ریبه که ی سه رکه وتووده بیت ..

له خسته خانه يه کي نه مريکا نه و شه وه ي که نياز بوو نه شته رگريم بو بکهن زوډ له هاوه لآتم په يوه نديان پيڼوه کردم و دوعاي خيرو سه لامه تيان بو کردم و ته نانه ت هه نديکيان و تيان له حره مي مه ککه دا دوعايان بو کردم.

نه و شه وه گويم گرت له قورئان به دهنکي عبدالباسط که زوډ چيژم ليوه رگرت و، نه وه نده هه ستم به دلتيابي وگيانتيکي نارام کرد، هه ر نه و کاته بريارمدا موسلمان بيم. پاش سه رکه وتني نه شته رگريبه که ش حزم کرد نه م مانگي حوزه يرانه به په سمی موسلمان بووني خو م له لانکه ي ئيسلامه تي، له پايته ختي ولاتي سعودي له (شاري رياض) دا رابگه يه نم..

جاهه رچه ند من په يوه نديم به گوره بهر پرساني نه مريکاوه هه يه نه م موسلمان بوونه ي منيش له م بارو زوفه دا وه ک ته حه دايه ک وايه، به لام من له که س ناترسم و به قه ناعه تي ته واوه موسلمان بووم.

دياره خه لکي تيروتوانجم ليده دهن، به لام من گويي پيناده م، بو مه سه له ي خيزانه که شم، به تاييه ت که هاوسه ره که م نه مريکي يه، حه زده که م وه ک من به قه ناعه تي ته واوه موسلمان بي..

بو مه سه له ي نه و هه موود ژايه تي و پروپاگنده يه ي بو ئيسلام ده کريت له روژناواو نه مريکا، به لاي منه وه ده گه ريت ه وه بو ده سه لاتي جووله که به سه ر بهر پرسان و هوکاره کاني راگه يان دندا، نه مه ش پيويستي ده کات له سه ر موسلمانان که زياتر هه ول بدن بو روونکردنه وه ي ئيسلام و بهر په رچدانه وه ي ناحه زان. وه من دلنياشم له وه ي که هيج دژايه تيه ک نيه له نتيوان مه سيحيه ت و ئيسلامداو نه وانه ش که نه و ناکوکيه دروست ده کن نه قام و ناحالين يان ناحه زو دوژمنن.. (الشرق الاوسط ۲۳/۶/۲۰۰۲)

زوډ له زاناو بيرياره کان پيشبيني نه وه ده که ن که نه م سه ده يه سه ده ي ئيسلامه و خه لکيش له هه ر چوار قورپنه ي دنياوه پول پول دين به ره و نه م ئايينه، رووداووپيش

هاته كانيش نه وه يان ليّ ده خوینريته وه. له خوا ده پارتيينه وه كه چاومان گهش بکاته وه به بينيني سه ربه رزي موسلمانان وسه رکه وتني ئيسلام.

سه رچاوه کان

- ١ - اسلوب القران الکریم بين الهدايه والاعجاز البياني / د عمر باحازق
- ٢ - ناله ي ده روون / به رگی دووهم / شيخ محمدي خال
- ٣ - محمد رسول الله (د.خ) - د. محمد صادق عرجون / ج ١
- ٤ - دموع في ساحه الدعوه (محمود سمير المنير)
- ٥ - صناعة النجاج / د. طارق السويديان وفيصل باشراحيل
- ٦ - دروس من محنة البوسنة والهرسك / محمد قطب
- ٧ - مجلة المجتمع ١٤٨٥، ١٤٨٦، ١٤٨٤
- ٨ - وتاری / حوار مفتوح حول الاعجاز العلمي. د. زغلول النجار
- ٩ - رۆژنامه ي به کگرتوو / ٣٣٨
- ١٠ - هکذا علمتني الحياة / د. مصطفى السباعي.
- ١١ - فقه الواقع - کومه ليّ وتاری بلاونه کراوه ي به ننا.
- ١٢ - بنه ماله ي زانياران / مه لاهه بدولکه ريمي موده ريس
- ١٣ - الثبات / د. محمد بن حسن بن عقيل
- ١٤ - موسوعة الشهداء / و- حديث الدعوة / عبدالحليم الكناني
- ١٥ - مواقف لخرجي مدرسة القران / د. عماد الدين خليل
- ١٦ - الرقائق / محمد احمد الراشد

بہرگی پینجام

پیشه کی

سوپاس و ستایشی بیّ پایان بۆ خوی پورهردگار و دروودو سهلامی نه پراوش له سر گیانی پاکی سهرداری پیغه مهران و یاران و شوینکه وتوان.

به رگی پینجه می به هاری دلان نه مجارهش به هندیّ باس و خواسی ئیمانیه وه دیته وه خزمهت خوینهرانی، به و هیوایه ی دلّه کانیاں له همیشه به هاریکدا بژی و خویان نه زرکه ن بۆ خزمهتی بهرنامه که ی خوا..

بابه تهکانی ئەم بهرگهش چند ته وهره به که:

(۱) تیگه یشتن له زانیاری بیّ سنووری پورهردگار و پهیرهوی کردنی بهرنامه که ی، که هه مووی بهرزه وهندی مرۆفی تیا به و، له دنیا و قیامه تدا پیی ئاسوده ده بیّت.

(۲) تیشک خستنه سهر چند نمونه به کی ئیجازی قورئان و سوننهت.

(۳) چند نمونه به که له شایه تیدانی هه قی زاناو ناوداره بیانیه کان له باره ی گهره بی و پایه به رزی ئیسلامه وه.

(۴) ساتیک له گه ل نه وانیه که بیده نگ بۆ خوا کار ده که ن.

(۵) به خۆد اچوونه وه و تازه کردنه وه ی ئیمان.

(۶) نامه و ئاگاداریهکانی پورهردگار بۆ ریتنمایی کردن و هیدایهتی مرۆف و چند نمونه به که.

(۷) میراتی پیغه مهران و زانینی قهدری نه و میراتیه و هه ولدان بۆ پاراستنی و، که یاندنی بۆ دهستی کهسانی که شایسته ی بن.

(۸) هه ولتی بیوچان بۆ که یاندنی په یامی خوا.

(۹) بیه یوا نه بوون و گهش بینی بهردهوام، هه ر چند زولم و سته م بکری به رامبه ر بانگخوازان.

ئیوه باشتر دوزانن یان خوا؟

زانینی خوا بی کوتاییه:

زانینی خوی گه وره بی کوتاییه و، قورئانی پیروز بۆ ئه وهی له میسکی مروقی نزیک بکاته وه، به وشه تابلویه که دهنه خشینتی، که لیکه دهنه دیته وه هر ده بیته وه به ناکوتایی، بۆ نمونه ده فهرمویت:

﴿ قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضُ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ (٥٧) قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ (٥٨) وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ (٥٩) ﴾ الأنعام

واته: پێیان بلی: من زۆر دلنیام و، به به لگه وه په روه ردگارم دهناسم و ده پیه رستم، که چی ئیوه باوه پتان پتی نیه، ئه وهی ئیوه په له تانه بۆتان پێش بیت له تۆله و سزای خوایی به دهست من نیه و لای من نیه، حوکم و فهرانپه وایی هه موشت هر به دهست خوایی، نه و زاته راستییه کان ده خاته روو، چاکترین جیا که ره وه شه له نیتوان هه ق و ناهه قدا...

پێیان بلی: نه گه ر به راستی ئه وهی ئیوه په له تانه له پێشهاتنی سزای خوایی به دهست من بوایه، ئه و کاته هه موشت له نیتوانماندا کوتایی ده هات و له ناوده چوون، خواش هه میشه زانانتره به سته مکاران.

ئنجا ده یه وی باسی زانینی بی کوتایی په روه ردگار بکات تا بروادار دلنیا بیت له دانایی و کاردروستی که ی و ده فهرموئ:

کلیلی هه موو شاراره کان و زانینی هه موو نه پتیه کان به دهست خوایی و هر لای ئه وه، که س نایزانیت جگه له و زاته، هه رچی له سه ر و شکانییه له گیاندار و بیگیان و زینده وه رانی وردو درشت له سه ر زه وی و له ناو خاکدا خوا پتی ده زانیت، هه روه ها

هرچی له ده‌ریا کانی‌شدا هه‌یه ناگای لیبته‌تی و هیچ‌گه‌لایه‌ک ناکه‌و‌یتته خواره‌وه خوا پئی نه‌زانیت، هه‌روه‌ها ده‌نکیک یان توویک له‌تاریکاییه‌کانی زه‌ویدا نیه و، هه‌روه‌ها هیچ‌ته‌رو و شکیک نیه له‌خوا په‌نهان بیته و له (لوح‌المحفوظ) دا، یاخود له دۆسیه‌و ده‌زگای تاییه‌تدا تو‌مار نه‌کرایته.

(۲) ﴿قُلْ: لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ (الکھف: ۱۰۹) واته: پئی‌یان بلی‌ئ‌گه‌ر ده‌ریا هه‌موو مه‌ره‌که‌ب بیته و زانسته و زانیاری په‌روه‌ردگاری پئی بنوسرایه، ده‌ریا ته‌واو ده‌بوو پئیش نه‌وه‌ی زانسته و زانیاری په‌روه‌ردگاری ته‌واو بیته، نه‌گه‌ر چه‌نده‌ها نه‌ونده‌ی تر ده‌ریاش بهینن و بیکه‌نه مه‌ره‌که‌ب زانیاری نه‌و ته‌واو نابیته، چونکه زانسته و زانیاری په‌روه‌ردگار کۆتایی نایه‌و بی‌سنوره..

(۳) ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ (لقمان: ۲۷) واته: نه‌گه‌ر هه‌رچی دره‌خت هه‌یه له‌زه‌ویدا ببنه پئینوس، ده‌ریاش چه‌نده‌یه ببیته‌هوت نه‌ونده‌و ببیته مه‌ره‌که‌ب و زانسته و نهینن دروستکراوه‌کانی خوا بنوسنه‌وه، نه‌وه هیشتا زانسته و زانیاری و فرمانه‌کانی خوا ته‌واو نابیته، به راستی‌خوا‌ی گه‌وره به‌ده‌سه‌لات و دانایه.

زانینی مروؤ سنوورداره:

مروؤ که له‌دایک ده‌بیته هیچ‌نازانیت و به‌ویستی خوا ورده ورده شت فیر ده‌بیته، به‌وه‌ی که هۆکاره‌کانی فیربوونی داوه‌تی، وه‌ک گوی و چاو و دل، هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمو‌یت ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ (النحل: ۷۸). واته: خوا ئیوه‌ی له سکی دایکتان ده‌ره‌ئیناوه بی‌ئ‌وه‌ی هیچ شتی‌ک بزنان، ئنجا ده‌زگای بیستن و بینن و تیگه‌یشتنی پیداون، بو نه‌وه‌ی سوپاسگوزاری بکه‌ن..

خوای گه ورهیه مَرَوِّدَ به زانست و زانین پایه به رز ده کات به لام خَوِّی له هه موو
 زانایهک زاناتره، هه روهک ده فهرموئی ﴿ نَزَفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴾
 (یوسف ۷۶). واته: پله و پایه ی هه رکه س بمانه ویت به رزی ده کهینه وه و، خوا له
 هه موو خاوه ن زانینیک زاناتره ..

ئه مهش بۆ ئه وه ی که هه میشه داوای زیاد بوونی زانست و زانیاری له خوا بکهین
 (وَقُلْ رَبِّي زِدْنِي عِلْمًا)..

خوای باشتان ده ناسی

(۱) قورئان ده فهرمویت ﴿ رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَشَأُ يَرْحَمَكُمْ أَوْ إِنَّ يَشَأُ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا
 أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا * وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ
 عَلَى بَعْضٍ وَأَتَيْنَا دَاوُودَ زَيْبُورًا * ﴾ (الأسراء: ۵۴، ۵۵)

واته: په روهردگارتان چاكتان ده ناسیت، خو ئه گه ر بیه ویت ره حمتان پیده کات
 کاتیک ریی چاکه ده گرنه بهر، یان ئه گه ر بیه ویت سزاتان دهدات کاتیک ریازی خراپه
 ده گرنه بهر، ئیمه تۆمان بۆ ئه وه نه ناردوه که چاودیترو پاریزه ری ئه وان بیت، تا
 ئه وان به ناچاری باوه رپهینن، په روهردگارتان چاک ده زانیت به وه ی له ئاسمانه کان و
 زه ویدایه، بیگومان ئیمه فه زلی هه ندی له پیغه مبه رانمان داوه به سه ره هه ندیکیاندا و
 داودیش په راوی زه بوورمان داوه تی.

(۲) ﴿ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا
 أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اتَّقَى ﴾ (النجم: ۳۲).

واته: خواوه ند چاكتان ده ناسیت، له کاتیکدا ئیوه ی له زه ویدا دروستکردوه و،
 له وکاته شدا ئیوه کۆرپه له ی بچوک بوون له سکی دایکتاندا، که واته خۆتان به چاک
 مه زانن و (ته زکیه ی خۆتان مه که ن)، هه ر خوا خوی ده زانیت کی به راستی ته قوای
 هه یه و پاریزکاره .

﴿ ٣ ﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِن جَاء نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْلَىٰ آلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ * وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿ (العنكبوت: ١٠، ١١) .

واته: هه نديك له خه لكي هه ن ده لئين: باوه ريمان به خوا هيناوه، جا كاتيک به کيک له وانه له پيناوي خوادا نازار درا، وا ده زانيت سزاو نه شکه نجهي خه لكي وه ک هي خودايه و له دين وهرده گه پي، به راستي نه گه ر په روه ردگارت سه رکه وتننيکي به خشي، دوپروه کان به گه رمي ده لئين: خو نيمهش بيگومان هاو کارتان بووين، مه گه ر خوا خوي نازانيت هه رچي هه يه له دل و دهروني هه موو خه لكي جيهاندا، سويند بيت، خوا ناگاداره به وانه ي باوه ريمان هيناوه، هه روه ها به وانه ش که دوپروون..

﴿ ٤ ﴾ وَإِن تَجَهَّرَ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَىٰ ﴿ (طه / ٧) .

واته: نه گه ر به ناشکرا قسه بکه يت، نه وه بيگومان نه و زاته نه پيني و له نه پينيش نه پيني تر ده زانيت. (دياره نه پيني نه وه يه که له نيوان دووکه سدا شتيک به نه پيني باسکري و بوتري، له وه ش نه پيني تر نه وه يه که له دلي يه که سدا بي و وه ک خه يالتيک بيت به ميشکيدا، ده ي خوا هه موو حاله ته کان ده زاني و هيجي لي ناشارد رديته وه و هيجي ليون نابيت) .

﴿ ٥ ﴾ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿ (الملك: ١٤) .

واته: مه گه ر خوا نازانيت کيي دروستکردووه و چوني دروستکردووه، له کاتيکدا نه و زاته وردکارو به سوزو به ناگايه ..

خوای په روه ردگار بي شهريکه:

کافره کان هاوه ل و شهريکيان بو خوا بريار دها و ده يانپه رستن، خوای په روه ردگاريش هوشياريان ده کاته وه به وه ي که ده فه رموي: کوا نه و هاوه ل و

شهریکانه، دهی ناویان بینن، قابیله هه‌بن و خوانه‌زانی؟! ئیوه له خۆتانه‌وه چۆن
برپاری ناوا ده‌دهن؟! قورئان ده‌فه‌رمویت:

(۱) ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ
قُلْ أَتَنْبِئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۱۸﴾
(یونس: ۱۸) . واته: بیباوه‌پان و خوانه‌ناسان شتیک ده‌په‌رستن له جیاتی خوا
نه‌زیانیان پیده‌گه‌یه‌نیت و نه‌قازانج، ده‌شلین: ئاه و بت و شتانه‌تکارمانن لای خوا،
پییان بلی: ئه‌ی (محمد): باشه‌ ئایا ئیوه خوا ئاگادار ده‌که‌نه‌وه به‌ شتیک که له
ئاسمانه‌کان و له‌زه‌ویدا هه‌بیت و خوا نه‌یزانیت؟! پاک و بیگه‌رده‌و به‌رزوبلنده و دورده
له‌وه‌ی که نه‌فامان ده‌یکه‌ن به‌هاوه‌لی.

(۲) ﴿أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ
تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ
السَّبِيلِ وَمَنْ يَضِلْ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿الرعد ۳۳﴾ .

واته: ئایا ئه‌و زاته‌ی که سه‌ره‌رشتیاری کاروکرده‌وه‌ی هه‌موو که‌سیکه‌و ده‌زانیت
چیان کردوه، وه‌کو په‌رستراو و بته‌کانی تر وایه که خه‌لکی هاناو هاواری بۆ ده‌به‌ن؟
له‌گه‌ل گه‌وره‌یی و بالاده‌ستی ئه‌و په‌روه‌ردگاره‌دا نه‌فامان هاوه‌لیان بۆ خوا برپارداو،
تۆش بلی: ئاده‌ی ناوی ئه‌و بت و هاوه‌لانه‌م بۆ بینن که له‌جیاتی خوا ده‌یانپه‌رستن؟
یاخود به‌هه‌موو عه‌قلیکتانه‌وه ده‌تانه‌ویت خوا ئاگادار بکه‌نه‌وه به‌ شتیک که ئه‌و زاته
نایزانیت له‌زه‌ویدا؟! یان هه‌ر ده‌تانه‌ویت ئاگاداری بکه‌نه‌وه به‌ قسه‌ی سه‌ر زاره‌کیتان،
نه‌خیر راستی هه‌ر ئه‌وه‌یه که فیل و پیلانی ئه‌وانه‌ی که بیباوه‌ر بوون بۆیان
رازینراوه‌ته‌وه و له‌ ریبازی راست و یل کران، جا هه‌رکه‌س به‌هۆی کاروکرده‌وه‌ی
خراپه‌وه ریبازی خوا ون بکات، ئیتر که‌س نیه هیدایه‌تی بدات..

وهیل بؤ ئهوانه‌ی درؤ ده‌که‌ن به‌دهم خواوه!

ته‌ورات و ئینجیل بؤ کاتیکی دیاری کراو هاتن و رۆلی خۆیان بینی و پاشان ده‌ستکاری کران، له‌لایه‌ن ئه‌و که‌سانه‌ی که ده‌یان نوسینه‌وه و له‌لایه‌ن زاناکانیانه‌وه، قورئان له‌باره‌یانه‌وه ده‌فهرمویت ﴿ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴾ (البقرة: ۷۹) . واته: وهیل بؤ ئه‌و که‌سانه‌ی که په‌راو ده‌نوسن به‌ ده‌ستی خۆیان و پاشان ده‌لێن: ئانه‌مه له‌لایه‌ن خواوه‌یه، تا که‌میک له‌ مالی دنیا به‌ده‌ست به‌یخن، جا وهیل بؤ ئه‌و ده‌ست و قه‌له‌مانه‌ی که‌شتی و ده‌نوسن و وهیل بؤ ئه‌و که‌سانه‌ی که که‌سابه‌تی ئاوا ده‌که‌ن..

قورئانی پیروژ که له‌لایه‌ن خواوه نێردراوه‌ته خواره‌وه، ئه‌وه‌ی پێویست بێ له‌و شتانه‌ی که ئه‌هلی کیتاب شار‌دبوویانه‌وه ئاشکرای کردو هه‌له‌کانیانی راست کرده‌وه، دیاره ئه‌و شتانه هه‌مووی (غه‌یبن) و خوای گه‌وره به‌زانینی بێ کوتایی خۆی که ئاگاداری هه‌موو شتیکه، له قورئاندا به‌راست و دروستی تۆماری‌کردن، هه‌روه‌ک ده‌فهرمویت ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾ (المائدة: ۱۵) واته: ئه‌ی ئه‌هلی کیتاب: دلنیا بن که پیغه‌مبه‌ری ئیمه بؤ ئیوه‌ش هاتووه تا زۆریه‌ی ئه‌و شتانه‌ی که لای ئیوه روون و ئاشکرا نین و ده‌یشارنه‌وه له کتیبی ته‌ورات و ئینجیلدا بۆتان روون بکاته‌وه و ئاشکرای بکات، هه‌روه‌ها له زۆریک له‌و شتانه‌ی که شار‌دوتانه‌وه چاوپۆشی ده‌کات (دیاره پێویست نین له‌م زه‌مانه‌دا) ، به‌راستی له‌لایه‌ن خواوه رووناکیه‌کی ئاشکراتان بؤ هاتووه (که محمدی پیغه‌مبه‌رمانه) هاوپی له‌گه‌ل کتیبیکی روونکه‌ره‌وه‌دا که قورئانه.

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ﴾ (المائدة: ۴۸) .

واته: نئمه قورئانمان هاویچی له گه له هه موو حه قیقهت و راستیه کدا بۆ تو دابه زاندوو، راستی و دروستی کتیبه کانی پیش خویشی دیاری ده کات و چاودیره به سه ره موویاندا، کاتیک نه هلی کیتاب له گاورو جووله که کیشه یان ده هینن بۆ لای تو به و به نامه یه ی خوا نار دوویه تی دادوه ری بکه له نیوانیاندا و شوین ناره زوو ه کانی نه وان مه که وه و له و حه قه لامه ده که بۆت ره وان ه کراوه، بۆ هر لایه کتان (موسلمانان و نه هلی کیتاب) به نامه و پرۆگرامی تایبه تمان بپیار داوه.

به لئی.. قورئان چاودیره (مه یمن) ه و نه هلی کیتاب بانگ ده کات بۆ بپرواهیتان به دوا پیغه مبه ری مرقایه تی، چونکه ته نها نه وه به نامه ی راست و دروست و پارێزراو، که که س ناتوانی ده ستکاری بکات، هه ره که ده فه رمویتی:

﴿ فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ * صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ * قُلْ أَتَحَابُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ * أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ أَلَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمْ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةَ عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ البقرة (۱۴۰)

واته: نه گه ره نه وان (نه هلی کیتاب) باوه پریان هینا، وه که نه وه ی نئوه باوه پرتان بپهیتاوه، نه وه به راستی مانای وایه ری بازی هیدایه تیان دۆزیوه ته وه، به لام نه گه ره پشتیان تی کرد، نه وه بیگومان ده که ونه دژایه تی و دووبه ره که وه، به لام دلنیا به نه ی محمد (د.خ)، نه ی بپروادار، خوا ده تانپارێزیت له پیلان و ته له که یان، چونکه خوا بیسه ره زانایه.. نه م ناین و به نامه یه نه و ره نگ و نه خشه یه که خوا دایرپشتوو، کی هیه له خوا چاکتر ره نگ و نه خشه ی جوان بکیشیت و دایرپزیت، له هه موو بارو دۆخی کدا نئمه ی نیماندار هه ره نه و ده په رستین.

پټيان بلي: ئايا ره وايه ئيوه دهرباره ي ئايني خوا قيره و گاله و كيشه مان له گه له دهكهن و (دهتانه وټ پيغه مبرايه تي هر له ناو ئيوه دا بيت!).

خو خوتان چاك ده زانن كه نه و خوايه په روه ردگاري نيمه و ئيوه شه، كاروكرده وه ي خومان بو خومان و كارو كرده وه ي ئيوه ش بو خوتانه، نيمه ته نها دلسوز و ملكه چي نه و په روه ردگاره ين.

چون ده لئين كه ئيبراهيم و ئيسماعيل و ئيسحاق و يه عقوب و كوره كاني، جوله كه يان گاورد بوون؟! پټيان بلي: باشه ئايا ئيوه ده زانن يان خوا؟ جاكې له وه ستمكاتره كه شايه تيه كي خوايي له لاييت و شارديتته وه، بيگومان خوا بي ناگا نيه له و كارو كرده وانه ي كه نه جامي ده دن.

دياره خوا باشر ناگاداري رو داوه كاني رابردووه و، ده زاني راست و دروستيه كاني چونه و، هر نه و ده زاني چي ده ستكاري كراوه و گزردراوه!

چهند راستيهك له باره ي ئينجيله وه!

يه كه م ئينجيل له سالي (٦٠ - ٧٥) ي زاييني دا نو سراوه ته وه، كه نه ويش ئينجيلي (مرقس) ه، وه ئينجيلي (لوقا) ش دواتر نو سراوه ته وه، شاياني باسيشه كه نه (مرقس) و نه (لوقا) ناويان نيه له ليستي (١٢) ناوي حوارييه كاني عيسادا، واته (حواري) نه و نه بوون.

له سه ره تاوه نه و نو سراوانه ناويان ئينجيل نه بوو، به لكو ده و ترا (وفاقاً للوقا، وفاقاً لمرقس) واته به پټي قسه ي لوقا و به پټي قسه ي مرقس.. دواتر وشه ي (ئينجيل) ي بو زياد كرا..

دواي سي سه د سال له (مجمع نيقيه) دا واته له سالي (٣٢٥) ز دا، دووه زارو چل و هشت زاناي مه سيحي كؤبوونه وه، ته نها (٣١٨) كه سيان بپروايان به عقيده ي سي خوايي هه بوو.. به ناره زووي حاكمي نه وكاته به ناگر و ناسن نه و بپروايه سه پټنراو

یه‌کخواناسیان قه‌ده‌غه‌کرد، ته‌نانه‌ت (ئاریۆس) که پێشه‌وای (ئهریسین) بوو وه زانایه‌کی یه‌کخواناسی میسری بوو، به‌ناهق شه‌هیدیان کردو، نزیکه‌ی سی سهد ئینجیل سووتینراو قه‌ده‌غه‌کرا که باسی یه‌کخواناسیان ده‌کرد و زۆر راستیان تیا تو‌مارکرا بوو. ئه‌و چه‌ند ئینجیله‌ش که بریاری له‌سه‌ردرا چاپ له‌دوای چاپ به‌ناوی راست کردنه‌وه‌و (تنقیح) هوه زیاد و که‌م ده‌کران، بۆ نمونه له‌ سالی ١٩٨٢ دا (ئینجیلی نوسخه‌ی مه‌لیک جیمس) هه‌بوو، هه‌ر هه‌مان ئینجیل له‌ سالی ١٩٩٠ دا چاپ کرایه‌وه و بوو به (ئینجیلی مه‌لیک جیمسی نوێ - ئینجیلی نوێ کراوه) ..

شایانی باسه له‌ رۆژی ٨ ی ئه‌یلولی سالی ١٩٥٧ دا (شهود یه‌وه) که کۆمه‌له‌یه‌کی گاودن له‌ گۆفاره‌که‌یاندایه‌ ناوی (استیقف) ، له‌ وتاریکدا ئه‌م سه‌ردێره‌یان دانا بوو (٥٠) هه‌زار هه‌له‌ له‌ ئینجیل دا..

جا زۆر له‌ وه‌که‌سانه‌ی که له‌م راستیانه ورد ده‌بنه‌وه و به‌بێ ده‌مارگیری لێکۆلینه‌وه‌ی خۆیان ده‌که‌ن، ده‌گه‌نه‌ ئه‌و راستیه‌ی که ئه‌و ئینجیلانه زۆر بێر و بۆچوونی بت په‌رسته‌کان و گه‌له‌کانی تری بۆ زیاد کراوه..

له‌ رۆژی (٨) ی نیسان ی ١٩٩٦ دا له‌ ئه‌مریکا وتاریک بلاو کرایه‌وه که ده‌لێت (زانای ئینجیلی ناودار (روبرت فنک) و په‌نجا زانای ئاینی گه‌یشتنه‌ ئه‌وه‌ی که ته‌نها له‌سه‌دا بیستی ئه‌وه‌ی له‌ سه‌رزاری عیساوه و تراوه و ته‌ی ئه‌ون و ئه‌وانه‌ش که به‌کرده‌وه‌ی ئه‌و ناوده‌برێ له‌سه‌دا بیست که متری جێی متمانه‌ن) ..^١

په‌یمانگای ویستاریش له‌ ئه‌مریکا له‌ سالی ١٩٨٥ دا دامه‌زراو دووسه‌د زانای پسپۆر دیراسه‌ی ئینجیلیان کردو پاش چه‌ند سال هه‌ول و وردبوونه‌وه‌و دیراسه‌ کردن رایانگه‌یاند که له‌ ١٦٪ ی ئینجیل راسته‌و باقیه‌که‌ی تری واته ٨٤٪ ی ده‌ست هه‌لبه‌سته‌و له‌خواوه‌ نیه‌.

^١ سه‌یری په‌پاری: الإنجیل الذي قادني إلى الإسلام / م . ج . لوبلا بکه که له‌ سالی ١٩٨٧ دا به‌ره‌و نیسلام هات .

(وینہی پیمانگای ویستار)

خوا خوی دهرانی کی دهنیری و چی دهنیری!

کافره کان دهیانوت: بۆچی سرووش بۆ (محمد) بیت و بۆ فلان و فیسار کهس نهیهت که شایسته ترن و دهوله مه ندرن، قورئانیش ده فهرمویت ﴿ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ * أَمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَةُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴾ (الزخرف: ۲۲) .

واته: کافره کان وتیان: بۆ ئەم قورئانه دانه به زینرا بۆ سه ر پیاویکی گه وره له پیاوه

گه وره کانی دووشاره که (مه به ستیان مه که که و طائف بوو) ..

ئایا ئەوانە رەحمەتی پەرەردگاری تۆ دابەش دەکەن و کەسانی شایستە دەدۆزنەووە بۆ پیغەمبەرایەتی؟ لە کاتی کەدا ئێمەین کە رزق و رۆزیمان لە نۆوانیاندا دابەش کردوووە لە ژێانی دنیادا و پلەو پایەیی هەندیکیانمان بەرز کردۆتەو بەسەر هەندیکیاندا، بۆ ئەوەی هەمووان کاروباری یەکتەر تەواو بکەن و کەلک لە تواناو لێهاتوویی یەکتەر وەرێگرن، جا ئەگەر ئێمە خۆمان رزق و رۆزی دابەش بکەین، ئنجا پیغەمبەرایەتی کە زۆر گرنگترە لە مال و سامان و شتی دنیایی، چۆن ئەیدەینە دەست ئەوان تا دابەشی بکەن و، بیدەن بەکەسی بە ئارەزووی خۆیان..

هەروەها ئەو بەرنامە و شەریعەتەیی کە خوا ناردوویەتی خۆی باشدەزانێ چی ناردوووە، ئەگەر لە سەر دەمی کەدا کەسانێک لە لایەنێکی باش تی نەگەن، رۆژگار دەیسەلمی ئێمە کە بۆچوونی ئیسلام تەواوترین بیرو بۆچوونە.

بۆنمونه.. قورئان هەر لە سەرەتاوە جەنگی راگەیاندوووە لەگەڵ سووخورێ و عەرەق خواردنەووە و قوماڕکردن و، لەگەڵ کوشتن بەناهەق و زوڵم و ستەمکردن و، پێشێل کردنی مافی بەرامبەردا، کە ئەمانەش هەمووی هەرکەس بە وێژدانەووە سەیریان بکات و لێیان بکۆلێتەووە، تێدەگات کە لە بەرژەوهندی مۆفدایە و هیچ کەسیکی ژیر نیە لاری لێی بیێت..

خۆشەویست (د.خ) لە خۆیەووە قسە ناکات

خۆشەویست (د.خ) ئەوەی دەیفەرموێ سروسشە و لە خواوەیە ﴿وما ينطق عن الهوى إن هي إلا وحى يوحى، علمه شديد القوى﴾ (النجم: ٥).

جا ئەو قورئانە هەموو وشەییەکی و پیتیکی بە مەبەست داریژراوە و رۆژ لە دواى رۆژیش موعجیزەیی زیاتری لێ دەردەکەوێ و هیچ دژایەتیەکی و ناتەواوییەکی تیانێە ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ (النساء:

۸۲) نه وه بؤ سهرنجی قورئان نادهن و لئی وردنابنه وه؟ خو نه گهر له لایه ن که سیکی تره وه بویه جگه له خوا بیگومان جیاوازی و دژایه تیه کی زۆریان تیدا ده دۆزیه وه.

ئه راستیه بووه به مایه ی هیدایه تی زۆر که س، یه کی له وانه که بیانیه که ده لئی: ههر په پراویک بخوینیته وه، نووسه ره که ی ناتوانی جهخت بکاته سهر نه وه ی که په راوه که ی له سه دا سه د بئ هه له و که م و کوپی یه .. ته نها قورئان نه بی که جهخت ده کاته سهر نه وه ی هه له و که م و کوپی تیا نیه و، له سه ره تای سوره تی (البقره) دا ده فه رموی: ﴿الم (۱) ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (۲)﴾ ..

له موعجیزه کانی قورئان

پیغه مبه ر (د.خ) له باره ی قورئانه وه ده فه رمویت (لا تنقضی عجائبه) ، واته شتی سه یرو سه مه ره ی قورئان ته واو نابن .. جا به راستی چاکی فه رموه و هه روایه ، نه وه تا هه زار و چوار سه د سه له قورئان دلان که مه ندکیش ده کات بؤ لای خو ی و ناویه ناو موعجیزاتی نو ی و راستی زیاتر له قورئاندا ده رده که ون، بؤ نمونه:

یه که م / دکتور زغلول النجار که زانایه کی جیهانی یه له بواری جیولوجیادا ده لئی: براده ریکی دکتۆرم چوو سه ردانی وه کاله تی (ناسا) ی نه مه ریکی کردو له وی چاوی که وت به و که شتیه ئاسمانیانه ی که پاش ته واو بوونی گه شته کانیا ن هینراونه ته وه سه رزه وی بؤ نه وه ی دیراسه یان له سه ر بکری و رابنوینرین بؤ هه رکه سی که بیه وی بیانبینی .. براده ره که م دیقه تی دا گهردی مس هه ن به سه ر به رگی ده ره وه ی که شتیه کانه وه، پرسیا ری کرد له زانایه ک له وه کاله تی (ناسا) ، ئاخۆ ئیوه (مس) به کاردینن بؤ به رگی ده ره وه ی که شتیه ئاسمانیه کان؟

ئه ویش له وه لامدا وتی: نه خیر (مس) به کارناهیترئ له به ر نه وه ی ماده یه کی که یه نه ره و کۆمه لئ سیفاتی تری هه یه بؤ نه و کاره ناگونجی.

وتی: نهی باشه نم گه ردیله مسانه چین له سه ره برگی دهره وهی نم که شتی؟
له وه لامدا وتی: له کاتی گه شتی ناسمانیدا له بوشایی ناسمانه کاندانه و گه رده مسانه
ده نیشنه سه ره نه و که شتیانه..

دکتوره که ی برادره رم وتی: جا خو نه وه راستیتی قورئان ده سه لمینیت که
ده فهرمویت ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكَ شُوَاطٍ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٍ فَلَا تَنْتَصِرَانِ﴾ (الرحمن: ۳۵).

واته: نهی گزوی پهری و ناده میزاد نه گه ر ده توان درچن و بگه نه ناسمان، (که
دیاره به هۆکاری تایبته ده بیت)، جا نه گه ر له سنور درچون، بلیسهی ناگرتان
هاوپی له گه ل مس دا بۆره وانه ده کریت ئیتر شکست ده خون و سه رکه وتوو نابن..

به راستی موعجزه یه، نه گینا پیغه مبه ریکی نه خوینده وار (دخ) زیاتر له چواره
سه ده له مهویه ر کاری چیه به سه ر مسه وه له ناسمان، چوزانی که له بوشایی ناسماندا
مس هیه.. بۆ نالی ناسن، بۆ نالی مادده یه کی تر.. دیاره نه مه خوا فیری کردوه که
زانایه به ناسمانه کان و زهوی و هرچی تیا یاندایه..

دوهم / نایینی پیروزی ئیسلام، هیرشیککی گه وره ی کرده سه ر سوو خواردن و له
چهند نایمت و فهرمووده دا جله و گیری لی کردوه، بۆ نمونه ده فهرمویت: ﴿الَّذِينَ
يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا
إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا
سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۲۷۵) يَمْحَقُ اللَّهُ
الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ﴾ (البقرة

واته: نه وانه ی سوو ده خون، هه ل سوکه وت ناکن و راست نابنه وه (له گۆپ) دا مه گه ر
وه ک نه و که سه ی که شه یتان ده ستی لیوه شان دبیته، (هه ر له دنیا دا سرووشتی نین و،
له قیامه تیشدا وه ک شیتن) چونکه نه وانه ده لیتن: کرین و فرۆشتن وه ک سوو وایه، له
حالی کدا: خوا کرین و فرۆشتنی هه لال کردوه و سووی هه رام کردوه، جا نه وه ی

نامۆزگاری په‌روه‌ردگاری پینگه‌یشت و وازی هینا، نه‌وه‌ی ده‌ستی که‌وتوو به‌ئو خۆی، کاری لێپرسینه‌وه‌شی ده‌که‌وێته‌ لای خوا، به‌لام نه‌وه‌ی ده‌ست بکاته‌وه به‌ سوو خۆی، ئا نه‌وانه‌ جینشینی ناو ئاگری دۆزه‌خن و ژیانی هه‌میشه‌یی تیا به‌سه‌ر ده‌به‌ن.. خوا سوو ته‌فرووتونا ده‌کات و به‌ره‌که‌تی لێهه‌لده‌گرێت، به‌لام خێر و سامان به‌خشین به‌وه‌ پێده‌دات و به‌ره‌که‌تی تێده‌خات، بێگومان خوا هه‌یج کافرێکی تاوانباری خۆشناوێت..

ننجا ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (٢٧٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (٢٧٨) فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ (٢٧٩) وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (٢٨٠)﴾ (البقرة).

واته: به‌راستی نه‌وانه‌ی که‌ باوه‌ریان هیناوه و کرده‌وه چاکه‌کانیان نه‌نجامداوه و نوێژه‌کانیان به‌چاکی به‌جیه‌یناوه و زه‌کاتیان داوه، ته‌نها پاداشتیان لای په‌روه‌ردگاریانه، نه‌وسا نه‌ترس و بێمیان له‌سه‌ره، نه‌غمه‌ و په‌ژاره‌ ده‌یانگرێته‌وه.

ئه‌ی نه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه، پارێزکارو خواناس بن و واز له‌ پاشماوه‌ی سوو به‌ینن نه‌گه‌ر ئیماندارن، خۆ نه‌گه‌ر وانه‌که‌ن نه‌وه‌ جه‌نگ له‌گه‌ل خواو پێغه‌مبه‌ره‌که‌یدا رابگه‌یه‌نن (که‌سه‌ره‌نجامه‌که‌ی زۆر سامناکه‌) ، خۆ نه‌گه‌ر ته‌وبه‌ بکه‌ن و وازی به‌ینن له‌ سوو خۆی، نه‌وه‌ ته‌نها سه‌رمایه‌کانتان بۆ هه‌یه‌ وه‌ری بگرنه‌وه، نه‌سته‌م ده‌که‌ن له‌ قه‌رزاره‌کان و، نه‌سته‌متان لێده‌گرێت، خۆ نه‌گه‌ر قه‌رزاره‌که‌ نه‌داریوو، نه‌وه‌ مۆله‌تی بدری تا ده‌رووی لێده‌گرێته‌وه و ده‌بێت، خێر کردنتان به‌ قه‌رزاره‌که‌و ئازاد کردنی به‌خشینی چاکتره‌ بۆتان، نه‌گه‌ر ئێوه‌ بزائن چه‌نده‌ پاداشتی خواپی بێ سنووره‌..

نم نایه‌تانه له مه‌دینه هاتنه خواره‌وه که ده‌وله‌تی نیسلا می دامه‌زراو ده‌سه‌لاتی پیدا کرد، هرچه‌ند له مه‌ککش که هیشتا موسلمانان چه‌وساوه بوون و هیچی وایان به‌دهست نه‌بوو، قورئان ده‌ستپیشخه‌ری کرد له زه‌می سووداو له سووره‌تی رومدا فه‌رموی: ﴿ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبَا لِيَرْبُوا فِي اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴾ (الروم: ۳۹) .

واته: هرپاره‌و سامانیکتان به‌سوو دابیت به‌خه‌لکی بوئه‌وه‌ی زیاد بکات له‌ناو سامانه‌که‌یاند، نه‌وه به‌ره‌که‌تی نیه‌و پاداشتی نابیت لای خوا به‌لکو لیپرسینه‌وه‌شی له‌دوایه، نه‌وه‌ش که به‌زه‌کات داوتانه و مه‌به‌ستان ره‌زامه‌ندی خواجه، ئانه‌و جوړه که‌سانه پاداشتیان چه‌ند به‌رایه‌ر کردوته‌وه..

به‌لی.. نیسلا له بواری ئابووریدا به‌رنامه‌یه‌کی له‌وینه نه‌بووی دارپشتووه بو مروفایه‌تی و سوو‌خواردنی به‌نه‌فامی و جاهیلیه‌ت له قه‌لم داوه و له وتاری مالئاوایش دا خو‌شه‌ویست (د.خ) فه‌رموی: (ألا وإن كلَّ شيء من أمر الجاهلیة تحت قدمی موضوع ودماء الجاهلیة موضوعة وإنَّ أول دم أضع من دماننا دم ابن ربیعة بن الحارث وریا الجاهلیة موضوع، وأوَّل رِبَاً أضع ریا العباس بن عبدالمطلب، فإنه موضوع كله) ..

واته: (هه‌مووشته‌کانی ده‌وره‌ی نه‌فامی له ژیر پیتمدایه و خوینی ده‌وری نه‌فامیتی تو‌له‌ی ناسینریت، یه‌که‌م خوینی که به‌رؤیشتووی دابنیم و تو‌له‌ی نه‌سینریت خوینی (کوپی ره‌بیعه‌ی کوپی حارث) هیه‌و، سووکاری نه‌فامیتی به‌تاله و سووه‌که‌ی ناسینریت، یه‌که‌م سوویه‌ک که به‌به‌تالی دابنیم، سووی (عه‌باس) ی کوپی (عبدالمطلب) ه.

به‌راستی نه‌مه‌ش نه‌وپه‌ری دادپه‌روه‌یه که له‌که‌س و کارو مامی خو‌یه‌وه ده‌ستی بی‌کرد و هرکه‌س قه‌رزاری (عه‌باس) بوو ده‌یتوانی ته‌نجا قه‌رزه‌که‌ی بداته‌وه به‌بی‌بری نه‌و سووه‌ی که‌چوو‌بووه سه‌ری..

نه‌مه له‌زه‌مانیکدا که دنیا وه‌ک نه‌مړو نه‌بوو، ژیان و ئابووری ساده بوو، نه‌مړو زیاتر له جاران دنیا گیروده‌ی داوی سوو بووه و هه‌موو ئابووری ولاتان له‌سه‌ر بنه‌مای

(سوو) هو کۆمه لئیکی که می وهك دهوله مهنده کانی جووله که له ریی سوو خۆری به وه پاره ی دنیا دیته وه گیرفانیان ..

ئه مپۆ ئه گه ر به ویزدانه وه سهیر بکهین، دان به گه ورهیی و موعجیزه ی ئه م ئیسلامه دا ده نیین که چۆن باس له هه موو لایه نه کانی زیان ده کات و هه چی فه رامۆش نه کردوو و هه رچی یاساغ کردوو له به رژه وه ندی مرۆفایه تیدایه ..

دکتۆر حسین مونس له په راوه کهیدا (الرّبا و خرابُ الدنیا) واته: (سوو خۆری و کاول بوونی دنیا) باس له مه ترسی و زیانی سوو خۆری ده کات له سه ر ئابووری و زیانی مرۆفایه تی.. ده وله تان بپێک پاره له بانقی نیوده وه له تی قه رز ده که ن بۆ بوژاندنه وه ی ئابووریان و بنیاتنانی پرۆژه ی به سوود، به لام چونکه به سوو وه ری ده گرن بی به ره که ته و ده بی خۆی چه نده له چه ند سالتیکا بپێکی نۆر سوو بده ن که ده گاته ملیاره ها دۆلار به مه ش تووشی زیانیکی گه وره ی ئاشکرا ده بن و زیاتر ده چنه ژیر چه پۆکی ولاته زله یزه کانه وه!

بۆ نموونه ولاتی میسر (٥٣) ملیۆن فره نگی وه رگرت، به هۆی خایاندنی ماوه یه کی نۆره وه، بپه که ی بوو به چوارئه وه نده و، شایانی باسه میسر تا ئیستا نزیکه ی (٧٢) ملیار دۆلار قه رزاری ناوخۆ ده ره وه یه به هۆی سوو خۆری و چه وتی و ناله باری حکومه ته که یانه وه.

پسپۆران و زانایانی بواری ئابووری سه رسامی خۆیان ده ربپوه بۆ به رزی لایه نی ئابووری له ئیسلامدا و چه ند سالتیک له مه و به ر فره نساکۆمه لئ یاساناسی نارد بۆ ولاتی سعودیه بۆ لیکۆلینه وه ی (میرات) له ئیسلامدا، تا سوودی لپوه رگرن له یاسای فه ره نسادا و ئه و ناته واویه ی هه یه له یاساکانی خۆیاندا لای ببه ن، ئه مه له کاتیکدا که یاسای فره نسای سوودی له (فقه) ی ئیمام ئه بو حه نیفه وه رگرتوو.

هه روه ها چه ند سالتیک له مه و بهر له ئەلمانای رۆژ ئاوادا بۆ یه که مجار له سه ر داوای خۆیان بۆ ماوه ی ده رۆژ کۆبوونه وه کرا له سه ر ئابووری له ئیسلامدا و ژماره یه کی زۆر زانای ئابووری ناسی ئیسلام به شداریان کردو سه رۆکی ژووری پیشه سازی ئەلمانی وتی (ئیمه ده زانین که رزگار بوونمان له باری خراپی ئابووریمان، به ئابووری ئیسلام ده بیته، به لام کیشه که له وه دایه که ئابووری له ئیسلامدا به شیکه له ئاینی ئیسلام و جیانا کریتته وه، بۆ په یره وکردنی ئەو جۆره ئابووری به ده بیته خه لکی ئەلمانیا موسلمان ببن که ئەمه ش کاتی ده ویت).

هه روه ها جیگری سه رۆک وه زیرانی روسیا و کۆمه لیک ئابووری ناس پیش چه ند سالتیک چوونه قاهیره و له زانکۆی ئەزه ر ئاماده ی کۆبوونه وه یه کی گه وره بوون له سه ر ئابووری له ئیسلامدا و له داوی کۆبوونه وه کان جیگری سه رۆک وه زیران وتی (ئیمه که م و کورتی شیوعیه ت و سه رمایه داری ده زانین و چاک تیگه یشتووین که ئەو دوویرو بۆچوونه سوود به روسیا ناگه یه نن) ..

سینه م: له سه ره تای ئیسلامه وه، وه قف کردن بۆ یه که م جار له دنیا دا هاته کایه وه که بۆ سوودی موسلمانان به کارده هات، که ئەمه ش زۆر بواری گرتته وه، بۆ نمونه کاتیک ئایه تی: ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ﴾ (البقرة: ۲۴۵). هاته خواره وه ئەبو دحداح هاته خزمه ت خۆشه ویست (د.خ) و وتی: سه یره ئەی پیغه مبه ری خوا، چون په روه ردگار که خۆی هه موشت ده به خشی، داوا ده کات قه رزی بده یینی؟

خۆشه ویست (د.خ) فه رموی: (ابو دحداح ئەو خیره ی تۆ ده یکه یت، خوا ی گه وره وه ک قه رزیک وه ری ده گری و له قیامه تدا ئەتداته وه). وتی: ئەی پیغه مبه ری خوا من دوو باخم هه یه، یه کتیکیان شه ش سه د دارخوارمای تیا یه و ئەوی تریان سی سه دی

تیایه و تو شایهت به که هردووکیم به خشى به خوا.. خوشه ویستیش (د.خ) فه رموی:
یه کیکیان بکه به خیرو نهوی تریشیان بهیله ره وه بۆ خۆت و مال و مناله کهت..

نهویش وتی: نهی پیغه مبهری خوا باخه بچوکه که بۆ من و گه وره کهش ده به خشم،
ئینجا رۆی مال و مناله کهی گواسته وه بۆ باخه بچوکه که و هه واله کهی دا
به خیزانه کهی، هاوسه ره خواناسه کهی وتی: به خوا بازرگانیه که مان قازانجی کردوه..
(ابنتی الحبیبة / هذا هو الطريق الى الجنة) السنجری.

هه روه ها که نایه تی ﴿لن تنالوا البرَّ حتى تُنفقوا مما تحبون﴾ (ال عمران: ۹۲) .
هاته خواره وه، نه بوتله بیریکی ئاوی شیرینی هه بوو به خشى به خواو پیغه مبهر و
موسلمانان و وه قف کرا..

به م جوړه وه قف کردن دهستی پیکرد که نیشانهی بپوای ته واوو گه وره یی ئیسلامه
و، بووه مایه ی سوود و قازانجی زۆر له بواری کۆمه لایه تیدا، بۆ نمونه هه زار سال
له مه و بهر له ولاتی شامدا وه قف کردن هه بوو بۆ ته واوکردنی خویندنی قوتابی و بۆ ژن
هینان و بۆ ریبوار و بۆ نه خووش و ته نانهت بۆ نان دان به سه گی به ره لا و
چاره سه رکردنی ئاژه لان..

له ولاته ئیسلامیه کاندایه م سه دهی دوا بیه دا، نه وقافه کان له لایه ن میری یه وه
دهستی به سه ردا گیرا و به چاکی به کار نه هینرا، بۆیه خه لکیش دلایان لینی سارد بووه
وئهم نیزامه گرنگه ی خیرخوازی تا راده یه کی زۆر په کی که وت.. که له لایه نی
کۆمه لایه تیه وه دهیتوانی زۆر خزمهت به کۆمه لگا بکات..

ئنجای (کۆمه له ی نه هلی) و (دهزگای خیرخوازی) هه مه جوړ دامه زان و رۆلی
به رچاویان بینی و، خه لکی بۆ خیرکردن زیاتر متمانه یان پئی ده کهن که نهویش به
داخه وه له زۆر شوین که هیشتا دیکتاتوریهت بالادهسته و ریز له مافی مرۆف ناگیرئ،
ئاسته نگی زۆر ده هینرئته رییان و، پاش کاره ساته کهی نه مریکاش جهنگی جیهانی

سیهه م هه لگرساوه و ته نها له نه مریکادا (٣٠٠) ده زگای خیرخوازی ئیسلامی وه ستینراون! (شایانی باسه کاتیک ئینگلیز عیراقی داگیر کرد میسته ر کوکی کرده به پرسی نه وقاف نه ویش هرچی پیکرا دژی وه قفی موسلمانان کردی) .

راستیه کانی سوننه ت ناشکرا ده بن

هه رچی هک پیغه مبه ر (د.خ) پی پی راگه یاندوین راستن و له به رزه وه ندی به ره ی ئاده میدان و، خو شه ویست (د.خ) هیچی له خو به وه و به زیاده نه فه رموو ه و، رۆژگاریش فه رموو ده کانی ده سه لمینن، بۆ نمونه:

یه که م: خو شه ویست (د.خ) ده فه رموی: (ما ملأ آدمی وعاء شراً من بطنه، بحسب ابن آدم لقیما ت یقمن صلبه، فإن کان لابد فاعلاً، فئکث ل طعامه، وئکث لشرابه، وئکث لنفسه) أحمد والنسائی والحاکم.

واته: مرۆف هیچ شتیکی پر نه کردوو ه وه کو پر کردنی ورگی خراپ بیته، به سه بۆ مرۆف که چه ند پاروویه ک بخوات و پشتی راست بکاته وه، نه گه ر چار نیه و ده خوات، با یه ک له سه ر سیی گه ده ی بۆ خواردن بیته و یه ک له سه ر سیی بۆ خواردنه وه بیته و یه ک له سه ر سیی که ی تریشی بۆ هه ناسه دانی بیته..

گۆفاری (الرَّجُل) ژماره /٦٥ سالی ١٩٩٧ که له نه مریکا ده رده چیت ده لیت: ئایا ریگایه کی تر هیه بۆ هه لمزینی ئوکسجینی زیاتر؟ له ی ده رمانی ئوکسجین هیه .. نه مه ش نه وه یه که دکتور هاتفیلد و دکتور یسیس دۆزیانه وه، له نه نجامی لیکوئینه وه یاندا له نه ینی سه رکه وتنی وه رزشه وانه کانی رووسیا، ده لین: هوی سه رکه وتنی وه رزشه وانه کانی رووسیا له یاری به کانی ئوئومپیدا ده گه ریتته وه بۆ نه وه ی که ده رمانی ئوکسجین له ریی گه ده وه وه رده گرن.. نه م دوو زانایه له م راستیه وه گه یشتنه نه وه ی که له ریی گه ده وه ئوکسجین ده چی بۆ خانه کانی له ش و ده بیته

هۆی رزگارکردنی لهش لهو ژههرانهی که تیایدا کۆدهبیتهوه و بهرگری لهش زیاد دهکات و بپر و هۆش بههیز دهکات و مرۆڤ له دلهپاوکی و دوودلی رزگار دهکات و نیشانهکانی پیری دوادهخات و توانای زایهندی زیاتر دهکات..

لهبهر ئهه سووده زۆرانهش گهوره وهرزشهوانهکانی ئهمریکاش کهوتنه بهکارهینانی دهرومانی کۆکتیلی ئوکسجین، تا له رۆی گهدهوه به لهشیاندا بلۆ بیتهوه..

ئهکری پهرسین ئهه راستیه گرنگه ئهگهه خوا نهبی کۆ فیری خۆشهویستی کرد و توانی وا به جوانی فرمودهکهی دارپۆی؟

کۆ دهتوانی به نهخویندهواری و له زهمانیکدا که زانست و زانین زۆر کهه بووه، له زیاتر له چوارده سهده لهمهو بهرهوه، باسی مهسهلهیهکی ئاوا بکات و دهقاو دهق لهگهه زانستی ئهه سهردهمهدا بگونجی؟

موسلمانان هههچند ئهگهه حیکمهتهکهشیان نهزانیب و لهلایهنی زانستیهکهشی شارهزا نهبووین، وهه فرمانبهرییهه بۆ خوا و پیغمبهه (د.خ) پهپهوی ئهه فرمودهیهیان کردوه ولیدی بههرهوهه بوون.. ئیمام شافعی دهفهرومۆت: (شانزه ساله تیر نهبووم، چونکه تیریوون و زۆرخۆری لهش قورس دهکهه و دل رهق دهکهه و زیرهکی ناهیلن و خهو دینن!)

ناشکرایه که قورئانیش به گشتی ئاماژهی بۆ ئهه مهسهلهیه کردوه و دهفهرومۆت: (کلوا واشربوا ولا تسرفوا) (نفحات علمیه من القرآن والسنة: د. دلور).

دووهم / خۆشهویست (د.خ) دهفهرومۆت: (إذا دخلتم علی المريض، فنفسوا له فی الأجل، فإن ذلك لا یُرد شيئاً وهو یطیب نفس المريض) (ابن ماجه)

واته: ئهگهه چوونه لای نهخۆش ئهوا دلی خۆش بکهه و هیوای بدهنی، هههچن ههچ له قهدهه ناگۆی، بهلام دیاره ئهوه دلی نهخۆشهکه شاد دهکا و زیاتر ئارامی پی

ده به خشیت، له ئیسلامدا سەردانی نەخۆش پاداشتی گەرەمی هەیه، چونکه ئەو نەخۆشه له کۆمەڵ دانابریت و پاشان ئەوانەش که سەری ئی دەدەن پەندی لێ وەرده گرن، له وەدا که قەدری لەش ساغی خۆیان بزائن و له خێرو چاکه و کاری باشدا به کاری بهێتن.

له فەرمووده یهکی تریشدا هاتوو که پەرودرگار له قیامه تدا ده فەرمویت: (یا ابن آدم مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي) واته: ئەو بهنی ئادەم نەخۆش که وتم نەهاتی بۆ لام، ئەویش ئەلێت: خوايه تۆ چۆن نەخۆش ده کهوی تا من سەردانت بکه م؟

پەرودرگاریش ده فەرمویت: فلان به ندهم نەخۆش کهوت ئەگەر سەردانت بکرایه، من له لای بووم و وهك سەردانی منت کردی و ابو!

ئەم گرنگی پێدانهی ئیسلام به م مه سه له یه له سالی (١٩٥٦) دا زیاتر ده رکهوت به وهی که (دکتۆر س. سیروف) و (د. ا. تروسکان) سه لماندیان که ژماره ی خۆکه سپیه کانی نەخۆش (١٥٠٠) یه که زیاد ده کات، ئەگەر ئەو نەخۆشه دلنه وایی بکری و سەردان بکری و دلی خۆش بکری (ل ١٢٤) بحوث مقارنه / د. دلور محمد صابن .

سپیه م: له فەرمووده دا هاتوو که خه ته نه کردن له فیتره ته وه یه و، ئیبراهیمیش (سه لامی خوا ی لیبی) خه ته نه کرابوو، دیاره ئەمهش هەر له دیزه مانه وه له ئایینی ئیبراهیمدا هه بووه، هه روه ها لای جووله کهش خه ته نه کردن هه یه، به لام گا وره کان که ده بوایه خه ته نه یان بکرایه، نایکه ن و ژۆر دژایه تیشی ده که ن..

پزیشکیکی ئەمریکی منالان به ناوی پرۆفیسۆر ویزویل ده لێت: (من له هفتا کانه وه ژۆر دژی خه ته نه کردن بووم، به لام ئیستا پاش دیراساتی ژۆر له سه ر چاکهی وسوودی

زۆرى خهته نه كردن له هه موو پزىشكه كان زياتر هانى خه لگى ده ده م له سه ر خه ته نه كردنى مناله كانيان) .

شايانى باسه ئىستا زياتر له ٦٠٪ ى منالانى ئه مريكا خه ته نه ده كرڤن، چونكه ئه و منالانى خه ته نه ده كرڤن كه متر تووشى نه خووشى شىرپه نجه و ئىلتىهابى (مجارى بولى) و (ئايدن) ده بن. وه تا سالى دوو هه زار زياتر له ده دىراسه ى زانستى له سه ر بلاو بوته وه ! (حقائق العلم الحديث / عبدالرحمان العصافى) . گوڤارى زانستى ئه مريكيش وتارىكى به ناوى گه رانه وه بو خه ته نه كردن بلاوكرده وه كه تيايا باسى گرنگى خه ته نه كردنى كردبوو..

به راستى هه ر ئىسلامه، كه باسى له هه موو لايه نه كانى ژيان كردي، ئه وه تا باسى خه ته نه كردن و نينو ك كردن و تاشينى موو ده كات و به شتىكى فيترى داده نى، له لايه كى تريشه وه باسى بوونه وه ر و ئاسمانه كان و زه وى ده كات و ئه مه بىجگه له باسى دنيا و ئاخيره ت و دروست بوونى مرؤف و ره وشت و خووى جوان و. هتد.. هه رچه كيش كه باسى ده كات و گرنگى پىده دات گه وه بى يان بچووك هه رگيز پىچه وانه ى زانست نيه.

چوارهم / زىكر و يادى خوا له قورئان و سوننه تدا زور جهخت كراوه ته سه رى، به تايبه ت رۆڤى پىنج جار دواى نوڤزه كان، كه به راستى ئه مه ش به حىكمه ت دانراوه و له م دوايانه دا زاناي ده روونناس (د. محمد حافظ الأطرونى) مامؤستا و سه رۆكى به شى نه خووشى ده روونى كوڤلڤى پزىشكى (المنصورة) له ميسر، گه يشته ئه و راستيه ى كه ته سبيحات كردن رۆڤى پىنج جار دواى نوڤزه كان زور كارى گه رييان هه يه له سه ر مئشك وئارامى ده كات، چونكه مئشك له ئه نجامى ئه و ته زووى كاره بايه ى كه هه يه تى چوار

شه پۆلی کاره بایی دروستده کات و، دونیان ده بنه هۆی دلّه راوکی و نائارامی و دونیشیان ده بنه هۆی ئارامی و دلنیاپی.. جا دانیشتن دواى نوێژ و ته سبباحت کردن ئەو دووشه پۆلهی ئارامی به هیز ده کەن و به مهش مرۆڤ دل خۆش و ئارام ده بێت. (موقع الشبكة الاسلامية / باسی / التسبیح ینتصر علی الإدمان) .

پینجهم /خۆشه و یست لد.خ) ده فه رمووت: (مثل المؤمنین فی توادهم وتراحمهم وتعاطفهم مثل الجسد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى) بخاری: واته موسلمانان له خۆشه و یستیان ومیهره بانیان وسۆزیاندا بوّیه کتری وه کو جهسته یه که وان ئەگەر ئەندامێکی نه خۆش بکه وی هه موو ئەندامه کانی تری دین به هانایه وه به شه ونخونی و تا لیها تن..

زانستی سهردهم سه لماندی که ئەگەر شوینیکی مرۆڤ تووشی شتی که ببیته له ریی جهازی عصبی یه وه هه موو لهش پیده زانن و دین به هانایه وه ئەم کارهش زانایان به (sympathetic) ناوی ده بن که ماناکه ی (المتواد، المتعاطف، المتراحم) ه که خۆشه و یستیش پیش چوارده سه ده زیاتر هه مان ئەو وشانه ی به کار هیناوه، جا ئەگەر ئەمه خوا فیتری نه کرد بیته چون ده توانی وا به وردی باسی به هاناوه هاتن وخۆشه و یستی وسۆزو میهره بان ی هه موو لهش بکات بوّ ئەو ئەندامه ی که تووشی شتی که ده بێت... گوڤاری الاعجاز / ٣ / ١٤١٨ ک

ئهوانه ی راستیان وتوو!

له کۆن و نویدا هه میسه که سانیک ی به ویژدان هه بوون که هه قیان وتوو و دانیان ناوه به که وره یی ئەم ئاینه و به پیغه مبه ریتی (محمد) دا (د.خ) جا بوّ ئەوه ی که سانی ناحالی و بیئاگا تفهنگ به تاریکیه وه نه نین و توتی ئاسا قسه ی ئەم و ئەو نه ئینه وه، هه ندی له که واهی که سانی زانا و ناودار لیره دا باس ده که یین:

* نوسه‌ری ئه‌مريکي (مايکل هارت) ده‌لئيت (له ميژووی پيغه‌مبه‌راندا په‌راويک نيه پيته‌کاني به‌ته‌واوی مابي و نه‌گوردرابي، مه‌گه‌ر قورئان که دابه‌زيه سه‌ر محمد.

* (مايک تايسون) (باريکه‌ری جيهانی بۆکسین) ده‌لئيت (له قورئان وردبوومه‌وه و دیراسه‌م کرد، هه‌موو وه‌لامه‌کاني پرسياره‌کاني ژيانم ده‌ستکه‌وت) .

* (هانوتو) وه‌زيری دهره‌وه‌ی پيشووی فه‌ره‌نسا ده‌لئيت (شوینیک نيه له‌سه‌ر رووی زه‌وی که ئيسلام ده‌ستی نه‌یگه‌يشتبیتي، ئيسلام له هه‌موو دینه‌کاني تر زیاتر خه‌لکی ئاره‌زووی په‌په‌وه‌ی کردنی ده‌که‌ن) .

* پروفیسور یوشیودی کوزان (به‌په‌وه‌به‌ری مه‌رصه‌دی گوکیو) ده‌لئيت: (هیچ گرانیه‌ک نابینم له قبول کردنی ئه‌وه‌دا که قورئان فه‌رمووده‌ی خوايه، ئه‌وه‌سفانه‌ی کورپه‌له‌که له قورئاندا هاتوون، هه‌رگیز نا‌کرئ له زانستی سه‌ده‌ی حه‌وته‌مه‌وه‌هاتبن، ته‌نها ئيستنتاجیک که بکرئ و عه‌قل بیگری ئه‌وه‌یه، که ئه‌وه‌سفانه له خواوه‌ بۆ (محمد) (د.خ) نیردراون) .

* شاعیری فه‌ره‌نسی (لامارتین) ده‌لئيت (گه‌وره‌ترین رووداو له ژيانمدا ئه‌وه‌یه که من دیراسه‌ی ژيانی پيغه‌مبه‌ری خوا (محمد) م (د.خ) به‌چاکی کردووه و زانیم چ نه‌مری وگه‌وره‌یی تيايه .. کئ هه‌یه وه‌ک (محمد) گه‌يشتبیته‌ په‌له‌ی به‌رزی مرؤفایه‌تی) .

* زانای لاهوتی سویسری (د. هانز کونگ) ده‌لئيت (محمد به‌راستی پيغه‌مبه‌ره و ناتوانین ئیتر نکولی بکه‌ین له‌وه‌ی که (محمد) رابه‌ر و سه‌رکرده‌یه به‌ره‌و ریگای رزگاری) .

* شاعیری ئه‌لمانی (گوته) ده‌لئيت (هه‌رچه‌ند قورئانم خویندیی، هه‌ستم کردووه گیانم ده‌هه‌ژیني، به‌ میژوودا گه‌رام به‌دوای نموونه‌یه‌کی بالآ بۆ ئه‌م ئاده‌میزاده، له (محمد) پيغه‌مبه‌ردا (د.خ) دۆزیمه‌وه!

به راستی دهستور و یاسای نه وروپی نات‌ه‌واوه له چاو ش‌ریعه‌تی نیسلامدا و،
 نیمه‌ی نه‌هلی نه‌ورویا به‌همو زانینمانه‌وه هیشتا نه‌گ‌یشتیونه‌ته نه‌وه‌ی که محمد
 گ‌یشتیوه‌تی) .

وه کاتیک ته‌م‌نی گ‌یشته حه‌فتا سال رایگه‌یاند، که به‌خشوعه‌وه ناهنگ ده‌گی‌ری
 له‌وشه‌وه پی‌روژه‌ی که قورنانی تیا هاته خواره‌وه بۆ سه‌ر (محمد) (د.خ) .

* (لیو تولستوی) ده‌ل‌یت (من یه‌ک‌یکم له‌وه‌که‌سانه‌ی که زۆر سه‌رسامن به (محمد)
 که خوا‌ه‌لی بژاردوه تا دوا په‌یام له‌سه‌ر ده‌ستی نه‌وا بی‌ت و بی‌ته دوا پی‌غه‌مبه‌ر) .

* (دکتور ئیرنبرگ) مامۆستای زانکۆی ئۆسلۆ ده‌ل‌یت (گومان نیه له‌وه‌دا که قورن
 له‌خواوه‌یه و، گومانیش نیه له راستیتی په‌یامی (محمد) .

* عه‌لامه (بارتلمی هیلر) ده‌ل‌یت (کاتی خوا په‌یامی پاراستنی دا به (محمد) به
 نایه‌تی ﴿والله يعصمك من الناس﴾، پی‌غه‌مبه‌ر (د.خ) پاسه‌وانه‌کانی ئیزن دا، ناشکرایه
 مروؤ درۆ له‌گه‌ل خۆیدا ناکاو خۆی ناخه‌له‌تینی، جا نه‌گه‌ر قورن له‌خواوه نه‌هاتایه،
 نه‌وا (محمد) پاسه‌وانه‌کانی ئیزن نه‌ئه‌دا) .

* فه‌یله‌سووفی نه‌مریکی (أرثر کین) ده‌ل‌یت (به‌راستی زۆر گه‌پام به‌دوای نه‌هینی
 بوون) دا و زۆر قول بوومه‌وه له لیکۆلینه‌وه‌کانمدا و، بۆم ده‌رکوت که نیسلام
 نزیکترین ئاینه به ئاسمان و به‌نه‌فسی ئاده‌میزاد و، دلنیا‌بووم نه‌وه‌یه ئاینی به‌رز و
 پی‌رۆز که پی‌ی رازی بم و بپوای پنبه‌هینم) .

* پرو‌فیسۆری ئینگلیزی (هارون مسته‌فا لیون) ده‌ل‌یت: (له جوانیه‌کانی نیسلام
 نه‌وه‌یه که له‌سه‌ر عه‌قل و هه‌ستاوه و، هه‌رگیز داوا له شوینکه‌وتوانی ناکات که عه‌قلیان
 وه‌لانین، به پی‌چه‌وانه‌ی ئاینه‌کانی تره‌وه که جه‌خنده‌که‌نه سه‌ر شوینکه‌وتوانیان که
 بی‌رویا‌وه‌پێکی دیاریکراو وه‌رگرن به‌بی‌بیرکردنه‌وه و پرسیار کردنیکی ئازاد) ..

* (منی عبدالله ماکلوسکی) قونسولی ئەلمانی لە بەنگلادش دەلێت (له ژۆر سێبەری ئیسلامدا ئافەرت ئازادی دەستکەوتەوه و پەلی بەرزى بەدەستەیتنا، ئیسلام ئافەرت بەهاوشانی پیاو دادەنى و هەردووکیان یەکتەری تەواودەکن).

* رۆژنامەنووس و سیاسى هیندی (کوفهی لال جابا) دەلێت (هیچ ئاینیک نیە وهك ئیسلام توانای چارهسەرکردنی کێشەى خەلکی هەبێت له جیهانی سەرەمدە، که ئەمەش بەتەنها ئیمتیازی ئیسلامە).

* زانای فەرەنسی (د. مۆریس بۆکای) دەلێت (بەراستی دیراسەى قورئانی پێرۆزم کردو، گەپام بەدوای گونجانی دەقى قورئان لەگەڵ زانستی نوێدا، بۆم دەرکەوت که هیچ وتەیکى تیا نیە که شایانی رهخنه لیگرتن بێت له لایەن زانستی سەرەدمەوه، بەراستی لایەنە زانستیهکانی قورئان زۆر سەرسامیان کردم..).

* (فیلیب حتی) مامۆستای میژووی عەرەب لەزانکۆی ئەمریکی دەلێ: (شیوازی قورئان جیاوازه له شیوازی شتانی ترو، ناکرێ بەراورد بکری بە شیوازی ترو، ناتوانرێ لاسایی بکریتهوه، چونکه شیوازی قورئان له بنه‌په‌تدا موعجیزه‌ی قورئانه).

* زانای ئەمریکی (مایک هارث) دەلێت (بەراستی (محمد) تاقە پیاویکە له میژوودا که به چاکى سەرکەوتووی له دین و دنیا، بەراستی ئەم پێرۆز بوونەى له دین و دنیا، وایکردوه گەورەترین کەسایەتی کاریگەر بێت له میژووی مرقایه‌تیدا).

ئەوانەى بى دەنگ بۆ خوا کاردەکەن

له گرنگترین هۆکانی سەرکەوتن و قبوڵبوونی کارەکان هاتنە کایەى ئەو دلانەیه که بەبى روپامایی و، بێدەنگ بۆ خوا کاردەکەن، که بەداخه وه رابوونی ئیسلامی هیشتا بپووستی به ژماره‌یه‌کی زۆر هه‌یه له‌وانه و که‌می له‌بەردەستایه..

ئەو دلانە کە بۆ خوا سولحاون، چاویان لە پلەو پایە نیە و ئاواتیشی پیناخوازن، ئەو دلانە کە تەنھا بۆ خوان، لایان گرنگ نیە لە کویدا بن لە بانگەوازدا، لەدواوە دایان بنین یان لە پیشەووە بن و سەرقاقلە بن.. لە هەرکویدا پتویست بن لەویدا کاردەکەن بۆ خوا!

ئەو دلانە کە کاریان تەنھا بۆ خوایە، پشوووان و تەمەلی و بیزارنی نازانن و، هەرچەندە زیاتر لە کاری بانگەوازدا رۆیچن دوعا دەکەن و دەلین: (پەروەردگارا لە خێردا خەریکمان بکە و سەرقالمان مەکە بەشتیکەووە کە تۆ پتی رازی نیت..).
ئەو دلانە کاتیکی دیاری کراویان نیە بۆ بانگەوازرکدن، بەلکو هەموو ژانیان نەزرد کردووە بۆ ئەم کارە مەزنە، جا شەو بی یان رۆژ، نازاد بن یان بەند کراوین، لە خۆشیدا بن یان لە ناخۆشیدا.. چونکە باش دەزانن کە مەقامی بانگەوازرکدن مەقامی پیغەمبەرانی و بەرزترین پلەو پایەییە، تەنھا جیاوازی ئەوێە کە ئەمان سەروشیان بۆ نایەت..

ئەو دلانە کە تەنھا چاویان لە بەهەشت و رەزەمەندی خوایە.. لە پیناوی فلان و فیساردا کارناکەن، لە پیناوی کۆمەڵیکدا کارناکەن و چاویان لە پاداشت و دەستکەوتی دنیایی نیە..

ئەو دلانە کە خۆشەویست (د.خ) مامۆستایانە و قورئان بەرنامەیانە، دەچنە پیشەووە کاتیکی کەسانی تر دەسلەمێنەووە و دینەدواوە و، ئارام دەگرن کاتیکی خەلکانی تر شپەزە دەبن و، سنگ فراوانن و چاویان هەییە، کاتیکی کەسانی بەنەزانی یان بەئەنقەست مافیان پیشیل دەکەن و هەلە دەکەن بەرامبەریان، رق ئەستور نین و چاویان لە تۆلە کردنەووە نیە بۆ نەفسی خۆیان، بەلکو تۆلە سەندنیان بۆ پیشیل کردنی هەقی خوایە و، بۆ پشتگویی خستنی هەق و راستیە..

بەکورتی ئەو دلانە بۆ خۆیان لە هەمیشە بەهاریکدا ژیان بەسەر دەبەن و سینهیان سافە بەرامبەر بەخەلک و حەز بەخێرو خۆشی دەکەن بۆ هەمووان.. جا ئەوانەش

به راستی دیندارن و بوونه ته (په بانی) که قورئان هانی هموولایه کمان ده دات بوی و ده فهرموی: ﴿وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ (ال عمران: ٧٩) .

پیغه مبه ریش (د.خ) ده فهرمویت (إن الله يحب العبد التقي الغني الخفي) مسلم واته: به راستی خوا به بنده ی پاریزکاری دل و ده ست ده وله مهنده ی شارووه ی خوش ده ویت.. نه و (پاریزکارانه) دلایان ده وله مهنده و نه گهر خاوه ن مال و سامانیش بن خیر و چاکه ی لیده کهن، نه گهر به ناشکرا سوودی زقر بوو بق هاندانی خه لکی له سر چاکه کردن به ناشکرا خیر ده کهن و، نه گهر نا به جوریک خیر ده کهن که دهستی چه پیمان به دهستی راستیان نازانی که خیره که ده کات..

نه وانه تیگه یشتون که مه رجیکی قبول بوونی کار لای خوا نه ویه که به پیی شرع بیت و ته و او بیت، وه مه رجه که ی تریشی نه ویه که بی روپامایی بیتو ته نها بق ره زامه نده ی خوا بیت..

کارکردن به نه پنی و به بی دهنگ مانای نه ویه که برودار له خه لک داپریت، به لکو به پیچه وانه وه له ناو خه لکدایه و، نمونه ی به رز و به پرزه و چه ز به ناو و شورته و باسی خوی ناکات.. به پیچه وانه ی نه و کابرایه ی که یه کیک به لایدا تیده په پری و ده لیت: چند نویزه که ی خشوعی تیا به ! کا براش که نویزه که ی ته و او کرد وتی برا بزانه به روژووشم!

پیاو باشیک ده لی (هه ق وایه له نیوان خواو به بنده دا کاریکی چاکه ی نه پنی هه بی که ته نها له بهر خوا کردبیتی، نه گهر توانیشی زیاد ی بکات و بیکات به چه ندکاریکی چاک که که س پی نه زانی، نه ویه چاکتره، تاوه کو نه گهر که وته نارپه چه تیه که وه به و کاره چاکانه له خوا بیارپته وه بق رزگار بوون - وه که نه و سسی که سه ی له نه شکه وته که دا گیریان خوارد و دوعایان کرد به و به و کاره چاکانه ی که بق خوا نه نجامیان دابوو) .

ئهوانه‌ی که (أخفيا) ن مەرج نیه رووت و ره‌جال بن، چونکه ئه‌مه په‌یوه‌ندی به‌پووکارو جل و به‌رگه‌وه نیه به‌لکو شتی‌که راسته‌وخۆ په‌یوه‌ندی به‌دل‌ه‌وه هه‌یه، (ابن الجوزی) باسی ئه‌زموونی خۆی ده‌کات و ده‌لێت :

(به‌خوا که‌سی وام دیوه زۆر نوێژو نوێژووی هه‌بووه و که‌م قسه‌بووه و جل و به‌رگی ساده‌ی پۆشیوه، که‌چی به‌دل‌ه‌زیم پینه‌ئه‌کردو که‌سی واش هه‌بوو زۆر نوێژو نوێژووی سوننه‌تیشی نه‌بوو، جل و به‌رگی سپۆرتیشی ده‌پۆشی که‌چی به‌دل‌ه‌زیم به‌نزیکه‌ی ده‌کرد... بیرم له‌م حاله‌ته‌ کرده‌وه گه‌یشتمه ئه‌وه‌ی که‌مه‌سه‌له‌که‌ په‌یوه‌ندی به‌دل‌ه‌ و ده‌روونه‌وه هه‌یه و، هه‌رکس نه‌ینی چاک بی، بۆنی چاکه‌کانی لێدیت و هه‌ر له‌ دووره‌وه هه‌ستی پێده‌که‌یت و رات ده‌کیشی و مه‌ستت ده‌کات!، بۆ خوا، بۆ خوا، دل‌ه‌ و ده‌روونتان چاک بکه‌ن و له‌ نه‌ینیدا چاک بن).

دوور له‌ چاوی خه‌لك

قورئانی پیرۆز باسی کار و کرده‌وه‌ی چاک ده‌کات که له‌ نه‌ینیدا و دوور له‌ چاوی خه‌لك ئه‌نجام ده‌درین و ده‌فه‌رمویت:

(١) ﴿ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ (البقرة: ٢٧٤).

واته: ئه‌وانه‌ی مالیان ده‌به‌خشن به‌ شه‌وو به‌رۆژ، به‌ نه‌ینی و به‌ ئاشکرا، پاداشتیان بۆ هه‌یه لای په‌روه‌رگاریان و ترسیان له‌ سه‌ر نیه و خه‌م ناخۆن..

(٢) ﴿ إِنْ تَبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ (البقرة: ٢٧١).

واته: ئه‌گه‌ر خێر و چاکه‌کانتان ئاشکرا بکه‌ن چاکه‌ و ئه‌گه‌ر بیه‌شارنه‌وه و به‌ نه‌ینی بیده‌ن به‌هه‌ژاران هه‌ر چاکه‌ و، لێخۆش بوون ده‌بی بۆ گونا‌هه‌کانتان و خواش ئاگاداری کاره‌کانتانه.

له بنه پره تدا شاردنه وهی کارو کرده وهی چاک و خیر و سه دهقات باشته، مه گهر
له بهر بهرزه وه ندیه کی نایینی و بو هاندانی که سانی تر ناشکرا بکرین ..

(٣) ﴿ ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴾ (الأعراف: ٥٥) .

واته: بانگی پهروه دگارتان بکن و نزا بکن به ملکه چی و بیده نگی، خوی گه وره
به راستی نه وانهی خوش ناوی که زیاده پهوی ده کهن (واته: په له ده کهن له
جیبه جیبوونی دوعادا و زوو کول نه دهن و بیهیوا نه بن) ..

گرنگی نه مه سه له یه له فه رموده دا:

(١) خۆشه ویست (د.خ) ده فه رمویت (خیر الذکر الخفی، وخیر الرزق مایکفی) جامع
الصغیر / السیوطی (٤٠٠٩) احمد.

واته: چاکترین زیکر نه وه یه که به بی دهنگ و به نهینی بیت و، چاکترین رزق و
روزیش نه وه یه که سه روبه بهشت بکات.

(٢) په کیک له و جهوت کومه لهی که له ژیر سیبه ری عهرشی خوادا ده بن له قیامه تدا
که سیکه که خیریک بکات به دهستی راستی و دهستی چه پی پی نه زانیت و، هه روه ها
که سیکیش که به ته نها و دور له چاری خه لک یادی خوا بکات و فرمیسک به چاوانیدا
بیته خوارئ (سبعة یظلهم الله فی ظله یوم لا ظل إلا ظله: ...، ورجل تصدق بصدقة
فأخفاها حتی لاتعلم شماله ما تنفق بيمينه، ورجل ذکر الله خالیاً ففاضت عیناه) بخاری.

(٣) خۆشه ویست (د.خ) ده فه رموی: (صنائع المعروف تقي مصارع السوء، والصدقة
خفياً تطفيء غضب الرب، وصله الرحم تزيد فی العمر، وکل معروف صدقة، وأهل
المعروف فی الدنيا هم أهل المعروف فی الآخرة ..) صحیح الترغیب والترهیب / تحقیق /
الالبانی ٣٧٢/١.

واته: چاکه کردن مروؤ له ئاخو شه پری وتیا چوونی خراب ده پارێزی، خێرو چاکه ی نهینیش توورپه یی خوا ناهیلّی و، سیله ی رحم ته من زیاد ده کات و، هه موو چاکه یه ک (قسه بیّت، کردار بیّت.. هتد) خێرو سه ده قه یه و، ئه هلی خێر و چاکه له دنیا دا ئه هلی خێر و چاکه ن له قیامه تیش دا..

(٤) رُوژێك عومهری كورپی خطاب له مزگهوت هاته ده ری (موعانزی كورپی جه به ل) ی بینى لای قه بری پیغه مبه ر (د.خ) ده گریا، لّی پرسی بۆچی ده گریت؟ وتی: بۆ فه رمووده یه ك ده گریم له خۆشه ویستم بیستوو (د.خ) كه ده فه رمویت (الیسیر من الریاء شرك، وَمَنْ عَادَى أَوْلِيَاءَ اللَّهِ فَقَدْ بَارَزَ اللَّهُ فِي الْمَحَارِبَةِ، وَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَبْرَارَ الْآتِقِيَاءَ الْأَخْفِيَاءَ، الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُفْقَدُوا، وَإِذَا حَضَرُوا لَمْ يُعْرَفُوا، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهَدْيِ، يَخْرُجُونَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءٍ مَظْلَمَةٍ) المعجم الصغير للطبراني ٢٤ / ٤٥ .

واته: رووپامایی كه مه كه شی (شرك) ه و، هه ركه س دوژمنایه تی دوستانى خوا بکات، ئه وه دوژمنایه تی خوای کردوو و، به راستی خوا ئه و چاکانه ی خۆش ده ویت كه پارێزگارو نادیارن، ئه وانه ی كه ئه گه ر ئاماده نه بوون له بیرناچن و باسیان ده کړیت و، ئه گه ر ئاماده ش بوون نانسرتین و په نجه یان بۆ درێژ ناکړیت، دلّیان چرای هیدایه ته و رزگار ده بن له هه موو تاریکاییه ک..

(٥) نوێژی فه رز له مزگهوت و به کۆمه لّ بکړیت چاکه و نوێژی سوننه تیش له ماله وه، چونکه ئه وه ی فه رزه ئه وه ئازایه تی تیانیه و هه مووان ده بی بیکن و بشزانریت ئاساییه، به لام نوێژی سوننه ته کان ئه گه ر كه سێك چه ند زۆتر بیکات زیاتر له خوا نزیک ده بیته وه و ده بیته خۆشه ویستی خوا، بۆیه تا زیاتر نهینى و دوور له چاوی خه لک بیّت باشتره، هه روه ها هه ندی له زانایانیش وه ک (ابن عباس) ده لّین: خوای گه وره له خێرو چاکه ی (تطوع) دا نهینى به باشتر داناوه و له خێر و چاکه ی فه رزیش دا وه ک زه کات ئاشکرای به باشتر داناوه) ..

٦) خوشه‌ويست (د.خ) ده‌فهرمويت: (ثلاثة يحبهم الله وثلاثة يشنؤهم) (يبغضهم) الله، أما الثلاثة الذين يحبهم الله، الرجل يلقي العدو في الفنة فينصب لهم نحره، حتى يُقتل أو يفتح لأصحابه، والقوم يسافرون فيطول سراهم حتى يحبوا أن يمسوا الأرض فينزلون فيتنحى أحدهم فيصلي حتى يوقفهم لرحيلهم، والرجل يكون له الجار يؤذيه جواره فيصبر على أذاه حتى يفرق بينهما موت أو ظعن) مسند أحمد ١٥١/٥، صحيح الجامع ٣٠٧٤:

واته: سى كۆمەل خوا خۆشى دەوین و سى كۆمەلئيش خوا رقى لئيانه، ئەوانەى خۆشى دەوین، يەكەم، پياويكە كه به‌دوژمن ده‌گات و نابه‌زیت تا شه‌هید ده‌بیټ یان سه‌رده‌كه‌ویت، هه‌روه‌ها كۆمەلئيكيش كه سه‌فهرده‌كه‌ن و ماندوو ده‌بن و، هه‌ر ئەوه‌نده لاده‌ده‌ن بو پشوو، هه‌موو خه‌ويان لى ده‌كه‌وى، يه‌كيتيان نه‌بى كه زۆر له خۆى ده‌كات و شه‌ونويژ ده‌كات و دواتر ئەوانى تر هه‌لده‌ستينى بو ته‌واو كردنى سه‌فهره‌كه‌يان، هه‌روه‌ها پياويكيش كه دراوسينيه‌كى نازارى ده‌دات و نارام ده‌گریت تا مردن یان گواستنوه و دووركه‌وتنه‌وه له‌یه‌كیان جيا ده‌كاتوه...

* له‌ فهرمووده‌یه‌كى تریشدا كه (ترمذى ریوايه‌تى كردوو و له‌ الترغیب والترهیب دایه‌ هاتوو كه (سى كۆمەل خوا خۆشى دەوین و سى كۆمەلئيش خواى گه‌وره رقى لئيانه، ئەوانەى كه خۆشى دەوین.

یه‌كەم: كه‌سێك داوا له‌ كۆمەلئيك ده‌كات كه له‌ به‌ر خوا هاوكارى بكەن نه‌ك له‌ به‌ر خزمایه‌تى، ئەوانیش هاوكارى ناكەن و، پياويك له‌ لاهه‌ یارمه‌تى ده‌دات به‌ جوړيك كه ته‌نها خوا ده‌زانى و ئەو كه‌سه‌ش كه یارمه‌تى یه‌كەى وه‌رگرتوو. (ئهو پياوه‌ى كه یارمه‌تیه‌كەى داوه‌ به‌ نه‌پینى خوشه‌ويستی خوايه) ..

دووهم: کۆمه لێک به شه و سه فهر ده کهن و کاتیك ده یانه وی پشوو بدهن و خه و زۆر خۆشه و یستره له هه موو شتیکی تر له لایان و هه ر نه وه نده ی راده کشین خه ویان لی ده که وی! ئاله م کاته دا که سیک زۆر له خۆی بکات و هه ستیت قورئان بخوینی و شه و نوێژ بکات، ئه م که سه خوا خۆشی ده ویت.

سییه م: پیاویک خۆشه و یستی خواجه که له سریه یه ک دا بیته و بشکین و ئه م نه کشیته وه و روویه رووی دوژمن بیته وه تا یان سه رده که وی یان ده کوژی (واته: پیاویکی نه به رد و ئازایه) ..

ئه وانه ش که خوا رقی لی یانه و خۆشی ناوین، پیریکی زیناکه رو، هه ژاریکی له خۆبایی و، ده وله مه ندیکی سته مکاره ..

نموونه زۆرن له و که سانه ی که گوئیان به ماندوو بوون نه داوه و هه ستاون به شه و بۆ نوێژ و خواجه رستی و هاوه لانی سه فه ریان شایه تیان بۆ داون، له وانه ش (پیشه وا به ننا) یه که پاش سه فه ری دوورو دریز و ماندوویتی زۆر هه رئه وه نده ی هه ستی کردبی هاوه لانی خه وتوون هه ستاوه و که وتۆته خواجه رستی و شه و نوێژ و قورئان خویندن و پارانه وه و فرمیسک رشتن له بهر خوا.. یه کی له وانه ی شایه تی بۆ ئه دا شیخ عومه ر ته لمه سانه که دوایی بووه رابه ری سییه می بریایان.

هه روه ها (شیخ بن بان) موفتی سه عودیه ش هاوه لانی ئه م شایه تیه ی بۆ ده دن که زۆر خۆی بۆ خوا ره نجان دووه و له سه ر ماندوویه تی زۆره وه شه و نوێژی کردوو. هه روه ها که سایه تی ناوداری فه ره نس (روجیه گاروودی) ش هه مان شتی له باره وه باسه ده کهن، خوی گه ره پاداشتی ئه وان بداته وه و ئیعه ش سالح بکات بۆ خۆی!

پياو باشان له باره ی خۆ دهر نه خستنه وه ده لاین:

- ١) پرسپار کرا له (احمد بن الخضر) : چ کاریک ژۆر چاکه ؟ وتی: چاکترین کار ئه وه یه له نهینی و په نهاندا خۆت بپاریزی له ئاوردانه وه به لای غهیری خوادا!
- ٢) جونهیدی به غدادی ده لایت: (ئیخلاص نهینی که له نیتوان خواو بهنده دا که مه لائیکه ت نایزانی تا بینوسی و شهیتان ناتوانی تیکی بدات و ههواو ئاره زوو ناتوانی له ری لای بدات) .
- ٣) حذیفه ی کورپی قتاده ده لایت: ئه گه ر له نهینیدا گوئی رایه لی خوا بیت، دلّت بۆ چاک ده کات، بتهوی یا نه ته ویت!
- ٤) پیاویک پرسپاری کرد له (ابی الحسن بن بشار) : ریگای رویشتن به ره و لای خوا چۆنه ؟ ئه ویش وتی: (ههروه ک چۆن به نهینی گونا ه ده کهیت، ئاواش به نهینی گوئی رایه لی خوا بکه، تاوه کو دلّت بۆ چاکات و به ره و خیر و چاکه ی به ریت) .
- ٥) بیشر کورپی حارثی حافی ده لایت (کارو کرده وه یه ک مه که له پیناوی ئه وه دا که ناوت ببری و باس بگرییت، چاکه کانت بشاره وه ههروه ک چۆن خراپه کانت ده شاریته وه) .
- ٦) گهیلانی ده لایت (له نهینیدا چاک به، زمان پاراو ده بیت له ئاشکرادا، ئیش بکه و ئیخلاصت هه بی، سهیری کاره کانت مه که و به زۆری مه زانه، ئه وه ی بۆ خوا نه بی وهر ناگرییت، ئای بۆ تو، بۆ خه لکی ئیش ده کهیت و ده ته ویت خوا وه ری بگریت... ئه مه شیتی و نه فامیه له تۆوه!

ئەمەوی ئیش بکن به بی دەنگ، ئەوەی عارفه و ئیش دەکات له بهر خوا وه کو
(سندان) وایه ده کیشن به سه ریاو بی دەنگه) .

(٧) حه سه نی به سری ده لئیت (که سانیکمان بینویه، چه ند توانیبیتیان کاره کانیان
بشارنه وه شار دوویانه ته وه) .

(٨) پیاو باشیک سویند ده خوات و ده لئیت: (ئه گه ر بم توانیا به خیر و چاکه زیاده کانم
که (تطوع) ن بشارمه وه له و دوو مه لائیکه ته ی که له گه لمان، ده مشاردنه وه لئیان له
ترسی روپامایی، هه رچه ند ده زانم که ناتوانم هیچیان لی بشارمه وه) .

(٩) (ئین وه هه ب) ده لئیت (که سم نه دیوه کاره کانی به هینده ی حه یوه کوپی شوره یح
بشاریتته وه و، ئەو دوعای قبول بوو) .

سه ربازی ون

یه که م / له بواری شه هاده ت و جیه ادا:

له کاتیکدا موسلمانان ئابلوقه ی قه لایه کی رۆمیان دابوو، گرتنی قه لاکه زۆری
خایاندو نارپه حه ت بوون، سه رکرده که یان (مه سه له مه کوپی عبدالملک) ، داوای کرد که
یه کیک بچیت له کونیکه تایبه ته وه ده رگا که بکاته وه، ئەگه ر مرد ئەوه شه هیده و
ئه گه ر مایه وه ش ئەوه موسلمانان سه رده که ون و پاداشتی گه وری ده بیت!

پیاویک که ده م و چاوی خۆی پێچابوو هاته پیشه وه و وتی: من ده چم! پاش
ئەوه ی کاره که ی به چاکي نه جامدا و موسلمانان سه رکه وتن، سی رۆژ سه رکرده که
به داویدا گه را نه ی دۆزیه وه، تاوه کو شه ویک پیاوه که چوو بو خیمه که ی و وتی:
به مه رجیک خۆم ئاشکرا ده که م، که ناوم نه ده ی به خه لیفه و دیاریم نه ده ی تی و
به چاویکی زیاتر له براده رانم سه یرم نه که ی.. ئەویش رازی بوو، ئنجا خۆی پیناساندو

(مهسله مه) ش باوهشی پیاکرد و ماچی کرد.. پاش ئه وه بهرده وام دوعای ده کرد
(اللهم احشرنی مع صاحب النقب) ..

به ئی.. ته نها به م جوړه سه ربازانه که ته نها له بهر ره زامه ندی خوا کارده که ن ئاینی
خوا سه رده که ویت!

دووهم / له بواری زانست دا :

ئیمامی شافیعی ده فهرموی: دانوستانم له گه ل هه رکه سیك دا کرد بیت حه زم کردووه
حق به لای به رام به ره که مه وه بیت، چونکه من ئاساییه له وی وه رگرم، به لام ره نگه
ئه که ره ق به لای منه وه بیت نه و لیم وه رنه گری و، حه زده که م هه موو خه لک سوود له
زانین و نوسینه کانم وه رگرن و ناوی من نه بن، بۆ ئه وه ی سوپاسم نه که ن و لای خوا
پاداشتی خۆم وه رگرم..

سییه م / له په رستشه گاندا :

قوتابیه کی مامؤستا نورسی ده ئی (به یانیان زوو ده چووم بۆ ژووره که ی مامؤستا بۆ
ئه وه ی سوپاداره که ی بۆ داگیرسیتم، جار ئیکیان دوو سه عات پیش نویژی به یانی به
ئاگاهاتم و کاتم لیتیک چوو، رویشتم بۆ ژووره که ی مامؤستا بینیم نقووم بووه له دوعاو
پارانه وه و مونا جاتدا له سه ر به رماله که ی و ته نها مؤمیکی داگیرساندبوو، نزیکه ی
سه عات ونیویک وه ستام بی ئه وه ی پیم بزانی، خه ریک بوو ره ق ببه مه وه، ئنجا مامؤستا
هه ستی پیکردم و وتی: برام ئه مین، هه له یه کی گه وره ت کرد وا زوو هاتووی، به خوا
کاتی وا هه یه که مونا جات و په رستش ده که م، نه ئینس و نه چین، ته نانه ت
مه لائیکه تیش حه زنا که م ئاگاداری بن، تکایه ئه مه دووباره مه که ره وه و تانه بیته
به ره به یان مه یه، منیش وتم: مامؤستا لیم ببوره من که مه ترخه م بووم، مانگه شه و
سه ری لیتیکدام، له مه ودوا پیش به یانی نایه م. (لا په ره / ٣٦ ی گو فاری ایمان ژ ١٠) .

پیاویک به (تعیم الداری) وت: له شه ودا چەند نوێژ دەکەیت؟ ئەویش پرسیاره کە ی پیناخۆش بوو، له وه لآمی دا وتی: به خوا یه ک رکات نوێژ له نیوه شه ودا بکه م به نهیسی پیم باشتره له وهی که هه موو شه و بیدار بم و شه و نوێژ بکه م و پاشان بۆ خه لکی باس بکه م.

عه مری کورپی قه یسی مه لانی بیست سال به رۆژوو بوو، مال و مناله کە ی نه یانده زانی، ئەویش به وهی که له مال ده هاته ده ره وه به یانیان شتیکی له گه ل خۆیدا ده هینا بۆ خواردنی نیوه پۆو ده یبه خشی به هه ژاران، که ده شکه رایه وه بۆ ماله وه نانی ئیواره ی له گه ل ده خواردن و رۆژوو هه کە ی ده شکاندو هه ستیان پی نه ده کرد..

ئه مه بیجگه له وهی که پیاوباشان و سالتان دوعا کانیان ده شارده وه و به ئاشکرا دوعایان نه ده کردو چه زیان نه ده کرد که س بزانی که دوعا کانیان گه را بووه، هه ره ها نه گه ر دلایان پرپیوايه له گریان زۆریان له خۆیان ده کرد که فرمیتسه کانیان بشارنه وه و ایان له خه لکه که ده گه یاند که تووشی هه لامه ت بوون و سه رمایان بووه!

چوارهم / له بواری نارامگرتن وشه کوا نه کردندا:

دیاره مرۆف به رده وام تووشی زه حمه ت و نارچه تی و به لآو موسیبه ت ده بیته، قورئان ده فه رمویت ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ (الأنشقاق ٦) واته: ئە ی ئاده میزاد به راستی تو ره نجبه ریت و زه حمه ت ده کیشیت و سه ره نجامیش ده بی بگه ریتته وه لای په ره ردگارت تا پاداشتی ره نج و هه وله که ت وه ربگرت.

یان ده فه رمویت ﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ (النساء: ٢٨)

واته: په ره ردگار ده یه ویت به هۆی به رنامه که یه وه باری شانتان سووک بکات، چونکه مرۆف به لاوازی دروستکراوه و به رگه ی زه حمه ت و ناخۆشی و سه رگه ردانی ناگرئ.

ئنجا ههیه تووشی هه رچی ده بیته به هوی ئیمان و باوه پره که یه وه نارام ده گری و ته نها لای په روه ردگار شه کوای حالی خوی ده کات، هه روه که یه عقوب که یوسفی کوپی لیون کرا و زووخواوی زوریان دایه، هه رموی: ﴿ قَالَ: إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ (یوسف: ۸۶) .

واته: یه عقوب هه رموی: به راستی من سکالا و غم و په ژاره م هه ر بۆلای خوا ده بم و نه وهی من ده یزانم له لایه ن خواوه له نه خشه و حیکمه ته کانی له پیشهات و رووداوه کاندایه نایزانم ..

له پیاو باشانیش دا هه بووه که سکالای حالیان بۆ که س نه بردووه، نه وه (ابوبکری کوپی عیاش) ه که بیست سال چاویکی کویر بوو بوو مالو مناله که ی نه یان ده زانی و سکالای حالی خوی لا نه ده کردن.

پینجه م / له بواری خیر کردندا:

عه لی کوپی حسین به شه و نانی ده برد و دهیدا به مال هه ژاره کان و ده یووت خیر و چاکه ی نهینی توو په بوونی په روه ردگار ناهیلئ .. جا زۆر که س له خه لکی مه دینه هاوکاری ده کران و نه یان ده زانی کی ده یکات، تاوه کو عه لی کوپی حسین کوچی دوایی کرد، ئنجا که هاوکاریه که یان نه ما زانیان که له و زاته وه بووه ..

جا کاتی که ناوبراو کوچی دوایی کرد نه و هه ر دانه ی که نهیدا به کوئیاو شه و بۆ مالی هه ژارانی ده برد شوینه واریان له سه ر پشتی به جیهیشتبوو، که شتیان شوینه واره که یان بیینی، ده لئین نزیکه ی سه د مالی (نه هلی البیت) ی هه ژاری ده ژیان .. ئنجا دوعی ده کردو ده یوت: (خوایه په نا ده گرم به تو که له به رچاوی خه لک باش بم و له په نهانیشدا و دوور له چاوی خه لکی خراپ بم) ..

چەند نمونەیکە لە ژبانی خواناسان:

یەكەم: ئوھیس قەرەنی:

یەككە لەو خواناسە نەناسراوانەى كە خۆشەویست (د.خ) لە بارە یەوہ بە عومەرى كورپى خطابى فەرموو (یاتی علیکم اویس بن عامر مع امداد اهل الیمن، من مراد ثم من قرن، كان به برص فبراً منه إلا موضع درهم، و له والده بها بار، لو أقسم على الله عزوجل لأبره، فإن أستطعت أن يستغفر لك فافعل) مسلم..

ئوھیس خەلگى یەمەن بوو لەبەر خزمەتى داىكى نەیتوانى بێتە مەدینە و پلەى بەرزى (ھاوہ لیتی) پێغەمبەرى (د.خ) دەستكەوێت.. بۆیە بە (تابعین) دادەنرێ.. خۆشەویست (د.خ) دیارە خوای گەرە بە سرووش ئاگادارى کردووہ كە پیاویكى وا خواناس ھەبە، ئەویش عومەرى ئاگادار کرد كە ئەگەر ھەركاتى چاوى پێكەوت داواى دوعای خیرى لى بكات..

(ئەوہى لە ژباننامەى (ئوھیس) ھوہ دەردەكەوئ، بەنھینى كارکردنى و خزمەتکردنى داىكى بوو كە گەیاندبوویە ئەو پلە بەرزە، كە دوعای لای خوا قبول بێت و خۆشەویست (د.خ) ئاوا باسى بكات بۆ ھاوہ لان) .

پاش چەند سالتیک عومەر لەكاتى ھەجدا دۆزیوہ و داواى دوعای خیرى لى کرد. ئنجای ئوھیس ویستى بچى بۆ (كوفە) ، چونكە لە یەمەن ناسراو ئەویش ھەزى بەوہ نەئە کرد، عومەر ھەزى کرد كە نامە یەكى بداتى بۆ كاربەدەستى كوفە، ئەویش نەبووست بۆ ئەوہى وەكو كە سىكى نادیار و نەناسراو بژى، جا ھەر سالتیک خەلك لە كوفەوہ بەاتنايە بۆ ھەج، عومەر ئەحوالى دەپرسى، كە لەویش ناسرا، ئەویشى بە جیھتشت بۆ شویننیک كە كەس نەیناسى!

دووم: عبداالله ی کوری مبارک:

نیمام نه حمده ده لیت (خوای گوره (ابن مبارک) ی پایه بهرز کردوه به شتیکی شاروهی که خه لکی نابینن) .

قاسم کوری محمد ده لیت (نیمه سه فرمان کرد له گه ل (ابن مبارک) داو زور جار به دلما ده هات و ده موت: باشه نه م پیاوه به چی ناوا ناویانگی پهیدا کردوه و پایه به رزه؟ نه گه ر نویتز ده کات نیمه ش نویتز ده کهین، خو نه گه ر به رزوو ده بیت نیمه ش به رزوو ده بین، نه گه ر غه زاش ده کات نیمه ش نه وه تا غه زا ده کهین، نه گه ر حه ج ده کات نه وا نیمه ش حه ج ده کهین..

تا شه ویک له رتی شام له مالتیکدا نانی نئواره مان ده خوارد، چرای ماله که کوژایه وه، پاش نه وهی ههستان چاکیان کرد، سه یرم کرد چاوی (ابن مبارک) و ریشی ته رپوون له فرمیسک دا، ننجاً تیگه یشتم که نه و پیاوه چه ند له خوا و له رژی دواپی ده ترسیو، هه ربه داهاتنی نه و تاریکیه یادی قیامت فرمیسکی له چاوه کانی هینایه خواری) ..

سینه م / نه یوب السختیانی:

نه یوب زوربهی شه و شه ونویتی ده کرد و مال و منالی هه راسان نه ده کرد و نه یده هیشته پتی بزنان، که بانگی به یانیش ده درا ده نگی به رزه ده کرده وه هه روه که تازه له خه وه ستابیت. ننجاً له ناموژگاریه کیدا ده لئ: با پیاو له خوا بترسی، نه گه ر زاهید بوو با زوهده کهی عه زاب نه بی له سه ر خه لک و، نه گه ر که سیک زوهده ته قواکهی بشاریتته وه چاکتره له وهی ناشکرای بکات.

هه روه ها ده بیوت: هه رگیز به نده یه که راست ناکا له گه ل خوادا، نه گه ر حه زی له ناوو شوره ت کرد.

زور جار که له مه جلیسینکدا گریانی ده هات ده یشارده وه و زوری له خوی ده کرد که ههستی پینه کری و ده بیوت: (سه رمام بووه و تووشی هه لامه ت بووم!)

چوارەم / ئەبوموسلىمى خەولانى:

لە زەمانى (معاويە) دا بېبارانى رووى كرده موسلمانان، خۆى دەرچوو لەگەڵ خەلكيدا بۆ نوپۆزە بارانە، لەكاتى وەستانياندا داواى لە ئەبو موسلم كرد كە بېتە پېشەوہ و دوعا بكات.. ئەويش وتى: ھەر چەند كەموكورتېشم ھەيە لە ھەقى خوادا بەلام قەيناكا دوعا دەكەم..

ئىنجا ھاتە پېشەوہ و لە دوعاكەيدا وتى: خوايە داواى باران لە تۆ دەكەين، وا من بە كۆلى گوناھەوہ ھاتووم دەست مەنى بە روومەوہ.. بە فەزلى خوا ھەر لەويدا بارانبارى!

ئىنجا ئەبومسلم وتى: خوايە معاويە منى بۆ خەلك ئاشكرا كرد، ئەگەر خېرم ھەيە لەلات گيانم بكيشە، ئەو رۆژە پېنج شەممە بوو، بۆ پېنج شەممەى داھاتوو كۆچى داواى كرد..

كردەوہى ئەبوبەكر و پرسىيارى خۆشەويست (د.خ)!

پىغەمبەر (د.خ) پرسىيارى لە ھاوہلان كرد:

- كى ئەمىرۆ بەرۆژوو بووہ؟ ئەبوبەكر فەرمووى: من!

- كى دواى جەنازە كەوتووہ؟ ئەبوبەكر فەرمووى: من!

- كى ئەمىرۆ نانى داوہ بە ھەزارىك؟ ئەبوبەكر فەرمووى: من

- كى ئەمىرۆ سەردانى نەخۆشىكى كردووہ؟ ئەبوبەكر فەرمووى: من، خۆشەويست

(د.خ) فەرمووى: (ئەم شتانە لای ھەر كەس كۆ بېتەوہ دەچىتە بەھەشتەوہ) . مسلم.

كەواتە باسكردنى كردەوہى چاكە و ئاشكراكردنى كە بۆ مەبەستى پەرورەدە كردن و ھاندانى كەسانى تر بېت و بۆ خۆدەرخستن و چاوە چاوى خەلك نەبېت قەيناكات و خېرو پاداشتى كەم نايېتەوہ.

کیشمان له چیدایه؟!

راسته ئیمه شایه تمانمان هیناوه و موسلمانبووین، به لام ناخو برواداری ته اووین، وه لامی ئه م پرسیاره ده وه سستیته سهر کاروکرده وه مان و ره وشتمان، چه نده کاروکرده وه و ره وشتمان چاک بئ، دیاره ئه وه نده ئیمان و بروامان کاری تیکردووین..

پیغه مبه ر (د.خ) له باره ی بروادار و ئیمان که یه وه ده فه رمویت: (مثل المؤمن فی ایمانه کمثل فرس فی آخیته، یجول ثم یرجع إلی آخیته) . واته: نمونه ی بروادار و ئیمان که ی وه ک ئه سبیک وایه که به گوریستیک به سترابیتته وه، دیت و ده چیت و له و سنوره ده رناچیت که بوی دیاری کراوه..

ئیمانداری لاف و گه زاف نیه و قسه ی زل نیه، به لکو (الإیمان ما وقر فی القلب وصدقه العمل) . ئیمان ئه وه یه که له دلا ده چه سپئ و کرده وه ش راستیه که ی ده سه لمینئ..

خوای گه وه سه رزه نشتی جووله که کانی کرد و فه رموی: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم آمَنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا تَزْمُنُ بِنَا وَإِنَّا لَكَاظِمُونَ وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ﴾ (البقرة: ۹۱) .

واته: کاتیک پیمان ده وتریت باوه پهبینن به وه ی که له لایه ن خواوه ره وانه کراوه، ده لئین: ئیمه ته نها باوه پرمان به وه هه یه که بو ئیمه ره وانه کراوه و باوه پناهیین به هه موو ئه وانه ی که دوا ی ته ورات هاتوه، له کاتیکدا که هه ر ئه و قورئانه حق و راستیه و به راست دانهری (ته ورات) ی ئه وانیشه، پیمان بلئ: ئه ی که واته بوچی پیشتر پیغه مبه ره کانی خواتان ده کوشت ئه گه ر ئیوه ئیماندارن؟

ئنجا ده فه رموی: ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ (البقرة: ۹۲) . واته: سویند به خوا به راستی موسا نیشانه ی فره و

موعجزه‌ی زقری بؤ هینان، که چی کاتئ که چوو بؤ کئیوی گور، ئیوه گویره که تان پرست، به راستی ئیوه سته مکارن، پاشان ده فرموی: ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاَسْمَعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿البقرة: ۹۳﴾ .

واته: یادیان بینره وه نه و سه رده مه‌ی که په ایمانمان لی وه رگرتن و کئیوی گورمان به سه ردا به رز کردنه وه و فرمانمان پیدان: نه وه‌ی پیمان به خشین له ته ورات به توندی بیگرن و لئی لا مه دهن و گوی بیستی بن، به دم و تیان: گوپراه لئین، به لام به کرده وه یا خیبون و گویره که په رستی چوو بووه دلایانه وه به هوی بیتاوه پریانه وه، پتیا بلئ: ئیمانمان که تان شتی نارپه واتان پیده کات نه گهر ئیوه ئیماندارن!

جا به راستی زور که س هه قه پی‌ی بوتری: ئیمانمداری چۆن وا ده بیت، نه گهر ئیمانمداری؟!

عه ره به ده شته کیه کان به روکesh موسلمان بوو بوون و لاف و که زافی ئیمانمدارییان لئنه دا، قورئان پی‌ی فرموی: ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿الحجرات: ۱۴﴾ .

واته: هه ندیک له بیابان نشینه عه ره به کان و تیان: باوه پیمان هیناوه و موسلمانین، پتیا بلئ: نه خیر باوه پرتان نه هیناوه، به لام بلئین: به ناچاری به روکesh موسلمان بووین، هیشتا باوه پ نه چۆته ناو دلئانه وه، خو نه گهر به راستی گوپراه لئ فرمانی خوا و پیغه مبه ر بن، نه وه خوی گه وره له پاداشتی چاکه کانتان هیچ که مناکاته وه، چونکه به راستی خوا لیخوشبوو و میهره بانه .

جاریک به خوشه ویستیان (د.خ) وت: ژنیک به رۆژ به رۆژوه و به شه ویش شه و نوپژ ده کات، به لام نازاری دراوسیکانی ده دات، نه ویش فرموی: ده چپته دۆزه خه وه .

واته نه وه ئيماندارى ته واو نيه، نه گينا چون نويز و رۆژووه كهى له خرابه كردن و نازاردانى خهلكى نايگيرپنه وه، جا نه وهى نويزه كهى له خرابه نه يگيرپته وه نه وه له خوا نهك نزيكى ناكاته وه به لكو دورى ده خاته وه (من لم تنهه صلته عن الفحشاء والمنكر لم يزدن بها من الله إلا بعداً) الراوي: عبدالله بن عباس - إسناده حسن.

ناشكرايه خواى گه وره رازى ناييت كهس نازارى به نده كانى بدات به ناههق، نهك هه ر ئاده ميزاد به لكو ره وا نيه نازارى گيان له به رانيش بدرپت.

تازه كردنه وهى ئيمان

وهك باسمان كرد پتويسته زوو زوو به خوماندا بچينه وه و ئيمانمان تازه بكهينه وه ههروهك له فهرموده دا هاتوه: (إن الإيمان ليخلق في جوف أحدكم كما يخلق الثوب، فاسألوا الله أن يجدد الإيمان في قلوبكم) رواه الحاكم بإسناد حسن.

واته: ئيمان كۆن ده بئ و ده پزئ له ناو دلدا وهك چون جل و بهرگ كۆن ده بئ و ده پزئ، داوا بكهن له خوا كه ئيمان نوپيكاته وه له دلتاندا..

ههروهك چون مروف پتويسته به ئاوينه يه كه رووى خوى تيا ببينئ و خوى ريكبخات، به هه مان شيوهش پتويسته به هاوهل و پيشه وای خواناسه تا لتيانه وه فيرى ديندارى راست بييت و ره وشت و خووى چاك كات.

هاوه لانی خۆشه ويست (د.خ) ، جاروبار ده ستى يه كترىان ده گرت و به يه كيان ده وت: (تعال تؤمن ساعة) وه ره با ئيمانمان تازه بكهينه وه، ئيتر پيكه وه كهش و هه وايه كى ئيمانى و يادى خويان بو خويان دروست ده كرد تا زياتر دل و ده روونيان پاك ببپته وه و زياتر له خواى گه وره نزيك ببينه وه..

دوو فهرموودهی قودسی

یه کهم: خوی پوره ردگار له فهرموودهی قودسیدا ده فهرمویت (ینی و الإنس والجن فی نبأ عظیم، أخلق و یعبد غیري، أرزق و یشکر سواي، خیری الی العباد نازل و شرهم الی صاعد، أتودد الیهم بالنعم وأنا الغنی عنهم، و یتبعضون الی بالمعاصی وهم أفقر ما یكونون الی، أهل ذکری أهل مجالستی من أراد أن یجالسني فلیذکرنی، أهل طاعتی أهل محبتی، أهل معصیتی لا أقنطهم من رحمتی، إن تابوا الی فانا حبیبهم، وإن أبوا فانا طیبیهم، أبتلیهم بالمصائب لأطهرهم من المعایب، من أتانی منهم تائباً تلقیته من بعید، ومن أعرض عني نادیته من قریب، أقول له أين تذهب؟ ألك رب سواي، الحسنه عندي بعشر أمثالها و أزید، والسیئة عندي بمثلها و أعفو، و عزتی و جلالی لو استغفرونی منها لغفرتها لهم) .

واته : من و ئینس و جن له دهنگو باس و مهسه له یه کی گه وره دابین، من دروستیان ده کهم و غهیری من ده په رستری، رزق ده ده م و سوپاسی غهیری من ده کری، خیرم بو بهنده کان داده به زنی و شه پریان بو لای من سه ر ده که ویت، خو میان لا خوشه ویست ده کهم (له کاتی کدا من هیچ پیویستیم به وان نیه) به وهی که نیعمه تیان ده ده می... نه وانیش به گونا هو سه ریچی خو یان لای من رهش ده کهن، له کاتی کدا زور ناتاجیان به منه و هه ژارن، نه هلی یادی من له که ل مندان، کی ده یه وی له که ل من بیت با یادی من بکات، نه وانیه گو پرایه لیم ده کهن نه هلی خوشه ویستی منن، نه هلی گونا هیش له ره حمه تی خو م بیهویان ناکه م، نه گه ره په شیمان بو ونه وه، من خوشه ویستیانم و، نه گه نه یانکرد من پزیشکیانم، به به لا و موصیبه ت تاقیانده که مه وه تا له که موکوپری پاکیان بکه مه وه، کامیان ته و به بکات له دووره وه ده بهیتم و کاری بو ناسان ده کهم و ده ست نه ده مه بالی، کامیان روو وه رگپری له نزیکه وه بانگی ده کهم و پیی ده لیم: بو کوئی ده چی؟ بیجگه له من په روه ردگاریکی ترت هیه؟ چاکه لای من به ده قات

پاداشتی ددهمهوه و زیاتریشی دهکم، خرابهش له لای من به هیندهی خوی تۆلی دهسینم و رهنکه چاویشی لی بیۆشم، به عیززهت و جهلالی خۆم نهگه داوای لیخۆش بوونم لی بکن، لییان خۆش دهبم.

دووهمه: (ما من یوم تَطْلُعُ شَمْسُهُ إِلَّا وَتَنَادِي السَّمَاءُ تَقُولُ: يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أُسْقِطَ كِسْفًا عَلَى ابْنِ آدَمَ، فَقَدْ طَعِمَ خَيْرِكُ وَمَنْعَ شُكْرِكَ، وَتَقُولُ الْبِحَارُ: يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أُغْرِقَ ابْنَ آدَمَ فَقَدْ طَعِمَ خَيْرِكُ وَمَنْعَ شُكْرِكَ، وَتَقُولُ الْجِبَالُ: يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أُطْبِقَ عَلَى ابْنِ آدَمَ فَقَدْ طَعِمَ خَيْرِكُ وَمَنْعَ شُكْرِكَ. فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: دَعْوَاهُمْ دَعْوَاهُمْ لَوْ خَلَقْتُمُوهُمْ لَرَحِمْتُمُوهُمْ. إِنَّهُمْ عِبَادِي، فَإِنْ تَابُوا إِلَيَّ فَأَنَا حَبِيبُهُمْ وَإِنْ لَمْ يَتُوبُوا فَأَنَا طَيِّبُهُمْ) نِيَام تَعْمَد

واته : هه رۆژێك كه خۆر ههڵدێ ناسمان دهلێ: پهروهردگار ریم بده كه پارچهیهكم بدهم بهسهه ئادهمیزادا، خیری تۆ دهخوا و سوپاسی تۆ ناكات، دهرياکان دهلێن: پهروهردگار ریم بده ئادهمیزاد نوقم بکهم، خیری تۆ دهخوا و سوپاست ناکات. شاخهکانیش دهلێن: پهروهردگار ریم بده زهوی لی بهینمهوه یهك، خیری تۆ دهخوا و سوپاسی تۆ ناکات. پهروهردگاریش دهفهرمویت: وازیان لی بهینن، وازیان لی بهینن، نهگه ریتوه دروستتان بکردنایه رهحمتان پێ دهکردن، نهوان بهندهی منن، نهگه پهشیمان بوونهوه بۆ لام، من خۆشهویستیانم، وهنهگه تهویهیان نهکرد من پزیشکیانم.

به راستی زمان لاله و مروزه شههمهزاره له رهحمی زۆری خوا، خوايهك كه ههچ شتیك وهكو نهو نیه (لیس كمثلہ شيء وهو السميع العليم) و، دهسهلات و توانای بی سنوورهو، دهولهمنده و ئاتاجی بهكەس نیه، كهچی له گهوهیی و سۆز و میهرهبانای خۆیهوه دهفهرموئ: بهنی ئادهم نهگه تۆ بستیک بیی بهلای مندا من دوو بست دیم بۆ

لاى تۆ، ئەگەر بالىڭ بېيىت، من دوو بال دېم، ئەگەر بە پى بى بى بۆ لام من بە راكردن دېم بۆ لات!

پياوچاكيڭ دەلى: (سەير لەو دەدا نىە بەندە يەك خۆى خۆشەويست بكات لاي گەرەكەى، بەلكو سەير لەو دەدا يە كە گەرە و (سەيد) يَك خۆى لاي بەندەكەى خۆشەويست بكات).

نامه و ناگاداريه كاني پەروردگار

خوای پەروردگار هەر لە بەرە بە يانی مرقایە تیه وە بەرە دەوام پێغەمبە رانی ناردوو و هیچ گەلێك نەبوو كە ناگاداری نەکردبێتە وە، لەرێی پێغەمبە رانە وە پەيامی خوایی پى رانە گە يە نرابى. ئەمە بێجگە لە وەى كە ئاسمان و زەوى و دروستكراو هەكانی خواش پەراوێكن لە بەر چا و، ئەوى بە وێژدانە وە بى دەمارگىرى بىرى لى بكاتە وە لە قودرەت و دەسەلاتى پەروردگار تێدەگات..

هەر وەها پەروردگار لەرێى بە لا و موسیبهت و مردنى دۆست و خۆشەويستە وە بەندەكانی هۆشيار دەكاتە وە، تا بىر لە كۆچى يەكجاری يان بکەنە وە كە هەموو مرقایە تى بە دە و لە مەندو هەژارە وە و بە دەسەلاتدار و بى دەسەلاتە وە لە بەرامبە ريدا دەستەوسانن، هەر ئە وەندەى باى ئە جەل هات رایان دەفرێنى و بۆ تاقە هەناسە يە كيش مۆلە تيان نادات!

قوناغە كانی ژيان و منالى و لاوى و پىریش نامەى ناگادار كۆرنە وەن، بە تايبە تى سەر و ریش سەپى بوون كە خورپە بە دل دەخا و سەرلووت دە تەزىنى!

جاری واش هە يە نامەكان خە و يكى راستن كە ئە و كە سە خۆى دە بىبىنىت يان كە سىكى دىكە پێ وەى دە بىبىنىت، كە ئە وەش بوار بۆ رەخساندەنە و دەست گرتە سا بەلكو بە خۆيدا بچیتە وە و بێتە سەر پى..

هه موو ئه و ئاگادار کردنه وانه له واقیعی زیاندا نمونه یان زۆره و بۆ بهرچا وروونی ئه مه چهند نمونه یه كه له كۆن و نویدا:

یه كهم: مالیکی كورپی دینار، یه كێكه له گه و ره شوینكه و توان و باسی زیانی خۆی دهكات و ده لیت: من زۆر دوور بووم له خوا و بهرده و ام خه ریکه خراپه کاری و مه ی خواردنه وه بووم و مالی خه لکم ده خوارد، تا رۆژێك پیاویکم دی شیرینی ده کپری و به کابرای وت: تۆزێ زیادم به ری تا دلێ كچه گانمی پێخۆش بکه م، چونکه پێغه مبه ر (د.خ) مژده ی به هه شتی داوه به وانه ی که دلێ كچه گانیان خۆش ده که ن.

ئه مه دا یچه گاندم و پێغه مبه رم خۆش ویست و حه زم کرد منیش ئن به ینم و منالم ببیت، به لام کی به م حاله وه ئن ده دات به من، بۆ یه تۆزێ خۆم چا کرد.

ژن هینا و كچیکمان بوو ناوم نا (فاطمه) هه تا گه و ره تر ده بوو زیاتر خۆشمان ده ویست و منیش باشتر ده بووم، تا رۆژێك که ده مخوارده وه هات به لامدا و پێكه که ی رژاندم، زانیم ئه وه ئاگادار کردنه وه یه که بۆم له خوا وه و بپارمدا وازی ئی به ینم..

به لام داخه که م که چه که م مرد، منیش ئه وه نده کاری تیکردم زۆر خراپ سه رم کرده وه خواردنه وه، شه وێك بپارم دا که ئه مشه و زیاتر له چاران خۆم مه ست بکه م و، ئه وه نده م خواردنه وه بی هۆش ته خت لێی که وتم.. له نیوه شه ودا خه وێکم بینسی که زیانی گۆریم.. له خه ومدا رۆژی قیامه ت بوو، هه موو خه لکی راگیرابوون و هه ریه که و به جۆرێك له عه ره قی خۆیدا نفووم بوو بوو.. له و کاته دا یه که بانگده کران و ده و ترا فلان (هَلُمَّ لِلْعَرْضِ عَلَى الْجِبَارِ) وه ره بۆ به رباره گای خوای جه ببار.. تا تۆره ی من هات و بانگم ئی کرا: ئه ی مالیک وه ره بۆ به ر باره گای خوای جه ببار.. ترسم ئی نیشت، من له م شوینه دا به تاقی ته نها چی فریام ده که ویت، هه ر له م کاته دا بوو که ماریکی گه و ره م بۆ هات، هه تا توانیم رام کردو، گه یشتم به پیاویکی پیری لاواز، داوام ئی کرد فریام که وئ، وتی: من پیرو لاوازم و هه یچم پی نا کرئ بۆت..

ناچار رامکرد تا گیشتمه لای گردیک که منالی جوانکیله له سهری وه ستابوون، منیان ناسیه وه و بانگی کچه که میان کردو وتیان: فاطمه وهره فریای باوکت بکه وه..
 نه ویش هات و ماره که ی لای دور خستمه وه و وتی: بابَه ﴿ اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيراً مِنْهُمْ فَاسْقُونَ ﴾ (الحديد: ۱۶) .

واته: نایا نیتر کاتی نه وه نه هاتووه بۆ نه وانهی که باوه ریان هیئاوه، دلّه کانیان بۆ یادی خواو نه و بهرنامه یه ی که ره وانه کراوه مل که چ بکات و، وه ک نه و که سانه نه بن که په راوی ناسمانیان بۆ ره وانه کراو دوا ی ماوه یه کی زۆر دلیان ره ق بوو، زۆریه شیان یاخی و سه رکش ده رچوون. پرسیارم لای کرد که نه و ماره گه وره یه چیه؟

وتی: نه وه کاره خراپه کانتته به دواته وه، وتم نه ی نه و پیاوه پیره لاوازه، وتی: نه وه ش کاره چاکه کانتته که زۆر که من و لاوازن.. نیتر له خه و راپه پیم و به دهم خه وه وه وتم: (قد آن یارب، قد آن یارب) واته: به راستی خواجه کاتی نه وه هاتووه که بگه ریمه وه.
 خۆم شت و چووم بۆ مزگه وت و فریای نویژی به یانی که وتم و ئیمامه که ش به قه ده ری خوا نه و نایه ته ی خوینده وه (الم یأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ).

دووهم: عهمری کوپی عاص:

عهمری کوپی عاص که به زۆر زانی عه ره ب به ناویانگ بوو، دژایه تیه کی زۆری ئیسلامی کرد و له سه ره تاوه که موسلمانان هیجره تیان کرد بۆ حه به شه، نه م وه کو نوینه ری قوره یش چووه لای نه جاشی و دیاری زۆری بۆ برد تا موسلمانان ده ربکات.. به لام نه جاشی به قسه ی نه کرد و ئیمانیسی هیئا.

پاش چەند سال کە ئىسلام رۆژ بە رۆژ سەرکەوتنى زياترى بە دەست دەھىنا و رىكەوتنى حودەبىبە ھاتە كايەو، ەمر نەيدەزانى چىبكات! بىرى كردهوہ بچى بۆ شام و بىى بە گاۋر، بەلام چۆن دەبى واز لە ئايىنى باووباپىرى بەينى، نەگەر نەكرا ئايىنى خۆى بگۆپى، ئەى باشە بۆ ئەم ەمووہ جەنگا دژى موسلمانان؟ بۆيە وازى لەو خەيالە ھىنا و بپىارى دا بچى بۆ حەبەشە بۆ لاي نەجاشى،

چوو بۆ لاي نەجاشى و دىارى باشى بۆ برد و داواى كرد موسلمانان بداتەوہ دەستى و ئەمىش تۆلەى خزم و كەسى خۆى بكاتەوہ لىيان. نەجاشى توورپە بوو، وە (لا إرادى) دەستى بەرز كردهوہ وداى بە دەم ولووتى داو پىرى كرد لە خوین و جلەكانى ەمر خويناۋى بوون.. ئنجا وتى: چۆن داواى شتى وام لىدەكەى ئەو (محمد) ە پىغەمبەرى خوايە؟..

ئەم دىمەنە لاي نەجاشى زۆر ناخۆش بوو، خىرا فەرمانى دا جلوبەرگى تريان بۆ ھىنا و خۆى گۆپى و، ئەم رووداۋە زۆر كارى كرده سەر ەمر و بوو بە كلىلى ھىدايەتى و داى چلەكاند و لە دللى خۆيدا وتى: باشە ئەوہ تا ەرەب و ەجەم بپرواى بە (محمد) ھىناۋە، ئىتر بۆ من ئىمانى پى نەھىتم؟ ئنجا بە نەجاشى وت: بۆ تۆ ئىمانت پىيەتى؟

وتى: بەلى، وتى: باشە بەيەتم لەگەل دەكەى لەسەر ئىسلام؟

وتى: دەستت بىنە با بەيەتت لەگەل بگەم لەسەر ئىسلام.. بەيەتيان دا بە يەك و پاشان ەمر گەرايەوہ بەرەو مەدينە و چووہ خزمەت خۆشەويست (د.خ) و بەيەتى دا بەويش، ئنجا پاشماۋەى ژيانى كەوتە جىھاد بۆ سەرخستنى ئىسلام و فەتحى مىسرى كرد..

(التربية الجماعية / جلد ۱ / منير الغضبان) .

سییهم / سولتانیکی ولاتی (چادا) .

(علی رمضان ناجیلی) سولتانی ناوچهی (قندی) ه له چاد و، گاوریکی توندپه و بوو، زۆر رقی له موسلمانان بوو، به جۆریک که حەزی ده کرد ئه گەر به دهستی بیته موسلمانان بسوتینیت!

له سالی ١٩٧٧ دا له سه دهستی بانگخوازیکی نه یجیریدا موسلمان بوو، له باره ی ئه م گۆرانه مه زنه یه وه ده لیت: پیشتەر موسلمانانیک ده هاتنه ناوچه که به ناوی ریپازی سوڤیه ته وه، رینمایه ی خه لکیان ده کرد به مه رجی که دیاری و جل و به رگ و مه پومالاتیان بدریتی، ئه م ره فتاره ش وای کرد که زۆر له خه لگی له دین دوور بکه ونه وه، چونکه ئه و کاره ئیستیغلال کردنی خه لگی بوو. (دیاره ئه مه ش دووره له ریپازی سوڤیه تی راسته قینه) .

پاشان بانگخوازیکی نه یجیری هاته ناوچه که مان، هیچی نه ده ویست و خۆشه ویستی کردبووه سه ره مشقی خۆی، که کافران پتیا ن ده وت ده تکه ی نه پاشاو گه وده ی خۆمان و هه رچیت ده وی ئه تده ینی! ئه ویش قایل نه بوو، سووریوو له سه ر بانگه وازکردن بۆ (لااله الا الله محمد رسول الله) .. تاوه کو بانگه وازه که ی سه رکه وت و خیر و به ره که تی به دنیا دا بلاویۆوه ..

به لی.. پاش چه ند مانگیک ئه و بانگخوازه توانی قه ناعه تمان پی بکات و موسلمان بووین.. پاش ئه وه ی من موسلمان بووم له گه ل سولتانی باوکم دا (ماهیم توکی قندی)، جه نابی باوکم پی وت: له مپۆوه ده بیته پاشای ئیسلام و ده بیته هاوه ل و خزمه تکاری ئه م بانگخوازه که فیری ئیسلامی کردین.. ئینجا به مامۆستای وت: کۆپه که ی خۆم به خشی به تو بۆ خزمه تی ئیسلام..

منیش له گه لی رویشتم و شه ش سال ماینه وه به یه که وه، فیری زۆریک له زانستی ئیسلامی کردم له نه یجیریا و بوومه بانگخواز.. پاشان پی وت: له گه ل من بمینه ره وه و

بابه په که وه له نه یجیریا کاریکه یښ، منیش وتم: دهمه وی بگه پیمه وه ناو که س و کارو
 که له که ی خوم چونکه قورن ان ده فهرموی: (وانذر عشیرتک الاقریبین) ..

پاش کړچی دواپی باوکم بووم به سولتان و دووسال له و ناوچه یه دا بانگه و ازم کرد و
 بوومه هوی موسلمان نبوونی (٤٧٢٢) که س له هوی (سارا قولای)، که (١٤) یان
 قه شه بوون، نالیره وه روو به روو بوونه وه دهستی پیکرد له که ل مزده دهره کاند له
 خوارووی (چاد)، که هه ولیان ده دا ری له بانگه وازی نیسلا می بگرن و زورترین که س
 راکیشن به لای خویانداو، به هه مووشیوه یه که هه ولیان دا که به پاره و مال و ثافره ت بم
 خه له تینن و کار بۆ نه وان بکه م..

به راستی هه رچند نه وان توانای زور له بهر ده ستیاندا یه، کارو هه وله کانیا ن که م
 به ره می ده بیټ..

هه وله کانیا ن له که لما بی نه نجام بوو، نجا حکومتی (چاد) کرد می به نه ندای
 (مجلس الأعلى للشؤون الإسلامية) له ولاتی چاد..

مزده دهران که زانیا ن هیچیا ن بۆ ناکری، بت په رسته کانیا ن هاندا بۆ نازاوه نانه وه،
 خوی گه وره نه و کاره شیا نی بی نه نجام کرد!

ریکخراوی بانگه وازی نیسلا می (منظمة الدعوة الإسلامية)، داوه تنامه ی حه جیا ن بۆ
 ناردم، کاتی سهردانی مه که م کرد و موسلمانانم بینی که جیا وازی نیه له نیوان ره شو
 سپاندا و هه مووی یه که به رگی حه جیا ن له بهردایه، نه متوانی خوم بگرم و به کول
 گریام، هه رچند که سم له که ل نه بوو له دوست و هاوه لانم، که چی هه ستم ده کرد که
 هه موو نه وانه ی ده ورم که س و کارو برامن، نه مه شو ای لیکردم که سوورتیم له سر
 کاره که م و گهرتر هه ولتبدوم له بواری بانگه وازدا، تاوه کو ریتمای خه لکی بکه م بۆ نه م
 ناینه گه وره یه و بریارم دا که ده ست پی بکه مه وه له (چاد) ..

کاتیک گه پامه وه له چهج بپارم دا قوتابخانه و مزگهوت دروست بکه م، له سایه ی خواوه توانیم دوانزه قوتابخانه و مزگهوت دروست بکه م و دوانزه بیری ناو لی بدهم له ناو (قندی) .. ئنجا هه و لم دا که کۆمه له یه که دامه زینیم بۆ راهیتانی تازه موسلمانان له سه ر بانگه وازکردن و فیزیوونی قورئان و سوننه ت.. ئه مه ش سوپاس بۆ خوا هاته دی.

به ره بته کانی ریی بانگه واز:

نه بوونی و که م دهستی به ره بته کانی ریی بانگه وازدا و نۆر به ی خه لکی ره ش و رووت و نه دارن و له م لاشه وه مژده ده ران پاره یان بۆ هه لپژاوه و به ئاره نووی خویان چالاکی ئه نجام ده دن و خه لکی له خسته ده به ن.

کاتیک (پاپا) له دو سه ردانیدا بۆ ئه فریقیا هاته ناوچه که ی ئیمه، پلانیکیان دانا بۆ هیتانی ژماره یه کی نۆر له مژده ده ران له ئه وروپاوه و یه کی له قه شه ئیتالیه کان پیتی وتم: ره نگه تا سالی (٢٠٠٢) بتوانین ناوچه که هه مووی بکه ی نه گاورد.. شایانی باسه ئه وان به ناوی خاچی سووره وه کار ده کهن و نۆر فیلبازن و ده رکه وتوو ه که له ریی پیدانی (جورعه) ی تایبه ته وه نۆر له ئافره ته موسلمانان تووشی نه نۆکی ده کهن، تاوه کو ژماره ی موسلمانان که م بکات له چاد.

بوا ناماره کان له باره ی مژده ده رانه وه ده لێن، بودجه ی سالی ٢٠٠٢ ی کاری مژده دان له جیهان دا نزیکه ی سێ سه د ملیار دۆلاره و چوار هه زار و سه د ریکخراوو ده زگای تایبه تیان هه یه بۆ کارکردن له جیهاندا و نزیکه ی پینج ملیون و شه ش سه د مژده ده ره هه یه و نزیکه ی چوار هه زار و پینج سه د ئیستگه و که نالی ته له فزیوونی هه یه کار بۆ مژده دان ده کهن..

ژماره‌ی ئه‌و گۆفارانه‌ش که ده‌ری ده‌که‌ن نزیکه‌ی سی وه‌شت هه‌زار گۆفاره و شه‌ش ملیار ئینجیلیان چاپ کردووه بۆ بلاوکردنه‌وه‌ی له‌م سالدای، به‌رنامه‌ی (ندوة الاسبوع) قنایه‌ی آقرا / ٢٩/٨/٢٠٠٢ به‌ناوی قصص من مدغشقر / محمد الخمیس.

له‌گه‌ل هه‌موو ئه‌و هه‌ول و کۆششه‌دا نه‌یانتوانیوه زیانته‌کی ئه‌وتۆ به‌ ئیسلام بگه‌یه‌نن و هه‌رچی به‌خته‌که‌ن ده‌بیته‌ به‌داخ و هه‌سه‌رت بۆیان هه‌روه‌ک خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ﴾ (الأنفال: ٣٦).

واته: بێگومان ئه‌وانه‌ی بێباوه‌پن مال و سامانی خۆیان به‌خت ده‌که‌ن بۆ ئه‌وه‌ی خه‌لکی له‌به‌رنامه‌ی خوا دووربخه‌نه‌وه، جا مال و سامانیان به‌رده‌وام به‌خت ده‌که‌ن! پاشان ده‌بیته‌ په‌شیمانی و داخ و هه‌سه‌رت له‌سه‌ریان و، له‌دوایدا شکست ده‌هینن، بێگومان ئه‌وانه‌ش که بێباوه‌پن بۆ دۆزه‌خ راپێچ ده‌کری.

زۆرجاریش ئه‌وانه‌ی که له‌گه‌رمه‌ی مژده‌دانان دین به‌ره‌و ئایینی خوا، بۆ نمونه قه‌شه ئیبراهیم فلیبس که پاش موسلمان بوونی ناوی خۆی گۆپی بۆ ئیبراهیم خلیل ئه‌حمه‌د ده‌لێت (ئه‌وه‌ی زۆر سه‌یره من له‌ چله‌پۆیه‌ی دڵخۆشی سه‌رکه‌وتنم دا بووم له‌کاری مژده‌دانه‌که‌مداو خۆم ئاماده‌کرد بۆ به‌ده‌سته‌ینانی پله‌ی دکتۆرا له‌ زانکۆی برنستون له‌ ئه‌مریکا و نامه‌یه‌کم نووسی به‌ناوی (سیف جالیات)، که تیا‌یا ده‌مویست هێرش بکه‌مه سه‌ر ئیسلام به‌وه‌ی که له‌ قورئان بده‌م، که‌چی خوا ویستی وابوو قورئان زال بێ به‌سه‌رمدا و ئایه‌تی: ﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا * يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ (الجن: ١، ٢) وای لیکردم که به‌بێ ده‌مارگیری بیریکه‌مه‌وه، تیگه‌یشتم که ئیسلام هه‌قه و سه‌ره‌نجام موسلمان بووم سوپاس بۆ خوا. (گۆفاری الاسرة (٧٦) ١٤٢٠ کۆچی)

چاره م: موسلمانبوونی پرؤفیسورئکی ئه مریکی:

پرؤفیسور جفری لانگ باسی موسلمانبوونی خۆی ده کات و ده لئیت:

نزیکه ی ده سال خه ویکم ده دی و زۆر دووباره ده بۆوه، به تایبته ئه و کاتانه ی که توشی ناره حته ی ده بووم، خه وه که شم ئه وه بوو له ژوورئکی بچوک دا که کومباری سووری تیا بوو، دیواره کانی ساده و خۆله میشی بوون وله په نجه ره یه کی بچوکه وه رووناکي ده هاته ژووره وه، ئیمه هه موو له چه ند ریزیکدا وه ستابووین و من له ریزی سئیه مدا بووم و که سیانم نه ده ناسی و ئیمه هه موومان ده نوشتاينه وه و ناوچه وانمان ده خسته سه رزه وی، له که ش و هه وایه کی هئین دا، که بی ده نگی بالی کیشابوو به سه ر شویته که دا، سه یری پئیشه وه م ده کرد، یه کئیک ئیمام بوو له ژیر په نجه ره که دا و به رگئیکی سپی له به ردابوو.. هه موو جار به دلنیا یی و دلخوشییه وه خه به رم ده بۆوه!

له زانکۆی (سان فرانسیسکو) لایکی عه ره بم ناسی که قوتابیم بوو، په یوه ندیمان پته وتر بوو، ئه ویش قورئانئیکی دامی به دیاری، رۆژئیک ویستم بچم بۆ لای له مزگه وتی زانکو، دابه زیم به قادرمه کاند، له به رده گاکه ی وه ستام، نه متوانی بچه ژووره وه، سه رکه وتمه وه و هه ناسه یه کی قولم هه لمژی، بۆ دووم جار دابه زیمه وه، قاچه کانم هه لیان نه ده گرتم! ده ستم دریز کرد بۆ ده سکی ده رگاکه، ده ستم ده له رزی و گیانم نیشته سه رعه ره ق، رامکرده وه بۆ سه ر قادرمه که .. هه ستم به تیشکان کرد، بیرم کرده وه بگه ریمه وه نووسینگه که م..

چه ند چرکه یه ک تیپه رپین که زۆر گرنگ و پرپوون له نه ئینی، سه یری ئاسمانم کرد، ئه وه ده ساله خۆم ده گرم و زۆر له خۆم ده که م دوعا نه که م! به لام ئیستا به رگرم نه ماو دوعام کرد (خوا یه ئه گه ر ده ته وی بچه مزگه وته که وه یارمه تیم بده و به هئیم بکه!)، ئه مجاره ش دابه زیمه وه به قادرمه کاند، پالم نابه ده رگاکه وه، له ژووره که دا

دولاو قسه یان ده کرد، سه لام کردو سه لامیان سه نده وه .. یه کتکیان پرسپاری کرد:
 نایا ده ته وی شتی له باره ی نیسلامه وه بزانت؟

وتم: به لئی .. به لئی. پاش گفتوگۆیه کی زۆر ره غبه تی خۆم ناشکرا کرد که ده مه ویت
 موسلمان بيم.

نیمامی مزگه وته که وتی: بلئی اشهد، وتم: اشهد، وتی: أن لا إله و تم: أن لا إله، وتی:
 إلا الله، وتم: إلا الله، وتی: وأشهد أن محمداً رسول الله، وتم: وأشهد أن محمداً رسول الله.

به لئی .. له دوایه وه وتمه وه، به راستی نه و وشانه وه ک دلوپه ئاو وابوو که به گه رووی
 وشکی که سیک دا بچپته خواره وه، که له تینویتییدا له وه دا بیت بخنکیت .. پاش دوو
 رۆژ فیژی نوژی هینی بووم، له رکاتی دووه مدا که نیمام قورئانی ده خویند و نیمه ش
 له دوایه وه به ریز وه ستابووین، من له ریزی سی یه مدا بووم، ناوچه وانمان خسته سه
 به رماله سووره کان، که شو هه وایه کی هیمن بوو، بیده نگه بایی کیشابوو به سه
 شوینه که دا!

مامۆستاش له ژیرنه و پنجه ره به ی که رووناکی لی ده هاته ژووری به بهرگی سپیه وه
 وه ستابوو! له ناخمه وه هاوارم کرد: نه وه خه وه؟! نه وه خه وه که یه! پرسپارم له خۆم
 کرد: من نیستا له خه و دام!؟ چاوم فرمیسکی رشت و ئنجا سه لاممان دایه وه، السلام
 علیکم ورحمه الله!

دوای نوژی سه رنجی دیواره کانی ژووره که مدا که خۆله میشی بوون، دلم بۆیه که مجار
 پرپوو له و خۆشه ویستی ی که به گه رانه وه بۆ لای خوا ده ست ده که ویت و، خانه کانی
 له شیشم به نووری نیمان روونا کبوونه وه.

جه نابی پرۆفیسۆر به رده وام ده بی له سه ره وته کانی و ده لیت: به راستی نوژی به یانی
 له نوژه کانی تر زیاتر مرۆ ده ه ژینی، کاتیک خه لکی هه موو نووستوون و نه میش

جینگای گهرم به جی دئی و له و شه وه کش و ماتهدا گوی بۆ قورئان ده گریته، ههست ده کات گیانی ئەم جیهانه ماددییه به جی دئی و له گه له مه لائیکه ته کاندای سه فه ره ده کات تا له و به ره به یانه دای یادی خوی گه وه بکات و به رز رایبگریته ..

جابۆ ئه وه ی ههستم بۆ نویژی به یانی سی سه عام دانا، یه کئیکیان له ژوور سه رم و نه وه ی تریان له هه وه له که داو سی هه میشیان لای ده ستشه وه که، بۆ نه وه ی یه که به دوی یه کدا زهنگ لیبه دن و خه به رم بکه نه وه و ناچار بم بچمه لای ده ستشه وه که بۆ ده ستنوویژ شتن ..

جا ئە گه ر قورئان به جدی وه ریگریته ناتوانی به ساده یی بیخوینیته وه، چونکه قورئان رووبه پرووت ده بیته وه، هه روه که ئه وه ی هه قی له سه رت بیته، گفتوگۆت له گه له ده کاو ره خه نه لیبه ده گریته و، ئە گه ر که سیکیش دووبه ره کایه تی بکات قورئان ته حه ددای ده کات و شه رمه زاری ده کات ..

بۆم ده رکه وت خوی په روه ردگار که ئەم قورئانه ی نار دووه، چاکتر له خۆم ده مناسی، هه میشه قورئان له پیش بیر کردنه وه ی منه وه بوو، وه لامی پرسیاره کانی ئە دامه وه، هه ر شه وێک پرسیارم لادروست ببوایه بۆ به یانی له قورئاندا وه لامه که یم ده ست ده که وت.

له گه له نه فسی خۆمدا رووبه پرووبوومه وه له سه ر لاپه ره کانی قورئان و ئایه ته پیروژه کانی، چه نه ده ها ئایه ت له قورئاندا وه که ده ستیکه که له ئاسمانه وه ده گاته دئی نه خۆش و نه که هه ر قسه ی له گه له ده کات، به لکو قسه له گه له رۆحیشی ده کات.

کاتی که سوره تی (الضحی) م خویند زۆر کاری تیکردم و گریام .. ههستم ده کرد وه که منالیککی ون بووم که دایکی رزگاری بکات پاش ناخۆشی و نازاریکی زۆر، ئەم سوره ته هه والمان ده داتی که خوا ده ستمان لی به رنادات ئە گه ر ئیمه به راستی په نای پیتیگرین ..

که بۆ یه که مجار قورئانم خویند ههستم کرد قورئان من ده خوینتیه وه، وه کاتیک موسلمان بووم زۆر ههولم ده دا که ئاماده ی نوێزی به کۆمه ل بېم له مزگه وتدا و گوێ بگرم له قورئان خویندنی ئیمام، هه رچهند عه ره بېشم نه ده زانی! که پرسیاریان ئی کردم له م باره یه وه وتم: من وه کو ئه و مناله م که ده گری و گوێی له دهنگی دایکی ده بی بی دهنگ و ئارام ده بی، هه رچهند هېچ له دهنگی دایکیشی تیناگات! له کۆتایدا هیوادارم بۆ هه تا هه تا له ژێر سایه ی دهنگی قورئاندا بم!

چهند نمونه یه کی تری هوشیار کردنه وه

یه که م /عه مر خالید ده لئ: هه رچهند دوور که وتبمه وه له خواو و گونا هیکم کرد بی، چاره رتی وه رگه ران یان ده عمی سه یاره که مم کردوه، چونکه هه میشه خوای گه وره به وه ئاگاداری کردومه ته وه ..

سالیکیان ره مه زان بپارمدا که هه موو ئیواره یه ک له ریزی یه که م له گه ل ئیمام دا (الله اکبر) ی نوێژدابه ستن بکه م، چهند رۆژی هینامه دی به لام ورده ورده وام ئی هات سه رقالم به دنیاوه دوا ی ده خستم، رۆژیک که گه یستمه مزگه وت مامۆستا له رکوع هه لده ستایه وه، جارێکی تر له کۆتایی نوێژه که دا فریای جه ماعه ت که وتم، چهند جارێکی تریش که ده گه یستمه مزگه وت، مامۆستا سه لامی دابۆوه، خوای گه وره قه ده ری وا بوو به وه وریام بکاته وه که په یمانی خۆم هه رده م بیه مه سه ر، قاچم وه رگه رپاوسێ هه فته نه مته وانی له مال بچه ده ره وه! (وتاری (رسائل ربانیة) کلام من القلب).

دووهم / ژنه نه کته ری به ناویانگی میسری (نه سرین) گه رپایه وه بۆ لای په ره ردگار و خۆی داپۆشی به هۆی نه وه ی که باوکی پیاویکی خواناسی ده رچووی نه زه ره بوو، پاش وه فات کردنی، ده چیتته خه وی هاوسه ره که یه وه و ده لئ: به نه سرین رابگه یه نه ئیتر به س نیه، باده ست هه لگرئ له وه ی تیا یه تی .. نه مه ش بوو به خێر بۆی و خۆی داپۆشی

سیبهم / مه دجه کامیلی نه کتیری میسریش نه خوش کهوتنی دایکی و چاک بوونه وهی له و نه خوشییه قورسهی که تووشی بوو بوو، وه قبول بوونی دوعاکانی وای کرد زیاتر له خوای گه و ره نزیک بیته وه و به یارمه تی هونه رهنندی (دایوشراو) نه سرین ی هاوه لی نه میش خۆی داپۆشی. شایانی باسیشه مه دجه کامیل چه ند سالتیک له مه و بهر کۆچی دواپی کرد، خوا لیتی خوش بیت... .

چوارهم / نه کتیری میسری به ناوبانگ محمود الجندی پاش سی و پینج سال کارکردن له بواری هونه ردا و پاش ته مه نیکی زۆری دوور له خوایی ته و بهی کردو له چاو پیکه و تنیکدا له م باره یه وه وتی: خوای گه و ره به چه ند شتیک منی ناگادار کرده وه، له وانه:

١- مردنی نه کتیریکی هاوه لی خوشه ویستم

٢- سووتانی شوقه که مان که هرچی په راوی خراپم هه بو سووتان وته نها کتیبه نیسلامیه کانم بو ده رچوو.

٣- هه روه ها مردنی هاوسه ره که شم زۆر کاری تیکردم وته و بهی کرد، نجا که چووشم بو عومره کردن زیاتر بپرواکه م دامه زرا (شایانی باسه له کاتی چاو پیکه و تنه که دا فرمیسک به چاوانیدا نه هاتنه خواره وه و ده یووت من شه رمه زاری نه و کارانه م که پیشتر نه نجام داوه وله مه ودوا کاریک ناکه م که خوا پپی ناخوش بیت) .. به رنامه ی المواجهات / که نالی اقرا / مانگی / ١٠ / ٢٠٠٢

بوار ره خساندن بو هیدایه ت:

ناشکرایه خوای گه و ره (هادی) یه و چه زناکات و قایل نابیت به نده کانی کفر بکه ن ﴿ولا یرضی لعباده الکفر﴾ الزمر: ٧ بویه بوار بو به نده کانی ده ره خستینی، سابه لگو رابچله کن و وریا ببنه وه، نمونه ش بو نه م مه سه له یه له کون و نویدا زۆن، که ده بینین

که سانیك کلیلی هیدایهت دیته بهردهستیان وخیرا دلایانی پیدهکه نهوه و دینه وه سه ر
ری.

نموویهك له كوردستانهوه:

مامۆستا مه لانه نوهر حسن خه لکی دئی وه ستا خدری سه نگاوه وه له گه ل مه لابورهان
شه ریفی قادر که ره میدا که حافظه وه هه موو قورئانی له به ره، له مانگی ٩ ی ٢٠٠٢ دا
ده چنه تاران بو چاره سه ری چاوی مه لا بورهان، له وی پاش چوونه لای پزشکی
تاییهت، ئیواران ده چنه باخچه کانی ناو تاران و مامۆستا نه نوهر داوا له مه لابورهان
ده کات که به ده نکه وه قورئان بخوینی..

کاتیک مامۆستا مه لا بورهان به ده نکه خۆشه که ی قورئان ده خوینی، هه ره شه وه و
چه ند که سیکی فارس و کورد و عه ره ب که به و ناوه دا تیده په پین هه لوه سه ته یه ک
ده که ن و قورئان خویندنه که یان لا خۆش ده بییت، ئیواره ی رۆژی ده یه م که له
باخچه یه کدا وه ک شه وانی رابردوو قورئان ده خوینی، دوو لوی (٢٥) سا له له لایان
ده وه سه تن، مامۆستاش له سوره تی (التغابن) دا ده بییت..

دوای ته و او بوونی قورئانه که دوولاهه که که ناویان (عطا) و (فردوس) ه
ده لئین: مامۆستا ئیمه کوردی خه لکی سه نه یین و، چه ند سالیك له مه و به ره له گه ل
که سوکارماندا تیک چووین و له داخا چووینه ده ره وه و بووینه چه کداری لایه نیک و
ئینجا سه نکه ره مان گواسته وه و چوینه ی لای لایه نیکێ ترو، پاشان گه راینه وه ئیتران و
ماوه یه ک گیراین و به ندیمان چه شت، وا ئیستاش بیرومان به هیچ نه ماوه وه ره چی خوا
پئی ناخۆشه نه یکه یین و، کارو کاسپیشمان بازرگانی به و زیانی زۆرمان لی که وتوه، جا
به راستی نه م شه و که گویمان له و قورئانه زوولاله بوو کاری تیکردین و ده مانه وی
ته و به بکه یین، جا نازانین چی بکه یین و چۆن بکه یین..

مامۆستا نه نوهریش ده‌لی: براینه ئیمه ده شهوه له م ناوه‌ین و کارمان ته‌واو بووه و نازانم به م ماوه که مه‌ی که به ده‌ستمانه‌وه‌یه فریای چی ده‌که‌وین؟

ئنجا مامۆستا باسی ئیمان و ئیسلام و ته‌ویه‌کردنی بۆ کردن، دواتر نه‌و دوولاره وتیان، به‌خوا وا ئیستا هه‌ست به‌خۆشی و دلنیا‌یی ده‌که‌ین.. ئیتر خوا حافیزیان کردو بۆ به‌یانی کاره‌که‌ی مامۆستا و هاوه‌له‌که‌ی ته‌واو نه‌بوون بۆیه ناچار مانه‌وه، هه‌ر بۆ ئیواره به‌و ژماره‌ی مۆبایله‌ی که‌له‌دوولاره‌که‌یان وه‌رگرتبوو په‌یوه‌ندیان پتیه‌کردن که شه‌ویکی تریشمان لێره‌ماوه، نه‌وانیش به‌خۆشیه‌وه هاتنه‌وه هه‌مان شوین و پاش هه‌ندی باس و خواسی ئیمانی، لایکیان پرسیا‌ری کرد و وتی: مامۆستا نه‌م‌رۆ له‌گه‌رمه‌ی کارم دا نوژی ئیوه‌رۆم فه‌وتا نازانم چی بکه‌م؟ ئه‌ویش پتی ده‌لی: قه‌یناکه تارا‌دیتیت و ده‌قی پتیه‌ ده‌گری به‌قه‌زا بیگێره‌وه!

(له پرسیا‌ره‌که‌یان‌وه دیا‌ره که هه‌ر نه‌و شه‌وه ته‌ویه‌یان کردووه و به‌چاکی که‌وتونه‌ته‌ خواپه‌رستی.. به‌راستی مه‌سه‌له‌ی هیدا‌یه‌ت سه‌یره، دوو‌که‌س له‌ کوردستانه‌وه چه‌ند وه‌خته خه‌ریکن، ئاله‌وکاته‌دا بۆیان ری‌بکه‌وی و بچه‌ تاران، له‌ویش بچه‌ نه‌و ناو باخ و باخاته‌وه و به‌ده‌نگه‌وه مامۆستا قورئان بخوینی و دوولاری کوردی سنه، قه‌ده‌ر بیانه‌ئیتته‌ نه‌و شوینه‌و شه‌وی ٢٤/٢٥ ی ٢٠٠٢/٩ کلیلی هیدا‌یه‌ت بیتته‌ به‌رده‌ستیان و دل‌یان بکریته‌وه بۆ هه‌ق و راستی!).

بۆیه به‌راستی هه‌ق وایه بانگ‌خوازیین و نه‌م په‌یامه‌ به‌رزه بگه‌یه‌نینه خه‌لکی و بی هیوانه‌بین، چونکه هه‌ر که‌سه و به‌شی خۆی خیری تیا‌یه، گرنگ نه‌وه‌یه به‌جوانی له‌ده‌رگای دلی بدری، سابه‌لکو بیکاته‌وه و بیته‌ مایه‌ی هیدا‌یه‌تی، خۆشه‌ویست (د.خ) رۆژیک چوو بۆ سه‌ردانی جووله‌که‌یه‌کی دراوسی، که مناله‌که‌ی زۆر ناساغ و له‌سه‌رمردن بوو، خۆشه‌ویست (د.خ) بانگی کرد بۆ ئیسلام، مناله‌که‌ش رووی کرده باوکی و وتی: بابا ته‌ ئه‌لی چی؟

وتى: كوپم به قسهى (ابوالقاسم) بکه، ئىتر كوپهش ئىمانى هئنا.. خوشهويستيش (د.خ) فهرموى: سوپاس بۆ ئه و خوايهى كه كه سىكى له دۆزهخ رزگار كرد پيمان..

ميراتگرانى پيغه مبهران

مهسه لهى ميرات له ئيسلامدا گرنگى زورى پيدراوه و ريژه كانى ديارى كراوه، تا ههركهس به پيى پلهى نزىكى و دوورى به كهى له كۆچكردوه وه به شى خوى وه رگريت به جورىك كه حيكمهتى خوى كه وهى ميه ره بانى تيا ده رده كه وىت..

به لام ميرات ته نها ئه و لايه نه ماددى به نيه، جورىكى تر هيه كه ئه و يش ئه و ميراته به كه له پيغه مبهران سه لامى خوايان لى بى به جى ده ميئى بۆ شوينكه وتوانيان كه هه رچى وه ريبگرى سه رفرازى دنيا و قيامه ته و، ئه وه ش كه وه رينه گرى و له كيسى بدات خه ساره تمه ندى دنيا و قيامه ته ..

ئاشكرايه كه پيغه مبهران هه رچيان له پاش به جى بميئى له مادديات ده كرى به خيرو كه سوكاريان نابى به ميراتى وه ريبگرن، چونكه ميراتى به قيمه تى ئه وان به رنامه كهى خوايه و بۆ هه موو كه سىكه له گه له كانيان، هه روهك خوشه ويست (د.خ) ده فه رموىت: (إن العلماء ورثة الأنبياء، وإن الأنبياء لم يورثوا ديناراً ولا درهماً، وإنما ورثوا العلم، فمن أخذه أخذ بحظ وافر) ئيمام احمد.

واته: زانايان ميراتگرى پيغه مبه رانن و، پيغه مبه ران دينار و دره ميان له پاش به جى ناميئى، به لكو زانستيان له پاش به جى ده ميئى و ده بى به ميراتى له دواى خويان، هه رچى ده ستى بكه وى و وه رى بگرى، ئه وه به شىكى باشى به ركه وتوه.

هه روه ها ده فه رموىت: (لا نورث، ماتر كناه صدقة) (بخارى و مسلم)

رۆژیک ئەبو هورەیره لەدوای وەفاتی خۆشەویست (د.خ) بانگی کرد، خەلکینە فریاکەون، لە مزگەوت میراتی خۆشەویست (د.خ) بەشده کەن، کاتی خەلکی چون چەند ئەلقەیه کی زانستیان بینی که تیا یا ئیسلام فێری نامادەبووان دەکرا، هاتنەو و وتیان: کوا هیچمان نەدی!؟

ئەبو هورەیره وتی: ئەو زانستە ی بینیتان ئەو میراتی پێغه مبه ره (د.خ) بۆ هەر کەسی که بیهوی و هری بگرت... .

زەکه ریا خەمی میراتیە که یه تی له پاش خۆی!

زەکه ریا، هاوسەرە که ی نەزۆک بوو، خۆشی سەرورپشی سپی بوو بوو، کاتی که فالتە تی مەریە می کردبوو (سەلامی خۆی لی بی) ، دەیبینی که خواردنی وای لایە لەو فەسلە داو لەو دەورووبەرە دا نەبوون، فەرموی: ئەوانەت لە کوی بوو؟ مەریەم فەرموی: رزق و رۆزی به که و خوا بۆی نارووم، خۆی گەرە هەر که سیکی بوی رزقی ئەدات بە بی (حیساب) بە جۆریک ئەو که سە خۆشی نازانی چون. ئالیرە دا دلی داچلە کی و لە ناخو و هەژا، ئە ی که وایە بۆ منیش داوای کۆریک نە که م لە خوا بۆ ئەو ی بیته میراتگری راستە قینە ی پێغه مبه رایە تیه که م.

ئوعای کردو خۆی گەرەش کۆریکی پێبە خشی و بۆی ناونا (یە حیا) و فەرموی ئەو کۆرە بە راست دانەری فەرمانی تاییه تی خۆیە و گەرە و ریزدارە و خۆپاریزە لە گوناھو پێغه مبه ریکە لە چاکان..

قورئان دە فەرمویت: ﴿ وَكَلَّمَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ، هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ، فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ

يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾ (آل عمران: ۳۹) .

له سه ره تاي سوورده تي مه ربه ميش دا ده فهر مويت: ﴿ نِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا، إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا، قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبًّا شَقِيًّا وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا، يَرِثُنِي وَيَرِثْ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا، يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا، قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا، قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُنْ شَيْئًا، قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا، فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا، يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا، وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا، وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا، وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴾ (مريم: ۱۵) .

واته: (نهی پیغمبر (د.خ) نه م باسه باسی ره حمه تی په روهر دگارت، ده ربارهی بهنده ی خوی زه که ریا، کاتیک له په رستگای خویدا هاناو هاواری برد بو په روهر دگاری به په نهانی، وتی: په روهر دگارا، به راستی من نیسکه کانم لاواز بوون و قزی سهرم ههره مووی سپی بووه، به لام من ههرگیز له دوعاو پارانه وه له زاتی تو ناومید نه بووم و ده ستت نه ناوه به روومه وه .

به راستی من له وه ترساوم که خزم و خویشان و عه شرهت دواى مردنم سه رگه ردان بن، چونکه که سیکی وایان تیادا به دی ناکه م که شایسته ی که یاندنی په یامه که ت بیت، خوت ده زانیت، خیزانه که شم مندالی نابیت، بویه داواکارم له به خششی خوت به هره وهرم بکه ی و مندالیکم پی ببه خشیت که بتوانیت جیگه ی من بگریته وه .

تا میراتی پیغه مبه رایه تی من و نه وهی یه عقوب وه ریگریت، هه روه ها بیکه به که سیکی وا، که توش و بنده چاکه کانیش لئی رازی بن (نه ونده چاکه کارو چاکه خواز و دیندار بیّت) .

خوای گه وره نزا که ی گیرا کردو فه رمووی: ئه ی زه که ریا به راستی ئیمه مزدهت ده دهینی به وهی که کورپکت پی ده به خشین و ناویشی یه حیایه، پیش نه و که سمان هاو ناوی نه و نه کردوه ..

زه که ریا وتی: په روه ردگارا به چ شیوه یه ک کورم پی ده به خشیت، له کاتیکدا هاوسه ره که شم مندالی نابیت و منیش گه یشتوومه ته نه و په ری پیری و په ککه وتی (به لام دیاره هه مووشت لای تو ناسانه) .

جو برائیل وتی: په روه ردگاری تو هه ریه و شیوه یه بریاری داوه و فه رموشیه تی نه و کاره لای من زور ناسانه، به راستی پیشتریش تو م دروستکرووه، وه نه بیت شتیک بوویت (نه ناوت هه بووه و نه بوون) ..

زه که ریا وتی: په روه ردگارا نیشانه یه کم پی بیه خشه تا دلنیام، که نه و مزده یه ها توته دی، جو برائیل پی فه رموو: نیشانه و به لگت نه وه یه له سه ر بوونی نه و کوره که تو ناتوانیت سی شهوی ته واو (به روزه کانیه وه) قسه له گه ل خه لکدا بکه یت، (هه رچند زمانی ته واو بوو به لام خوای گه وره له قسه کردنی خست و ته نها به نیشارهت قسه ی ده کرد) ، نه وسا له په رستگاکه ی ها ته ده ره وه بو ناو گه له که ی و نامازه ی بو کردن که به یانیا و ئیواران ته سیبجات و ستایش بکه ن ..

پاشان که یه حیا گه وره بوو فه رمانمان پیدا، ئه ی یه حیا کتییی ته ورات به توندی بگره و پابه ندی به و، هه ر له ته مه نی نه وجه وانیدا توانای جیا کردنه وه ی راست و ناراستمان پیبه خشی، به دادوهری یه کی ریکوپیک کیشی خه لکه که ی چاره سه ر ده کرد ..

یه حیا دل و دهروونیکمی پر له سوژ و خوښه ویستی و پاک و خاوینی هه بوو که له لایه ن خۆمانه وه پیمان به خشیبوو، نه و زۆر خواناس و پاریزکار بوو.

هه روه ها رهفتاری جوان بوو له گه ل باوک و دایکیدا، وه نه بیته نه و که سیکی دلپهق و یاخی و ناله بار بوو بیته. درودسه لامی خوی له سه ر بیته له و رۆژه دا که وه فات ده کات، له و رۆژه شدا که هه لده سیته و زیندوو ده بیته وه.

میرانگری خراپ:

خوی گه وره له قورئاندا باسی که سانی کمان بو ده کات له به نی ئیسرائیل که ناحالین و بوونه ته میرانگریکی خراپی پیغه مبه ره که یان و په پیره وی فه رمانه کانی نا که ن ده فه رمویت: ﴿فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُ الَّذِي أَخَذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ (الأعراف: ۱۶۹). واته: له دوی (نه و به نی ئیسرائیله ی که خوا کردنی به چه نده ها به شه وه له سه رزه ویدا) نه وه یه کی نوی جیی گرتنه وه ته وراتیان به میراتی وه رگرت، نه وانه به په رۆشه وه په لاماری که لو په لی حه رامی نه م دنیا یه ده دن و ده شلین چاوپۆشیمان لیده کریت، خو نه گه ر که لو په لیکی تریان بو بیته وه که نه و وه ریده گرن و چاویان تیر نابیت، باشه، ئایا نه وانه له ریگه ی ته وراته وه په یمانیان لی وه رنه گراوه که به ناوی خواوه شتیک نه لین جگه له حه ق و راستی؟ خو هه رچی له ته وراتدا هه یه، نه وانه خویندویانه و ده یزانن! بیگومان مالی قیامه ت، به هه شتی به رین، چاکتره بو نه وانه ی که خواناسی و دینداری ده که نه کالای بالایان، باشه نه وه تا که ی عاقل و ژیر نابن؟!

﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾

الأعراف ۱۷۰ جا نه وانه ش که په پیره وی ته ورات ده که ن و (بپوا به محمد (د.خ) دینن که

مژده به هاتنی ددهات) و نویژه کانیان به چاکی نه نجام ددهن، بیگومان نیمه ش پاداشتی چاکسازان به زایه نادهین.

ههروه ها قورئانی پیروز باسی کومه لئیکی تر ده کات که میراتگریکی خرابین و گومانیان ههیه له بهرنامه که و شوین په یامی خوا ناکه ون ههروه که ده فهرمویت ﴿ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴾ (الشوری: ۱۴).

میراتگری چاک:

خوای گه وره له باره ی نه و چاکه کارانه ی که دهبه میراتگری پیغه مبهه (د.خ) ده فهرمویت: ﴿ وَالَّذِي أُوحِيَنا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴾ (۳۱) ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْتِنُ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ (۳۲) جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَكُلُوا فِيهَا مِنْ ثَمَرٍ حَرِيرٍ (۳۳) وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ (۳۴) الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا تَصَبٌّ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ (۳۵) ﴿ (فاطر).

واته: نه ی پیغه مبهه (د.خ) نه وه ی که به سرووش بومان ره وانه کردیت له م قورئانه، نه وه حه ق و راستیه و به راست دانهری کتیبه پیتشووه کانه، به راستی خوا ناگادارو بینایه به بنده کانی، پاشان که سانیکمان کرده خاوهن و راگه نه ی نه م قورئانه که هه لمانبژاردوون له بنده کانمان، جا هه یانه سته می له خو ی کردووه و چاکه ی که مه و گونا می زوره، هه شیان ه مامناوه ندیه، هه شیان ه زور گهرم و گوپه له چاکه کاریدا به ویست و یارمه تی خوا، نانه و هه لبژاردنه و نه و گهرم و گوپه له چاکه کاریدا، ریزو خه لاتیک ی زور گه وره یه ..

ئەو بەختە وەرانە لە پاداشتی کاروکردهووی چاکیاندا دەچنە باخەکانی بەهەشتی (عدن) هەو، لەوی دەستبەندی ئالتون و مرواری دەکریتە دەستیان و پۆشاکیشیان لەوبەهەشتەدا ئاوریشمە. ئنجا هەمووان لە خۆشیدا دەلێن: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەیی که هەرچی غەم و پەژارەییە لەدل و دەروونی دەرکردین، بەپاستی پەروەردگارمان زۆر لێخۆشبوو سوپاسگوزارە. ئەو خوایەیی که جێنشینیی کردین لە مائی هەمیشەیییدا بەبخشش و ریزی تاییبەتی خۆی، ئیتر هیچ نەخۆشی و ناخۆشیەک توخمان ناکەوێت، هیچ نازارو ئیشتیکی دەروونی تووشمان نایێت و هیچ بیزاری و ماندووبوونیکیش روومان تیناکات.

قورئانییش لە ئایەتیکی تردا ئاماژە بۆ ئەو دەکات که ئەوانەیی بەچاکی دەبنە میراتگری پێغەمبەران، ئەوانە دەبنە میراتگری بەهەشتی هەتاهەتایی ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ (۱۱) ﴿المؤمنون﴾ .

ئا ئەوانە میراتگران و خاوەنانی بەهەشتن، ئەوانە دەبنە میراتگری فێردەوس و، بۆ هەمیشە زیانی نەبڕاوی تیا دەبنەسەر. جا موسڵمانان وەک ئیبراھیم (سەلامی خوای لیبیت) دوعا دەکەن که خوا بیانکات بە میراتگری بەهەشتی بەرین و دەلێن: ﴿وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ﴾ (الشعراء: ۵۸) .

چاکیکاران میراتگری زەویشن:

ئەوانەیی که دەبنە میراتگری پێغەمبەران بەچاکی، دەکەونە هەول و کۆشش بۆ گەیانندی پەيامی هەق و راستی، خۆشەویست (د.خ) دەفەر مویت: (بلغوا عني ولو آية) ئەگەر تاقە ئایەتیکیش دەزانن بیگەینن، بۆ ئەووی کهس بیانووی نەمینی و دانەنیشی.

هروه‌ها ده‌فهرمویت (لیبلغ الشاهدُ الغائب)، فإن الشاهد عسی أن یبلغ من هو أوعی له منه) بخاری. واته: با نه‌وی ناماده‌یه و ده‌بیستی بیگه‌یه‌نی به‌وانه‌ی که لیره‌نین، رهنکه نه‌وی که لیره‌یه بیگه‌یه‌نی به‌که‌سانیک که له خوی وریاتر بن و چاکتر تیی بگن و کاری پیبکن.

پیغه‌مبه‌ر (د.خ) دووجار پیی و ترا (قم) هه‌سته، یه‌که‌میان بو خواپه‌رستی و شه‌و نویژ بو نه‌وی نیمن و برواکه‌ی زیاتر دامه‌زری و نارام بگری.

که له سووره‌تی المزل دا ده‌فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ، قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا، نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا، أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا (٤)﴾ (المزل).

جاری دووه‌میش: پیی و ترا (قم) هه‌سته، بو بانگه‌واز کردن و رزگارکردنی خه‌لکی له‌نه‌فامی و جاهیلیه‌ت، له سووره‌تی المدپردا ده‌فهرموی:

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدْتِّرُ، قُمْ فَأَنْذِرْ، وَرَيْكَ فَكَبِّرْ، وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ، وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ، وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْبِرُ، وَلِرَيْكَ فَاصْبِرْ﴾

باوه‌پداران که خویان چاکردو که وتنه هه‌ولدان بو گورپینی ده‌ورویه‌ر، راسته کیشمه‌کیش دروست ده‌بیته و قوریانیش ده‌دریته، به‌لام سه‌ره‌نجام سالحان و چاکان ده‌بنه میراتگری زه‌وی و خوی گه‌وره (تمکین) یان بو ده‌کات هه‌روه‌ک ده‌فهرمویت ﴿إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ (الأعراف: ۱۲۸)

واته: به‌راستی زه‌وی هی خویه و هه‌رکه‌سی بوی له به‌نده‌کانی ده‌یکا به میراتگری زه‌وی و پاشه‌روژ و سه‌ره‌نجامیش بو پاریزکارانه، هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ (الأنبياء: ۱۰۵)

واته: سویند به‌خوا به‌راستی نیمه له کتییی زه‌بووردا دوی ته‌ورات بریارمانداوه که بیگومان به‌نده شیاو و چاکه‌کانم ده‌بنه خاوه‌نی زه‌وی.

میراتگری زانایان:

زانایان که میراتگری پیغمبرن (د.خ) همیشه ههولیان داوه ئهوهی که فیربوون له زانست و زانین له خۆیاندا نهکوژیتهوه و بیگه په ننه دهست قوتابیه کانیان به تاییه تی و خه لکیش به گشتی.. مامۆستایان سووربوون له سه ره هول و وانه وتنه وه و قوتابیانیش گهرم بوون له سه ره فیر بوون..

ئیمام مالیک ده لئی: (پیاوی واهه بووه سی سال چووه بۆلای یه کیک تا فیر بیی) مجاهد ده لئی (سی جار هه موو قورئانم خویند له بهردهستی (ئیبین عباس) داو ئایهت به ئایهت پرسیارم لی ده کرد).

هه ندی جار قوتابی زیرهک و بلیمهت هه لکه وتوون و مامۆستایان زیاتر گرنگیان پیداون، هه روهک ئیبین و تهیمیه که (ئیبین قهیم) هه میشه له خزمهتیا بوو تا به چاکی زانسته که ی لی وه رگرت..

به هه مان شیوهش (ئیبین حجر) ی عه سقلانی گرنگی زۆری دا به قوتابیه که ی که ناوی (الحافظ السخاوی) بوو، له بهر ئه وه ی دراوسی بوون زۆریه ی کات له خزمهتیا بووه، جاری واش هه بوو که له لای مامۆستا نه بوایه، خزمهتکارێکی ده ناردا به دوایدا که زووبیته وه به لای وانه کانیه وه..

قوتابیه که شی به وه فا بوو بۆی و ژیاننامه ی مامۆستا که ی نووسیه وه و ناوی نا (الجواهر والدرر فی ترجمه شیخ الإسلام ابن حجر) ..

له م سهرده مه شدا پیشه واهه ننا بیجگه له وه ی که قوتابی چالاک و بلیمه تی تاییه تی هه بوو، توانی زیاتر له نیوملیۆن کهس بخاته ژیر چه تری برایانه وه و بیانخاته کار بۆ ئیسلام..

مامۆستا (محمد محمود صواف) یش به ره حمهت بی له گه ل ئه وه دا که به رپرسی برایان بوو له عیراق و به گشتی خزمه تی موسلمانانی ده کرد، قوتابی بلیمه تیشی هه بوو

که خواناس و له خوږدوو بوون و توانیان جیی ماموستایان بگرته وه، یه کی له وانه ش (شیخ أمجد الزهاوی) بوو، که خه لکیکی زور شایه تی زانایه تی و سالی بۆ نه دن.. شایانی باسه زانایان زور گرنگیان داوه به وهی که لاوان پییگه یه نن و فییری نه و زانسته یان بکن که له لایانه، بۆ نمونه زانای (محدث) (أعمش) زور قوتابی لوی هه بوو له مزگه وتی کوفه دا وانه ی پیده وتن. رۆژیک که سیک که قه دری لاوانی لانه بوو، به سه ر سوپرمانه وه به (أعمش) ی وت: ئەم منال و مه زنه چیه کوترکدونه ته وه؟ نه ویش وتی: (بی دهنگ به، نه وانه ن که ناینه که ت ده پارین).

قورئان باسی شوینکه وتوانی موسا ده کات (سه لامی خوی لیبت) که لاو بوون و به دزی فیرعه ونه وه نیمانیا ن پی هیتا: ﴿فَمَا أَمَّنْ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَن يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ (۸۳) یونس، واته: که س باوه پی به موسا نه هیتا جگه له چه ند لاویک و، خه لک هه موو ده ترسان له فیرعه ون و دارو ده سته که ی که به لایان به سه ر به یینن و تووشی نازار و نه شکه نجه یان بکن، به راستی فیرعه ون خوی به گه وره و بلند ده زانی له زه ویدا، به راستی نه و له سنوور ده رچوان بوو.

هه روه ها نه وانه ی که شوینکه وتووی خو شه ویست (د.خ) بوون زوری ی زوریان لاو بوون و به فزلی خوا و به رهنج و خه باتی نه وان نه م دینه که یشته نیمه..

هه ولی بیوجانی میرانگران

ژیانی دنیا که م و کورته، کورد واته نی پیچی میزه ریکه، پاشه رۆژو قیامه تیش هه تا هه تایی و نه برپاره یه، قورئان ده فه رمویت: ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبُثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ (یونس: ۴۵).

واته: رُوِّتِكَ كه زیندوویان ده كه ینه وه هه سته ده كه ن به وهی كه ژیا نی دنیا یان هه روه كه ت دنیا ساتیک بووی بویه كتر ناسین و هیچی تر، جا نه وانهی كه بپوایان به په روه ردگاریان نه بوو خه ساره تمه ندو سه ر لیشتیواوبوون.

خۆشه ویستیش (د.خ) ده فه رموی (مالدینا فی الآخرة إلا مثل ما يجعل أحدكم إصبهه فی الیم فلینظر بم یرجع) (مسلم). واته: دنیا له چاو ناخیره تدا وه كه نه وه یه كه سیک په نجه بکات به ناوی ده ریایه كدا و كه په نجه ی ده رهینایه وه بزانی ت چی به په نجه یه وه دیت!

دۆزه خیش نه وه نده ناوی سه ندووه و سه خته، كه هه رچی بکری بۆ رزگار بوون لپی هه ركه مه و سه رفرازی راسته قینه ی مرؤ نه وه یه له ده ست دۆزه خ قوتار ببیت و پینیتته به هه شته وه ﴿فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ (أل عمران: ۱۸۵).

ئنجا كاتیک بپواداری راسته قینه له م راستییه تیده گات، به رده وام له هه ول و كۆششی بیچاندا ده بیت، بۆ به ده سه تهینانی ره زامه ندی خوی گه وه، كه مایه ی سه رفرازییه له دنیا و قیامه تدا و، ناوبه ناو به خۆیدا ده چیتته وه و لۆمه و سه ركه نه ی خۆی ده كات و هه موو نه وانهی كرده وونی به كه می ده زانی، پیشه وا (ابن الجوزی) ده لی (به راستی من ناوتم پله وپایه ی ئیمانی به رزیوو، كه چی داخه كه م ته مه نم به سه رچوو، نه وه ی ناوات و مه به ستم بوو پی نه گه ی شتم..

من حالی خۆم وه كه پیشه وا (ابن عقیل) ده بینم كه به خۆی ده لیت: نه ی ناته واو قسه ی زل ده كه ی بۆ نه وه ی بلین قسه زانه، خۆ تو گه وه ره ترین و به نرخترین شتیكت له ده سته داوه كه به لای ژیره كانه وه گرنگه، كه نه ویش روژانی ته مه نه تاگه ی شتیته نه وه ی كه له لایه ن نه وانهی سه بینه ده مرن پیت بووتری قسه زان و لیزان، دوایی نه وه ش كه باست ده كاو باسكراویش كه تویت ناووباستان كویر ده ببیتته وه له گه ل ته خت

بوونی گۆره کانتاندا، ئەمه ئەگەر باس و خواست بگاته دوای مردنت، خۆ رهنه گه نه گات و هەر له ژيانى خۆتدا لاویکی چوست و چالاک و به توانا تر له تۆ هه لکه وی و هه موو ناوشۆره ته که بۆ خۆی به ریت!

مروڤه ژیره کان سه رقالی ئەوه ن کاربکه ن به وزانسته ی بلای ده که نه وه و، چاک بۆ نه فسی خۆیان ده روانن و هه لی ده سه نگینن.. ئای بۆ نه فسی من، چه نده ها موجه له دم نووسی له چه نده ها بواری زانستدا و پله یه کی چاکم پی به ده ست نه هینا.

ئەگەر دانوستانم کردبێ لوت به رزیووم و ئەگەر نامۆژگاریش کرابم نه رم نه بووم و، هه ر ئەوه نده ی دنیاشم بۆ لوابیت، وه ک قه له پره ش چۆن ده که وی به سه ر لاکیک دا ناوه ها بۆی چووم و که وتووم به سه ریدا! خۆزگه ئەگەر له ولاکه شم ده خوارد به هینده ی ناچار (مضطر) یکم بخواردایه که له مرداره وه بوویه ک ده یخوات!

ئای له من، که ئەمرو له سه ر رووی زه ویی و سه به ی له ژیر خاکدام، به خوا بۆگه نی لاشه م پاش سی رۆژ له ژیر گلدا که متره له بۆگه نی ره وشت و خووم که من له ناو هاوه لاندمام..

به خوا من پشوودریژی و حیلمی خوا به رامبه رم سه رسامی کردووم، چۆن کرده وه کانم په رده پۆش ده کا و که چی من ده مه وی ئاشکرای بکه م؟ ئەیه وی کۆیم و من په رته وازه م و خۆم کۆناکه مه وه!

سه به ینی ده لێن زانای پایه به رزی خواناس کۆچی دوایی کرد، سه به و خوايه ئەگەر چاک بیانناسیمایه ئەسه په رده ی خاکیان نه ده کردم!

به خوا هاوار ئەکه م له نه فسم و که شفی ده که م، هه ره ک چۆن که م و کورتی دوژمن که شف ده کری و! ده گریم و ده نالم هه ره ک کۆست که وتووی جه رگ سوتاوی کوپ مردوو!

به خوا چاکه يه ك شك نابه م كه لای خوا پئی بپاړيمه وه و بلیم خوابه له بهر فلانه چاکه
 لیم خوش ببه! .. له گه ل هموو نه وانه شدا هرچند تاوردده موه فه زل و چاکه ی خوا
 ده بینم به سه رمه وه که سه روزیادمه و، پاراستنی ده بینم له گه ل نه وه دا که دوژمنان
 زدن و به ده سه لاتن و، هرچیم داوا لی کرد بیت هاتوو به هانامه وه و بوی جی به جی
 کردوم. . تاوام له گه ل ده کات خوی گوره له کاتیکدا که نه وه وله مننده و هیچ
 تا تا جیکی به من نیه.

نه وه ش کارو کرده وه ی منه، له کاتیکدا که هه ژاروکم ده ست و بیچاره م و هیچ
 بیانویه کشم نیه نه وه نه بی که ده لیم: نه مزانی، چیبکه م، له ده ستم ده رچوو!، به خوا
 په روه ردگار به چاکي و له ش ساغ دروستی کردوم و دلای به جوریک رووناک کردوم
 به زیره کی، که زود شتی نادیارم بۆ درده که وی و زووتی ده گم.

سه ده مه خابن بۆ ته منی که به سه رچوو له شتیک دا که رازی بوونی خوی
 له سه رنه بی، نای بۆ مه حرومیم له گه یشتنه پله ی ره زامه ندی خوا!

نای داخه که م (علی مافرطت فی جنب الله) ، چون دوژمنم به خوم خوش کرد! نای
 له ورژده ی که له بهر چاوی نه وانه ی که به چاکیان ده زانیم راده گیریم و نه ندانه کانی
 لاشه م شایه تیم له سه ر ده دن و تا برووم ده بن له کاتی نیقامه ی حوجه تدا..

په روه ردگار، په شیمانم به دل له و پوخله واته م و هه ستاوم به راستی بۆ
 پاک کردنه وه ی هرچی مابی له که موکوی و ناته وای، هرچند په نجا سالم و وه کو
 که لوپه لی رزیوی بی که لکم!

زانینه که م رازی نابی تانه مبات به ره و ره و شتی به رز و هیچ چارنکیشم نیه
 په شیمانی و خه م خواردن نه بی!

په روه ردگارا، من بی گوئیم نه کردوی له وهدا که نه زانم چهند نازو نیعمه تت پی
به خشیووم، یان بیرم چوویی که چنده چاکه ت به سه رمه وهیه .. ده لیم بیوره له وهی که
نه انجام داوه ..

ئینجا (ابن الجوزی) پاش نه وهی ئه م رازوونیاز و سه رزه نشتهی (ابن عقیل) تو مار
ده کا ده لئ: (خو ئه مه بو ئه وه نیه که گونا می گه وره م له ده ست قه ومابی؟! تا که س
ئه و گومانه م پی نه با که وانیه، به لام من کارو کرده وه و که مته رخه میه کم هیه که
نه ئه بوو وابووما یه و، لایه ق نیه به که سیکی وه ک من، که خوا ئه وه نده نیعمه تی زانست و
تیگه یشتن و ژیری پی داوم) .

دیاره پیاو یاشان ده یانه وی له ریی لومه ی نه فسی خو یانه موسلمانان فیر بکه ن و
هوشیار یان بکه نه وه، ئه گینا (ابن الجوزی) زانایه کی ناودار بوو که نزیکه ی نه وه د
سالیك ژیاو زۆرتین سوودی له ته مه نی وه رگرت و به سه دان په راوی نووسی و هه رده م
له خزمه تی بانگه وازی خوادا بوو، نزیکه ی (۱۰۰) هه زار موسلمان ی تاوانبار و گونا هکار
له سه رده ستیا ته ویه یان کردووه و بیست هه زار که سیش له سه ر ده ستیا موسلمان
بوون، (ابن عقیل) یش ده لئین به هه مان شیوه بووه و په راویکی به ناوی (الفنون) وه
نووسیوه که هه شت سه د موجه له ده !

ده بیته ته مه نی چهند بوویی و چۆن به ره که ت که وتبیته ساته کانی ژیانیه وه و
توانیبتی ئه وه مووه بنووسی و خزمه ت بکات؟! !!

بیگومان ئه و دووزانایه پیاوی باش بوون و کاری مه زنیشیان کرد، که به زۆر که س
ناکرئ، به لام دیاره هه رچی بو قیامه ت بکرئ هه ر که مه خو شه ویست (د.خ) ده فه رموی:
(لو أن رجلاً یجر علی وجهه من یوم ولد إلی یوم یموت هراً فی مرضاة الله عزوجل لحقره
یوم القیامة) (نه حمه د / المسند ۴/ ۱۸۵، والصحیح الجامع / ۵۲۴۹). واته نه گه ر که سیك
له و رۆژه ی له دایک ده بیته تا ئه و رۆژه ی به پیری ده مریت له سه ر ده م رایکیشن و سزای
بدن له ریی خوادا، له رۆژی قیامه تدا به که می ده زانی.

به هه مان شیوه له فەرمووده دا هاتوو که شهید له قیامه تدا که نه وه مو نازو نیعمه ته نه بیینی داوا ده کات بگه پیته وه بۆ دنیا بۆ نه وه ی له رتی خوادا چه ند جار شه هید بگریته وه ..

چاک وایه له ژبانی دنیا دا گورج و گۆل و گهرم و گورپین، نه وه تا پیاو باشیک لۆمه ی زۆر له خه لکانی سه رده می خۆی و زۆر له نیعمه ش ده کات و ده لێ: (عمرک یذوب ذوبان الثلج وتوانیک ابرد منه) واته: ته مه نت وه ک به فرو سه هۆل ده تویته وه و هیممه ت و هه ولێشت له و به فرو سه هۆل ساردتره ..

وه کاله تی مزگینی و مرده!

یه کی له سیفاته ده روو نیه کانی مرۆف زوو بی هیوا بوونه، هه روه ک خوای په روه ردگار ده فهرمویت: ﴿ وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ﴾ (هود: ۹) به خوا نه گه ر خێرو خۆشی و ناسووده یه کمان به ئاده میزاد بچیزین، له وه ودوا بۆ تاقیکردنه وه ی لێی بسینینه وه، نه وه به راستی ده بینین نه و که سه نا ئومیدو بی هیوا و ناشکوره .

دیاره ژبان به گشتی رهنج و ماندوو بوونه و، بانگخوازانیش زیاتر له خه لکی تر بۆ چه سپاندنی هه ق و راستی تووشی ده رده سه ری و نارچه ته ده بن، بۆیه قورئانی پیروژ په روه رده یان ده کات له سه ر پشوودریژی و بی هیوا نه بوون، هه روه ک ده فهرمویت: ﴿ وَلَا تَيْسُّوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْسُّ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴾ (یوسف: ۸۷). واته: له سۆز و میهره بانی خوا نا ئومید مه بن، چونکه به راستی که س نا ئومید نابیت له سۆزو میهره بانی خوا جگه له که سانی خواته ناس و بی باوه پ ..

به چاو گێرانیکی خێراش به ژباننامه ی پر به ره که تی خۆشه ویستدا (د.خ) ، بۆمان ده رده که وی که هه رگیز بی هیوا نه بووه، ته نانه ت له کاته سه خته کانی شدا که تروسکایی

به‌دی نه‌کراوه، نه‌وه کاتی کوچی بۆ مه‌دینه که خۆی و نه‌بویه‌کر بوون و سوراقه‌ش به هیوای شاباش و خه‌لاتی زۆر هێرشێ بۆ هێنان و، و لاخه‌که‌ی سه‌رسی داو که‌وته خواره‌وه، که‌زانی ده‌ستی نایانگاتی داوای (آمان) ی کرد، خۆشه‌ویستیش مژده‌ی دایه که‌له‌داهاتوودا بازنه‌کانی کیسرا ده‌کاته ده‌ستی، وه‌هاتیشه‌دی و کاتی فه‌تی فارس کراو غه‌نیمه‌ته‌کان هێنران بۆ مه‌دینه، عومه‌ر به سوراقه‌ی فه‌رموو، بازنه‌کانی کیسرا بکه‌ره ده‌ست و به‌ناو موسلماناندا تۆزێ پێوه‌ی بکه‌رێ، نه‌ویش کردیه ده‌ستی و، ده‌ستی به‌رزکرده‌وه و به‌ناو موسلمانان دا هات و چوو..

له‌ غه‌زای خه‌نده‌قیش دا که هه‌موو ده‌رگاکان له موسلمانان داخرا‌بوون، دوژمنان له هه‌موولایه‌که‌وه هێرشیان هێنا‌بوو، جووله‌که‌ش له‌ناوه‌وه په‌یمانان شکاند بوو، خۆشه‌ویست (د.خ) که له‌سه‌ر رای (سلمان) چالی لێدا بۆ به‌رگرتن له دوژمن و هاوکاری هاوه‌لانی ده‌کرد له چال هه‌لکه‌ندن و گل گواستنه‌وه‌دا، بانگیان کرد بۆ تاشه‌به‌ردیکی گه‌وره‌ی سه‌خت که به‌هاوه‌لان نه‌ده‌شکا و خۆشه‌ویست که‌پاچی لێداو پڕیشکی لی بووه‌وه فه‌رمووی مژده‌تان لێبێ فه‌تی فارس و رۆم ده‌که‌ن! سه‌ره‌نجامیش هه‌روا ده‌رچوو.

(شایانی باسه‌ درێژی چاله‌که (۵) کم وپانی چوار مه‌ترو قوئی سێمه‌تر بوه، جابزانه نه‌و کاره له‌و رۆژه‌دا چند زه‌حمه‌ت بووه و ئنجا بیهیواس نه‌بوون) ..

له رابوونی نوێش دا به‌ننا به‌هاوه‌لان و شاگردانی وت: بێ هیوا مه‌بن، بێ هیوایی له ره‌وشتی موسلمانان نیه، راستیه‌کانی نه‌مڕۆ خه‌ونه‌کانی دوینین هاتوونه‌ته‌دی، خه‌وه‌کانی نه‌مڕۆشمان راستیه‌کانی سبه‌ینین، کات هێشتا به‌ به‌ریه‌وه ماوه و تا ئیستاش نیشانه‌کانی ساغی و سه‌لامه‌تی به‌هێزن له‌ ده‌روونی گه‌لی بڕوادارمانا، هه‌رچه‌ند فه‌ساد بلّوه و ته‌شه‌نه‌ی کردووه، بێ هیز و لاواز هه‌موو ژیا‌نی هه‌روا نابێ و

به میزبش تاهه تا به میز نابی (وئرید أن غن علی الذین استضعفوا فی الأرض ونجعلهم
 أئمة ونجعلهم الوارثین) . (الرسائل / الامام البنا) .

پیاویک که هه رگیز بی هیوانه بوو!

شیخ محمد عبدالفتاح شریف، یه کیکه له برا دیرینه کانی میسر، که له سه ره تای
 چله کانه وه په یوه ندی کرد به پیشه واهه بناوه، له و رۆژگار ه دا که موسلمانان له غه فله ت
 و خه ویکه قولدا بوون.. له و رۆژه وه که به یه تی دا به بانگه واز خوی نه ز کرد بۆ
 کارکردن و هه ولی بیوچان بۆ که یاندنی بانگی خوا له سه رتاسه ری میسردا، جا له بهر
 شه وهی نه ندازیار بوو له بهر یوه به رایه تی روپیتوی میسردا و، زۆر ده هات و ده چوو، وه
 سه ردانی زۆر له شارو دتهاته کانی ده کرد، وه له بهر شه وهی که سایه تیه کی دیار و ناسراوو
 چالاک بوو له گه ل زۆربه ی براکاندا تووشی به ندی و سزاو نازاریکی زۆر بوو، سزاو
 نازاریک مه گه ر له (محاکم تفتیش) ی ئیسه پانیادا رووی دا بیت.. له گه ل هه موو
 شه وانه شدا بی هیوانه بوو، کۆلی نه داو بهرده وام وره ی براکانی بهرز ده کرده وه و مزده و
 مزگینی شه دانی، برایان ناویان نا (وه کاله تی مزگینی و مزده) ! .

له سه ره تای هه فتاکانا له به ندیخانه نازاد کراو و هه روه ک جاران و بگه ره گه رم و
 گوپتریش له جاران که وه وه بانگه واز کردن.. کاتیک ویستی ژن بخوازی و خیزان
 پیکه وه بنیت.. هه ر له سه ره تاوه به هاوسه ره که ی وت: ده مه وی بزانی که تۆ (هه وی)
 یه کت هه یه، که شه ویش بانگه وازی برایانه و نه گه ر رازیت شه واهه باشه و نه گه رنا شه واهه
 به که لکی یه کتری نایه یین! هاوسه ره که شی به م مه رجه رازی بوو، هه میشه پالپشت و
 هاوکارو هاوسه نگه ری خه باتی بوو، خه دیجه ناسا کۆلی نه دا تا له هه شتاکاندا گه رپایه وه
 بهرده م باره گای په روه ردگاری!

کۆچی دوایی شه شازنه خواناسه بانگخوازه هه میشه یاده وهری یه کانی ده هیتنایه وه
 بهرچاوی شیخ محمد و له ناو دۆستاندا به خیر یادی ده کرده وه، تا شه میش پاش زیاتر

له شهست سال ههول و خهباتی بیوچان له ته مه نی نه وه دو پینج سالی دا مه لی
به رزه فری گیانی دایه شه قه ی بال و دنیا ی زه حمهت و نار هه تی به جیهیشت به ره و
ره حمهت و میهره بانی خوی په روه ردگار.

هه زاران سلاو له گیانی پیری خواناسی بانگخوازو هه موو نه وانه ی که له سه رتاسه ری
جیهاندا بو خوا خو یان دهره نجینن! (گوفاری المجتمع ۱۵۰۲).

دوو هیمههت بهرز

* نه و پیاوهی عه رشی بو هاته له رزه:

سه عدی کوپی معاذ گه وره ی بنی عبدالأشهل بوو، پئیان وت: تو چون ری نه ده ی
(مصعب کوپی عومه ییر) یکی بیگانه به م خاک و ناوه، ناوا بکات و سه ره له خه لکی تیک
بدات؟ نه ویش شمشیره که ی هه لگرت و چووه لای مصعب و داوای لیکرد نه و ناوه
به جی بهیلی و واز له خه لکی بهینی، (مصعب) ی بانگخوازیش داوای لیکرد که تاویک
دانیشی، کاتی دانیشت و قسه ی بو کرد خوی گه وره هیدایه تی دا.. جا هر نه وه نده ی
چووه وه ناو هۆزه که ی وتی: من چونم له ناوتاندا؟ وتیان: تو گه وره ی ئیمه ییت!
وتی: قسه ی ژن و پیاوتان له من هه رام بییت تا موسلمان ده بن! .. هه ره موویان
موسلمان بوون..

(سه عد) به کسه ره له وه حالی بوو که نه م ئاینه پئیوستی ده کات له سه ری
بانگخوازیییت و دهستی خه لکانی تر بگریت، تاوه ک خوی سه رفراز بووه خه لکانی تریش
ئاوا سه رفراز ببن..

سه عد ههوت سال تیکووشا بو ئیسلام، به و ماوه که مه توانی به فه زلی خوا باشترین
پله به دهست بهینی.. له رۆژی خه نده ق دا به تیریک بریندار بوو، دو عای کرد، خوایه
نه گه ر پیغه مبه ره که ت (د.خ) جهنگی ماوه له گه ل جووله که کاندانئاوا به میله بو

گیانیانو، خۆت ده زانی له بهر تو چه ند رقم لیپانه! وه نه گهر جه نگیشی نه ماوه
له گه لیان بمبهره وه بق لای خۆت! خوای گه ورهش دوعاکه ی گیرا کردو، برینه که ی
تووشی خوین به ربوون بوو به شه هیدی سه ری نایه وه!

کاتیک بردیان بق سه رقه بران، خوشه ویست (د.خ) فه رمووی: ره نگه سه رتان
بسوورمی له سووکی تهرمه که ی، بزائن که حه فتا هزار مه لائیکه ت ناماده ی
ناشته که ی بوون.. وه عهرشی خوا بق گیانی که وته له رزه!

* بانگخوازیکی به ئه مه کی ماندوو نه ناس:

(ئه نهر جندی) قوتابی قوتابخانه ی برایان بوو، پرسیاری لیکرا تو کیت؟ وتی:
من پاریزه ریکم له مه سه له ی حوکم کردن به قورئان دا، کراوم به وه کیل، له ورژوه وه که
پیشه وا به ننا ئه م (قضیه) به ی به رز کرده وه و له پیناویا شه هید بوو له نزیکه ی (۵۰)
سال له مه و به ردا، له ورژوه وه منیش (دیفاع) ده که م و (مذکرات) به رز ده که مه وه،
به هوی ئه و ته کلیفه وه که خوا خستویه تیه گه ردنم به و (په یمان و به یعه ته ی که خوا
لیتی وه رگرتووین و تیا یا ده بی سه رو مآلمان بفرۆشین به خوا به رامبه ر به به هه شت ﴿إِنَّ
اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ﴾ التوبة..

سالی (۱۹۴۰) خالی وه رچه رخان بوو له ژیانیدا، کاتیک په راوی (وجهه الاسلام) ی
خوینده وه که کومه لیک رۆژه لاتناس دایان نابوو، ماموستا (جندی) تیگه یشت که
پیلانی دوژمنان چه ند سه خته به رامبه ر ئیسلام.. بویه خوی نه زر کرد بق پاریزگاری
کردن له م دینه و تا وه فاتی کرد سه نگه ری پاریزه ری و پاراستنی ئیسلامی به جی
نه هیشته هه رچه ند ئاسته نگ خرایه ری و سالیکیش له گه ل برایاندا به ندکرا، نه رم نه بوو
بویان و شه وو رۆژی دایه ده م به ک و روویه پووی فکری رۆژئاوا بووه وه و، هه میسه
دنیایا بوو که پاشه رۆژو سه ره نجام هه ر بق ئیسلامه..

ئەم شۆرەسوارە نەبەردەى مەيدانى ئيمان و ئىسلامەتى لەسەرە مەرگیدا پاش تەمەنىكى پەر خىر و بەرەكەتى ھەشتا و پىنج سالى بە كچەكەى وت (دەزانىت كە سەدەھا پەراوم ھەيە لای دەزگاكانى بلۆكردنەوھى رۆژھەلات و رۆژئاوا، قەت نەكەى دەست پانكەیتەوھ و پيارەوھېگرى، ھەرچى بۆ خۆى شتىكى دايتى وھرى گرەوھ ھەرچيش ئىنكارى كردو نەيدا گەردنى ئازاد بىت...).

مامۆستای خواناسى بانگخواز دوژمنانى پيش دۆستانى شايبەتى خىرى بۆ ئەدەن، لەھەول و خەبات و نووسين بەردەوام بوو تا لە (۲۸ ی ينایر ۲۰۰۲) ئىوارەى رۆژى دووشەممە مەلى بەرزە فېرى گيانى دايبە شەقەى بال و بەرەو خۆشەويستان (خۆشەويست و يارو ياوھەران) كەوتە رى.. بە ئىمامەتى رابەرى گشتى برايان، زۆرىك لەھاوسەنگەرو موسلمانان نوێژى مردوويان لەسەر كردو بۆ دواچار خواحافيزيان لى كردو بەچاوى پەر فېرمىسكەوھ بەخوایان سپارد، ئەو خوايبەى كە سپاردەزايە ناكات..

شايانى باسە لەدوا ساتەكانى ژيانيدا، لەدوا چركەكانى سەرەمەرگ دا، مامۆستا (جندى) بە دەم شايبەتمان و سرودى (فداك ابى و أمى يارسول الله.. فداك ابى و أمى يارسول الله..) گيانى سپاردوو چاوى لىك نا.. (ل ۲۰۱ گۆفارى الايمان ژمارە / ۱۰)

لەكۆتايى ئەم كەشتەو دوا دلۆپى بەھارى پىنجەم دا ئىمەش بەھىواى بەھارى ھەتاھەتايى لەبەھەشتى بەرىن دا، لە خزمەت خۆشەويست و يارو ياوھەران و سالخاندان، دەلێين (خۆمان و باوك و داىكمان و ھەرچيمان ھەيە بەفيدات بن ئەى پىغەمبەرى خوا).

سەرچاوهكان

۱. الأنجيل الذي قادنى الى الإسلام / م. ج. لوبلا.
۲. لە خزمەت قورئاندا - نووسەر.
۳. نفحات علمية من القرآن والسنة. د. دلاور محمد صابر.

٤. بحوث مقارنة بين العلم الحديث والكتاب والسنة. د. دلاور محمد صابر.
٥. كوفاري / الايمان / زماره / ١٠.
٦. الأخفياء / وليد باحكم.
٧. التورث الدعوي / د. محمد موسى الشريف.
٨. الأخلاق / عمرو خالد.
٩. تفسير الشعراوي / جلد ١
١٠. مجلة الأسرة / ٧٦.
١١. وتارى (رسائل ربانية) عمروخالد.
١٢. مجلة المجتمع / ١٥٠٢.
١٣. التربية الجماعية / منير الغضبان / جلد ١.
١٤. الأنترنت - المواقع الإسلامية.
١٥. محاضرة المواعظ - سلمان فهد العودة.
١٦. قصص من مدغشقر - قناة أقرأ - ندوة الأسبوع. محمد حمد الخميس.
١٧. ابنتي الحبيبة هذا هو الطريق الى الجنة / عبدالرحمن السنجري.
١٨. مجلة الاعجاز / ٣ / ١٤١٨ ك
١٩. حقائق العلم الحديث / عبدالرحمان العصافى

بہرگی شہشہم

پیشه‌کی

سوپاس وستایشی بیّ پایان بۆ خوای په‌روه‌ردگاری جیهان و دروود وسه‌لامیش
له‌سه‌ر گیانی خۆشه‌ویست و یار ویاوه‌ران و شوینکه‌وتوان:

به‌رگی شه‌شه‌می به‌هاری دلّان دیته به‌رده‌م عاشقان و خۆشه‌ویستانی به‌رنامه‌ی
خوای په‌روه‌ردگار، که پیکهاتوو له چند ته‌وه‌ره‌یه‌ک:

(۱) جووله‌که و فیلّ و ته‌له‌که و شایه‌تی درۆیان، بۆ شه‌وه‌ی چاکتر بیانناسین و له
سیاسه‌تی نه‌مپۆشیان تیبگه‌ین که هه‌رگیز ناشتیان ناویّ و به‌رده‌وام ناگری شه‌پو
ناژاوه هه‌لده‌گیرستین (کلما أوقدوا نارا للحرب أطفأها الله، ویسعون فی الارض فسادا و
الله لا یحبُ المفسدین) ۶۴ البقره.

(۲) خوای گه‌وره هه‌رچی دروستکردوو به چاکترین شیوه دروستیکردوو و
مروّفیشی به چاکترین و باشترین شیوه نه‌خشاندوو و داواشی لیکردوو که دوا
باشترین و چاکترین به‌رنامه‌یه‌ک بکه‌ویت که له خواوه بۆی نێردراوه به پیغه‌مبه‌راندا..

(۳) جا له‌به‌ر شه‌وه‌ی که باشترین کار وکرده‌وه داوا کراوه له مروّف له‌م
تاقیکردنه‌وه‌یه‌ی ژیانی دنیا، هه‌ق وایه بگه‌پێین به دوا‌ی شه‌وه‌کار و کرده‌وانه‌دا که زۆر
چاکن و کات به‌فیرۆ نه‌ده‌ین و، یه‌کیّ له‌و پله‌و پایه به‌رز و کاره مه‌زنانه‌ش بانگه‌واز
کردنه، بۆیه هه‌ق وایه بانگه‌واز بین له گشت کاتیکدا، له خۆشی و ناخۆشیدا، له ژیا و
ته‌نانه‌ت له سه‌ره‌مه‌رگیشدا..

به کورتی و به کوردی مه‌به‌ستمان ژیانه بۆ ماوه‌یه‌ک له به‌هاری ئیمان و ئیسلامدا و
سازدانی گه‌شتیکه به گولزاری گولستانی قورئان و فه‌رموو ده‌دا...

هه‌ر ئیستاش وا ده‌که‌وینه پێّ له‌م گه‌شته ئیمانی یه‌دا به پێزیشته بفه‌رموو
له‌گه‌لماندا.

جووله که و خه له تاندنی ملیونه ها گاور

جووله که نه و که له ن که تالوویان کرد به که رووی موسادا سهلامی خوی لی بیت و هه تا له ژیا نا بوو که وره ترین نازاریان دا، هه روه ک قورئان ده فهرمویت:

(وَ إِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تَعْبُدُونَ مَا كَانَتْ آيَاتِكُمْ وَاَنْتُمْ بِالْحَقِّ كَاثِبِينَ) الف ۵. واته: بیریان بخه روه، کاتیک که موسا به قه و مه که ی وت: نه ی که ل وهۆزم ئیوه بو نازاری دل و پۆحم ده دن، له کاتیکدا به راستی ده زانن که من پیغه مبه ر و په وانه کراوی خوام بو تان، جا کاتیک نه وان گوئیان بو راستی نه گرت و له هه ق لایاندا، خواش دله کانیانی له خشته بر دو مۆری پیانا، چونکه خوا رینمووی هۆزی تاوانکار و له سنوور ده رچوو ناکات.

پاشان هه رچی خراپ بوو کردیان ده ره ق به موسا (سهلامی خوی لی بیت)، بوختانیان بو مه ریه م کرد و هه ولی کوشتنی عیسیان دا.

که (محمد) یش هات (صلي الله عليه وسلم) نه وه میژوو شایه ته چیان کرد له تاوان و خیانه تکاری، جانه ک هه ر له ده ولته تی ئیسلامدا نه مه پیشه یان بووه، بگه ره له هه ر ولاتیکدا بووین که وتونه ته ئاژاره نانه وه، و، پاره په یدا کردن به سوو خۆری و به دپه وشتی و... هه ت، بویه له هه ر ولاتیکدا تاوانیان ئاشکرا بو بیت قه تل و عامیان کردوون. کاتیک له پوسیا و نه وروپای پۆژه لات که وتنه گیانیان، کۆچیان کرد به ره و نه وروپای خۆر ئاوا...

ده لئین له سالی (۱۶۰۷) دا لاهوتیه کی جووله که به ناوی (توماس برایتمان) له په راویکیدا باسی بیروبوچوونیک کرد که گوايه خوا ده یه ویت جووله که بگه پیته وه بو فه له ستین بو خوا په رستی له وی، هه ندی له بیر یار و ژیره کانی نه وروپا وتیان بو نه وه ی له کۆچی جووله که پزگارمان بیت و نه و به لایه مان له کۆل بیته وه، چاک وایه نه و بیرو بوچونه وه رگیری و جووله که پووی بکریته فه له ستین..

له سالی ۱۶۶۹دا دوو جووله‌کە‌ی لاهوتی به‌ریتانیا که له هۆله‌ندا ده‌ژيان نامه‌یه‌کیان ئاراسته‌ی حکومه‌تی به‌ریتانی کرد و تیا‌یا داوا‌یان لێ‌کرد که شه‌ره‌فمه‌ندبیت به‌ گواستنه‌وه‌ی جووله‌که به‌ که‌شتی به‌ریتانی بۆ فه‌له‌ستین، چونکه ئه‌وه ئیراده‌ی خوا‌یه جا ئه‌م بیروبو‌چوونه په‌ره پێ‌درا له سه‌ده‌ی نۆزده‌دا.. گوا‌یا خوا دوو مه‌مله‌که‌تی هه‌یه‌یه‌کیان له‌سه‌ر زه‌وی که ئیسرائیله و مه‌مله‌که‌تیکیش هه‌یه له ئاسمان که (که‌نیه) یه و، (عیسا) ش بۆ جا‌ریکی تر دیته‌وه سه‌ر زه‌وی، به‌لام له کاتیکدا دیت که جووله‌که کۆبو‌ینه‌وه له فه‌له‌ستیندا و، جه‌نگیکی گه‌وره له (هه‌رمجدون) له شام رووبدات.

ئه‌م بیروبو‌چوونه هه‌له‌یه‌یان له ئه‌مریکا‌دا به‌ تاییه‌تی بلا‌وکرده‌وه و ده‌لێن نزیکه‌ی چل ملیۆن مه‌سیحی دلێان به‌مه‌ خۆشه و هه‌ولێ زۆر ده‌ده‌ن و پشتیوانی جووله‌که ده‌که‌ن و ئه‌و یارمه‌تیه‌ی له‌مانه‌وه بۆی دیت، له هه‌موو جووله‌که‌کانی جیهانه‌وه ئه‌وه‌نده‌ی ده‌ستناکه‌وی...

ئه‌م کۆمه‌له‌ گا‌وره‌ی ئا‌وا بیر ده‌که‌نه‌وه پێ‌یان ده‌وتری (المسیحیة الصه‌یونیة) ، که خه‌لکانی کاربه‌ده‌ست و سیاسی و ده‌سه‌لاتداری گه‌وره‌یان له‌گه‌لدا‌یه، یه‌کی له‌وانه سه‌رۆکی ئه‌مریکی پیگان بوو که ده‌یووت: من ئا‌واته‌ خوا‌زم که خوا پایه‌دارم بکات به‌وه‌ی که ده‌ست بنیم به‌ سو‌یچی نه‌وه‌ویییه‌که‌دا و شه‌ری هه‌رمجدون هه‌لگیرسی و زوو عیسا بگه‌ پێته‌وه..

هه‌روه‌ها له سه‌رده‌می (پیگان) دا، (بات رو‌یرتسون) که یه‌کیکه له سه‌رکرده‌کانی ئه‌م ده‌سته و تاقمه‌ ناماده‌ی کۆبونه‌وه‌کانی مه‌جلیسی ئه‌منی قه‌ومی ئه‌مریکی ده‌بوو، بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ر بپاریکیاندا له پۆژه‌لانی نا‌واستدا بگونجی له‌گه‌ل بیر و بو‌چوونی ئه‌و کۆمه‌له‌دا‌و له به‌رژه‌وه‌ندی ئیسرائیل دابیت..

بۆ هه لئێژاردنی بۆشی بچوک ئەم کۆمه له پۆلێکی گه وره یان بیینی، چونکه (بۆشی کوپ) ئالوده ی مه ی خواردنه وه بوو، توانیان بیهێننه مه یدانه وه و له سه دا چلی ده نگه کانی بۆ مسۆگه ر بکه ن.

ئەم کۆمه له ده ورێ (بۆش) یان گرتبوو، پراویژکاری زۆر نزیکێ (جیری فولویل) ه که له م کۆمه له یه و بیست سا له به رنامه یه کی سه عاتی هه یه له ته له فزیۆنی ئەمریکیدا و، وه زیری دادی ئەمریکیش هه ر له مانه و زۆرتوند پره وه .

ته نانه ت نووسه ری وتاره کانی سه رۆک بۆش (مایکل جارسون) ه به کێکه له و ده سته و تاقمه ، بۆیه هه ندێ عیبارات له وتاره کانی سه رۆکدا یه که له لای ئەو ده سته و تاقمه په و اجی هه یه وه ک (ناوزه کردنی هێرش بۆ سه ر جیهانی ئیسلام له مه سه له ی ته قینه وه کانی ئەمریکا به شه پی خاچه رستان، هه روه ها عیباره تی (العدالة المطلقة) و... هتد) ..

له به ر ئەوانه ی که له پێشه وه باسما ن، ئەمریکا په نگه چا و له هه ندێ به رژه وه ندی خۆی بپۆشی له به ر خاتری جووله که، چونکه ئەوه به واجبیکێ دینی ده زانن، که زوو جووله که به هێز بیی و عیسا دابه زیت لایان!

ئەو ده سته و کۆمه له به لایانه وه گرنه که قودس بگرن و پاشان مزگه وتی ئەقسا بپوختن و هه یکه لی سوله یمان بینا بکه نه وه! بۆیه له سا لی ۱۹۶۹ دا ئەوه ی که مزگه وتی ئەقسای سوتاند یه کی بوو له کۆمه لی (المسیحیة الصهيونیة) !.

ژنه نووسه ری ئەمریکێ (جریس هلسل) له م کۆمه له بوو که له مه رامی گلاویان تیگه یشت پیلانه کانیانی ناشکرا کردن له په پراوی (النبوة و السياسة) که له ئەمریکا چاپ کرا... جووله که ش هه رچی لی بکه وتایاته بازاره وه ده یان چنیه وه و فشاری زۆریان خسته سه ر ناو براو... پاشان په پراویکی تری ده رکرد به ناوی (یدالله) که ئەمیش هه ر له سه ر ئەو مه سه له یه یه و، دای به (د. محمد سماک) که وه ری بگێریته سه ر زمانی عه ره بی.. (المسیحیة الصهيونیة/برنامج بلا حدود ۲۰۰۲/۱۲/۳۰)

شاردنه‌وهی هه‌ق و راستی

جوله‌که د‌ل‌ن‌یا بوون له پ‌ی‌غ‌ه‌م‌ب‌ه‌ر‌ی‌ت‌ی خ‌ۆ‌ش‌ه‌و‌ی‌س‌ت (د.خ) و، چ‌ۆ‌ن م‌ن‌ا‌لی خ‌ۆ‌ی‌ان ده‌ن‌اس‌ی ناوا خ‌ۆ‌ش‌ه‌و‌ی‌س‌ت‌ی‌ش‌ی‌ان ده‌ن‌اس‌ی، به‌لام خ‌ۆ‌ی‌ان ل‌ی ه‌ه‌له ده‌کرد و دان‌ی‌ان نه‌نه‌نا به‌و راست‌ی‌ه‌دا، ق‌ور‌ئ‌ان ده‌فه‌رم‌وی: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۲۰) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ (۲۱)﴾ الانعام

واته / نه‌وانه‌ی په‌پ‌ا‌وی ن‌اس‌م‌ان‌ی‌م‌ان پ‌ی‌د‌ا‌ون له گ‌ا‌و‌ر‌و جوو، پ‌ی‌غ‌ه‌م‌ب‌ه‌ر (د.خ) ده‌ن‌اس‌ن‌ه‌وه ه‌ه‌ر‌ه‌ک چ‌ۆ‌ن م‌ن‌اله‌ک‌انی خ‌ۆ‌ی‌ان ده‌ن‌اس‌ن‌ه‌وه، به‌لام نه‌وانه‌ی خ‌ۆ‌ی‌ان د‌ۆ‌پ‌ا‌ند و ب‌پ‌ر‌ا‌ی‌ان به‌ محمد (د.خ) نه‌ه‌ی‌نا‌وه، نه‌وه ه‌ه‌ر ب‌پ‌ر‌ا‌ ن‌ا‌ه‌ی‌ن، ج‌ا ک‌ی ه‌ه‌یه له‌و س‌ت‌ه‌م‌ک‌ار‌ت‌ر ب‌ی‌ت، که ش‌ت‌ی ن‌ا‌د‌ر‌وس‌ت و د‌ر‌ۆ ب‌ۆ خ‌وا ه‌ه‌له‌ب‌ه‌س‌ت‌ی؟ یا ن‌ایه‌ت و فه‌ر‌م‌انه‌ک‌انی خ‌وا به‌ د‌ر‌ۆ ب‌ز‌ان‌ی‌ت؟ چ‌ون‌که به‌ راست‌ی نه‌و س‌ت‌ه‌م‌ک‌ار‌انه سه‌ر‌ف‌را‌ز ن‌اب‌ن.

ه‌ه‌ر‌ه‌ه‌ها له س‌ور‌ه‌ت‌ی (البقره) ش‌ دا ن‌ایه‌ت‌ی (۱۴۴) ده‌فه‌رم‌وی‌ت: ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ (۱۴۴)﴾

واته / نه‌ی پ‌ی‌غ‌ه‌م‌ب‌ه‌ر (د.خ) به‌ راست‌ی چ‌ا‌و‌گ‌ی‌پ‌ان و ه‌ه‌ل‌س‌و‌پ‌انی پ‌و‌و‌خ‌س‌ار‌ت پ‌و‌و به‌ ن‌اس‌م‌ان ده‌ب‌ی‌ن‌ن، که به‌ه‌ی‌و‌ای پ‌و‌و‌گ‌یه‌کی ت‌ا‌ی‌به‌ت‌ی‌ت، ئ‌ی‌مه‌ش ن‌ا‌گ‌ا‌د‌اری ن‌ی‌از‌ی د‌ل‌ت ب‌و‌و‌ن، سو‌ی‌ند به‌ خ‌وا ئ‌ی‌مه‌ش پ‌و‌وت و‌ه‌ر‌ده‌چ‌ه‌ر‌خ‌ی‌ن‌ن ب‌ۆ پ‌و‌و‌گ‌یه‌ک پ‌ی‌ی پ‌از‌ی و خ‌ۆ‌ش‌ن‌و‌ود ب‌ی‌ت، ده‌پ‌و‌وت و‌ه‌ر‌چ‌ه‌ر‌خ‌ی‌نه به‌ره‌و‌ل‌ای که‌عبه و ئ‌ی‌وه‌ش نه‌ی م‌وس‌ل‌م‌ان‌ان له ه‌ه‌ر‌ک‌و‌ی بوون، به‌ره‌و‌ل‌ای نه‌وی پ‌و‌وت‌ان و‌ه‌ر‌ی‌چ‌ه‌ر‌خ‌ی‌ن‌ن، به‌ راست‌ی نه‌وانه‌ش په‌پ‌ر‌ا‌ی‌ان پ‌ی‌گ‌ه‌ی‌ش‌ت‌و‌وه له گ‌ا‌و‌ر‌و جووله‌که چ‌اک ده‌ز‌ان‌ن که نه‌م گ‌ۆ‌پ‌انی پ‌و‌و‌گ‌ی تو ه‌ه‌قه‌و له‌پ‌ه‌ر‌ه‌ر‌د‌گ‌ا‌ر‌ی‌انه‌وه‌یه ﴿وَلَكِنَّ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَكِنَّ آتَيْنَاهُمُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ

إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ (۱۴۵) ﴿﴾ جائه گەر هه موو به لگه به کیشیان بۆ بیتیت پووی تیناکەن و به قسەت ناکەن، تۆش هه رگیز شوینکە و تەهی پووگەهی ئەوان نابیت، ئەوانیش هەندیکیان شوینکە و تەهی پووگەهی هەندیکی تریان نین، سویند بەخوا ئەگەر تۆ شوین هه واو ئاره زووی ئەوان بکه ویت، دواي ئەوهی زانیاری تەواوت پیراگه یەنزا لەم باره یه وه، بیگومان تۆ دەچیتە ریزی سته مکارانه وه ..

تُجَا دَه فَرَمَوِیت: ﴿﴾ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ (۱۴۶) الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُكْتَرِبِينَ (۱۴۷) ﴿﴾
البقرة

واته: ئەوانەهی په پراومان پیبه خشیوون پیغه مبهەر (د.خ) دەناسن، هه روه ک چۆن منالی خۆیان دەناسن، بیگومان ئەوان ئەو راستییە دەشارنە وه، له کاتی کدا دەشزانن محمد (د.خ) فرستاده ی خوایه .. هه ق و راستی هه ر ئەوه یه له لایه ن په روه ردگاره وه پیت پراگه یه نراوه، نه که ی له ریزی ئەو که سانه دا بیت گومان و دوودلی دروست ده کەن ..

خرا پترین شایه تی

دواي جهنگی ئو خود ژماره یه ک له گه روه پیاوان و زانایانی جوله که هاتن بۆ مه ککه بۆ هاندانی کافران دژی پیغه مبهەر (د.خ) ، به کۆ له ئاماده بووان (که عبی ئەشره ف) بوو .. ئەبو سوفیان پیتی وت: ئیوه پیغه مبه رتان هه یه و په راوتان هه یه و خۆتان ده زانن (محمد) یش لانی پیغه مبه رایه تی لی ئەدات و کیشه ی بۆ ناوینه ته وه و ئیمه ش خزمه تی که عبه ی مالی خوا و حاجیه کان ده که ین، جا تو ئەو خوایه ی ده ریای شق کرد بۆ موسا، ئیمه له سه ر هه قین یان (محمد) ، ئەویش وتی: مادام سویندتان دام ئیوه له سه ر هه قن ..

که نه‌مه‌ش خرابترین شایه‌تی بوو ناوبراو دای و بووه مایه‌ی له‌عنه‌تی خوا بو‌ی، چونکه دلتیا بوو که خۆشه‌ویست (د.خ) و مسولمانان له‌سه‌ر هه‌قن و خواپه‌رستن به‌پاستی و کافرانی‌ش بته‌پرست و نه‌فامن، قورئان ئه‌م شایه‌تیه‌ نا‌هه‌قه‌ی تو‌مارکردوو‌ه ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اٰتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُوْنَ بِالْجَنَّبِ وَالطَّٰغُوْتِ وَيَقُوْلُوْنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا هٰؤُلَاءِ اٰهْدٰی مِّنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا سَبِيْلًا (۵۱) اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيْرًا (۵۲) ﴾ النساء .

واته / نایا نه‌تپوانیوه‌ته ئه‌وانه‌ی به‌شیک له‌په‌پراوی ئاسمانیان پێدراوه، که‌چی له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا باوه‌رپیان به‌ فالچی و جادووگه‌ر و بت و په‌یکه‌ر و شه‌یتان هه‌یه و ده‌رپاره‌ی کافران ده‌لێن: ئه‌وان چاکترن و پێبازی پاستریان گرتوو‌ه له‌وانه‌ی که‌ بپروایان هه‌یناوه به‌ ئیسلام، ئه‌و جووله‌کانه که‌سانێکن خوا نه‌فرینی لێکردوون، که‌سه‌تیکیش خوا نه‌فرینی لێبکات، ئه‌وه هه‌رگیز هه‌یج که‌سه‌ت ده‌ستناکه‌و‌یت بیکه‌یته‌ پشته‌یوانی.

ئه‌م قورئانه

ئه‌وانه‌ی دژایه‌تی ئه‌م قورئانه ده‌که‌ن له‌ده‌ست خوا ده‌رناچن، قورئان ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْ اٰیٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا اَفَمَنْ يُلْقٰی فِي النَّارِ خَيْرًا مِّنْ مَنْ يٰتِيْ اٰمِنًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمَلُوْا مَا شِئْتُمْ اِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ (۴۰) ﴾ فصلت

واته: به‌پاستی ئه‌وانه‌ی سه‌سه‌خت و بێپروان و دژایه‌تی ئایه‌ت و فه‌رمانه‌کانی ئێمه‌ ده‌که‌ن و لێی لانه‌ده‌ن، خۆیان ناشارنه‌وه له‌ ئێمه‌، باشه ئه‌و که‌سه‌ی فری‌ بدیته‌ ناو ناگری دۆزه‌خه‌وه چاکتره‌ یان ئه‌و که‌سه‌ی به‌دلتیایی و ئارامی و هه‌مینه‌وه دیت له‌ پۆزی قیامه‌تدا و به‌ره‌و به‌هه‌شت به‌ پێزه‌وه به‌ پێ ده‌کریت؟! ئه‌ی بێپروایان هه‌رچیتان له‌ده‌ست دیت بیکه‌ن، چونکه له‌ده‌ست خوا ده‌رناچن، دلتیاش بن خوا بینایه‌ به‌و کرده‌وانه‌ی که‌ ده‌یکه‌ن.

پاشان ده فہرمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ (۴۱) لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ (۴۲)﴾ فصلت

واته / به راستی نه وانه‌ی بپوایان نه بووه به و قورئانه له کاتیکدا بؤیان هات، بیگومان نه و قورئانه‌ش کتیبیکی زور به نرخ و ناوازه و سرکه و تووه، هیچ ناهه‌قی و نادرستی و ناته‌واویه‌ک پووی تیناکات له هیچ کاتیکدا و له هیچ لایه‌که‌وه، په‌وانه‌کراو و نیردرایو زاتیکه که خاوه‌نی حکمت و داناییه و شایانی سوپاس و ستایشه .

هه‌روه‌ها دلنه‌وایی خورشه‌ویست (د.خ) ده‌کات و ده‌فہرمویت: ﴿مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَيْكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ (۴۳)﴾ فصلت

واته / نه‌ی پیغه‌مبهر (د.خ) شتیک به‌تو ناوتریت، که به پیغه‌مبهرانی پیش تو نه‌وترا بیت، به راستی په‌روه‌ردگاری تو خاوه‌نی لیبوردن و لیخوشبوونه بق باوه‌پداران و توله‌سینه‌ری به نازار و به نیشه له بیباوه‌پان.

هیدایه‌ت و سه‌رفرازی لهم قورئانه‌دایه :

قورئان له سوره‌تی الاعراف دا ده‌فہرموی: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۱۵۷)﴾ الاعراف .

واته : نه‌وانه‌ی شوینی لهم پیغه‌مبهره هه‌والده‌ره نه‌خوینده‌واره ده‌که‌ون، نه‌وه‌ی که گاور و جوله‌که ناویشانی نووسراوه لایان له‌ته‌ورات و ئینجیلدا، فه‌رمانیان پیده‌دات به چاکه و قه‌ده‌غی گونا‌هو خرابه‌یان لیده‌کات و هه‌رچیبه‌ک پا‌کو چاکه بؤیان‌ه‌لال ده‌کات و هه‌رچی‌س پیس و نا‌پوخته لی‌یان‌ه‌رامده‌کات و نه‌و نه‌رکه قورس و گرانه‌یان

له‌سه‌ر شان سووک ده‌کات و، ئه‌و کۆت و زنجیرانه‌ش که له‌سه‌ریا بوو لای ده‌بات، جا ئه‌وانه‌ی بپوایان پێهیناوه و پشتیوانیان لیکردووه و پشتگیریان کردووه و شوینی ئه‌و نووره‌که‌وتوون که قورئانه و هاوپی له‌که‌ئیدا په‌وانه‌کراوه، هه‌ر ئه‌وانه سه‌رفرازن.

خوای گه‌وره به‌که‌س ناخه‌له‌تی

دوو‌په‌وه‌کان به‌سه‌ر زا‌ره‌کی موس‌لمان بووبوون و لاق ئیمانداریان لێته‌دا له‌به‌رچاوی موس‌لمانان، وایان ده‌زانی خواو موس‌لمانان ده‌خه‌له‌تینن، به‌لام دیاره‌ خوای گه‌وره به‌که‌س ناخه‌له‌تی، هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموی:

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ (۸) يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يُخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ (۹) فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ (۱۰) ﴾ البقرة.

واته / له‌ناو خه‌لكیدا که‌سانێک هه‌ن که ده‌لێن: باوه‌رمان به‌ خواو به‌ پۆژی قیامه‌ت هه‌یناوه، له‌ راستیدا ئه‌وانه درۆ ده‌که‌ن و ئه‌وانه باوه‌ردارن.

ئه‌وانه به‌ خه‌یالی خۆیان واده‌زانن خواو ئه‌و که‌سانه ده‌خه‌لێتینن که باوه‌رداری راسته‌قینه‌ن! که‌چی جگه له‌ خۆیان که‌سیان پێناخه‌له‌تیت، به‌لام هه‌ستناکه‌ن و فام ناکه‌نه‌وه و بپرناکه‌نه‌وه.

ئه‌وانه له‌ دل و ده‌روونیاندا نه‌خۆشی بپاوه‌ری و هه‌سوودی و کینه‌هه‌یه، خواش به‌سه‌رخستنی هه‌ق و ئیمانداران ئه‌وه‌نده‌ی تر ده‌ردیان گران ده‌کات و سزایه‌کی سه‌ختیش له‌ دنیا و قیامه‌تدا چاوه‌پێیانه به‌هۆی درۆکردن و دژایه‌تیان بۆ ئیسلام.

هیج له خوا ناشارد ریته وه!

جوله که کان له ناو خۆیاندای پلانیان دانه ناو به یه کترین دهوت: با هر خۆمان بیزانین و با مسولمانه کان ئه م مهسه لانه نه زانن و ناگادار نه بن که له سه ره قن، بۆ ئه وهی له قیامه تدا نه بن به حوججه ت به سه رمانه وه، که به راستی ئه مهش لوتکه ی خۆ خه له تاندنه؟! ئه گینا ئه مان ئه گهر ناشکرای نه که ن، خوا ناگای له چرپه و نه یینیان نیه؟! ده یانه وی له خوای بشارنه وه؟ دیاره ناشارد ریته وه بۆیان و خوا به که س ناخه له تی! قورئان له باره ی ناگا لیبونی خواوه ده فه رموی: ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ (۱۰۸) النساء

ئه وانه ی ده یانه وی خیانته و تاوانه کانیان له خه لکی بشارنه وه، له کاتی کدا ناتوانن له خوای بشارنه وه له گه لیاندایه و چاودیریانه، به نه ینی و به شه ودا قسه ی وا مه لده به ستن که خوا پی پزی نیه و خوا به رده وام گه ماروی ئه و کاروکرده وانه ئه دات که ئه نجامی ده ده ن.

مه روه ها له ئایه تیکی تردا له باره ی دوپوه کانه وه ده فه رموی: ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَدُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ (۸۱) النساء

واته / دوپوهه کان کاتیک له لای تو ده لئین: ملکه چ و فه رمانه ردارین، به لام کاتیک لای تو هه ستان و دوورکه وتنه وه، ده سته یه کیان قسه کانی تو به نه ینی و له شه ودا ده گۆپن و ئه وه نالئین که تو وتوته، جا ئه وه ی شه و هه لی ده به ستن به نه ینی و پیلانی بۆ دانه نئین، خوا تو ماری ده کات، که واته گوی به وانه مه ده و پشت به خوا بیه سته، ته نها خوات به سه که یارویاوه رت بیته.

به‌لای خوی گه‌وره ناگاداری نیهت و دلای دوزمنانه بویه نهی (محمد) مه‌ترسه،
نه‌گر بیان‌هوی بتخه‌لئیتین تو خوات به‌سه که ناگاداری هم‌و شتیکه:

﴿ وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ
يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴾ (۶۲) الانفال

واته/ نه‌گر دوزمنان به‌لای ناشتیدا دایانشکاند و حه‌زیان پیکرد، توش نهی
(محمد) ناماده‌یی خوت ده‌ربره و پشت به‌خوا ببه‌سته چونکه به‌راستی نه‌و زاته
بیسه‌ر و زانابه به‌پیلان و نه‌خشه‌ی دوزمنان..

خو نه‌گر خوانه‌ناسان به‌داخوای ریکه‌وتن و ناشتی ویستیان بتخه‌له‌تین، نه‌وه
دلنیا به‌که پشتیوانی خوا به‌سته که نه‌یه‌لای بکه‌ویته ناو پیلان و نه‌خشه‌یانه‌وه چونکه
هر نه‌و زاته کاتی خوی پشتیوانی لیکردیت و سه‌ری خستیت و نیمانداریشی کرده
هویه‌ک بو به‌ده‌سته‌ینانی سه‌رکه‌وتن...

پیلانیکی جووله‌که:

قورنانی پیروز پیلانیکی ترسناکی جووله‌که ناشکرا ده‌کات و ده‌فه‌رمویت: ﴿ يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۷۱) وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ
أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ عَلَيَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ
(۷۲) وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ هُدَىٰ اللَّهِ أَنْ يُؤْتَىٰ أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيْتُمْ
أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (۷۳)
يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (۷۴) ﴾ آل عمران

واته/ نه‌ی خاوه‌ن په‌پراوه‌کان بزچی به‌رگی ناهه‌قی ده‌که‌ن به‌به‌ری هه‌قداو راستی
ده‌شارنه‌وه، له‌کاتی‌کدا خوتان چاک ده‌زانن که هه‌ق و راستی کامه‌یه..

دهسته يك له خاوهن په راوه كان (له جووه كان) وتیان به تا قمیکیان: ئیوه له سهره تاي پوژدا به درووه ئیمان بهینن به و قورئانه ی بۆ پرواداران په وانه کراوه، به لام له کوتایي پوژدا و دهمه و ئیواره په شیمان ببنه وه تا دوودلی و گومان لای مسولمانان دروست بییت و په شیمان ببنه وه.

کابرای جووله که به یانی مسولمان ده بوو خوښی ده که وته ناو مسولمانانه وه، که دیاره نه و نه هلی کیتابه هه ق ده زانی و راستی بۆ دهرکه وتوو به یوه مسولمان بووه، ئیوارانیش که پاشگهز ده بووه و نه مسولمان توشی دوودلی و گومان ده بوو، وای لیک ده دایه وه نه و جووله که یه ناهه قیبه کی دیوه له ئیسلامدا بۆ یه په شیمان بۆته وه، دیاره نه مهش پیلانیکي سامناک بوو، خوای گوره به فه زلی خوئی په رده ی له سهر هه لمالی.

هه روه ها ده لاین: پروا مه که ن و متمانه مه که ن به که س جگه له و که سانه ی که شوینی نایینی ئیوه که وتوون و جووله که ن! نه ی (محمد) پتیا ن بلی: به راستی هه رهیدایه تی خوایی هیدایه ت و پینمووییه .. که چی جووه کان به یه کتری ده لاین: دان به وه دا مه نین که که س وه کو ئیوه ی پیبه خشراوه، باسی ته ورات و دوا هه مین پیغه مبه ر مه که ن، تا لای په روه ردگار تان سبه ی له قیامه تدا زال نه بن به سه رتانا !! نه ی (محمد) توش بلی: به راستی هه رچی پیز و به خشش و فه زل هه یه به ده ست خوایه و ده یبه خشیت به و که سانه ی که ده یه ویت و شایسته ن و خوا فراوانگیر و زانایه ..

نه و خوایه په حمه ت و میهره بانی خوئی تاییه ت ده کات بۆ هه ر که سیک بیه ویت و شایسته بییت و خوا خاوه نی پیز و به خشش و فه زلی نور گوره و بی نه اندازه یه .

سه رنج بده نه مه جوړیکه له خو خه له تاندن و گیلی جوله که کان، نه گه ر نه وان دان نه نین به راستی داو باسی دوا هه مین پیغه مبه ر نه که ن له ته وراتدا، قابیله خوا نه زانی، قابیله له قیامه تدا قسه ی مسولمانان و هه ق و راستی زال نه بییت؟!

گیلی کابرای له مه رخومان:

ده لئین خیلێک که لوپه لیان ده پێچنه وه و له وه دا ده بن باربکن و گه رمیان و کوستان بکن، ده بیته باران و لیزمه، ریش چه رموکه یان ده چپته سه ره رزاییه ک و ده ستیکی به رز ده کاته وه و پوه و ناسمان ده لێ: بیکره وه! بیکره وه! نارۆین نارۆین! (ههروه ک له بهر پویشتنی نه وان باران و لیزمه بیت) به دهسته که ی تریشی به خه لکه که ده لێ: وه چه ما! وه چه ما! (واته له چه مه که وه بپۆن! ههروه ک له به رزایی یه وه خوا پێیان نه زانی!)، خو رهنگه نه مه هه ر په ندیک بیت! به لام چاو بگێره زۆر له وه عه قلیه ته سه یرانه ده بیینی که به وتار و کرداریان واده زانن خویان بۆ ده خه له تی و وا ده زانن ده توانن فیل له خوا بکن) ...

ساتیک له گه ل دروستکراوه کانی خوادا

خوای په روه ردگار هه رچی دروستکردوه به چاکترین و باشترین شیوه دروستی کردوه، ههروه ک ده فه رمویت: ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ﴾ (۷) السجدة

واته: نه و خوايه زاتیکه هه موو شتیکی به چاکی و پێکوپێکی به دیه یتاوه، له سه ره تاوه ئاده میزادی له قوڤ دروست کرد. ههروه ک ده فه رمویت: ﴿وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدًا وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ (۸۸) النمل

واته: تو کێوه کان ده بیینی واده زانیت که وه ستاون و بی جوله ن، له کاتی که له وه وانیش وه کو هه ور له جوله دان، نه مه یه ده سه کردی نه و خوايه ی که هه موو شتیکی به و په ری پێکوپێکی دروستکردوه، به پاستی نه و زاته زۆر ناگایه به و کارو کرده وانه ی که نه نجامی ده ده ن.

له سورتهی (المؤمنون) دا ده فهرموی: ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ (۱۴) واته/ به پاستی خوا به رزو پیروژ و موباره که و چاکترین به دیهینه رو چاکترین دروستکاره. جا نه گهر سهیری هر دروستکراویکی په روه ردگار بکهین ورده کاری و حکمهت و دهسه لاتی بی پایانی خوی زانا و کار دروستی تیا ده بینین..

زانایان ده لاین زهوی پیش ۵ ملیار سال دروست بووه و بارستاییه که ی ۱۰۰ تا ۲۰۰ شه ونده ی نیستا بووه و ورده و بچوک بوته وه و ریخراوه تا به که لکی ژیانی مروژ بیت و، به رده و امیش له بچوک بوونه وه دایه له به رنه وه ی که خوریش به رده و ام ته قینه وه ی تیا به و گازی هایدرو جینی ده بیت به هیلیم و بارستاییه که ی کم ده کات.. وه به و بچوک بوونه وه یه زهوی هاوسه نگی خوی ده پاریزی به رام بهر به خور نه گهر وانه بی په نکه یه کتر کیش بکهن و زهوی له خولگه که ی ده رچی.. په نکه شه نایه ته ی قورئانیش ناماره بیت بو شه و پاستی یه زانستی یه که ده فهرمویت:

﴿قُلْ مَنْ يَكْفُرْكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ﴾ (۴۲) اَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنْنَا يُصْحَبُونَ﴾ (۴۳) بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ (۴۴) الانبياء

واته: پیمان بلی: کی ده توانیت ئیوه بیاریزیت له شه وو پیوژدا له سزاو توله ی خوی میهره بان، که چی له گهل شه و شه دا نه وانه هه میسه پوو وه رده گپن له یادی په روه ردگاریان.. یان شه و بی پروایانه چه ند خواجه کیان هه یه که ده توانن له سزمان بزگاریان بکهن جگه له ئیمه؟! شه وانه نه ده توانن خویان بزگار بکهن و خویان سه ریخن، نه په نا ده درین له لایه ن ئیمه وه و نه کومه کیان ده کریت..

ئىمه (به په له تۆله ناسىتىن) به لكو نه وانه خوځيان و باو با پيرانيانمان له ناز و نيعمه تى دنيا به هره وهر كردووه، هه تا ته مه نيان دريژ بۆوه، جا نه وانه ناييبنن و نازانن كه به پاستى ئىمه ورده ورده زهوى له ملانو نه ولايه وه بچوك ده كه ينه وه، جا ئىمه بتوانين زهوى بچوك بكه ينه وه دياره ده توانين ده سه لات و خاكى ژيړ ده ستى نه وانيش نه هيلين و بچوكى بكه ينه وه و له ژيړ ده ستيان ده ريبه ينين... جا ئايا نه و بي پروا يانه هه ميشه سه ركه و توو زالن؟! هه روه ها هه مان مه به ست له سوره تى (الرعد) دا دووباره ده كاته وه و ده فه رمويت: ﴿وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيْكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ (۴۰) *أولم يروا أنا تأتي الأرض ننقصها من أطرافها والله يحكم لنا معقب لحكمه وهو سريع الحساب* (۴۱) *وقد مكر الذين من قبلهم فله المكر جميعا يعلم ما تكسب كل نفس وسيعلم الكفار لمن عقبى الدار* (۴۲) ﴿

واته / نه گه هه ندی له هه ره شه كانى خو مانيان بو پيش به ينين و نيشانت بده ين، يا خود بتمرينين و سه رته نجامى نه وان نه بينيت، خه فه ت مه خو چونكه به پاستى تو تنها گه ياندى په يامه كه ت له سه ره، لي پرسينه وه ش له سه ر ئىمه ..

ئايا خوانه ناسان نه يان بينيوه، ئىمه چون نه م لاو نه و لاي زهوى كه م نه كه ينه وه و، خوا خوئ دادوهرى ده كات و گورانكاريه كان تاووتوئ ده كات، كه س ناتوانئ مو حاسه به ي بكات و كو سپ و ته گه ره به ينيته پي و نه و زاته زور به خيرايى هه موو شتيك تاوو توئ ده كات و له هه مووان ده پرسى ته وه. بيگومان خوانه ناسانى پيش نه مانيش پيلانيان گيړا، به مه رجيك پيلانه كانيان هه ره مووى لاي خوا پوون و ئاشكران، ده زانى هه ره كه س چي ده كات و چي ده ستيپيشخه رى ده كات، خوا نه ناسانىش له ئاينده دا ده زانن كه سه ره نجم نه م جيهانه و نه و جيهانىش بو كى ده بيت.

زانایان ده لئین: زهوی له سه ره تایی دروستبوونیدا زۆر به خیرایی ده سوورایه وه که شه ویک دوو سه عات و پۆژتیکیش دوو سه عات بووه و سالتیکیش (۳۲۰۰) پۆژ بووه. ورده ورده خاو بوته وه تا ئیستا که سالتیک (۳۶۵) پۆژه!

جا ده لئین: بهرده و امیش خاو ده بیته وه به بریکی که م که له سه د سالدایا چرکه یه ک که متره که له ملیونه ها و ملیاره ها سالی تر دا بریکی زۆر خاو ده بیته وه، رهنگه پاش ملیاره ها سالی تر زهوی بوهستی و به یچه وانه وه بخولیتته وه، نه و کاتهش خۆر له خۆر ناواوه ده بینری که هه لدی، که واته نه م نیشانه یه ی قیامت له زانستدا قبوله و ده گونجی بیی! نه وان ملیونه ها سالیان بو داناهه! نیسلا مییش ده لئی هه رکاتی خوا ویستی ده یهینئی (لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً) الاعراف / خوی گه وره له پر پۆژی قیامت ده هینئی.

له فه رموودهش دا له باسی ده جالدا خۆشه ویست (د.خ) ناماژه ی به وه کردووه که ده جال چل پۆژ ده مینیتته وه و پۆژتیکیش به هینده ی سالتیکه و پۆژتیکیش به هینده ی مانگیکه و پۆژتیکیش به هینده ی هه فته یه ک و پۆژه کانی تریش ناسایی یه!؟

رهنگه نه مهش هه ر به هوی خاوبوونه وه ی زهوی یه وه بییت، دیاره خوا باشتر ده زانیت که چۆن ده بییت، گرنگ نه وه یه زانایان نه مپۆ له نه نجامی لیکۆلینه وه یانه وه نه م قسه یه یان قبوله! (ئیمه لیره دا زیاتر دیقهت و ورده کاری و حکمهت و کار سازی خوامان مه بهسته له م دروستکراوانه یدا که له به رامبه ریاندا مرۆف سه رسامه).

مروّث به چاڪترين شيوه دروست ڪراوه

قورئان ده فہرمويت: ﴿وَالَّذِينَ وَالزَّيْتُونَ (۱) وَطُورِ سَيْنِينَ (۲) وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ (۳) لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (۴) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ (۵) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ (۶)﴾ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّكْرِ ﴿

واته: سويند به هه نجير و زه يتون، كه دوو ميوه ي به سوود و به كه لکن، (سویند خواردنی خوا به دروستڪراوانی بۆ سه رنج پراڪيشانمانه) ، به ڪيوي توري سينا، سویند به م شاره نه مينه كه شاري مه ڪكهيه، به راستي نيمه مروّثمان له جوانترين شيوه و پيڪوپيڪترين شيوازا دروستڪردوه له هه موو پيوه كه وه.

نه گهر پييازي نيسلام نه گريت، نه وا له پله ي هره به رزي ئاده ميه تيه وه داده به زي بۆ پله ي نازه لي و خراب ترش ﴿أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ (۱۷۹)﴾ الاعراف، وه سه ره نجاميش ده خريته نزم تريني شويته نزمه كانه وه له دوزه خدا. جگه له وانه ي كه بپروايان هينا وه و كارو كرده وه چاڪه كانيان نه نجام داوه، پاداشتي هه ميشه و نه بپراوه بويان ناماده يه. جا نيتر نه ي ئاده مي سه ركهش چي واي لي ڪردويت بپوات به پوذي قيامت و ليپرسينه وه نه بيت و دواي نه و هه موو ناز و نيعمه ته؟ ئايا خوا چاڪترين و دادپه روه رترين فهرانزه وا نيه؟...

هه روه ها ده فہرمويت: ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ (۳)﴾ التّغابن

واته / نه و خوايه ي له سه ر بنچينه ي هق و راستي ناسمانه كان و زه وي دروستڪردوه، وينه ي پوخساري نيوه شي ڪيشاوه به جوانترين شيوه، گه پانه وه و سه ر نجاميش هه ربولا ي نه وه.

پهروهردگار هانمان ددهات که ورد ببینه وه له دهروون و نه دنامه کانی لاشه ی
خۆمان، تا به چاکی دسه لات و توانا و کاردروستی خواتی بگهین ههروهک
ده فهرمویت: ﴿وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ (۲۱) الذاریات

به رگری له ناو له شی فاده میزادا:

خوای پهروهردگار بۆ کۆرپه له له سکی دایکدا ویلآشی دروستکردوه که له کاتی له
دایکبووندا نیو کیلۆ ده بیّت و (حبل السری) یه کی پتویه که له ناو منالداندا کۆرپه له
ده به ستیته وه به دایکییه وه و هه رچی پتویست بیّت (له خواردن و هه ناسه و
به ره مهینانی هورمونات و... هتد) بۆی دابین ده کات و په رده یه کیشی هه یه پتی
ده وتریت (الغشاء الاختیاری) که پتی ددهات به و ماده کیمیاویانه ی پتویستن له
خوینی دایکه وه بگویرزیته وه بۆ کۆرپه له که و، پتی ده گری له هه ر شتی که زیانی
پتبیگه یه نی (وهک داوو ده رمان و میکروّب و جراثیم، بۆ نمونه میکروبی سیل ناگاته
کۆرپه له چونکه ویلآش حبلی سری پتی نادات بگاته منالدان).

کاتیك منالیش له دایک ده بیّت مۆخی ئیسقان خرپۆکه ی خوینی سپی و خرپۆکه ی
خوینی سوور دروست ده کات... خانه لیمفاویه کانیش که له مۆخی ئیسقانه وه دروست
ده بن ده نیردرین بۆ غوده ی (الیموس) که له لای مله وه یه بۆ فیریبون، کاتی دینه لای
ئه م غوده یه، شفره ی سی هه زار خانه بیان ده دریت، چونکه خانه کانی له ش نزیکه ی
سی هه زار جۆرن و سی هه زار شفره ی تایبه تیشیان هه یه... کاتیك ئه م خانه لیمفاویانه
ده گه رین به له شدا ئه گه ر خانه یه ک بیته رپیان و شفره که ی جیاواز بیّت له و سی هه زار
شفره یه، ئه وا هه ولّ ده دن له ناوی ببه ن.

نه گه ر بېټ و به وردی له نيزامی بهرگری ناو له شی مړوؤ وردبینه وه که چؤن کارده کات سه زمان ده سو رمی، چونکه نه و خانه لیمفاویانه پوؤی به لای که مه وه چه ند جاریک هموو له ش نه پشکنن نه وه ک و میکروؤب وفايروؤس داخل بویي.. جاری وا هه یه که مړوؤ تووشی هه لامة ت ده بی خیری تیایه که نيزامی بهرگری ناو له ش و خانه لیمفاویه کان گورج ده بنه وه..

کاتیک میکروبی سیل ده گاته سیه کان، نه وا خانه لیمفاویه کان پووبه پووی ده بنه وه، به لأم له بهر نه وهی میکروبی سیل به هیز و به توانا و گه وره یه، خانه لیمفاویه کان داوا ده کن له جگر که نه ویش له خو په وه یان به فرمانی مؤخی ئیسقان (که تا ئیستا ناشکرا نه بووه!) هه لده سستی به دروستکردنی خانه ی گه وره تر که شه ش نه وه ندهی خانه لیمفاویه کان ده بی بق نه وهی بتوانن میکروبی سیله که له ناو بهرن، نه م خانه گه ورانه ش دین و میکروبی سیله که قوت ده دن، جا له بهر نه وهی بوی هرس ناکری بویه چینیک کالسیؤم دروست ده کا به ده وریا و وه ک نه وه یه له و قه بری کالسیؤمه دا بینژیی تا به ته واوی ده مری و له ناو ده چی!

له بهر نه وهی منالی تازه له دایک بوو له شیري دایکیه وه بهرگری له شی زیاد ده کات به رام بهر به میکروؤب و نه خووشی، ناینی پیروزی ئیسلام فرمان ده دات که دایکان دوو سالتیک شیري خو یان بدن به مناله کانیا ن.. که دیاره نه مه ش گه وره یی ئیسلامه که گرنگی داوه به م لایه نه و ده فهرمویت: ﴿ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ﴾ (۲۳۳) البقرة

عهرق کردنه وهش به شداره له بهرگری کردندا، به وهی که عهرق مادهی وای تیایه که به کتريا ده کوؤی، بویه نه و پیستانه ی که که متر عهرق ده که نه وه زیاتر تووشی نه خووشی ده بن..

هر له ئەندامه‌کانی لەشی مەژۆدا ئەگەر سەیری توانای دل بکەین که چۆن خوای گەوره وای کردووه له باری ئاسایی دا به‌یه‌ک له‌سەر دە‌ی توانای خۆی نیش بکات تاوه‌کو ئەگەر ئەو که‌سه پای کرد یان پیر بوو بتوانی بەرگه بگرێ، هه‌روه‌ها ئەگەر حسابی درێژی بۆی خوین و مۆلوله خوینەکان بکەین له مۆفیککی کاملاً ده‌گاته نزیکه‌ی ده‌هه‌زار میل، که خوین له خوله‌ک و نیوئیکدا ده‌یپریت، که به پاستی نه‌ویش به‌لگه‌یه له‌سەر توانای سه‌رسو په‌ینه‌ری دل..

گورچيله‌کانیش زۆر گرنگن له ژیا‌نی مەژۆدا و خوای په‌روه‌ردگار دوو گورچيله‌ی داوه به ئاده‌میزاد له کاتی‌کدا که یه‌ک له‌سەر هه‌وتی یه‌ک گورچيله به‌سه بۆ نه‌وه‌ی به‌کاری پێویست هه‌ستیت، که‌چی په‌روه‌ردگار به زیاده‌وه به‌خشیویه‌تی به مۆژ تاوه‌کو با‌شتر کاره‌کانی جی به‌جی بییت و ئەگەر یه‌کی‌کیشیان خوا نه‌خواست هه‌ستا وله کارکه‌وت نه‌وی تریان بتوانی کاری پێویست بۆ له‌ش نه‌نجام بدات ..

بۆ درێژی ئەم باسه سەیری (الاعجاز الالهی فی أجهزۃ المناعه والمقاومه فی جسم الانسان / د. محمد السید آرنائووط) .

دوای چاکترین به‌نامه بکه‌ون

خوای په‌روه‌ردگار که هه‌رچی دروستکردووه به چاکترین شیوه‌یه و ئاده‌میزادیشی به چاکترین شیوه دروستکردووه، چاکترین به‌نامه‌شی بۆ ناردووه و داوای لێ‌ده‌کات که شوین ئەو به‌نامه‌یه بکه‌ویت هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموویت: ﴿اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ﴾ (۲۳) الزمر،

واته / خوی پوره‌ردگار جوانترین و چاکترین فرمایشی ناردوته خواره‌وه که نه‌م قورئانه‌یه، له جوانی داپشتندا بابه‌ته‌کانی له‌یه‌ک ده‌چن، هندی باسیشی به شیوازی جیاواز تیادا دووباره بۆته‌وه.

جا کاریگری نه‌م قورئانه نه‌وه‌یه که ته‌زوو ده‌هینی به گیان و پیستی نه‌و که‌سانه‌دا که ترسی پوره‌ردگاریان له دل و ده‌رووندا هه‌یه، پاشان گیان و پیست ودلیان نه‌رم و ناماده و چالاک ده‌بیته بۆ یادی خواو خواپه‌رستی، ئا نه‌وه هیدایهت و پینموویی خویه که هر که‌س شایسته بیته هیدایهت و پینموویی ده‌کات بۆ نه‌و پله و پایه به‌رزانه، نه‌وه‌ش که پینبازی خوا و ن بکات که‌س نیه پینموویی بکات هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت:

﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ (۵۵) الزمر، واته: شوینی چاکترین به‌رنامه بکه‌ون که له پوره‌ردگارتانه‌وه بۆتان هاتوه پیش نه‌وه‌ی که سزا و نازاری له‌ناکاو‌تان بۆ بیته و به‌خۆتان نه‌زانن.

تاقیکردنه‌وه‌ی ناده‌میزاد:

خوی پوره‌ردگار بۆیه ژیان و مردنی داناوه و چاکترین به‌رنامه‌ی ناردوه‌وه تا مرۆفه‌کان تاقیبکاته‌وه و ده‌ریکه‌وی که کی باشترین کارده‌کات، هه‌روه‌ک ده‌فهرمویت:

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ (۲)

واته: هه‌رخوا مردن و ژیانی به‌دیته‌ناوه، تا تاقیتان بکاته‌وه، کامتان کرده‌وه‌ی چاکتر و په‌سه‌ندتره..

به‌وادار داوای لیکراوه که به‌چاکترین و ناسکترین شیوه په‌فتار بکات له‌گه‌ل دایک و باوکیدا ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا﴾ (۱۵) الاحقاف

هروه‌ها داوای لیکراوه که نزیك مالی هه‌تیو نه‌که‌ویت مه‌گه‌ر به چاکترین شیوه نه‌بیت، واته بۆی بخاته کاره‌وه و پاره‌که‌ی بۆ زیاد بکری، تا گه‌وره ده‌بی و دوا‌یی پاره‌که‌ی بدریته‌وه ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ (۱۵۲) الانعام.

پاشان نه‌گه‌ر سه‌لامیسی لیکرا چاکتره که بپوادار به‌باشتر وه‌لام بداته‌وه که به‌وه‌ش پاداشتی زیاتری ده‌سته‌که‌ویت قورئان ده‌فه‌رمویت: ﴿وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا﴾ (۸۶) النساء

له قسه‌کردنیش دا پتویسته بپوادار باشترین قسه هه‌لبزیری بۆ نه‌وه‌ی شه‌یتان له دلی به‌رامبه‌ردا شتیک دروست نه‌کات، هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمویت: ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ (۵۳) الاسراء

ته‌نانه‌ت له گفتوگو و دانوستان و موجداده‌له‌ش له‌گه‌ل نه‌ه‌لی کیتاب دا پتویسته به چاکترین شیوه بکریت تا له ناینی نیسلام ته‌ره نه‌بن و دلایان نه‌ره‌نجی: ﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ (۴۶) العنکبوت

واته: گفتوگوو موجداده‌له مه‌که‌ن له‌گه‌ل خاوه‌نی کتیبه ناسمانیه‌کاندا مه‌گه‌ر به جوانترین شیوه، جگه له‌وانه که سته‌مه‌یان کردووه (نه‌وه په‌فتارتان له به‌رامبه‌ریانه‌وه با جیاواز بیت هه‌قی سته‌مه‌که‌یان) پیشیان بلین: ئیمه باوه‌پمان هیناوه به‌وه‌ی بۆ ئیمه و ئیوه دابه‌زینراوه، خوا‌ی ئیمه و خوا‌ی ئیوه ته‌نها به‌کیکه و ئیمه فه‌رمانبه‌رداری نه‌و زاته‌ین..

به کورتی نهیی بروادار له هه موو کار و کرده وه وگوفتاریکدا بگه ری به دوی چاکتریندا تاوه کو پله یه کی به رز به ده سته پینی له دنیا و قیامه تداو له تاقیکردنه وهی ژیاندا به چاکی ده رجیت، نه و شیوازی په فتاره ش که ناوا به جوانی بیت دلی به رامبه ر ده گوی و زور جار ده یکاته دوست و خوشه ویست، قورئان ده فهرمویت:

﴿ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴾ (۲۴) وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا أُولُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿ (۳۵)﴾
فصلت.

قوتابیتی و ماموستایه تی له یه ک کاتدا :

(وهب) کوپی (منبه) ی به مانی که له تابعین بوو، خه لکی به مهن ده یانناسی راهیب بوو، دوابی که مسولمان بوو تیگه یشت که ئیمانداری راست نابی گوشه گیر بیت، نابی هه ولنه دات و خوی که ربکات، بویه که پرسایریان لیکرد له باره ی سیما و سیفاتی مسولمانه وه وتی: (المسلم یقتدی بمن قبله و هو إمام لمن بعده)

واته: مسولمان پیشینانی خوی ده کات به سه ره مشق و ماموستا و خوشی سه ره مه شق و ماموستا و پیشه وایه بو نه وانه ی دوی خوی.. (وتاری / التوغل مسالك / الراشد).

بانگخوازی پله یه کی به رزه

بانگخوازی پله یه کی زور به رزه له ئیسلام داو، په روه ردگار ده فهرمویت: ﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ (۲۳)

فصلت، واته: کیّ قسهی چاکتر و جوانتره له و کهسهی که بانگه‌وازی کردووه بۆلای خواو کرده‌وهی چاکیشی نه‌نجامداوه وتوشیه‌تی: به پراستی له پیزی مسولمانانم.

جا له‌به‌ر نه‌وهی دنیا تاقیکردنه‌وه‌یه بۆمان تا باشترین کردار و گوفتاری تیا به‌جی بگه‌یه‌نین، چاک وایه بگه پزین به‌دوای چاکترین کاردا و، دیاره بانگه‌وازیش نه‌و کاره مه‌زن و گرنکه یه که ده‌مانگه‌یه‌نیتته پله‌ی به‌رز و په‌زامه‌ندی په‌روه‌ردگار..

نالئین بی عه‌یین:

پیاو باشیکی لای خۆمان ده‌لی: ئیمه نالئین بی عه‌یین، به‌لکو ده‌لئین خویه عه‌یب و که موکوپیه‌کانمان بۆ په‌رده پۆش بکه..

بانگخواز له هه‌ولدایه خۆی چاکتر بکات و هه‌رده‌م داواش ده‌کات له خوا که نیه‌تی چاک بکات و کرده‌وه‌کانیشی بۆ باشتر بکات، قورئان ئاماژه بۆ ئەم مه‌سه‌له‌یه ده‌کات و ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا (٧٠) يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا (٧١)﴾ الاحزاب

واته: ئەي ئەو که‌سانه‌ی باوه‌رتان هه‌یناوه له خوا بترسن و پارێزگار بن و هه‌میشه قسه‌ی به‌جی و به‌سود بکن، نه‌وسا ئیتر کرده‌وه‌کانتان چاک و به‌جی و په‌سه‌ند ده‌کات، له گوناوه‌کانیشتان خۆش ده‌بیته، جا نه‌وه‌ی فه‌رمانبه‌رداری خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی بیته، نه‌وه به‌پراستی سه‌رکه‌وتن و سه‌رفرازییه‌کی بی نه‌ندازه و بی سنوری به‌ده‌سته‌یه‌ناوه.. جا که‌سی‌کیش نییه‌تی بۆ خوا نه‌بیته خراپه‌کاربیته، خوا کاره‌کانی بۆ چاک ناکات و ته‌وفیقی نادات، قورئان ده‌فه‌رمویت :

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ (٨١) یونس، عومه‌ری کوپی عبدالعزیز له نامه‌یه‌کدا ئامۆزگاری کاربه‌ده‌ستیکی خۆی کرد و پیتی وت: (اعمل عمل رجل يعلم ان الله

لايصلح عمل المفسدين) واته: وا کاربکه که بزانی خوی گوره کاری خراپه کاران چاک ناکات.

باشترین هوکار له بانگه وازدا:

بانگخوازن له سووربونیناندا له سه رگه یاندنی ئەم په یامه پیروژه بۆ زۆرتین کەس، ده گه پین به دوای باشترین هوکاردا که بانگه وازه که یانی پی بگه به ننه خه لکی.. موسلمانان له ئەلمانیا که ژماره یان نزیکه ی سی ملیۆن کەس ده بیت، چەند سالتیکه پۆژی (۱۰/۳) یان داناوه بۆ پۆژی کراوه ی مزگوت، تا له و پۆژه دا هر کەس له ئەلمانیه کان ویستیان شارەزا بن له ئیسلام سەردانی مزگوتەکان بکن و پیشوازیه کی گەرمیان لیده کری و وه لآمی پرسیاره کانیا ن ئەدریته وه و پیناسه ی ئیسلامیان بۆ ده کریت..

سالی رابردوو ژماره ی میوانانی مزگوتەکان که نزیکه ی دوو ههزار مزگوتە گه یشته دوو سه د ههزار کەس، که بۆ شارەزابوون له ئیسلام سەردانیا ن کردبوون، نزیکه ی چوار سه د راپۆرتیش له ده زگاکانی پاگه یاندندا له باره ی ئەو چالاکیه وه بلاو کرابۆوه، که ئەمەش دیاره زیاتر ئیسلام ئەناسینی (ل ۱۸۳ الایمان ژ ۱۱، ۱۲ / ۲۰۰۲) ..

کیلی دلەکان:

دل قفلی لی ئەدری و هه ق نابیستی، په رده ی پیا ئەدری و نوور نایگاتی، قورئان ده فه رموی: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾ (۲۴) محمد، هه روه ها ده فه رمویت: ﴿كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (۱۴) المطففين .. بۆیه کردنه وه ی دلەکان هه ولی ده وی، تا به رامبه ره که قه ناعه ت بکات و پاشان دوعا

بۆکردنیشی دهوی تا خوا هیدایه تی بدات و پزگاری بکات له تاریکیه کانه وه به ره و
پووناکی ..

عومهری کوپی خه تاب زۆر نازاری خۆشه ویستی ئەدا (د.خ) به وهی که خه لکی لی
دوور ده خسته وه و دزایه تی ده کرد، تا شه ویکیان خۆشه ویست (د.خ) ویستی بچی
بۆلای که عبه خواپه رستی بکات، ههستی کرد عومهر به دواپه وهیه، بۆیه فه رموی:
عومهر به شه ویش واز ناهیتی؟! به هه رحال خۆشه ویست (د.خ) که وته نوێژکردن و
قورئان خویندن و عومهریش گوئی گرتبوو له دووره وه، خۆشه ویست (د.خ) سوره تی
(الحاقه) ی خویند.

عومهر له دلی خۆیدا وتی: شاعیره، که گوئی له نایه تی ﴿ فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ
(۳۸) وَمَا لَأَنْتُمْ بِبَصِيرِينَ (۳۹) إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ (۴۰) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا
تُؤْمِنُونَ (۴۱) ﴾ الحاقه

له دلی خۆیدا وتی: ئەگەر شاعیر نه بی که واته کاهینه، ئینجا گوئی لی بوو ﴿ وَلَا
بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذْكُرُونَ (۴۲) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۴۳) ﴾ الحاقه
وتی: که واته کاهینیش نیه، ئەی له کوپه هاتوه، له په ره ردگاری جیهانه وه
هاتۆته خواره وه .. ئەمه شتیکی له دلی عومهردا دروستکرد و کیشمه کیش له دهرونیا
هاته کایه وه!

جارێک ئافره تیک ویستی کۆچبکات عومهر پیتی گه یشت و لیتی پرسی: بۆ کوئی
ده چی؟ وتی: نایه لن به نازادی خوای خۆمان بپه رستن، ناچارین کۆچ بکه ین!
عومهریش وتی: خواتان له گه ل.. ئافره ته که که هاته وه بۆلای میژده که ی ئەمه ی بۆ
گێژاپه وه و وتی: هه سته که م عومهر نه رم بووی و گۆرابی، میژده که شی وتی: ئەگەر
گویدریژه که ی (خه تاب) بپوا به ینی، بپواناکه م عومهر بپوا بیینی!

عومەر زۆر داخ لە دل بوو لە خۆشەویست (د.خ) و مسوڵمانان، بۆیە شمشیری
 ھەلگرت بچێ خۆشەویست (د.خ) بکوژی، لە ڕینگا مسوڵمانیکی بینی، کە لە عومەری
 پرسى ئەو ە بۆ کوێ دەچی و ئەویش وتی: دەچم محمد دەکوژم!

موسڵمانە کەش وتی: جا بۆ ناچی خوشکە کەت و زاواکەت بکوژی خۆ ئەوانیش
 موسڵمان بوون! عومەریش چوو ە سەر خوشکە کەى و زاواکەى و لێیدان، ئەمەش کارى
 کردە سەر عومەر، ئینجا چوو بۆلای خۆشەویست (د.خ) و مسوڵمان بوو، پاشان وتی:
 ئیمە لە سەر ھەق نین؟

خۆشەویست (د.خ) فەرمووی: بە ئی لە سەر ھەقین، وتی: دەى خۆ شاردنەو ەى بۆ
 چیبە؟ ئیتر بە دوو ڕیز کە یەکیکیان عومەر لە پیشیو ە بوو، یەکیکیشیان (حەمزە) بە
 (اللە اکبر) چوونە لای کەعبە، بەمەش پشستی نەفامى شکا..

کاتیک عومەر ھاتەو ە مائەو ە منالەکانى کۆکردەو ە و باسى ئیسلامى بۆ کردن،
 عبداللەى کوپى وتی: من سالتیکە مسوڵمان بووم، عومەر پری پیا کرد و باش کوتای،
 وتی: سالتیکە مسوڵمانى و ھەولت نەداو ە منیش ڕزگار بکەى لە دۆزەخ..

جا ھەرکاتى ئەمە باسبکرایەتەو ە عومەر سیخورمە یەکی ئەدا لە عبداللە! کە بۆچی
 خەمى باوکی نەخواردو ە..

بیرمان نەچیت کە خۆشەویست (د.خ) دو ەای کردبوو کە خوا یەکی لەو دوو کەسەى
 بۆ ھیدایەت بەدات عومەری کوپى خەتاب یان ئەبوجەھل چونکە ئەو دوانە بەدەسەلات
 بوون لە مەککەدا، خواى گەورەش عومەری ھیدایەت داو قفلای دلى بۆ کردەو ە..

سهرگردهیهك و دانایهك:

ئو سهرگردهیهی که شاری (مرو) ی فتهح کرد دانایهکی مهجوسی بینی، لیتی
پرسی بهچی بووی به دانا؟ وتی: وازم له دروو له دنیا هیتنا و هموو به یانیهکیش
په رستراوه که م دهخمه ژیر پیمه وه.. سهرگرده که خه ریک بوو بیکوژی!

مهجوسییه که وتی: په له مه که! ئیوه پهراوه که تان نالی (أرأيتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ
أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا) (۴۳) الفرقان/ منیش ههواو ئاره زوویهک که ده په رستری
ده یخمه ژیر پیمه وه و به قسه ی ناکه م!

سهرگرده که وتی: ئهی بۆ موسلمان نابیت؟؟

وتی: دل داخراوه و کلیله که شی لای که سیکی تره..

سهرگرده و هاوه لانی ده ستنوژیان شت و دوورکات نوژی پیوستیان کرد و داوایان
له خوا کرد که هیدایه تی بدات.. هه رپاش نوژه که به به ره که تی ئیخلاص و دوعا که یان
خوا داناکه ی هیدایه ت دا.. (ل ۱۹۵ الایمان ژ ۱۱-۱۲/۲۰۰۲)

دهرگا له خه ئک دامه خه ن!

پوژیک ئیمام نه حمه د پیاویکی نوژکه ری بینی دزی ده کرد؟ ئیمام لیتی پرسى: چون
شتی وا ده بی؟! نوژ کردن و دزی کردنیان وتوه؟! کابرا وتی: ئیمام وازیینه ئه م
دهرگایه م ماوه له گه ل خوادا با ئه ویش دانه خریت!

پاشان که ئیمام نه حمه د له حه ج بوو ئه و کابرایه ی بینی خوی نوساندبوو به
دیواری که عبه وه و به کول ده پارایه وه که خوا لیتی خوش بیت.. که ئیمام ئه مه ی بینی
له به رخویه وه وتی: به خوا راستی کرد دهرگایه کی هیشتبووه له گه ل خوداو خواش
دهرگاکانی تری بۆ کرده وه..

نويزُ بُوخُوِي مَرُوْد دِه گيڙپيٽه وه له خراپه ﴿ اِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴾ (۴۵) العنكبوت، دياره كه نه و پياووه ش هر
نويزگر دنه كه ي ماوه و برده وام بووه، به خويدا چوته وه و پاشان ته وبه ي كرده و وازي
هيناوه له دزيكردن..

به راستي هر له بهر نه مه شه كه خو شه ويست (د.خ) ده فهرموي (يسروا ولا تعسروا
بشروا ولا تنفروا) با دوعا بكه ين كه كليلى خيڙبين و ده رگاي خيڙ و خو شي له سه ر
خه لكي بكه ينه وه هه روه ك خو شه ويست (د.خ) ده فهرمويت (طوبى لمن جعله الله مفتاحا
للخير مغلاقا للشر) .

پياويكي ناوداري خه لكي شام:

پياويكي خه لكي شام كه دوستايه تي هه بوو له گه ل عومهر ي كوپي خه تابدا،
ماوه يه كي زور ديار نابيت، عومهر نه حوالې ده پرسيت، ناسياوه كانې پي ده لين: نه ي
نه مير ي بپواداران خووي به خوار دنه وه وه گرتووه و گپري خوار دووه!
عومهر يش نامه يه كي بُو نوسي:

(له عومهر ي كوپي خه تابوه بُو فلان، سه لامت ليبي.. فاني اُحمد اليك الله الذي
لا اله الا هو غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب ذي الطول لا اله الا هو إليه المصير) ..
ئنجا به هاوه لاني فهرموو: بپارپينه وه له خوا بُو براكه تان كه دلې چاك بيت و خوا لي
خوش بيت..

كاتي نه م نامه يه گه يشته كابرا ده يخيونده وه وه له بهر خو يه وه ده يوت: (غافر الذنب
وقابل التوب شديد العقاب) به راستي مني ناگادار كرده وه له سزاي خواو په يمانې

لَيَخْشِبُونِي دَاوْمَةً... نِيْتَر زۆر گريا و برياى دا واز له مهى خواردنه وه بِيْنِي و تهوبه بکات..

تهوبه کى چا کى کرد و بهره وام بوو، که هه والى گه يشته وه به (عمر) فه رموى: ناوا بکەن ئە گەر براهه کتان بينى قاچى خلیسکا! نامۆزگارى بکەن و واى لى بکەن متعانه به خۆى پهيدا بکاته وه و دعواى خیرى بۆ بکەن و مەبنه هاوکارى شه يتان له سه رى!

(نحو التفسير الموضوعي للقرآن / محمد الغزالي)

با ههول بدهين نوورانى و موبارهك بين!

خۆشه ويست (د.خ) که ده چوو بۆ مزگهوت دعواى ده کرد و ده يفه رموو (اللهم اجعل فى قلبى نورا، وفى سمعى نورا، وفى بصرى نورا، وعن يمينى نورا، وعن يسارى نورا، وفوقى نورا، وتحتى نورا، واجعلنى نورا)

که واته ئە کرى نوورانى بين و دنيا و قيامه تمان به نوورى ئيمان پووناک ببيتته وه، ههروه ها ده کرى موبارهك بين، خۆ ئە گەر زۆر کاتيش نه بيت، هه نديک کات ده کرىت موبارهك بين.. ئە وه عيسا سه لامى خواى لىبى له بارهى خۆيه وه ده فه رمويت:

﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا (۳۱)﴾
 ﴿مه ريه م ، واته: خوا منى پيرۆز کردوه له هه ر کوى يه ک بم و فه رمانى پيداوم که تا زيندويم نويز و بکه م وزه کات بده م..﴾

نيتر خۆ ئاشکرايه که به ئيزنى خوا نه خۆشى چاک کردۆته وه و زۆر موعجيزاتى هه بووه ههروهك قورئان ده فه رمويت :

﴿ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَانْفُخْ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُخْبِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَنْبِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ (٤٩) آل عمران

واته: من پیغمبره‌ریکم بۆلای ئیوه (به‌نی ئیسرائیل) په‌وانه‌کراوم، به‌لگه‌و نیشانه‌یه‌کم پییه له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگار تانه‌وه، من له‌ قور شیوه‌ی بالنده‌تان بۆ دروسته‌که‌م ئنجا فووی پیاده‌که‌م به‌ فرمانی خوا به‌کسه‌ر ده‌بیته بالنده‌یه‌کی زیندوو، کوپری زکماک و نه‌خۆشی به‌له‌کی چاکده‌که‌مه‌وه به‌ویستی خوا و مردوانیش زیندوو ده‌که‌مه‌وه به‌ فرمانی خوا و هه‌والی ئه‌و شتانه‌ی که ده‌یخۆن و هه‌لی ده‌گرن له‌ ماله‌کان تاندا پیتان راده‌گه‌یه‌نم، به‌ راستی له‌و شتانه‌دا به‌لگه‌ و نیشانه‌ هه‌یه‌ بۆتان نه‌گه‌ر بپواداران.

خۆشه‌ویستیش (د.خ) هه‌میشه‌ موباره‌ک بووه، کاتیک له‌ دایک بوو خیر و به‌ره‌که‌ت پڑا به‌سه‌ر مال و حالێ حلیمه‌ی دایه‌نیدا و به‌ ئاشکرا پێیانه‌وه دیار بوو، ته‌نانه‌ت ده‌رو دراوستیکانی به‌ شوانه‌کانیان ده‌ووت مه‌ر و ماله‌ته‌کانیان لای مه‌ر و ماله‌ته‌که‌ی حلیمه‌وه بله‌وه‌پێنن..

له‌ سالتیکی وشکی و بی بارانیدا قورهبیش وتیان: ئه‌ری ئه‌بو تالیب! ده‌شت و ده‌رمان بی ئاوه، مال و ماله‌مان وشکبوونه‌وه، ئاده‌ی دوعا بارانه‌یه‌ک بکه، ئه‌بو تالیبیش ده‌ستی خۆشه‌ویستی گرت که ماله‌ بوو پشتی دا به‌ دیواری که‌عبه‌وه، له‌و کاته‌دا په‌له‌یه‌ هه‌ور به‌ ئاسمانه‌وه نه‌بوو، له‌ چه‌ند گۆشه‌یه‌کی ئاسمانه‌وه په‌له‌ هه‌ور په‌یدا بوو، باران لیزمه‌ی کرد و شیوو دۆل پڕ بوو له‌ ئاو و، خیر و خۆشی پووی کرده‌ خه‌لکی به‌به‌ره‌که‌تی خۆشه‌ویست (د.خ).

ئه‌بو تالیبیش له‌ دێره‌ هۆنراوه‌که‌یدا ئاماژه‌ به‌مه‌ ده‌کات و ده‌لی:

(وأبيض يستقي الغمام بوجهه

ثمال اليتامي عصمة للأرامل) ل ۶۲ (گولای سهرمۆر)

ههروهه رۆژێك منالێكى لالیان بۆ خۆشهویست (د.خ) هینا که ههچی بۆ نهدهوترا،
خۆشهویست لێی پرسى من کیم؟ مناله که به بهره که تی خۆشهویست که و ته قسه و
وتی: تو پیغه مبهری خوی...!

رۆژێك هاوه لێك خوی گه یانده خۆشهویست (د.خ) که وتاری ده دا، دهستی دا له
قاچی و ئنجا دهستی هینا به دهموچاویدا، ئه و هاوه له ده لیت هه چهند که ش و هه و
نۆر گهرم بوو که چی قاچی سارد بوو، که هیناشم به دهموچاومدا پاش سی سالیش
ههستم به و ساردییه ده کرد به دهموچاومه وه..

خاتوو عایشه ی هاوسه ری ده لێ: پشیله یه که ده هاته مالمان هه تا خۆشهویست
(د.خ) له مال بوايه ورته ی نه ده کرد و له جیی خوی نه ده جولا، کاتی خۆشهویستیش
له مال نه بوايه ده که و ته هاروهاجی! (خۆشهویست) (د.خ) خوی ده فه رمویت: هه رچی له
ئاسمانه کان و زه ویدایه ده زانی که من پیغه مبهری خوام ته نها سه ری پیچیکه رانی ئینس و
جین نه بن).

رۆژێك حوشرێك به له سه ده بی و که س ناویری بچی به لایدا، کاتی خۆشهویست چوو
بۆ لای هتور بووه وه و شه کوای حالی خوی لا کرد، ئه ویش خاوه نه که ی بانگ کرد و
ئامۆژگاری کرد که به چاکی په فتاری له گه لدا بکات..

عبداللہی کورپی زوبہیر و خوینی خوشہویست (د.خ) :

پۆژتیک خوشہویست (د.خ) بہ کالہ شاخ تۆزی خوینی لہ پشتی گرتبوو، دای بہ عبداللہی کورپی زوبہیر کہ منال بوو، تا لہ شوینیکدا دوور لہ چاوی خەلک بیشاریتہ و ہو بیکا بہ ژیر خۆلہ و ہ، عبداللہش بیر کردہ و ہ چی لی بکات، وای بۆ چوو کہ لہ بہر پیروزیہ کہی بیخواتہ و ہ و فریتی نہ دات، بہ لی.. خواردیہ و ہ و ہاتہ و ہ خزمەت پیغہ مہر (د.خ) ، خوشہویست لی پرسی، ہا چیت لی کرد؟

وتی: ئەی پیغہ مہری خوا لہ شوینیکدا شاردمہ و ہ کہس نایبینی، خواردمہ و ہ! خوشہویست (د.خ) لای سہیر بوو، فہرموی: و ہیل بۆتۆ لہ خەلکی و، و ہیل بۆ خەلکی لہ دەستت، تۆمادەم خوینی من تیکەل بە گیانت بوو ناچیتہ دۆزہ خەوہ و دەچیتہ بہ ہشتہ و ہ.

بہ لی ہروا دەرچوو کہ خوشہویست (د.خ) فہرموی، عبداللہ لایکی جوانخاسی بہ توانای لی دەرچوو، کہم کہس ہبوو شان بدات لہ شانی، تہانەت یە کہم کہسہ کہ توانی لہ کاتی لافاودا حەوت جار بہ مەلہ تەواف بکات بہ دەوری کہ عہدا!

کاتیک سوپای ئسلامی کشا بہرہ و فەتحتی تونس، ژمارہیان دوانزہ ہزار کہس بوو، دەبواہ پووبہ پووی (۱۲۰) ہزار لہ سوپای پۆم بینہ و ہ.. بۆیہ سەرکردہی سوپای ئیسلامی نامہی نارد بۆ خەلیفہ عوسمان کہ یارمەتی بۆ بنیری، ئەویش ہندی ہاوە لی خوشہویستی بۆ نارد کہ ئەوانیش حسن و حسین و عبداللہی کورپی عومەر و ئەبو زەررہ عبداللہی کورپی زوبہیر بوون..

کہ ئەم ہاوە لانہ گەشتنہ لای سوپای ئیسلامی لہ ئەفەریقا، (عبداللہ) بہ سەرکردہی وت: من پیلانیکم بہ دەستہ و ہیہ و داواشم ئەوہ یہ سی سوارم لہ گەل بنیرہ پشتم بہاریزن سەرکردہش سی سواری نارد لہ گەلیا و بہ خیرایی بہرہ و دوزمن

پۆيشتن و پييان بۆكردنەو، و ايانزانی بۆ دانوستان ھاتوون و نامەيان پيئە، ھەرکە نزيكبوونەو ھە سەرکردەي پۆمەکان عبدالله شيرانە پەلاماری سەرکردەي پۆمەکانی داو پاش ماوھەيەك لەشەر کوشتی و بەمەش سوپای پۆم شپرزە بوون و شکان، کە لەمەش دا نەبەردی و چاو قایمی و دانایی عبدالله مان بۆ دەردەکەوی..

عبداللهی کورپی زوبەیر توانایەکی زیاتری ھەبوو لە خەلکی لەبەپۆژوو بوون و نوێژکردنی زۆردا..

لە سالانی دوایی تەمەنیشی دا شوپشی ھەلگێرساند دژی ستەمی ئەمەویەکان و بە ناگر و ئاسن سەرکوت کرا و سەرئەنجام شەھید بوو، و ھەرۆک خۆشەویست ھەوالی دابوێ پشت بەخوا بەھەشتیە! (بەرنامەي/ روائع من السيرة / د. عائض القرني) .

پەنجەي محمدی کورپی واسیع:

لە کاتیکیدا قوتەیبەي کورپی موسلیم ئابلقەي (کابل) ی دابوو، وتی بگەپێن بەدوای (محمدی کورپی واسیع) دا بۆم، کاتیک گەپان بینیان پەنجەي بەرزکردۆتەو ھە دووعدەکات و دەلی (ياحی یا قیوم انصرنا، یاحی یا قیوم انصرنا) ھاتنەو ھە بۆلای قوتەیبەو ھەوالیان دایە، ئەویش زۆری پێ خۆش بوو وتی: پەنجەي محمدی کورپی واسیع لەلام گرنگترە لە سەد ھەزار لاوو سەد ھەزار شمشیر!

پاشان بەبەرەکەتی دوای محمد کورپی واسیع سەرکەوتن.. (ھەمان سەرچاوە)

عوكاشه و چوونه بههشت:

پۆژيک خۆشهويست (د.خ) به هاوه لانی فرموو: هفتا هزار له ئومهتم به بی لپرسینهوه و حساب ده چنه بههشتهوه، عوكاشه وتی: دوام بۆ بکه يه کي بم له وان.. خۆشهويستيش (د.خ) فرموی: تو يه کيکی له وان..

هاوه لتيکی تر هستا و وتی: دوامش بۆ من بکه له وان به، خۆشهويست (د.خ) پيی فرموو: تازه عوكاشه دهست پيشخهري کرد!

له غهزای به دردا عوكاشه شمشيره کهي شکا، خۆشهويست (د.خ) لقه دارتيکی دايه دهستی و فرموی: بهمه شهپر بکه؟! کاتيک گرتي به دهستيهوه و رايوه شانده بوو به شمشيريکی چاک به دهستيهوه و نهو شمشيره يان ناونا (به هيژ: القوی) و بهردهوام له غهزاکاندا پيی بوو تاله شهپری يه مامه دا شههيد بوو، شمشيره که شيان ناشت له گه ليا..

شهوق و خۆشهويستی بيلال:

بيلال پاش وه فاتی خۆشهويست (د.خ) ههوت سال بانگی نه دا و، بۆ به شداری فهتی شام مهدينه ی به جيپهيشت و کاتيک عومهر کليلی قودسی وه رگرت داواي له بيلال کرد که بانگيکیان بۆ بدا، ئه ويش له بهر دلی خهليفه عومهر بانگيکی دا و همووانی خسته گريان و برينيان کولانهوه!

شهويک خوی به خۆشهويستهوه (د.خ) بينی، که له خهوه که دا پيی فرموو: بيلال شهوقت نيه بۆ سهردانمان!

بۆ به يانی گه رايهوه بۆ مهدينه و چووه سههه قهبری خۆشهويست (د.خ) و سهلامی ليکرد و پاشان باوهشی کرد به هسهن و حوسهين دا و به يادی جارانهوه بانگيکی دا که ههرجی له ناوه دا بوو دهستيان کرد به گريان..

شوقی به هشت:

خوشه ویست (د.خ) ده فهرموی: به هشت شوقی هیه بۆ سیّ کەس، سەلمان و عەممار و عەلی... ئیمان عەلی پۆژیک دوعای کرد و وتی: (اللهم انی أسألك شهادة فی سبیلک بعد عمر طویل فی سبیلک) خوی گەرەش دوعاکە ی قبول کرد و زیاتر له په نجا سال خزمەتی ئیسلامی کرد و پاشان شه هیدیش بوو.

به راستی که سهیری پلهی ئه و پایه بهرزانه ده کهین که باسماں کردن بۆمان دهرده که ویت که مرۆفیک پیک هاتوو له خوین و گوشت و ئاره زوو شه ههوات ده توانی به فهزلی خوا نوورانی و موباره ک بیت... ده توانیت له پلهکانی ئیمان و ئیسلامه تی دا سهرکه ویت و زیاتر خوا له خوی رازی بکات، هه ر کاتیکیش وای کرد ده بیته خوشه ویستی خواو زیاتر بهرکه کت ده که ویته ته مهن و کاره کانییه وه و ده توانی زیاتر خه لکی بهینی به ره و شا ریگی ئیمان و ئیسلامه تی.

پیاویک که خوا خوشی دهوی:

میقدا دی کورپی عمره و ته م هاوه له که ئیسلامی ئاشکرا کرد و دژی قورپه ییش وه ستایه وه، ئه و زاته گه یشته پله یه ک که خوشه ویست (د.خ) پیی فهرموو (ان الله امرنی بحبک، وأنبأنی أنه یحبک) واته: به راستی خوا فه رمانی پیداو م که خوشم بوئی، وه هه والیشی داومه تی که تۆی خوش ده ویت..

به راستی پله و پایه یه کی بهرزه که سینک بیگاتی، خوی گهره ی بالاده ست که سینکی خوش بوئی و فه رمانیش بدات به پیغه مبه ره که ی که خوشی بویت..

دیاره ئەمە بە هەول و کۆشش و خەبات بووه، عبدالله ی کۆپی مسعود دەلێت:
 بەپاستی مەشەهدێکم لە میقداد دیوه ئەگەر ئەوه هی من بوایه بەهەموو دنیا نەم
 ئەگۆپییهوه..

مەشەهدەکەشی لە غەزای بەدردا بوو کە خۆشەویست (د.خ) داوای لە هاوێلان
 دەکرد کە رای خۆیان دەرپن، میقداد هەستاو وتی: پێغه‌مبەری خوا بڕۆ بە دەم ئەو
 کارهوه کە خودا نیشانی داویت، ئێمە لەگەڵتدا دەبین، بەخوا ئەوەت پێ نالێین کە
 (بنو اسرائیل) بە موسایان وت: بڕۆ تۆو خواکەت شەر بکەن ئێمەش لێره دانەنیشین،
 بەلکو دەلێین بڕۆ تۆو خواکەت شەر بکەن ئێمەش لەگەڵتان شەر دەکەین، سویندم بەو
 کەسە ی تۆی بە هەق ناردوه ئەگەر بمانبەیت بۆ (برک الغماد) یش ئەوا بێباکانە لەگەڵت
 دێین هەتا دەیکەیت، ئنجا پێغه‌مبەری خوا (د.خ) گوتەیهکی جوانی پێفەرموو دوای
 خێری بۆ کرد.. ل ۲۴۲ گوللای سەرمۆر، (واخلص العمل - عبدالرحمان السنجری)

میقداد پۆژێک بە فرماندە ی مسولمانانی وت (لأموتنّ والاسلام عزیز) واتە: کاتێک
 دەمرم پشت بە خوا ئیسلام لەوپەڕی بەرز ی و دەسەڵاتدا دەبێت.. (هەموو خەمیکی
 ئەوه‌بووه کاتێک دەمریت ناواتی بێتەدی و ئیسلام پایە بەرز و پیرۆز بێت..)

سوربوون لەسەر بانگەواز کردن

ئاشکرایە کە بانگوازی بەرزترین پلەیه و بانگواز قسەکانی باشترین قسەیه کە
 پاداشتی لەسەر وەرده‌گیریت، هەر وهک قورئان دەفەرمویت: ﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا
 إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ (۳۳) فصلت

خَوْشەوېست (د.خ) دوعای پووسوری کرده بۆ بانگخوازن و فرمویه تی:
﴿ نَضَرَ اللهُ امْرَأَ سَمْعِ مَقَالَتِي فَبَلَّغَهَا، قُرْبَ حَامِلِ فَفَقِهَ غَيْرِ فَفَقِيهِ، وَرُبَّ حَامِلِ فَفَقِهَ إِلَى مَنْ
هُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ ﴾.

له فرموده یه کی تریشدا هاتوه:

(ان الله وملائكته وأهل السماوات والأرض حتى النملة في جحرها وحتى الحوت
لُيُصَلِّونَ عَلَى مَعْلَمِي النَّاسِ الْخَيْرِ) واته: به راستی خوی پروهردگار په حمهت و
بهره کهت ده بارینتی به سهر بانگخوازا و نه هلی ناسمانه کان و زهوی، ته نانهت میروله له
شاری خویدا و حوت له ده ریادا دوعای خیر ده کهن بۆ نه و که سه ی که خه لکی فیتری
خیر ده کات.

نه مه بیجگه له وهی که هیدایه تدانی یه ک که س خیری پر به دنیای هیه و نه و
که سه ی که هیدایهت وهرده گری هه ر چاکه یه ک بکات بۆ بانگخوازیس ده نووسری (من
دلّ علی خیر فله مثل أجر فاعله) ترمذی. ته نانهت پاش مردنیش نه و زانسته ی که بلاوی
ده کاته وه ده بیته سه ده قه ی به رده وام بۆی و خیره که ی به رده وام ده چپته نامه ی
کرده وه کانیه وه.

سوربوونی پیغه مبه ران له سهر بانگه واز کردن

له سوره تی نوح و چند نایه تیکی سوره ته کانی تر دا قورئان باس له هه ول و
کوشش و خه باتی بیوچانی (نوح) ی کرده وه، که چون نوسه د و په نجا سال به شه وو
به پوژ به ناشکرا و به نهینی بانگی کرد بۆ ئایینی خوا و، که چی ته نها چند که سیکی
که م برویان پیهینا و دوا یی پروهردگار فرمانی دایه که شتیه ک دروست بکات، نه ویش
له گه ل برواداراندا که شتیه کی دروست کرد و هرچی کافران به لایاندا ده پویشتن
گالته یان پیده کردن و نه ویش ده یه فرمو: نه گه ر ئیوه گالته به ئیمه ده کهن، ئیمه ش

گالته به نئوه ده‌که‌ین.. تا لافاوه گه‌وره‌که هات و بپرواداران و نوح سه‌رفراز بوون و کافرانش هم‌موو له‌ناو چوون..

قورئان ده‌فرموی ﴿ وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلَى قَوْمِهِ فَلَئِبَثَ فِيهِمْ اَلْفَ سَنَةٍ اِلاَّ حَمْسِيْنَ عَامًا فَاَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُوْنَ (۱۴) العنكبوت، (قَالَ رَبُّ اِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَبِئْسًا وَنَهَارًا (۵) فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَايِي اِلاَّ فِرَارًا (۶) وَاِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا اَصَابِعَهُمْ فِي اِذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَاَصْرُوا وَاَسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا (۷) ثُمَّ اِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا (۸) ثُمَّ اِنِّي اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَاَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًا (۹) نوح. وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكَلَّمَا مَرًّا عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ اِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ (۳۸) فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَاتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿ (۳۹) هود

به‌ئی.. نوح که له پیغه‌مبهره (اولی‌العزم) ه‌کانه، هم‌موو‌ژیانی به‌ختکرد له پیتاوی بانگه‌وازدادو ته‌نانه‌ت له دواساته‌کانی ته‌مه‌نیشی داو له‌سه‌ره مه‌رگدا ه‌ر له یادی بانگه‌وازه‌که‌یدا بوو، ه‌روه‌ک پیغه‌مبهر (د‌خ) بۆمان ده‌گپرتته‌وه: نوح سه‌لامی خوای لیپی له‌سه‌ره مه‌رگیدا دوو کوره‌که‌ی بانگکرد و فرموی: من وه‌سیه‌تتان بۆ ده‌که‌م به‌وه‌ی که فرمانتان پیده‌ده‌م به دوو شت و، جله‌وگپرتتان ده‌که‌م له دوو شت که هاوه‌ل بۆ خوا په‌یدا کردن و خۆ به زل زانینه له‌به‌رده‌م ه‌ه‌قدا..

وه فرمانه‌که‌شم به لا إله إلا الله یه که به‌پراستی نه‌گه‌ر ناسمانه‌کان و زه‌وی و ه‌رچی له‌ناویاندایه له تایی ته‌رازوویه‌کدا دابنرین و (لا إله إلا الله) ش له تاکه‌ی تریاندا دابنریت، نه‌وا (لا إله إلا الله) ه‌که قورستره، وه نه‌گه‌ر ناسمانه‌کان و زه‌وی نه‌لقه‌یه بنو (لا إله إلا الله) بخزیته سه‌ریان ده‌یانشکینتی و ه‌روه‌ها فرمانتان پیده‌ده‌م به (سبحان الله و بحمده) که نه‌ویش به‌پراستی نویژ و دوعا و ویردی ه‌موو شتیکه و ه‌موو شتیکیش به‌وه پرزی پیده‌دریت.

نه‌حمه‌د ریوایه‌تی کردووه و (صححه‌الحاکم) .

وهسیه تی ئیبراهیم و یه عقوب:

ئیراهیم سهلامی خوای لیبت گه له که ی و پاشاکه یانی بانگ کرد بۆ خوا په رستی و سزا و تازاریکی زۆری چهشت له و پیناوه دا، ته نانهت خستیانه ناگره وه و خوای گه وره پاراستی و هه مووته مهنی به ختکرد له بانگه وازداو له سه ره مه رگیشدا هه ر له خه میا بوو، وهسیه تی کردو یه عقوبیش به هه مان شیوه وهسیه تی کرد:

﴿ وَوَصَّي بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ (۱۳۲)

واته: ئیراهیم و یه عقوب ئه و وهسیته یان کرد بۆ کوپه کانیان و هه ریه که یان وتیان: به پاراستی خوا هه ر ئه م ئاینه ی بۆ ئیوه بریارداوه و هه لیبژاردوه، ئیتر ئیوه ش هه ولیده ن به مسولمانی نه بیته مه مرن و تا دوا هه ناسه تان په پیره وی بکه ن، ئایه ئیوه ئه ی جووله که و گاوه که باوه پ به محمد ناکه ن و خۆشتان به شوینکه وتووی ئیراهیم و یه عقوب ده زانن ئاماده ی سه ره مه رگی یه عقوب بوون؟ ئه و کاته ی به کوپه کانی وت: دوا ی مردنی من چی ده په رستن؟

هه موو وتیان: خوای تو و باویا پیرانت ده په رستین، که ئیراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقن، خوایه کی تاک و ته نه یه و ئیعه هه موو ته سلیم و فه رمانبه رداری ئه وین..

بانگه واز کردنی یوسف له به ند یخانه دا:

یوسف سهلامی خوای لیبت چه ند سالتیک به ناهه ق به ند کرا، له گه ل ئه وه شدا له بانگه وازکردن غافل نه بوو، هه میسه به په فتار و گوفتاری جوانی مایه ی پیتنمایه ی به ندکراوه کان بوو، دوان له به ندکراوه کان هاتنه لای و وتیان: ئیعه خه ومان دیوه و

توش به پیاو چاک ده زانین، به لکو بۆمان لیکبده یته وه، نه ویش پئیش نه وه ی لیکبده اته وه بۆیان بانگی کردن بۆ سه ر ئیسلامه تی، ههروهک قورئان ده فه رمویت:

﴿ وَدَخَلَ مَعَهُ السَّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (۳۶) قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَأُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكَمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ (۳۷) وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ (۳۸) يَا صَاحِبِي السَّجْنَ الْأَرْبَابُ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ (۳۹) مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (۴۰) ﴾ يوسف

له بهه شتیشدا خه می نه وانه ی دوا ی خویه تی:

خوای پهروه ردگار دوو پیغه مبهری نارد بۆ گه لیک و برهویان پینه هیتان، پهروه ردگار پیغه مبهری سییه میشی بۆ ناردن و به قسه یان نه کردن، پیاویکی برهوادار له وسه ری شاره وه هات و که وته نامۆزگاری خه لکه که و نه وانیش نه ک هه ر برهویان نه هیتا به لکو په لاماریان داو شه هیدیان کرد.

برهواداری شه هیدمان چوه بهه شته وه و به ناز و نیعمه تی پهروه ردگار شاد بوو، تا له و کاته دا خۆزگی خواست که گه له که ی نه مه یان بزانیایه و برهویان بهینایه، که نه مه ش خه مخواردنی بانگه وازه، ته نانه ت له بهه شتیشدا، قورئان ده فه رمویت:

﴿ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (۲۰) اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ (۲۱) وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (۲۲) أَأَخَذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ (۲۳) إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (۲۴) إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ (۲۵) قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ (۲۶) بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (۲۷) ﴾ يس

شه‌هیده‌کانی نوح‌ودیش‌خه‌می دوا‌ی‌خو‌یان‌بو‌بو‌یه‌دا‌وایان‌کرد‌له‌په‌روه‌ردگار‌که‌بیان‌گیر‌تته‌وه‌بو‌دنیا‌تا‌له‌پیناو‌خوادا‌شه‌هید‌بینه‌وه‌و،‌هه‌وال‌بدن‌به‌به‌پرواداران‌که‌شه‌هیدی‌چ‌پله‌و‌پایه‌به‌کی‌به‌رزه‌..

خو‌ای‌په‌روه‌ردگاریش‌فه‌رمو‌وی‌من‌له‌جیاتی‌نی‌وه‌هه‌وال‌یان‌پینه‌ده‌م،‌ننجا‌نایه‌تی‌﴿ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ (۱۶۹) فَرَجِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۱۷۰) يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ (۱۷۱) ﴾ آل‌عمران‌هاته‌خواره‌وه.

واته:‌هه‌رگیز‌وامه‌زاتن‌ئه‌وانه‌ی‌له‌پیناو‌خوادا‌شه‌هید‌بوون،‌کوژ‌داون‌و‌مردوون،‌نه‌خیر‌ئه‌وانه‌زیندوون‌و‌لای‌په‌روه‌ردگاریان‌له‌پزق‌و‌پوزی‌به‌هره‌وه‌رن.

زور‌دل‌خوش‌و‌شادمان‌به‌و‌به‌خشش‌و‌زیاده‌فه‌زل‌ه‌ی‌که‌خو‌ا‌پیی‌به‌خشیوون،‌مژده‌ش‌ده‌ده‌ن‌به‌وانه‌ی‌هیشتا‌به‌وان‌نه‌گه‌یشتوون‌و‌شه‌هید‌نه‌بوون‌که‌بیگومان‌هیچ‌ترس‌و‌بیمیکیان‌له‌سه‌ر‌نییه‌و‌هیچ‌غم‌و‌په‌ژاره‌یه‌کیان‌بو‌پیش‌نایه‌ت‌له‌به‌جی‌هیشتنی‌دنیا.

مژده‌ئه‌ده‌ن‌به‌ناز‌و‌نیعمه‌تانی‌تایبه‌تی‌و‌فه‌زل‌و‌پیزی‌بی‌سنوور‌له‌لایه‌ن‌خو‌ای‌میهره‌بانه‌وه،‌به‌راستی‌خو‌اش‌پاداشتی‌ئیمانداران‌زایه‌ناکات‌و‌په‌نج‌به‌خه‌سار‌نابن.

سووربوونی پیغه مبه‌ر (د.خ) له‌سه‌ر بانگه‌واز کردن:

قورثانی پیروز باسی سووربوونی پیغه مبه‌ر (د.خ) ده‌کات له‌سه‌ر بانگه‌واز و ده‌فهرمویت: ﴿ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴾ (۱۰۳) یوسف واته: زوریه‌ی خه‌لکی باوه‌پدارنین، هرچه‌نده تو زور به په‌روش بیت و هه‌ول بده‌یت و تیبکوشیت. هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ إِنَّ تَحْرِيصَ عَلَيَّ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴾ (۲۷) النحل

واته: خو ئه‌گه‌ر تو سوور بیت له‌سه‌ر هیدایه‌تدانی ئه‌وان، ئه‌وه تو ناتوانیت چونکه به‌راستی خوا پښمووی که‌سیک ناکات که خه‌لک گومرا بکات، ئه‌وانه له قیامه‌تدا هیچ جوړه پشٹیوانتیکیان نییه.

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴾ (۶) واته: له‌وانه‌یه خو ت له‌ناو به‌ریت و، له‌خه‌م و په‌ژاره‌دا بمیریت له‌سه‌ره‌نجامی خراپی ئه‌مانه که باوه‌پ ناهیتن به‌م قورثانه..

به‌لئ، خو شه‌ویست (د.خ) (حریص) هه‌و به په‌روشه و میهره‌بانه، بو پرزگارکردنی ئاده‌می له ئاگری دوزه‌خ ﴿ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴾ (۱۲۸) التوبة.

بانگه‌واز کردن له هه‌موو کاتیگدا:

یه‌که‌م: له‌سه‌ر گردی (صفا) وه:

سی سال بانگه‌وازی پیغه مبه‌ر (د.خ) نه‌یتی بوو، ته‌نها بو ئه‌و که‌سه بوو که جیتی متمانه بوو، تا ئایه‌تی ﴿ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴾ (۲۱۴) الشعراء، هاته خواره‌وه، که ئه‌م فه‌رمانه درا به خو شه‌ویست (د.خ) چوه سه‌رگردی (صفا) و بانگی کرد و

فهرمووی (ناری خیللی به نی فهر، خیللی به نی عدی و لقه کانی قورده ییش) هه موو کۆبونه وه، ئه وکه سه ش خۆی نه هاتایه که سیکی ده نارد بزانی چیه، ئه بو له هه بییش هات..

خۆشه ویست (د.خ) فهرمووی: (ئه گهر هه والتان بده می چهند سواریک له ویدیو ئه و دۆله وه ده یانه ویست بدن به سه رتاند، باوه پم پیده که ن؟؟ وتیان: به ئی، جگه له پاستی هیچی ترمان لی نه بیینیویت، فهرمووی: من ناگادارتان ده که مه وه له سزایه کی توند، ئه بو له هب وتی: ئه مپۆش ده ستت به قوردا بچیت، بۆ ئه مه ئیمه ت کۆکردۆته وه؟ ئنجا ئه م نایه ته هاته خواره وه که وه لأمیک بوو بۆ ئه بو له هب ﴿ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ (۱) مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ (۲) سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (۳) وَأَمْرَاتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (۴) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَرٍ ﴾..

دووهم: بانگه واز کردن به ریگاو:

خۆشه ویست (د.خ) ته نانه ت به ریگاشه وه بانگه وازی ده کرد، عبدالله کوپی عه باس ده ئی، رۆژی له دواى خۆشه ویسته وه (د.خ) سواری و لاخیک بوو بووم، فهرمووی:

(يا غلام، إني أعلمك كلمات: احفظ الله يحفظك، احفظ الله تجده تجاهك، إذا سألت فاسأل الله، وإذا استعنت فاستعن بالله، واعلم أن الأمة لو اجتمعت على أن ينفعوك بشيء، لم ينفعوك إلا بشيء قد كتبه الله لك، وإن اجتمعوا على أن يضروك بشيء، لم يضروك إلا بشيء قد كتبه الله عليك، (رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفَ) الراوي: عبدالله بن عباس المحدث: الترمذي - المصدر: سنن الترمذي - الصفحة أو الرقم: ۲۵۱۶ خلاصة حكم المحدث: صحيح .

سینیه م: بانگه واز له بازاردا:

خۆشه ویست (د.خ) له ماله وه وله لای که عبه و له مائی ئه رقهم دا بانگه وازی ده کردو، هه ربه وه شه وه نه ده وه ستا، به لکو ده چوو بۆ بازارو بانگی ده کردن بۆ ئیسلام و ده یفه رموو خه لکینه بلّین: لا إله إلا الله سهرفرز ده بن، ئه بو جه هلیش خۆلی پیا ئه پزّان و ده یووت: ئه مه سهرتان لینه شتیوینی، ئه مه ئه یه وی واز له خواکانتان بێنن و واز له (لات و عوزا) بهینن.

خۆشه ویستیش گوئی پی نه ئه دا و ئاوپی لی نه ئه دایه وه.

چوارهم: چوون بۆ مائان و خیمه کان:

خۆشه ویست (د.خ) له مه وسیمی جه جدا پێش کۆچکردن بۆ مه دینه ده چوو بۆ خیمه ی ئه وانه ی هاتبوون بۆ (منی) و بانگی ده کردن بۆ ئیسلام و ده یفه رموو (خه لکینه به راستی خوا فه رمانی پێداون که بیبه رستن و هیچ شتی که نه کن به هاوه لی).

ئه بو له هه بیش ده یوت: (خه لکینه، به راستی ئه مه ده یه وی واز له ئایینی باو باپیران بهینن).

به لی... خۆشه ویست (د.خ) ده سالی ره به ق سهردانی ئه وانه ی ده کرد که ده هاتنه مه ککه وه بۆ جه ج و ده یفه رموو (کی دالده م ئه دا، کی یارمه تیم ئه دا؟ تا په یامی په روه ردگارم بگه یه نم و پاداشتی به هه شتی ده ست بکه ویت) ..

که س نه بوو سه ری بخت، ته نانه ت په کی که ده گه رایه وه له مه ککه وه بۆ میسر یان په من، به خزمه کانی ده ووت وریابن غولامه که ی قوره یش سهرتان لیتیک نه دات.. تا خوای گه وره به (انصار) هکانی مه دینه سه ریخست..

پېنچەم: سەردانى گەورە پىاوان:

عبدالەي كوپرى ئوبەي خزمەكانى لە مەدىنە دەيانويست بېكەن بە فەرمانپەرەواي خۆيان، كە خۆشەويست (د.خ) ھاتە مەدىنە، (عبداللە) ئەو ۋەزەئى لى شىئاو گەورەبىيەكەي لە دەست دەرچوو، بۆيە بە پووكەش مەسولمان بوو، ۋە تا مردنیش ھەر موناڧىق بوو..

پۇژىك لە سەرەتاي ھاتنە مەدىنە بە خۆشەويستيان وت: ئەگەر سەردانىكى عبداللەي كوپرى ئوبەيت بىكردايە! خۆشەويستىش (د.خ) لەبەر دلى ھاۋەلانى و لەبەر خاترى بانگەوازەكە سەردانى كرد، كەچى ئەۋەندە بى ئەدەب بووتى (دووركەۋەرەۋە لىم، بۇنى گويدريژەكەت نازارى دام) يەكى لە ئەنصارىش وتى (بەخوا گويدريژەكەي پىغەمبەر بۇنى خۆشترە لە تۆ) .. بوخارى.

جارى پىغەمبەر (د.خ) لەلاي كۆمەلىك دابەزى كە مەسولمان و كافىر و جولەكەي تىا بوو، عبداللەي كوپرى ئوبەي موناڧىق و عبداللەي كوپرى پەۋاھەش لەگەلئان دانىشتىبوو.. تۆز و خۆلى ۋلاخەكەي ھات بەسەريانا و عبداللەي كوپرى ئوبەي دەم و لوتى خۆي گرت و وتى: تۆز و خۆل مەكە بەسەرمانا!

خۆشەويست (د.خ) سەلامى لىكردن و بانگىكردن بۆلاي خوا و قورئانى بۇ خويندن، عبداللەي كوپرى ئوبەي وتى (فلان، چاكتر وانىيە ئەگەر ئەۋەي دەيلىي ھەقە، نازارمان نەيەي لە مەجلىسەكانمانا و بگەپىتەۋە مائەۋە و كى ھات بۆلات قسەي بۇ بىكەي)؟.

عبداللەي كوپرى پەۋاھەش وتى: (ۋەرە بۇ ناو مەجلىسەكانمان ئىمە ئەۋەمان پىخۆشە) موسلىم / كتاب الجهاد والسير

شەشەم: سەردانی مائی گەورە پیاویکی جوئەکە:

خۆشەویست (د.خ) لەگەڵ هاوھەڵاندیدا لە مەدینە چوون بۆ مائی گەورە یەکی جووھەکان کە دەرسی دا ئەدان و مامۆستایان بوو، پێی فەرموون: ئەی کۆمەڵی جوولە کە مسوڵمان بن سەلامەت دەبن. وتیان: پیتراگە یاندین ئەی (ابا القاسم) خۆشەویستیش (د.خ) فەرمووی: (منیش ئەوەم ئەوی کە پیتان پابگە یەنم)

حەوتەم: سەردانی نەخۆش:

منالیکێ جوولە کە خزمەتی خۆشەویستی دەکرد نەخۆشکەوت، خۆشەویست (د.خ) ھات سەردانی بکات، لە ژوور سەری دانیشت و فەرمووی: مسوڵمان ببە! منالە کەش سەیری باوکی کرد و باوکیشی وتی: کورم بە گوئی (ابو القاسم) بکە. منالە کەش مسوڵمان بوو، خۆشەویست (د.خ) کە گەرایەو فەرمووی (سوپاس بۆ ئەو خوایە کە لە ناگر پزگاری کرد) بخاری (۱۳۵۶).

ھەشتەم: بانگەواز کردن ئەسەر قەبران:

ئیمامی عەلی دەئیت: جەنازە یە کمان بردبوو بۆ بەقیع، خۆشەویست (د.خ) ھات پارچە دارێکی بە دەستەو بوو، دانیشت و ئیمەش بە دەوریا دانیشتین و پەنگیکێ ھینا و برد ئنجا فەرمووی (ھیچ یەکی نییە لە ئێوە مەگەر خواوەند پیشتر (لە عیلمی غەیبی خۆیدا) دەزاننیت و نوسیویەتی کە جیگای بەھەشتە یان دۆزەخە و، دەزاننیت بەختەوەرە یان بەدبەختە) بخاری.

نویسم: بانگ‌نشت کردنی خوشه‌ویستان:

خوشه‌ویست (د.خ) سووریو له‌سه‌ر هیدایه‌تی هه‌موو که‌سیک و هه‌موو پینگایه‌کی بۆ ده‌گرته به‌ر، کاتیک (أبو طالب) ی مامی له‌سه‌ره‌مه‌رگدا بوو خوشه‌ویست (د.خ) له ژوور سه‌ری زۆر هه‌ولێ له‌گه‌لدا که ته‌نها بلێ (لا إله إلا الله) تا له قیامه‌تدا شایه‌تی بۆ بدات و فریای بکه‌وی.. که چی نه‌بو جه‌هل که له‌ویدا بوو ساردی ده‌کرده‌وه و پیتی ده‌ووت: تاخر چۆن واز له‌ ئاینی باو باپیرت ده‌هینی.. به‌لێ. مامی مرد و شایه‌تمانی نه‌هینا..

خوشه‌ویست (د.خ) مامی خۆش ده‌ویست که نه‌و هه‌موو یارمه‌تییه‌ی دابوو بۆ گه‌یاندنی بانگه‌وازه‌که‌ی، ته‌نانه‌ت نه‌و ساله‌ی که نه‌و و خه‌دیجه‌ی تیا مردن ناوئرا سالی خه‌م..

خوشه‌ویست (د.خ) زۆر چه‌زی ده‌کرد که پیتی راست بگری و ئیمان بیینی به‌لام دیاره هیدایه‌ت به‌ده‌ست خواجه و خوشه‌ویست (د.خ) ته‌نها پینیشانده‌ره، قورئان ده‌فه‌رموی:

﴿ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴾ (۵۶) القصص.

ده‌یه‌م: باگه‌واز کردن پینش جه‌نگ:

عبداللهی کورپی عه‌باس ده‌لێت: خوشه‌ویست (د.خ) نه‌جه‌نگاره له‌گه‌ل هه‌یج گه‌لێکدا هه‌تا له پینشدا بانگی نه‌کردبن بۆ سه‌ر ئیمان.. (ئیمان ئه‌حمه‌د) ۲۰۵۳

یانزه‌یه‌م: بانگ‌نشتی نه‌وه‌ی ویستی بیکورێ:

جابر ده‌لێت: له‌گه‌ل پینخه‌مبه‌ردا بووین (د.خ) له غه‌زای (ذات الرقاع) دا، گه‌یشتینه لای دره‌ختیکی سیبه‌ردار جیمان هه‌شت بۆ خوشه‌ویست (د.خ) و له‌ویا دابه‌زی و

شمشیره‌کەى ھەلۆاسى و خەلگەکەى تریش بۆلۆھەیان لیکرد بە و ناوھەدا و دەچوونە ژێر سێبەرى دار و درەختەوھ .

جابر دەلێت: خەومان لیکەوت، کابرایەکی دەشتەکی موشریک ھات و شمشیره‌کەى پێغەمبەرى (د.خ) دەرھینا و گرتى بە دەستیەوھ و وتى بە پێغەمبەر (د.خ) : لیم دەترسى؟ خوشەویست (د.خ) فرمووی: نەخیر.

وتى: چى دەستم دەگرى ئەگەر بتکوژم؟ فرمووی: خوا... شمشیره‌کە لە دەستی کەوتە خوارەوھ و خوشەویست ھەلى گرتەوھ و فرمووی: چى دەتپارێزیت لە من؟ کابرا وتى: مەردى خوا بە پەحمم پى بکە، فرمووی: شاھەتى دەدەى جگە لە (اللە) خودای تر نىبە منیش پێغەمبەرى خوام؟

کابرای دەشتەکی وتى: پەیمانەت پێدەدەم شەپت لەگەڵدا نەکەم و لە ناو کۆمەلێکیشدا نەبم دزایەتى تۆ بکەن.. ئنجا خوشەویست بەرەلای کرد و کابرا چووھوھ بۆلای خزمانى و وتى: لای پیاویک بووم باشترین مۆڤە لە دنیا دا.. (بوخارى) (ل ۶۰ ۴ گولۆوى سەرمۆن).

دوانزەھەم: خوشەویست و ھیواى ھیدایەتى نەوھى داھاتوو:

کاتێک خوشەویست (د.خ) چوو بۆ تانیف و بانگیکردن بۆ ئیسلامەتى، بە بەردباران کردن و ھەلامیان دایەوھ، بۆیە لە ژێر سێبەریکدا پالی دا بە دیوارێکەوھ و فرمووی: (خوایە، شکاتى لاوازی و کەم و توانایى و بى دەسەلاتیم بە دەست خەلگەوھ لای تۆ دەکەم، ئەى بەبەزەیتىنى ھەموو بەبەزەبىھەکان، تۆ پەروەردگارى ژێر دەستە و چەوساوەکانى، تۆ خواھەنى منى، بە کیم دەسپێریت؟ بە دوورە کە سێک ئازارم بدات؟

يان به دوژمنيك كارت داووته دهست؟ نه گهر تۆ تورپه نه بووييت من باكم نييه، به لام بئ وهى كردنى تۆ بۆ من دلگوشادتره، په ناده گرم به نوورى پووى پيرونى تۆ كه هه موو تاريكستانه كانى پووناك كردۆته وه، كاروبارى دونيا و ئاخيره تى له سه ر دامه زراوه له وهى تورپه يى خۆتم به سه ردا بيارينيت، يان خه شمت بمگرئ، راز و نياز هه ر بۆ لاي تۆيه هه تا رازى ده بيت، (ولاحول ولا قوة الا بك) ..

خۆشه ويست (د.خ) له باسى ئەم گه شته يدا ده فه رموئ: به كۆلئ خه م و خه فه ته وه گه رامه وه و له (قرن الثعالب) نه بئ هۆشم نه هاته وه، سه رم به رزكرده وه بينيم هه ريك سيبه رى بۆ كردووم، لئى ورد بوومه وه، سه ير نه كه م جو برائىلى تىدايه و بانگى ليكردم و فه رمووى خواى گه وره گوئى له گوته كانى گه له كه ت بوو كه پىيان وتى، نه وه خوداى گه وره فريشته ي بۆ ناردويت بۆ نه وهى به خواستى خۆت فه رمانى به سه ردا بده يت، ئنجا فريشته ي شاخه كان بانگى كردم و سلأوى ليكردم، پاشان فه رمووى: نهى موحه ممه د، نه گه ر ده ته ويئت ئىستا نه و دوو شاخه يان به سه ردا ده هينمه وه و له ناويان ده به م ..

به لئى خۆشه ويست (د.خ) له گه لئ نه وه موو نازار و نه شكه نجه و خه م و خه فه ته دا كه له چه ند لاوه برينداريان كردبوو .. له جياتى داواى له ناو بردنيان بكات فه رمووى (به لكو ئوميد ده كه م خواى گه وره له پشتى نه مانه نه وه يه ك بخاته وه به ته نها خواى گه وره بپه رستيت هه يچ هاو به شيكى بۆ بپيار نه دات) .. ۱۴۶ ل گولأوى سه رمؤر .. (بوخارى) و (مسلم) .

ده لئى نه و شوينه ي پىغه مبه رى خوا (د.خ) پشووئ تىادا له تائيف كراوه به مزگه وت و حاجيان و عومره كاران ده توانن سه ردانى بكه ن ، به تاييه ت كه تائيف نزىكه له مه ككه وه .

سیانزەییەم: نامە ناردن بۆ پاشا و کاربەدەست:

خۆشەویست (د.خ) نامەى نارد بۆ پاشا و کاربەدەستانی زەمانى خۆى لەوانەش:

* نامە بۆ نەجاشى پادشای حەبەشە.

* نامە بۆ مەقۇقس پادشای میسر.

* نامە بۆ کیسرا پادشای فارسەکان.

* نامە بۆ قەیسەر پادشای بۆماکان.

* نامە بۆ (هۆدە) کوپى (عەلى) سەرۆكى یەمامە.

* نامە بۆ پادشای عومان.

کە ئەمەش سووربونی خۆشەویست (د.خ) دەگەینى بۆ گەیاندى پەيام و

بانگەوازەکەى بە چوارقو پەنى دنیا، مەگەر خوا نافەرموى (وما أرسلناک الا رحمە

للعالمین).

چواردەییەم: دووبارە کردنەوهى نامۆزگارى:

خۆشەویست (د.خ) ئەوەندە سوور بوو لەسەر گەیاندى پەيامەکەى و تیگەیاندى

بەرامبەرەکەى، هەندى جار فەرموودەیهکى دوو سى جار دووبارە دەکردەوه، بۆ

نموونه دەفەرموى:

(والله لایؤمن، والله لایؤمن، والله لایؤمن) بخارى واتە: بە خوا بپروای نیه، بە خوا

بپروای نیه، بە خوا بپروای نیه، وتیان: کى ئەى پینغەمبەرى خوا؟ فەرموى: ئەو کەسەى

کە درواسییهکەى ئەمین نەبى لەشەپى.

یان دەفەرموى (الدين النصحية) سى جار، وتیان: بۆ کى؟ فەرموى: (الله و لکتابه

ولأئمة المسلمین وعامتهم) ترمذى.

پانزهم: گۆرینی پرسیار بۆشتی به سوود:

کابرایه ک پرسیارى له خۆشه ویست (د.خ) کرد که ی قیامت دیت؟

خۆشه ویست (د.خ) فه رموی: باشه چیت بۆ نه و پۆژه ناماده کردوه.

وتی: خۆشه ویستی خوا و پیغه مبهرم بۆی ناماده کردوه، خۆشه ویست (د.خ)

فه رموی: تۆ له گه ل خۆشه ویستاندایت..

شانزهم: بانگهواز و نامۆزگاری له سه ره مه رگدا:

خۆشه ویست (د.خ) له کاتی گیانه لآ و سه ره مه رگدا تا زمانی موباره کی له گۆ که وت

ده یفه رموو (الصلاة و ماملکت ایمانکم) ابن ماجه .. که به راستی نه مه ش گه وره ترین

سووربوون و به په رۆشی یه بۆ گه یاندنی په یام و بانگه وازه که ی..

به په رۆشی پیشینان بۆ بانگهواز کردن

هر له زهمانی نه بو به کره وه (خ.ر) نه و به رنامه یه پیاده ده کرا له جهنگه کاندای که

له پیشدا بانگیان بکه ن بۆ ئیمان و ئیسلامه تی، چونکه ئیسلام هه ز به خوینپرشتن

ناکات و مه بهستی بانگهواز کردن و هیدایه ته..

دلخۆش بوون به مسولمانبوونی خه لکی:

له پیش جهنگیکدا نه بو عوبه یده نیراوی پۆمهکانی بانگ کرد بۆ ئیسلام، نه ویش

قهناعه تی کرد و مسولمان بوو، مسولمانان زۆریان پیخۆش بوو، تهوقه یان له گه ل کرد و

دوعای خیریان بۆ کرد و پیتیان وت (تۆ ئیستا زۆر بهرز و به ریزیت له لیمان و نه مپۆ تۆ

وهكو برای دايك و باوكمانی). پۆمهكهش وتی: به پاستی وایه منیش ئهوهتان تیا دهبینم..

خالیڊ پیی ناخۆش بوو جزیه وهرگرتن:

خالیڊ سی ئیختیاری بۆ گهلی (عدی) دانا، که یا مسوڵمان بین یان جزیه بدهن یان بجهنگن، ئهوانیش پازی بوون (جزیه) بدهن، خالیڊ پیی ناخۆش بوو که مسوڵمان نهبوون ههرچهند (جزیه) ش بدهن و وتی: (ئای بۆ ئیوه، به پاستی کوفر بیابانی سهرگهردانییه و بی عهقله ئه و که سهی که پیا بپوات).

ئافرهتان و بانگهواز:

(ئوم شورهيك) له مهكکه به نهینی بانگهوازی ژنانی دهکرد، له گهڵ ئهوهشدا که قورپهیش دژایه تیبیهکی گهورهی نیسلامیان دهکرد، پێیان زانی و گرتیان، ههپهشهیان لیکرد و وتیان: ئهگه له بهر گه له کهت نه بوايه خراپمان پیده کردی، به ئام ئهتدهینهوه دهست ئهوان چیت له گهڵ ئه کهن با بیکه ن.

(ئوم سولهيم) ئهوهنده خهمی بانگهوازهکی بوو که بئاو بیتهوه و که سیک زیاتر ئیمان بهینی، کاتیک (أبو طلحة) داوای کرد شووی پبیکات، پیی وت: به مهرجی شووت پیده کهم که مسوڵمان ببیت، ئهویش مسوڵمان بوو. له سهدهکانی دواتریشدا (سیر توماس) - و - ارنولد دهلی: ژنانی مسوڵمان پۆلی گزنگیان بینی له مسوڵمانبونی فرمانده مهغۆل و تههرهکاندا) ..

(الدعوة الي الاسلام / ص ۴۵۹).

کۆپله کان و بانگه واز کردن:

(داوتی) رائیدیکی ئینگلیز بوو به نیوه دورگه‌ی عه‌ره‌ب دا ده‌گه‌را، پئی که‌وت له پیاویک که کاتی خۆی فریندرا بوو وه له (جده) فرۆشرا‌بوو، وه کرابوو به کۆپله و نه‌چه‌وسینرایه‌وه، پئی وت: تا ئیستاش بق و کینه‌ت له‌وانه‌یه که تۆیان به‌م ده‌رده برد؟

ئه‌ویش وتی: یه‌ک شت ئه‌وه‌ی بیر بردومه‌ته‌وه، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که ئه‌و دورکه‌وتنه‌وه‌یه‌م له گه‌له‌که‌ی خۆم وای کرد له بت په‌رستی و جه‌ه‌اله‌ت پزگارم بیی و فی‌ری ئاینی پی‌رۆزی ئیسلام بيم و له ولاتی پی‌غه‌مه‌به‌ردا بم (د.خ) ، ئای چ‌ه‌ند خۆشه له‌زه‌تی ئیمان، پروام پی بکه براده‌ری به ری‌ز ئه‌و خۆشییه ناتوانی وه‌سف بکری و ده‌ری‌پر‌دی‌ت..

چ‌ه‌ند ح‌ه‌ز ده‌که‌م که خوا تۆش هیدایه‌ت بدات بۆ ئه‌و به‌رنامه ئاسمانیه، وه من دل‌نیام که خوا ده‌تپاریزی له تیا‌چوون تا دئیته سه‌ر ئه‌م ئاینه، به راستی چ‌ه‌ند جوانه به مسولمانی بتبینم و ببیت به یه‌کی له ئی‌مه، هه‌رچ‌ه‌ند ده‌ش‌زانم که نه‌جه‌ل به‌ده‌ست خوايه و هه‌رچی بو‌ی ده‌یکات..

به‌ئی، داوتی ویستی رقی هه‌ستینی و دژی ئیسلام و مسولمانان بی‌جولینی و واز له ئیسلام به‌ینی، که چی ئه‌و له‌گه‌ل ئه‌و سته‌مه‌شدا که لئی کرا بوو که ئیسلامیش دیاره پئی رازی نییه، هه‌ولئ دا ئه‌و پیاوه بیانیه بانگ بکات به‌ره‌و ئیسلام! (الدعوة الي الاسلام/ص ۳۸۵).

دروستکردنی مزگه‌وت بۆ بانگه‌واز کردن:

مسولمانان له کۆن و نویدا خه‌می دروستکردنی مزگه‌وتیان بووه له‌به‌ر پادا‌شتی که‌ورده‌ی و له‌به‌ر گه‌یان‌دنی بانگه‌واز به خه‌لکی..

دیاره که مزگوت کاریگری گوره‌ی هه‌یه له‌سه‌ر دامه‌زرای مسولمانان و هینانی خه‌لکانی تریش به‌ره‌وئیسلام، (رینان) که زانایه‌کی شوینه‌وارناسی فه‌په‌نسییه و نووسه‌ریشه ده‌لی: (نه‌چومه‌ته هیچ مزگوتیکه‌وه و هه‌ست و هوشم به توندی نه‌هه‌ژا بیٚت، به واتایه‌کی تر نه‌چومه‌ته هیچ مزگوتیکه‌وه و داخم نه‌خواردبیٚت که بۆچی مسولمان نیم) .

هه‌روه‌ها توماس - و - ارنولد له باره‌ی به په‌رۆشی مسولمانانی ئه‌فریقیاوه بۆ بڵاؤکردنه‌وه‌ی ئیسلام ده‌لٚیت (هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی له شارٚیکدا شه‌ش مسولمان کۆبینه‌وه، له‌وه که‌متر یان زیاتر، که ویستبٚیتیان بمٚینه‌وه بۆ ماوه‌یه‌ک له‌و ناوچه‌یه‌دا مزگوتیکٚکیان دروستکردووه و هه‌ولٚیان داوه ئیسلام بڵاؤ بکه‌نه‌وه) .. الدعوة الی الاسلام/ص ۲۷۶.

بلاؤبوونه‌وه‌ی ئیسلام له رٚیی به‌ندکراویکه‌وه!

توماس - و - ارنولد له په‌راوه‌که‌ی دا (الدعوة الی الاسلام/ص ۴۵۳) ده‌لٚیت:

(ته‌نانه‌ت به‌ندکراوی مسولمانیش له به‌ندیخانه‌که‌یدا بانگه‌وازی له بیرنه‌چوووه و فرسه‌تی هیناوه له کاتی به‌ندکردنه‌که‌ی که هاوه‌لانی به‌ندیخانه‌ی بانگبکات بۆ ئیسلام.. بۆ نمونه: له سه‌ده‌ی یانزه‌هه‌م دا مسولمانٚیک به‌ دیل گیرا و به هۆی ئه‌وه‌وه ئیسلام بڵاؤ بۆوه له ئه‌وروپای رۆژه‌لآتدا..)

بانگه‌وازکردن له به‌ر په‌تی سٚیداره‌دا:

له هه‌مان په‌راوی پیشوودا (ارنولد) ده‌لٚیت (له ئه‌فریقیا به‌لجیکه‌کان برپاری له سٚیداره‌دانیبیان ده‌رکرد بۆسه‌رکرده‌یه‌کی مسولمان، له کاتی جٚیبه‌جٚی کردنی برپاره‌که

دا و له دواساته کانی ژیانی نهو مسولمانه دا بانگه وازی له یاد نه چوو، به وهی که که وته ناموژگاری کردنی نهو قه شهیهی که هاتبوو پیش له سیداره دانه که ی ناموژگاری نایینی بکات، جا نه که هر قسه ی قه شه که کاری لینه کرد، به لکو نهو که وته بانگ کردنی بو نیسلام.

بانگخوازیکی هیندی له سهرمه رگدا:

شیخ حه سن علی که بانگخوازیکی هیندی بوو له دوا ساته کانی ژیانی داو له سهره مه رگدا که خه لکیکی زور له ده وری بوون گوئیان لی بوو به دهنگیکی نزم به یه کیکی دهوت: واز له دینه کهت بینه وهره ببه به نیسلام.. لئیان پرسه نهوه چی ده لئی و خه ریکی چیت، وتی: نهوه گاوره و ده مهوی بیی به مسولمان.. (الدعوة الي الاسلام / ص ۲۱۹) (الحرص علي هداية الناس) د. فضل إلهي

گه شتی ته و به کاران

یه کهم: هونه رهنده (مه یار بییلاوی)

هونه رهنده مه یار پاش ده سال کار کردن له بواری هونه ری نواندن و پاش به شداری کردن له (۱۵) فلیم و نزیکه ی (۳۰) شاتوگه رییدا، وازی له هونه ر هینا و چوو په ریزی هونه رهنده بالآ پۆشه کانه وه..

ناوبراو له باره ی گه شتی نیمانیه وه ده لئیت: له باوه شی دایک و باوکیکی میسری دا چاوم به دنیا هه له پیناوه و، باوکم نهفسه ر بوو، وه هه میشه هانیان ده دام له سه ر نوژی کردن و هه رگیز له نوژی دانه بر اووم..

هەر له منالیمه وه حهزم به ده رکه وتن کردووه له سه ر بنه مای (خالف تُعرف) ، ئەگەر هاوه لائام له زانکو جلی پۆشته یان له بهر کردبیت من جلی تنگ و تهسک و تهنکم پۆشیوه بۆ ئەوهی زیاتر سه رنجی ده ور به ر به لای خۆمدا رابکیشم..

پۆژیک ده رهینه ریکی (إعلانات) له زانکو کارتیکى دا به من و هاو پیکم و به یه که وه سه ردانمان کرد و ورده ورده حهزم له و کاره کرد و نۆد سه رکه وتوو بووم له به ره مهینانی (إعلانات) داو پاره ی باشم ده سته که وت..

پاشان له ته له فیزیۆن کارم کرد و جاریکیان چل و سى هه زار جونه یهم وه رگرت هه قى چه ند مانگیک کارکردم، به لأم چونکه بى به رکه ت بوو هیچم بۆ نه مایه وه و خیرم لى نه دی.. من ئاواتم ماده نه بووه له ژياندا و، هه میشه حه زت کردووه له مال و میردى خۆمدا منالم په روه رده بکه م، چونکه ئەوه بواری راسته قینه ی ئافره ته که پۆلى گرنگی تیا ببینی و له م ژياندا خزمه تی خۆی پیشکه ش بکات.

له به رنه وه ی ئیتالی و فه رهنسى و ئینگلیزی ده زانم و له فلیمیکی بیانیشتا له گه ل ده رهینه ریکی بیانیدا کارم کرد و له وه دا بووم به ره و عاله میه ت هه نگاو بنیم..

شووم کرد و له سه ر داواى میرده که م وازم له بواری هونه ر هینا، هه رچه نه خۆم داپۆشیبوو به لأم وازم هینانه که م له قه ناعه ته وه نه بوو، بۆیه نۆد بیرم ده کرده وه و وتاری (عمرو خالد) یش نۆد کارى تیکردم..

شه ویک له خه ومدا فه رمووده ی (ثلاث مَن کُن فیه و جد حلاوة إلیمان... هتد) م ببینی که به خه تی کوڤی نوسرابوو نۆد کارى تیکردم که خه به رم بووه وه، کاتى بانگی به یانى بوو، میرده که م به دیار ته له فیزیۆنه وه دانیشتبوو، ئەوه ی سه یر بوو له سه ر شاشه ی ته له فیزیۆنه که ش هه مان فه رمووده نوسرابوو..

ننجا گه پامه‌وه خوا په‌رستی راسته‌قینه و بریارم دا که به راستی بق خوا بژیم..
جامانای وانیه که نافرهت خوی داپوشی له ژیان دابیری، به پیچه‌وانه‌وه له و کاته‌وه که
ده‌یه‌وی بق خوا بژی کاری راسته‌قینه‌ی ده‌ست پیده‌کات..

من بیرم ده‌کرده‌وه، باشه نه‌گه‌ر په‌پره‌وی فرمانی خوا و پیغه‌مبه‌ر نه‌که‌م، که
مردم چون رووم بیت له قیامه‌تدا له خزمه‌ت خو‌شه‌ویست (د.خ) دا سه‌ر هه‌لپرم و
داوای ناوی که‌وسه‌ری لیتیکه‌م.. نه‌گه‌ر به گونا‌هباری و سه‌رپیچی‌ه‌وه بمرم و بپروم به‌ره‌و
لای خو‌شه‌ویست (د.خ) وه‌ک برواداران، تا به‌ده‌ستی موباره‌کی خوی ناوی که‌وسه‌رم
بداتی، مه‌لانیکه‌ته‌کان ده‌مگپرنه‌وه و پیی ده‌لین: تو نازانی دوی تو چی کردووه، نه‌و
له‌رپیازی تو لای داوه و، نه‌وسا نه‌ویش ده‌لی: ده‌با له‌ولاتر چی... (سحقا، سحقا) ..

من له ژیاندا تووشی گه‌لێک نار‌ه‌حه‌تی بووم و له ژیانی هاوسه‌ریمدا
سه‌رنه‌که‌وتووم و می‌رده‌که‌م سته‌می زوری لیکردم..

نیستاش له (جمعیه) که‌ی (زینب غزالی) دا کارده‌که‌م و خزمه‌ت به منالانی بیباوک
ده‌که‌م و نه‌وه‌ش بو‌ه‌ته مایه‌ی زیاتر دامه‌زراویم له‌گه‌ل خوشکانی مسولماندا

{ له به‌نامه‌ی (مواجهات) که‌نالی فه‌زایی (ا‌قرا) شه‌وی ۲/۱-۱-۲۰۰۳ }

دووهم: جیرمان جاکسون

جیرمان جاکسون برای گورانیبیژی به‌ناویانگ (مایکل جاکسون) ه‌و له‌و که‌سانه‌یه
که له ۱۹۸۹ دا نیسلا‌می ناسی و بو‌ته مسولمان. ناوی گورپوه بق (محمد عبدالعزیز).
نه‌م خیزانه موسیقییه له (فالیس) له لوس نه‌نجلوس ده‌ژین وه نه‌و گه‌ره‌که به
ده‌وله‌مه‌ندترین ناوچه ده‌ژمیردریت له جیهاندا. جیرمن له‌گه‌ل خوشکه‌کانی له کوشکیک

دهژين كه به زياتر له (۱۵) سه ياره ی پاسه وان شه وو پوژ چاوديری و پاريزگاری ده کړين. جيزمان به م شتوه يه چيرؤکی مسولمانبوونيمان بو ده گيرتته وه:

له سالی ۱۹۸۹ له گه ل خوشکه کم به سه فهرتيکی سياحي هاتين بو پوژه لاتی ناوړاست. له به حرين به خپره اتنيکی گرميان ليکريدن و، کومه ليک منالی به حرينی پرسياريان ليکردم که له سر چ نايينکم؟ وتم مه سيحيم. منيش وه که هه قتيکی خوم پرسياری نايينانم ليکردن؟ بو ساتيک شه پوليکی نارامی و بيدهنگی بالی به سه رياندا کيشاو ئينجا به يه که دهنگ.. به وه لامیکی خوین گه رمانه وه وتیان: مسولمانين... نه و مثالانه شانازيان به ئيسلامه وه کرد.. له ناخوه هه ژانديانم.. هر نه مه ش بوو هو ی يه که م ههنگام به ره و ئيسلام!

(قه نبر عالی) هاوريم بردمی بو (ريان) و له وی زياتر شاره زای ئيسلام بووم ئنجا چووم به ره و (مه که که) و يه که م عومره م به جيتهينا.. هه ستم کرد جاريکی تر له دايک بوومه ته وه.. له ئيسلامدا هه موو نه و وه لامانه م ده سته وت که له مه سيحيه تدا نه مده دوزينه وه! ته نها ئيسلام نه و وه لامه قه ناعت پيکراوه ی دامه وه که تايبه ته به له دايکبوونی مه سيحه وه، من سه رم ده سوپمی (ئينجيل) له لايه ن گه لی که سه وه کؤکراوه ته وه و نوسراوه ته وه..

له ماوه ی مانه وه مدا له (سعوديه) کاسيتيکی (کات ستيفنس - يوسف ئيسلام) م کړی و نقد شتی ليوه فيربووم. نه مريکا پروپاگه نده ی دژ به ئيسلام و مسولمانان بلاوده کاته وه، (هوليود) يش دژ به ئيسلام کارده کات و مسولمانان به تيروريسنت له قه لم ده دا، نه مه منی خه مبار کرد، بپيامدا نه وپه پری هه ولبده م بو دوور خستنه وه ی خه ياله خراپه کان به رامبه ر ئيسلام. راگه ياندينی نه مريکی هه والی مسولمانبوونی قؤستبووه (راگه يانديک بناغه ی (نفاق و رپا) بيت نه بی چون ته شويم بکات!) نامه ی هه ره شه وه ک باران داده باری به سه ر خوم و خيزاندا! دلّه پراوکتيه کی ندریان

خستبوه ناومانەو! چ جۆرە ھەرەشەيەك! دەيانووت ژيانت لى دەكەينە دۆزەخ! تۆ ئىتر ناتوانيت لەگەل كۆمەل و كلتورى ئەمريكى بگونجىيت و بژيت! باوك و دايكمان ئىمەيان لەسەر پىژگرتنى ھەموو ئاينىك پەرودەردە كردووہ بۆيە دايكم تەنھا پىرسىارى ئەوہى لىكردم كە ئەو بىرپارەم لەپىر داوہ يان دواى بىر كردنەوہيەكى زۆر؟!

كە ھاتمەوہ لە سعودىيە گەلەك كىتىم دا بە مايكل جاكسونى بىرام، مېشكى بە پىروپاگەندە پىر بوويو!، بەلام ئىستا تىروانىنى بەرامبەر ئىسلام گۇراوہ و ھەربۆيەشە لەگەل بلىاردىرى سعودى (وہلىد بن تەلال) لە زۆر كۆمپانىادا شەرىكن. قورسترىن بىرام ئەوہبوو كە واز لە ھەموو ئەو شتانە بىنم كە ئىسلام قەدەغەى كردووہ وەك عەرەق خواردنەوہ..

كاردانەوہى خوشكەكەم (جانىت) لەسەر مسولمان بوونم تەنھا يەك شت بوو: چۆن مسولمان چەند ژنىكى ھەيە و جارى وا ھەيە دەگاتە چوار! منىش بۆم پوون كردەوہ.. ئەو راستىيەم بۆ باس كرد كە چۆن لە پۆژئاوادا پەيوەندىيە ناشەرعيەكان و خيانەتى پىاوان زۆر ئاساييە! پىاوان لەگەل ئەوہى ژنيان ھەيە چەندىن پەيوەندى نادروستيان ھەيە لەگەل چەند ئافرەتەكدا؟! ئەمەش بوو تە ھۆى پىسبوونى بىناى پەروشت لە پۆژئاوادا.. ئىسلام تاكە پاسەوانە بۆ پاراستنى كۆمەل لە پووخان!..

لە (١٪) پىاوان لە جىھانى ئىسلامىدا لە يەك ژن زياتريان ھەيە و، ئافرەت لە ئىسلامدا وەك گولئىكى پارىزراوہ لە ھەموو چاويكى چلئس! لە كاتىكدا كۆمەلى پۆژئاوا خالى يە لەم تىروانىنە ژىرانەيە!

پىوانەى (ھۆلىوود) بۆ ھونەر مەندىك برىتييە لە مۆدىلى ئەو سەيارەيەى كە ھەيەتى، ئەو چىشتخانەيەى كە دەچىت بۆى! مېدياى ئەمريكى يەكئەك لە زەوييەوہ دەگەيەنئە ئاسمان! (CNN) ى ئەمريكى زۆر زياد دەنى بە ھەوالەكانىيەوہ، ئاگرئىكى بچوك بەكەويئەوہ لە دارستانىك لە فلورىدا واى باس دەكات ھەرەك ھەموو جىھان گىرى

گرتبیت!! خۆم جارېك له ئه فرىقيا بووم له شارى (ئۆكلاھوما) بۆمبېك ته قيه وه،
مىدياى ئه مەرىكى بى ھېچ به لگه يه ك مسولمانانى تاوانبار كرد! دواى مەسىحيه كانىش
دەرچوون؟!

من حوت كور و دوو كچم هه يه و ئه وانىش وه ك من مسولمان بوون. ئنه كه شم جارې
دىراسه ئىسلام ده كات و پلانمان داناوه به يه كه وه بچين بۆ (عومره)..

ئامانجى خۆت ديارى بگه

هەر كۆمپانیا يه ك كه پېكدیت ئه گەر بىانه ویت بهرچاو پوون بن و داهاتوويه كى
باشيان ببیت، ده بیت ئامانجى كۆمپانیاكه و بهرنامه ی كارىان ديارى بگه، بۆ نمونه
كۆمپانیاى سۆنى يابانى كه نزيكه ی سى سال له مەوبەر دامه زرا ئامانجىكيان بۆخۆيان
ديارى كرد كه ئه ویش برىتى بوو له وهى كه بهرهمى يابانى ببیت به مونافىسى ژماره
يه ك له بازاره كانى ئه مەرىكادا و، پاش ههول و زهحمه تى زۆر توانيان بچنه پيشه وه و
ئامانجيان بهیننه دى..

ديارى كردنى ئامانج له ژياندا ئه وه نده گرنگه بۆيه له ئه مەرىكا ههفتانه وانیه ك
دهوترى به قوتابى له ته مەنى ههشت سالیه وه تاوه كو دوانزه سالى كه باس له
ديارى كردنى ئامانجى ژيان ده كات، دياره منالئىكى ههشت سال هېچى وا نازانى به لام
به يارمه تى مامۆستاكه ی و باسكردنى به بهر ده وامى بۆ چوار سال ئه وهى كه پهروه رده
مه به ستىتى ده يهينىته دى كه لاوه كانيان ئامانج بۆ خۆيان دانين.

جا هه رچه ند بارى كۆمه لايه تيان شىواوه و (فوضى) ی جنسى هه يه به لام ئه و
هه ولەى باسمان كرد جىتى سه رنجه له ئىسلامدا و هه ر له سه ره تاوه گرنكى دراوه به م
لايه نه و قورئان و فهرمووده ئامانجى ژيانيان ديارى كردووه ههروه ك قورئان

ده فەرموی: ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ (۵۶) مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا (۵۷) إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ (۵۸) ﴾ الذاریات.

ئەوانەیی که دوای موسا که وتن لاو بوون قورئان دە فەرموئیت ﴿ فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةً مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴾ (۸۲) یونس واتە: سەرەنجام کەس باوەرپی نەهینا بە موسا جگە لە چەند لاویک چونکە زۆریەیی خەلکە کە دە ترسان لە فیرعون و دارودەستە کەیی که بە لایان بە سەر بهینن و تووشی نازارو ئەشکەنجەیان بکەن، بە راستی فیرعون خۆی بە گەرە دەزانی لە زهویدا، بە راستی ئەو لە سنوور لایدا بوو.

ئەوانەیی که بە ستم و کوفری گە لە کەیان پازی نەبوون کۆمە لە لاویک بوون و خوای گەرە (۳۰، ۹) سال خەوی لیخستن ﴿ إِنَّهُمْ فَتِنَةٌ أَمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴾ (۱۳)

الکھف

ھاو ئەلانی خۆشەویستیش (د.خ) ئەبو بە کریان (۳۸) سال بوو، پێیان دەوت شیخ و ئەوانی تریان زۆریەیان لە تەمەنی لاویدا بوون.

گەنج و لاو گرنگە بزانی پە یامی ژبانی چیه و بەرەو کوئی دەروات، ئیسپانیا و ئەندەلوس هەشت سەد سال بە دەست مسوڵمانانەو بوو، پورتوگالیەکان دە یانویست مسوڵمانانی لێ دەریکەن بۆیە سیخوریان دەنارد دیراسەیی حالیان بکەن، سەرەتا کە هاتن بینیان لاوان سەرگەرمی قورئان و پەروشتی بەرز و سوارچاکین، زانیان کە جاری هیچیان بۆ ناکرێ، پاش سەد سالی تر سیخوری تر هاتنەو سەیریان کرد خەریکی زانست و زانیاری و هۆنراوە و بوارەکانی ژبانن، دیسان وەستانەو و دوای چەندەها سالی تر، ئنجا جاریکی تر کە هاتنەو سەیریان کرد لاوان سەرگەردانن و بێ بەرنامەن لە ژباندان زانیان کاتی خۆیەتی کە پەلاماری مسوڵمانان بەن، پەلاماریان دان و بە یە کجاری مسوڵمانانان لەو خاکە دەرکرد و زۆریان لێ کوشتن.

(صلاح الدین) یش زولم و ستمی خاچپرستان وای لیکرد که سویند بخوات ژیانی خوی تهرخان بکات له پئی خوادا و بۆ نه مهش بهرنامهی ژیانی خوی دیاری کرد و به په رۆشهوه که وته ههول و خهبات، ته نانهت پینکه نینیان لی نه نه دی چونکه نه بیوت: چۆن پئی بکه نم مزگه وتی نه قسا کۆیله و دهست به سه ر بیئت..

تا نه قسای نازاد کرد نه وهنده سه رقال بوو نهی توانی بجپیت بۆ چه ج و، دواى جهنگی - حطین - ویستی بجپیت وتیان نه مسالیش مه چۆ چونکه مه ترسی خاچ پرستان ههیه که بیته وه سه رمان، به و جوړه چه جی بۆ نه کرا تا وه فاتى کرد، له سه ره مه رگی دا پینکه نی و وتی: نه مرۆ کاتی نه وهیه صلاح الدین پینکه نیئت، سه به ینی ده که مه وه به پیغه مبه رى خوا و پئی ده لیم: من پینگای شه وره وى تۆم پاک کرده وه له دهست دوژمنان نهی پیغه مبه رى خوا..

بریا هه ریه که مان زوو بهرنامهی ژیانمان دیاری بکردایه و نه وهنده ی ته مه نمان ماوه بزانی چى ده که یین و به ره و کوی ده چین تا وه کو نه و منالانه ی نه فلام کارتونه که مان لی نه یهت که له چوار پیا نیکدا ده وه سستی و نازانی به کویدا بروت، که که رویشکیک به ویدا تیده په رپیت و منداله که پرسىاری لیده کات که به کویدا بروت و کام پینگایه بگریته بهر.

که رویشکه که ده لی: بۆ کوی ده چیت؟؟

ده لی: نازانم، که رویشکه که ده لیت: دهی که نازانی بۆ کوی ده چیت به کویدا ده پۆی برۆ چیشته به سه ردیت گله یی مه که و ته نها لۆمه ی خۆت بکه !

مارو په یژهی دینداری

له دینداریشدا په نکه مه سه له ی مارو په یژه راست بی نه گه ر به و باره دا سه یری بکه یین که هه ندی کار و کرده وه دانراوه برواداری پئی به رز ده بیته وه له یه که وه بۆ سه د واته په یژه یان قادر مه یه و سه رده که وى، له هه مان کاتدا کار و کرده وه ی وا هه یه وه ک

مار و نه ژدیها نه و که سه قوت ددها و دیته وه سه سفر یان ناگریکه و کار و کرده وهی ده سوتینی، جا ناگا له خو بوون و خو پاراستن له قوتچون و سه ره نری بوون زود پیوسته به تایبه تی له م پوژگاری فیتنه ی ناخر زه مانه دا.

په یژه کان زۆن:

یه که م: ده ستنویژشتن پاکبوونه وه یه له گونا، پوژی پینج جار ههروهک له فه رموده دا هاتووه و نوژیژیش پاش پاکبوونه وه به ده ستنویژ بو پایه به رزی و بو دورکه و تنه وه یه له گونا و ههروه ها بو یادکردنی خوایه ..

دوه م: نوژی جومعه گونا می ههفته که ده بات و هه موو ههنگاوێک بو نوژی جومعه خیری یه ک سال پوژوو شه و نوژی هه یه، ههروهک خو شه ویست (د.خ) ده فه رموی:

(من غسل يوم الجمعة واغتسل، و بکر وابتکر، و مشي ولم یرکب و دنا من الامام فاستمع ولم یلغ، کان له بكل خطوة عمل سنة أجر صيامها و قیامها) نه حمه د به سه نه دی صحیح ریوایه تی کردوه ..

سیه م: پوژووی په مه زان و ته راویح په یژهن بو سه رکه وتن و گونا می پیشینه هه موو ده سپرته وه، ههروهک خو شه ویست (د.خ) ده فه رموی (من قام رمضان ایمانا و احتسابا غفر له ما تقدم من ذنبه) .

واته: هه رکه سیک ته راویحی په مه زان بکات و باوه پری پی هه بی و له بهر خوا بیکا و چاوه پری پاداشتی بیت، خوا له گونا هه کانی له وه و پیشی خو ش ده بیت .. نه مه بیجکه له شه وی قه در که له ده شه وی دوا یی په مه زان دایه و خیری هه زار مانگی هه یه ..

چوارەم: شەھیدیش لە پتی خوادا پەیزەپەکی گەرە و مەزەنە کە هەموو گوناھەکان دەسپێتەو و پاداشتەکە ی بەهەشتە .. خۆشەویست (د.خ) دەفەرمووی (یغفر للشهید کل ذنب الا الدین) واتە شەھید هەموو گوناھتکی دەسپێتەو تەنھا قەرزاری نەبیت..

پێنجەم: حەج و عومرەش گوناھ ناهێلن، خۆشەویست (د.خ) دەفەرمویت (العمرة الى العمرة كفارة لما بينها، والحج المبرور ليس له جزاء الا الجنة) مسلم

واتە: عومرە بۆ عومرە گوناھی نیوانیان دەسپێتەو و حەجی دروستیش هەر بەهەشتە پاداشتی و بەس.

شەشەم: پۆژووی پۆژی (عەرەفە) ش گوناھی سالی پێش خۆی و پاش خۆی دەسپێتەو، پرسیار کرا لە خۆشەویست (د.خ) لە بارە ی پۆژووی عەرەفەو، فەرمووی (يُكْفِرُ السَّانَةَ الْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَةَ) مسلم.

هەوتەم: پۆژووی پۆژی دە ی موخەرەمیش کە (عاشورا) یە گوناھی سالی رابردوو دەسپێتەو، کاتی پرسیار کرا لە خۆشەویست (د.خ) لە بارە ی پۆژی عاشوراو فەرمووی (يُكْفِرُ السَّانَةَ الْمَاضِيَةَ) مسلم.

ئەمانەش هەمووی پەحمی خوان بۆ ئادەمیزاد کە بتوانی زوو زوو خۆی پاک بکاتەو و لاپەرە ی تازە هەلبداتەو و تیشووی چاک بخات بۆ سەفەری قیامەتی.

ئەو هۆکارانە ی کردەو دەفەوتینن:

هەندیک کار و کردەو هە یە کە دەبنە مایە ی بە تالبونەو ه ی کارە چاکەکان وە ک:

یە کە م: هاوهدانان بۆ خوی پەرەردگار: قورئانی پیرۆز دەفەرمویت (لَئِنْ أَشْرَكْتَ

لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (٦٥) الزمر

واته: نه‌گه رهاوه‌ل بۆ خوا دابنیتی نه‌وا کاره‌کانت به‌تال و پووچ ده‌بنه‌وه و خه‌ساره‌تمه‌ند ده‌بیت.

دووه‌م: کارکردن بۆ دنیا نه‌که له‌به‌ر خوا، قورئان ده‌فه‌رمویتی ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفِ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ (۱۵) **أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ** ﴿۱۶﴾ هود

واته: هه‌رکه‌سێک دنیا و جوانی دنیای مه‌به‌ست بی‌ت، هه‌ر له دنیا‌دا پاداشتی کرده‌وه‌کانی وه‌رده‌گری‌ت و له ناخیره‌تیشدا هه‌چی نادریتی، مه‌گه‌ر ناگری دۆزه‌خ و کاره‌کانی هه‌موو به‌تال و پووچ ده‌بنه‌وه.

سێهه‌م: خۆ به زلزانین و هه‌ق پێشیل کردن:

پینغه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌فه‌رمویتی (لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنَ الْكِبْرِ) واته: ناچیته به‌هه‌شته‌وه نه‌وه‌ی تۆزقالیک خۆ به زلزانین له دلیدا بی‌ت به‌رامبه‌ر به هه‌ق و مافی خه‌لکی پێشیل بکات..

چواره‌م: دوو‌پووی، قورئان ده‌فه‌رمویتی ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ﴾ (۵۳) المائده، واته: بپواداران له قیامه‌تا ده‌لین: نه‌وه‌که‌سانه‌ی که له دنیا‌دا سویندی قورسیان ده‌خوارد که له‌گه‌ل بپواداران‌دان کار و کرده‌وه‌یان به‌تال بۆته‌وه و خه‌ساره‌تمه‌ند بوون به هۆی دوو پوویانه‌وه که له قیامه‌تا په‌رده‌ی له‌سه‌ر لا ده‌دریت و پوو زه‌رد و شه‌رمنده‌ی دیوانی خوان.

پیتجەم: منەت كردن، قورئان دەفەرموئیت ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾ البقرة/ واتە: خیر و چاکەكانت بە هۆی منەتکردن و ئازاردانەوه بەتال مەكەنەوه.

شەشەم: حەسوودی، پیتجەمبەر (د.خ) دەفەرموئیت (الحسد يأكل الحسنات كما تأكل النار الحطب) ئەبو داود. واتە: حەزکردن بە نەمانی ناز و نیعمەتی خەلکی چاکەکانی مروؤ دەخوات هەروەك چۆن ئاگر دار دەخوات و دەیسوتیئیت.

حەوتەم: سى له ناو بەرى تر، خۆشەویست (د.خ) لەبارەیانەوه دەفەرموئیت (ثلاث مهلكات، شح مطاع، وهوي متبع، واعجاب المرء بنفسه) واتە: سى شت مروؤ دەفەوتیئیت، چرووكیەكى ملكەچ بۆ كراو، ئارەزوویەكى بە گوئى كراو، لە خۆ پازى بوون و لە خۆ بايى بوون.

دوا و تە

یەكەم/ زانای خۆراکی ئەمریکی (ئەندریا ویل) لیکۆلینەوهی کرد لەسەر ئەو وتەیهی عایشە کە دەلێت ئیمە سى هیلالمان دەدی (واتە هەشت هەفته) وه ئاگر له مالماندا نه دهكرایه وه و لهسەر خورما و ئاو دەژیاين، ئەنجامی ئەم لیکۆلینەوهیهی لە پەراویكدا نووسی بەناوی (هەشت هەفته بۆ گەیشتنە تەندروستیەکی زۆر باش) وه تیایدا باسی شیوازی خواردنی حەزەتی کرد کە ئەو پەری تەندروستی تیاپەو سەرنجامیش مسوڵمان بوو (بلا حدود ۲۴/۱۲/۲۰۰۲ الطب الحديث و استخدام الغذاء).

دووهم/ بالۆیزی ئیتالیا له سعودیه (كاردیلی) یش مسوڵمان بوو، له تەمەنی ۵۹ سالییدا، ناوبراو سى و سى سال له بواری دیپلۆماسیدا كاری کردووه و دەلێت (قەناعەتی تەواوم پەیدا کردووه بە پاستی و تەواوی پەيامی پیروزی ئیسلام، بەهۆی خویندەنەوهی قوئی قورئانی پیروزهوه) ...

سپهه م: جل نمایشکهری یونانی (ماکلین سیکاروس) یش پۆژنامه نوسیکی جه زائیری پرسپاری نمایشکردنی پۆشاکى ئیسلامی لیکرد، ئه ویش باسی ئیسلامی نه بیستبوو، بۆیه داوای لیکرد که باسی ئیسلامی بۆ بکات، کاتیک له گه وره یی ئیسلام شاره زا بوو مسولمان بوو مسولمانبوونی خۆی راگه یاند..

چواره م/ پروفیسۆر (زه غلول نه جار) ده لئیت پزیشکیکم بیینی له هامبۆرگ له ئەلمانیا به خویندنه وه ی په راوی پروفیسۆر (کیث مور) مسولمان بوو که باسی کۆرپه له ناسیه و ئاماره شی تیا به بۆ ئیعبازی عیلمی قورئان له و بواره دا. به لئى ئەم ئاینه زیاتر له هه موو کات توانای که مه ندکیش کردنی خه لکی هه یه و مایه ی سه رفرازی دنیا و قیامه ته، چونکه گشتگیره و هیچ لایه نیکى فه رامۆش نه کردوه و به راوی به هه موو پیغه مبه رانه ..

پۆژیک شیخ محمد عه بده له کۆرینکدا که گاورد و جوله کهش ئاماده بوون تیایدا پرسپاری لیکرا له باره ی چوونه به هه شته وه، ئه ویش وتی ئه گه ر جوله که به ئیمانیا ن به موسا بچنه به هه شته وه ئه وا ئیمه ش ئیمانان پییه تی و ده چین، ئه گه ر گاوره کانیش به ئیمانیا ن به عیسا بچنه به هه شته وه ئیمه ش ئیمانان پییه تی و ده چین، به لام که ئیمه به ئیمانان به محمد بچینه به هه شته وه، ئه وا ئه وان هیچیان ناچنه به هه شته وه ..

ده لئین: پۆژیک خۆرو ره شه با ده مه قالییان ده بیته له سه ر ئه وه ی که کامیا ن ده توانن پالتۆیه ک به پیاویک لابه رن، خۆر له پال هه ورینکدا خۆی ده شاریته وه و په شه باش گه ی دیت و هه رچی ده کات کابرا زیاتر پالتۆکه له خۆیه وه ده پیچیت، ئنجا خۆر سه رده رده هیئی و له سه رخۆ و هییدی هییدی کهش و هه واکه گه رم ده کا و، تا کابرا ناچار ده کات پالتۆکه له به ری دابکه نیت.. به راستی په وشت و خوی خراپیش هه روایه و ده بیته بانگه وازان به به رنامه و به ژیری و له سه رخۆ پشت به خوا هه ولی گۆرینی بده ن..

سه رچاوه كان

١. كولاوى سه رمؤر _ المبار كفورى
٢. الحرص على هداية الناس - فضل الهى
٣. كؤفارى الايمان ز ٢٠٠٢/١٢/١١
٤. نحو التفسير الموضوعى للقران - محمد الغزالى
٥. التوغل مسالك - الراشد
٦. الاعجاز الالهى فى أجهزة المناعة والمقاومة فى جسم الانسان - د. محمد السيد الارناؤوط
٧. الدعوة الى الاسلام - سير توماس أرنولد
٨. حدد غايتك - عمرو خالد
٩. برنامج بلا حدود (الطب الحديث واستخدام الاغذية) (المسيحية الصهيونية)
١٠. روائع من السيرة _ عائض القرنى
١١. برنامج مواجهات قناة اقرأ.

بهره‌مه‌کانی نووسهر:

- ۱- بهره و پهروه‌دهی ئیسلامی
- ۲- بهرچا و پرونی
- ۳- فه‌ره‌نگی بانگخو‌ازان
- ۴- له خزمه‌ت قورئاندا
- ۵- به‌هاری دلان
- ۶- ژیانه‌وه
- ۷- بهره و ئیسلام
- ۸- رازی قورئانی
- ۹- هه‌زارویه‌ك
- ۱۰- هه‌زارو دوو
- ۱۱- زه‌وق و سه‌لیقه‌ی بر‌وادار
- ۱۲- ر‌امان له قورئان
- ۱۳- وه‌لامه‌ زانسته‌یه‌كان (به‌شی یه‌كه‌می قورئان پارێزراوه)

بەرھەمەکانی نووسەر که ئامادەن بۆ چاپ:

۱- سلاو لە فریشتەکان ، که باسی دوا ھەناسەى سالاھانە لە و کات و ساتەى مائاواىی لە دنیا دەکەن . که ئەو ھەش دەبیت ھەموومان کارى بۆبکەین و ، بترسین لە و رۆژەى لە بەر بارەگای پەروردگارى جیھانیان رادەگیرین (أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ (۴) لِيَوْمٍ عَظِيمٍ (۵) يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ (۶) المطففين ..

۲- که شکۆل : کۆمەڵە بابەتیکى ئیمانیە .

۳- ھەمەرەنگ : ئەمیش کۆمەڵە بابەتیکى ئیمانیە .. که ئەمانە ھەموویانم لە فەیس بووک بلاوکردۆتەوہ .

۴- گەشتى ژيان : که سانیک ھەن دینە دنیاوہ دەیان سال دەژین و کاتیک مائاواىی دەکەن ھىچى وایان نەکردوہ شایانى باس بیت و ھىچیان لە ژياندا زیاد نەکردوہ ، ديارە که سانیکیش ھەن رۆلى باش دەبینن و دەبنە سەرھەشوق بۆ ئەوانەى دەوروبەریان و نەوہکانى دواى خۆشیان ، من ھەولم داوہ تیشک بخەمە سەر ژيان و ھەلویتى چەند که سایەتیک وەک (دکتۆر منیر غەزبان که خزمەتیکى گەرەى بەژيانى سەرھەمان کرد، ھەرەھا چەند که سایەتیکى تری کوردوستان و ولاتانى دەرەوہ) که پشت بەخوا دەبیتە مایەى بەرچاو رۆشنى و گەرموگۆرى زیاترە دینداریدا ..

ئەو نووسینانەى بەندە رەنجى زیاتر لە چل سال تەمەنەو ھەموویان یەکترى تەواو دەکەن و باسەکان ئیمانیات و قورئانیات و باسى بانگەوازو ئیجازى قورئان و فەرموودەى .

سوپاس بۆخوا خەلکانیکى زۆر سوودیان لیبینیوہ، بەھیواى دوعای خیرتان تا بەیەگە یشتنەوہ یەکی تر بەخواتان دەسپیرم ..

ناومرؤك

لاپهړه	بابه ت
۵.....	به‌رگی
۵.....	یه‌که‌م
۷.....	به‌هاری دلان
۹.....	پیشه‌کی
۱۱.....	هه‌لویسته‌یه‌که له‌خزمه‌ت سوره‌تی (محمد) دا (د خ)
۱۵.....	هه‌ول و تیکو‌شانی هاه‌ولان
۲۴.....	چاه له‌هیممه‌ت به‌رزان بکه‌ن
۲۸.....	گرنگی هه‌ول و هیممه‌ت له‌نیسلامدا
۲۹.....	چه‌ند نمونه‌یه‌کی تری هیممه‌ت به‌رزی
۳۳.....	قودره‌تی خوا
۴۱.....	هه‌ر خوا پشت و په‌نا و دوستی برواداران‌ه
۴۳.....	دورژمنانی هه‌ق و راستی
۴۴.....	مشتیک له‌خه‌رواری دورژمنایه‌تیکردنی هه‌ق و راستی
۶۵.....	نه‌وی جوونه‌که ناواتی بوو!
۶۶.....	موعجیزه‌یه‌کی هه‌میشه و به‌رده‌وام
۶۸.....	تریفه‌ی مانگ له‌جوانی ناکه‌وی
۷۷.....	لاپه‌رپه‌که له‌میزووی نوممه‌تی نیسلام
۸۵.....	موسلمانانی ناسیای ناوه‌راست
۸۷.....	رووخانی شیوعیه‌ت
۹۴.....	وریابه دلت گه‌رد نه‌گریت!
۱۰۷.....	دوا وته

۱۱۰	سەرچاومكان:
۱۱۳	بەرگی
۱۱۳	دوووم
۱۱۵	پیشه کی
۱۱۶	ئەمانەت
۱۲۷	پاریزکاری
۱۳۸	دامەزراوی
۱۳۹	پەرومردە قورئانی
۱۴۷	دادومری و هەق بیژی
۱۵۵	پابەند بوون
۱۶۰	گۆرانکاری
۱۶۵	خۆشویستن ئەبەرخوا
۱۷۸	ریزدار و بی ریز
۱۸۹	سینه سافی
۱۹۶	ئاسوی هیەت بەرزان
۲۰۰	هیوایەتی کۆکردنەوی تۆزوخۆل!
۲۰۳	کەنارگرتنی بانگخووزان
۲۰۵	یەك بەدوو تا یەك بەهەزار!
۲۱۶	ئافرەتانی پایەبەرزو شکۆمەند
۲۲۰	نەوویەکی خە ئەتاو!
۲۲۱	دوا و تە
۲۲۳	سەرچاوه:
۲۲۵	بەرگی

- ۲۲۵ ..... سىيەم
- ۲۲۷ ..... پىشەكى
- ۲۲۹ ..... خىۋاي گەۋرە ھىدايەت دەره
- ۲۳۱ ..... بەلاۋ موسىيەت خەلكى ھۇشيار دەكاتەۋە
- ۲۳۲ ..... نازادى بىروياۋمېر
- ۲۳۴ ..... (۱) خالىدى كورى ۋەلىد
- ۲۳۷ ..... (۲) سارا نۇكۇدا
- ۲۳۹ ..... (۳) جودىت ھىلد يىرانت
- ۲۴۰ ..... (۴) خەنان
- ۲۴۱ ..... (۵) رانىا علوانى
- ۲۴۲ ..... (۶) زىزى مستەفا
- ۲۴۵ ..... (۷) كامىلىيا العربى
- ۲۴۷ ..... (۸) دكتور نەھمەد
- ۲۵۶ ..... (۹) عقىل
- ۲۶۱ ..... (۱۰) البرتو اۋىتشىنى
- ۲۶۴ ..... (۱۱) بامىلاشارب
- ۲۶۷ ..... (۱۲) فابىيان
- ۲۶۹ ..... (۱۳) نەلىكساندر فرتز
- ۲۷۲ ..... (۱۴) جىرمان جاكسون
- ۲۷۳ ..... (۱۵) نەمىرە
- ۲۷۵ ..... (۱۶) سىلى
- ۲۸۲ ..... (۱۷) كچىكى بەرىتانى
- ۲۸۶ ..... (۱۹) تود نەسكاۋ

۲۸۹	.....	بیٲا ماھیروماتی و دوویابانی
۲۹۷	.....	پزیشکیکی نهلمانی
۲۹۹	.....	نافرهتیکی روسی
۳۰۳	.....	گاری میلهر
۳۰۶	.....	عبدالصبور
۳۰۷	.....	پاشهروژ بو نیسلامه
۳۰۸	.....	نامارکان :
۳۱۰	.....	چهند ونستگه یه کی هیدایه ت
۳۱۷	.....	پیاونکی هیندی
۳۲۰	.....	عبدالرحمن بارکر
۳۲۱	.....	رکس نهنگرام
۳۲۳	.....	نهفسه ریکی نافره تی نه مریکی
۳۲۵	.....	جورنان بیرت
۳۲۶	.....	جمایما
۳۲۷	.....	نیکولاس نه نیلکا
۳۲۸	.....	گریس جاکسون
۳۲۹	.....	کریستوفهر
۳۳۰	.....	نه کته ریک
۳۳۰	.....	دواوته
۳۳۲	.....	سه رچاوه کان
۳۳۳	.....	به رگی
۳۳۳	.....	چوارم
۳۳۵	.....	پیشه کی

- ۳۳۷ ..... نىعمەتى عەقىل و ژىرى
- ۳۴۱ ..... قورئانى پىرۇز ھۇنراۋە نىھ!
- ۳۴۹ ..... ھىچىكى تازە لەژىر تىشكى خۇردانىھ!
- ۳۵۰ ..... دووم:
- ۳۵۱ ..... سىيەم:
- ۳۵۱ ..... چوارەم:
- ۳۵۱ ..... پىنچەم:
- ۳۵۷ ..... فرمىسكە ياقوتىھكان
- ۳۶۴ ..... گريان لەترسى خوا
- ۳۷۲ ..... عومەر نەچى بۇ مالى نەبويەكر
- ۳۷۷ ..... فرمىسك شاردنەوھ!
- ۳۷۸ ..... نەئىلى دۇزەخ تەنھا بۇ نەو تاۋى سەندوۋە؟!
- ۳۸۱ ..... ھەول و تىكۇشان سەر لەنوى بۇ ئىسلام!
- ۳۸۵ ..... رىيوارانى رى!
- ۳۸۹ ..... حالى رۇژئاۋاۋ نەوروپا!
- ۳۹۱ ..... مەكوى سەرگەوتن!
- ۳۹۸ ..... تىشكى لەسەر پىلانى دوژمنان
- ۴۰۸ ..... خۋاى گەورە باگخۋازان دە پارىزى
- ۴۱۶ ..... قورئانى پىرۇزو باسى قەدەر!
- ۴۳۱ ..... دوا وتە
- ۴۳۴ ..... سەرچاۋەكان
- ۴۳۵ ..... بەرگى
- ۴۳۵ ..... پىنچەم

- پیشه‌کی ۴۳۷
- نیوه باشتَر دِ مزانن یان خوا؟ ۴۳۸
- خوشه‌ویست (د. خ) له خویه‌وه قسه ناکات ۴۴۸
- له موعجیزه‌کانی قورنآن ۴۴۹
- راستیه‌کانی سوننه‌ت ناشکرا دهبن ۴۵۶
- نه‌وانه‌ی راستیان وتووه! ۴۶۰
- نه‌وانه‌ی بی‌دهنگ بو خوا کارده‌کهن ۴۶۳
- سه‌ریازی ون ۴۷۲
- کیشه‌مان له چیدایه؟! ۴۷۹
- دوو فهرمووده‌ی قودسی ۴۸۲
- نامه و ناگادارییه‌کانی په‌رومردگار ۴۸۴
- میرانگرانی بیغه‌مبه‌ران ۴۹۹
- هه‌وئی بیوچانی میرانگران ۵۰۸
- وه‌کاله‌تی مزگینی و مژده! ۵۱۳
- دوو هیمه‌ت به‌رز ۵۱۶
- سه‌رچاوهمکان ۵۱۸
- به‌رگی ۵۲۱
- شه‌شهم ۵۲۱
- پیشه‌کی ۵۲۳
- جووله‌که و خه‌له‌تانندی ملیونه‌ها گاور ۵۲۴
- شاردنه‌وه‌ی هه‌ق و راستی ۵۲۷
- خرا پترین شایه‌تی ۵۲۸
- نهم قورنآنه ۵۲۹

- ۵۳۱ ..... خوای گه‌وره به‌کەس ناخه‌ئه‌تی؟
- ۵۳۵ ..... ساتیک له‌گه‌ل دروستکراوه‌کانی خوادا
- ۵۳۹ ..... مروژ به چاکترین شیوه دروست کراوه
- ۵۴۲ ..... دواي چاکترین به‌رنامه بکه‌ون
- ۵۴۵ ..... بانگخوای پله‌یه‌کی به‌رزه
- ۵۵۲ ..... با هه‌ول بده‌ین نوورانی و موباره‌ک بین!
- ۵۵۹ ..... سوربوون له‌سه‌ر بانگه‌واز کردن
- ۵۶۰ ..... سوربوونی پیغه‌مبه‌ران له‌سه‌ر بانگه‌واز کردن
- ۵۷۴ ..... به‌په‌روشی پیشینان بو بانگه‌واز کردن
- ۵۷۸ ..... گه‌شتی ته‌ویه‌کاران
- ۵۸۳ ..... ناما نجی خؤ دیاری بکه
- ۵۸۵ ..... مارو په‌یژه‌ی دینداری
- ۵۸۹ ..... دوا وته
- ۵۹۱ ..... سه‌رچاوه‌کان
- ۵۹۴ ..... ناومرۆک